הסכמת הרב צי"ע מרדכי אליהו זצוק"ל

בס"ד אור א תמוז תשס"ב

לכבוד אדמו"ר מרן הראשון לציון

כבוד הרב מרדכי אליהו שליט"א

אני חוזר משיעור הלוין של כבוד הרב. הרב דיבר בסוף השיעור על חידוש והתחדשות.

לאחר שליקטתי כ 300 מאמרי זוהר על שיר השירים וכן ליקוטי האר"י הקדוש והרמח"ל זי"ע וכו' עלה בידי באור נאה על דרך הסוד על "שיר השירים" וקראתיו "כתר שלמה"

להלן הבאור הקצר

בברכת התורה

חלפון אליהו חותנו של שמעון ברק (כבוד הרב חיתנו)

מכתב זה היה מול עיני הרב ואמר לי "יפה מאד".

באור הפשט

פרק א

(א)**שִׁיר** העולה על כל **הַשִּׁירִים אֲשֶׁר** כנסת ישראל שהיא הרעיה, שרה ומשבחת את **לִשְׁלֹמֹה** הקב"ה שהוא הדוד **׃**(ב) מי יתן ש- **יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ** כמו חתן לכלה **כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ** אהבותיך לי יותר **מִיָּיִן׃**(ג) בגלל ש- **לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק** המדיף ריח טוב **שִׁמְךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת** נערות **אָהֵבוּךָ׃**(ד) **מָשְׁכֵנִי** מעט **אַחֲרֶיךָ** ואנו **נָּרוּצָה** מהר יחדיו **הֱבִיאַנִי** ואז תביא אותי אישי החשוב בעיני כ- **הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו** לחדרין הפנימיים ואז **נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה** וניזכר **דֹדֶיךָ** באהבותיך החשובות בעיני יותר **מִיָּיִן**

שיר השירים

"כתר שלמה"- רמז

2

מֵישָׁרִים אָהֵבוּךְ אהבתינו ישרה׃(ה)למרות ש- **שְׁזוּרָה אֲנִי וְנָאוָה** אני נאה, כך אומרת הרעיה ל- **בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם** חברותיה. מבחוץ אני נראית פשוטה **כְּאָהֳלֵי קֵדָר** אולם מבפנים נאה **כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃**(ו)וכך פונה הרעיה לחברותיה ואומרת: **אַל תִּרְאוּנִי** אל תביטו בי בזילזול, מלמעלה למטה **שֶׁאֲנִי שְׁזוּרָזוֹרֶת** זאת מפני ש- **שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ** כיון ש **בְּנֵי אִמִּי נִזְּרוּ בִי** כעסו עלי **שָׂמֻנִי** שמו אותי להיות **נֹטֵרָה** שומרת **אֶת הַכְּרָמִים** שלהם בשמש ו **כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי** שמרתי׃(ז) **הַגִּידָה לִי** פונה הרעיה לדודה "אתה שאני אוהבתו כ **שֶׁאֹהֲבָה נַפְשִׁי** אהבת נפשי **אֵיכָה** היכן **תִּרְעֶה** אתה מנהיג את הצאן **אֵיכָה** היכן **תַּרְבִּיץ** אתה נותן להם לרבוץ בחום הלוהט של **בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָּה** וכי אתה רוצה ש **אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה** עטופה כאבלה ללא רועה **עַל** אצל שאר הרועים את **עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ** ?"׃(ח)וכך משיב הדוד **אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ׃** אם אינך יודעת היכן להרביץ את הצאן בצהרים את רעיתי **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ׃** לכי לך בדרכים סלולות כבר ע"י **בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי** שם **אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ עַל** בין **מִשְׁכְּנוֹת** האהלים של שאר **הָרֹעִים׃**(ט)ומוסיף הדוד ואומר "את יפה מאד רעיתי. בעיני את יפה מכל נשים.כשם ש **לְסֵסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה** מרכבת פרעה נאה ביותר משאר המרכבות כך **דִּמִּיתִיךְ** מדמה אני אותך **רַעְיָתִי** ביחס לשאר נשים׃(י) **נָאוּ** מאד מתאים לקשט את **לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים** בנזמים על האזנים בדמות יונים ואת **צַוָּארֵךְ** לעטר **בַּחֲרוּזִים** בשרשראות של זהב ומרגליות׃(יא) **תּוֹרֵי זָהָב** תכשיטי זהב בדמות יונים **נַעֲשֶׂה** אעשה **לָךְ עִם** תכשיטים בדמות היונים שעליהם מצוירות **נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃**(יב)ואז משיבה לו הרעיה: **עַד** בעוד שאתה אישי החשוב לי **שֶׁהַמֶּלֶךְ** כמלך **בִּמְסִבּוֹ** מסב עם אישי ציבור נכבדים **נִרְדִּי** הבשם שעלי **נָתַן רֵיחוֹ** התקלקל׃(יג) **צְרוֹר** של בשם **הַמֹּר** שריחו מובחר במיוחד **דּוֹדִי** נתן **לִי** במקום הבשם שלקה **בֵּין שָׁדַי** בחיקי **יָלִין׃**(יד)ועוד **אֶשְׁכֹּל** של בשם טוב מסוג **הַכֹּפֶר דּוֹדִי** נתן **לִי** ובשם זה גדל **בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃**(טו)ומלבד הבשם הוא מרצה אותי ואומר **הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה** ואת שומרת לי אמונים **עֵינַיִךְ יוֹנִים** כיונה ששומרת אמונים לבן זוגה׃(טז)וגם אני משבחת אותך ואומרת **הִנָּךְ יָפֶה דוֹדִי**

היופי שלי ממך הוא **אַף נָעִים** שהעברת את ריח הבשם הקלוקל **אַף עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה**
מכח נעימותך׃(יז) **קֹרוֹת בָּתֵּינוּ** בית המקדש עשויים מ **אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ**
{רַהִיטֵנוּ} בְּרוֹתִים מעצי ברוש׃

פרק ב

(א) **אֲנִי** משבחת הרעיה את עצמה כדי למצוא חן בעיני דודה, נאה כ- **וַצֵּבֶצֶלֶת** הגדלה ב-
הַשָּׁרוֹן וכמו **שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים** הגדלה במקום עתיר מים׃(ב)והדוד מחזק דבריה
באומרו: **כְּשׁוֹשַׁנָּה** השורדת **בֵּין הַחוֹחִים** הקוצים **כֵּן רַעְיָתִי** שומרת לי אמונים
בֵּין הַבָּנוֹת׃(ג)והרעיה משבחת את דודה: **כְּתַפּוּחַ** שהוא נאה בפירותיו **בַּעֲצֵי הַיַּעַר**
שהם עצי סרק **כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים** שאר הבחורים **בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי** השתוקקתי
וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃(ד) **הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית** משתה **הַיָּיִן**
וְדִגְלוֹ וחברתו **עָלַי אַהֲבָה׃**(ה) **סַמְּכוּנִי** סעדוני **בָּאֲשִׁישׁוֹת** בבקבוקי יין
טוב להשיב נפשי **רַפְּדוּנִי** רפדו מיטתי **בַּתַּפּוּחִים** שריחם טוב **כִּי חוֹלַת אַהֲבָה**
אָנִי׃(ו)משתוקקת אני שיד **שְׂמֹאלוֹ** תהיה **תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ**
תְּחַבְּקֵנִי׃(ז)כעת פונה הרעיה לחברותיה: **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת**
יְרוּשָׁלַם בשרכם יהיה **בִּצְבָאוֹת** כבשר הצבי **אוֹ בְאַיְלוֹת** אילת **הַשָּׂדֶה**
אִם תָּעִירוּ הערות לדודי עלי **וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה** אהבת דודי אליכן
עַד שֶׁתֶּחְפָּץ שיתעורר החפץ מאליו׃(ח)והנה מתעורר החפץ מאליו ו- **קוֹל דוֹדִי הִנֵּה**
זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת שלא
כרגיל׃(ט)אומרת הרעיה **דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים** שהם מהירים
ביותר **הִנֵּה זֶה** כבר **עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ** להפגש עימי **מַשְׁגִּיחַ מִן**
הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃(י) **עָנָה דוֹדִי** בקול רם **וְאָמַר לִי**
קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי מן הבדידות **וּלְכִי לָךְ׃**(יא)והדוד מדבר על לב הרעיה דברי
חשק ואהבה **כִּי הִנֵּה הַסְּתָו {הַסְתָיו} עָבָר** מזג האויר מצוין ו- **הַגֶּשֶׁם**
חָלַף הָלַךְ לוֹ׃(יב) **הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ** הפריחה בהדרה **עֵת הַזָּמִיר**
שקולו ערב ביותר **הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃**(יג) **הַתְּאֵנָה**

זָנְטָה פָּגֶיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיזָ֑ כל ההוי"ה מתעוררת ולכן קוּמִי
לְכִי {לָךְ} רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ אחרי בזריזות(יד)והרעיה נענית לדברי הדוד
והולכת איתו ומגיעים יחדיו ל-יוֹנָתִי רעיתי נמצאת בְּזַגְוֵי הַסֶּלַע בנקיק סלע בְּסֵתֶר
הַמַּדְרֵגָה במקום מסתור מעין זרים ולכן מבקש הדוד הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ
הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאַיִךְ נָאוֶה׃(טו)וכדי
להתיחד עם דודה פונה הרעיה לנערותיה ומצוה להן לכנה ו- אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים ותפוסנה את
בני האדם הערמומיים כשועלים. אמנם הם שׁוּעָלִים קְטַנִּים אך הם יכולים מְזַנְּבִלִים
כְּרָמִים להפסיד את אהבתינו כיון ש וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר אהבתינו הינה
בראשיתה׃(טז)ואחרי שבנות ירושלים "עסוקות" בלכידת השועלים פונה הרעיה ל- דּוֹדִי לִי וַאֲנִי
לוֹ התיחד עם דודה שהוא הָרֹעֶה מנהיג אותי בַּשּׁוֹשַׁנִּים במקום מובחר ודשן׃(יז)בטרם ש-
עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וצל האנשים יסתלק סֹב פנה אלי מהר
דְּמֵה לְךָ כמו דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הרצים בזריזות עַל
הָרֵי בָתֶר שהם מחולקים ושם צריך לרוץ במהירות׃

פרק ג

(א) עַל מִשְׁכָּבִי מטתי בַּלֵּילוֹת מספרת הרעיה בִּקַּשְׁתִּי אֶת דודי
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃(ב)ולכן אָקוּמָה נָּא
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃(ג) מְצָאוּנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר שומרי העיר ושאלתי אותם אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי רְאִיתֶם אולם הם לא ענו ׃(ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם מיד לאחר
מיכן עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי מצאתי את דודי אֲחַזְתִּיו וְלֹא
אַרְפֶּנּוּ ולא עזבתיו עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי בתקווה שאימי תעזור
לחזק את אהבת דודי אלי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי הורי׃(ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם פונה
הרעיה לחברותיה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם שבשרכן יהיה בִּצְבָאוֹת כצבאים אוֹ
בְּאַיְלוֹת כאילות הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם או אם תְּעוֹרְרוּ אֶת

הָאַהֲבָה אהבת דודי אלי עַד שֶׁתֶּחְפָּץ שיתעורר דודי מאליו לאהוב אותי ׃(ו)והרעיה חדה חידה לחברותיה, הידעתן מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר ומאירה למרחוק כְּתִימֲרוֹת עָשָׁן וריחה טוב כאילו הייתה מְקֻטֶּרֶת מעלת עשן לריח טוב כמִקטרת מכל מיני בשמים מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל ופתרון החידה ידוע שזו הרעיה בעצמה׃(ז) הִנֵּה דודי אוהב אותי ביותר ולכן ציוה לשים סביב ל- מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה של דודי שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ שנבחרו מ- מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃(ח) כֻּלָּם אֲחֻזֵי אוחזי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה רגילים בקרבות אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ בכוננות עליונה מפני פַּחַד שיחטפו אותי בַּלֵּילוֹת׃(ט) אַפְרִיוֹן מיטה מלכותית עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה דודי מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃(י) עַמּוּדָיו עמודי המיטה עָשָׂה מֶכֶסֶף רְפִידָתוֹ משכבו עשה מזָהָב מֶרְכָּבוֹ הפרוכת סביב המיטה עשה מאַרְגָּמָן תּוֹכוֹ פנים המיטה רָצוּף מרוצף מאַהֲבָה אהבת חברותיי מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃(יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה חברותיי בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה דודי בָּעֲטָרָה בכתר הנאה שֶׁעִטְּרָה לוֹ ששמה לו על ראשו אִמּוֹ בְּיוֹם וְזַחֲתָנָתוֹ חתונתינו וּבְיוֹם זה שִׂמְחַת לִבּוֹ שמח מאד דודי שנשאני׃

פרק ד

(א)פונה הדוד לרעיה בדברי שבח וחשק לעוררה אליו הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה ועומדת ביופיך למרות שנפרדנו עֵינַיִךְ מושכות אותי כיוֹנִים המרוקמות מגוונים שונים ונראים יפה מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ לשיער שגולש מעל פניך שַׁעְרֵךְ סרוק בקליעה נאה כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃(ב) שִׁנַּיִךְ נאים כְּעֵדֶר רחלות הַקְּצוּבוֹת שכולן דומות זו לחבריתה שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שהן לבנות ונקיות שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת כתאומות וְשַׁכֻּלָה ופגם אֵין בָּהֶם׃(ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי האדום כן שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ ודיבורך נָאוָה נאה כְּפֶלַח כחתיכת הָרִמּוֹן שהיא נאה ואדמונית כן רַקָּתֵךְ נראית אלי מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ לשערך׃(ד)קומתך זקופה כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ שהוא בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת להוראת הולכי דרכים על מגדל זה תלוים לפאר והדר אֶלֶף הַמָּגֵן אלף מגינים תָּלוּי עָלָיו

וכן כֻּלֹּ֥ שִׁלְטֵי֙ הַגִּבּוֹרִ֔ים׃(ה) שְׁנֵ֥י שָׁדַ֖יִךְ נאים כִּשְׁנֵ֣י עֳפָרִ֑ים הדומים
זה לזה כְּתְאוֹמֵ֖י צְבִיָּ֥ה הָרוֹעִ֖ים בַּשּׁוֹשַׁנִּֽים׃(ו) בשדה מדושן עַ֣ד
שֶׁיָּפ֣וּחַ הַיּ֗וֹם והחמה תשקע ואז וְנָסוּ֙ הַצְּלָלִ֔ים צל בני אדם יסתלק אֵלֵ֖ךְ
לִ֣י להרי בשמים שהם אֶל־הַ֣ר הַמּ֔וֹר וְאֶל־גִּבְעַ֖ת הַלְּבוֹנָֽה׃(ז) כֻּלָּ֥ךְ כל
חלקי גופך יָפָ֖ה יפים רַעְיָתִ֑י וּמ֥וּם אֵ֖ין בָּֽךְ׃(ח)בואי אִתִּ֣י מיער הִמִּלְבָּנ֔וֹן
כַּלָּ֖ה הכלולה מכל מיני יופי אִתִּ֣י מִלְּבָנ֔וֹן תָּבוֹאִ֖י תָּשׁ֣וּרִי תצעדי מֵרֹ֣אשׁ
הר אֲמָנָ֔ה וּמֵרֹ֖אשׁ הר שְׂנִ֣יר וְחֶרְמ֑וֹן ותחלפי ללא עיכוב ליד מִמְּעֹנ֣וֹת
אֲרָיוֹת֙ מֵֽהָרְרֵ֣י נְמֵרִ֔ים עד שתגיעי אל הר המור׃(ט) לִבַּ֥בְתִּינִי֙ משכת את לבי
אֲח֣וֹתִי כַלָּ֔ה ובמה לִבַּ֥בְתִּינִי֙? בְּאַחַ֣ד {בְּאַחֲת} מֵעֵינַ֔יִךְ עין אחת
מושכת יותר משני עינים וכן בְּאַחַ֥ד עֲנָ֖ק בשרשרת אחת שעל מִצַּוְּרֹנָֽיִךְ צווארך׃(י) מַה־
יָּפ֥וּ יפה דֹדַ֖יִךְ אהבתך אֲח֣וֹתִי כַלָּ֑ה מַה־ טֹּ֥בוּ דֹדַ֖יִךְ טובה אהבתך יותר
ממשתה מִיַּ֣יִן וְרֵיחַ֔ שְׁמָנַ֖יִךְ ושמן משכת על גופך נאה מִכָּל־ בְּשָׂמִֽים׃(יא) נֹ֥פֶת
מתיקות תִּטֹּפְנָ֖ה נוטפת מ- שִׂפְתוֹתַ֣יִךְ אחותי כַּלָּ֑ה והמתיקות הזו כמו דְּבַ֤שׁ
וְחָלָב֙ מִתַּ֣חַת לִשׁוֹנֵ֔ךְ וְרֵ֥יחַ שַׂלְמֹתַ֖יִךְ שמלותיך כְּרֵ֥יחַ
לְבָנֽוֹן׃(יב)ואת צנועה כמו גַּ֥ן נָעוּ֖ל סגור אֲח֣וֹתִי כַלָּ֑ה כמו גַּ֥ל מאגר מים נָעוּ֖ל
סגור וכמו מַעְיָ֥ן חָת֖וּם סגור שרק בעליו יכנס אליו׃(יג)לצניעות זו יש שְׁלָחַ֔יִךְ פירות נאים
כמו פַּרְדֵּ֖ס רִמּוֹנִ֑ים העמוסים בגרגירים עִם־ פְּרִ֣י פירות מְגָדִ֔ים מתוקים וכן יש לך
ריחות נאים של מיני בשם כְּפָרִ֖ים עִם־ נְרָדִֽים׃(יד) נֵ֣רְדְּ וְכַרְכֹּ֔ם קָנֶ֖ה
וְקִנָּמ֑וֹן עִם֙ כָּל־ עֲצֵ֣י לְבוֹנָ֔ה מֹ֥ר וַאֲהָל֖וֹת עִם כָּל־ רָאשֵׁ֥י
נבחרי ה- בְשָׂמִֽים׃(טו)ומלבד פירות וריח עוד נובעים ממך מַעְיַ֣ן המפכה בלב גַּנִּ֔ים הגן
שהוא פורח ונאה במיוחד וכן בְּאֵ֖ר הנובעת מַ֣יִם חַיִּ֑ים שׁ֥וֹטְפִ֖ים וְנֹזְלִ֥ים מִן
לְבָנֽוֹן׃(טז)לאחר דברי חשק המתקבלים על לב הרעיה היא מצווה על עוּרִ֣י צָפ֔וֹן רוח צפון
לנשוב וּבוֹאִ֖י וכן נשבי הרוח תֵּימָ֑ן מדרום הָפִ֣יחִי נשבו בְגַנִּ֔י כדי שׁ֥יִּזְלוּ בְשָׂמָ֖יו
ואז יָבֹ֤א דוֹדִי֙ לְגַנּ֔וֹ וְיֹאכַ֖ל פְּרִ֥י פרותיו מְגָדָֽיו המתוקים׃

פרק ה

שיר השירים

"כתר שלמה"- רמז

7

(א) והדוד נעתר להזמנת הרעיה **בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי** ליקטתי את הבשמים **מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי** הקנה **עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים** קרואים שהזמין הדוד **שְׁתוּ** במידה **וְשִׁכְרוּ** וגם יותר מהמידה **דּוֹדִים:**(ב)כעת מסבירה הרעיה לחברותיה מדוע דודה עזבה ימים רבים **אֲנִי יְשֵׁנָה** מספרת הרעיה, אולם לא שקעתי בשינה עמוקה אלא **וְלִבִּי עֵר** מתנמנמת והנה **קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק** בדלת ואומר **פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא** מלא לחות מ- **טָל** הלילה ו-**קְוֻצּוֹתַי** שערי הגולש סביב ראשי גם הוא התמלא לחות מ- **רְסִיסֵי** ערפילי ה-**לָיְלָה:**(ג)אולם הרעיה ממאנת בטענה ש- **פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי** ואני כבר ישנה במיטה **אֵיכָכָה** כיצד **אֶלְבָּשֶׁנָּה** בשנית? כבר **רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי** לפני שעליתי על יצועי **אֵיכָכָה** כיצד **אֲטַנְּפֵם** אלכלכם שוב?**:**(ד)ואז **דּוֹדִי שָׁלַח** מנפנף לי ב-**יָדוֹ מִן** מבעד **הַחֹר** שבדלת כדי שאתגעגע אליו ואכן **וּמֵעַי** רחמי **הָמוּ** נכמרו **עָלָיו:**(ה)מיד **קַמְתִּי אֲנִי** ממיטתי **לְפָתֹחַ** את הדלת **לְדוֹדִי** לא לפני שזילפתי על ידי בשם מור, כדי למשוך לב דודי אלי, עד ש**וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי** נטפו **מוֹר** שהיה **עֹבֵר** ונוזל **עַל כַּפּוֹת** ידיות **הַמַּנְעוּל:**(ו)וכאשר **פָּתַחְתִּי אֲנִי** את הדלת **לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק** ברח **עָבָר** ממני **נַפְשִׁי יָצְאָה** מרוב כיסופין אליו **בְדַבְּרוֹ** אלי, אולם **בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי:**(ז)מיד יצאתי מהבית לדלוק אחרי דודי ואז **מְצָאַנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר** שומרי העיר שחשדו בי שאני גנבת ואז **הִכּוּנִי פְצָעוּנִי** וכן **נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי** תכשיטי **מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת:**(ח)וכאן פונה הרעיה לחברותיה ואומרת: **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ ? שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי** מרוב געגועים אליו**:** (ט)תמהות חברותיה ושואלות את הרעיה **מַה** במה שונה **דּוֹדֵךְ** משאר **מִדּוֹד** הדודים? אמרי לנו **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה** במה שונה **דּוֹדֵךְ** משאר **מִדּוֹד** דודים **שֶׁכָּכָה** עד שכך **הִשְׁבַּעְתָּנוּ:** (י)עונה הרעיה **דּוֹדִי צַח** לבן עד מאד וגם **וְאָדוֹם** שילוב צבעים המושך את העין **דָּגוּל** ויש לו דגלים של **מֵרְבָבָה**

רבבות חיילים׃ (יא) אין הוא זקוק לעטרת זהב כי **רֹאשׁוֹ** מבהיק כמו **כֶּתֶם פָּז** זהב משובח **קְוֻצּוֹתָיו** שערות ראשו משתפלים סביב ראשו למטה **תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃**(יב) **עֵינָיו** יפות **כְּיוֹנִים** צמאות המביטות **עַל אֲפִיקֵי מָיִם** והן לבנות כאילו הן **רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת** במקומם **עַל מִלֵּאת** וממלאות אותו במדויק׃(יג) **לְחָיָו** נאות **כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת** המגדלת **מֶרְקָחִים** בשמים שרוקחים אותם לזמן רב ומ**שִׂפְתוֹתָיו** נודף ריח **שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת** המזילות בשם **מוֹר עֹבֵר** המתפשט סביב׃(יד) **יָדָיו** נאות כ **גְּלִילֵי** פסי **זָהָב** עגולים ה**מְמֻלָּאִים** באבן ה**בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו** נאים כ**עֶשֶׁת** גוש **שֵׁן** שנהב **מְעֻלֶּפֶת** עטוף ב **סַפִּירִים׃**(טו) **שׁוֹקָיו** ישרים כ- **עַמּוּדֵי שֵׁשׁ** שיש **מְיֻסָּדִים** הנשענים **עַל אַדְנֵי** יסודות **פָּז** זהב מובחר **מַרְאֵהוּ** קומתו כהר **כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר** רם ונישא **כָּאֲרָזִים׃**(טז)כל דברי **חִכּוֹ מַמְתַקִּים** מתוקים וערבים **וְכֻלּוֹ** וכל תנועותיו **מַחֲמַדִּים** חמודות **זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי** אומרת הרעיה ל- **בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃**

פרק ו

(א) לאחר שבנות ירושלים השתכנעו ממעלת הדוד, הן רוצות לסייע ושואלות **אָנָה** להיכן **הָלַךְ דּוֹדֵךְ** הרעיה **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים** ואם אינך יודעת מקומו, אמרי לנו לפחות **אָנָה** לאיזה כיוון **פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ** ונחפשנו **עִמָּךְ** עבורך׃(ב) עונה הרעיה: **דּוֹדִי** כנראה **יָרַד** כדרכו **לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם** כדי **לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט** עבורי **שׁוֹשַׁנִּים׃** (ג) **אֲנִי** משתוקקת ונאמנת **לְדוֹדִי וְדוֹדִי** משתוקק **לִי** ולכן הוא **הָרֹעֶה** מנהיג עצמו לילך **בַּשּׁוֹשַׁנִּים** כדי להביאם לי תשורה׃(ד) וכאשר שמע הדוד דברי הרעיה אמר **יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה** כעיר טורען, שהייתה עיר מלוכה לפני שומרון, **נָאוָה** נאה **כִּירוּשָׁלָ͏ִם אֲיֻמָּה** ומטילה אימה סביב **כַּנִּדְגָּלוֹת** כדגלי מחנות רבים׃(ה) **הָסֵבִּי** סובבי **עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי** כלפי **שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי** נותנים לי כח **שַׂעְרֵךְ** סרוק ונאה **כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד** ובעת רידתן מההר נסרק צמרן בקוצים שבהר׃(ו) **שִׁנַּיִךְ** לבנות ומסודרות **כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה** שהן לבנות ומצוחצחות **שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת** זהות **וְשַׁכֻּלָה** וחסרון

אֵין בָּהֶם׃(ז) כְּפֶלַח כחתיכת הָרִמּוֹן שהיא נאה ואדמונית רַקָּתֵךְ׃ ונראית מִבַּעַד מעבר לְצַמָּתֵךְ׃ לשערך׃(ח)מתוך שבע מאות נשי יש שִׁשִּׁים נשים הַמָּה מְלָכוֹת שרות וחשובות ביותר, ומתוך שלוש מאות פילגשי יש וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים מובחרות וכן וַעֲלָמוֹת נערות יש אֵין ללא מִסְפָּר׃(ט)אולם אַחַת הִיא יוֹנָתִי הדבוקה בי כיונה תַּמָּתִי מושלמת אַחַת ויחידה הִיא לְאִמָּהּ המשגיחה עליה בדרך ארץ ומראה בָּרָה ברורה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ ואכן כש-רָאוּהָ הבָנוֹת מיד וַיְאַשְּׁרוּהָ שבחוה מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃(י)ואמרו ראו מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה שנראתה בתחילה כְּמוֹ כוכב הַשַּׁחַר ואחר כך עלתה ביופיה והפכה להיות יָפָה כַלְּבָנָה ואחר כך עלתה עוד ביופיה להיות בָּרָה ברורה כַּחַמָּה ולרוב יופיה היא מזרה סביבה אֲיֻמָּה אימה כַּנִּדְגָּלוֹת כדגלי מחנות רבים׃(יא)אומר הדוד: כשנפרדתי מרעייתי לא חיבקתי חיק נכריה אלא התגעגעתי אליה והיה צערי רב. כדי להפיג צערי אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי בצמחי הַנַּחַל ולִרְאוֹת האם הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן והאם הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים העלו ניצנים׃(יב)ומיד הרהורי תשובה צפים בלב הרעיה ומודה על עצלותה כשהדוד דפק בדלת ואמרה לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי לא נתתי לב לדודי ולכן שָׂמַתְנִי הושמתי להיות מַרְכְּבוֹת נשלטת עַמִּי לעמים זרים נָדִיב ועוד למצוא חן בעיניהם׃

פרק ז

(א)לאחר שהרעיה עשתה תשובה מיד אומר לה הדוד שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית רעיתי השלימה שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה ואתבונן בָּךְ׃ כדי למלא בקשותייך. ועונה הרעיה: מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית זה מה שאני צריכה כִּמְחוֹלַת הַמַּחֲנָיִם לרקוד עם דודי במחול שעושים במחנות׃(ב)והדוד מתחיל לפייס את הרעיה באומרו מַה יָּפוּ פָעָמַיִךְ׃ רגליך כשהם בַּנְּעָלִים בנעליך התואמים מידתך את בַּת אדם נָדִיב זַמּוּקֵי היקף יְרֵכַיִךְ׃ כְּמוֹ חֲלָאִים תכשיטים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן מומחה׃(ג) שָׁרְרֵךְ׃ שרירי בטנך עגולים כמו אֲגַן קערה הַסַּהַר עגולה כירח אַל יֶחְסַר מהם הַמָּזֶג חום ולחות בִּטְנֵךְ׃ יפה כַּעֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה הגדורה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃(ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ׃ זהים כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֲמֵי כתאומים של צְבִיָּה׃(ה) צַוָּארֵךְ׃ גבוה

כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן השנהב עֵינַיִךְ זכות כמו הַבְּרֵכוֹת בעיר בְּחֶשְׁבּוֹן הנמצאות עַל ליד שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפָּךְ חוטמך ישר כְּמִגְדַּל הניצב ביער הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה הרואה את פָּנֵי דַּמָּשֶׂק׃(ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ זקוף כהר כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ ושערך המודלה סביב ראשך צבעו כָּאַרְגָּמָן ואני הַמֶּלֶךְ אָסוּר קשור אליך בָּרְהָטִים בעבותות שערך׃(ז) מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃(ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר שהוא זקוף וישר וְשָׁדַיִךְ דומים לְאַשְׁכֹּלוֹת התמרים הנקראות "מכבדות"׃(ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה אשב עם רעייתי הדומה בְתָמָר אוֹזָּה בְּסַנְסִנָּיו אוחז בענפיו והיינו לא אפרד ממך וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃(י) וְחִכֵּךְ ודיבורך נאה בעיני כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ שניתן לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים במתנה ליישר ההדורים והוא חזק כל כך עד שהוא הוֹבֵב משיח אפילו שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃(יא)לאחר דברי חשק ושבח אלו מתעוררת הרעיה ואומרת אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי ואלי תְּשׁוּקָתוֹ תאותו׃(יב)הבה לְכָה נלך בזריזות דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃ (יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים בעוד האויר לח ונעים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתְּחַ הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים וממראה מלבלב זה שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי אהבתי לָךְ אליך׃(יד)אומרת הרעיה: סביר להניח שהגפן פרחה שהרי הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מיני מְגָדִים פירות מתוקים זְדָקִים משנה זו גַּם יְשָׁנִים משנה קודמת דּוֹדִי צָפַנְתִּי שמרתי לָךְ׃

פרק ח

(א)אומרת הרעיה: מִי יִתֶּנְךָ יתן שתהיה כְּאָח לִי כאחי הקטן שיוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי כיון שאין בושה לנשק פעוט ברחוב׃(ב) אֶנְהָגֲךָ אנהיגך וַאֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי כדי שהיא תְּלַמְּדֵנִי לאהוב אותך וכיצד? אַשְׁקְךָ מִיַּיִן המעורב עם רֶקַח בשמים וּמֵעֲסִיס היוצא מִרִמּוֹנָי׃(ג)ואז הדוד מתעורר לאהוב ומושיט יד שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃(ד)פונה הרעיה לחברותיה: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם

מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה אל תסיטו את אהבת דודי אליכן
עַד שֶׁתֶּחְפָּץ שיחפץ דודי בי (אח"כ כבר לא תוכלנה להרחיקו ממני) ׃(ה)פונה הרעיה לדודה
ואומרת: מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר האם יש עוד רעיה שהלכה אחריך בשממה ולא
עזבה אותך? אני מִתְרַפֶּקֶת מתחברת עַל דּוֹדָהּ אליך. הרי מיד כשנולדת תַּחַת
הַתַּפּוּחַ כבר אז עוֹרַרְתִּיךָ התאהבתי בך שָׁמָּה זִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ בעוד אימך
קיבלה חבלי לידה שָׁמָּה זִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃(ו)לכן שִׂימֵנִי שים אותי כַּחוֹתָם
כאות הניתן עַל לִבֶּךָ הלב שלא אזוז ממחשבתך לעולם וכַּחוֹתָם אות עַל זְרוֹעֶךָ
שלא אזוז מעניך לעולם כִּי עַזָּה חזקה כַּמָּוֶת אַהֲבָה אהבתי אליך קָשָׁה
כִשְׁאוֹל קִנְאָה שאני מקנאה בחברותיי היושבות בנחת בצל בעליהן רְשָׁפֶיהָ גחלי האהבה
כ רְשָׁפֶי גחלי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה כלהבה גדולה שחומה נשמר זמן רב ׃(ז) מַיִם
רַבִּים פיתויים שונים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת אש הָאַהֲבָה שבינינו
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ כדי לבטל
את בָּאַהֲבָה אהבתינו בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ כיון שלא יוכל לבטלה׃(ח)ועוד תדע לך דודי האהוב
שיש לי אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ ועדיין לא בגרה מַה נַּעֲשֶׂה
לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ להשיאה לאיש׃(ט)ומשיב הדוד אִם היא שמרה
בתוליה כ חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ לה טִירַת היכל כֶּסֶף שתגדל בו עד
שתינשא. אך וְאִם פתוחה היא לכל כ דֶּלֶת הִיא נָצוּר נכלא עָלֶיהָ אותה ב לוּחַ
אָרֶז שתהיה שם שוממה׃(י)אומרת הרעיה אֲנִי שמורה כ חוֹמָה למרות ש וְשָׁדַי
כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו אומרת הרעיה לחברותיה כְּמוֹצְאַת שָׁלוֹם
כמי שחיזר אחר השלום ומצאו׃ (יא) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בירושלים שהיא בְּבַעַל ת
הָמוֹן רב נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים לשומרים אִישׁ כל שומר יָבֹא
בְּפִרְיוֹ בשכר עבודתו אֶלֶף כָּסֶף׃(יב) כַּרְמִי שֶׁלִּי שמור והוא לְפָנָי הָאֶלֶף
לְךָ שְׁלֹמֹה אין צורך בתשלום עבור שכר עבודה של אלף כסף. לדעתי שכר כזה מופרז, די במאתיים
כסף וגם אותם חסכתי וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ׃(יג)פונה הדוד לרעיה ואומר את
הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים בעלי כרם כמוני מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ לעצתך

הַשְׁמִיעִינִי שאמרת לי׃(יד) כששמעה הרעיה שיש מאזינים זרים אמרה **בְּרַזּוּ דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים** שקלי המרוץ המה ובא עימי **עַל הָרֵי בְשָׂמִים** ושם נדבר ללא הקשבת זרים׃

באור הרמז החשבוני

הקדמה

להלן העקרונות עליהם נבנה פירוש על דרך הרמז:

1. האותיות הסופיות חושבו כרגילות. כגון ם ערכה 40 ולא 600 כי יש המונים אותיות סופיות כאותיות הבאות אחרי האות תיו. וכך אמרו : ך ם ן ף ץ ערכם 500 ,600, 700, 800 ו- 900 בהתאמה בחיבור זה לא נקטנו בדעה זו.
2. כאשר יש קרי וכתיב חושב הקרי.
3. ערך מילה הכתובה בראשי תיבות הינו כפי שהיא מופיעה כגון: כנ"י (כנסת ישראל) 80. או בנ"י (בני ישראל) 62.
4. שם ד' נרשם ד' וחושב 26.
5. לא השגחנו בהפרש של 1 בין הפסוק ורמזו . ערך 1 בחישוב הגימ' נקרא "כולל".[1]
6. אם לא צוין מראה מקום הפירוש הרי שהמקור הוא "ילקוט מעם לועז".

---

[1] כאן המקום להרחיב באור עניין ה"כולל" כפי קיבלתי מפי הרב גינצבוג שליט"א: "הכולל הינו בחינת הדעת". וההסבר: כאשר יש אות "א" אין לה מובן כאשר נכתוב אות "ב" בפני עצמה גם לה אין מובן. כאשר נחבר את האותיות נקבל "אב" שלזה יש מובן. ההבנה שנוספה הינה בחינת הדעת והיא הכולל ולכן "אב" עם ה"כולל" גימ' 4. יש גם "כולל" לאות שזה עצם הופעת האות שלא הייתה קודם.וכן יש כולל לפסוק. סמכתי על הקורא שכאשר יש הפרש של 1 בפסוק או ברמז ייחס זאת ל"כולל".

פרק א

(א) **שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃** 1981 הנה שיר זה בדברי שלמה מעולה מכל השירים 1981 (רש"י).

(ב) **יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃** 1722 מובטחים אנו מאתו שעוד זמן יגלה לנו סודותיו 1722 (רש"י).

(ג) **לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃** 2941 הנסים והגבורות שלך בעולם רבו, שמך התפרסם ויצא לפניך 2941 (רש"י).

(ד) **מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ׃** 3014 כשיצאו בני ישראל ממצרים בא הקדוש ברוך הוא והיה הולך לפניהם בעמוד האש וענן 3014 (תרגום).

(ה) **שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃** 3153 ואמרה כנסת ישראל לאומות העולם ד' לא מאס בי בעבור פשעי כי אני אהובה לפניו 3153 (מצודת דוד).

(ו) **אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשָּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֵנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי ׃** 7046 אמרה כנסת ישראל לאומות העולם "אל תבוזו לי שעבדתי עבודה זרה בימי מלכי ישראל, לא מרצון עשיתי כן. משל לבן מלך שהתלכלך , והולבן במים " 7046 (שם)◆

(ז) הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ
בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ: 3750
אומרת לו כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא: "כיצד אנהג לי ללא בית מקדש וללא מדינה?" 3750 (הגר"א).

(ח) אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן
וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים: 3964 עונה לה הקדוש ברוך
הוא:"את אך אהובתי צאי ועסקי בתורה ובתפילה וזה יחזיקך באמונה עד ביאת גואל" 3964 (רש"י).

(ט) לְסֵסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי: 2323 הגאולה לעתיד לבא
תהיה דומה לגאולה ממצרים אחר תפלה זכה 2323 (הרב שר שלום שרעבי).

(י) נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים: 1383 וכמה נאים המלמדים
החורזים מתורה לנביא ובאגדה 1382 (מדרש רבה), פירוש נוסף: "אלו משה ואהרן העומדים לדבר גם לפני
העם" 1383 (מדרש רבה)◆

(יא) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף: 1940 אלו ביזת מצרים
ומאוצרות פרעה 1940(רש"י).

(יב) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ: 1567 הדודה לדוד הגידה לבה:
"בעוד שכינה בסיני קלקלתי אני בעגל" 1567 (מדרש רבה שיה"ש א,נו).

(יג) צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין: 1281 מאז מילא דודי שכינתו בבין בדי
הארון 1281(מדרש רבה שיה"ש א,כב).

(יד) אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי: 1139 בא דודי, שכל טוב
בו, כיפר לי מיד על עון העגל 1140 (ילקו"ש שיה"ש א,תתקפד).

(טו) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים: 1306 בא דודי ענה כה למשה
"סלחתי כדברך" 1306.

(טז) הִנְּךָ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים אַף עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה: 1527 ואמרה הדודה
בגאון: "טוב שסלחת לי על עון העגל" 1527.

(יז) **קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים:** 2370 כמה נאה בית מקדש הנוכחי ועוד נאה ממנו זה העתיד בימי מלך המשיח 2370 (תרגום).

פרק ב

(א) **אֲנִי וַבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים:** 2473 סחה הדודה: "הייתי חבויה מעט בצל מצרים ואז אמרתי שירה נאה בים 2472 (מדרש רבה).

(ב) **כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת:** 2105 בא ועונה הדוד לדודה:"כשבא זמן הגאולה להוציאך ממצרים היית כמו בין הקוצים האלה" 2105.

(ג) **כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ וְחַמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי:** 3468 ומשיבה הרעיה אל דודה:"כשם שהתפוח הזה נאה בעצי היער במראה ובריח ובטעם כן אתה" 3469.

(ד) **הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה:** 768 האהבה שלך אלי גלויה יפֶה לעין כל 768.

(ה) **סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:** 2649 בהר סיני אמרתי היטב למשה:"דבר אתה עימנו ונשמעה" 2648.

(ו) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי** 2418 אומרת לו הכלה: "הקיפני בדגלים ובענני כבוד וארון הברית הולך לפני2418".

(ז) **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:** 6590 כשחטאתי במרגלים נגזר עלי לכלות במדבר, ואז משה השבעני לא לעלות לארץ כנען ללא רצון ד', אולם בני אפרים עלו ונסעו ומתו בידי פלשתים 6590.

(ח) קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת׃ 1568 אמר משה לבנ"י הנה ד' גואלכם בא בזכות ההורים 1568.

(ט) דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃ 3146 בזמן שעבר הקב"ה מבית לבית כצבי, הוא בא הרג בכורי מצרים וראה דם הפסח והמילה 3145.

(י) עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ 1948 ואז אמר לנו הקב"ה:"קומו בני הילדים היקרים משיעבוד המצרים" 1948 (תרגום).

(יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃ 1400 השיעבוד חלף והעבודה הקשה בשדה אינה 1400(הגר"א).

(יב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ 3177 משה ואהרן ירדו למצרים והקב"ה בא איבד הבכורות לקיים "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" 3177(תרגום).

(יג) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ 3365 כנסת ישראל אמרה הודאה בים. הנערים והיונקים שבחו יפה לרבון העולם, מיד אמר להם האל עלו לא"י 3365 (תרגום).

(יד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃ 4386 כשהרעיה נגאלה והגיעה לים סוף היתה בצרה גדולה: ים סוף ממול, פרעה מאחור וחיות רעות מהצדדים,מיד צעקה אל ד' 4386 (רש"י).

(טו) אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים שׁוּעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר: 2305 אז ציוה ד' למלאכים לאחוז את המצרים בים והוא ציוה לים לשוטפם ובנ"י עדין כילד קטן 2305 (מדרש רבה ופירוש הגר"א).

(טז) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: 1155 אז שבו ישראל לאביהם הצדיק 1154.

(יז) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בָתֶר: 2583 בזכות האבות אברהם יצחק ויעקב חזרו השכינה ונראו ענני הכבוד 2584 (תרגום).

פרק ג

(א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו: 4318 ישנתי מהתורה ומהמצוות ימים ולילות אז קבלתי גלות ארוכה כלילות 4318 (רזי לי).

(ב) אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו: 4613 בזמן הגלות, שכינה שורה על ישראל בזכות ההתעסקות בתורה ואולם אין עדין נסים 4612 (רזי לי).

(ג) מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם: 2998 שאלה כנסת ישראל למשה והלויים החונים סביב למשכן היכן השכינה? 2997 (תרגום).

(ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי

וְאֶל זֵדֶר הוֹרָתִי: 6253 חטאו בנ"י בעגל, אז מיד ציוה הקדוש ברוך הוא למשה להקים את המשכן והשרה שכינתו והיו בני ישראל מקריבין הקרבנות ולומדים התורה 6254 (תרגום).

(ה) **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:** 6590 שמעו שבע עממין שישראל יורשים ארצם החריבו עריהם וברחו ואז הקב"ה עיכב את בנ"י במדבר מ' שנה עד שהתישבה יפה מחדש ואז הכניסם 6590 (תרגום).

(ו) **מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל:** 4343 כשנכנסו בני ישראל לארץ הטובה, שאלו יושבי הארץ בני מי אלו שעלו מהמדבר בזכות אברהם יצחק ויעקב 4343 (תרגום).

(ז) **הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:** 3030 וכמה נאה המקדש שבנה שלמה בן דוד המלך וכמה נאים הכהנים המברכים את ישראל 3030 (תרגום).

(ח) **כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת:** 2046 הכהנים והלווים לומדי התורה כגיבורים ואין פחד משדים וממזיקים 2046 (תרגום).

(ט) **אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן:** 1581 בא שלמה המלך, בנה היכל קדוש מארזי הלבנון וחיפם זהב טוב 1581 (תרגום).

(י) **עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם:** 3852 ונתן בו ארון העדות, עמוד העולם, והכניס בו ב' לוחות האבן היקרים מכסף, ובכרובים היתה שכינה 3852 (רש"י).

(יא) **צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ:** 4234 וכשסים שלמה המלך בנין המקדש יצאה בת קול ואמרה "בני ציון שמחו וגילו בחג הסוכות בבנין היפה והנאה שבנה המלך" 4233 (תרגום).

פרק ד

(א) **הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד:** 4009 ואז בא שלמה המלך הקריב אלף עולות על המזבח והקב"ה אמר "כמה נאים הם חכמי הסנהדרין וגם העם כה נאה כבני יעקב שאספו אבנים בהר הגילעד 4009 (תרגום).

(ב) **שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם:** 3843 כמה נאים הם הכהנים מקריבי הקרבנות הנקיים כצאן יעקב, שעלו רחוצות מנחל יבק, שאין בהם גזילה 3843 (תרגום).

(ג) **כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:** 3817 בא שעיר המשתלח והלך למדבר לעזאזל לכפר עוון בנ"י ולשון זהורית אדומה בקרניו 3817 (שיה"ש רבה).

(ד) **כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים:** 2898 ראש הישיבה הוא היה רב זכויות כדוד והיו הכל נוצחין בזכות התורה 2897 (תרגום).

(ה) **שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים:** 3077 והמשיחים בן דוד ובן יוסף דומים הם למשה ואהרן שהיו רועים את בנ"י מ שנה במן 3078 (תרגום).

(ו) **עַד שֶׁיָּפ֣וּחַ הַיּ֗וֹם וְנָסוּ֙ הַצְּלָלִ֔ים אֵלֵ֥ךְ לִי֙ אֶל הַ֣ר הַמּ֔וֹר וְאֶל גִּבְעַ֖ת הַלְּבוֹנָֽה׃** 2054 ובזמן שבנ"י אחזו בי בקטורת ובקדושה נסו מהם המזיקים 2054 (תרגום).

(ז) **כֻּלָּ֥ךְ יָפָ֖ה רַעְיָתִ֑י וּמ֖וּם אֵ֥ין בָּֽךְ׃** 1030 ובמעמד הר סיני כבר לא היו בעלי מומין 1029 (שיה"ש רבה דעת הרשב"י)

(ח) **אִתִּ֥י מִלְּבָנ֛וֹן כַּלָּ֖ה אִתִּ֣י מִלְּבָנ֑וֹן תָּבוֹאִ֣י תָשׁ֗וּרִי מֵרֹ֨אשׁ֙ אֲמָנָ֔ה[2] מֵרֹ֖אשׁ שְׂנִ֣יר וְחֶרְמ֑וֹן מִמְּעֹנ֥וֹת אֲרָיוֹת֙ מֵהַרְרֵ֣י נְמֵרִֽים׃** 6634 לעתיד לבוא יתקבצו כל הגלויות לא"י בזכות האמונה, ואז נעלה ממדרגת ארוסה למדרגת כלה. יתלבנו עיקרי אמונה והכל יזכו בעזרת הבורא לאמונתו .6634

(ט) **לִבַּבְתִּ֥נִי אֲחֹתִ֖י כַּלָּ֑ה לִבַּבְתִּ֣ינִי בְאַחַ֗ד מֵעֵינַ֙יִךְ֙ בְּאַחַ֣ד עֲנָ֔ק מִצַּוְּרֹנַ֖יִךְ׃** 2338 כנ"י, ככלה כה נאה, לבי יוצא אליך, פשוטים שבך אהובים כראש הסנהדרין וכמלכי יהודה 2338 (תרגום).

(י) **מַה יָּפ֥וּ דֹדַ֛יִךְ אֲחֹתִ֖י כַּלָּ֑ה מַה טֹּ֥בוּ דֹדַ֙יִךְ֙ מִיַּ֔יִן וְרֵ֥יחַ שְׁמָנַ֖יִךְ מִכָּל בְּשָׂמִֽים׃** 1989 כנ"י, מה יפה האהבה בינינו, ושם הצדיקים הטוב נודף למרחק כבשמים טובים 1990 (תרגום).

(יא) **נֹ֚פֶת תִּטֹּ֣פְנָה שִׂפְתוֹתַ֔יִךְ כַּלָּ֖ה דְּבַ֣שׁ וְחָלָ֑ב תַּחַת֙ לְשׁוֹנֵ֔ךְ וְרֵ֥יחַ שַׂלְמֹתַ֖יִךְ כְּרֵ֥יחַ לְבָנֽוֹן׃** 5311 בזמן שהכהנים מברכים את בני ישראל בבית המקדש ב"כה" שפתותיהם כביכול נוטפות דבש וחלב וריח בגדיהם נאה" 5311 (תרגום).

---

[2] **פסוק זה גימ' של פסוק אחר "ושמרתם את <u>דברי הברית</u> הזאת ועשיתם אתם למען תשכילו את כל אשר תעשון" (דברים כח,9) וזה רמז למאן דאמר ש"אמנה" אלו הרי אמנון, הר ההר (טורי אמנוס) מקום ברית בין הבתרים.**

(יב) **גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם:** 1496 בנותיך צנועות מאד ובניך צדיקים 1497 (תרגום).

(יג) **שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מִגָּדִים כְּפָרִים עִם נְרָדִים:** 2319 ובחוריך נאים ומלאים מצוות כרימון ואוהבים בנות זוגם ולכן בניהם דומים להם 2320 (תרגום).

(יד) **נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:** 3121 וזה הוא בצלאל בן אורי שעלה להר סיני והראה אותו ד' פקודי המשכן כאילו עשוי למעלה 3121 (מדרש זוטא שיה"ש פרשה ד).

(טו) **מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן:** 1005 הן זו באר מרים המיפה כלה בעיני בעלה 1005 (מדרש רבה שיה"ש ד,לא).

(טז) **עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו:** 2170 בא ד' וסח: "מצווה אני הרוחות שיפיחו בגנך ויצא ריחך הטוב למרחק" 2170 (רש"י).

פרק ה

(א) **בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים:** 6535 סח הקב"ה לכנ"י "באתי לבית המקדש שבנית לי, השרתי בו שכינתי, קיבלתי ברצון הקטורת והבל הקרבנות 6535 (תרגום).

(ב) **אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי**

לָיְלָה: 6065 סחה הדודה "בגלל שישנתי ממצוות הלכתי בגלות והדוד קורא לי לשוב בתשובה עזה שהרי ראשו מלא מדמעותי כאדם מלא טל 6065 (תרגום).

(ג) **פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם:** 4112 אמרה הרעיה: "כבר עבדתי עבודה זרה וכיצד אשוב"? סח הדוד: "ואני ניקתי רגלי מעוונותיך כיצד ארד בין העמים"? 4113 (תרגום).

(ד) **דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו:** 978 דודי כעס עלי, הגלה השבטים ורחמי גאו בי 979 (תרגום).

(ה) **קַמְתִּי אֲנִי לְפָתֹחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל:** 3508 ומיד שבתי בתשובה ובניתי המקדש ברשיון כורש 3508 (ילקוט מעם לועז).

(ו) **פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי:** 4569 כשתהיתי על מעשי, קרבנות כהני לא עלו לרצון וגם שערי תשובה ננעלו 4569 (תרגום).

(ז) **מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פָּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת:** 3729 כשבאו וגברו עלי כשדים, עוללי שבו, בחורי הרגו חרב, כאבי גדל עוד כשלקחו מצדקיהו מלכי כתרו 3729 (תרגום).

(ח) **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:** 4617 ואז משביעה כנ"י לאומות העולם שיעידו על מסירות נפשה ובכל דור ודור בקיום התורה והמצוות 4617 (רש"י).

(ט) **מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ:** 1946 שאלו נביאים לכנ"י "לאיזה אלוה את עובדת"? היא ענונה: "לאלהים אל אחד יחיד מיוחד" 1945 (תרגום).

(י) **דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה:** 471 אדוני לומד יום ולילה ומיוחד במלאכיו 471 (ילקוט מעם לועז).

(יא) **רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב:** 3794 גם תורתו יפה כזהב נבחר ובה אין סוף הלכות. האוהבה שמח בה, מי שאינו כזה נדמית לו כעורה 3794 (תרגום וילקוט מעם לועז).

(יב) **עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת:** 2708 עיניו מביטות בירושלים להטיבה בזכות הסנהדרין המתונים בדין 2708 (תרגום).

(יג) **לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר:** 4952 שני לוחות האבן היו כתובים בעשר שורות כמו ערוגה ובהם טעמים ודקדוקים רבים ודברי החכמים נושאים חן בעיני הכל 4952 (תרגום).

(יד) **יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים:** 3766 ובין כל דיבור שהיה חרוט על אבן הספיר היו הרבה דיקדוקים וטעמים כדגת ים התרשיש 3765 (תלמוד ירושלמי שקלים ד,א).

(טו) **שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים:** 2472 הצדיקים הזכים הם עמודי העולם המלאים בתורה ומעוררים זכות בנ"י 2473 (תרגום).

(טז) **חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם:** 2246 כך סחה הדודה לנביאי ציון "דברי אהובי נאים וערבים ומצוותיו נחמדים לחכמי, זה הוא שבח אהובי", 2247 (תרגום).

פרק ו

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

25

(א) **אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃** 1516 בדקו הנביאים בגין אלו חטאים עזב אותך הדוד, אנא חזרי אליו עוד היום נכון 1516.

(ב) **דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃** 3081 ודודי קבלני אליו, העלני מבבל, בנה לי המקדש, העמיד כהנים לוויים וגם מעמד וריח הקרבנות עלה לרצון 3081 (תרגום).

(ג) **אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃** 1173 סחה הדודה: "אני לא עזבתי דודי והוא לא עזבני, אוהבני די ומביא לי חן וכבוד" 1173 (מצודת דוד).

(ד) **יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃** 3138 ענה דודי: "יפה את כשמעשיך כרצוני, יפה מקדש א' כב' ופחדך מוטל על אוה"ע כזמן דגלי מדבר 3138 (תרגום).

(ה) **הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד׃** 2828 הסבי לי החכמים שהם בני וחזקוני בלימודם, הכהנים והעם נאים כבנים של יעקב שלקטו אבנים בהר הגלעד 2828 (תרגום).

(ו) **שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃** 3527 באו הכהנים ואכלו מהקרבנות במקדש נקיים מגזל, כעדרי יעקב הדומים זה לזה שעלו מנחל יבוק ואין בהם עקרה 3527 (תרגום).

(ז) **כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃** 1855 בניך מלאים מצוות כרימון מלבד הצדיקים הצמאים לדבר ד' 1854 (ע"פ התרגום).

(ח) **שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃** 3108 כשבאו היונים עם ס' מלכים ופ' דוכסים רוכבים על פילים ועוד זרים ואת אחזת בי בלב אחד, מיד יהודה המכבי נצחם 3108 (תרגום).

(ט) **אַזַּת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַזַּת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ:** 5225 וכנ"י כיונה בלב אחד לד', אוחזת תורה ומצוות בלב שלם, זכויותיך ברורות. גברו חשמונאים ונצחו את היוונים ואוה"ע קילסוך 5226 (תרגום).

(י) **מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אַיֻּמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת:** 2623 אז באו אוה"ע ומלמלו: "כמה מזהירים מעשי העם הזה, בחוריה יפים כלבנה ואימתם על הכל כדגלי מדבר 2623 (תרגום).

(יא) **אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים:** 3439 ואמר הקב"ה: "אל בית המקדש ירדתי להביט במעשי עמי הטבים הם אם לאו ואם הוציאו תלמידי חכמים 3439 (תרגום).

(יב) **לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב:** 2619 ד' גילה שבניו צדיקים אוהבי תורה אמר: "לא אגלם ולא אכלם ולא אשפילם אלא אוסיף להם כבוד וגאוה " 2620 (תרגום).

פרק ז

(א) **שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחוֹלַת הַמַּחֲנָיִם:** 4066 בא הדוד אמר לדודה: "שובי אלי לירושלים אל בית המקדש ואל התורה ואל הנבואה, מה בכלל טיבכם נביאי השקר לחלל מחנה יהודה 4065 (תרגום).

(ב) **מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן:** 2140 כה הגיד לנו שלמה: "נאים בנ"י בבואם להר ד' ג"פ בשנה בסנדלים ססגונים ובניהם הדומים להם 2141 (תרגום).

(ג) **שָׁרֵרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:**[3] 3048 וזו הסנהדרין המחיה לעם ישראל כעובר החי מטבור אימו כי הם ממזגים ההלכה בין אסור ומותר 3048 (מדרש רבה שיה"ש ז,ו).

(ד) **שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֲמֵי צְבִיָּה:** 2032 הגואלים, משיח בן דוד ומשיח בן אפרים דומים למשה ולאהרן 2033 (תרגום).

(ה) **צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק:** 4355 אב בית דינך אוכף דיניו כשלמה שהחזיר בנ"י לטוב ובנה מגדל שן הגבוה כמגדל דוד שממנו מביטים על מגדלי דמשק וסופריך בקיאים בעיבור 4355 (תרגום).

(ו) **רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים:** 2859 מלכך הטוב צדיק כאליהו שקנא לד' בכרמל וסחו העם: "ד' הוא האלהים", אביוניך יעטו מעיל ארגמן כמרדכי, יצחק ויעקב 2859 (תרגום).

(ז) **מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים:** 1750 אמר ד': "כמה נאה כנ"י בקבלתך עולי ויסורי חביבים עליך עד מאד 1751 (תרגום).

(ח) **זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת:** 3220 כשהכהנים פורסים ידיהם בתפילה לברך בני, דומים כדקל וכענפיו, פניהם באדמה כמכבד התמר 3220 (תרגום).

(ט) **אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים:** 3884 ואמר ד' אנסה דניאל היעמוד בנסיון כאברהם, הדומה לדקל, בי' ניסיונות. עוד אבחן חנניה מישאל ועזריה, באו ועמדו, ונדף ריחם כתפוח 3883 (תרגום).

---

[3] **נרמז עניין יוסף שליקט חיטי ארץ מצרים. גימ' פסוק זה 3048 כגימ' פסוק (בראשית מא,33) "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים".**

(י) **וְזִוַּכִּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים:** 2125 ומיד ציוה הקב"ה למלאכיו: "לכו ושקו פיות הצדיקים ובני האבות" 2125 (מדרש רבה שיה"ש ז,טז) *דמז נוסף*: וכה ענו דניאל וידידיו: "נעמוד בנסיון כאברהם אע"ה הדומה ליין טוב או כיחזקאל המחיה מתים בדורא 2125 (תרגום).

(יא) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: 1443 הקב"ה חפץ להשפיע טוב וברכה לבניו והם מצפים 1444(ילקו"ש ז,תתקצ"ב).

דמז נוסף: כשאני טובה בעיניו, הוא אלהי בא עימי ולא, זרים שולטים בי 1443 (תרגום).

(יב) **לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים:** 1031 הגידה כנ"י הגולה לפניו: "אנא בא קבל סיחי מכל מקום בעולם" 1031 (תרגום).

(יג) **נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ:** 4052 סחו בנ"י זה לזה: "נקום מוקדם בבקר לבית הכנסת נראה אם בא זמן הגאולה ונשאל לחכמים המלאים כרימון אם הגיע הקץ לבוא לא"י ולקלס לאלקים באהבה 4052 (תרגום).

(יד) **הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים זְהָדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ:** 3120 תפילת הצדיקים עולה ומגיעה לפני ד' אז האל בא ומודיע למשיח "הנה בא זמן הגאולה לכן קבל בא מלכותי" 3120 (תרגום).

פרק ח

(א) **מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקֲךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי:** 1954 ואז המשיח בא וכנ"י סחה:" היה לי כאח, נבוא לציון ונלמד טעמי המצווה ובמסרי דמי עליך לא בזו לי אוה"ע 1954 (תרגום).

(ב) **אֲנַהֲגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמּוֹנִי:** 2525 הגידה כנ"י למשיח: "בא לציון ולמדני דרכי ד' נטעם "לחיי" מיין המשומר ומפרי גן עדן 2525 (תרגום).

(ג) **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:** 2388 כה הגידה כנ"י: "ד' אוהבי כי אני מניחה תפילין של יד וראש ומזוזה בפתחי" 2388.

(ד) **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:** 5321 משביע מלך המשיח לבני ישראל שלא ימרדו באומות העולם ויצאו מהגולה. למה זה אתם מורדים בחילות גוג ומגוג? חכו עד שיזכור האל והוא יגאלכם במהרה 5322 (תרגום).

(ה) **מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה זִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה זִבְּלָה יְלָדַתְךָ:** 6176 אמר שלמה בן דוד הנביא: "עתידים המתים לחיות ולצאת ממחילות העפר בהר הזיתים שיבקע ואומות העולם ישאלו "במה זכו הצדיקים לכך" 6176 (תרגום).

(ו) **שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ:** 5660 ואז מבקשת כנ"י: "הקב"ה אנא העלני לא"י ולא אהיה גולה עוד הרי אהבתך חזקה ושינאת האומות קשה כאש גהינם ביום השני והנועד לשרוף עובדי ע"ז 5659 (תרגום).

(ז) **מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הון בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ:** 4269 וכה ענה לה הקב"ה: "אם יבואו כל אוה"ע לא יוכלו לבטל אהבתי אליך ואם יבואו כל מלכי ארץ לא יוכלו לנו. אם יפזר אדם הונו ללמוד תורה אשיב לו כפליים לעתיד לבא בעולם הבא 4269 (תרגום).

(ח) **אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ:** 2667 סחו המלאכים ביניהם: "כנ"י קטנה הינה וזכותה מועטה אין לה כח להלחם עם גוג אז מה נעשה לה כשיבואו אוה"ע למלחמה? 2667 (תרגום).

(ט) **אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא**
נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז: 2327 אם בנ"י אוחזים באמונה בחזקה וגם לא עובדים ע"ז, יקבלו:
א"י,בירה חזקה ובית מקדש, ולא, יבוא אויב וינצחם 2327 (מדרש רבה שיה"ש פרשה ח,יג ורש"י).

(י) **אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת**
שָׁלוֹם: 2467 אני חזקה באמונתי, המון אדם בבתי המדרש, אני כלה שלימה ואהובה לבעלי 2467 (רש"י).

(יא) **כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם**
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף: 3288 כנ"י הרי היא ככרם בירושלים.
מסרה הקדוש ברוך הוא לאדונים קשים והם גבו מהם מסים רבים 3289 (רש"י).

(יב) **כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים**
אֶת פִּרְיוֹ: 2854 אמר הקב"ה לאוה"ע: "שיעבדתם בני יותר מדי" ואז הם עונים: "נשלם כסף טוב"
2855 (רש"י).

(יג) **הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִינִי:**
2271 בא הקב"ה סח לה לכנ"י: "אני וצבאי באים להאזין לתפילה ולימוד התורה שלך 2271 (רש"י).

(יד) **בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי**
בְשָׂמִים: 1661 כה עונה כנ"י בכל ליבה: "אנא פדני מהגולה מהֵר כצבי וקחני להר המוריה 1662
(רש"י).

באור בדרך רמז רעיוני

כאן בחרתי לבאר את השיר כויכוח בין דתיים לאלה שטרם בחרו להיות כאלה. השיר ניתן להתבאר כשיחה בין ישראל לאומות העולם, בין איש לרעיתו וכו'.

להלן יובא באור בדרך הרמז על המגילה כאילו היה פה רב שיח בין שומרי מצוות: דתיים מול החברה שטרם זכתה להכיר בערך שמירת תורה ומצוות, להלן "חילוניים". יתכן שקורא זה או אחר יחלקו עלי וזה לגטימי.

פרק א

הצהרת כוונות

(א) **שִׁיר** המשובח מכל **הַשִּׁירִים אֲשֶׁר** שחיברה **לִשְׁלֹמֹה** החברה הדתית:(ב) **יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ** אנו מתבוננים בחברה הדתית ומעונינים להדמות לה **כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ** טובה חברותכם והסחבקיות שלכם יותר **מִיָּיִן** מתענוג הנגרם מאכילה או שתיה:(ג) **לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים** בגלל הגיבוש החברתי של הדתיים **שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ** יש לכם מוניטין **עַל כֵּן** ולכן **עֲלָמוֹת** קבוצות אנושיות מכל העולם **אָהֲבוּךָ** מבקשים לחקות אתכם:(ד)לנו אין את היכולת להדבק בכם, לכן אנו מבקשים **מָשְׁכֵנִי** שאתם תושיטו יד ראשונים ואז **אַחֲרֶיךָ** אחריכם **נָּרוּצָה** נתקדם בבנית חברה קהילתית ומגובשת. ואחר כך **הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו** נוכל להעפיל לרמות תוכן וערכים גבוהים יותר, ויחד **נָגִילָה** נתרום לאומה **וְנִשְׂמְחָה** ונגביר את חוסנה מתוך העבודה **בָךְ** המשותפת. כמו כן יחד **נַזְכִּירָה** נזכור את הימים הטובים **דֹּדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים** אנו סבורים שלדבר "דוגרי" **אָהֲבוּךָ** זה הכי טוב:

בירור מעמיק - פאנל

(ה)עונה החברה הדתית: כלפי חוץ אנו נראים **שְׁחוֹרָה** שחורים, עם לבוש דוחה **אֲנִי** אתם החילונים סבורים שאנו: מנותקים, משיחיסטים, לא ריאליים וכו' אולם בפנים אני **וְנָאוָה** טרם זכיתם להכיר אותנו באמת. כיום אתם מחפשים בנו רק "שחורות" אולם אינכם מגיעים לנקודות האור שבנו, **בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם** חבריי החילוניים, בקיצור אנו נראים זרוקים **כְּאָהֳלֵי קֵדָר** כלפי חוץ ואולם אנו **כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה** מבפנים. למשל: האם אתם יודעים על כל מפעלי החסד, רשימת הגמחי"ם, היצירות הספרותיות, רמת ההשקעה החינוכית בדור הבא, נורמות התנהגותיות: בדיבור, אכילה, חיי מין. האם חקרתם את קצב ייצור קלטות שירים חדשות, דרמה וכו' :(ו) **אַל תִּרְאוּנִי** חבריי **שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת** כלומר שיש בי איזה פיספוס קל, זה קורה לכולם ובמיוחד לי **שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ** שחזרתי מגלות

של 2000 שנה לארץ ישראל ונדבקו בי פה ושם כמה סיגים. חוץ מזה **בְּנֵי אִמִּי** אתם החילוניים **נִחֲרוּ בִּי** כועסים עלינו **שָׂמֻנִי** ונותנים לנו **נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים** גו'בים נחותים המביאים פרנסה נחותה ולכן אין לנו די יכולת לטפח את **כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃**

(ז)עונה החברה החילונית **הַגִּידָה** אמרו **לִי** לנו ידידינו **שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה** איזה כיוון חינוכי נטווה לדור הצעיר? **אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם** מה כבר ניתן ללמד אותם כשכל העולם נסחף לטרור בינלאומי, המסגרת המשפחתית מתערערת וכו' **שַׁלָּמָה אֶהְיֶה** האם אתם רוצים שילדינו יקבלו **כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ** את החינוך של אומות העולם, האם נלמד מ"החברים"?׃

(ח)עונה החברה הדתית: **אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ** אם אינכם יודעים את הכיוון **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים** חברנו היקרים **צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן** יש להנחיל לצעירים את המסורת שעמדה במבחן ההסטוריה **וּרְעִי** ולכן יש ללמד **אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ** הדור הצעיר **עַל מִשְׁכְּנוֹת** בדרך החינוך הישנה **הָרֹעִים** בה חונכנו׃

(ט) ועוד מוסיפה החברה הדתית ואומרת **לְסֻסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה** כשם שמרכבת פרעה הייתה המעולה במרכבות **דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי** כך בחברה החילונית יש יסודות טובים ובריאים׃**(י)**כגון: **נָאווּ** מה יפים הם **לְחָיַיִךְ** חייליך **בַּתֹּרִים** בהיותם תרים אחר מחבלים. הם מגיעים להצלחות מרשימות בקנה מידה עולמי **צַוָּארֵךְ** הם תופסים אותם ומביאים אותם לנקודת האיסוף **בַּחֲרוּזִים** כשידיהם באזיקים׃**(יא)** **תּוֹרֵי** מדליות **זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ** לחיילים **עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף** תעודות הצטיינות׃

(יב)מתריסים החילוניים: אתם יודעים לדבר. אין תקשורת דינמית בינינו וביניכם **עַד** ובעוד **שֶׁהַמֶּלֶךְ** שאתם **בִּמְסִבּוֹ** מסתגרים בישיבות, אולפנות, התישבות ביש"ע ובמאחזים **נִרְדִּי** ילדינו "מורדים" **נָתַן רֵיחוֹ** וניתן לשמוע עלינו בכל מהדורת חדשות בפינת הפלילים׃**(יג)** עם כל זאת, אנו אופטימיים **צְרוֹר** ולמרות הצרות הצרורות **הַמֹּר** והמרות אנו בטוחים שעדיין יש תקוה ואתם **דּוֹדִי** האחים **לִי** שלנו **בֵּין שָׁדַי יָלִין** ונשוב לחיות יחדיו׃**(יד)**יש בכם אנשי **אֶשְׁכֹּל** אשכולות שאם היו מטפחים אותנו מעט **הַכֹּפֶר** היו מכפרים לנו על כל החטאים **דּוֹדִי לִי** ולכן אנו לא מתייאשים מכם הדתיים

בְּכַרְמֵי וממתינים לכם שתבואו ותטפלו בנו ותטפחו אותנו ותשדרגו אותנו **עֵין גֶּדִי** כמה וכמה פעמים ואל תסתפקו בנסיון אחד׃

(טו)אומרים הדתיים: כבר אמרנו לכם חבריא **הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי** שאתם מעולים **הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃**

(טז)משיבה החברה החילונית: **הִנְּךְ יָפֶה דוֹדִי** גם אתם גדולים, אומרים החילוניים **אַף נָעִים** לכן יהיה לנו נעים לחיות יחדיו **אַף עַרְשֵׂנוּ** תהיה לנו קורת רוח ב"עושרנו" **רַעֲנָנָה** והצמיחה הכלכלית בא תבוא מתוך התלכיד החברתי׃**(יז)**אנו סבורים שזה יתרום גם **קֹרוֹת** ליציבות **בָּתֵּינוּ** התא המשפחתי **אֲרָזִים** ישפר את חוסנו כארז הלבנון **רַחִיטֵנוּ רַהִיטֵנוּ** ואנו נוכל לרוץ לעסקים שיאמירו **בְּרוֹתִים** כברושים׃

פרק ב

(א) אתם יותר מידי אופטימיים, אומרים החילונים **אֲנִי** אנו החילוניים **חֲבַצֶּלֶת** חבויים עמוק מאד בצל ובשחור. אנו על סף קריסה חינוכית וערכית ואתם מדברים על **הַשָּׁרוֹן** רעיונות אידיאליים, יש לזכור את נקודת המוצא שלנו שאנו **שׁוֹשַׁנַּת** הנתונה **הָעֲמָקִים** עמוק עמוק בתהום ׃

(ב) אומרים הדתיים: נא לא להסחף חבריא, בעיננו אתם נחשבים **כְּשׁוֹשַׁנָּה** נאה הנמצאת **בֵּין הַחוֹחִים** כלומר, נכון שיש מה לשפר אך יש להתבונן על החצי המלאה של הכוס **כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃**

(ג)אומרים החילוניים: ממש כיף לכם, על כל טיעון יש לכם מיד תשובה. אנו מעריכים אתכם מאד וכחשיבות **כְּתַפּוּחַ** לעומת **בַּעֲצֵי הַיַּעַר** שאינם מניבים **כֵּן דוֹדִי** אתם הדתיים לעומת **בֵּין הַבָּנִים** חברות אחרות **בְּצִלּוֹ** ברוח ערכי חברתכם **חִמַּדְתִּי** אנו משתוקקים לחנך את ילדינו **וְיָשַׁבְתִּי** ולהטמיע את ערכי הנצח בתוכם **וּפִרְיוֹ** ואז נראה דור מקסים **מָתוֹק** ומתוקן **לְחִכִּי׃(ד)** להזכירכם **הֱבִיאַנִי** כבר היינו **אֶל בֵּית הַיָּיִן** בסדנאות ליהדות **וְדִגְלוֹ** והרעפתם **עָלַי** עלינו המון **אַהֲבָה׃(ה)** אולם אין די בסדנאות **סַמְּכוּנִי** יש להעמיד את **בָּאֲשִׁישׁוֹת** אושיות החברה בישראל על התכנים של החברה הדתית **רַפְּדוּנִי** ולמלא את השיח החברתית **בַּתַּפּוּחִים** בחכמה

היהודתית שנצברה במהלך הדורות **כִּי** לולא החיבור הבונה הזה בין דתיים לחילוניים אני אהיה **חוֹלַת** חולה מאין תכנים, למרות שאנו **אַהֲבָה** אוהבים **אָנִי** אתכם:

(ו)החברה הדתית לא נשארת חייבת, היא מושיטה את יד **שְׂמֹאלוֹ** שמאל ואומרת ראשית יש לסור מדרך הרע **תַּחַת לְרֹאשִׁי** אחת ולתמיד, ואחר כך נלמד אתכם כיצד בונים חברה, מה **וִימִינוֹ** יש כן לעשות **תְּחַבְּקֵנִי: (ז)**לכאורה מצב אידיאלי, ישיבות יצוצו כעת בכל מקום אבל זה עדיין לא קורה. ראשית יש להרחיק את הכתבים ועורכי החדשות וסוקרי דעת הקהל וכו' וכך יש לפנות אליהם: **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם** דעו לכם **בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם** כתבים יקרים שאנו נעתור **בִּצְבָאוֹת** לבג"ץ **אוֹ** שנפנה ל **בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה** ביקורת המדינה **אִם תָּעִירוּ** תסקרו **וְאִם תְּעוֹרְרוּ** או שתשדרו **אֶת הָאַהֲבָה** רקמת החיים העדינה הנרקמת כאן בין דתיים לחילוניים **עַד שֶׁתֶּחְפָּץ** שניתן לכם רשות לשדר: **(ח)** והנה מתחיל להתהוות כאן דו קיום משותף **קוֹל** התורה של **דּוֹדִי** הדתיים **הִנֵּה זֶה בָּא** ומתחיל לפעפע באיטיות. זה לא כל כך פשוט **מְדַלֵּג** להתגבר **עַל הֶהָרִים** מכשולים וקשיים של הבדלי תרבות ולשון **מְקַפֵּץ** ולעקוף **עַל הַגְּבָעוֹת** בעיות טכניות:

(ט)התגובה של החילוניים לא מאחרת: **דּוֹמֶה דוֹדִי** דומים אתם **לִצְבִי** שאינו מאבד קשר עין עם ביתו כך אתם לא מנתקים את חוט מסורת החכמה היהודית מעצמכם **אוֹ** יש בכם תכונה נוספת **לְעֹפֶר** גם כשהכל נראה "דָאוּן" בעפר אתם מרימים ראש ומביטים באופטימיות כמו **הָאַיָּלִים** ואומרים זה לזה הבה נתחזק **הִנֵּה זֶה** זו המטרה, כיבוש היעד קרוב וכאילו **עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ** ממש קרוב **מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:**

(י) עָנָה אומרים **דּוֹדִי** הדתיים **וְאָמַר** ואומרים **לִי** לחילונים: אם כך **קוּמִי** קומו **לָךְ** לכם **רַעְיָתִי** אחיי היקרים **יָפָתִי** והאהובים מרדיפת תרבות הגויים וה"בומבלה" **וּלְכִי לָךְ** אל מסורת ישראל העתיקה, הותיקה והבטוחה: **(יא)** ראו **כִּי הִנֵּה** אופנת **הַסְּתָו הַסְּתָיו** הסתמיות, (סתם "בא לי") **עָבָר** חולפת **הַגֶּשֶׁם** והעצמת הגשמיות **חָלַף** מתפוגגת **הָלַךְ** והולכת **לוֹ** לה: **(יב) הַנִּצָּנִים** תורות חדשות **נִרְאוּ בָאָרֶץ** נושבות בחוצות **עֵת** ועידן **הַזָּמִיר** שחיטת "פרות קדושות" **הִגִּיעַ** נראה קרוב ביותר **וְקוֹל** קול **הַתּוֹר** התורה **נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ: (יג)**

הַתְּאֵנָה[4] והתורה **חָנְטָה** נותנת **פַּגֶּיהָ** חידושים לפי רוח הדור **וְהַגְּפָנִים** וכן לימוד הג'מרא הפ'וסקים וחכמת הנ'סתר הם **סְמָדַר** אמנם בראשית התפתחותם **נָתְנוּ רֵיחַ** אך גם בשלב "בראשיתי" זה יש מעט נחת רוח ותוצאות חיוביות. ולכן **קוּמִי לָכִי לָךְ** קומו לכם **רַעְיָתִי** אחינו **יָפָתִי** הנפלאים, קומו לכם מרדיפת תרבות הגויים **וּלְכִי לָךְ** ולכו בדרך ישראל סבא, שובו "אל המעין" מעיין גנים באר מים חיים **:(יד)**מה אתם אומרים חבריא? ש..ש..ששקט אין תגובה, דממה אלחוטית. מה קורה? באים הדתיים ואומרים **יוֹנָתִי** מדוע את מסתתרת **בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע?** מדוע את מצניעה את עצמך **בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה?** דוקא כשאנו קוראים לכם אתם נעלמים? אנה **הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה :(טו)**כעת מתבררת סיבת השתיקה, **אֶחֱזוּ** ראינו **לָנוּ** פה **שׁוּעָלִים** כתבים ושדרני אקטואליה, אלו היו **שׁוּעָלִים** כתבים **קְטַנִּים** צעירים שאם היו מסקרים את הקשר בין הדתיים והחילוניים זה היה מביא **מְחַבְּלִים** נזק **כְּרָמִים** לרקמת החיים החדשה כי **וּכְרָמֵינוּ** היא **סְמָדַר** בשלבים ראשוניים עדיין **:(טז)**אל דאגה אחיי הדתיים **דּוֹדִי** אתם דואגים **לִי** לנו **וַאֲנִי** ואנו מחכים **לוֹ** לכם **הָרֹעֶה** כדי שתנהיגו אותנו בהלכות איסור והיתר שאתם **בַּשּׁוֹשַׁנִּים** שונים בישיבות **:(יז)** אנה **עַד** עוד בטרם **שָׁיְפוּחַ הַיּוֹם** שיסתיים היום **וְנָסוּ הַצְּלָלִים** אנה **סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי** הדתי והיה **לִצְבִי** כצבי הזה שאינו מנתק את הקשר עם העבר **אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים** כדלעיל ובא נפתח **עַל הָרֵי בָתֶר** בתרי כלומר דו- שיח **:**

פרק ג

(א) עַל מִשְׁכָּבִי כשהחברה החילונית קורסת והכל נראה שחור כמו **בַּלֵּילוֹת** הלילה **בִּקַּשְׁתִּי אֵת** הדתיים **שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו** חיכיתי חיכיתי, בכיתי בכיתי אולם **וְלֹא מְצָאתִיו :(ב)**יש לפעול בדחיפות **אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים**

---

[4] נמשלה התורה לתאנה. וכך אמרו חז"ל "נוצר תאנה יאכל פריה". (מדרש רבה במדבר פרשה כא פסקה טו - למה נמשלה תורה בתאנה? שרוב האילנות הזית הגפן והתמרה נלקטין כאחת והתאנה נלקטת מעט מעט כך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנתים. עוד מצאתי בספרו של הרב בא גד יוסף שליט"א - תאנה ר"ת ת'ורת א'מת נ'תן ה'שם"

וּבְרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו:(ג) מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים מעצבי דעת הקהל, יצרני ה"ספינים" ואנשי שב"כ סמויים **הַסֹּבְבִים בָּעִיר** במדינה. החברה החילנוית שואלת: האם אתם יודעים להיכן נעלמו **אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי** הדתיים **רְאִיתֶם** להיכן הסתלקו? **: (ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי** לאולם התרבות של "עין חרוד" **וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי** בית "ברל כצנלסון" **:(ה)**מיד התקשורת מרגישה שיש מידע חדשותי. ואז פונים החילונים בתרעומת ואומרים לכתבים **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ** כדלעיל **:(ו)**באים אנשי מחקר תרבותי חברתי מכל העולם ומשתהים, ראו את החברה החילונית **מִי זֹאת עֹלָה** המוכנה לנהל דו שיח תרבותית **מִן הַמִּדְבָּר** ולהידברות אמיתית עד **כְּתִימֲרוֹת** שיעלה **עָשָׁן** והיא מוכנה **מְקֻטֶּרֶת** לעבור לפסים מעשיים אם היא תשתכנע בצדקת דרכה של החברה הדתית ומימלא הדור הצעיר יפרח בצורה בריאה וחסונה **מוֹר** ירבה בעשיית חסד "מור אנד מור" **וּלְבוֹנָה** והם ירוצו למשימות התנדבותיות מאליהם ויבצעו משימות שונות **מִכֹּל** מיני **אַבְקַת רוֹכֵל** סוגים**:(ז)** ראו **הִנֵּה** יש כבר **מִטָּתוֹ** תוצאות למהלך החברתי תרבותי כלכלי לאומי **שֶׁלִּשְׁלֹמֹה** של החברה הדתית בישראל **שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים** ערוכים **מִסָּבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:(ח) כֻּלָּם אֲחֲזֵי** אוחזים ב**חֶרֶב** ההסברה **מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה** ויש להם נסיון ביחצנות **אִישׁ** לכל אחד מהם יש **חַרְבּוֹ** לשון חדה **עַל יְרֵכוֹ** בפה וכל זאת למה? **מִפַּחַד** קלקול חברתי שיכול לבוא מצד החברה החילונית השרויה **בַּלֵּילוֹת: (ט) אַפִּרְיוֹן** חברה בריאה תוססת חיה נושמת אדירה **עָשָׂה** הקימה **לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה** החברה הדתית. החברה מיוסדת על **מֵעֲצֵי** עיצות **הַלְּבָנוֹן** הקב"ה**: (י) עַמּוּדָיו** יסודות החברה הדתית **עָשָׂה** מושתתים על **כֶּסֶף** עזרה הדתית ותמיכה קבוצתית **רְפִידָתוֹ** בין לבין ניתן להבחין גם **זָהָב** באיסורים חמורים וגדרות שאותם לא ניתן לפרוץ **מֶרְכָּבוֹ** רוב הבנין בנוי **אַרְגָּמָן** וארוג על שילוב בין עשית טוב והמנעות מרע **תּוֹכוֹ** הנפש החיה של החברה **רָצוּף** פנימה בלב מפכה מעין **אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם** בחורי החמד הדתיים **:(יא)**אם כך **צְאֶינָה** צאו ממקומכם ובואו **וּרְאֶינָה** לראות אתם **בְּנוֹת** בני **צִיּוֹן** החברה החילונית **בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה**

בדתיים **בָּעֲטָרָה** בתרומה העצומה שלהם לעם היושב בציון **שֶׁעִטְרָה** ובהכרה **לוֹ** לה הם זוכים **אִמּוֹ** מצד משכילי הדור וחוקרי תרבות **בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃**

פרק ד

(א) הִנָּךְ החברה החילונית **יָפָה** בעשיה כלכלית **רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה** בתרומה לתוצר הלאומי הגולמי, התל"ג **עֵינַיִךְ** יש בך הוגי דעות **יוֹנִים** הנאמנים למצפונם והמפרסמים את דעותיהם **מִבַּעַד** מי בעד ומי נג בכל מיני מאמרים וספרים הנמכרים **לְצַמָּתֵךְ** ב"צומת ספרים". יש בכם גם **שַׂעְרֵךְ** משוררים, ששיריהם קולחים **כְּעֵדֶר הָעִזִּים** שקולם עז נאה **שֶׁגָּלְשׁוּ** וגם הגולשים **מֵהַר** ממהרים **גִּלְעָד** לגיל, בשמיעת השירים, עדי עד **׃(ב) שִׁנַּיִךְ** אנשי הבטחון **כְּעֵדֶר** מגובשים **הַקְּצוּבוֹת** בקבוצות. המדים נקיים כאילו **שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה** והמדים **שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת** תואמים למידותיהם **וְשַׁכֻּלָה** ואף אחד לא נעדר ממשמרתו **אֵין בָּהֶם׃(ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי** מה נועז **שִׂפְתוֹתַיִךְ** השיח **וּמִדְבָּרֵיךְ** והדיבור החילוני **נָאוֶה** יפים **כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ** בני הנוער החילוני עגיל קטן מבצבץ **מִבַּעַד** מעבר **לְצַמָּתֵךְ** לשיער ה"קוקו" **׃(ד)** לא ניתן להתעלם מהצלחות אנשי האקדמיה. הם זוכים לפרסום בכל האוניברסיטאות ומתבלטים לגובה **כְּמִגְדַּל דָּוִיד** הם ניכרים מיד כמו **צַוָּארֵךְ** האדם ודבריהם **בָּנוּי** נלמדים **לְתַלְפִּיּוֹת** בכל כיתה. **אֶלֶף** פרופסורים **הַמָּגֵן תָּלוּי** נעזרו בדבריהם וחכמתם מיושמת **עָלָיו** ב**כֹּל שִׁלְטֵי** העולם **הַגִּבּוֹרִים** הנאור **׃(ה)** יש לך **שְׁנֵי** ערוצי תקשורת עיקריים **שָׁדַיִךְ** המניבים מידע רב והם שקולים באיכותם **כִּשְׁנֵי עֳפָרִים** והם דומים זה לזה כ**תְאוֹמֵי צְבִיָּה** והם **הָרוֹעִים** מכוונים את קהל המאזינים פעם ב"קוצים" ופעם **בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃(ו)** הבה נתעשית **עַד** בטרם **שָׁיָפוּחַ הַיּוֹם** הכל יהיה אבוד **וְנָסוּ הַצְּלָלִים** וש"האחרון לא ישכח לכבות את האור" הבה **אֵלֵךְ** נלך **לִי** לנו יחד **אֶל** בית המדרש ואל הישיבות כגון "**הַר הַמּוֹר**" נאזין **וְאֶל** נוער **גִּבְעַת** הגבעות כי זה נוער נפלא ואז נוכל **הַלְּבוֹנָה** לשדרג את עצמנו **׃(ז)** אנו סבורים שהחברה החילונית **כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃(ח)** אם כן, אז **אִתִּי** איתנו, עם החברה הדתית **מִלְּבָנוֹן** אל דרך ישראל סבא **כַּלָּה** יחד נלכה נשובה **אִתִּי מִלְּבָנוֹן** אל דרך אבותינו **תָּבוֹאִי** נבוא **תָּשׁוּרִי** ונתבונן יחדיו **מֵרֹאשׁ אֲמָנָה** בעשרת הדברות **מֵרֹאשׁ שְׂנִיר**

במצוות שניראות משונות בהתחלה כגון: ברית מילה **וְחֶרְמוֹן** ובמצוות היוצרות הרמוניה חברתית כגון: לקט, שכחה, פאה ובעיקר "צדקה" **מִמְּעֹנוֹת** נבקר בקברי **אֲרָיוֹת** צדיקים **מֵהַרְרֵי** ונהרהר **נְמֵרִים** בחברותות (לנמר יש חברבורות) **:(ט)** במהלך הלימוד המשותף פתאום מגלים שבעצם קיר דק מפריד בין שתי החברות, הדתית והחילונית ובעצם "בני איש אחד אנחנו" ומתחילים לגלות את היופי וה **לִבַּבְתִּנִי** לבביות **אֲחֹתִי** שבזולת **כַּלָּה** הכל פתאום נראה אחרת. וכל **לִבַּבְתִּינִי בְאַחַד** הלבביות הזאת באה רק בגלל שיעור **בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ** אחד בעיון שניתן על ידי רב **בְּאַחַד** אחד **עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ** בולט ומפורסם **:(י)**ואכן לאחר לימוד משותף מתגלה ה"אני" של הזולת **מַה יָּפוּ** יפים הם הרעיונות שלך **דֹּדַיִךְ אֲחֹתִי** אחי, אתה הכי "אחי" **כַּלָּה מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ** מעשיכם הטובים ניכרים ומתפרסמים והם עדיפים יותר **מִכָּל בְּשָׂמִים :(יא)** אחי, כעת לאחר סדנא תורנית אתה מתחיל להתעדן **נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה** דבריך מתוקים כ**דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ** והמעשים הטובים של **שַׂלְמֹתַיִךְ** החוזרים בתשובה נפלא **כְּרֵיחַ** כמו מעשי **לְבָנוֹן** הדתיים **:(יב)**אחי, אתה מתחיל להכיר ולהוקיר **גַּן נָעוּל** את הצניעות **אֲחֹתִי כַּלָּה** אתה מתחיל להבחין בין **גַּל נָעוּל** אסור ומותר **מַעְיָן חָתוּם** ואתה מעין בסוגיות חדשות **:(יג)** אחי, אתה פה מפיק מרגליות **שְׁלָחַיִךְ** מוצא שפתיך עשיר ואתה מדבר ב - **פַּרְדֵּס** פ'שט ר'מז ד'רש וס'וד. ניתן למצוא בדבריך **רִמּוֹנִים** רעיונות שרק את תוכם יש לסכם ביומ"ן, יחד **עִם פְּרִי** רעיונות **מְגָדִים** מהגדיים, אלו הילדים הקטנים, וכן סיגים מתקופת **כְּפָרִים** הכפירה **עִם נְרָדִים** ומרד הנעורים **:(יד)**ניתן לראות את התפתחות אישיותך בשלבים: בילדותך רצת אחר הבלי העולם הזה **נֵרְדְּ** וירדת עד לתחתית עד ש... **וְכַרְכֹּם** התכרכמו פניך, החלטת שזה לא עסק **קָנֶה** קנית לך חבר אחד טוב, איתו חברת ל- **וְקִנָּמוֹן** המון העם הקונים **עִם כָּל עֲצֵי** אשיות **לְבוֹנָה** חדשה של חוזר בתשובה **מֹר** עשית חסד **וַאֲהָלוֹת** ושקדת באהלי תורה, למדת גמרא **עִם כָּל** מיני פירושים, בעיקר **רָאשֵׁי** רש"י **בְּשָׂמִים** בו שמים את ראשית העבודה **:(טו)** והנה אתה **מַעְיַן** מעין **גַּנִּים** בחמישה חומשי תורה בהם ג"ן פרשות, קורא את **בְּאֵר** הבאורים **מַיִם** לתורה, מגלה **חַיִּים** חדשים, ומגלה שהכל **וְנֹזְלִים** מגיע אלינו **מִן הַלְּבָנוֹן** הקב"ה **:(טז) עוּרִי צָפוֹן** כוחות נפש צפונים מתעוררים בך **וּבוֹאִי** ואתה הופך **תֵּימָן** לחכם **הָפִיחִי** אתה מחזק

אחרים ומקרבם **גַּנִּי** לתורה **יִזְלוּ** שירדה **בְּשָׂמָיו** מן השמים ואתה **יָבֹא דוֹדִי** מזמין אותי אליך **לְגַנּוֹ** ללמוד תורה **וְיֹאכַל** ולהנות **פְּרִי** מחידושים **מִגָּדָיו** מתוקים׃

פרק ה

(א) אני הדתי, נענה להזמנה **בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי** ראיתי **מוֹרִי** את מעשי החסד יחד **עִם** לימוד התורה שנתנה **בְּשָׂמִי** מהשמים **אָכַלְתִּי** שמעתי **יַעְרִי** רעיונות יפים **עִם דִּבְשִׁי** דב׳רי שי׳רה **שָׁתִיתִי** מ**יֵינִי** יינה של תורה, היינו לימוד ה"סוד" גימ' "יין" **עִם** שהוא כעת **חֲלָבִי** לא חבי. נהנתי מאד מהארוח ואני אומר **אִכְלוּ** בואו ושמעו אחי **רֵעִים** ורעי **שְׁתוּ** מיין התורה **וְשִׁכְרוּ** והיו לכשרים **דוֹדִים** שבדתיים׃

פגישה, חצי פגישה

(ב) **אֲנִי** החילוני **יְשֵׁנָה** נרדם בשמירה אולם **וְלִבִּי** אחי הדתי **עֵר** למתרחש והוא, דודי הדתי ב**קוֹל** חזק **דוֹדִי דוֹפֵק** פוקד: "**פִּתְחִי** פתח **לִי** את אחן ההקשבה **אֲחֹתִי** אחי **רַעְיָתִי** ורעי **יוֹנָתִי** הישר **תַּמָּתִי** והתם, הקשב נא אלי מיד מפני שמצב הנוער קשה **שֶׁרֹּאשִׁי** ראשי בני הנוער **נִמְלָא** ממלאים את הפנאי בצפיה ב-**טַל**וויזיה **קְוֻצּוֹתַי** ונוער הקצוות מתנפץ **רְסִיסֵי** לרסיסים בגלל גלישה בשעות ה**לָּיְלָה**׃ **(ג)**הבנתי את המצב **פָּשַׁטְתִּי** יצאתי מהשאננות **אֶת כֻּתָּנְתִּי** והקטנות **אֵיכָכָה** אך אין בידי כלים להתמודד עם פריקת הנוער. כיצד **אֶלְבָּשֶׁנָּה** אחמם את ליבם **רָחַצְתִּי** כיצד אסיר מהם את הסיגים ובעיקר מאלה **אֶת רַגְלַי** שטבעו כבר בעמקי הנשיה **אֵיכָכָה** כיצד אסיר מהם את **אֲטַנְּפֵם** ההליכות הנכריות?׃

(ד)אין בעיה אומר **דוֹדִי** הדתי והוא **שָׁלַח** שולח **יָדוֹ** אל נוער **מִן הַחֹר** החורים, הבועט בהורים **וּמֵעַי** ומקצתם **הָמוּ** קמו **עָלָיו**׃

(ה) **קַמְתִּי אֲנִי** החילוני **לְפִתֹּחַ** את הלב **לְדוֹדִי** הדתי **וְיָדַי נָטְפוּ** נפתחו **מוֹר** לצדקה **וְאֶצְבְּעֹתַי** רשמו שיקים **מוֹר** מורים לחשבון **עֹבֵר** ושב **עַל** ע׳זרה ל׳עניים **כַּפּוֹת** הנתונים ברעב (כפ׳נא) וכביכול כפותים בביתם **הַמַּנְעוּל** ובושים לצאת לרחובות וכאילו נעולי"ם בביתם׃**(ו)**

פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ

וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃(ז) מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים אנשי התקשורת **הַסֹּבְבִים** השובבים **בָּעִיר הִכּוּנִי** הכירוני **פְצָעוּנִי** בפיהם הצפעונ"י הקימו קול **נָשְׂאוּ** שאו"ן וגם **אֶת רְדִידִי** הידידות הראשיתית המחממת כ- **מֵעָלַי** מעי"ל **שֹׁמְרֵי** רמש"ו **הַחֹמוֹת** והשחיתו׃**(ח)**התרעמתי על אנשי "זכות הציבור לדעת" והרי כבר **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם** כתבים צעירים לא לפגוע במרקם העדין!! וכעת **אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ? שֶׁ**אני **חוֹלַת** חו"לה לת"ורה, ורק **אַהֲבָה אוֹתָהּ אֲנִי** נפשי׃**(ט)**הכתבים סקרנים לשמע אהבה מחדרה זו ושואלים: ב**מַה** שונה **דּוֹדֵךְ** הדתי **מִדּוֹד** משאר בני אדם? אמרי לנו **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים**? ב**מַה דּוֹדֵךְ** מיוחד **מִדּוֹד** משאר הדודים **שֶׁכָּכָה** עד כדי כך שאת **הִשְׁבַּעְתָּנוּ** אוסרת עלינו לסקר את הפגישות ביניכם?׃**(י)**ובכן **דּוֹדִי** הדתי הוא **צַח** צ'דיק וח'סיד **וְאָדוֹם** עובד ד' בהתלהבות **דָּגוּל** הוא ניכר גם אם יהיה **מֵרְבָבָה** בין ריבוא אנשים׃**(יא)**והנה תאורו: **רֹאשׁוֹ** מחשבותיו **כֶּתֶם** כ'מו תמ"יד **פָּז** פ'נינים ז'והרות וגם **קְוֻצּוֹתָיו** בהגיגיו ניתן למצוא **תַּלְתַּלִּים** תילי תילים **שְׁחֹרוֹת** ש'ל ח'ידושים ר'ציניים ו'עמוקים ו'כתמיד ט'ובים **כָּעוֹרֵב** וערבים לאחן השומעים׃**(יב) עֵינָיו** רעיונותיו **כְּיוֹנִים** נאמנים **עַל אֲפִיקֵי** למסורת **מָיִם** התורה **רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב** והם מפיחים בשומעים התחדשות והטהרות ודבריו **יֹשְׁבוֹת** מתיישבים **עַל מִלֵּאת** הלב׃**(יג) לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃(יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃(טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃(טז) חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם׃**

פרק ו

(א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃(ב) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃(ג) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃(ד) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃(ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד׃(ו) שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר

הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃(ז) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃(ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃(ט) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃(י) מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אַיֻּמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃(יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃(יב) לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃

פרק ז

(א) שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃(ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃(ג) שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃(ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֲמֵי צְבִיָּה׃(ה) צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃(ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃(ז) מַה יָּפית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃(ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃(ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃(י) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃(יא) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃(יב) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃(יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ׃(יד) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃

פרק ח

(א) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי:(ב) אֶנְהָגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי:(ג) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:(ד) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:(ה) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ:(ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה:(ז) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ:(ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ:(ט) אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז:(י) אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת שָׁלוֹם:(יא) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבֹא בִּפְרִיוֹ אֶלֶף כָּסֶף:(יב) כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ:(יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי:(יד) בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

באור בדרך דרש

פרק א

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

(א) שִׁיר החביב והמשובח מכל הַשִּׁירִים[5] אֲשֶׁר שרה כנסת ישראל או מלאכי השרת ל לִשְׁלֹמֹה[6] הקב"ה:(ב) יִשָּׁקֵנִי ישיק ויתחבר דודי אלי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ[7] בחיבור של פה

---

[5] *ילקוט שמעוני פרק א רמז תתקף*

"שיר השירים" שיר שהוא חביב מכל השירים, לפי שיש בו:

- שבח להקדוש ברוך הוא "ראשו כתם פז",
- שבח התורה "ודגלו עלי אהבה",
- שבח ישראל "כשושנה בין החוחים",
- שבח קבוץ גליות "תשורי מראש אמנה",

ולמה כל השירים מרווחין והיא דחוקה? על ידי שרמז בו שעבוד דכתיב "מצאוני השומרים".

מדרש זוטא שיה"ש פרשה א

דבר אחר "שיר השירים אשר לשלמה". עשר שירות הן:

1. שירת אדם
2. שירת אברהם
3. שירת הים
4. שירת הבאר
5. שירת משה
6. שירת יהושע
7. שירת דבורה
8. שירת דוד
9. שירת שלמה דשיר השירים
10. ושירת לעולם הבא [שנאמר] שירו לה' שיר חדש (ישעיה מ"ב י')

<u>ושיר השירים משובחת מכולם</u> שכל השירים יש מהם שתחלתו שבח וסופו גנאי ויש מהם תחלתו גנאי וסופו שבח השיר שאמרו ישראל על הבאר תחלתו שבח וסופו גנאי האזינו השמים (דברים ל"ב א') תחלתו גנאי וסופו שבח [אשירה נא לידידי(ישעיה ה' א') תחלתו שבח וסופו גנאי] שיר השירים שבח שבחים שכל השירים שנאמרו אמרום נביאים בני הדיוטות אבל שיר השירים אמרו מלך [בן מלך] נביא בן נביא נשיא בן נשיא:

<u>וחכמים אומרים</u> ששיר השירים <u>מהר סיני נתנה.</u>

דבר אחר, שיר השירים אשר לשלמה. אמר רבי אלעזר בן עזריה משל למה הדבר דומה למלך שנתן לנחתום כור חטים ואמר לו הוצא לי משם עשר סאין סולת חזר ואמר לו [הוציא לי] מתוך עשר שש מתוך שש ארבע כך הקדוש ברוך הוא סולת את הנביאים מתוך התורה ואת הכתובים מתוך הנביאים ושיר השירים נסלתה מכולם:

[6] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפ

אל פה כחתן לכלה כפי שהיה בהר סיני, במשכן, בבית המקדש ולעתיד לבא כִּי טוֹבִים חביבין עלי דֹּדֶיךָ תורותך, היינו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, יותר מִיָּיִן[8]:(ג) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים[9] בגלל שתורותיך ערבים עלי שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ אני מריקה אותם מכלי לכלי, כלומר

תני בשם רבי נתן הקדוש ברוך הוא אמרו שנאמר "שיר השירים אשר לשלמה" למי שהשלום שלו. רבן גמליאל אומר מלאכי השרת אמרוהו שיר שאמרו אותו שרים של מעלה.

הערה: רבן גמליאל דורש שיר השירים.

[7] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה יב

"ישקני מנשיקות פיהו" היכן נאמרה?

רבי חיננא בר פפא אמר בים נאמרה המדבר אחר, לסוסתי ברכבי פרעה

רבי יודא ברבי סימון אמר בסיני נאמרה שנאמר שיר השירים שיר שאמרו אותו השירים השוררים שנאמר (תהלים ס"ח) "קדמו שרים אחר נוגנים".

תני משום רבי נתן הקדוש ברוך הוא בכבוד גדולתו אמרה שנאמר שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלו.

רבן גמליאל אומר מלאכי השרת אמרוהו שיר השירים שיר שאמרוהו שרים של מעלה

רבי יוחנן אמר בסיני נאמרה שנאמר ישקני מנשיקות פיהו.

רבי מאיר אומר באהל מועד נאמרה ומייתי לה מן הדא קרייא "עורי צפון ובואי תימן" עורי צפון זו העולה הנשחטת בצפון ובואי תימן אלו שלמים שנשחטין בדרום "הפיחי גני" זה אהל מועד "יזלו בשמיו" זה קטרת הסמים "יבא דודי לגנו" זו השכינה "ויאכל פרי מגדיו" אלו הקרבנות.

רבנין אמרין בבית עולמים (בית המקדש) ומייתין לה רבנין אף אינון מהאי קרא "עורי צפון" זו העולה הנשחטת בצפון "ובואי תימן" השלמים שנשחטים בדרום "הפיחי גני" זה בית העולמים "יזלו בשמיו" זו קטרת הסמים "יבא דודי" זו השכינה "ויאכל פרי מגדיו" אלו הקרבנות.

ורבנן אמרי כולהון חורי כולה בבית העולמים נאמרה. אמר רבי אחא אפריון ודבתריה. ורבנן עבדין יתהון פתיחה לויהי ביום כלות משה. על דעתיה דרבי חיננא בר פפא דאמר בים נאמרה ישרי עלינו רוח הקדש ונאמר לפניו שירות הרבה ועל דעתיה דרבן גמליאל דאמר מלאכי השרת אמרוהו יתן לנו מנשיקות שנשק לבניו על דעתיה דרבי מאיר דאמר באהל מועד נאמרה יוריד לנו האש ויקבל קרבנותיו על דעתיה דרבי יוחנן דאמר בסיני נאמרה יוציא לנו נשיקות מתוך פיהו הדא הוא דכתיב ישקני מנשיקות פיהו:

[8] מדרש זוטא שיה"ש א

כי טובים דודיך מיין. אלו דברי תורה שנתן לישראל מה היין תנחומין אף דברי תורה תנחומין שנאמר תנחומיך ישעשעו נפשי (תהלים צ"ד י"ט) מה היין כל זמן שמתישן הוא משתבח אף דברי תורה כל זמן שמתישנים בגוף משתבחים הם.

דבר אחר, כי טובים דודיך מיין. זה הלומד תורה בילדותו כיון שנגמל מדדי אמו לתוך התורה גמולי מחלב לזה נאה לדברי תורה עתיקי משדים למי שעבדו את העתיקים מדדי אמותן שנאמר ועתיק יומין יתיב (דניאל ז' ט'):

דבר אחר, זה היין אין כונסין אותו אלא בכלי חרס ואין כונסין אותו לא בכלי כסף ולא בכלי זהב למה שאינו מתקיים בהן כך דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שרוחו דכא:

[9] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה כא

דבר אחר "לריח שמניך טובים" רבי אחא בשם רבי תנחום ברבי חייא שני שמנים הם שמן כהונה ושמן מלכות ורבנן אמרין שתי תורות הן תורה שבכתב ושבעל פה.

עוסקת בדברי תורה [10]עַל כֵּן הצדיקים עֲלָמוֹת[11] שנעלם מהן שכרן לעתיד לבוא אֲהֵבוּךָ׃(ד)

אמר רבי יודן "שמן תורק שמך" שמן מתגדל על כל מי שהוא עוסק בשמנה של תורה, היא דעתיה דרבי יודן דאמר (ישעיה י) "וחובל עול מפני שמן" חובל עולו של סנחריב מפני חזקיהו וסייעתו שיהיו עוסקין בשמנה של תורה.

דבר אחר, "שמן תורק שמך"

- מה השמן הזה מר מתחלתו וסופו מתוק כך והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד. מה השמן הזה אין משתבח אלא ע"י כתישה כך ישראל אין עושין תשובה אלא ע"י יסורין.
- מה השמן הזה אין מתערב בשאר משקין כך ישראל אין מתערבים באומות העולם דכתיב (דברים ד) "ולא תתחתן בם".
- מה השמן הזה כוס מלא אינו מזרזיף כשאר כל המשקים כך דברי תורה אין מזרזפים בדברי ליצנות.
- מה השמן הזה כוס מלא שמן בידך ונפל לתוכו טיפה של מים ויצאת כנגדה טיפה של שמן כך אם נכנס דבר של תורה ללב יצא כנגדו דבר של ליצנות נכנס ללב דבר של ליצנות יצא כנגדו דבר של תורה.
- מה השמן הזה מביא אורה לעולם כך ישראל אורה לעולם שנאמר (ישעיה ס) והלכו גוים לאורך מה
- השמן הזה עליון על כל המשקין כך הם ישראל עליונים על כל האומות שנאמר (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון
- מה השמן הזה אין לו בת קול כך ישראל אין להם בת קול בעוה"ז אבל לעולם הבא כתיב ושפלת מארץ תדברי׃

[10] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה כ

לריח שמניך טובים רבי ינאי בריה דר"ש כל השירים שאמרו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך כאדם שמריק מכלי לכלי חבירו כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מצות עשה ושלש מאות וששים וחמש מצות לא תעשה

רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא׃

רבי אליעזר אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסין ושמים וארץ מגלות וכל בני האדם לבלרים אין מספיקין לכתוב תורה שלמדתי ואני לא חסרתיה אלא כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים

רבי יהושע אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים וארץ יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקין לכתוב דברי תורה שלמדתי ולא חסרתיה רק כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים

רבי עקיבא אומר אני אין בי כח לומר כמו שאמרו רבותי אלא רבותי חסרוה ואני לא חסרתיה אלא כמריח באתרוג המריח נהנה והאתרוג לא חסר וכממלא מאמת המים וכמדליק מנר לנר.

פעם אחת שהה רבי עקיבא לבא לבית המדרש בא וישב לו מבחוץ נשאלה שאלה זו הלכה אמרו הלכה מבחוץ חזרה ונשאלה שאלה אמרו תורה מבחוץ חזרה ונשאלה שאלה אמרו עקיבא מבחוץ פנו לו מקום בא וישב לו לפני רגליו של רבי אליעזר ובית מדרשו של ר"א היה עשוי כמין ריס ואבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו לישיבה פעם אחת נכנס רבי יהושע התחיל ונושק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עליה דומה לארון הברית׃

[11] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה כב

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" על שנתת לנו ביזת מצרים וביזת הים וביזת סיחון ועוג וביזת ל"א מלכים אנו אוהבים אותך

דבר אחר "על כן עלמות אהבוך" על שהעלמת מהם יום המיתה ויום הנחמה אהבוך.

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" בעלמות ובזריזות.

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" אלו בעלי תשובה.

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" זו כת השלישית שנאמר (זכריה יג) והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף וגומר.

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" אלו הגרים הדא הוא דכתיב (חבקוק ג) "ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים" וגומר.

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" זה דורו של שמד שנאמר (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ[12] בחבלי אהבה, כך אומרים הצדיקים, שושביני כנסת ישראל נָּרוּצָה[13] לגן עדן

הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ הקב"ה חֲדָרָיו[14] לחדרי חדריו, חדר לפנים מחדר נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה[15]

דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" אלו ישראל שנאמר (דברים ד) כי מאהבת ה' אתכם ומשמרו את השבועה וגומר.
דבר אחר, "על כן עלמות אהבוך" על שהעלמת מהם מתן שכרן של צדיקים דאמר רבי ברכיה ורבי חלבו עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא מה טעם (תהלים מח) שיתו לבכם לחילה לחולה כתיב צדיקים מכאן וצדיקים מכאן והקדוש ברוך הוא באמצעם והם חלים לפניו בעלמות ומרמזין אלו לאלו באצבע ואומרים (שם) כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות בשני עולמות ינהגנו בעולם הזה ובעולם הבא
דבר אחר, הוא ינהגנו "עלמות" בעלימות ובזריזות.
דבר אחר, "עלמות" כאילין עולימתא שנאמר (תהלים סח) בתוך עלמות תופפות.
דבר אחר, "עלמות" תרגם עקילס אתנסייא עולם שאין בו מות. ומרמזין אלו לאלו באצבע ואומרים "כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות" בשני עולמות ינהגנו בעולם הזה ובעולם הבא בעולם הזה דכתיב (דברים טו) ה' אלהיך ברכך ובעולם הבא דכתיב (ישעיה נח) ונחך ה' תמיד:

[12] מדרש רבה בראשית פרשה פו פסקה א

"משכני אחריך נרוצה" בעבותות אהבה דכתיב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' (הושע יא) ואהיה להם כמרימי עול שרוממתי צריהם עליהם כל כך למה על לחיהם בשביל דבר שהוציאו מלחייהם שאמרו אלה אלהיך וסוף ואט אליו אוכיל אני מטה עליהם אכילות הרבה (תהלים עב) יהי פסת בר בארץ.

[13] מדרש רבה ויקרא פרשה כז פסקה א

"משכני אחריך נרוצה" להיכן אנו נמשכין אחריך? לג"ע, הדא הוא דכתיב (תהלים לו) "ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם" אמר רבי אלעזר בן רבי [ו]מנחל עדנך אין כתיב כאן אלא עדניך (לשון רבים) מלמד שכל צדיק וצדיק יש לו עדן בפני עצמו.

ילקוט שמעוני תהלים - פרק קטז - רמז תתעד

שנו רבותינו ארבעה נכנסו לפרדס, אלו הם: בן עזאי, בן זומא, ואחר, ורבי עקיבא, אמר להם רבי עקיבא הזהרו כשאתם מגיעין אצל אבני שיש אל תאמרו מים מים משום דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר "יקר בעיני ה' המותה לחסידיו", בן זומא הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר "דבש מצאת אכול דיך פן תשבענו והקאתו", אחר קצץ בנטיעות עליו הכתוב אומר "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך", חזא למטטרון דיתיב וכו', רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום עליו הכתוב אומר "משכני אחריך נרוצה".

תנא דבי אליהו רבא פ"ו

"משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו" וגומר (שה"ש א) זו היא כנסת ישראל שנמשכה אחר הקדוש ברוך הוא שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד אהבה רבה אהבתיך לא נאמר אלא אהבת עולם אהבתיך שמא תאמר אהבת הקדוש ברוך הוא שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים לכך נאמר אהבת עולם אהבתיך לכך נאמר משכני אחריך נרוצה.

[14] תנא דבי אליהו רבא פ"ו

"משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו" וגומר (שה"ש א) זו היא כנסת ישראל שנמשכה אחר הקדוש ברוך הוא שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה
"הביאני המלך חדריו" משל למלך שהיה יושב על כסאו והיו עבדיו עומדין לפניו ונתן עיניו במי שהיה אוהבו תפסו בידו והכניסו בחדרי חדרים שלו (כך הקדוש ברוך הוא הביא את ישראל לחדרי חדרים) מה שלא הביא לכל אומה ולשון לכך נאמר הביאני המלך חדריו.

בָּךְ[16] בתורתך ובישועתך נַזְכִּירָה את דֹּדֶיךָ ההלכות יותר מִיַּיִן[17] ממעשים של מֵישָׁרִים[18] אבות העולם ש אָהֲבוּךָ׃(ה) אומרת כנסת ישראל לאומות העולם הנקראים "בנות

דבר אחר, "הביאני המלך חדריו" כשם שיש להקדוש ברוך הוא חדרי חדרים בתורתו כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו ואם ראית שהיסורין ממשמשין ובאות עליך רוץ לחדרי ד"ת ומיד היסורין בורחין ממך שנאמר (ישעיה כו) "לך עמי בא בחדריך" וגומר לכך נאמר "הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך" במה שגדלתנו ועסקתנו ורוממתנו וקשרת לנו קשר גדול בד"ת מסוף העולם ועד סופו עד שהנחת ארבע מאות ותשעים ושש אלפים רבבות של מלאכי השרת ובאת ונדבקת בהם בישראל לעולם.

[15] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה כט

(א) נגילה ונשמחה בך בעשרה לשונות של שמחה נקראו ישראל גילה שישה שמחה רנה פצחה צהלה עלצה עלזה חדוה תרועה גילה (זכריה ט) גילי מאד בת ציון שישה (ישעיהו סא) שוש אשיש בה' שמחה (שם סו) שמחו את ירושלם רנה (זכריה ב) רני ושמחי בת ציון פצחה (ישעיהו נד) פצחי רנה וצהלי צהלה (שם יב) צהלי ורני עלצה (שמואל א ב) עלץ לבי בה' עלזה (תהלים כח) ויעלוז לבי ומשידי אהודנו חדוה שנאמר (עזרא ו) ועבדו בני ישראל [וגומר] תרועה (תהלים צח) הריעו לה' כל הארץ וכתיב (שם מז) הריעו לאלהים בקול רנה ואיתה דמפקין תרועה ומעיילין דיצה המדבר אחר (איוב מא) ולפניו תדוץ דאבה מקרטעא כהדא חפיתא:

[16] פסיקתא דרב כהנא - פסקא כב אות ב

(ב) זה היום עשה י"י נגילה ונשמחה בו (תהלים קיח כד) אמר רבי אבין ואין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום ואם בהקדוש ברוך הוא ובא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך בך בתורתך בך בישועתך.

[17] מדרש רבה שיה"ש פ"א פס' לב

"נזכירה דודיך מיין" מיינה של תורה כגון הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכך חג בחג

דבר אחר, נזכירה דודיך מיין מיין של אבות מה פעל לפניך אדם הראשון מי פעל לפניך כאברהם מי פעל לפניך כיצחק מי פעל לפניך כיעקב:

תנא דבי אליהו רבה פרק ו

נזכירה דודיך מיין כשם שהקדוש ברוך הוא יהי שמו הגדול לעלם ולעלמי עלמיא זוכר ומשבח מעשה הצדיקים והכשרים וטופח שתי ידיו זו על גב זו ואמר למה לא נתמלא כל העולם כאברהם יצחק ויעקב וכמשה ודוד. כך יהא אדם זוכר ומשבח להקדוש ברוך הוא בתפלה ובדברי תורה ובדברי חכמים בכ"מ ובסוף יהא דרכו לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר (הושע יד) מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ולכך נאמר נזכירה דודיך מיין.

דבר אחר, נזכירה דודיך מיין טוב הזכרת דברי תורה ודברי חכמים בכל חדרי מקומות מיין ישן למלך בחדרי חדרים לכך נאמר נזכירה דודיך מיין.

[18] מדרש רבה בראשית פ"מט פסקה ב

אברהם זה ישר מן הישרים שנאמר "מישרים אהבוך".

מדרש זוטא שיה"ש פרשה א

נזכירה דודיך מיין. אלו האבות שהיו מן המבול נח ובניו (ואלו הן מישרים אהבוך) [דבר אחר] זה אברהם יצחק ויעקב, כשאנו נכנסים לצרה אנו מזכירים לפניך מעשי אבות וזכרונם בא לפניך יותר מנסוך שנתנסך על גבי המזבח:

ירושלים": שְׁחוֹרָה אֲנִי במעשי וְנָאוָה[19] ונאה במעשה אבותי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם אני נראית מבחוץ כעורה ומיטלטלת כְּאָהֳלֵי קֵדָר אולם נאה ויציבה כִּירִיעוֹת כשמים וארץ שנטה שְׁלֹמֹה[20] הקב"ה:(ו)ועוד אומרת כנסת ישראל לאומות העולם אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי

---

[19] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפב

שחורה אני ונאוה, וכי אפשר לשחור להיות נאה? משל למה הדבר דומה? לבת מלך שקלקלה בבית אביה ונזפה ויצאה והיתה מלקטת בשלפים בשבלים שאחרי הקוצרים. שלפי לשון אחרי (עץ יוסף) והשחירה, התחילו חברותיה מחסדות אותה, מה היא אומרת "אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתני השמש", לא דומה אדם שיוצא ממעי אמו כעור לי שהוא נאה ומתנוול שסופו לחזור להיות נאה, כך כנסת ישראל אמרו

- שחורה אני במעשי ונאוה במעשה אבותי.
- שחורה אני בעצמי, ונאוה בפני קוני "הלוא כבני כושיים אתם לי".
- שחורה אני במצרים "וימררו את חייהם", ונאוה במצרים בדם פסח ובדם מילה.
- שחורה אני על הים "וימרו על ים בים סוף", ונאוה אני בים "זה אלי ואנוהו".
- שחורה אני במרה "וילונו העם", ונאוה במרה "שם שם לו חוק ומשפט".
- שחורה אני ברפידים "היש ה' בקרבנו", ונאוה ברפידים "ויבן משה מזבח".
- שחורה אני בחורב "אלה אלהיך ישראל", ונאוה "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע".
- שחורה אני במדבר "כמה ימרוהו במדבר", ונאוה בהקמת משכן.
- שחורה אני במרגלים ונאוה ביהושע וכלב.
- שחורה אני בשטים, ונאוה בפנחס.
- שחורה אני במלכי ישראל, ונאוה במלכי יהודה.
- שחורה אני בטיט ולבנים במצרים, ונאוה על הים "כנפי יונה נחפה בכסף".

רבי יהושע בן פדיה אומר לא היה סוס שלא היה טעון עליו יותר מעשר רבוא של זהב מביזת הים.

רבי לוי בר חייא אמר תלת:

- שחורה אני כל ימות השבוע, ונאוה בשבת.
- שחורה כל ימות השנה, ונאוה ביום הכפורים.
- שחורה אני בעולם הזה, ונאוה לעולם הבא.

בנות ירושלים אמר רבי יוחנן עתידה ירושלים להיות מטרפולין לכל המדינות:

[20] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה לז

"כאהלי קדר" מה אהלי קדר אף על פי שנראין מבחוץ כעורים ושחורים וסמרטוטין והם מבפנים אבנים טובות ומרגליות כך תלמידי חכמים אף על פי שנראין כעורים ושחורים בעולם הזה אבל בפנים יש בהם תורה מקרא משנה מדרשות הלכות תלמוד תוספתות ואגדות.

אי מה אהלי קדר אין צריכין תכבוסת יכול אף ישראל כך תלמוד לומר כיריעות שלמה מה יריעות שלמה זו מתלכלכת ומתכבסת וחוזרת ומתלכלכת ומתכבסת כך ישראל אף על פי שמתלכלכין בעונות כל ימות השנה יום הכפורים בא ומכפר עליהם שנאמר (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם וכתיב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

אי מה אהלי קדר מטלטלין ממקום למקום יכול אף ישראל כן תלמוד לומר כיריעות שלמה כיריעותיו של מי שהשלום שלו מי שאמר והיה העולם שמשעה שמתחן עוד לא זזו ממקומן.

שְׁחַרְחֹרֶת כעורה במעשי, זאת מפני שֶׁשָּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ והשחרורית חיצונית לי בְּנֵי אִמִּי אומתי נִחֲרוּ בִי הגבירו בי חרון אף שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים לעבוד אלילים כַּרְמִי שֶׁלִּי ואת הקב"ה לֹא נָטָרְתִּי[21] לא עבדתי:(ז) הַגִּידָה לִּי פונה כנסת ישראל אל הקב"ה ע"י משה רבינו, אומה זו שאני,משה רבינו, אוהב שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי[22] שנתתי נפשי עליה

תני רבי אליעזר בן יעקב (שם לג) אהל בל יצען בל יצא ובל ינוע מה אהלי קדר אין עליה עול כל בריה כך ישראל לעתיד לבא אין עליהם עול כל בריה. תני רבי חייא (ויקרא כו) ואולך אתכם קוממיות בקומה זקופה שאינן יראין מכל בריה רבי יודן אומר כיוסף מה יוסף נמכר לאהלי קדר שנאמר (בראשית לז) וימכרו את יוסף לישמעאלים וחזר וקנה את קוניו שנאמר (שם מד) ויקן יוסף את כל אדמת מצרים כך ישראל יהיו שובים לשוביהם:

[21] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה מא

"בני אמי נחרו בי" רבי מאיר ורבי יוסי רבי מאיר אומר בני אמי בני אומתי אלו הן דתן ואבירם נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי

"שמוני נוטרה את הכרמים" על שהיה עושה דין בין בנותיו של יתרו לא היה לו לעשות דין ביני ובין אחי אשר במצרים הוי

"כרמי שלי לא נטרתי".

רבי יוסי אומר "בני אמי נחרו בי" בני אומתי אלו המרגלים

"נחרו בי" נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי "שמוני נוטרה את הכרמים" על שנתעכבתי במדבר ארבעים ושתים מסעות לא היה לי ליכנס לארץ ישראל הוי "כרמי שלי לא נטרתי"

דבר אחר "בני אמי נחרו בי" בני אומתי זה ירבעם בן נבט נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי "שמוני נוטרה את הכרמים" משמירת שני עגליו של ירבעם "כרמי שלי לא נטרתי" לא הייתי משמר משמרת כהונה ולויה הוי "כרמי שלי לא נטרתי".

אמר רבי לוי יום שנתחתן שלמה לבת פרעה נכה ירד מיכאל השר הגדול מן השמים ונעץ קנה גדול בים ועלה לחלוחית מיכן ומיכן ועשו אותו מקום כחורש והוא היה מקומה של רומי יום שהעמיד ירבעם בן נבט שני עגלי זהב נבנו ב' צריפין ברומי והוו בניין להן בונים את הצריפין ואינון נפלין בניין להון ונפלין הוה תמן גברא סב ושמיה אבא קולון אמר לון אי לית אתון מטיין מייא מנהר פרת וגבלין בהדא טינא ובניין להון לית אינון קיימין היה שם סבא ואבא קולון שמו ואמר להם:"אם אין אתם גובלים את הטיט במי הפרת אין לצריפין קיום" אמרו ליה מאן עביד כן אמר לון אנא עבד גרמיה שפיי דחמר הוה עליל לקרייא ונפיק לקרייא עלל למדינה ונפיק למדינה עד זמן דאתא לתמן כיון דמטא לתמן אזל ואמטי מייא מן פרת וגבלון בטינא ובנון יתהון וקמון מן ההיא ענתה הוון אמרין כל מדינה ומדינה דלית אבא קולון לא תיתקרי מדינה והוו קריין ליה רומי בבלון יום שנסתלק אליהו זכור לטוב נצב באדום מלך הדא הוא דכתיב (מלכים א כב) ומלך אין באדום נצב מלך דבר אחר בני אמי נחרו בי בני אומתי זה אחאב נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים מפטם ומאכיל לצדקיהו בן כנענה וחביריו ונביא אחד של אמת היה לי זה מיכיהו ופקיד הכי ואמר (שם) והאכילוהו לחם לחץ ומים לחץ עד בואי בשלום הוי כרמי שלי לא נטרתי דבר אחר בני אמי אומתי זו איזבל נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים מאכלת ומפטמת לנביאי הבעל והאשרה ואליהו זכור לטוב שהיה נביא האמת שלחה ואמרה לו (שם יט) כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם הוי כרמי שלי לא נטרתי דבר אחר בני אמי זה צדקיהו המלך נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין חרון אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים שהיה מפטם לפשחור בן מלכיה וחביריו ונביא אחד של אמת היה לי זה ירמיהו וכתב בו (ירמיה לז) ונתון לו ככר לחם ליום מחוץ לאופים מהו מחוץ לאופים אמר רבי יצחק זו פת קיבר שנמכרת חוץ לפלטיא שהיא שחורה מסובים של שעורים הוי כרמי שלי לא נטרתי על שכרמי שלי לא נטרתי:

[22] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה מג

אֵיכָה תִרְעֶה היכן אנהיג את בנ"י בקיץ, במדבר, כיצד אספק כל צרכיהם? **אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם** היכן אנהיג את בנ"י בחורף? **שַׁלָּמָה אֶהְיֶה** האם רצונך ש- **כְּעֹטִיָּה** אקח רכושי ואזניח את בנ"י וכשאלך **עַל** אל רועי **עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ** מה אני משיבם?:(ח) **אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ** אם אינך יודע **הַיָּפָה בַּנָּשִׁים** המעולה שבנביאים **צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן**[23] אתה

"הגידה לי שאהבה נפשי" רבי יהודה בן רבי סימון פתר קרייה במשה בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא ועתה לכה ואשלחך אל פרעה אמר לו רבונו של עולם בי ה' כל הדברים האלו יכולין להעשות מה אני יכול לעמוד בכל האוכלוסין הללו כמה חיות יש בהן כמה מעוברות יש בהן כמה תינוקות יש בהן כמה מיני אונס התקנת להם לחיות שבהן כמה מיני רכוכין התקנת למעוברות שבהן כמה מיני קליות ואגוזים התקנת לתינוקות שבהן איכן פירושו של דבר כאן "הגידה לי שאהבה נפשי" אומה "שאהבה נפשי" אומה שנתתי נפשי עליה "איכה תרעה" בימות החמה "איכה תרביץ בצהרים" בימות הגשמים "שלמה אהיה כעוטיה" רבי חלבו בשם רבי הונא אמר שלא אהיה כאבל הזה שהוא עוטה על שפמו ובוכה המדבר אחר (ויקרא יג) ועל שפם יעטה.

דבר אחר "שלמה אהיה כעוטיה" שלא אהיה כרועה זה שנכנסו זאבים בתוך עדרו ובקעוהו ועטה את בגדו ויצא המדבר אחר "ועטה את ארץ מצרים". (פירש רש"י ירמיה פרק מג פסוק יב "ועטה את ארץ מצרים" - יכרוך כל שללה ויצא כאשר יכרוך ויגלול הרועה את בגדו וישליכו מעל כתיפיו כשהוא מוליך צאנו לפניו).

"על עדרי חבריך" כשאני הולך אצל חבריך וישאלוני על עדריהן מה אני משיבן:

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפב

אמר רבי יוסי בר חנינא נמשלו נביאי ישראל בנשים, מה האשה הזאת אינה מתביישת לתבוע צרכי ביתה מבעלה, כך הנביאים אינם מתביישין לתבוע צרכיהן של ישראל מן הקדוש ברוך הוא.

לכן כאן נפרש שמשה רבינו הוא כאישה התובעת צרכיה מהקדוש ברוך הוא.

[23] מדרש רבה שמות פרשה ב פסקה ד

וינהג את הצאן אחר המדבר בישרו שישראל הקרויים צאן ימותו במדבר וכן בשעה שתבע משה צרכיהן של ישראל אמר לו הקדוש ברוך הוא (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגומר כמה חיות בהן כמה מעוברות כמה מיניקות התקנת לתינוקות כמה ריכוכין התקנת למעוברות השיבו הקדוש ברוך הוא (שם) אם לא תדעי לך אם לא ידעת סופך לידע צאי לך בעקבי הצאן כלומר הצאן והגדיים אתה רועה (כלומר האבות ימותו במדבר והבנים נכנסים) ואין אתה רועה הבנים אלא על משכנות הרועים בארץ סיחון (שלא תכנס משם והלאה).

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפב

מעשה במרים בתו של נקדימון בן גוריון שהית מלקטת שעורים מבין טלפי הסוסים וכו', אמר רבי אלעזר בן צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה מלקטת שעורים מבין טלפי הסוסים בעכו, וקראתי עליה המקרא הזה אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים אל תקרי את גדיותיך אלא את גויותיך. אמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף בר שמעיה בזמן שהצדיק בדור צדיקים נתפסים על הדור, אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסין על הדור, אמר ר"י בר זעירי ואמרי לה רבי שמעון נזירא מאי קראה אם לא תדעי לך וגומר, מאי גדיותיך אלו גדיים המתמשכנים על הרועים:

מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיו תלמידיו מהלכין אחריו, וראה ריבה אחת מלקטת שעורים מבין רגלי בהמות של ערביים, כיון שראתה את רבן יוחנן בן זכאי נתעטפה בשערה ועמדה לפניו אמר לו רבי פרנסני, אמר לו בת מי את, אמר לו בתו של נקדימון בן גוריון, ולא זכור אתה שחתמת על כתובתי, אמר לו רבן יוחנן בן זכאי

מנהיג רק את האבות במדבר וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ ואת הבנים עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים עד גבול סיחון׃(ט)אומר הקב"ה כשנלחמתי לכם על הים לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה[24] דִּמִּיתִיךְ

לתלמידיו אני חתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפי דינרי זהב של בית חמיה, ושל בית אביה לא היו נכנסין להר הבית להשתחוות עד שהיו פורסין להם כל מילת תחת רגליהם ונכנסים ומשתחוים וחוזרין לבתיהם, וכל ימי בקשתי מקרא זה ומצאתיו אם לא תדעי לך וגומר, שכל זמן שישראל עושים רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, וכשאין עושים רצונו של מקום מוסרם ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא תחת רגלי בהמתם׃

[24] אבות דרבי נתן פרק שבעה ועשרים

(א) רבי יוסי אומר כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות שנאמר (ש"א ב) כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו כי מכבדי אכבד זה פרעה מלך מצרים שנוהג כבוד לפני מי שאמר והיה העולם שיצא בראש פמליא שלו ואמרו לו עבדיו מנהג שבעולם כל המלכים אינם יוצאים אלא אחר פמליא שלהם ואתה יוצא בראש פמליא שלך. אמר להם וכי פני מלך בשר ודם אני הולך להקביל איני הולך להקביל אלא פני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא לפיכך נהג בו הקדוש ברוך הוא כבוד ולא נפרע ממנו אלא הוא בעצמו שנאמר (שיר א) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי׃

(ב) רבי פפייס אומר כנסת ישראל היתה משבחת על סוס רכב פרעה שנאמר (חבקוק ג) דרכת בים סוסיך. רבי יהושע בן קרחה אומר כשבא פרעה לים בא על סוס זכר ונגלה עליו הקדוש ברוך הוא בסוסיא נקיבה שנאמר לסוסתי ברכבי פרעה. והלא לא רכב אלא על כרוב שנאמר (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח אלא נדמה הכרוב לסוסי פרעה כנקבה ונכנסו כולם לים.

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה מט

דרש רבי פפיס "לסוסתי ברכבי פרעה" לססתי כתיב אמר הקדוש ברוך הוא כשם שששתי על המצריים לאבדן בים כך ששתי לאבד שונאיהם של ישראל ומי גרם להם להנצל מימינם ומשמאלם בזכות התורה שעתידין לקבל מימינו של הקדוש ברוך הוא שנאמר (דברים לג) מימינו אש דת למו ומשמאלם זו מזוזה דבר אחר מימינם זו ק"ש ומשמאלם זו תפלה

אמר לו רבי עקיבא דייך פפיס כל מקום שנאמר שישה כתיב בשי"ן וכאן בסמ"ך אמר ליה ומה את מקיים לסוסתי ברכבי פרעה אלא רכב פרעה על סוס זכר וכביכול נגלה הקדוש ברוך הוא על סוס זכר הדא הוא דכתיב (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעוף אמר פרעה מה הסוס זכר הזה הורג בעליו במלחמה אלא הריני רוכב על סוסה נקבה הדא הוא דכתיב לסוסתי ברכבי פרעה

חזר ורכב פרעה על סוס אדום על סוס לבן או בשחור כביכול נגלה הקדוש ברוך הוא על סוס אדום לבן שחור הדא הוא דכתיב (חבקוק ג) דרכת בים סוסיך סוסוון פגיין

יצא פרעה הרשע בשריון וכובע כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (ישעיה נט) וילבש צדקה כשריון

הביא נפט כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (תהלים יח) עביו עברו ברד וגחלי אש

הביא אבני בליסטרוס כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (שמות ט) וה' נתן קולות וברד

חרבות ורמחים כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (תהלים יח) וברקים רב

הביא חצים כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (שם) וישלח חצים אמר רבי לוי וישלח חצים ויפיצם שהיו החצים מפזרים אותם וברקים רב ויהמם מלמד שהיו מערבבין אותם עירבבן הממן נטל סגניות שלהם ולא היו יודעים מה הם עושים

יצא פרעה קטפרטים כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (ישעיה מב) ה' כגבור יצא

הרעים קולו כביכול הקדוש ברוך הוא כן שנאמר (שמואל ב כב) ירעם מן שמים ה'

לבלב בקולו כביכול (שם) ועליון יתן קולו

יצא פרעה בזעם כביכול (חבקוק ג) בזעם תצעד ארץ

בקשת כביכול (שם) עריה תעור קשתך

בצנה ומגן כביכול החזק מגן וצנה

בברק חנית כביכול לנוגה ברק חניתך

הכרוב שרכבתי עליו נדמה להם כסוסה והם רדפו אחריה וטבעו בים והצלתיך **רַעְיָתִי׃**(י)אומר הקב"ה

לכנסת ישראל **נָאוּו׃** מה נאים **לְחָיַיִךְ** מלמדי הדור כשהם מדברים **בַּתֹּרִים**[25] דברי תורה בזמנם

רבי ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן כיון שכלה פרעה כל כלי זיין שלו התחיל הקדוש ברוך הוא מתגאה עליו אמר לו רשע יש לך רוח יש לך כרוב יש לך כנפים מהיכן הטיסן הקדוש ברוך הוא אמר רבי יודן מבין גלגלי המרכבה שמטן הקדוש ברוך הוא והטיסן על הים אמר רבי חנינא בר פפא בשר ודם שהוא רוכב על טוענו על דבר שיש בו ממש אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן טוען את רכובו ורוכב על דבר שאין בו ממש הדא הוא דכתיב (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח כתוב אחד אומר וידא וכתוב אחר אומר (שמואל ב כב) וירא על כנפי רוח באיזה צד יתקיימו ב' כתובים אמר רבי אחא מכאן שהיה לו להקדוש ברוך הוא עולמות ויצא להראות בהן:

המשך המדרש מובא במדרש רבה שלפנינו:

מדרש רבה שמות פרשה כג פסקה יד

דרש רבי פפיס לסססתי כתיב (כמו שכתוב לעיל בשיר השירים רבה) עד יש לך רוח יש לך כנפים מיד הסיטן הקדוש ברוך הוא והביאן מבין גלגלי המרכבה והסיטן על הים מהו דמיתיך רעיתי שנדמו גלי הים לסוסיות נקבות ומצרים הרשעים לסוסים זכרים מזוהמין והיו רצים אחריהם עד שנשתקעו בים שנאמר סוס ורוכבו רמה בים והיה המצרי אומר לסוסו אתמול הייתי מושכך להשקותך מים ולא היית בא אחרי עכשיו אתה בא לשקעני בים והיה הסוס אומר לו רמה בים ראה מה בים רומו של עולם אני רואה בים:

[25] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה נב

נאוו לחייך מה לחיים הללו לא נבראו אלא לדיבור כך משה ואהרן לא נבראו אלא לדיבור

בתורים בשתי תורות שבכתב ושבעל פה

דבר אחר בתורים בתורות הרבה הלא הוא דכתיב (ויקרא ו) זאת תורת העולה זאת תורת המנחה זאת תורת החטאת זאת תורת האשם זאת תורת זבח השלמים זאת התורה אדם כי ימות באהל

דבר אחר בתורים בשני תארים בשני אחים זה משה ואהרן שתוארן טובה זה על זה זה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו של זה.

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה נג

נאוו לחייך בתורים אלו סופרים ומשנים (מלמדי משנה) ומלמדי תינוקות באמונה צוארך בחרוזים אלו התינוקות

דבר אחר נאוו לחייך בתורים אלו הרבנין צוארך בחרוזים אלו התלמידים שחוזרין צואריהם לשמוע דברי תורה מפיהם כאדם שלא שמע דברי תורה מימיו

דבר אחר נאוו לחייך בתורים בשעה שמיללין ההלכה אלו עם אלו כגון רבי אבא בר מימי וחבריו צוארך בחרוזים בשעה שהיו חורזים בדברי תורה ומדברי תורה לנביאים ומנביאים לכתובים והאש מתלהטת סביבותיהם והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני וכי עיקר נתינתן מהר סיני לא באש היו נתנין שנאמר (דברים ד) וההר בוער באש עד לב השמים בן עזאי היה יושב ודורש והאש סביבותיו אזלון ואמרון לרבי עקיבא רבי בן עזאי יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו הלך אצלו ואמר לו שמעתי שהיית דורש והאש מלהטת סביבך אמר לו הן אמר לו שמא בחדרי מרכבה היית עסוק אמר לו לאו אלא הייתי יושב וחורז בדברי תורה ומתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני והיו ערבים כעיקר נתינתן וכן עיקר נתינתן מסיני לא באש היו נתנין הדא הוא דכתיב (דברים ד) וההר בוער באש רבי אבהו היה יושב ודורש ואש מלהטת סביבותיו אמר שמא איני חורז בדברי תורה כתיקנן דאמר רבי לוי אית דידע למחרוז ולא ידע למקדח ואית דידע למקדח ולא ידע למחרוז ברם אנא הוינא חרוזא ואנא הוינא קדוחא:

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה נד

דבר אחר נאוו לחייך בתורים בשעה שקורין בדברי תורה בתוריהן הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג הדא דאת אמר (אסתר ב) ובהגיע תור נערה ונערה

הלכות חג בחג ומעטרים צַוְּארֵךְ בדברי תורה שנמשלו ל-בַּחֲרוּזִים:(יא)ולכן תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ[26] אתן לך עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף:(יב) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ[27] שהקב"ה

צוארך בחרוזים רבי לוי בשם רבי חמא ברבי חנינא אמר אלו פרשותיה של תורה שהן חרוזות זו בזו ומושכות זו בזו ומדלגות זו מזו ודומות זו לזו וקרובות זו לזו אמר רבי מנחמא כגון הדין דכתיב (במדבר כו) לאלה תחלק הארץ בנחלה מה כתיב תמן (שם כ"ז) ותקרבנה בנות צלפחד (שם) כן בנות צלפחד דוברות וכתיב בתריה (שם) עלה אל הר העברים הזה הר נבו וכי מה ענין זה לזה כיון דאתפלגת ארעא באו בנות צלפחד ליטול חלקן אצל משה ונסתלק משה מדינן הדא הוא דכתיב (שם) ויקרב משה את משפטן אמר לו הקדוש ברוך הוא משה מדינן את מסתלק ומלפני אין את מסתלק עלה על הר העברים הזה אמר לפניו ריבונו של עולם הואיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני מה פרנסים אתה מעמיד לישראל אמר לו הקדוש ברוך הוא משה על בני אתה צריך צווי ועל פועל ידי אתה מצוני עד שאתה מצווני על בני צוה את בני עלי הדא הוא דכתיב (במדבר כ"ח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם משל למה"ד לאשתו של מלך שהיתה מסתלקת מן העולם אמרה לו חי אדוני המלך אני מפקדת אותך על בני אמר לה עד שאת מצוה אותי על בני צוה בני עלי כך בשעה שאמר משה לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם הואיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני מה פרנסים אתה מעמיד עליהם:

[26] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה נה

תורי זהב נעשה לך תורי זהב נעשה לך זו בזת הים עם נקודות הכסף זו בזת מצרים כשם שהפרש בין כסף לזהב כך יש שבח ממון הים מבזת מצרים.

[27] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה נו

עד שהמלך במסבו רבי מאיר ורבי יהודה רבי מאיר אומר עד שהמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא במסבו ברקיע נתנו ישראל ריח רע ואמרו לעגל (שמות ל"ב) אלה אלהיך ישראל אמר ליה רבי יהודה דייך מאיר אין דורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבח שלא נתן שיר השירים אלא לשבחן של ישראל

ומהו עד שהמלך במסבו עד שהמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא במסבו ברקיע נתנו ישראל ריח טוב לפני הר סיני ואמרו (שמות כ"ד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע היא דעתיה דרבי מאיר למימר סיריי נתן ריחו אלא מסכתא עלתה בידם מן הגולה ושנו בה שקפץ להם מעשה העגל והקדים להם מעשה המשכן

רבי אליעזר ורבי עקיבא ורבי ברכיה רבי אליעזר אומר עד שהמלך במסבו עד שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא במסבו ברקיע כבר הר סיני מתמר באור שנאמר (דברים ד') והר בוער באש רבי עקיבא אומר עד שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא במסבו ברקיע כבר (שמות כ"ד) וישכן כבוד ה' על הר סיני רבי ברכיה אומר עד שמשה במסבו ברקיע שנקרא מלך שנאמר (דברים ל"ג) ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם כבר (שמות כ') וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר רבי אליעזר בן יעקב ורבנן רבי אליעזר אומר עד שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא במסבו ברקיע כבר ירד מיכאל השר הגדול מן השמים והציל את אברהם אבינו מכבשן האש ורבנן אמרי הקדוש ברוך הוא ירד והצילו שנאמר (בראשית ט"ו) אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים ואימתי ירד מיכאל בימי חנניה מישאל ועזריה אמר רבי טביומי עד שיעקב אבינו מסב במטתו נצנצה בו רוח הקדש ואמר לבניו והיה אלהים עמכם אמר להם עתיד הוא להשרות שכינתו ביניכם אמר רב נחמן כתיב (שם מ"ו) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע להיכן הלך הלך לקוץ ארזים שנטע אברהם אבינו בבאר שבע שנאמר (שם כ"א) ויטע אשל בבאר שבע אמר רבי לוי כתיב (שמות כ"ו) והבריח התיכון בתוך הקרשים הבריח שלשים ושתים אמה היה ומהיכן היתה נמצאת בידם לשעה מלמד שהיו מוצנעים עמהם מימות יעקב אבינו הדא הוא דכתיב (שמות ל"ה) וכל איש אשר נמצא אתו עצי שטים.

מדרש זוטא שיה"ש פרשה א

[יב] עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהשכינה במקום קבלו עליהם ישראל ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שם כ"ד ו'). דבר אחר עד שהשכינה בשמי מרום נתנה רשות להפרע מן האומות:

בְּמִסְבּוֹ ברקיע נִרְדִּי כנסת ישראל נָתַן אמרה רֵיחוֹ נעשה ונשמע:(יג) כמו צְרוֹר[28] של בשם הַמֹּר שהוא משובח ביותר כן דּוֹדִי חשוב לִי בעיני. וגם הוא מחבב אותי ומשרה שכינתו בֵּין שָׁדַי[29] בדי הארון במשכן יָלִין:(יד)הקב"ה שהוא כ- אֶשְׁכֹּל שהכל בו הַכֹּפֶר מכפר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי על עון העגל:(טו)והקב"ה משבח את כנסת ישראל הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים[30] את נאמנת לי כיונה:(טז)ואף כנסת ישראל משבחת את

---

[28] תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד ב
אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין
אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי מאי משמע דהאי כרמי לישנא דמכניש הוא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן כדתנן כסא של כובס שכורמים עליו את הכלים.

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפד
צרור המור דודי לי, אמר רבי יהושע בן לוי אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא אף על פי שממר ומצר לי בין שדי ילין, אשכל הכפר דודי לי מי שהכל שלו הוא מכפר על עון שמרדתי בו.

ילקוט שמעוני א רמז תתקפג
צרור המור דודי לי. אין ערב בכל הבשמים כמור, אף הקדוש ברוך הוא ראש לכל באי עולם, ולמה מדמה הקדוש ברוך הוא בצרור לפי שאין כל העולם כלו כדאי לפניו ומצמצם שכינתו בין שני בדי הארון דכתיב בין שדי ילין.
את מוצא שחבב הקדוש ברוך הוא את ישראל יותר ממלאכי השרת שאלו אין מתקרבין אלא ברחוק חמש עשרה אמה שנאמר שרפים עומדים ממעל לו, וישראל עומדים במשכן ואין אחד מהם ניזוק:

[29] מדרש זוטא שיה"ש פרשה א
בין שדי ילין זו השכינה שהיתה נתונה בין שני הכרובים.

[30] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מה
אמר רבי יהודה בן רבי אלעאי הוא זמרני ואני זמרתיו הוא קלסני ואני קלסתיו הוא קראני אחותי רעיתי יונתי תמתי ואני אמרתי ליה זה דודי וזה רעי הוא אמר לי הנך יפה רעיתי ואני אמרתי לו הנך יפה דודי אף נעים הוא אמר לי (דברים ל"ג) אשריך ישראל מי כמוך ואני אמרתי לו (שמות ט"ו) מי כמוך באלים ה' הוא אמר לי (שמואל ב' ז') ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ואני מיחדת שמו בכל יום פעמים (דברים ו') שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

מדרש תנחומא תצוה פרק ה
"עיניך יונים" מה היונה הזו משהיא מכרת את בן זוגה אינה זזה ממנה כך ישראל משהכירו להקדוש ברוך הוא שוב אינם זזים ממנו ואין מניחין אותו
דבר אחר מה יונה זו כל העופות כשהן נשחטין הן מפרכסין אבל היונה הזו פושטת צוארה כך אין אומה בעולם נהרגת על קדושת שמו ומוסרת עצמה להריגה אלא ישראל שנאמר כי עליך הורגנו כל היום וגומר (תהלים מד) עיניך יונים אמר רבי יצחק אמר להם הקדוש ברוך הוא דוגמא שלך דומה ליונה מי שמבקש ליקח חטים מחברו הוא אומר לו הראני דוגמתן דוגמית אף אתה דוגמא שלךְ דומה ליונה כיצד כשהיה נח בתבה כתיב שם וישלח את העורב ויצא יצא

הקב"ה הִנָּךְ יָפָה דּוֹדִי שחסדיך מרובים אַף נָעִים[31] וגם כשאתה כועס אתה סולח אַף[32] בגלל שאנו עושים תשובה וכפרה ב-עַרְשֵׂנוּ[33] רַעֲנָנָה בבית המקדש:(יז) קֹרוֹת בָּתֵּינוּ בית המקדש עשויים מ- אֲרָזִים ובו הכהנים רַחִיטֵנוּ {רַהִיטֵנוּ} רצים וכופפים יצרם לעשות רצון קונם כ-בְּרוֹתִים[34] עצי הברוש הכפופים:

ואחר כך שלח את היונה ותבא אליו היונה וגומר (בראשית ח) אמר הקדוש ברוך הוא מה היונה הביאה אורה לעולם אף אתם שנמשלתם כיונה הביאו שמן זית והדליקו לפני את הנר שנאמר ואתה תצוה ויקחו אליך שמן:

[31] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפד

הנך יפה דודי אף נעים. אומרים ישראל להקדוש ברוך הוא אם באנו למנות עונותינו מרובים הם, ואם באנו למנות הנסים והיסורים מרובים הם מן העונות, בעונות כתיב פעמים רבות יצילם, וביסורים כתיב אשר הראיתני צרות רבות, ובנסים רבות עשית אתה.

דבר אחר הנך יפה דודי, מלך בשר ודם כשדן את הלסטים אינו דן אותו בפני מי שמלמד עליו סניגוריא, אבל הקדוש ברוך הוא ברוגז רחם תזכור:

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סז

"הנך יפה דודי אף נעים" רבי אבהו ורבי חנינא רבי אבהו אמר הוא קלסה בלשון כפול והיא קלסתו בלשון פשוט הוא קלסה בלשון כפול הנך יפה רעיתי הנך יפה שאם בקש לו לעשות אומה אחרת שהוא יכול היא קלסתו בלשון פשוט הנך יפה דודי אף נעים אמר ליה רבי חנינא אף היא קלסתו בלשון כפול שנאמר הנך יפה דודי אף נעים אמרה לו ריבונו של עולם אף שאת מביא עלי נעים הוא למה שאת מחזירני ומביאני לידי מוטב:

[32] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפה

הנך יפה דודי אף נעים אף ערשנו רעננה, למה שני פעמים אף? אמרה כנסת ישראל אפילו האף שאתה מביא עלינו נעים הוא שאנו עושים תשובה.

[33] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סט

אף ערשנו רעננה מה מטה זו אינה אלא לפריה ורביה כך עד שלא נבנה בית המקדש (עזרא ב') כל הקהל כאחד ארבע רבוא משנבנה בית המקדש פרו ורבו דאמר רבי יוחנן מגבת ועד אנטיפרס ששים רבוא עיירות היו והיו מוציאות כפלים כיוצאי מצרים וכדין אפילו את מצנעה יתהון ששים רבוא דקני לא מטחנא להון ולא נסב יתהון אמר רבי חנינא קפצה להם ארץ ישראל:

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סח

אף ערשנו רעננה זה בית המקדש המדבר אחר (מלכים ב' י"א) ואת מניקתו בחדר המטות מהו בחדר המטות רבי אלעזר ורבי שמואל בר נחמן רבי אלעזר אמר בתאים ורבי שמואל בר נחמן אמר בעליות ולא פליגי מאן דאמר בתאים בימות הגשמים מאן דאמר בעליות בימות החמה

דבר אחר אף ערשנו רעננה רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון משל למלך שיצא לו למדבר והביאו לו מטה קצרה התחיל מצטער בעצמו ומדחק באיבריו כיון שנכנס למדינה הביאו לו מטה ארוכה התחיל פושט עצמו ומותח איבריו כך עד שלא נבנה בית המקדש היתה השכינה מתמצעת בין שני בדי הארון משנבנה בית המקדש ויאריכו הבדים:

[34] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק א - רמז תתקפה

פרק ב

(א) אֲנִי[35] אומרת כנסת ישראל **חֲבַצֶּלֶת** הייתי חבויה בצל שיעבוד מצרים ואמרתי לפניו **הַשָּׁרוֹן**[36] שירת הים שהיא נאה ביותר כמו **שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים** שהיא נאה ביותר:(ב)וגם

קורות בתינו ארזים. תנו רבנן ניקנור נעשו נסים לדלתותיו, שכשהלך ניקנור להביא דלתות מאלכסנדריא בחזרתו עמד נחשול לטבעו נטל אחת מהם והטילה לים ועדין לא נח מזעפו, בקשו להטיל את חברתה עמד הוא (ובכה) [וכרכה] אמר הטילוני עמה, מיד נח הים מזעפו והיה מצטער על חברתה, כיון שהגיע לנמל נתן דעתו והיתה מבצבצת ויוצאה מתחת דופני הספינה, ויש אומרים בריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה ועליה אמר שלמה קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים אל תקרי ברותים אלא ברית ים, לפיכך כל שערים שבמקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור לפי שנעשו בו נסים, ויש אומרים נחשת מוצהבת היתה, רבי אליעזר בן יעקב אומר נחשת קלניתא היתה והיתה מאירה כשל זהב. אמרו מנין היו להם ארזים במדבר, אמרו יעקב אבינו עמד ונטען, אמר לבניו עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא אתכם מכאן ולהשרות אתכם דגלים במדבר ולצוות אתכם על המשכן כשתגאלו קחו אותה עמכם, ועליהם אמר שלמה קורות בתינו ארזים, קורות בתינו של צדיקים תמלייסו של עולם, ולמה הוא מדמן לארז ותמר אלא כמו שצלם רחוק כך מתן שכרן רחוק שנאמר טרף נתן ליראיו, דבר אחר מה ארז ותמר לבן מכוון לשמים כך הם הצדיקים. דבר אחר מה ארז ותמר אין להם חליפין כשנקצצים אלא לזמן מרובה, כך הם הצדיקים. רהיטנו ברותים, הקדוש ברוך הוא עושה בשבילם נסים לישראל כמו שעשה ליעקב אבינו. דבר אחר קורות בתינו אלו הסופרים, רהיטנו אלו התינוקות, רב אמי ורב אסי וכו' (כתוב בפסוק אם ה' לא ישמר עיר). אמר רבי יוחנן למדה תורה דרך ארץ שיהא מקרה בארזים שאין מתונים ויעשה מרטים של ברותים שהוא במקום דריסה והם מתונים:

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה עא

רהיטנו ברותים אמר רבי יוחנן אין אדם נהנה מן הברותים הזה למה שהיא נכפפת. היא דעתיה דרבי יוחנן וזו דעתו של ר"י דאמר רבי יוחנן (הושע י"ד) "אני כברוש רענן" אני הוא שכפפתי לעקור יצרה של עבודת כוכבים (שם) "אפרים מה לי עוד" מה לי וליצרך של עבודת כוכבים "אני עניתי" אני עוניתי לו "ואשורנו" לא אשורנו לא אמרנו לך שירה אלא הוי אומר אני הוא שכפפתי לעקור יצרה של עבודת כוכבים.

דבר אחר "רהיטנו ברותים" מקום שהכהנים רהוטים בברותים המדבר אחר (מלכים א' ו') ויצף את קרקע הבית בצלעות ברושים. אמר רבי יוחנן למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם מקרה בארזים ומרהיט ומחפה בברותים שנאמר "קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים":

[35] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה א

"אני חבצלת השרון" אמרה כנסת ישראל אני היא וחביבה אני, אני שחבבני הקדוש ברוך הוא משבעים אומות.

"חבצלת השרון" שעשיתי לו צל על ידי בצלאל דכתיב (שמות ל"ז) ויעש בצלאל את הארון.

"השרון" שאמרתי לפניו שירה על ידי משה דכתיב (שמות ט"ו) אז ישיר משה ובני ישראל.

דבר אחר "אני חבצלת השרון" אני היא וחביבה אני אני היא שהייתי חבויה בצלן של מצרים ולשעה קלה כנסני הקדוש ברוך הוא לרעמסס והרטבתי מעשים טובים כשושנה ואמרתי לפניו את השירה שנאמר (ישעיה ל') "השיר יהיה לכם כליל התקדש חג".

דבר אחר "אני חבצלת השרון" אני היא וחביבה אני, אני היא שהייתי חבויה בצלו של ים ולשעה קלה הרטבתי מעשים טובים כשושנה והראיתיו באצבע מנון אדון עבורי שנאמר (שמות ט"ו) "זה אלי ואנוהו".

דבר אחר "אני חבצלת השרון" אני היא וחביבה אני אני היא שהייתי חבויה בצלו של סיני ולשעה קלה הרטבתי מעשים טובים כשושנה בידי ולבי ואמרתי לפניו (שם כ"ד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

דבר אחר "אני חבצלת השרון" אני היא וחביבה אני אני היא שהייתי חבויה ורמוסה בצלן של מלכיות למחר כשיגאלני הקדוש ברוך הוא מצלן של מלכיות אני מרטבת כשושנה ואומרת לו שיר חדש שנאמר (תהלים צ"ח) "שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו":

הקב"ה משבח את כנסת ישראל ואומר: כיתרון ה- כְּשׁוֹשַׁנָּה[37] בֵּין מהַחוֹחִים כֵּן יתרון

---

[36] ילקוט שמעוני תהלים - פרק א - רמז תריח

רבי יודן ורבי אלעזר אומרים מִשל הכתוב את הצדיקים למשובח שבמינים וזהו שושנה, שנאמר "אני חבצלת השרון שושנת העמקים" היא המשובחת שבאותו המין, לא כשושנת ההר שנוחה ליכמש, אלא כשושנת העמקים שמרטבת והולכת, ומשל הכתוב את הר שעיר במגונה שבמינים זהו מוץ שנאמר "לא כן הרשעים כי אם כמוץ", ואם תאמר מוץ שבבקעה שיש בה לחלוחית אלא כמוץ לפני רוח שנאמר "יהיו כמוץ לפני רוח".

מדרש זוטא שיה"ש פרשה ב

אני חבצלת השרון [שושנת העמקים]. (שהיא) [כדרך שהשושנה הזו] נאה כך ישראל נאים במעשיהם מכל האומות:
דבר אחר אני חבצלת השרון. אין השרון אלא שהיא שרה למקום למי שברא את העולם:
שושנת העמקים. שאין שושנה נאה בעולם אלא שושנת העמקים. כדרך שהשושנה נאה כך ישראל נאים בזמן הבכורים שהיה שבט יהודה מביא והשיר בראשם ועטרה של זהב בראשם. הגיעו למקדש היו השליחים מעטרים את בכוריהם. הקריבו היו מביאים ענבים ותאנים ותמרים והשיר היה מכה לפניהם והיו הסגנים והפחות והגזברים עומדים מפניהם. הגיעו לעזרה היו הלוים מכים בשיר ואומרים (אודך) [ארוממך] ה' כי דליתני (מאד) (תהלים ל' ב').
לכך נאמר אני חבצלת השרון שושנת העמקים שממנו שבח למי שברא העולם:
דבר אחר אני חבצלת השרון. אימתי שרו ישראל למקום כיון שעלו מן הים אמרו שירה. ויש אומרים שושנת העמקים זה נחשון שירד לתוך הים והיה מהלך במים עד שהגיעו המים בחוטמו שנאמר הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש (תהלים ס"ט ב'). ויש אומרים שושנת העמקים בשעה שירדו ישראל לתוך הים בעמקי הים נכפפו המים בראשיהם עליהם והיו המים בימינם ובשמאלם על גביהם התחילו ישראל בוכים ומצטערים ואומרים מה מתונים והטעה כל הקהל הזה אמר הקדוש ברוך הוא עשיתי נסים לעמי ולא ידעו כח המטה אשר בידך והכה את הים וקרם הכיפין של מים ויחזרו המים למקומם וכך עשה משה. ומנין לך שכך היה הרי חבקוק מפרשה "נקבת במטיו ראש פרזיו יסערו להפיצני" (חבקוק ג' י"ד). באותה שעה העלה עליהם המקום "וימרו על ים סוף" ולא עשו אלא נותנים אחת מרגליהם ביבשה ואחת על הים והיו אומרים שירה לכך נאמר "אני חבצלת השרון":
דבר אחר "אני חבצלת השרון". זה אברהם ששר למקום כשעלה מכבשן האש:
דבר אחר זה חנניה מישאל ועזריה ששרו למקום בשעה שעלו מתוך כבשן האש. דבר אחר זה דניאל ששר למקום בשעה שעלה מגוב אריות:

[37] מדרש רבה ויקרא פרשה כג פסקה ד

רב חנן דציפורי פתר קריא הסביר את הפסוק בגמילות חסדים. בנוהג שבעולם עשרה בני אדם נכנסין לבית האבל ואין אחד מהם יכול לפתוח את פיו ולברך ברכת אבלים ואחד מהם פותח פיו ומברך דומה "כשושנה בין החוחים".
בנוהג שבעולם עשרה בני אדם נכנסין לבית הכנסת ואין אחד מהם יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה ואחד מהם יודע דומה "כשושנה בין החוחים". רבי אלעזר אזל לחד אתר הלך למקום אחד אמרו ליה פרוס על שמע אמר להן לינא חכם איני יודע עבור לפני התיבה אמר להן לינא חכם. אמרין אמרו אנשי אותו מקום דין הוא רבי אלעזר? האם זה הוא רבי אלעזר דין הוא דאתון מתגלגלין ביה? זה הוא שאתם משתבחים בו? על מגן צווחין ליה רבי בחינם אתם קוראים לו רבי נתכרכמו פניו והלך לו אצל ר"ע רבו. אמר ליה למה פניך חולניות תני ליה עובדא סיפר לו את המעשה אמר לו צבי מרי דיליף שאל ר"ע את ר"א רצונך ללמוד? אמר לו אין אמר לו "כן" אלפיה לימדו לבתר יומין אזל לההוא אתרא לאחר זמן הלך לאותו מקום אמרו ליה פרוס על שמע פרס עבור לפני התיבה עבר אמרין אמרו אנשי המקום איתחסם התחזק רבי אלעזר וקורין ליה רבי אלעזר חסמא. רבי יונה הוה מליף לתלמידוי היה מלמד תלמידיו ברכת אבלים אמר יהוון גברין בכל מלה אמר רבי יונה יהיו שולטים בכל עניין, גם בברכת אבלים.

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה ד

רַעְיָתִי בֵּין מֵהַבָּנוֹת:(ג)וכן כנסת ישראל משבחת את הקב"ה: כיתרון כְּתַפּוּחַ מִבַּעֲצֵי הסרק שֶׁהַיַּעַר[38] כֵּן יתרון דּוֹדִי הקב"ה בֵּין הַבָּנִים משאר שרי האומות בְּצִלּוֹ בעמוד הענן חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ ותורתו מָתוֹק לְחִכִּי ערבה וחביבה לי:(ד)אומרת כנסת ישראל הֱבִיאַנִי הקב"ה אֶל בֵּית הַיָּיִן[39] אל הר סיני ונתן לי תורתו וְדִגְלוֹ והקיפני בדגלים

כשושנה בין החוחים רבי יצחק פתר קרייה ברבקה שנאמר (בראשית כ"ה) ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי וגומר אם ללמד שהיא מפדן ארם מה תלמוד לומר אחות לבן הארמי אלא אביה היה רמאי אחיה היה רמאי ואנשי מקומה רמאין והצדקת הזאת יצאה מבינותם למה היא דומה כשושנה בין החוחים רבי פנחס בשם רבי סימון אמר כתיב (שם כ"ח) וישלח יצחק את יעקב פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי וכלל כולם לרמיות:

[38] תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח ע"א

אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב "כתפוח בעצי היער" וגומר למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע.

מדרש זוטא שיה"ש פרשה ב

כתפוח בעצי היער וגומר. הרי ישראל אמרו למקום כדרך שהתפוח הזה נאה בתוך אילני סרק. כך ברקונו של ע"ז לא היה מואב ועמון וצדון לקיים מה שנאמר בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי אני חמדתי לדברי תורתך לא אתה כפפת אותי לא דומה בא לו מטב לבא מעצמו נחמדנו לישב בצלך. ופריו מתוק לחכי אלו דברי תורה לקיים מה שנאמר ממני פריך נמצא (הושע י"ד ט'):

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ב - רמז תתקפו

בצלו חמדתי וישבתי. זה עמוד הענן שהגין לישראל ארבעים שנה. ופריו מתוק לחכי, זה המן שירד לישראל בעין יפה והיו ישראל טועמין בו תקמ"ו טעמים מנין מתו"ק.

בתי מדרשות חלק א - מדרש כתפוח בעצי היער אות א

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים (שיר השירים ב ג) זה משה רבינו עליו השלום בשעה שנגלה לו הקדוש ברוך הוא בחורב אמר לו לך והוציא את עמי בני ישראל ממצרים כי צעקתם באה אלי וגם זכרתי את הברית ואת החסד ואת השבועה שנשבעתי לאברהם עבדי שנאמר (בראשית טו יד) וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי אמר משה רבינו עליו השלום לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים (שמות ג יא) אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה אמרת מי אנכי והשפלת עצמך חייך אני מכבדך שנאמר (משלי כט כג) ושפל רוח יתמוך כבוד ואני אתן את כל השרים בידך ואני אעלה אותך לשמים ותראה כסא כבודי ואראה לך את כל המלאכים שבשמים:

למרות שהרבה מהדרושים והגמרא הסבירו את משל התפוח על בני ישראל, נקטתי פירוש שהמשל על הקדוש ברוך הוא כפי שמתבקש מפשט הפסוק.

[39] מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה ג

חיבה גדולה חבבן הקדוש ברוך הוא שעשאם דגלים כמלאכי השרת כדי שיהיו ניכרין ומנין שהוא אהבה לישראל שכן שלמה אומר (שיר ב) "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה" אמר רבי אבהו מה תלמוד לומר הביאני אל בית היין וגומר משל למה הדבר דומה? לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין ונכנס לבדקו ומצאו כולו חומץ בא לצאת מתוך האוצר ומצא חבית אחת יין טוב אמר חבית זו עומדת עלי שקולה כמלא אוצר. כך, ברא הקדוש ברוך הוא 70 אומות מכולם

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

60

לאות עָלַי אַהֲבָה שאוהבני ועושה רצוני:(ה)אומרת כנסת ישראל סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת[40]

לא מצא הנייה הנאה אלא בישראל שנאמר "הביאני אל בית היין" ומנין שיין עולה 70? י' עשרה י' עשרה נ' חמשים הרי 70. ומכולם אוהב את ישראל שנאמר "ודגלו עלי אהבה".

רבי יהודה אומר "הביאני אל בית היין" משל למרתף הגדול של יין זה סיני ולמדני משה תורה שהיא נדרשת מ"ט פנים ודגל"ו גימטריא מ"ט עלי אהבה.

אמר רבי חנינא בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע היה נהרג והתינוקות הולכים לבית המדרש ומראים את האזכרות באצבע אמר האלהי' ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אהבה.

רבי יששכר אומר "ודגלו עלי אהבה" אפילו אדם יושב ועוסק בתורה ומדלג מהלכה להלכה ומפסוק לפסוק אמר הקדוש ברוך הוא חביב הוא עלי ודגלו עלי אהבה ודילוגו עלי אהבה. דבר אחר ודגלו עלי אהבה אמר הקדוש ברוך הוא יש לאומות דגלים ואין חביב עלי אלא דגלו של יעקב הדא הוא דכתיב ודגלו עלי אהבה.

דבר אחר "הביאני אל בית" היין בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח) "רכב אלהים רבותים אלפי שנאן" דורש רבותים שתי רבבות, אלפי שני אלפים וכן לקמן והיו כולם עשוים דגלים דגלים שנאמר (שיר ה) "דגול מרבבה" כיון שראו אותן ישראל שהם עשוים דגלים דגלים התחילו מתאוים לדגלים אמרו הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר (שם ב) הביאני אל בית היין זה סיני שנתנה בו התורה שנמשלה ביין (משלי ט) ושתו ביין מסכתי הוי אל בית היין זה סיני ודגלו עלי אהבה אמרו אילולי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר נרננה בישועתך וגומר אמר להם הקדוש ברוך הוא מה נתאויתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם (תהלים כ) ימלא ה' כל משאלותיך מיד הודיע הקדוש ברוך הוא אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו:

מדרש תנחומא במדבר פרק יד

איש על דגלו באותות זה שאמר הפסוק "הביאני אל בית היין" (שיר א) מהו הביאני אל בית היין כיון שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות מלאכים שנאמר (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו עשויין דגלים דגלים לכך נאמר דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהיו עשויין דגלים התחילו מתאוים לדגלים אמרו ולואי שאנו נעשין דגלים כמותן לכך נאמר הביאני אל בית היין הביאני אל בית היין זה הר סיני ששם נתנה תרה שנמשלה ליין שנאמר (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי הוי אומר הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה אמרו הלואי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר (תהלים כ) נרננה בישועתיך ובשם אלהינו נדגול ימלא ה' כל משאלותיך אמר להם הקדוש ברוך הוא התאויתם בדגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך מיד הקדוש ברוך הוא הראה אהבתו לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו איש על דגלו באותות.

[40] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה טז

סמכוני באשישות בשתי אשות באש של מעלה ובאש של מטה.

דבר אחר "סמכוני באשישות" בשתי אשות תורה בכתב ותורה בפה.

דבר אחר "סמכוני באשישות" באשות הרבה באשו של אברהם ושל מוריה ושל סנה ובאשו של אליהו ושל חנניה מישאל ועזריה. דבר אחר "סמכוני באשישות" אלו ההלכות המאוששות "רפדוני בתפוחים" אלו ההגדות שריחן וטעמן כתפוחים

"כי חולת אהבה אני" אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כל חלאים שאתה מביא עלי בשביל לאהבני לך.

דבר אחר "כי חולת אהבה אני" אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כל חלאים שאומות העולם מביאין עלי בשביל שאני אוהבת אותך.

דבר אחר "כי חולת אהבה אני" אף על פי שאני חולה אהובה אני לו. תני למדנו עד שלא יחלה אדם אדם בריא אוכל מה שמוצא כיון שחלה מבקש לאכול כל מיני תענוגים. אמר רבי יצחק לשעבר היתה התורה כלל והיו מבקשין לשמוע דבר משנה ודבר תלמוד ועכשיו שאין התורה כלל היו מבקשין לשמוע דבר מקרא ודבר אגדה. אמר רבי לוי לשעבר

בתורה שבכתב ותורה שבע"פ ובהלכות ברורות **רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים** בדברי אגדה המושכים את הלב

כִּי חוֹלַת חולה אני מ**אַהֲבָה**[41] **אָנִי:(ו)**והוא מעטר אותי במצוות משמאל **שְׂמֹאלוֹ**

תַּחַת לְרֹאשִׁי[42] ומימין **וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:(ז) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם**[43] אומר הקב"ה

היתה פרוטה מצויה והיה אדם מתאוה לשמוע דבר משנה והלכה ותלמוד ועכשיו שאין הפרוטה מצויה וביותר שהן חולים מן השעבוד אין מבקשין לשמוע אלא דברי ברכות ונחמות:

[41] מדרש תהילים מזמור קטז

אמרה כנסת ישראל, אוהבת אני אותך, לפיכך, אהבתי כי ישמע ה'. ומאהבה שאני אוהבת אותך אני חולה, שנאמר (שיר השירים ב, ה) כי חולת אהבה אני. ואיני חולה לא מכאב לב ולא במיחוש ראש, אלא חולת אהבה, שנאמר, כי חולת אהבה.

[42] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה יט

"שמאלו תחת לראשי" אלו לוחות הראשונים "וימינו תחבקני" אלו לוחות השניים.

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" זו ציצית "וימינו תחבקני" אלו תפילין.

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" זו קריאת שמע "וימינו תחבקני" זו תפלה.

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" זו סוכה "וימינו תחבקני" זה ענן שכינה לעתיד לבא הדא הוא דכתיב (ישעיהו ס') לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנגה הירח לא יאיר לך מי מאיר לך (שם) והיה לך ה' לאור עולם.

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" זו מזוזה. תני רבי שמעון בן יוחאי וכתבתם על מזוזות ביתך ביאתך מן השוק לביתך. אמר רבי יוחנן כתיב (שמות כ"ו) ושמת את השולחן מחוץ לפרוכת וגומר ואינו כן אין אדם מניח את המנורה משמאל כדי שלא תהא מעכבת הימין אין אדם מניח את השמאל תחת הראש ומחבק בימין. אמר רבי אחא רבי יוחנן מייתי לה מן הדא קרייה (דברים י"א) לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו אי זהו דיבוק "שמאלו תחת לראשי":

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ב - רמז תתקפו

"שמאלו תחת לראשי" בעולם הזה, "וימינו תחבקני" בעולם הבא נשבע ה' בימינו.

"שמאלו תחת לראשי" זה אהרן. "וימינו תחבקני" זה משה שנאמר "מוליך לימין משה", וכתיב "נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן".

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" שמאלו של הקדוש ברוך הוא מרחקת וימינו מקרבת.

דבר אחר "שמאלו תחת לראשי" אלו עננים שהם מקיפין את ישראל מלמעלה ומלמטה:

[43] מסכת כתובות דף קי עמוד ב

רבי זירא הוה קמשתמיט היה משתמט מלפגוש את מיניה דרב יהודה כיון דבעא שרצה למיסק לארץ ישראל לעלות לארץ ישראל (ולבסוף עלה) כיון דאמר רב יהודה כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנאמר "בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה'" (ירמיה כז,22). ורבי זירא סבר שהפסוק בירמיהו מדבר ההוא בכלי שרת כתיב בכלי השרת ורב יהודה לומד איסור החזרת כלי השרת לירושלים כתיב קרא אחרינא מפסוק אחר "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגומר ורבי זירא לומד מפסוק זה ההוא שלא יעלו ישראל בחומה ורב יהודה לומד איסור עליה בחומה מפסוק השבעתי אחרינא כתיב השני (פרק ג,5). ורבי זירא אומר ההוא מיבעי ליה שההשבעתי השני נחוץ ללימוד הבא של רבי יוסי לכדרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ג' שבועות הללו למה? אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי. ורב יהודה לומד דברי רבי יוסי בן רבי חנניא מהייתור של "אם תעירו ואם תעוררו" כתיב. ורבי זירא אומר שהייתור של "אם תעוררו" מיבעי ליה נחוץ

ל-**בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם** כנסת ישראל שבשרך יהיה כ- **בִּצְבָאוֹת אוֹ** כבשר **בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה** אהבתי אליך **עַד שֶׁתֶּחְפָּץ** שאחפוץ:(ח) והנה האהבה מתעוררת ו- **קוֹל דּוֹדִי** הקב"ה **הִנֵּה זֶה בָּא**[44] אל

ללימוד של לכדרבי לוי דאמר שש שבועות הללו למה? תלתא הני דאמרן אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד העיבור או טעמי תורה (רש"י) **לעובדי כוכבים**. ולא כתוב שרבי יהודה השיב לדברי רבי זירא.

"בצבאות או באילות השדה" אמר רבי אלעזר אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה.

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ב - רמז תתקפו

"השבעתי אתכם בנות ירושלים", אמר רבי יוסי בר חנינא שלש שבועות הללו למה, אחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא יעלו בחומה, ואחת שהשביע את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את האומות שלא ישתעבדו בישראל יותר מדאי, ורבי לוי אמר שש שבועות הללו למה, שלש הני דאמרן, ואידך שלא תגלו את הקץ ושלא תדחקו [את הקץ] ושלא תגלו סוד העבור. מאי "בצבאות או באילות השדה", אמר רבי אלעזר אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם משמרים את השבועות מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם בצבאות או באילות השדה, במה השביעם? בצבאות במי שהוציא את ישראל ממצרים.

דבר אחר בישראל שנקראו צבאות, כמלך שנודר בחיי בנו. "או באילות השדה" במי שהוא מזעזע את המדבר שנאמר קול ה' יחולל אילות.

דבר אחר "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות", רבי חנינא בר פפא באבות ואמהות ושבטים השביעם, בצבא שעשו צביוני בעולם ושעשיתי צביוני בהם. "או באילות" נפתלי אילה שלוחה. רבי יהודה ברבי סימון אומר במילה השביען באות שיש בצבאו, או באילות ששופכים את דמם כדם צבי ואיל, ורבנן אמרו בדורו של שמד השביען שעשו צביונו של הקדוש ברוך הוא.

[44] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה כא

"קול דודי הנה זה בא" פסוק זה דרשו רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן.

רבי יהודה אומר "קול דודי הנה זה בא" זה משה בשעה שבא ואמר לישראל בחדש זה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (בראשית ט"ו) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין אין בידינו אלא מאתים ועשר שנה אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם אלא מדלג על ההרים אין הרים וגבעות האמורין כאן אלא קצים ועיבורין מדלג על החשבונות ועל הקצים ועיבורין ובחדש הזה אתם נגאלין שנאמר (שמות י"ב) החדש הזה לכם ראש חדשים.

רבי נחמיה אמר קול דודי הנה זה בא זה משה בשעה שאמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אין בידינו מעשים טובים אמר להם הואיל וחפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעים ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ובמעשיהם כגון עמרם ובית דינו. מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות אין הרים אלא בתי דינים המדבר אחר (שופטים י"א) ואלכה וירדתי על ההרים ובחדש הזה אתם נגאלין שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים.

רבנן אמרי "קול דודי הנה זה בא" זה משה בשעה שבא ואמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין וכל מצרים מטונפת מעבודת כוכבים שלנו אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בעבודת כוכבים שלכם אלא "מדלג על ההרים" ואין הרים אלא עבודת כוכבים המדבר אחר (הושע ד') על ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו ובחדש הזה אתם נגאלים שנאמר החדש הזה לכם רבי יודן ורבי חוניא רבי יודן בשם רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי ורבי חוניא בשם רבי אליעזר בן יעקב אומר קול דודי הנה זה בא זה מלך המשיח בשעה שהוא אומר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אומרים לו היאך אנו נגאלין ולא כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שהוא משעבדנו

כנסת ישראל **מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים** תאריך הקץ **מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת** החשבונות והעיבורים:(ט)רואה כנסת ישראל את הדילוגים ומשבחתן **דּוֹמֶה דוֹדִי** בדילוגו **לִצְבִי**[45] **אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה** הקב"ה **עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ**[46] כתלי בית הכנסת **מַשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלֹנוֹת** של בית הכנסת **מֵצִיץ מִן** מבין **הַחֲרַכִּים** אצבעות ידי הכהנים:(י) **עָנָה דוֹדִי** הקב"ה **וְאָמַר לִי** לכנסת ישראל **קוּמִי לָךְ**[47] מהגלות **רַעְיָתִי**

בע' אומות והוא משיבן שתי תשובות ואומר להם אחד מכם גולה לברבריה ואחד מכם גולה לסמטריה דומה כמו שגליתם כולכם ולא עוד אלא שהמלכות הזאת מכתבת טירוניא מכל העולם מכל אומה ואומה כותי אחד או ברברי אחד בא ומשעבד בכם כגון ששעבדתם בהם כל אומתם וכאילו נשתעבדתם בשבעים אומות ובחדש הזה אתם נגאלין הדא הוא דכתיב החדש הזה לכם ראש חדשים:

[45] מדרש רבה במדבר פרשה יא פסקה ב

"דומה דודי לצבי או לעופר האילים וגומר אמר רבי יצחק אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים אין את אתא לגבן תחלה דומה דודי לצבי מה הצבי הזה מדלג כך היה הקדוש ברוך הוא מדלג ומקפץ ממצרים לים ומן ים לסיני. במצרים (שמות יב) "ועברתי בארץ מצרים" וגומר. בים שנאמר "זה אלי ואנוהו" לסיני (דברים לג) "ויאמר ה' מסיני בא".

או לעופר האילים רבי יוסי בן רבי חנינא אמר לאורזילא דאיילתא (שיר ב) "הנה זה עומד אחר כתלנו" זה מדבר סיני "משגיח מן החלונות" (שמות יט) "וירד ה' על הר סיני" וגומר. "מציץ מן החרכים" (שם כ) "וידבר אלהים את כל הדברים" וגומר.

[46] מדרש רבה במדבר פרשה יא פסקה ב

"הנה זה עומד אחר כתלנו" זה כותל מערבי של בית המקדש שאינו חרב לעולם למה שהשכינה במערב. "משגיח מן החלונות" בזכות אבות "מציץ מן החרכים" בזכות אמהות כשם שיש הפרש בין חלון לחרך כך יש הפרש בין זכות אבות לזכות אמהות.

"ענה דודי ואמר לי" מה אמר (ישעיה מט) חי אני נאם ה' כי כלם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה.

דבר אחר דומה דודי לצבי מה הצבי הזה מקפץ ממקום למקום ומגדר לגדר ומאילן לאילן ומסוכה לסוכה כך הקדוש ברוך הוא מדלג ומקפץ מכנסת זו לכנסת זו כל כך למה בשביל לברך את ישראל שנאמר (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגומר באי זו זכות בזכות של אברהם אבינו דכתיב כה תברכו כמה דתימא (בראשית טו) כה יהיה זרעך. הנה זה עומד אחר כתלנו בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבקר אברהם אבינו ביום שלישי למילה כמה דתימא (שם יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב וגומר ישב כתיב בא לעמוד אמר לו הקדוש ברוך הוא שב אברהם אתה סימן לבניך שבשעה שבניך נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וקוראין את שמע ויושבים וכבודי עומד ומה טעם (תהלים פ"ב) אלהים נצב בעדת אל אמר רבי חנאי בשם רבי יצחק אלהים עומד אין כתיב כאן אלא אלהים נצב איטומים הא כמה דתימא (ישעיה סה) והיה טרם יקראו ואני אענה לכך נאמר הנה זה עומד אחר כתלנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות משגיח מן החלונות בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאהרן ולבניו כה תברכו וגומר אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים לכהנים את אומר שיברכו אותנו אין אנו צריכין אלא לברכותיך ולהיותינו מתברכים מפיך הדא הוא דכתיב (דברים כו) השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגומר אמר להם הקדוש ברוך הוא אע"פ שאמרתי לכהנים שיהיו מברכין אתכם עמהם אני עומד ומברך אתכם לפיכך הכהנים פורשים את כפיהם לומר שהקדוש ברוך הוא עומד אחרינו ולכך הוא אומר "משגיח מן החלונות" מבין כתפותיהם של כהנים מציץ מן החרכים מבין אצבעותיהם של כהנים.

[47] מדרש רבה שמות פרשה טו פסקה א

יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃(יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָו {הַסְּתָיו}[48] הזמן הקצוב לגלות מצרים עָבָר הַגֶּשֶׁם זמן השיעבוד חָלַף הָלַךְ לוֹ׃(יב)הגיע העת ש- הַנִּצָּנִים מעשה הצדיקים נִרְאוּ

"ענה דודי ואמר לי" מה את עושה כאן במקום טמאים (יחזקאל כג) "אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם", "קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך". אמרו לפניו רבון העולמים ארבע מאות שנה אמרת לנו להשתעבד ועדיין לא שלמו אמר ליה כבר שלמו שנאמר (שיר ב) כי הנה הסתיו עבר.

[48] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לא

דבר אחר "ענה דודי ואמר לי" אמר רבי עזריה לא היא עניה ולא היא אמירה אלא ענה על ידי משה ואמר לי על ידי אהרן מה אמר לי?

"קומי לך רעיתי יפתי" "כי הנה הסתו עבר" אלו ארבעים שנה שעשו ישראל במדבר "הגשם חלף הלך לו" אלו שלושים ושמונה שנה שהיו ישראל כמנודין במדבר ולא היה הדבור מדבר עם משה עד שתמו כל אותו הדור הדא הוא דכתיב (דברים ב') "והימים אשר הלכנו מקדש ברנע וגומר (שם) "וגם יד ה' היתה בם" "ויהי כאשר תמו" מיד "ויאמר ה' אלי לאמר".

"הנצנים נראו בארץ" הנצוחות דרש כאן הניצנים לשון נצחונות ע"ש שהנשיאים עושים קרבות ומביאים נצחונות והם משה ואהרן שניצחו את פרעה (ענף יוסף) נראו בארץ אלו הנשיאים שנאמר (במדבר לד) ונשיא אחד נשיא אחד

עת הזמיר הגיע הגיע זמנה של ערלה שתזמר הגיע זמנן של כנענים שיזמרו הגיע זמנה של ארץ ישראל להחלק לישראל שנאמר (במדבר כ"ו) "לאלה תחלק הארץ".

"וקול התור נשמע בארצנו" אמר רבי יוחנן קול תייר טב נשמע בארצנו זה קולו של יהושע בשעה שאמר עברו בקרב המחנה

"התאנה חנטה פגיה" אלו סלי הבכורים

"והגפנים סמדר נתנו ריח" אלו הנסכים:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לב

דבר אחר, "ענה דודי ואמר לי" ענה לי על ידי דניאל ואמר לי על ידי עזרא מה אמר לי קומי לך רעיתי יפתי.

כי הנה הסתו עבר אלו שבעים שנה שעשו ישראל בגולה

הגשם חלף הלך לו אלו חמשים ושתים שנה משחרב הבית עד שנעקרה מלכות כשדים ולא שבעים שנה הן? אמר רבי לוי צא מהן שמונה עשרה שנה שהיתה בת קול מפוצצת ואומרת לנבוכדנצר עבדא בישא סוק חרוב ביתא דמרך דבנוי דמרך לא שמעון ליה הנצנים נראו בארץ כגון מרדכי וחבורתו עזרא וחבורתו

"עת הזמיר הגיע" הגיע זמן של ערלה שתזמר הגיע זמן של רשעים שישברו שנאמר (ישעיה י"ד) שבר ה' מטה רשעים הגיע זמן של בבליים להשמד הגיע זמן בית המקדש שיבנה שנאמר (עובדיה א') ועלו מושיעים בהר ציון וכתיב (חגי ב') גדול יהיה כבוד הבית הזה

"וקול התור נשמע בארצנו" אמר רבי יוחנן קול תייר טב נשמע בארצנו אי זה זה קולו של כורש הדא הוא דכתיב (עזרא א') "כה אמר כורש מלך פרס וגומר כל ממלכות הארץ וגומר "מי בכם מכל עמו ויעל"

"התאנה חנטה פגיה" אלו הסלים של בכורים "והגפנים סמדר נתנו ריח" אלו הנסכים:

מדרש זוטא שיה"ש פרשה ב

ענה דודי ואמר לי [קומי לך רעיתי]. זו היא הגאולה אין אומרים לאדם קום אלא כשהוא יושב שהמשיח עתיד לחזק ידיהם של ישראל שנתרפו במעשה הטוב:

[יא] כי הנה הסתו עבר. הענוי:

הגשם חלף הלך לו. אלו ימי השעבוד:

יראו **בָאָרֶץ**[49] ו**עֵת הַזָּמִיר**[50] זמיר רשעים **הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר**[51] תייר טוב שהוא משה **נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃**(יג)הגיע זמן להביא ביכורים **הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ**[52] מהתאנים ולהביא נסכים מה**וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי** מהגלות **יָפָתִי וּלְכִי לָךְ** לקבל עשרת הדברות בהר סיני ולעלות לארץ ישראל**׃**(יד)את כנסת ישראל נשמעת לי **יוֹנָתִי**[53] כיונה. התפללת אלי **בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע** ביציאת מצרים על הים **בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה**[54]

---

[49] מדרש זוטא שיה"ש פרשה ב

"הנצנים נראו בארץ". אלו מעשי הצדיקים:

"עת הזמיר הגיע". זמנה של מלכות. כמה שנאמר זמיר עריצים יענה (ישעיה כ"ה ה'):

[50] פסיקתא רבתי פרשה טו

"עת הזמיר הגיע" הגיע זמנה של ערלה שתזמר.

הגיע זמנם של רשעים שיישברו שבר ה' מטה רשעים (ישעי' י"ד ה').

הגיע זמנה של מלכות הרשעה הזאת שתעקר מן העולם.

הגיע זמנה של מלכות שמים שתיגלה והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה י"ד ט').

[51] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ב - רמז תתקפו

וקול התור נשמע, אמר רבי יוחנן קול תייר טוב זה מלך המשיח.

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה כט

וקול התור נשמע בארצנו אמר רבי יוחנן קול תייר טב נשמע בארצנו זה משה בשעה שאמר (שמות י"א) ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לב

וקול התור נשמע בארצנו אמר רבי יוחנן קול תייר טב נשמע בארצנו אי זה זה זה קולו של כורש הדא הוא דכתיב (עזרא א') כה אמר כורש מלך פרס וגומר כל ממלכות הארץ וגומר מי בכם מכל עמו.

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ב - רמז תתקפו

וקול התור נשמע בארצנו אמר רבי יוחנן קול תייר טוב זה יהושע ויצו יהושע את שוטרי העם.

[52] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ב - רמז תתקפו

"התאנה חנטה פגיה" אלו סלי בכורים. "והגפנים סמדר" אלו הנסכים.

בתי מדרשות חלק ב - מדרש חסרות ויתרות שיר השירים

"התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לך" לכי כתיב לכי קבלי עשרת הדברות ולכי לך לך ורשי את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם:

[53] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לד

"יונתי בחגוי הסלע" מהו יונתי בחגוי הסלע אמר רבי יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא קורא אני לישראל יונה דכתיב (הושע ז') ויהי אפרים כיונה פותה אין לב אצלי הם כיונה אבל אצל אומות העולם כמין חיות דכתיב (בראשית מ"ט) גור אריה יהודה נפתלי אילה שלוחה יהי דן נחש עלי דרך בנימין זאב יטרף וכל י"ב שבטים משולים כחיות לפי שהאומות נלחמים לישראל ואומרים לישראל מה אתם רוצים מן השבת ומן המילה והקדוש ברוך הוא מגבירן לישראל ונעשין בפני האומות כחיות להכניען לפני הקדוש ברוך הוא ולפני ישראל אבל אצל הקדוש ברוך הוא נעשים כיונה תמה ושומעין לו הדא הוא דכתיב (שמות ד') ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' אמר הקדוש ברוך הוא למשה משה את עומד וצועק כבר שמעתי ישראל וצעקתם הדא הוא דכתיב (שם י"ד) מה תצעק אלי אין בני ישראל צריכין לך לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא יונתי בחגוי הסלע אמר רבי יהודה ברבי סימון אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אצלי הם תמימים כיונים אבל באומות העולם הם ערומים כנחשים הדא הוא דכתיב (דניאל ג') ענו שדרך משך ועבד נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר אין למלכא למה נבוכדנצר ואין נבוכדנצר למה מלכא אלא כך אמרו לו אם לפסים וגולגליות ודימוסיות וארנוניות מלך את עלינו הדא הוא דכתיב למלכא נבוכדנצר ואם לדבר זה שאת אומר לנו להשתחוות לצלמך נבוכדנצר את ונבוכדנצר שמך הוא גברא וחד נבוח עלינו כחדא נבוכדנצר נבח ככלבא נפיח כקולתה נצר כצרצרה מיד נבח ככלבא ואתעבד ככדא ונצר כצרצרה כתיב (קהלת ח') אני פי מלך שמור אמר רבי לוי אני פי מלך מלכי המלכים אשמור אותו הפה שאמר לנו בסיני (שמות כ') אנכי ה' אלהיך (קהלת ח') ועל דברת שבועת אלהים על שם לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לח

רבי יוסי הגלילי פתר קרייה במלכיות: גלויות בנ"י.

"יונתי בחגוי הסלע" שחבויין בסתרן של מלכיות,

"הראיני את מראיך" זה התלמוד,

"השמיעני את קולך" זה מעשה הטוב. וכבר נמנו פעם אחת בבית עליית עריס בלוד (עלית בית נתזה לפי גמ' קידושין דף מ ע"ב) ואמרו מי גדול התלמוד או המעשה? רבי טרפון אומר גדול הוא המעשה רבי עקיבא אומר גדול הוא התלמוד. נמנו וגמרו גדול הוא התלמוד שמביא לידי מעשה כי קולך ערב זה התלמוד ומראך נאוה זה מעשה הטוב:

ילקוט שמעוני שיה"ש פ"ב - רמז תתקפו

"יונתי בחגוי הסלע". רבי לוי בשם רבי שילא דכפר תמרתא (אמר) ורבי אבהו בשם רבי יוחנן אומרים: למה נתעקרו האמהות? משום שהקדוש ברוך הוא מתאוה לשיחתן שנאמר יונתי בחגוי הסלע, למה עקרתי אתכם בשביל "הראיני את מראיך".

"השמיעני את קולך" אומר רבי עזריה בשם רבי חנינא בר פפא כדי שיהיו מתפרקות על בעליהן בנויין, אומר רב הונא בשם רבי חייא בר אבא כדי שיצאו רוב שנים מן השעבוד, רב הונא ורבי אידי ורבי אבין אומרים בשם רבי מאיר כדי שיהנו בעליהן מהן, שכל זמן שהאשה מקבלת עוברין מתכערת ומתועבת שכל תשעים שנה שלא ילדה שרה היתה ככלה בתוך חופתה והיו מטרונות באות ושואלות בשלומה והיתה אומרת להם צאו ושאלו בשלומה של עלובה זו, אמר רבי חנינא בר פפא הקוצים הללו לא נחרשים ולא נזרעין ומאליהן מתמרות ועולות, החטה הזאת כמה צער וכמה יגיעה עד שלא תעלה, כך את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמוני וגומר ושרי אשת אברם לא ילדה לו.

דבר אחר "יונתי בחגוי הסלע" אלו ישראל שחוגגין לפני הקדוש ברוך הוא שנקרא סלע שנאמר סלעי ומצודתי,

הראיני את מראיך מעשים טובים.

השמיעני את קולך בתורה ובמצות.

דבר אחר: הראיני את מראיך בקיחת לולב נאה ואתרוג נאה, השמיעני את קולך בהלל. כי קולך ערב בהודו לה' כי טוב. ומראך נאוה באנא ה' הושיעה נא ובאנא ה' הצליחה נא, למה לכם לשבח שאתם צדיקים שנאמר ועמך כלם צדיקים, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש להתקלס אלא מהם שנאמר רננו צדיקים בה' וגומר.

דבר אחר "יונתי בחגוי הסלע", למה היו דומין ישראל באותה שעה? ליונה שברחה מפני הנץ ונכנסה לנקיק הסלע והיה נחש נושף בה, נכנסה לפנים, וכשיצאה לחוץ הרי בא הנץ לתפשה, כך היו ישראל באותה שעה דומים הים סגור והשונא רודף ונתנו עיניהם בתפלה, עליהם מפורש "יונתי בחגוי הסלע". "כי קולך ערב" בתפלה, "ומראך נאוה" בתלמוד תורה. השמיעני את קולך (ברמז תשס"ה ולא מצאתי).

דבר אחר מדבר במתן תורה, "יונתי בחגוי הסלע" שנתלש ההר ממקומו וקרבו ועמדו תחתיו שנאמר ותקרבון ותעמדון תחת ההר. "הראיני את מראיך" אלו שתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל. "השמיעני את קולך" אלו עשרת הדברות. כי קולך ערב בתפלה, ומראך נאוה בתלמוד תורה. השמיעני את קולך (ברמז תשס"ה ולא מצאתי).

דבר אחר מדבר במתן תורה, "יונתי בחגוי הסלע" שנתלש ההר ממקומו וקרבו ועמדו תחתיו שנאמר "ותקרבון ותעמדון תחת ההר". "הראיני את מראיך" אלו שתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל. "השמיעני את קולך" אלו עשרת הדברות. "כי קולך ערב" כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, "ומראך נאוה" ויקרבו כל העדה ויעמדו.

רבי אליעזר אומר על ים סוף הדבר נאמר, "הראיני את מראיך" התיצבו וראו את ישועת ה', "השמיעני את קולך" ויראו מאד. "כי קולך ערב" אשירה לה', ומראך נאוה מפי עוללים ויונקים יסדת עוז. אמר רבי יהודה בן לוי בר שלום בשם רבי יודא בר סימון יונה אין כתיב אלא יונתי אמר הקדוש ברוך הוא אצלי תמימים הם כיונה, אבל אצל עובדי אלילים הם ערומים כנחשים. אמר הקדוש ברוך הוא נתתי להם מצות עשה וקבלו עליהם, מצות לא תעשה וקבלו עליהם, ולא פרשתי להם מתן שכרן ולא אמרו לי דבר אלא כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, נעשה זו מצות עשה ונשמע זו מצות לא תעשה. אמר רב ששת קול באשה ערוה שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה. השמיעני את קולך זה משה שנאמר משה ידבר, והיה מדבר וכל ישראל שומעים.

דבר אחר השמיעני את קולך כשאתם מתפללים בקול גבוה קולכם ערב.

דבר אחר כי קולך ערב כשעלה משה על ההר, ומראך נאוה כשירד מן ההר ואת הלוחות בידו.

[54] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לו

רבי אלעזר פתר קרייה הסביר את הפסוק בישראל בשעה שעמדו על הים

יונתי בחגוי הסלע שהיו חבויים בסתרו של ים

הראיני את מראיך הדא הוא דכתיב (שם) התיצבו וראו את ישועת ה'

השמיעני את קולך זו השירה שנאמר אז ישיר משה

כי קולך ערב זה השיר שאמרו על הים

ומראך נאוה שהיו ישראל מראין באצבע ואומרים זה אלי ואנוהו:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה לט

רבי הונא ורבי אחא בשם רבי אחא בר חנינא פתרי קרייה הסבירו את הפסוק על דעתיה בשם דרבי מאיר שכל הפסוק מדבר על מצב בני ישראל במדבר ב- באהל מועד:

יונתי בחגוי הסלע שחבויין בסתר אהל מועד

הראיני את מראיך שנאמר (ויקרא ח') ותקהל העדה אל פתח אהל מועד

השמיעני את קולך (שם ט') וירא כל העם וירונו שירה נאה אמרו על ידי שראו דבר חדש לפיכך אמרו שירה חדשה

כי קולך ערב זה השיר

ומראך נאוה המדבר אחר (שם) ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'

אמר רבי תנחומא אינון פתרון לה על דעתיה דרבי מאיר באהל מועד אף אנא נפתרינה על דעתיה בשם דרבנן חכמים בבית העולמים במקדש שלמה:

יונתי בחגוי הסלע שהיו חבויין בסתר בית עולמים

הראיני את מראיך המדבר אחר (מלכים א' ח') אז יקהל שלמה השמיעני את קולך המדבר אחר (ד"ה ב' ה') ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים קול אחד רבי אבין בשם רבי אבא כהן בן דליה אמר כתיב (שמות י"ט) ויענו כל העם יחדיו וכתיב (שם כ"ד) ויען כל העם קול אחד ויאמרו עד איכן עמד להם אותו הקול עד ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד

כי קולך ערב זה השיר

ומראך נאוה אלו הקרבנות המדבר אחר (מלכים א' ח') ויזבח שלמה את זבח השלמים וגומר בקר אי זה בקר את ארבע העגלות ואת שמונת הבקר:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מ

בסיתרו של ים **הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ** התיצבת כאיש אחד לראות ישועתי בקריעת ים סוף **הַשְׁמִיעִינִי** השמעת **אֶת קוֹלֵךְ** בשירת הים **כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה** בשעה שראתה שפחה על הים ואמרה "זה אלי ואנוהו": (טו) מזכיר הדוד לרעיה כיצד **אֶחֱזוּ** חזו, ראו **לָנוּ שׁוּעָלִים**[55] המצרים הזקנים את נשות ישראל מעוברות והיו ממתינים להם שתלדנה ומביאים

רבי אליהו פתר קרייה בעולי רגלים הראיני את מראיך אלו עולי רגלים שנאמר (דברים ט"ז) שלש פעמים בשנה יראה וגומר

השמיעני את קולך זה קריאת ההלל בנועם בשעה שישראל קורין את ההלל קולן עולה למרום מתלא אמר המשל אומר **פסחא בבייתא** כשאוכלים את קרבן הפסח **בבית והלילא** ואמירת ההלל נשמעת כאילו **מתברא** שוברת **אברייאה (איגרא)** גגות הבית (עץ יוסף על פי רש"י בפסחים פה סוף ע"ב)

כי קולך ערב זה השיר

ומראך נאוה זה הדוכן:

פרקי דרבי אליעזר פרק כז

ישראל שנמשלו כגוזל שנאמר "יונתי בחגוי הסלע"... "כי קולך ערב" בתפלה "ומראך נאוה" במעשים טובים.

ילקוט שמעוני שמות - פרק יט - רמז רפג

יונתי בחגוי הסלע וגומר הראיני את מראיך אלו שתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל.

השמיעני את קולך אלו עשרת הדברות. כי קולך ערב ומראיך נאוה לאחר עשרת הדברות ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'. רבי אליעזר אומר הדבר הזה על ים סוף אמור.

הראיני את מראיך התיצבו וראו את ישועת ה'. השמיעני את קולך ויצעקו בני ישראל אל ה'. כי קולך ערב ותעל שועתם. ומראיך נאוה ויעש האותות לעיני העם ויאמן העם. דבר אחר כי קולך ערב אשירה לה', ומראיך נאוה על הים מפי עוללים ויונקים יסדת עוז.

[55] מנחת שי על שיר השירים פרק ב פסוק טו

שעלים שעלים - במדרש שמות (פרק כב) ושיר השירים רבה על פסוק זה אמר רבי ברכיה שועלים קדמאה מלא, תניינא חסר, שעלים כתיב על שם שעלו של ים עד כאן. והביאו גם כן רש"י ז"ל, וכן מצאתים במקצת ספרים כתובי יד. אך ברוב ספרים שניהם חסרים, ומסרה דילהון שועלים ב' נמצאים בקריא וסימנהון ויפן זנב אל זנב (שופטים טו ד). שועלים הלכו בו (איכה ה מח).

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ב

אחזו לנו שועלים. אלו המצרים הזקנים:

קטנים. אלו בניהם שהיו רעים לישראל יותר מן הגדולים שהיה נכנס לתוך ביתו של ישראל ורואה יונק ומיסרו:

מחבלים כרמים. אלו ישראל הגדולים:

וכרמינו כמדר. אלו היונקים שכך כונתם של מצרים אמרו הרי אנו הורגים קטנים והגדולים מתים והנקבות נשאות למצרים ונמצא זרעו של אברהם כלה מן העולם:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מג

שׁוּעָלִים קְטַנִּים מצרים תינוקות וגרמו להם לבכות כדי מְחַבְּלִים כְּרָמִים ללכוד את תינוקות ישראל להשליכם בנהר וּכְרָמֵינוּ והתינוקות שלנו סְמָדַר קטנים: (טז)אומרת כנסת ישראל דּוֹדִי הקב"ה לִי לאלוה וַאֲנִי לוֹ[56] לאומה הָרֹעֶה והוא מנסה את בַּשּׁוֹשַׁנִּים[57]

אמר רבי חנן מה היו בנות ישראל הכשרות והצנועות עושות היו נוטלות בניהם וטומנות אותם במחילות והיו מצריים הרשעים נוטלין בניהם הקטנים ומכניסין אותם לבתיהם של ישראל ועוקצין אותם והם בוכים והיה התינוק של ישראל שומע קול חבירו שבוכה ובוכה עמו והיו נוטלין אותם ומשליכין אותם ליאור הדא הוא דכתיב

אחזו לנו שועלים שועלים קטנים ושמרו אותם להשליכם ליאור וכמה תינוקות היו שהשליכו ליאור עשרת אלפים שנאמר (יחזקאל ט"ז) רבבה כצמח השדה ורבי לוי אמר ששים רבוא שכן אמר משה (במדבר י"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ומה היו המצריים עושים מביאים בניהם מן האיסכוליות שלהן ומשלחים אותם לבתי מרחצאות שלהן ורואין איזו אשה מישראל מעוברת והן מרשמים לפניהם וחוזרים ואומרים לאבותם פלניתא יש לה ג' חדשים פלניתא יש לה ארבעה חדשים וה' חדשים למניינם היו נוטלים מדדיהן ומשליכים אותן ליאור הדא הוא דכתיב אחזו לנו שועלים שועלים קטנים תפשו לנו הרגו לנו אין כתיב כאן אלא אחזו לנו ששמרו אותנו ליאור:

ילקוט שמעוני שיה"ש פרק ב רמז תתקפו

אחזו לנו שועלים אלו המצריים הזקנים. שועלים קטנים אלו בניהם שהיו לישראל רעים מן הגדולים שנאמר ויעש להם בתים, ותינוקי ישראל נתפשים על ידיהם. מחבלים כרמים אלו הגדולים. וכרמינו סמדר אלו היונקים (ברמז שס"ח):

דבר אחר אחזו לנו שועלים, אמר רבי שמעון בן אלעזר מה השועל הזה ערום ומביט לאחוריו, כך המצריים נתחכמו בשעבודן של ישראל שנאמר הבה נתחכמה לו, אמרי לא נדונם אלא במים שנאמר כי מי נח זאת לי וגומר, אמר הקדוש ברוך הוא חייכם אתם נגררים בו שנאמר יגירוהו על ידי חרב מנת שועלים יהיו, אמר רבי ברכיה שועלים קמא מלא, תנינא חסר, אותם השועלים עלו לשעלו של ים שנאמר מי מדד בשעלו מים:

תנא דבי אליהו רבה פרק ז

ומפני מה נטבעו המצריים ע"י ישראל בים סוף? לפי שנאמר ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וגומר. (נ"י כאלו נעשה מעשה על ידו) אין צו אלא כרוז שנאמר ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגומר (שמות לו) נאמר כאן צו ונאמר להלן צו מה אותה ציווי כרוז אף ציווי האמור כאן כרוז. ומה היו עושין בני המצריים הרשעים היו הולכין ומחזירין בעיירות של ישראל. כיון שהיו שומעין קולה של אשה צועקת בלידתה היו הולכין ואמרו לאבותיהן ובאין ונוטלין את בני ישראל ומשליכין אותן בנהר ועל אותה שעה שהיו משליכים תינוקות ישראל ליאור נאמר (שה"ש ב)

אחזו לנו שועלים אלו המצריים הרשעים שועלים אלו בני המצריים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר אלו בני ישראל שהם משולים ככרם שנאמר (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל מכאן היה רבי אליעזר הגדול אומר בית ישראל שהם כרמו של הקדוש ברוך הוא אל תציץ בו ואם הצצת בו אל תרד לתוכו ואם ירדת לתוכו אל תהנה ממנו ואם נהנית ממנו אל תאכל מפירותיו ואם הצצת וירדת ונהנית ואכלת מפירותיו סופו של אותו האיש לכרות מן העולם. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת מן אותה שעה שיצרתי אתכם מוכנים להציל את בני ישראל רדו מלפני וראו את בני חביבי בני אברהם ויצחק ויעקב שמשליכין אותן בנהר מיד ירדו המלאכים מלפניו כשהיו מבוהלים ועומדים במים עד ארכבותיהם והיו מקבלין את בניהם של ישראל ומניחין אותן על פני הסלעים והקדוש ברוך הוא היה מוציא להן כמין דדים מן הסלעים ומניקין אותן לקיים מה שנאמר ויניקהו דבש מסלע וגומר (דברים לב):

[56] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מה
דודי לי ואני לו

הצדיקים:(יז)מבקשת כנסת ישראל עַד עוד בטרם שָׁיָּפוּחַ הַיּוֹם[58] שיסתיים היום היינו גאולה

"בעיתה" וְנָסוּ ויעלמו הַצְּלָלִים שני קשיי השיעבוד במצרים של טיט ולבנים, אנה סֹב האר פניך

- הוא לי לאלהים ואני לו לאומה הוא לי לאלהים (שמות כ') אני ה' אלהיך ואני לו לעם ואומה שנאמר (ישעיה נ"א) הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו
- הוא לי לאב ואני לו לבן הוא לי לאב (שם ס"ג) כי אתה אבינו (ירמיה ל"א) כי הייתי לישראל לאב ואני לו לבן (שמות ד') בני בכורי ישראל (דברים י"ד) בנים אתם לה'
- הוא לי לרועה (תהלים פ') רועה ישראל האזינה ואני לו לצאן (יחזקאל ל"ד) ואתנה צאני צאן מרעיתי
- הוא לי לשומר (תהלים קכ"א) הנה לא ינום ולא יישן וגומר ואני לו לכרם שנאמר (ישעיה ה') כי כרם ה' צבאות בית ישראל
- הוא לי במקניאין ואני לו במכעיסין הוא לי במקניאין שהכה בכורי מצרים שנאמר (שמות י"ב) ועברתי בארץ מצרים (שם) ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור ואני לו במכעיסין שזבחתי לאלהי מצרים וכן (שם) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ואני זבחתים לו שנאמר (שם ח') הן נזבח את תועבת מצרים וכן (שם י"ב) ויקחו להם איש שה לבית אבות
- הוא אמר לי אל יחסר המזג שנאמר (שיר ז') שררך אגן הסהר אל יחסר המזג ואני אמרתי לו את הוא רחמי טבא לא לחסר טבותך לעולם המדבר אחר (תהלים כ"ג) ה' רועי לא אחסר

אמר רבי יהודה בן רבי אלעאי הוא זמרני ואני זמרתיו הוא קלסני ואני קלסתיו הוא קראני אחותי רעיתי יונתי תמתי ואני אמרתי ליה זה דודי וזה רעי הוא אמר לי הנך יפה רעיתי ואני אמרתי לו הנך יפה דודי אף נעים הוא אמר לי (דברים ל"ג) "אשריך ישראל מי כמוך" ואני אמרתי לו (שמות ט"ו) "מי כמוך באלים ה" הוא אמר לי (שמואל ב' ז') "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" ואני מיחדת שמו בכל יום פעמים (דברים ו') "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"

[57] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מו

"הרועה בשושנים" אין שרביטו של הקדוש ברוך הוא ממשמש ובא אלא בבני אדם שלבם רך כשושנים אמר רבי אלעזר משל לבעל הבית שהיו לו שתי פרות אחת כחה יפה ואחת כחה רע על אי זו מהן הוא מטריח לא על אותה שכחה יפה כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים למה שאינן יכולין לעמוד דכתיב (ישעיה נ"ז) והרשעים כים נגרש ומי הוא מנסה הצדיקים שנאמר (תהלים י"א) ה' צדיק יבחן (בראשית כ"ב) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וכתיב (שם ל"ט) ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף

אמר רבי יוסי ברבי חנינא פשתני זה כשפשתנו קשה אינו מקיש עליו ביותר למה שהיא פוקעת וכשפשתנו יפה כל שהוא מקיש עליה היא משבחת והולכת כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה לרשעים שאין יכולין לעמוד ומנסה הצדיקים שנאמר ה' צדיק יבחן

אמר רבי יוחנן היוצר הזה כשהוא בודק כבשנו אינו בודק בקנקנים מרועעים למה שכיון שמקיש עליהם הן נשברין ובמי הוא בודק בקנקנים יפים שאע"פ שמקיש עליהם כמה פעמים אינן נשברין כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים ומי הוא מנסה הצדיקים שנאמר ה' צדיק יבחן:

[58] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מז

"עד שיפוח היום" רבי יודן ורבי ברכיה רבי יודן אמר עד שאכניס פיחה עד שאנפח כלומר עד שאעיף את הגלות שנמשלה ל בלילן לילה של מלכיות לא כבר הכנסתי פיחה בלילן של מצרים שהיו ארבע מאות שנה ועשיתים מאתים ועשר שנה ונסו הצללים לא כבר העברתי מהן שני צללים קשים צל טיט ולבנים רבי חלבו אמר הגוי וגם את הגוי מצרים וארבע מלכיות רבי יודן אמר גירות ועבדות ועינוי בארץ לא להם אפילו באיספטלייה שלהן במדינתם, היינו שחישב הקדוש ברוך הוא את זמן 400 שנה כבר מלידת יצחק שהיה עוד בארץ כנען

"סוב דמה לך דודי לצבי" סוף שאני נהפך לכם ממדת הדין למדת רחמים וממהר בגאולתכם כדם הצבי וכדם האיל "או לעופר האילים" רבי יוסי ברבי חנינא אמר לאורזליהון דאיילתא

אלי דְּמֵה לְךָ דוֹדִי מהר כ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בָתֶר[59] בזכות ברית בין הבתרים:

"על הרי בתר" בזכות התנאים שהתניתי עם אברהם אביכם בין הבתרים שנאמר (בראשית ט"ו) ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר

רבי ברכיה אמר עד שיפוח עד שארתיח היום כדבר אחר (יחזקאל כ"א) באש עברתי אפיח עליך (שם כ"ב) לפחת עליו האש ומהו ונסו הצללים אלו צללי יגון ואנחה

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה טו

עד שיפוח היום רבי אבהו ורבי לוי חד אמר בשעה שמל אברהם אבינו את עצמו ובניו ובני ביתו עשה ערלותיהן גבעה וזרחה עליהן החמה והתליעו ועלה ריחן לפני הקדוש ברוך הוא כריח קטרת הסמים וכריח קומץ הלבונה שעל גבי האשים ואמר הקדוש ברוך הוא לכשיבואו בניו של זה לידי עבירות ומעשים רעים אני נזכר להם זה הריח ואתמלא רחמים עליהם והופך להם מדת הדין למדת רחמים מה טעם אלך לי אל הר המור רבי לוי אמר בשעה שמל יהושע את בני ישראל העמיד להם ערלותיהם גבעה וזרחה עליהם חמה והתליעו ועלה ריחן לפני הקדוש ברוך הוא כריח קטרת סמים וכריח קומץ של לבונה שעל גבי אישים באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לכשיבואו בניהם של אלו לידי עבירות ומעשים רעים אני נזכר להם ריח זה ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין לרחמים מה טעם אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה כתיב (בראשית י"ז) בעצם היום הזה נמול אברהם אמר רבי ברכיה אילו מל אברהם את עצמו בלילה היה דורו אומר אילו ראינוהו לא הנחנוהו אלא בעצם היום הזה נמול אברהם דרגשה ליה ימלל רבי אבהו בר כהנא ורבי לוי רבי אבהו אמר הרגיש ונצטער כדי שיכפול לו הקדוש ברוך הוא שכרו כתיב (שם) המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך אמר הקדוש ברוך הוא יבא טמא ויטפיל בטהור אפשר כן אלא המול ימול אני טהור ואברהם טהור נאה לטהור להטפל בטהור רבי אבין בשם רבי שמעון אמר שיתף הקדוש ברוך הוא ימינו עם אברהם ומלו שנאמר (נחמיה ט') וכרות עמו הברית:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ב

"עד שיפוח היום ונסו הצללים" כשתעבור פורענות מישראל:

דבר אחר "עד שיפוח היום". כשתעברו גבול בני עשו:

"ונסו הצללים".אלו בני לוט:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ב - רמז תתקפו

"עד שיפוח היום" זה יום הדין דכתיב כי הנה יום בא בוער כתנור,

"ונסו הצללים" אלו הם הרשעים שאין להם צל שנאמר אין חשך ואין צלמות להסתר שם פועלי און,

"אלך לי אל הר המור" זה בית המקדש שהיו מקטירין בו את המור.

דבר אחר "עד שיפוח היום" עד שיופיע הקדוש ברוך הוא מלכותו בעולם הזה,

"ונסו הצללים" אלו צללי המלכיות.

"אלך לי אל הר המור" זה ירושלים שנאמר באתי לגני:

[59] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה מז

"סוב דמה לך דודי לצבי" סוף שאני נהפך לכם ממדת הדין למדת רחמים וממהר בגאולתכם כדם הצבי וכדם האיל או לעופר האילים.

רבי יוסי ברבי חנינא אמר לאורזליהון דאיילתא (כמו בני האילה קלי המרוץ)

פרק ג

"על הרי בתר" בזכות התְנאים שהתניתי עם אברהם אביכם בין הבתרים שנאמר (בראשית ט"ו) ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר

רבי ברכיה אמר עד שארתיח היום כדבר אחר (יחזקאל כ"א) באש עברתי אפיח עליך (שם כ"ב) לפחת עליו האש ומהו ונסו הצללים אלו צללי יגון ואנחה סוב דמה לך דודי סוף שאני נהפך לכם ממדת הדין למדת רחמים וממהר גאולתכם כדם צבי ואיל

"או לעופר האילים" לאורזליהון דאיילתא

"על הרי בתר" רבי יודן אמר כדי שיתלו המלכיות בתר אריהון אמר רבי לוי בר חיתא כד תסב מלכותא בתר סולא אמר רבי ברכיה אמר הקדוש ברוך הוא אפילו אין לי עליהם אלא מה שעשו בביתר דיני ימתח להם ומה עשו בביתר אמר רבי יוחנן אדרינוס קיסר הרג בביתר ת' רבוא אלף בני אדם:

(א) עַל מִשְׁכָּבִי בעוד אני שוכבת חולה בַּלֵּילוֹת[60] בגלות מצרים בִּקַּשְׁתִּי אֵת הקב"ה שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי שלקרבתו אני משתוקקת שישלח לי משה עבדו ויגאלני בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא

[60] מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה א

על משכבי בלילות אמר רבי אבא בר כהנא מהו על משכבי בלילות על מרעי המדבר אחר (שמות כ"א) ולא ימות ונפל למשכב אמר רבי לוי אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם לשעבר היית מאיר לי בין לילות ללילות גלות לגלות בין לילן של מצרים ללילן של בבל בין לילן של בבל ללילן של מדי ובין לילן של מדי ללילן של יון ובין לילן של יון ללילן של אדום ועכשיו שישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות על משכבי בלילות אמר רבי אלכסנדרא כשישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות על משכבי בלילות באו לילות:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ב

דבר אחר על משכבי בלילות זה לילה של מצרים בקשתיו את שאהבה נפשי זה משה (במשה) בקשתיו ולא מצאתיו:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ו

דבר אחר על משכבי בלילות זה לילה של בבל בקשתי את שאהבה נפשי זה דניאל בקשתיו ולא מצאתיו אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות בכרכים ובמדינות אבקשה את שאהבה נפשי זה דניאל בקשתיו ולא מצאתיו מצאוני השומרים אלו הכשדים את שאהבה נפשי זה דניאל להיכן הלך מאן דאמר לתענית ומאן דאמר לסעודה מאן דאמר לתענית שהיה מבקש רחמים על חורבן בית המקדש (דניאל ט') ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ומאן דאמר לסעודה לקרוא כתביו של בלשצר הדא הוא דכתיב (שם ה') מנא מנא תקל ופרסין רבי חייא רבה ורבי שמעון בן חלפתא רבי חייא אמר מנא ממתום ננקפי אאלרן רבי שמעון בן חלפתא אמר יטת יטת אדך פוגחמט ורבנן אמרין אנם אנם לקת ניסרפו רבי מאיר אומר כמשמעו מנא מנא תקל ופרסין מנא מנא אלהך מלכותך והשלמא תקל תקלתא במאזניא וגומר פרס פריסת מלכותך ויהיבת וגומר

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ג

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בשעה שהקריבו ישראל בחנוכה היו סבורים שהיא בית הבחירה אמר להם הקדוש ברוך הוא בקשתיו ולא מצאתיו אין אתם מקריבים בו מעתה אין קדושה אלא במקום שעקד אברהם את יצחק בנו:
אחזתיו ולא ארפנו. זאת מנוחתי עדי עד (תהלים קל"ב י"ד):

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ג

דבר אחר על משכבי בלילות. אמר רבי יהודה בשעה שהיה דוד בורח מלפני שאול:
בקשתיו ולא מצאתיו. בשעה שירד שאול אחריו למדבר:

ילקו"ש שיה"ש ג רמז תתקפ"ו

על משכבי בלילות. בשעה שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח. אחזתיו ולא ארפנו זה דוד כשתפס הגורן מיד ארונה היבוסי ומצא גלגלתו של ארונה נתונה תחת המזבח ולא פסל מקום קרבנות ישראל:
דבר אחר אחזתיו ולא ארפנו, אמר רבי יצחק עד שלא הוקם המשכן היתה הנבואה מצויה בעובדי אלילים, משהוקם המשכן נסתלקה מהם שנאמר אחזתיו ולא ארפנו, וכתיב ונפלינו אני ועמך, אמר לו הרי בלעם מתנבא, אמר לו לא לטובתו מי מנה עפר יעקב, לא הביט און, מה טובו אהליך, דרך כוכב, וירד מיעקב.

מְצָאתִיו:(ב) אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר[61] בַּשְׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת בכרמים ובמדינות אֲבַקְשָׁה אֵת משה שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו:(ג) מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים שבט לוי הַסּוֹבְבִים שעברו ושבו משער לשער ב בָּעִיר[62] מחנה, שאלתי אותם אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי משה רְאִיתֶם?:(ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי שהוא משה אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי זה הר סיני וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי[63] זה אהל מועד שאז כבר הורתי הלכות (ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם אומר הקב"ה ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם[64] כנסת ישראל שאשים את בשרך בִּצְבָאוֹת כצבי אוֹ בְּאַיְלוֹת וכאיל הרץ

---

[61] מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ג

אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות בכרמים ובמדינות אבקשה את שאהבה נפשי זה משה בקשתיו ולא מצאתיו

[62] מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ד

"מצאוני השומרים הסובבים" זה שבטו של לוי היך מה דאת אמרת (שמות ל"ב) "עברו ושובו משער לשער"
"את שאהבה נפשי" זה משה:

[63] מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ה

"כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי" זה משה
"אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי" זה סיני
"ואל חדר הורתי" זה אהל מועד שמשם נתחייבו ישראל בהורייה להורות הלכה למעשה שכבר התפרשו להם המצוות (עץ יוסף):

[64] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה כ

"השבעתי אתכם בנות ירושלים" במה השביען רבי אליעזר אומר השביען בשמים ובארץ בצבאות בצבא של מעלה ובצבא של מטה בשתי צבאות הוי אומר בצבאות
"או באילות השדה" זו חית השדה המדבר אחר (איוב ה') כי עם אבני השדה בריתך וחית השדה השלמה לך רבי חנינא בר פפא ורבי יהודה ברבי סימון
רבי חנינא אמר השביען באבות ובאמהות בצבאות אלו אבות שעשו צביוני ועשיתי צביוני בם או כאילות השדה אלו השבטים המדבר אחר (בראשית מ"ט) נפתלי אילה שלוחה
רבי יהודה ברבי סימון אמר השביען במילה בצבאות בצבא שיש בה אות או באילות השדה ששופכין דמם כדם צבי ואיל
ורבנן אמרי השביען בדורו של שמד בצבאות שעשו צביוני בעולם ושעשיתי צביוני בהן או באילות השדה ששופכין דמן על קדושת שמי כדם הצבי ודם האיל הדא הוא דכתיב (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום
אמר רבי חייא בר אבא אם יאמר לי אדם תן נפשך על קדושת שמו של הקדוש ברוך הוא אני נותן ובלבד שיהרגוני מיד אבל בדורו של שמד איני יכול לסבול ומה היו עושים בדורו של שמד היו מביאין כדוריות של ברזל ומלבנין אותן

באש ונותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין נפשותם מהן ומביאין קרטיות של קנים היינו קרומיות של קנים,גזרי קנים ונותנין אותן תחת צפרנן ומשיאין נפשותיהם מהם הוא שאמר דוד (שם כ"ה) "אליך ה' נפשי אשא" אשיא כתיב שהיו משיאין נפשם על קדושת שמו של הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי אושעיא אמר הקדוש ברוך הוא לישראל המתינו לי ואני עושה אתכם כצבא של מעלה.

רבי יודן בשם רבי מאיר אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אם תשמרו שבועתי אעשה אתכם כצבא של מעלה ואם לאו אעשה אתכם כצבא של מטה.

רבי יוסי בר חנינא אמר שתי שבועות יש כאן אחת לישראל ואחת לאומות העולם. נשבע השביע לישראל שלא ימרדו עול המלכיות ונשבע והשביע למלכיות שלא יקשו עול על ישראל שאם מקשים עול על ישראל הן גורמין לקץ לבא שלא בעונתו.

אמר רבי לוי כתיב (ישעיהו ל"ב) "הן לצדק ימלוך מלך" אין הקדוש ברוך הוא מעמיד מלך חנף על אומתו עד שגובה דייקי שלה וגומרה תחילה רבי אבהו בשם רבי תנחום אמר מה שוטרי ישראל אומרין לפרעה הדא הוא דכתיב (שמות ה') תבן אין נתן לעבדיך וגומר וחטאת עמך את חטי על עמך ואת חטי על אומתך ואת גורם לעצמך שתסתלק המלכות ממך ותנתן לאומה אחרת.

רבי חלבו אומר ארבע שבועות יש כאן השביע לישראל שלא ימרדו על המלכיות ושלא ידחקו על הקץ ושלא יגלו מסטירין סוד שלהם לאומות העולם ושלא יעלו חומה מן הגולה אם כן למה מלך המשיח בא לקבץ גליותיהן של ישראל

רבי אוניא אמר ד' שבועות השביען כנגד ד' דורות שדחקו על הקץ ונכשלו ואלו הן אחד בימי עמרם ואחד בימי דיניי ואחד בימי בן כוזבא ואחד בימי שותלח בן אפרים הדא הוא דכתיב (תהלים ע"ח) בני אפרים נושקי רומי קשת ויש אומרים אחד בימי עמרם ואחד בדורו של שמד ואחד בימי בן כוזבא ואחד בימי שותלח בן אפרים שנאמר בני אפרים נושקי רומי קשת והן היו מחשבין בשעה שנתגזרה גזרה כשדבר הקדוש ברוך הוא עם אברהם אבינו בין הבתרים ומשנולד יצחק התחיל מה עשו נתקבצו ויצאו למלחמה ונפלו מהן חללים הרבה מפני מה שלא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו על שעברו על הקץ ועברו על השבועה.

"אם תעירו ואם תעוררו" רבי יודן ורבי ברכיה רבי יודן אמר אהבה שאהב יצחק את עשו שנאמר (בראשית כ"ה) ויאהב יצחק את עשו מהו "עד שתחפץ" עד שנעשה חפצו של זקן רבי ברכיה אמר אהבה שאהב הקדוש ברוך הוא לישראל שנאמר (מלאכי א') אהבתי אתכם אמר ה' מהו עד שתחפץ מלכות של מעלן לכשתחפוץ מדת הדין מאליה אני הוא מביאה בקולי קולות ולא אתעכב לכך נאמר עד שתחפץ:

מדרש תנחומא דברים פרק ד

"השבעתי אתכם בנות ירשלים בצבאות או באילות השדה" וגומר (שיר ב) שלש שבועות שהשביע הקדוש ברוך הוא בשיר השירים למה? אחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא יגלו את הקץ ואחת שלא ידחקו את הקץ ואחת שלא ימרדו על המלכיות אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם מקיימין את השבועות מוטב ואם לאו אני מתיר בשרכם כצבאות וכאילות שאין להם דורש ומבקש כך לא אדרוש את דמכם.

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ב - רמז תתקפו

"השבעתי אתכם בנות ירושלים", אמר רבי יוסי בר חנינא שלש שבועות הללו למה, אחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא יעלו בחומה, ואחת שהשביע את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את האומות שלא ישתעבדו בישראל יותר מדאי,

ורבי לוי אמר שש שבועות הללו למה, שלש הני דאמרן, ואידך שלא תגלו את הקץ ושלא תדחקו [את הקץ] ושלא תגלו סוד העבור. מאי "בצבאות או באילות השדה", אמר רבי אלעזר אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם משמרים את השבועות מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם בצבאות או באילות השדה, במה השביעם, בצבאות במי שהוציא את ישראל ממצרים.

דבר אחר בישראל שנקראו צבאות, כמלך שנודר בחיי בנו. או באילות השדה במי שהוא מזעזע את המדבר שנאמר קול ה' יחולל אילות.

הַשָּׂדֶה בשדה **אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ** אם תבקשו את הקץ, או תדחקו בו ושלא תגלו סוד העיבור ושלא תמרדו באומות ושלא תעלו ב(כ)חומה **אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ** עד שיתעורר הרצון מלפני מאליו:(ו) **מִי זֹאת עֹלָה** כשבני ישראל נגאלו ממצרים היו חביבין לפני הקב"ה כמציאה שנמצאה ב- **מִן הַמִּדְבָּר**[65] וכל אומות העולם הצרו על יציאת בני ישראל ממצרים

דבר אחר "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות", רבי חנינא בר פפא באבות ואמהות ושבטים השביעם, בצבא שעשו צביוני בעולם ושעשיתי צביוני בהם. או באילות נפתלי אילה שלוחה.
רבי יהודה ברבי סימון אומר במילה השביען באות שיש בצבאו, או באילות ששופכים את דמם כדם צבי ואיל, ורבנן אמרו בדורו של שמד השביען שעשו צביונו של הקדוש ברוך הוא.

מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ח

השבעתי אתכם בנות ירושלם כך אומרת כנסת ישראל מה תגידו לו שחולת אהבה אני מה חולה זו מצפה לרפואה כך הדור שבמצרים מצפה לגאולה.

[65] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ג

"מי זאת עולה מן המדבר". וכי מן המדבר העלה אותם והלא ממצרים העלה אותם אלא מלמד על חבתם של ישראל שהם חביבים לפני המקום כמציאה שבני אדם מוצאים במדבר לקיים מה שנאמר "ימצאהו בארץ מדבר" (דברים ל"ב י'):
דבר אחר "מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן". וכי כעשן היו אלא מה העשן הזה כל מקום שהוא הולך מיצר כך כל האומות מצירים בשעה שעלו ישראל ממצרים. "מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל". מלמד שלא היו חסרים כלום:
דבר אחר "מקטרת מר ולבונה". זה אברהם מה המור הזה ראש לכל הבשמים כך אברהם ראש לכל הצדיקים וכך אמר לו הקדוש ברוך הוא להקריב לו את יצחק בנו בהר המוריה "ולבונה" זה יצחק כדרך שמקטרין את הלבונה על גבי המזבח כך נעקד יצחק על גבי המזבח כלבונה. "מכל אבקת רוכל" זה יעקב כמה שנאמר "ויאבק איש עמו" (בראשית ל"ב כ"ה):
דבר אחר "מקטרת מר ולבונה" זה משה ואהרן (וכ"כ בתנא דבי אליהו רבה פרק יח).
"מכל אבקת רוכל". אלה שבעים זקנים:

ילקו"ש שיה"ש ג רמז תתקפו

"מי זאת עולה מן המדבר". אתה מוצא שבעה עננים היו מלמעלן ומלמטן ומארבע רוחות ואחת לפניהם, ומכה נחשים ועקרבים, ומשוה להם את ההרים ואת העמקים, ושורף את הקוצים ואת הברקנים, ומעלה עשן ורואים אותו כל מלכי מזרח ומערב ואומרים מי זאת עולה מן המדבר (בירמיה ברמז רס"ו), וכי מן המדבר העלה אותם, אלא מלמד על חבתן של ישראל שהם חביבים לפני המקום כמציאה שאדם מוצא במדבר, לקיים מה שנאמר ימצאהו בארץ מדבר, ואומר אני ידעתיך במדבר, כענבים במדבר וגומר. כתמרות עשן, העשן כל מקום שהוא הולך הוא מיצר, כך היו ישראל מיצירין לסיחון ולעוג ושלשים ואחד מלכים. "מקוטרת" בזכות "מר" זה אברהם, מה המור הוא ראש לכל הבשמים כך היה אברהם ראש לכל הצדיקים. "ולבונה" זה יצחק כדרך שמקטירין לבונה על גבי המזבח כך יצחק נעקד על גבי המזבח. "מכל אבקת רוכל" זה יעקב שנאמר ויאבק איש עמו.
דבר אחר, "מקוטרת מר ולבונה" זה משה ואהרן, "מכל אבקת רוכל" אלו שבעים זקנים.
דבר אחר, "מכל אבקת רוכל", רבי תנחומא אמר: מה קופת הרוכלים יש בה כל מיני בשמים כך כהונה ולויה ומלכות הכל מיעקב:

כְּתִימָרוֹת עָשָׁן כמו העשן הזה שכל מקום שמגיע גורם צער לנושמו. גאולת ישראל ממצרים הייתה בזכות מְקֻטֶּרֶת מוֹר אברהם וּלְבוֹנָה יצחק מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל ויעקב:(ז)וְהִנֵּה מִטָּתוֹ השבטים שֶׁלִּשְׁלֹמֹה[66] של הקב"ה, יוצאים ממצרים שִׁשִּׁים ריבוא הגברים לבד מטף

---

[66] מדרש רבה במדבר פרשה יא פסקה ג

"הנה מטתו שלשלמה" וגומר רבי שמעון בן יוחאי פתר ליה בשלמה הנה מטתו שלשלמה זה שלמה המלך
"ששים גבורים סביב לה" שהיו ששים גבורים סובבים מטתו בלילה והן היו
"מגבורי ישראל כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה" למה היה עושה כן
"מפחד בלילות" שהיה מתיירא מן הרוחות שלא יזיקוהו.....
כיון שבנה בית המקדש וכל המעשה של אשמדאי וכיון שחטא טרדו אשמדאי ולאחר שחזר למלכותו היה פחדו עליו והביא ששים גבורים שהיו משמרים את מטתו הדא הוא דכתיב "מפחד בלילות" שהיה מתפחד מן הרוחות הנה מטתו שלשלמה וגומר.
רבנין פתרין קרייה ביוצאי מצרים:
"הנה מטתו" מטותיו שבטיו כמה דתימא (חבקוק ג) שבועות מטות (שבועה שנשבע למטות השבטים - רש"י)
"שלשלמה" של הקדוש ברוך הוא שהשלום שלו
"ששים גבורים סביב לה" ששים רבוא שיצאו ממצרים מבן עשרים שנה ומעלה מגבורי ישראל להביא טף ונשים
"כולם אחוזי חרב" (שמות יג) וחמושים עלו בני ישראל.
"מלומדי מלחמה" ממי למדו מן הקדוש ברוך הוא שנאמר (שם טו) ה' איש מלחמה
"איש חרבו על ירכו" בשעה שאמר להם משה כך אמר לו הקדוש ברוך הוא סינטומוס (שם יב) כללו של דבר (מוסף כפי שהובא בעץ יוסף) ובלשון זמנינו "שורה תחתונה" כל ערל לא יאכל בו היה כל אחד ואחד נוטל חרב ומניחו על ירכו ומל עצמו. מי מלן רבי ברכיה תני לה בשם רבי שמעון בר יוחאי משה מוהל ואהרן פורע ויהושע משקה ויש אומרים יהושע מוהל ואהרן פורע ומשה משקה הדא הוא דכתיב (יהושע ה) ושוב מול את בני ישראל שנית הרי מכאן שמלן ראשונה (שם) וימל את בני ישראל וגומר מהו (שם) אל גבעת הערלות אמר רבי לוי מקום שעשו אותו גבעה בערלות הרי איש חרבו על ירכו מהו (אגב ריהטא מצאתי שפסוק זה גימ' 2046 כגימ' של הפסוק בתהילים פט,29 "לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו" הרומז לברית מילה)
"מפחד בלילות" שלא היו יכולין לעשות פסח דכתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו ואם לא יעשו ישראל פסח היו מתים בלילי הפסח כאשר מתו בכורי מצרים שנאמר (שם) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים הוי מפחד בלילות.
"הנה מטתו" וגומר. רבי יונתן פתר קרייה בסנהדריות הנה מטתו שבטיו כמה דתימא שבועות מטות
"שלשלמה" של הקדוש ברוך הוא שהשלום שלו
"ששים גבורים סביב לה" אלו ששים עם הארץ שנאמר (מלכים ב כה) וששים איש מעם הארץ הנמצאים בעיר
"מגבורי ישראל" להביא אחד עשר איש הרי שבעים ואחד סנהדרין ומאי נינהו אחד עשר איש דכתיב ויקח רב טבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה כהן משנה ואת שלשה שומרי הסף הרי חמשה ומן העיר לקח סריס אחד זה מופלא של בית דין הרי ששה (שם) וחמשה אנשים מרואי פני המלך הרי אחד עשר איש כתוב אחד אומר (שם) וחמשה אנשים וכתוב אחד אומר (ירמיה נב) ושבעה אנשים מרואי פני המלך מאי נינהו השנים יתרים להוסיף עליהם שני סופרי הדיינין (ירמיה נט) ואת סופר שר הצבא המצביא זה שליח בית דין
"כולם אחוזי חרב" רבי מאיר ורבי יוסי רבי מאיר אומר כולם היו משננין את ההלכה כחרב שאם בא מעשה לתוך ידיהם שלא תהא הלכה קורא להם רבי יוסי אומר בשעת הדין הכל נושאים ונותנין בהלכה להוציא את הדין לאמתו והיו רואין כאלו חרב מונחת להן בין ירכותיהן וגיהנם פתוחה לפניהם הוי
"מפחד בלילות" היו מתפחדין היאך להוציא את המעשה כדי להנצל מדינה של גיהנם. רבי מנחם חתניה דרבי אלעזר בר רבי אבינה אומר אם באה אשה אצלך לבית המדרש לשאול לך על הדין או על השאלה תהא רואה אותה כאלו יצאה מירכך לא תתן בה עין ותהא מפחד מדינה של גיהנם הדומה ללילה.

גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:(ח) כֻּלָּם היו אֲחֻזֵי חֶרֶב חמושים

מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ ובחרבות צורים עַל יְרֵכוֹ נימולו מיד מִפַּחַד שמא

לא יאכלו מקרבן הפסח בַּלֵּילוֹת:(ט) אַפְרִיוֹן[67] משכן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

"הנה מטתו" וגומר. רבי שמלאי פתר קריה במשמרות "הנה מטתו" מטותיו שבטיו היאך מה דתימא שבועות מטות.

"שלשלמה" של הקדוש ברוך הוא שהשלום שלו.

"ששים גבורים" סביב לה אלו כ"ד משמרות כהונה וכ"ד משמרות לויה וי"ב מחלקות מגבורי ישראל להביא שאר העם שהיו עומדים בירושלים סנהדרין ובתי דינין ותלמידים.

ו"כולם אחוזי חרב" כמה דתימא (תהלים קמט) וחרב פיפיות בידם מלומדי מלחמה זו מלחמתה של תורה.

[67] פסיקתא דרב כהנא - פסקא א אות ב

"אפריון עשה לו המלך שלמה" אפריון זה אהל מועד עשה לו המלך שלמה המלך שהשלום שלו אמר רבי יהודה בר אלעאי משל למלך שהיתה לו בת קטנה עד שלא הגדילה ובאת לידי סימנין היה רואה אותה בשוק מדבר עמה במבואות מדבר עמה כיון שהגדילה ובאת לידי סימנין אמר אין כבודה של בתי שאהא מדבר עמה בפרהסיא אלא עשו לה פאפיליון (מחיצה - ילקוט מעם לועז) ואהא מדבר עמה בתוך פאפיליון כך הנמשל מתחלה כי נער ישראל ואהבהו (הושע יא א) במצרים ראו אותי ועברתי בארץ מצרים (שמות יב יב) בים ראו אותי וירא ישראל את היד הגדולה (שמות יד לא) בסיני ראו אותי פנים בפנים דבר י"י עמכם (דברים ה ד) וכיון שקיבלו את התורה ונעשו לי לאומה שלימה אמר אין כבודן של בני שאהא מדבר עמם בפרהסיא אלא עשו לי משכן ואהא מדבר מתוך משכן הדא הוא דכתיב ובבא משה אל אהל מועד וגומר (במדבר ז פט):

"מעצי הלבנון" עצי שטים עומדים (שמות כו טו)

"עמודיו עשה כסף" ווי העמודים (שמות כז י)

"רפידתו זהב" ואת הקרשים תצפה זהב (שמות כו כט)

"מרכבו ארגמן" ועשית פרכת תכלת וארגמן (שמות כו לא)

"תוכו רצוף אהבה":

רבי יודן אומר: "זו זכות תורה וצדיקים".

רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון אומר: "זו שכינה".

אמר רבי אחא בר כהנא: "כתיב ונועדתי לך שם (שמות כה כב) ללמד שאפילו מה שאחורי הכפורת אינו פנוי מן השכינה.

גוי אחד שאל את רבן גמליאל אמר ליה: "מפני מה נגלה הקדוש ברוך הוא למשה בסנה"? אמר לו: "אלו נגלה לו על חרוב אחד או על תאינה אחת מה היית אומר"? אלא שאין מקום בארץ פנוי מן השכינה. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אומר: "לְמה היה אוהל מועד דומה"? ומשיב "למערה שהיא נתונה על שפת הים ועלה הים והציף המערה, נתמלאת המערה מן הים והים לא חסר. כך אוהל מועד נתמלא מזיו השכינה לכך נאמר "ויהי ביום כלת משה" (במדבר ז א):

מדרש רבה במדבר פרשה ד פסקה כ

ארון שעשה משה אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו באמה בת ו' טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועוביין שלשה מונחות לארכו של ארון וכמה לוחות אוכלות י"ב טפחים ונשתיירו שם ג' טפחים צא מהם טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים שבהם ספר תורה מונח שנאמר אין בארון רק שני לוחות וגומר אין רק מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ספר תורה שמונח בארון פירנסתה ארון לארכו בא ופרנס ארון לרחבו כמה לוחות אוכלת בארון ששה טפחים נשתיירו שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא בדוחק דברי ר"מ רבי יהודה אומר באמה בת חמשה טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועוביין שלשה ומונחות לארכו של ארון כמה לוחות אוכלות בארון י"ב טפחים נשתייר שם חצי טפח אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה פירנסתה ארון לארכו צא ופרנס

ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה טפחים נשתיירו שם טפח ומחצה צא מהם חצי טפח אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה נשתייר שם טפח שבו העמודים עומדין שנאמר (שיר ג) אפריון עשה לו המלך וגומר עמודיו עשה כסף וגומר. (עוד עיין בבא בתרא יד ע"א ותוספות במנחות צט ע"א ד"ה "מלמד שהלוחות ושברי לוחות")

מדרש רבה במדבר פרשה יב פסקה ד

"אפריון עשה לו" זה בריאת העולם שהוא עשוי כמין כילה.

"המלך שלמה" זה הקדוש ברוך הוא ששם שלום בין אש למים ופתכן זה בזה ועשה מהן רקיע שנאמר (בראשית א) ויקרא אלהים לרקיע שמים שהוא אש ומים.

"מעצי הלבנון" שנבנה ממקום בית המקדש אמר רבי יוסי בר חלפתא למה נקרא אבן שתיה שממנה הושתת העולם הדא הוא דכתיב (תהלים נ) מציון מכלל יופי אלהים הופיע

"עמודיו עשה כסף" זה הרקיע כמה דתימא (איוב כו) עמודי שמים ירופפו ולמה קרי ליה כסף שהוא מכסף על כל מעשה בראשית וכך הפסוק אומר (תהלים יט) השמים מספרים וגומר.

"רפידתו זהב" זו הארץ שהיא מעלה פירות הארץ ופירות האילן שהן דומים לזהב מה הזהב יש בו מינין הרבה וגוונין הרבה אף פירות הארץ מהן ירוקין ומהן אדומין

"מרכבו ארגמן" זה השמש שהוא נתון למעלה והוא רוכב במרכבה ומאיר לעולם כמה דתימא "והוא כחתן יוצא מחופתו" (תהלים יט) וגומר ומכח השמש הגשמים יורדים ומכח השמש הארץ מעלה פירות ולכך קראו ארגמן שיצרו הקדוש ברוך הוא לארוג מן לבריות ואין מן אלא פירות ומזונות כמה דתימא (דניאל א) וימן להם המלך וגומר.

"תוכו רצוף אהבה" שאחר כל מעשה בראשית ברא אדם וחוה למשול בכולם וכך הפסוק אומר (משלי ט) שלחה נערותיה תקרא הוי מבנות ירושלים שיהיו כל הבריות יראים מהם ומושלמים להם כמה דתימא (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה וגומר

דבר אחר

"אפריון" זה העולם למה קראו אפריון שלא בראו אלא לפריה ורביה וכך הפסוק אומר (ישעיה מה) לא תוהו בראה לשבת יצרה "עשה לו המלך שלמה" שלא בראו הקדוש ברוך הוא אלא על מנת שיהא שלום בין הבריות שנאמר (שם) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום וגומר

"מעצי הלבנון" שבעצת התורה המלובנת בדבריה ברא הקדוש ברוך הוא עולמים וכך הפסוק אומר (משלי ח) לי עצה ותושיה ומנין שהתורה מלובנת בדבריה שכן כתיב (איוב כח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם וגומר

"עמודיו עשה כסף" זה שלשלת יוחסין וכך הפסוק אומר (משלי י) וצדיק יסוד עולם ואין כסף אלא זיקוק יחוס כמה דתימא (מלאכי ג) וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי וזקק אותם

"רפידתו זהב" זו התורה שכתוב בה (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב ולא נתנה הקדוש ברוך הוא ללומדיה אלא מי שמשמר יחוסו וכך הפסוק אומר (תהלים נ) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך למה כן (שם) אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך ואומר (שם צו) הבו לה' משפחות עמים הבו לה' כבוד ועוז

"מרכבו ארגמן" זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו (דברים לג) רוכב שמים בעזרך והוא אורג את העולם שיצאו כולם למיניהם ולא יתערבו מין בשאינו מינו כמה דתימא (בראשית א) תדשא הארץ דשא והוא אין משרה שכינתו אלא על המיוחסים שבישראל וכך הפסוק אומר (שם יז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך בזמן שזרעך ניכר אחריך הקדוש ברוך הוא הווה לך לאלהים ובזמן שאין זרעו ניכר אחריו שהם מערבים זרעם בנשי חבריהם אין הווה להם לאלהים.

"תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים" רבי יודן אמר: "זו זכות התורה שנאמר בה "אילת אהבים" (משלי ה,19) וזכות הצדיקים שנאמר (מלאכי א) "ואוהב את יעקב". רבי עזריה בשם רבי יהודה בר סימון אמר: "זו השכינה" כמה דתימא (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך.

דבר אחר

"אפריון" זה בית העולמים בית המקדש למה נקרא אפריון שכל הצורות של זהב מן מיניה

"מעצי הלבנון" כמה דתימא (ד"ה ב ב) ואנחנו נכרת עצים מן הלבנון וגומר

"עמודיו עשה כסף" ויקם את העמודים על פני ההיכל אחד מימין וגומר וכי כסף היה והלא נחשת היה אלא שהיה נחשת ממורט שוה ככסף

הקב"ה מֵעָצֵי שיטים הַלְּבָנוֹן:(י) עַמּוּדָיו את ווי העמודים עָשָׂה ציפה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ וחיפה את הקרשים זָהָב מֶרְכָּבוֹ ועשה פרוכת מתכלת וארגמן תּוֹכוֹ רָצוּף מלא מאַהֲבָה של התורה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם וזכות הצדיקים:(יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בני היקרים שאומות העולם מציינים אותם באצבע ואומרים "אלו בני הקב"ה" בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[68] בהקב"ה בָּעֲטָרָה במשכן שהוא מעוטר בתכלת וארגמן ותולעת שני שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ ביום הקמת המשכן וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ ביום הקמת בית המקדש:

"רפידתו זהב" תני "שכל הבית היה נטוח בזהב חוץ מאחורי הדלתות" (משנה מידות ד,א) אמר רבי איבו מתניתין בבנין שני אבל בבנין ראשון אפילו אחרי הדלתות.

[68] מדרש רבה שמות פרשה נב פסקה ה

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו" אימתי נאמר הפסוק הזה? ביום שעמד המשכן שהיתה שמחה גדולה בישראל שהקדוש ברוך הוא שורה אצלם.

"בנות ציון" בנים המצוינין לי על ידי עובדי כוכבים מה ציון הזה נראה באצבע כך ישראל נראין באצבע הוי בנות ציון המצוינין לי.

"במלך שלמה" במלך שהשלום שלו זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

"בעטרה שעטרה לו אמו" זה המשכן למה קראו עטרה אלא מה העטרה מצויירת כך המשכן היה מצוייר שנאמר (שמות לה) ורוקם בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש ואורג עושי כל מלאכה וחושבי מחשבות הוי בעטרה שעטרה לו אמו.

אמר רבי יצחק חזרתי בכל המקרא ולא מצאתי שעשתה בת שבע עטרה לשלמה. רבי שמעון בר יוחאי שאל את רבי אלעזר ברבי יוסי איפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו? אמר לו הן. משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר מדאי והיה קורא אותה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי ועד שקראה אמי כך הקדוש ברוך הוא בתחלה קרא לישראל בת שנאמר (תהלים מה) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך לא זז מחבבן עד שקראן אחותי שנאמר (שיר ה) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה לא זז מחבבן עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נא) הקשיבו אלי עמי ולאמי אלי האזינו כי תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע עמד רבי שמעון בר יוחאי ונשקו על ראשו.

"ביום חתונתו" בסיני

"ביום שמחת לבו" בירושלים.

דבר אחר "ביום חתונתו" על הים "וביום שמחת לבו" באהל מועד.

דבר אחר "ביום חתונתו" במשכן "וביום שמחת לבו" בבית המקדש וכן דוד אמר (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב יפה נוף משוש כל הארץ. אמר רבי יוחנן בן אלעזר מעשה היה בפרקמטיוס סוחר אחד שהלך לירושלים למכור את שלו הלך וישב שם ולא מכר אמר זו היא שאומרים עליה משוש כל הארץ לאחר שעה מכר כל פרקמטיא שלו אמר יפה נוף משוש כל הארץ. אמר רבי יוחנן כיפה של חשבונות היתה חוץ לירושלים וכל מי שמבקש לחשב הולך לשם למה שלא יחשב בירושלים ויצר לפי שנקראת משוש כל הארץ וכל השבח הזה למה שהיא קרית מלך רב ומשחרבה ערבה השמחה וגלה משוש כל הארץ מהו ערבה חשכה קבלה כדבר אחר (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד בעולם הזה שבת משוש כל הארץ וכשיבנה הקדוש ברוך הוא את ירושלים הוא מחזיר לתוכה את כל השמחה שנאמר (ישעיה נא) כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה' ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ג

"צאינה וראינה בנות ציון". צאו וראו כל האומות יום שמחה שעשה המלך שהשלום שלו:
בעטרה שעטרה לו אמו. על הים כמה שנאמר ה' ימלוך לעולם ועד (שמות ט"ו י"ח). אמר להם הקדוש ברוך הוא כביכול אתם קשרתם כתר מלכות בראשי:
ביום חתונתו. זו עמידת הר סיני:
שמחת לבו. אלו ימי המלואים:
דבר אחר צאינה וראינה. כל האומות (מסיפלאים) [מתפלאים] שהוא עושה לבניו והכבוד והעטרה שהוא מתעטר ביום כנוס גליות. שנאמר ומלך ה' עליהם בהר ציון מעתה ועד עולם (מיכה ד' ז'). והלא שלו היא המלכות. שנאמר ה' ימלוך לעולם ועד (שמות ט"ו י"ח). ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו (תהלים י' ט"ז). אלא שאמר לישראל כביכול אין לי מלכות ולא חילות עד שעמדתם והמלכתם אותי. אין אתה מוצא צבאות בספר יחזקאל לומר כל הימים שאתם בגולה אין לי חילות ומלכות עד שתחזרו למלכותכם שנאמר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א' כ"א):
דבר אחר "ביום חתונתו". אלו ימי המשיח שנמשל הקדוש ברוך הוא לחתן שכן הוא אומר ומשוש חתן על כלה וגומר (ישעיה ס"ב ה'):
"וביום שמחת לבו". בבנין בית המקדש. שנאמר וגלתי בירושלים וששתי בעמי (שם ס"ה י"ט):
דבר אחר "בעטרה שעטרה לו אמו" ביום חתונתו. כשירדה שכינה לבית המקדש שנאמר וכל בני ישראל רואים ברדת האש (והכבוד) [וכבוד ה'] על הבית (דה"ב ז' ג):
וביום שמחת לבו. יום שחנך שלמה את הבית:

תנא דבי אליהו רבה פרק יז

וכן הוא אומר בענין המשכן שנאמר (שמות לח) אלה פקודי המשכן משכן העדות וגומר ומאהבה שהקדוש ברוך הוא אוהב אותם את ישראל ומשמחה שהוא שמח עמהם הוא בעצמו משבח אותם שנאמר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו" במלך שלמה במלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהשלום שלו:
דבר אחר במלך שלמה במלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שמתכוין ועושה שלום בארבע מאות ותשעים ושש אלפים רבבות של מלאכי השרת שעומדין לפניו ומקדישין שמו הגדול בכל יום תמיד מיציאת החמה עד שקיעת החמה אומרים ק' ק' ק'. ומשקיעת החמה עד יציאת החמה אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שנאמר (איוב כה) עושה שלום במרומיו. דבר אחר במלך שלמה במלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא מתכוין ועושה שלום בכל באי העולם בכל מעשה ידיו שברא בעולמו. דבר אחר במלך שלמה במלך שלמה ודוד שהן היו יושבין על הכסא והיו עבדיהן ובני ביתן ובני מדינתן מביאין לפניהם אכילה ושתיה ומזונות וכל סיפוקי מאכלים, אבל הקדוש ברוך הוא יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אינו כך אלא הוא יושב על כסא הכבוד שלו שליש היום הוא קורא ושונה ושליש היום דן את הדין ושליש היום הוא עושה צדקה וזן ומפרנס ומכלכל לכל באי עולם ולכל מעשה ידיו שברא בעולמו שנאמר (תהלים קלו) נותן לחם לכל בשר וגומר.
דבר אחר "במלך שלמה" זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא אינו דומה ונמשל למלך בשר ודם שהוא יושב על כסאו וזקני מדינתו יושבין לפניו והמלך לומד מהן דבר חכמה בינה דעה והשכל אבל הקדוש ברוך הוא מלך מלכי המלכים יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אינו כן אלא יושב על כסא הכבוד שלו שליש היום הוא קורא ושונה ושליש היום הוא דן את הדין ושליש היום הוא זן ומפרנס את הצדיקים ות"ח בחכמה ובבינה בדעה והשכל שנאמר (ישעיה מ) נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה.

ילקוט שמעוני שמות - פרק כה - רמז שסט

"צאינה וראינה בנות ציון" בנים המצויינים לו במילה ובתגלחת ובציצית.
"במלך שלמה" מלך שהשלום שלו.
"בעטרה שעטרה לו אמו" אמר רבי יצחק חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שעשתה בת שבע עטרה לשלמה בנה אלא זה אהל מועד שהוא מעוטר בתכלת וארגמן ותולעת שני. רבי שמעון דסיכנין בשם רבי לוי אמר בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה לי משכן היה לו להביא ארבע קונדיסין ולמתוח את המשכן עליהן, אלא מלמד שהראה הקדוש ברוך הוא למשה למעלה אש אדומה אש ירוקה אש שחורה אש לבנה ואמר לו עשה לי משכן. אמר לו משה להקדוש

פרק ד

(א) משבח הקב"ה את כנ"י **הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי**[69] בקיום המצוות **הִנָּךְ יָפָה** בגמילות חסדים **עֵינַיִךְ** חכמי הסנהדרין נאמנים כ- **יוֹנִים**[70] ויושבים **מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ**[71] אחרי בית

ברוך הוא רבון העולמים וכי מאין יש לי אש אדומה אש ירוקה אש שחורה אש לבנה אמר לו בתבניתם אשר אתה מראה בהר. רבי ברכיה אמר בשם רבי משל למלך שנגלה לבן ביתו בלבוש לבן מרגליטין אמר לו עשה לי כזה אמר לו אדוני המלך מנין לי לבוש אלו מרגליטין אמר לו אתה בסמניך ואני בכבודי כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה אתה עושה מה שלמעלה למטה אני מניח סנקליטין שלי שלמעלן ויורד ומצמצם שכינתי ביניהן למטה. מה למעלה שרפים עומדים אף למטה עצי שטים עומדים. מה למעלה כוכבים אף למטה קרסים, אמר רבי חייא בר אבא מלמד שהיו קרסים של זהב נראין במשכן ככוכבים הקבועים ברקיע.

"ביום חתונתו" זה אהל מועד. "וביום שמחת לבו" זה בנין בית עולמים:

[69] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סג

"הנך יפה רעיתי הנך יפה"

- הנך יפה במצות הנך יפה בגמילות חסדים.
- הנך יפה במצות עשה הנך יפה במצות לא תעשה.
- הנך יפה במצות הבית בחלוק תרומה ומעשרות.
- הנך יפה במצות השדה בלקט שכחה ופאה ומעשר עני וההפקר.
- הנך יפה בכלאים הנך יפה בסדין בציצית.
- הנך יפה בנטיעה הנך יפה בערלה.
- הנך יפה בנטע רבעי הנך יפה במילה.
- הנך יפה בפריעה הנך יפה בתפלה.
- הנך יפה בקריאת שמע הנך יפה במזוזה.
- הנך יפה בתפילין הנך יפה בסוכה.
- הנך יפה בלולב ואתרוג.
- הנך יפה בתשובה הנך יפה במעשים טובים.
- הנך יפה בעולם הזה הנך יפה בעולם הבא:

[70] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סד

"עיניך יונים" עיניך הן סנהדרין שהם עינים לעדה הדא הוא דכתיב (במדבר ט"ו) והיה אם מעיני העדה. רמ"ח איברים יש באדם וכלם אינן הולכים וחוזרים אלא אחר העינים כך אין ישראל יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהם.

"יונים" מה היונה הזאת תמה כך ישראל נאים בהילוכן כשהן עולין לפעמי רגלים.

מה יונה זאת מצויינת כך ישראל מצויינין בתגלחת במילה בציצית

מה יונה זו צנועה כך ישראל צנועים

מה יונה זו פושטת צוארה לשחיטה כך ישראל שנאמר (תהלים מ"ד) "כי עליך הורגנו כל היום".

מה יונה זו מכפרת על העונות כך ישראל מכפרים על האומות שכל אותן שבעים פרים שמקריבים בחג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהם הדא הוא דכתיב (שם קיט) "תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה".

מה יונה זו משעה שמכרת בן זוגה עוד אינה ממירה אותו באחר כך ישראל משעה שהכירו להקדוש ברוך הוא לא המירוהו באחר.

מה יונה זו נכנסת לקנה ומכרת את קנה ושובכה וגוזליה ואפרוחיה וחלונותיה כך הן ג' שורות של תלמידי חכמים כשהן יושבין לפניהם כל אחד ואחד מכיר את מקומו.

מה יונה זו אע"פ שאת נוטל גוזליה מתחתיה אין מנחת שובכה לעולם כך ישראל אע"פ שחרב בית המקדש לא בטלו שלש רגלים בשנה.
מה יונה זו מחדשת בכל חדש וחדש גרן כך ישראל מחדשין בכל חדש תורה ומעשים טובים.
מה יונה זו שוגרת רוגליות הרבה וחוזרת לשובכה כך ישראל הדא הוא דכתיב (הושע י"א) "יחרדו כצפור ממצרים" זה דור המדבר "וכיונה מארץ אשור" אלו עשרת השבטים אלו ואלו "והושבתים על בתיהם נאם ה".

[71] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה ג

"מבעד לצמתך" אמר רבי לוי כל כלה שעיניה כעורות כל גופה צריך בדיקה ושעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה, והאשה הזאת כשמצמתת שערה לאחוריה והוא תכשיט לה כך היתה סנהדרי גדולה יושבת אחורי בית המקדש והיא היתה תכשיט של בית המקדש אמר רבי אבהו נראין מצומדין והן מרווחין כהדין רבה דצפורין.
ורבי לוי אמר לשון ערבי הוא אין בעי ליה מימרא אם רצה לומר ארוח לי הוא אומר מבעד לי.
"שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד" הר שגלשתי מתוכו עשיתי אותו גלעד לאומות העולם איזה זה? זה ים סוף ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר טורא דאתנהרתון מן גווה הדא אתתא כד שערה סגין היא עבדה לה גלשין גלשין הדא מוצינא כההוא לפי טבאות הוא עבד גלשין גלשין. ומה גלשה הגלשתי מתוכה? "שניך כעדר הקצובות" מילין קצובין בזת מצרים ובזת הים "שעלו מן הרחצה" רבי אבא בר כהנא אמר בשם רבי יהודה ברבי אלעאי לפני השירה כתיב (שופטים ד') ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' לאחר השירה כתיב (שם ו') ויעשו בני ישראל הרע בעיני ה' תחלת עשייה אלא כבר מחלה שירה לשעבר כיוצא בדבר אתה אומר (שמואל ב' כ"ג) "ואלה דברי דוד האחרונים" והראשונים היכן הם? אלא כבר מחלה שירה לשעבר.
"שכלם מתאימות" שהיו כולן מותאמים בין שכינה למלאך הדא הוא דכתיב (שמות י"ד) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' ושכלה אין בהם שלא ניזק אחד מהם:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפד

"הנך יפה עיניך יונים" אלו סנהדרין, מה העינים כל הגוף מהלך אחריהם, כך ישראל מהלכין אחר סנהדרין על מה שאומרים להם טמא טמא, טהור טהור,
"עיניך יונים" כל העופות כשהם נשחטין הם מפרכסים, אבל היונה פושטת צוארה, כך אין נותנין נפשן על הקדוש ברוך הוא אלא ישראל שנאמר כי עליך הורגנו כל היום.
"מבעד לצמתך" האשה הזו כשמתגדלות שערות ראשה היא נותנת השער לאחוריה והוא נאה לה, כך ישראל סנהדרין שלהם היתה יושבת בלשכת הגזית ומצמצמת מבעד לצמתך.
דבר אחר, "עיניך יונים" אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא דוגמא שלך דומה ליונה מי שמבקש ליקח [חטים] אומר לחברו הראני דוגמא שלהם אף אתה דוגמא שלך דומה ליונה דכתיב ותבא אליו היונה לעת ערב, מה היונה הביאה אורה לעולם אף אתם הביאו שמן זית והדליקו לפני שנאמר ואתה תצוה.
דבר אחר, "הנך יפה רעיתי" במתן צדקה, "הנך יפה" בגמילות חסדים.

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ג - רמז תתקפח

"הנך יפה רעיתי" אלו הזקנים. "הנך יפה עיניך יונים" מה העינים האלו נתונים בגובה של ראש כך היו יושבים בלשכת הגזית "וקמת ועלית", (דברים יז,8) מה העינים מאירים לגוף אף דבריהם מאירים לכל ישראל "והיה אם מעיני העדה", (במדבר טו,24) "מבעד לצמתך" אומתי אתם משובחים כשאתם מצומתים לפני ועושים אגודות אגודות מצות. דבר אחר כשאתם עושים דברי תורה בצינעא:

מדרש רבה שיר השירים פרשה ד פסקה ה

רבי יוחנן פתר קרייה בישראל לפני הר סיני עדר שעמדו על הר סיני לא היו עומדים באלירא (בקלות ראש ובילבול - עץ יוסף)
"מבעד לצמתך" שהיו מצמצמין עצמן (נצמדים זה לזה כעדר עזים - עץ יוסף) על כל דיבור ודיבור ולא היו עומדין באלירא אלא ביראה ורתת וזיע.

המקדש בלשכת הגזית שַׁעְרֵךְ כהנים במשמרותם כְּעֵדֶר עובדים קבוצות קבוצות הָעִזִּים[72]
לבושי לבן שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד והם גל ועד לאומות העולם :(ב) שְׁנֵיִךְ הכהנים לבושי
לבן והלווים המשוררים כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת מסודרים בקבוצות[73] שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה והם
רוחצים את בני ישראל מחטאיהם שֶׁכֻּלָּם כל המשמרות מַתְאִימוֹת חולקות בשווה ברגלים

---

[72] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה ט

דבר אחר, "שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד" הר שגלשתן מתוכו עשיתיו גל ועד לאומות העולם אי זה זה? אלו המשמרות **ומה הגלשה הגלשתן מתוכו?**

"שניך כעדר הקצובות" מילין קציבין כ"ד משמרות כהונה וכ"ד משמרות לויה שנים עשר מחלקות.

"שעלו מן הרחצה" שמשמרין לישראל (לא מצאתי פירוש למילה זו. ואולי הכוונה שהמשמרות בעבודתם שומרים לישראל מכל רע. עוד פירוש: עבודת המשמרות מטהרת את ישראל כשם שהמשמרת קולטת את שמרי היין. עוד פירוש: מי שרואה עבודת המשמרות מקבל יראת שמים ונשמר מכל חטא)

"שכולם מתאימות" דתנינן תמן בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות (סוכה פרק ה משנה ו)

"ושכלה אין בהם" דתנינן הראשון בראש ורגל. (יומא פרק ב משנה ז)

"כחוט השני שפתותיך" דתנינן שחה לנסך הניף הסגן בסודר והקיש בן ארזא בצלצל (תמיד פרק ז משנה ג)

"ומדברך נאוה" זה השיר דתנינן תמן (תמיד פרק ז משנה ד) השיר שהיו הלוים אומרים במקדש בראשון היו אומרים (תהלים כ"ד) לה' הארץ ומלואה בשני (שם מ"ח) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו וגו' בשלישי (שם פ"ב) אלהים נצב בעדת אל ברביעי (שם צ"ד) אל נקמות ה' אל נקמות הופיע בחמישי (שם פ"א) הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי (שם צ"ג) ה' מלך גאות לבש בשבת (שם צ"ב) מזמור שיר ליום השבת לעתיד לבא ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

דבר אחר, "שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד" אלו ישראל כשהלכו למדין.(במדבר לא,2)

"שניך כעדר הרחלים" בביאתם ממדין זכין מעריות ומאלילים, ולמה נמשלו לעדר שלא נבחרו לקרבן אלא הקצובות כך לא נבחרו במדין אלא הכשרים שבכלם.

"מתאימות" שלא הסתכלו בנשי מדין לא בהליכתן ולא בחזירתן.

דבר אחר, "שניך כעדר הקצובות" ביזת מצרים וביזת הים.

"שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות" שהיו מותאמים בין שכינה למלאך,

"ושכולה אין בהם" שלא ניזוק אחד מהם. "כחוט השני שפתותיך" זה השירה.

"ומדברך נאוה" שהיו מראים באצבע ומדברים זה אלי ואנוהו.

"כפלח הרמון רקתך" ריקים שביך מלאים מצות כרמון, אין צריך לומר על הצנועים ומצומתים שבכם:

[73] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

רבי יוחנן פתר קריא בסיני. **"שניך כעדר הקצובות" אלו המצות קצובים רמ"ח מ"ע ושס"ה מצות לא תעשה.**

"שעלו מן הרחצה" שהטיף להם הקדוש ברוך הוא טל ונרחצו מעוונותיהם.

"שכלם מתאימות" שהיו מותאמים בין שכינה למלאכים.

"ושכולה אין בהם" שלא ניזוק אחד מהם ולא היו בהם בעלי מומים.

וְשִׁכְּלָה אֵין בָּהֶם ולכולם יש תפקיד: (ג) נאה כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתֹתַיִךְ[74]

ההקשה בצלצל וּמִדְבָּרֵיךְ ושירת הלווים נָאוֶה נאה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן ויפה עד מאד

רַקָּתֵךְ[75] ציץ נזר הקדש הניבט מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ מבין שיער הכהן:(ד) נאה כְּמִגְדַּל

דָּוִיד צַוָּארֵךְ[76] בית המקדש בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת[77] וכל פיות פונות בו אֶלֶף הַמָּגֵן[78]

---

[74] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה ד

"כחוט השני שפתותיך" בשעה שאמרו את השירה (שם ט"ו) אז ישיר משה "ומדברך נאוה" שמראין באצבע ואומרים (שם) זה אלי ואנוהו באותה שעה התחיל משה משבחן "כפלח הרמון רקתך" הריקן שבכם רצוף מצות כרמון הזה אין צריך לומר "מבעד לצמתך" על הצנועין והמצומתין שבכם:

[75] מדרש אגדת בראשית פרק פ

"כפלח הרימון" זה הציץ.

"מבעד לצמתך" זה הנזר שהוא קשור מאחריו.

דבר אחר, "כפלח הרימון רקתך". הרקים שבישראל מלאים מצות כרמון.

"מבעד לצמתך" שהן מצטמתין (פי' מתקבצין) ועומדין צפופין בבתי כנסיות ושותין דברי תורה בצמא.

למעלה פרשנו שהציץ הוא נזר הקדש וכפירוש רש"י בספר שמות פרק כט פסוק ו ולא כפי שאולי יכול להשתמע מלשון המדרש.

[76] ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ד - רמז תתקפח

"כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות". אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא תל שכל פיות פונות בו, מכאן אמרו "היה עומד בחוצה לארץ הופך פניו כלפי ירושלים" (תלמוד בבלי ברכות דף ל ע"א, תלמוד ירושלמי ברכות דף לה ע"א) וכן לארבע רוחות דכתיב "והתפללו אליך דרך ארצם".(מלכים א ח,48)

דבר אחר, "כמגדל דויד צוארך" במקום שהיו ישראל נותנים הודיה למקום. "אלף המגן תלוי עליו" זה בית יער הלבנון.(בית מלכים ליד בית המקדש - מפרשים מלכים א ז,2)

דבר אחר, "אלף המגן תלוי עליו" זה היה אברהם שנאמר לו אנכי מגן לך.

דבר אחר, "כמגדל דויד צוארך" זה בית המקדש שכשחרב נכפף צוארן "על צוארנו נרדפנו".(איכה ה,5)

"אלף המגן" אלף מגדלות היו שם וכל גבור באומות העולם לא היה חשוב עד ששלטו תלוי בו, ואפילו ספינות שהיו מפרשין בים הגדול הולכין לאורן דכתיב "סובו ציון והקיפוה וגו'.

"בנוי לתלפיות" יפה היה ונעשה תל.

דבר אחר, תל הוא עכשיו ועתיד להתיפות.

מדרש אגדת בראשית פרק פ

"כמגדל דוד צוארך" זה בית המקדש שנמשל כצואר ולמה כשם שצואר יותר חביב מכל הגוף שאם ינטל אחד מאיבריו של אדם יש לו חיים נטל הצואר אין לו חיים כך אין לישראל חיים משחרב בית המקדש.

דבר אחר, "כמגדל דוד" [צוארך] כשם שצוארו של אדם גבוה מכל איבריו כך בית המקדש גבוה מכל העולם שנאמר ויניחני (על) [אל] הר גבוה מאוד (יחזקאל מ ב) וכתיב על הר גבוה עלי לך (ישעי' מ ט).

דבר אחר, "כמגדל דוד צוארך". זה אברהם כשם שכל איבריו של גוף תלוין בצואר כך כל ישראל תלוין באברהם שנאמר מגן אברהם אלף המגן תלוי עליו (שה"ש שם) עושה חסד לאלפים (שמות כ ו) דבר צוה לאלף דור (תהלים קה ח) בזכות אברהם נתלה עליו עד אלף דור בזכות ג' האבות על אחת כמה וכמה.

"כל שלטי הגיבורים" יכול בגיבורים ממש הכתוב מדבר? לאו, אינו מדבר אלא בצדיקים שנאמר "גיבורי כח עושי דברו" (תהלים קג כ). [ב]

דבר אחר, כחוט השני [שפתותיך]. זה אליה בשעה שאמר לישראל "עד מתי אתם פוסחים" וגומר (מ"א יח כא) "ומדברך נאוה" בשעה שאמר "והיה האלהים אשר יענה באש הוא האלהים" וגומר (שם שם כד) מיד "ויען כל העם ויאמרו טוב הדבר" (שם שם).

"ומדברך נאוה" שעשית (שגרמת) לישראל לומר "ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים" (שם שם לט)

"כפלח הרימון רקתך". זה דורו (של אליה הנביא) שהיו רקים מן המצות ואע"פ כן נעשו חביבין כרימון בזכות מה על ידי שנצטמתו (פי' שנתקבצו) בהר הכרמל שנאמר ועתה שלח קבוץ אלי את כל ישראל אל הר הכרמל (שם שם יט).

"כמגדל דוד צוארך" זה מזבח שבנה שנאמר וירפא את מזבח ה' ההרוס (שם שם ל) שהיה אותו המזבח רפואה לישראל.

"אלף המגן" זכותן של שבטים שנאמר ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב (שם שם לא).

"כל שלטי הגבורים" זכות האבות שהזכיר ולא הוא לעצמו אלא כל שלטי הגבורים אינן תלוים אלא במגדל זה ואיזה המגדל הזה זה אברהם שכל תפילתן תלויה בו. משה אמר "זכור לאברהם" (שמות לב יג) דוד אמר "ה' אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם" (דה"א כט יח) וכן אמר אליהו "ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל" (מ"א יח לו) לפיכך "אלף המגן תלוי עליו":

[77] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה יב

"כמגדל דויד צוארך" זה בית מקדש ולמה מדמהו בצואר? שכל ימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים היו צוארן של ישראל פשוט בין אומות העולם וכיון שחרב בית המקדש כביכול נכפף צוארן של ישראל הדא הוא דכתיב (ויקרא כ"ו) ושברתי את גאון עזכם זה בית המקדש.

דבר אחר, מה צואר זה נתון בגבהו של אדם כך בית המקדש נתון בגבהו של עולם ומה צואר זה רוב תכשיטין תלויין בו כך כהונה מבית המקדש לויה מבית המקדש ומה צואר זה אם ניטל אין לאדם חיים כך משחרב בית המקדש אין חיים לשונאי ישראל.

"בנוי לתלפיות" טטרגונין. (ארבע צלעות) חייא ברבי בון אמר יופי היה ונעשה תל אמר הקדוש ברוך הוא אני הוא שעשיתיו תל בעוה"ז ואני הוא שעתיד לעשותו יפיפיות לעולם הבא. אמר רבי אבין (גם בזמן הגלות הוא) "בנוי לתלפיות" הוא ההיכל שכל הפיות מתפללות בו בקריאת שמע הוא אומר בונה ירושלים (ערבית של שבת לפני תפילת העמידה) בתפלה הוא אומר בונה ירושלם בברכת המזון הוא אומר בונה ירושלים הוי שכל הפיות מתפללין עליו לפני הקדוש ברוך הוא (ו)עתיד הוא לבנותו ולהשרות שכינתו בו.

ילקוט שמעוני מלכים א - פרק ו - רמז קפד

שנו רבותינו (ברכות ל ע"א, תוספתא ברכות פרק ג) סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין את לבו כנגד אביו שבשמים שנאמר "והתפללו אל ה'." (מלכים א ח,44) היה עומד בחוצה לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר "והתפללו (אל ה')[אליך] דרך ארצם" (מלכים א ח,48) . היה עומד בארץ יכוין את לבו כנגד ירושלים שנאמר "והתפללו אל ה' דרך העיר" (מלכים א ח,44). היה עומד בירושלים יכוין את לבו כנגד בית המקדש שנאמר "והתפלל אל הבית הזה" (מלכים א ח,42). היה עומד אחרי בית הכפרת יראה את עצמו כאלו עומד לפני הכפרת, נמצא עומד במזרח מחזיר פניו למערב, במערב מחזיר פניו למזרח, בדרום מחזיר פניו לצפון, בצפון מחזיר פניו לדרום, נמצאו כל ישראל מתפללין לאביהם שבשמים. אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא מאי קרא "כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות" תל שכל פיות פונות בו.

[78] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

דבר אחר, "כמגדל דויד צוארך" במקום שהיו ישראל נותנים הודיה למקום.

"אלף המגן תלוי עליו" זה בית יער הלבנון.(בית מלכים שבנה שלמה ליד בית המקדש) דבר אחר, "אלף המגן תלוי עליו" זה היה אברהם שנאמר לו "אנכי מגן לך". דבר אחר "כמגדל דויד צוארך" זה בית המקדש שכשחרב נכפף צוארן "על צוארנו נרדפנו" "אלף המגן" אלף מגדלות היו שם וכל גבור באוה"ע לא היה חשוב עד ששלטו תלוי בו, ואפילו ספינות שהיו מפרשין בים הגדול הולכין לאורן דכתיב "סובו ציון והקיפוה" וגו'.

תָּלוּי עָלָיו אלף מגנים תלויים עליו וכֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים:(ה) ובבית המקדש מונחים שְׁנֵי שָׁדַיִךְ[79] שני לוחות הברית כִּשְׁנֵי עֳפָרִים עשויים כלוחות הראשונים שנשברו בעפר[80] והם כתְּאוֹמֵי צְבִיָּה[81] השקולים זה לזה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים ובהם מצוות עשה ולא תעשה:(ו) עַד עוד בטרם שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם[82] שיחטאו חפני ופינחס בשילה וְנָסוּ הַצְּלָלִים

---

[79] ילקוט שמעוני שם

"שני שדיך" מה השדים הללו כל מה שהאשה אוכלת התינוק טועם, כך משה ואהרן כל מה שהיו למדין היו מלמדין לישראל.

דבר אחר מה שדים חיים לתינוק, כך משה ואהרן חיים לישראל. מה תאומי צביה מת אחד מהם אין חברו משתהא, כך "ואכחיד את שלשת הרועים" (זכריה יא,8) וגו', ולמה נמשלה יוכבד כצביה שרבתה צביותיהן של ישראל.

דבר אחר, "שני שדיך" אלו שני לוחות ועליהם עשרת הדברות, חמש על לוח זה וחמש על לוח זה, ואומר "ידיו גלילי זהב".(שיר השירים ה,14) דבר אחר, "שני שדיך" זה משה ואהרן, מה השדים הללו מלאים חלב, כך משה ואהרן מלאים תורה, מה השדים הודה וכבודה של אשה, כך משה ואהרן הודן וכבודן של ישראל.

"כשני עפרים תאומי צביה", מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחברו, כך לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול ממשה.

"הרועים בשושנים" זה היה יהושע וכלב. "אלך לי אל הר המור" זה היה אברהם ושרה שנאמר "ויקח אברם את שרי אשתו".(בראשית יב,5)

"הר המור", פליגי בה רבי לוי בר חמא ורבי חמא בר חנינא, חד אמר הר שירדה עליו הוראה לישראל, וחד אמר הר שירדה עליו מורא לאומות. רבי ינאי אומר על שם "נורא אלהים ממקדשיך",(תהלים סח,36) ורבי חייא הגדול אומר על שם "כי מציון תצא תורה", (ישעיה ב,3) רבי שמואל אומר שמתוכה עתיד הקדוש ברוך הוא להורות על הרשעים שירדו לגיהנם, שנאמר "וצורם לבלות שאול",(תהלים מט,6) ומהיכן, מזבול לו, רבי יהושע בן לוי אומר מקום שהצדיקים מורים מתוכה וגוזרים על הקדוש ברוך הוא והוא עושה. רבי יהודה בן פדיה אומר מוריה לארץ שאני מראך אותך. דבר אחר מוריה תמורה, אברהם נעשה כהן גדול תמורת שם בן נח שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר וגו', רבי פנחס אומר בארץ שמרותו של עולם לתוכה שנאמר "והיו עיני ולבי שם כל הימים",(מלכים א ט,3) רבי שמעון בן יוחאי אומר בארץ שהיא מקושטת כנגד מזבח העולה של מעלה "או ירה יירה" (שמות יט,13) דבר אחר על שם שקטרת הסמים הרבה בתוכו "אלך לי אל הר המור":

[80] **פרשתי בס"ד בדרכו של המדרש. ואם תשאל "עפרים" אינו עפר?! אומר, לך נא ראה בילקוט שמעוני, במדבר כג, רמז תשס"ז על הפסוק "מי מנה עפר יעקב" שלומד שם "עפרים" עפר.**

[81] רש"י שיר השירים פרק ד פסוק ה

"שני שדיך" - המניקות אותך זה משה ואהרן. "כשני עפרים תאומי צביה" - דרך צביה להיות יולדת תאומים כך שניהם שוים שקולים זה כזה.

דבר אחר, "שני שדיך" על שם הלוחות "תאומי צביה" שהם מכוונות במדה אחת וחמשה דברות על זו וחמשה על זו מכוונין דבור כנגד דבור, אנכי כנגד לא תרצח שהרוצח ממעט את הדמות של הקדוש ברוך הוא, לא יהיה לך כנגד לא תנאף שהזונה אחר עבודה זרה דרך אשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים, לא תשא כנגד לא תגנוב שהגונב סופו לישבע לשקר, זכור כנגד לא תענה שהמחלל את השבת מעיד שקר בבוראו לומר שלא שבת בשבת בראשית, כבד כנגד לא תחמוד שהחומד סופו להוליד בן שמקלה אותו ומכבד למי שאינו אביו.

[82] רש"י שיר השירים פרק ד פסוק א

ואסלק שכינתי מביניכם אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר בית המקדש וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה[83]

ירושלים:(ז)ואז כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי בצדיקים שבך וּמוּם אֵין בָּךְ:[84] וארצה

עד שיפוח היום - שחטאו לפני בימי חפני ופינחס.

ילקוט שמעוני שיה"ש רמז תתקפו

"עד שיפוח היום". רבי יודן אמר אמר הקדוש ברוך הוא המתינו מעט עד שאכניס פיח בלילן של מלכיות, לא כבר הכנסתי בלילן של מצרים שהיתה ת' שנה ומחלתי חצין,

"ונסו הצללים" בטיט ולבנים,

"סוב דמה לך דודי" שהקדוש ברוך הוא מסבב מדת הדין למדת רחמים וממהר הגאולה כצבי וכאיל.

דבר אחר, "עד שיפוח היום" מדבר באברהם שנאמר "והוא יושב פתח האהל כחום היום", היום שהרתיח הקדוש ברוך הוא אותו היום בשביל אברהם שלא יצטער. אל גבעת הערלות, נטל אברהם כל הערלות שמל ועשה אותם גבעה בתוך ביתו והיה נהר של דם יוצא מתוך ביתו, קרא הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת ואמר בואו ונבקר את החולה, אמרו לפניו ריבונו של עולם מה אדם ותדעהו אתה הולך במקום דם ומקום הטנופת, אמר להם חייכם ערב לי אותו דם ממור ולבונה שנאמר "אלך לי אל הר המור".

דבר אחר, "עד שיפוח היום" זה יום הדין דכתיב "כי הנה יום בא בוער כתנור",(מלאכי ג,19).

"ונסו הצללים" אלו הם הרשעים שאין להם צל שנאמר "אין חשך ואין צלמות להסתר שם פועלי און",(איוב לד,22).

"אלך לי אל הר המור" זה בית המקדש שהיו מקטירין בו את המור.

דבר אחר, "עד שיפוח היום" עד שיופיע הקדוש ברוך הוא מלכותו בעולם הזה,

"ונסו הצללים" אלו צללי המלכיות.

"אלך לי אל הר המור" זה ירושלים שנאמר "באתי לגני":

[83] מדרש תנחומא וירא פרק ג

"אלך לי אל הר המור" זה בית המקדש שהיו מקריבין בו מור.

"ואל גבעת הלבונה" זו ירושלים שהיו מקריבין במנחותיהם לבונה.

[84] מדרש רבה ויקרא פרשה יח פסקה ד

תני רבי שמעון בן יוחאי בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו (שמות כד,7) "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" באותה שעה לא היה בהן זב ומצורע ולא חיגרין ולא סומים ולא אילמים ולא חרשים ולא שוטים על אותה שעה הוא אומר (שיר ד) "כולך יפה רעיתי ומום אין בך".

ילקוט שמעוני צפניה - פרק א - רמז תקסז

וכן הראה למשה, "ועשית מנורת זהב טהור" (שמות כה,31) זו כנסת ישראל, "ירכה" זה הנשיא, "וקנה" זה אב ב"ד, "גביעיה" אלו החכמים, "כפתוריה" אלו התלמידים, "ופרחיה" אלו התינוקות, "ממנה יהיו" "כלך יפה רעיתי ומום אין בך".

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה יז

"כלך יפה רעיתי" זה יעקב אבינו שהיתה מטתו שלמה לפניו ולא נמצא בה פסולת.

מדרש רבה במדבר פרשה יד פסקה יא

"עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה" (במדבר פרק ז) כנגד המזבח ארכו חמש אמות ורחבו ה' אמות.

דבר אחר, כנגד ה' הרגשות וה' מורגשות זה קרבן וגו' שהוא אומר בסוף כל קרבן נשיא ונשיא. לומר לך, כיון שהקריבו על הסדר הזה התחיל הקדוש ברוך הוא לקלס את קרבנם ואומר זה קרבן כל אחד ואחד. "זאת חנוכת המזבח ביום

קרבנותיך:(ח) יחד אִתִּי גַּלִּית מִלְּבָנוֹן מבית המקדש כַּלָּה ויחד אִתִּי לִמְלְּבָנוֹן בית המקדש תָּבוֹאִי תחזרי תָּשׁוּרִי ותשירי את שירת הלווים, וזאת מֵרֹאשׁ אֲמָנָה[85] בזכות אברהם מֵרֹאשׁ שְׂנִיר בזכות יצחק וְחֶרְמוֹן ויעקב. תשובי איתי מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מגלות בבל ומדי מֵהַרְרֵי נְמֵרִים ומגלות אדום:(ט) לִבַּבְתִּנִי לב אחד היה לך במצרים

המשח אותו" (במדבר ז,84) וכי ביום שנמשח נעשה כל חנוכת המזבח והלא עד מלאת שנים עשר יום לא נגמרה חנכת המזבח, אלא בא הכתוב ללמדך שכל השבטים הם שוים וחביבים כולם כאחד לפני הקדוש ברוך הוא שהעלה עליהם הכתוב כאלו ביום ראשון הקריבו כולם לקיים מה שנאמר (שיר ד) "כולך יפה רעיתי ומום אין בך".

[85] מדרש רבה שמות פרשה כג פסקה ה

אז ישיר משה הדא הוא דכתיב (שיר ד) "אתי מלבנון כלה" אמר רבי לוי בנוהג שבעולם כלה מקשטין ומבשמין אותה ואחר כך מכניסין אותה לחופה והקדוש ברוך הוא לא עשה כן אלא אמר לכנסת ישראל אתי מלבנון כלה מטיט ולבנים לקחתיך ועשיתיך כלה. למה שני פעמים "אתי מלבנון"? אלא אמר הקדוש ברוך הוא אתי גליתם מבהמ"ק שנקרא לבנון שנאמר (ישעיה לז) אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ומנין שהלכה שכינה עם ישראל בגולה שנאמר (שם מג) "למענכם שלחתי בבלה" ואומר (יחזקאל א) "היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן" וכן דניאל אומר (דניאל י) "ואני הייתי על יד הנהר הגדול הוא חדקל" וכן משה אומר (ויקרא כו) "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם" וגו' איני יכול להניחם כי אני ה' אלהיהם מפני קדושת שמי עשיתי ועמי אתם חוזרים הדא הוא דכתיב (שיר ד) "אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי" מן המלכיות שנקראו לבנון שנאמר (יחזקאל לא) "הנה אשור ארז בלבנון" וכן הוא אומר (מיכה ב) "עלה הפורץ לפניהם ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם" (שיר ד) "תשורי מראש אמנה" אמר רבי יוסטא הר הוא ושמו אמנה עד אותו ההר ארץ ישראל ממנו ולהלן חוצה לארץ. אמר רבי אלעזר בן רבי יוסי כשיגיעו הגליות לשם יהיו אומרים שירה לכך נאמר "תשורי מראש אמנה".

דבר אחר, "תשורי מראש אמנה" עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבוא שנאמר (תהלים צח) שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה ובאיזה זכות אומרים ישראל שירה בזכות אברהם שהאמין בהקדוש ברוך הוא שנאמר (בראשית טו) והאמין בה' היא האמונה שישראל נוחלין בה ועליו הכתוב אומר (חבקוק ב) "וצדיק באמונתו יחיה" הוי "תשורי מראש אמנה".

"מראש שניר" בזכות יצחק, "וחרמון" בזכות יעקב, "ממעונות אריות" גלות בבל ומדי, "מהררי נמרים" זו אדום.

דבר אחר, "תשורי מראש אמנה" אמר רבי נחמיה לא זכו ישראל לומר שירה על הים אלא בזכות אמנה שנאמר "ויאמן העם" (שמות ד,31) וכתיב "ויאמינו בה'" (שמות יד,31) אמר רבי יצחק היו רואין כל אותן נסים שנעשו להם ולא היה להם להאמין? אלא אמר רבי שמעון בר אבא בשביל האמנה שהאמין אברהם להקדוש ברוך הוא שנאמר "והאמין בה'" (בראשית טו,6) ממנה זכו ישראל לומר שירה על הים שנאמר "אז ישיר משה" (שמות טו,1) הוי, "תשורי מראש אמנה":

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כ

"תשורי מראש אמנה" זה אברהם שכתוב בו והאמין בה' (בראשית טו,6)

"מראש שניר וחרמון" זה יצחק מה זה השניר שונא את הניר כך לא נתנסה יצחק אלא פעם אחת בלבד.

"וחרמון" זה יעקב מה חרמון זה כל טובו נתון בזוטו כך כהונה מיעקב לויה מיעקב מלכות מיעקב.

"ממעונות אריות" זה סיחון ועוג מה הארי הזה שחוץ כך היו סיחון ועוג שחוצים וגבורים שלא היה בין זה לזה אלא מהלך יום אחד בלבד ולא זה בא לסיועו של זה ולא זה בא לסיועו של זה.

"מהררי נמרים" אלו הכנעניים ומה הנמר הזה חצוף כך הכנעניים חצופים הדא הוא דכתיב (יהושע ח') ולא נשאר איש בעי וגו'.

אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּינִי בְאַחַד {בְּאַחַת} מֵעֵינַיִךְ[86] ונתת לי שני לבבות: דם פסח ומילה בְּאַחַד עֲנָק על ידי משה מְצַוְּרֹנָיִךְ׃(י) מַה יָּפוּ מה יפים דֹדַיִךְ קרבנותיך

---

[86] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך". משל למה הדבר דומה? לתינוקת בת מלכים ששלח המלך אחריה ראה אותה באחת מעיניה ושבחה, אילו ראה כל הגוף על אחת כמה וכמה. לכך נאמר "לבבתני אחותי כלה"[לבבתיני באחת מעיניך]:

דבר אחר, "לבבתני אחותי כלה". את נתת לי את הלב שאהיה מלך על הבריות:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כא

"לבבתני אחותי כלה"

"לבבתני" אמר הקדוש ברוך הוא, לב אחד היה לכם במצרים ונתתם לי שני לבבות.

"לבבתני באחד מעיניך" בדם הפסח ובדם המילה.

"באחד ענק מצורוניך" זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך.

דבר אחר, "לבבתני אחותי כלה" אמר הקדוש ברוך הוא לב אחד היה לכם בים ונתתם לי שני לבבות "לבבתני באחד מעיניך" שעמדתם לפני על הר סיני ואמרתם (שמות כ"ד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

"באחד ענק מצורוניך" זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך.

דבר אחר, "לבבתני אחותי כלה" אמר הקדוש ברוך הוא לב אחד היה לכם במדבר ונתתם לי שני לבבות "לבבתני באחד מעיניך" בהקמת המשכן שנאמר (במדבר ט') וביום הקים את המשכן "באחד ענק מצורוניך" זה משה המעולה בשבטים.

אית דאמרי, נשי דור המדבר כשרות היו כיון שהגיעו לאותו מעשה עמדו ונמלכו עצמן ולא נתנו כלום מנזמיהן למעשה העגל וכיון ששמעו שהן אסורות להן מיד נעלו דלתותיהן.

דבר אחר, לבבתני אחותי כלה אמר הקדוש ברוך הוא לב אחד היה לכם במרגלים ונתתם לי שני לבבות זה יהושע וכלב שנאמר (במדבר ל"ב) בלתי כלב בן יפנה הקנזי ויהושע בן נון וגו'. "באחד ענק מצורוניך" זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך.

דבר אחר, "לבבתני אחותי כלה" אמר הקדוש ברוך הוא לב אחד היה לכם בשטים ונתתם לי שני לבבות "לבבתני באחד מעיניך" זה פנחס שנאמר (תהלים ק"ו) ויעמוד פינחס ויפלל ותחשב לו לצדקה.

"באחד ענק מצורוניך" זה משה:

תנא דבי אליהו רבה פרק ה

אמר הקדוש ברוך הוא באו עשרה דורות מאדם ועד נח והחרבתי את עולמי ואח"כ באו עשרה דורות מנח עד אברהם וסדרתי מן העולם במה שהעלתי בעולם כיון שבא אברהם היה לבי על עולמי שנאמר "לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורוניך" משל למלך שקדש את האשה ונראית לו באחת מעיניה והיה אוהבה ביותר ושמח בה ומשתוקק בה אמור מעתה (בלבו) כשיראנה בשתי עיניה על אחת כמה וכמה. כך אברהם אבינו היה מפקח על עניני הבריות ומכניסן תחת כנפי השכינה כך אוהבו כשיבואו בניו לידי חבילות של תורה ומצות על אחת כמה וכמה לכך נאמר "לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורוניך".

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לבבתיני וגו' בתחלה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך.

דבר אחר, לבבתיני אחותי זה אברהם שאיחה להקדוש ברוך הוא כל באי עולם.

מצורוניך זה דוד שהיה באמצע הדורות שכרת הקדוש ברוך הוא ברית עולם אשר כרת את אברהם, "כרתי ברית לבחירי",(תהלים פט,4) מה כלה אינו באה אלא בשדוכין, כך ישראל אינם באים אלא בת"ח.

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

אֲחֹתִי כַלָּה[87] בשילה, נב וגבעון מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ וריח שמן המשחה נאה בעיני מִכָּל בְּשָׂמִים[88]:(יא) כשם שה- נֹפֶת[89] הוא מעולה במאכלים תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה[90] כן את בין האומות. דְּבַשׁ וְחָלָב התורה תַּחַת

---

[87] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"מה יפו דודיך אחותי כלה" אלו הקרבנות שהקריבו ישראל בשילה ובנוב וגבעון:

"וריח שמניך מכל בשמים". ביום שגמרו מלאכתן מהבמות:

ילקוט שמעוני שיה"ש - פרק ד - המשך רמז תתקפח

"וריח שמניך" זה שמן המשחה.

[88] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כב

"וריח שמניך מכל בשמים" אמר רבי שמואל בר נחמן מה שמן זה חלק על ידי שאת מפטמו את מריח בו כמה ריחות כך הפסוק הזה את דורש ומוצא בו כמה טעמים טובים:

[89] מדרש זוטא שיר השירים פרשה א

שבעים שמות קרא שלמה לתורה: ראשית קנין חכמה מוסר בינה צדק משפט מישרים ערמה דעת מזמה לקח ירושה תחבלות משל מליצה חידה תורה יראה ספר הברית מלחמות תמימה טהורה נאמנה מחכימה משיבת נפש מאירת עינים עדות נוצר משמחי לב עומדת לעד חמודה זהב כסף גזית כלי פז טובה פנינים לוית חן ענקים אשורית דבש נפת צופים שמן תורק מגדים שעשועים מועצות אמרי אמת נעימים נחלה מתוקה עמוקה רחבה עטרת אשת נעורים אילת אהבים יעלת חן דודים חכמים חלב עץ חיים יקרה חרוץ תבואה:

[90] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כג

רבי ברכיה בשם רבי חלבו אמר כשם שעמדו לישראל ששים רבוא של נביאים כך עמדו להם ששים רבוא של נביאות ובא שלמה ופרסמן שנאמר "נפת תטפנה שפתותיך כלה".

מדרש תנחומא כי תשא פרק יח

"נפת תטופנה" (שיר ז) מהו נפת אמר רבי יוחנן לשון יוני היא כלה ננפי כשם שהדבש מעולה כך את מעולה מכל האומות.

"דבש וחלב תחת לשונך" כשאתה עוסק בתורה שהיא דבש וחלב כשאמרת בסיני נעשה ונשמע הוי "נפת תטופנה שפתותיך" וכשם שקראתי אתכם כלה אף התורה קשטתיה ותקנתיה ככלה היא וכל כלי ארגליא שלה מקרא משנה תלמוד הלכות אגדות.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"נפת תטופנה שפתותיך כלה". זה משיח הצדיק שהוא עומד מיהודה:

דבר אחר, זה משוח מלחמה שהוא עומד מיוסף ואינם מקנאים זה לזה. לקיים מה שנאמר "אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יקנא את אפרים" (ישעיה י"א י"ג):

"דבש וחלב תחת לשונך". זה יעקב שברך את השבטים:

פסיקתא דרב כהנא - פסקא כב אות ה

בעשרה מקומות נקראו ישראל כלה שש על ידי שלמה ושלש על ידי ישעיה ואחת על ידי ירמיה.

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

לְשׁוֹנֵךְ[91] תדיר וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ[92] במדבר היה כְּרֵיחַ לְבָנוֹן[93] גן עדן׃(יב) גַּן

שש על ידי שלמה: אתי מלבנון כלה (שה"ש ד ח) ליבבתיני אחותי כלה (שם ט) מה יפו דודיך אחותי כלה (שם י) נפת תטפנה שפתותיך כלה (שם יא) גן נעול אחותי כלה (שם יב) באתי לגני אחותי כלה (שם ה א). ושלש על ידי ישעיה: כי כולם כעדי תלבשי ותקשרם ככלה (ישעיה מט יח) והדין כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה (שם סא י) ומשוש חתן על כלה (שם סב ה).

ואחת על ידי ירמיה קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה (ירמיה לג יא).

וכנגדן לבש הקדוש ברוך הוא עשרה לבושין:

- ביום ביריתו של עולם הלבוש הראשון שלבש הקדוש ברוך הוא של הוד והדר היה שנאמר הוד והדר לבשת (תהלים קד א).
- הלבוש השני שלבש הקדוש ברוך הוא ליפרע מדור המבול של גאות היה שנאמר י"י מלך גאות לבש (שם צג א).
- הלבוש השלישי שלבש הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל של עוז היה שנאמר "לבש י"י עוז התאזר". (שם)
- הלבוש הרביעי שלבש הקדוש ברוך הוא ליפרע ממלכות בבל לבן היה שנאמר "לבושיה כתלג חיור" (דניאל ז ט).
- הלבוש החמישי שלבש הקדוש ברוך הוא ליפרע ממלכות מדי של נקמה היה שנאמר "וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאה" (ישעיה נט יז) הרי תריי
- הלבוש השביעי שלבש הקדוש ברוך הוא ליפרע ממלכות יוון של צדקה היה שנאמר "וילבש צדקה כשירין וכובע ישועה בראשו (שם) הרי תריי.
- הלבוש התשיעי שעתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש ליפרע ממלכות אדום אדום הוא שנאמר "מדוע אדם ללבושיך"
- (שם סג ב) הלבוש העשירי שעתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש ליפרע מגוג ומגוג הדור הוא שנאמר "זה הדור בלבושו" (שם א), אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא מכל לבושין אין לך נאה כזה שנאמר זה הדור בלבושו (שם):

[91] מדרש רבה דברים פרשה ז פסקה ג

רבנן אמרי בחמשה דברים נמשלה התורה במים וביין ובדבש ובחלב ובשמן.

במים מנין (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים ביין מנין שנאמר (משלי ט) ושתו ביין מסכתי בדבש ובחלב מנין (שיר ד) דבש וחלב תחת לשונך

שמן מנין שנאמר (שם א) שמן תורק שמך מה השמן הזה תחלתו מר וסופו מתוק כך הן דברי תורה אדם מצטער בהן בתחלה ועושה בהן אחרית טובה שנאמר (איוב ח) והיה ראשיתך מצער וגו'.

ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק נה - רמז תפ

רבי חנינא בר אידי אמר למה נמשלו דברי תורה למים? לומר לך מה המים מניחים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך אף דברי תורה מניחים מי שדעתו גבוה עליו והולכים אצל מי שדעתו שפלה.

אמר רבי אושעיא למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו מים ויין וחלב? לומר לך מה שלשה משקין הללו נפסלין בהיסח דעת אף דברי תורה אין משתכחין אלא בהיסח דעת. דבר אחר מה שלשה משקין הללו אין מתקיימים אלא בפחות שבכלים, כך דברי תורה אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה עליו.

נמשלו דברי תורה למים "שתה מים מבורך" מה מים חיים לעולם אף דברי תורה חיים לעולם שנאמר "כי חיים הם למוצאיהם",(משלי ד,22) מה מים מעלין את האדם מטומאה לטהרה כך דברי תורה "אמרות ה' אמרות טהורות",(תהלים יב,7) מה מים משיבים נפשו של אדם כך דברי תורה "תורת ה' תמימה משיבת נפש",(שם יט) מה מים חנם לעולם אף דברי תורה הוי "כל צמא לכו למים",(ישעיה נח,1) אי מה המים (כה) אין להם דמים אף דברי תורה כן? תלמוד לאמר יקרה היא מפנינים, אי מה מים אין משמחים את הלב אף דברי תורה אין משמחין את הלב, תלמוד לאמר כי טובים דודיך מיין, מה יין משמח את הלב אף דברי תורה משמחין את הלב "פקודי ה' ישרים משמחי לב", מה יין אי אתה טועם טעם בתחלתו וכל זמן שהוא מתישן בקנקן הוא משתבח כך דברי תורה כל זמן שהם מתישנים בגוף משתבחים שנאמר "בישישים חכמה", מה יין אי אפשר להתקיים לא בכלי כסף ולא בכלי זהב אלא

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

93

נָעוֹל[94] צנועה את מאד אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוֹל וכן צנועות הנשואות מַעְיָן חָתוּם

בכלי חרס כך תלמיד חכם, אי מה יין רע לראש ורע לגוף אף דברי תורה כן? תלמוד לאמר "לריח שמניך טובים", מה שמן יפה לראש ויפה לגוף כך דברי תורה "כי לוית חן הם לראשך", ואומר "תתן לראשך לוית חן", מה שמן תחלתו מר וסופו מתוק אף דברי תורה אדם מצטער בתחלתן, מה שמן אין יכול להתערב במשקין אחרים אף ישראל "ואבדיל אתכם מן העמים", מה השמן נעשה עליון אף ישראל "ונתנך ה' אלוהיך עליון", אי מה שמן אין מתוק בפה אף דברי תורה כן? תלמוד לאמר "ומתוקים מדבש ונפת צופים", ואומר דבש וחלב תחת לשונך. מה המים נתנים מלמעלה אף דברי תורה נתנים מלמעלה "מן השמים דברתי עמכם", מה המים מכסים ערותו של ים "כמים לים מכסים" כך דברי תורה "על כל פשעים תכסה אהבה". מה המים יורדים טיפים טיפים ונעשים נחלים נחלים, כך דברי תורה שתי הלכות היום ושתי הלכות למחר עד שנעשה כמעיין נובע, מה מים מגדלים את הצמחים אף דברי תורה מגדלים כל מי שעמל בהם שנאמר בי מלכים ימלוכו, מה המים (כו) אין הגדול מתבייש לומר לקטן השקני מים כך דברי תורה אין הגדול מתבייש לומר לקטן למדני פרק אחד או הלכה אחת. רבי שמעון בן יוחאי אומר שלשה כתרים הם, כתב כהונה אפילו נותן אדם כל כסף וזהב שבעולם אין נותנים לו כתב כהונה שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו. כתב מלכות אפילו נותן אדם כל כסף וזההב שבעולם אין נותנים לו שנאמר ודוד עבדי נשיא להם עד עולם, אבל כתר תורה אינו כן כל מי שרוצה ליטול יבא ויטול שנאמר לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב:

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כד

"דבש וחלב תחת לשונך" רבי ברכיה אמר אין משקה סורח יותר ממשקה זה שתחת הלשון ואת אומר דבש וחלב תחת לשונך? אלא אם הלכות קהות תחת לשונך דבש וחלב הלכות המאוששות על אחת כמה וכמה אמר רבי לוי אף הקורא מקרא בענוגו ובניגונו עליו נאמר דבש וחלב תחת לשונך.

[92] מדרש רבה דברים פרשה ז פסקה יא

מהו "לא בלו שלמותיכם מעליכם"? אמר רבי יוסי בר חנינא מה שהיה עליהן לא בלו אבל מה שהיה להן בתוך התיבות נתבלו.

דבר אחר, "לא בלו שלמותיכם" רבי אלעזר בנו של רשב"י שאל את רבי שמעון בן יוסי חמיו כלי קורייס יצאו עם ישראל במדבר אמר לו אותן הבגדים שהיו עליהן מה שהלבישו אותן מלאכי השרת בסיני לפיכך לא נתבלו אמר לו ולא היו גדילין והיו הבגדים קטנים להם אמר לו אל תתמה על זו החילזון הזה כשגדל מלבושו גדל עמו אמר לו ולא היו צריכין תכבוסת אמר לו הענן היה שף בהן ומלבנן אמר לו ולא היו נשרפים מן הענן שהוא אש אמר לו אל תתמה על זו אסיטון הזה אין מגהצין אותו אלא באש אף בגדיהם שהיו מעשה שמים היה הענן שף בהן ואינו מזיקן אמר לו ולא היו עושין מאכולת אמר לו במיתתן לא נגעה בהן רמה בחייהן על אחת כמה וכמה אמר לו ולא היה ריחן רע מכח הזיעה אמר לו היו מתענגים בנאות דשאים של באר והיה ריחן מפעפע בכל העולם מנין שנאמר (שיר ד) "וריח שלמותיך כריח לבנון"" וכל השבח הזה מהיכן "ממעין גנים באר מים חיים". (וכן בלשון זו מדרש שוח"ט תהלים כג , ילקו"ש תהלים פרק כג רמז תרצא, ובפסיקתא דרב כהנא פסקה יא אות כא, ילקו"ש דברים פרק ח רמז תתן)

[93] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כד

"דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמותיך כריח לבנון" כתיב "ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו" (בראשית כז,27) אמר רבי יוחנן אין לך דבר שריחו רע וקשה יותר משטף של עזים והוא אומר "וירח את ריח בגדיו" אלא כיון שנכנס יעקב אבינו נכנס עמו גן עדן הדא דאמר ליה ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'.

[94] פרקי דרבי אליעזר פרק כא

אין גן אלא אשה שנמשלה לגן שנאמר "גן נעול אחותי".

לפי מדרש זה יובנו המדרשים לקמן שדרשו פסוק זה על הנשים

מדרש רבה ויקרא פרשה לב פסקה ה

והבעלים:(יג) שְׁלָחַיִךְ כשפרעה שלח אותך ממצרים הפכת להיות פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים[95] עִם

"גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום" אמר רבי פנחס גל נעול אלו הבתולות גן נעול אלו הבעולות מעין חתום אלו הזכרים.

מדרש רבה במדבר פרשה ג פסקה ו

וכן שלמה אומר (שיר ד) "גן נעול אחותי כלה" וגו' גן נעול אלו הבתולות גל נעול אלו נשי האנשים מעין חתום אלו הפנויות.

מדרש תהילים מזמור קכב

"גן נעול אחותי כלה". אלו הזכרים. "גל נעול מעין חתום". אלו הנקבות. ורבי נתן אומר, "גן נעול". אלו הנשואות. "גל נעול מעין חתום". אלו הארוסות.

פסיקתא דרב כהנא - פסקא יא אות ו

"גן נעול אחתי כלה גל נעול מעיין חתום" רבי יודה ברבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי (אומר, משל) למלך שהיו לו בנות בוגרות ולא הספיק להשיאן והלך לו למדינת הים ועמדו הבנות ונתעסקו בעצמן ונישאו לאנשים, והיתה כל אחת ואחת מהן נוטלת חותמו של בעלה וסימנטירין שלו. לאחר ימים בא המלך ממדינת הים ושמע קול הבריות מליזות על בנותיו ואומרין שזינו בנותיו של מלך. מה עשה? הוציא כרוז ואמר: "כל עמה לקומפון". (כל העם מוזמן לבא לשדה המלך) קרא לחתנו הראשון אמר לו: "מי אתה"? אמר לו: "אני חתנך" הוציא חתמו אמר לו של מי הוא זה אמר לו שלי הוציא סימנטרין שלו אמר לו: "של מי הוא זה"? אמר לו שלי. וכן לשני וכן לשלישי. אמר המלך: "בנותיי נתעסקו בעצמן ונישאו ואתם אומרים שזינו בנותיו של מלך"!!!
כך, (הנמשל) לפי שהיו אומות העולם מונים (מצערים) לישרל ואומרים להם שהם בניהם של מצריים בנפשותיהם של ישראל היו שולטין לא כל שכן בנשותיהן! אמר רבי הושעיה באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא למלאך שהוא ממונה על ההריון אמר לו: "לך וצייר לי צורת הולד בדמות אבותם" הד"ה דכתיב לראובן משפחת הראובני לשמעון משפחת השמעוני (עיין במדבר כו ז יד). אמר רבי מרינוס ברבי הושעיה כאנש דאמר ברוני סברוני סכיווני. אמר רבי אדי (אות) הי ברישי דתיבותא (בראשית התיבה) ויוד בסופה, י"ה מעיד עליהן שהן בניהם של אבותיהם ומה טעמא "ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל" (תהלים קכב ד) שהן בניהם של אבותיהם:
דבר אחר, "גן נעול אחותי כלה" גן נעול אילו הבתולות, "גל נעול" אילו הבעולות, "מעין חתום" אילו הזכרים.
(וכן בלשון זו בילקו"ש במדבר פרק כו רמז תשע"ג).

[95] מדרש רבה שמות פרשה כ פסקה ב

"וגם ערב רב עלה אתם" ולא עוד אלא שכמה עשירים היו בהם כמה חכמים וכמה בעלי אומניות שנאמר "שלחיך פרדס רמונים".

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

"שלחיך פרדס רמונים" אל תקרי שלחיך אלא שלוחיך שנאמר "ויהי בשלח פרעה".

פרקי דרבי אליעזר פרק מא

"ויהי בשלח פרעה את העם" זהו שאמר הכתוב "שלחיך פרדס רמונים" מה הפרדס הזה מלא מין עץ אילן עושה פרי כך יצאו ישראל ממצרים מלאים כל טוב מין ברכות לכך נאמר "שלחיך פרדס רמונים".

מדרש רבה שמות פרשה כ פסקה ה

ויהי בשלח פרעה הדא הוא דכתיב "שלחיך פרדס רמונים". אמר רבי לוי משל לאחד שהיה לו שדה והיה בה גל של צרורות עמד ומכרה לאחר. עמד אותו האיש שקנאה והעביר אותו הגל מתוכה ומצא תחתיו מים חיים נטעה גפנים עשאה שורות שורות נטע בה כל מיני בשמים נטע בה רמונים העמידה על קנים בנה מגדל בתוכה והושיב בתוכה

פְּרִי מְגָדִים פירות מתוקים כְּפָרִים עִם נְרָדִים[96] ומיני בשמים:(יד)כדלהלן: נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן[97] עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:(טו) ובארה של מרים הייתה עימך כ- מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים

שומר כל מי שהיה עובר עליה היה משבחה. עבר עליה אותו האיש שמכרה ראה אותה מליאה כל טוב אמר אוי לי שכך מכרתי אוי לך שכך הוצאתי מידי. (והנמשל) כך היו ישראל במצרים גל של צרורות שנאמר "גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום" כיון שיצאו נעשו פרדס רמונים שנאמר "שלחיך פרדס רמונים" וגו'.

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - המשך רמז תתקפח

שלחיך פרדס זה הקטרת. כפרים עם נרדים שהיתה כפרה עליהם שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר וכו'.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"פרדס רמונים". זו הקטרת.

"כפרים עם נרדים". שהיה כפרה עליהם.

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כז

"שלחיך פרדס רמונים".

"שלחיך" עתיד הקדוש ברוך הוא לעשותך כפרדס רמונים לעתיד לבא ואיזה זה הבאר מאן היו ישראל מנטרים כל מ' שנה שעשו במדבר רבי יוחנן אמר מן הבאר וממנו היו רוב הנייתן דאמר רבי יוחנן הבאר היתה מעלה להם מיני דשאים מיני זרעונים מיני אילנות תדע לך שהוא כן שכיון שמתה מרים ופסקה הבאר מהן היו אומרים (במדבר כ') "לא מקום זרע ותאנה וגפן".

[96] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה כו

"כפרים עם נרדים" רבי הונא אמר היא הכניסה לו שלשה עשר והוא הכניס לה ששה ועשרים כדרך חתן להיות כופל כתובה של כלה רבי אחא אמר היא הכניסה לו כלים ובשמים והוא הכניס לה כלים ובשמים כלים על ידי משה ובשמים על ידי שלמה הדא הוא דכתיב (מלכים א' י') ותתן למלך מאה ועשרים ככר זהב ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא כבשם ההוא עוד לרב אשר נתנה מלכת שבא למלך שלמה רבי סימון אמר היא הכניסה לו כלים ובשמים במנין והוא הכניס לה כלים ובשמים שלא במנין בא שלמה ופירש כפרים עם נרדים:

[97] ילקו"ש שיה"ש פ"ד רמז תתקפח

"נרד וכרכום קנה וקנמון". כשהיו חונים במדבר הית הבאר מעלה על גנים מיני בשמים והיו נשי ישראל לוקטות מהם ועושים מהם מיני בשמים, שנאמר "נרד וכרכום קנה וקנמון", כל אלו מהיכן? מ"באר מים חיים", וכן הפסוק אומר "על מי מנוחות ינהלני",(תהלים כג) שהיתה הבאר מתגברת והולכת מאהל לאהל ולא היה אחד מצטער לילך למלאת ממקום אחר:

מדרש זוטא שיה"ש פרשה ד אות יד

"נרד וכרכום קנה וקנמון". זה בצלאל בן (אהליאב) [אורי]. שעלה להר סיני והראה אותו מעשה המשכן כאלו עשוי למעלה. ויש אומרים המקום הראה למשה וירד והראה לבצלאל. והסכים בצלאל לדעת האלהים:

דבר אחר, "קנה וקנמון". זה אהרן וחור. כמה שנאמר ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד (שמות י"ז י"ב): (וכן נדרש בילקו"ש שיה"ש ד רמז תתקפ"ח רק שדייק שם "זה בצלאל ואהליאב").

וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן[98] המשכן. ובמשכן הקרבת קרבנות:(טז) עוּרִי צָפוֹן[99] קרבן עולה וּבוֹאִי תֵימָן ושלמים הָפִיחִי גַּנִּי ואז אהל מועד העלה ריח טוב לפני יִזְּלוּ בְשָׂמָיו וריח

---

[98] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"מעין גנים באר מים חיים". זה המעין שהמקום עתיד לטהר את הצדיקים. לקיים מה שנאמר ואת דמי [ירושלים] ידיח מקרבה (ישעיה ד' ד'):

דבר אחר, "מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון". מה (הטובה) [הטבח] הזה שהוא נותן טפה אחת בכוס או בקדרה ונוזלה. כך עתיד המקום לטהר את ישראל מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים. או יכול יאמרו הצדיקים על הקלות הוא מוחל. אבל על החמורות אינו מוחל. הוא אומר "על ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל" (יחזקאל י"ח ט"ו). ואומר לישראל כטמאת הנדה היתה דרכם לפני (שם ל"ו י"ז). אלו אמר כטומאת נבלה או כטומאת שרץ לא היה להם טהרה לעולם. [אלא מה הנדה שהיא טובלת במים וכשרה לביתה כך כשנתרחצו במעין הזה אתם טהורים לעולם]:

דבר אחר, "נוזלים מן לבנון". אלו הנביאים שעמדו בבית המקדש.

מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה לא

"מעין גנים באר מים חיים" אמר רבי יוחנן ארבעים ושמנה פעמים כתיב בתורה באר באר כנגד ארבעים ושמנה דברים שנקנה בם התורה הדא הוא דכתיב מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון אמר רבי עזריה זה מזיל מקצת דבר וזה מזיל מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאת כמין לבנון אמר רבי תנחומא זה מלחים מקצת דבר וזה מלחים מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאת כמין לחיים:

[99] מדרש רבה בראשית פ' כב פסקה ה

"עורי צפון" זהו העולה שהיתה נשחטת בצפון מהו עורי דבר שהיה ישן ומתעורר "ובואי תימן" אלו שלמים שהיו נשחטים בדרום ומהו ו"בואי" דבר של חידוש. (קרבן שלא קרב עד כה)

מדרש רבה שמות פרשה יט פסקה ה

הרבה מהן (מבני ישראל במצרים) לא היו מקבלים עליהם למול. אמר הקדוש ברוך הוא שיעשו הפסח וכיון שעשה משה את הפסח גזר הקדוש ברוך הוא לארבע רוחות העולם ונושבות בגן עדן מן הרוחות שבג"ע הלכו ונדבקו באותו הפסח שנאמר (שיר ד) עורי צפון ובואי תימן והיה ריחו הולך מהלך מ' יום נתכנסו כל ישראל אצל משה אמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך מפני שהיו עייפים מן הריח היה אומר הקדוש ברוך הוא אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין שנאמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן זאת חקת הפסח וגו' מיד נתנו עצמן ומלו ונתערב דם הפסח בדם המילה והקדוש ברוך הוא עובר ונוטל כאו"א ונושקו ומברכו שנאמר (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו' חיי בדם פסח חיי בדם מילה:

מדרש רבה במדבר פרשה יג פסקה ב

"עורי צפון" זו עולה שנשחטת בצפון "ובואי תימן" אלו שלמים שנשחטים בדרום "הפיחי גני" זה אהל מועד "יזלו בשמיו" זה קטרת הסמים "יבא דודי לגנו" זה השכינה "ויאכל פרי מגדיו" אלו הקרבנות.

"באתי לגני אחותי כלה" זה יום שמיני "אריתי מורי עם בשמי" זה לבונת הקטרת ולבונת המנחה "אכלתי יערי עם דבשי" זה אברי העולה ואמורי קדשי קדשים "שתיתי ייני עם חלבי" אלו הנסכים ואימורי קדשים קלים "אכלו רעים" זה משה ואהרן "שתו ושכרו דודים" זה כנסת ישראל.

ר"א, קרייה (מלמד המקרא של) דרבי יוסי בן חנינא, "עורי צפון ובואי תימן" פתר ליה בגליות (לעתיד לבא) עורי צפון לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון יבאו ויחנו בדרום לכשיתעורר גוג שהוא נתון בצפון יבא ויפול בדרום

(יחזקאל לט) ושובבתיך וששאתיך והעליתיך מירכתי צפון לכשיתעורר מלך המשיח שהוא נתון בצפון יבא ויבנה את בהמ"ק שהוא נתון בדרום כדבר אחר (ישעיה מא) העירותי מצפון ויאת וגו'

דבר אחר, עורי צפון מלמד שהרוחות עתידות להכניס קנאה זו עם זו רוח הדרום אומרת אני מביאה גלות תימן וגלות הגרה וכל הדרום ורוח צפון אומרת אני מביאה גלות צפון והמקום נותן שלום ביניהם והם נכנסות בפתח אחד לקיים מה שנאמר (שם מג) אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני מרחוק וגו' רבי חוניא בשם רבי בנימין בר לוי אמר לפי שבעולם הזה כשרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת אבל לע"ל אמר הקדוש ברוך הוא אני מביא רוח ארגסטיס לעולם ושתי הרוחות משמשות בו הדא הוא דכתיב אומר לצפון תני וגו'

דבר אחר עורי צפון וגו' <u>לעתיד לבא</u> עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים בג"ע ואין צריכין לא בפלסמון ולא ראשי בשמים אלא רוח צפון ורוח דרום מכבדות וזוחלות כל בוסמני ג"ע ונותנים ריחם הדא הוא דכתיב (שיר ד) הפיחי גני זה כיבוד הגן יזלו בשמיו זה זילוף (שם) יבא דודי לגנו אומרים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא וכי יש בעל הבית שיעשה סעודה לאורחים ולא יהיה מיסב עמהם יש חתן עושה סעודה למקוראים ולא ישב עמהם אם רצונך יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו אמר להם הקדוש ב"ה הריני עושה כשם שאתם מבקשים באותה שעה הקדוש ברוך הוא בא לג"ע הדא הוא דכתיב (שם ה) באתי לגני אחותי כלה וגו' אחותי שנתאחו לי בגלות כלה שנתכלו בגלות כמה דתימא (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום וגו' לפיכך עתיד לקרותם אחותי שיהיו אחים אצלו כלה כמה דתימא (איכה ב) כלילת יופי ואומר (ישעיה סא) וככלה תעדה כליה ואומר ותקשרים ככלה (שיר ה) אריתי מורי עם בשמי שנתמררו בגלות והיו מבשמים עצמם בקידוש שם שמים לכך עתיד הקדוש ברוך הוא לענגם בג"ע ולקטר לפניהם מכל הבשמים (שם) אכלתי יערי עם דבשי לפי שהערו ישראל נפשם למיתה בגלות כמה דתימא (ישעיה נג) תחת אשר הערה למות נפשו והיו עוסקים בתורה המתוקה מדבש לפיכך עתיד הקדוש ברוך הוא להשקותם יין המשומר בענביו משמת ימי בראשית ולהרחיצם בנחלי חלב

דבר אחר, על שם (יואל ד) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וגו' (שיר ה) אכלו רעים אלו ישראל שעשו רצונו של הקדוש ברוך הוא בגלות ולא רצו להתערב באומות אלא שמרו בריתו של הקדוש ברוך הוא

דבר אחר, אכלו רעים אלו בעלי מצות שתו ושכרו דודים אלו חכמי תורה

ורבי יוסי בר חמא דריש ליה להאי קרייה כולו עורי צפון <u>במשכן</u> עורי צפון ובאי תימן אלו עולות ושלמים שהעולות נשחטות בצפון והשלמים בדרום הפיחי גני זה המשכן מהו גני גנוני מה הכילה הזאת מצויירת במיני צבעונים כך היה המשכן מצוייר במיני צבעונין (שמות כו) תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר יזלו בשמיו זה הקטרת יבוא דודי לגנו אמר רבי חוניא לימדתך התורה דרך ארץ שלא יהא החתן נכנס לחופה עד שהכלה נותנת לו רשות הדא הוא דכתיב יבא דודי לגנו ואח"כ באתי לגני רבי עזריה בשם רבי יהודה בן רבי סימון משל למלך שכעס על מטרונה וטרדה והוציאה מתוך פלטרין שלו לאחר זמן בקש להחזירה אמרה יחדש לי דבר ואח"כ הוא מחזירני כך לשעבר היה אדם שרוי בג"ע במחנה השכינה כעס עליו הקדוש ברוך הוא וגירשו ממחיצתו כשיצאו ישראל ממצרים בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר ישראל למחיצתו ואמר להם שיעשו לו משכן וישכון בתוכם כמה דתימא (שמות כה) ועשו לי מקדש וגו' אמרו ישראל יחדש לנו הקדוש ברוך הוא דבר אחד שהוא חפץ להחזירנו אצלו מה הוא החידוש לשעבר היה הקדוש ברוך הוא מקבל קרבנות מלמעלן (בראשית ח) וירח ה' את ריח הניחוח ועכשיו יהיה מקבל קרבנות מלמטן הדא הוא דכתיב יבא דודי לגנו זו השכינה ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנות. "באתי לגני אחותי כלה" למה הדבר דומה? למלך שאמר לבני המדינה שיבנו פלטר ובנו אותו והיו בני המדינה עומדים על פתח פלטר ומצעקים ואומרים יכנס המלך לפלטר! מה עשה נכנס בפשפש ושלח להם הכרוז אל תצעקו שכבר באתי לפלטר כך כשעמד המשכן היו ישראל אומרים "יבא דודי לגנו" לפי שמלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו ועמד המשכן מקופל עד ר"ח ניסן והיו ישראל אומרים הרי עשינו המשכן מתי תבוא השכינה ותשרה בתוך מעשה ידינו כשהגיע ר"ח ניסן וצוה הקדוש ברוך הוא להקים את המשכן שלח להם ע"י משה מה אתם יראים כבר באתי לגני אחותי כלה אמר רבי ישמעאל בן רבי יוסי באתי לגן אין כתיב כאן אלא באתי לגני לגנוני למקום שהוא עיקרי מתחלה וכי עיקר שכינה אינה בתחתונים היתה הדא הוא דכתיב (בראשית ג) וישמע את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום אמר רבי חמא בר כהנא מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך בגן מקפץ ועולה מהו (שם) ויתחבא האדם ואשתו אמר רבי איבו באותה שעה גרעה קומתו של אדם הראשון ונעשית של ק' אמה כיון שחטא אדם נסתלקה השכינה לרקיע הראשון חטא קין נסתלקה לרקיע השני חטאו דור אנוש נסתלקה לרקיע השלישי חטאו דור המבול נסתלקה לרקיע הרביעי חטאו דור הפלגה נסתלקה לרקיע החמישי חטאו הסדומיים נסתלקה לרקיע הששי חטאו המצריים נסתלקה לרקיע השביעי וכנגדן עמדו שבעה צדיקים

הקטורת. וכנסת ישראל מזמינה את דודה ואומרת יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ למשכן וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו הקרבנות:

פרק ה

והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים ואלו הן אברהם הורידה מן השביעי לששי יצחק הורידה מן הששי לחמישי יעקב הורידה מן החמישי לרביעי לוי הורידה מן הרביעי לשלישי קהת הורידה מן השלישי לשני עמרם הורידה מן השני לראשון משה הורידה מן העליונים לתחתונים אמר רבי יצחק כתיב (תהלים לז) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה הרשעים במה ישכנו באויר אלא הרשעים סלקו השכינה מן הארץ אבל הצדיקים השכינו השכינה בארץ אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן שנאמר (שמות מ) ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן (שיר ה) אריתי מורי עם בשמי זו הלבונה והקטורת אכלתי יערי עם דבשי אלו איברי עולה ואימורי קדשי הקדשים שתיתי ייני עם חלבי אלו המנחות והנסכים אכלו רעים זה משה ואהרן שתו ושכרו דודים זה נדב ואביהוא שנשתכרו בצרתן דבר אחר אכלו רעים אלו הנשיאים אמר רבי שמעון בן יוסניה למה קרא לנשיאים רעים שמכיון שהיה אחד מהם מקריב קרבן וקרבנו מתקבלת היה עושה יום טוב לאוהביו לרעיו ולקרוביו שתו ושכרו דודים אלו הנשיאים למה קרי להו דודים שהיו דודים אלו לאלו למה אמר להם אכלו רעים שתו ושכרו דודים אמר רבי ברכיה למלך שעשה סעודה והזמין אורחים כיון שאכלו ושתו א"ל תנו את המנה הזאת לבעל הבית אף הכא באתי לגני אחותי כלה ואף אתם אכלו רעים שתו ושכרו דודים אמר רבי ברכיה משל למלך שעשה סעודה והזמין אורחים ונח השרץ לתוך התמחוי ופשט המלך את ידו ופשטו הכל את ידיהם שאלו משך המלך את ידו משכו הכל את ידיהם אמר רבי ינאי משל למלך שעשה סעודה והזמין אורחים והיתה עינו יפה באורחים והיה מחזר עליהם ואומר להם יערב לכם יבסם לכם דבר אחר אריתי מורי וגו' אר"ש בן יוסניה ג' דברים כתוב כאן אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כנגד שלשה דברים שעשו הנשיאים שלא כהוגן וקבלם הקדוש ברוך הוא ואלו הן בכל מקום אין היחיד מתנדב בקטורת והנשיאים הביאו (במדבר ז) כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת בכ"מ אין היחיד מביא חטאת אלא אחר ידיעת חטאו ואלו הביאו שעיר שלא בחטא בכ"מ אין קרבן יחיד דוחה את השבת וכאן קרבן יחיד דוחה את השבת הא למדנו כמה קרבן נשיאים חביב לפני הקדוש ברוך הוא:

מדרש תנחומא נשא פרק כ

ויהי ביום כלות משה זש"ה (שיר ד) עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו עורי צפון אלו העולות שנשחטות בצפון כמו ששנו רבותינו העולה קדשי קדשים שחיטתה בצפון ובאי תימן אלו השלמים שנשחטין בדרום הפיחי גני יזלו בשמיו זו הקטרת יבא דודי לגנו אמר רבי אבהו למדה אותן התורה דרך ארץ שלא יהא חתן נכנס לחדר עד שתהא נותנת לו הכלה רשות ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנות.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"עורי צפון ובואי תימן". מכאן אתה אומר שהצדיקים לעתיד לבא אינם צריכים לא אפרסמון ולא כל מיני בשמים. רוח צפונית מכבדת וזוחלת לפניהם כל בוסמני גן עדן:

דבר אחר, "עורי צפון ובואי תימן". שהרוחות עתידות להכניס (ובאה) [קנאה] זו עם זו. הדרום אומר אני מביא גלות תימן וכל הגדה וכל הדרום. והצפון אומר אני מביא גלות צפון וכל הצפון. והמקום נותן שלום ביניהן והן נכנסין בפתח אחד. לקיים מה שנאמר באתי לגני אחותי כלה:

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

(א) נענה הדוד לקריאה ואומר: **בָּאתִי לְגַנִּי**[100] למשכן הארצי ששם היה משכני הקבוע **אָחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי** לקטתי **מוֹרִי** את לבונת הקטורת והמנחות **עִם בָּשָׂמִי**[101] הקטורת **אָכַלְתִּי**

---

[100] מדרש רבה במדבר פרשה יג פסקה ב

אמר רבי ישמעאל בן רבי יוסי באתי לגן אין כתיב כאן אלא "באתי לגני", לגנוני, למקום שהוא עיקרי מתחלה וכי עיקר שכינה אינה בתחתונים היתה הדא הוא דכתיב (בראשית ג) "וישמע את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום". אמר רבי חמא בר כהנא מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך בגן מקפץ ועולה מהו (שם) ויתחבא האדם ואשתו. אמר רבי איבו באותה שעה גרעה קומתו של אדם הראשון ונעשית של מאה אמה כיון שחטא אדם נסתלקה השכינה לרקיע הראשון חטא קין נסתלקה לרקיע השני חטאו דור אנוש נסתלקה לרקיע השלישי חטאו דור המבול נסתלקה לרקיע הרביעי חטאו דור הפלגה נסתלקה לרקיע החמישי חטאו הסדומיים נסתלקה לרקיע הששי חטאו המצריים נסתלקה לרקיע השביעי וכנגדן עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים ואלו הן אברהם הורידה מן השביעי לששי יצחק הורידה מן הששי לחמישי יעקב הורידה מן החמישי לרביעי לוי הורידה מן הרביעי לשלישי קהת הורידה מן השלישי לשני עמרם הורידה מן השני לראשון משה הורידה מן העליונים לתחתונים אמר רבי יצחק כתיב (תהלים לז) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה הרשעים במה ישכנו באויר אלא הרשעים סלקו השכינה מן הארץ אבל הצדיקים השכינו השכינה בארץ אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן שנאמר (שמות מ) ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן.

מדרש תנחומא נשא פרק טז

"ויהי ביום כלות משה" רב אומר כל מקום שהוא אומר "ויהי" דבר חדש הוא ורבי שמעון אומר כל מקום שהוא אומר ויהי דבר שהיה נפסק להרבה ימים וחזר לכמות שהיה זש"ה "באתי לגני אחותי כלה" אמר רבי שמואל בר נחמן בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו "מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו" (בראשית ב) ועבר על צוויו אמר ליה הקדוש ברוך הוא כך הייתי מתאוה שיהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים ודבר אחד צויתי אותך ולא שמרת אותו מיד סלק הקדוש ברוך הוא שכינתו לרקיע הראשון מנין דכתיב (שם) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן כיון שעברו על הצווי סלק שכינתו לרקיע הראשון עמד קין והרג להבל מיד סלק שכינתו לרקיע שני כו' (כדאיתא לעיל סדר פקודי סי' ו') אמר הקדוש ברוך הוא שבעה רקיעים בראתי ועד עכשיו יש רשעים לעמוד בה? מה עשה? קפל את כל הדורות הראשונים הרשעים והעמיד אברהם כיון שהעמיד אברהם סיגל מעשים טובים ירד הקדוש ברוך הוא מן רקיע שביעי לששי עמד יצחק ופשט צוארו על גבי המזבח ירד ששי לחמישי כו' (שם) עמד משה והורידה לארץ שנאמר (שמות יט) וירד ה' על סיני וכתיב (שיר ה) "באתי לגני אחותי כלה" אימתי? כשהוקם המשכן:

[101] תנא דבי אליהו רבה פרק כה

"באתי לגני" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות "אחותי כלה" זו כנסת ישראל

"אריתי מורי עם בשמי" אלו תורה נביאים וכתובים

"אכלתי יערי עם דבשי" אלו מדרש הלכות ואגדות

"שתיתי ייני עם חלבי" אלו מעשים טובים שחכמי ישראל מצפין להם ואחר כך

"אכלו רעים שתו ושכרו דודים":

פסיקתא רבתי פרשה ה

"אריתי מורי עם בשמי" [זה הקטורת]

"אכלתי יערי עם דבשי" אילו קדשי הקדשים וקדשים קלים.

"שתיתי ייני עם חלבי" אילו הנסכים והחלבים:

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

100

יַעְרִי אברי עולה עִם דִּבְשִׁי אמורי קדשים שָׁתִיתִי יֵינִי יין הנסכים עִם חֲלָבִי והחלבים אִכְלוּ רֵעִים משה ואהרן שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים בני ישראל:(ב)אומרת כנסת ישראל אֲנִי יְשֵׁנָה[102] בבקר השישי בסיון שנת בתמ"ח וְלִבִּי והקב"ה עֵר העיר אותי קוֹל

ברייתא דסדר עולם רבה פרק ז

ועל אותו יום (א ניסן בתמט לפ"ג) יום הקמת המשכן) הוא אומר: "עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו".

"עורי צפון" זו עולה הנשחטת בצפון.

"ובואי תימן" אלו שלמים הנשחטים בדרום. "הפיחי גני" זה אוהל מועד.

"יזלו בשמיו" זה קטורת הסמים.

"יבא דודי לגנו" זה השכינה. (כלומר השכינה היא נקראת "גן").

"ויאכל פרי מגדיו" אלו הקרבנות.

"באתי לגני אחותי כלה" זה יום שמיני. "אריתי מורי עם בשמי" זו קטורת ולבונת המנחות.

"אכלתי יערי עם דבשי" אלו איברי העולה ואימורי קדשי קדשים.

"שתיתי ייני עם חלבי" אלו הנסכים ואמורי קדשים קלים.

"אכלו רעים" זה משה ואבל אחד (זה אהרן).

יבמה (של אלישבע אשת אהרן, היינו משה) מלך, ובעלה כהן גדול אחיה נשיא (נחשון נשיא שבט יהודה) ובניה. נמצאת אלישבע בת עמינדב יתרה על ישראל ארבע שמחות ואבל אחד:

1. יבמה מלך
2. ובעלה כהן גדול
3. אחיה נשיא
4. ובניה סגני כהונה

ואבלה בשני בניה נדב ואביהוא. ויש אומרים אף בן בנה משוח מלחמה זה פנחס.

[102] מדרש רבה שמות פרשה ב פסקה ה

"אני ישנה ולבי ער" אני ישינה מן המצות ולבי ער לעשותן.

"תמתי" בסיני שנתממו עמי בסיני ואמרו (שמות כד) "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". אמר רבי ינאי: "מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חבירו מרגיש כן אמר הקדוש ברוך הוא כביכול (תהלים צא) עמו אנכי בצרה".

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפג

אמר רבי פנחס בשם רבי יהושע עד שהמלך במסבו ויהי קולות וברקים, (משל) למלך שגזר ואמר ליום פלוני אני נכנס למדינה וישנו להם בני המדינה עד הבקר, ובא המלך ומצאם ישנים, והעמיד להם (קלנים) [בקיינוס] לעוררם, ומוציאם לאפנטא של מלך והמלך מהלך עד פתח פלטין, כך קבע להם הקב"ה לישראל כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם, ויישנו להם עד הבקר לפי שהלילה של עצרת קצור והשינה ערבה, העמיד עליהם קולות וברקים וגו'.

מדרש רבה שמות פרשה לג פסקה ג

ויקחו לי תרומה הדא הוא דכתיב (שיר ה) "אני ישנה ולבי ער" אמרה כנסת ישראל:

- אני ישנתי לי מן הקץ אלא הקדוש ברוך הוא ער שנאמר (תהלים עג) "צור לבבי וחלקי אלהים לעולם"
- אני ישנה מן המצות אבל זכות אבותי עומדת לי "ולבי ער".

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

101

דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי במצרים רַעְיָתִי[103] בים יוֹנָתִי במרה תַּמָּתִי בסיני

- "אני ישנה" ממעשה העגל "ולבי ער" והקדוש ברוך הוא מרתיק עלי הוי "ויקחו לי תרומה". "פתחי לי אחותי רעיתי" עד מתי אהיה מתהלך בלא בית, "שראשי נמלא טל" אלא עשו לי מקדש שלא אהיה בחוץ:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

"אני ישנה ולבי ער". זו גלות בבל:

"מי זאת הנשקפה כמו שחר". זו גלות המשיח:

"יונתי בחגוי הסלע". זו גלות מצרים:

דבר אחר "אני ישנה ולבי ער". זה העולם נדמה לישן הזה והדחיק עליו המקום ועוררו. רבי עקיבא אומר למה היה העולם דומה? לבעל הבית שעשה כלים ולא פתחן שהיו בריאים כבר חזר ופתחן:

"אני ישנה ולבי ער". זו הגאולה שהיא דומה לישן והמקום מעוררו. כמה שנאמר "העירותי מצפון ויאת" (ישעיה מ"א כ"ה). ואח"כ "ממזרח שמש יקרא בשמי" (שם). והמקום מעורר הגאולה מן הדרום תחלה ואחר כך מן המזרח ומן הצפון. הרי רוח צפון לדרום והדרום לצפון. כל זה ליבש את מעינות המים חוץ משבעה נהרות. כל עץ פרי. שזבחו שם לע"ז ויבשו:

דבר אחר "אני ישנה ולבי ער". זו גאולת מרדכי ואסתר:

דבר אחר "אני ישנה ולבי ער". המקום אומר לישראל "אני ישנה ולבי ער":

פסיקתא דרב כהנא - פסקא ה אות ו

"אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי" וגומר אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים

"אני ישינה" מבית המקדש ולבי ער בבתי כנסיות ובבתי מדרשות

"אני ישינה" מן הקרבנות "ולבי ער" במצות וצדקות

"אני ישינה" מן המצות "ולבי ער" לעשותן

"אני ישינה" מן הקץ "ולבי ער" לגאולה

"אני ישינה" מן הגאולה ולבו של הקדוש ברוך הוא ער לגאלינו.

אמר רבי חייא בר אבא מהיכן מצאנו שנקרא הקדוש ברוך הוא ליבן של ישראל? מן הדה דכתיב "צור לבבי וחלקי אלהים לעולם" (תהלים עג כו)

"קול דודי דופק" זה משה (במצרים) "ויאמר משה כה אמר י"י כחצות הלילה אני" וגומר. (שמות יא ד)

"פתחי לי" אמר רבי יסא אמר הקדוש ברוך הוא פתחי לי פתח כחרירה של מחט ואני פותח לכם פתח שיהו אהליות וכצוצטריות ניכנסין בו.

"אחותי" (שם) אחותי במצרים שנתאחו לי בשתי מצות בדם פסח ובדם מילה

"רעיתי" (שם) רעיתי בים שנתרעו לי בים ואמרו י"י ימלוך לעולם ועד (שמות טו יט) "יונתי" (שה"ש שם) יונתי במרה שניצטיינו לי כיונה במצות.

"תמתי" (שם) תמתי בסיני שניתממו לי בסיני ואמרו "כל אשר דבר י"י נעשה ונשמע" (שמות כד ז)

רבי ינאי אומר תאומתי. לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי מה התאומים הללו חשש אחד מהם את ראשו חבירו מרגיש כך אמר הקדוש ברוך הוא עמו אנכי בצרה (תהלים צא טו)

"שראשי נמלא טל" (זה סיני שנאמר) אף שמים נטפו (שופטים ה ד)

"קווצותיי רסיסי לילה" (זה סיני שנאמר) גם עבים נטפו מים (שופטים שם) אימתיי? בחדש הזה, החדש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב ב):

[103] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

102

שָׁרַאשִׁי נִמְלָא טָל[104] השמים רעשו במתן תורה קְוֻצּוֹתַי ועבים רְסִיסֵי לָיְלָה נטפו מים׃(ג) באו אומות העולם להטות דרכי מדודי ועניתי להם פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי הסרתי הערלה ביום השמיני אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה[105] וכי ניתן להשיבה? רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי במי

"פתחי לי אחותי רעיתי". אמר רבי אלעזר ביום שאמר מלך בבל כל בית שיהא פתוח היו נכנסים ובוזזים אותו. וכל בית שהוא נעול אל תכנסו בתוכו. ונעלו ישראל בתיהם. לפיכך שלח המקום נביאים לישראל ואומרים להם פתחו בתיכם עד מתי אתם יושבים באפלה:

דבר אחר, "פתחי לי אחותי רעיתי". הרי זו לימי גוג [ומגוג] שישראל עתידים להיות טמונים במערות ובמחילות והקדוש ברוך הוא מרתיק עליהם.

שמעון בן שטח היה אומר שהקדוש ברוך הוא אומר לישראל "פתחי לי אחותי" והם מסתכלים. והמקום עושה להם נסים והם רואים את המשיח עומד בראש מדבר מואב ועמו ארבע מאות איש והמקום נותן להם גאולה. לקיים מה שנאמר ונתתי לה את כרמיה משם (הושע ב' ט"ז). והמחילה (נפרדת) [נפתחת] להם משם ממדבר מואב לחורב. וישראל הולכים ונוטלים את הזיין ממדבר חורב שהשם כתוב בו. ובאים ונוטלים עמון ומואב. לקיים מה שנאמר "אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם" (ישעיה י"א י"ד). אמר רבי יוסי [בן רבי יהודה] כדרך שהלגיונות עושים להם בית חמדה. כך חורב עשוי לישראל בית חמדה. הרי מלכי הצפון שומעים שנהרגו עמון ומואב וכלם מתכנסים ובאים וקובעים המלוכה בדמשק. ומלכי המערב והדרום מתכנסים אף הם. באים ונוטלים עצה במדין. וישראל מצירין להניח את החכמים שבמדין אי אפשר ולהניח את אחיהם שבירושלים [והמקום פותח פתח לאליהו והוא יוצא למדין ומניח את החכמים שבירושלים]. ומה אליהו עושה. כל המדבר שהוא הולך מירושלים למדין שכלו טרשים וחיה רעה עושה לו המקום נסים והוא בא ועומד לפני המשיח במדין והמשיח נפטר משם ואליהו עומד. באותה שעה הוא מוציא את ספר הישר. שכל התורה הזאת אינה אלא שירה אחת מתוכו. הארץ נפתחה מתחתיהם ושורפת אותם ונעשה להם שם [קבר] גדול. נמצא מקיים "פתחי לי אחותי רעיתי". והמשיח בא לו ממדין ונוטל כל בזתה. וכן לדמשק ונוטל בזתה. לקיים מה שנאמר "ישא את חיל דמשק" (ישעיה ח' ד'). עד שלא תפול מלכות אדום. והפתח נפתח משם לרומי. לקיים מה שנאמר "שם ירעה עגל ושם ירבץ" (שם כ"ז י'):

מדרש תהילים מזמור יח

רבי יהודה מייתי לה מטעם אחר, (שיר השירים ה, ב) "פתחי לי אחותי רעיתי". "אחותי", זו בבל.

"רעיתי", זו מדי,

"יונתי", ביון. ולמה קורין אותה יונתי, שהיו מקריבין תורין ובני יונה בימיה.

"תמתי", באדום. ולמה קורין אותה תמתי, לפי שהיו ישראל מומתין עמה ונותנין נפשותם על קדושת השם, שכמה שְׁמדין גזרו עלינו בימיה:

[104] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

"שראשי נמלא טל". אמר להם הקדוש ברוך הוא אדם דומה לישן הזה ואני עוררהו. הרי מלכי מזרח מתכנסים לתדמור וישראל באים מרומי ומקריבים לירושלים שבעת ימים. והקדוש ברוך הוא משיב הרוח ואומר לישראל חזרו לתדמור כנגד מלכי המזרח. ומלכי הגוים אומרים נותן לישראל [רשות] לבנות בית המקדש והם באים לשרפו והקדוש ברוך הוא יוצא ונלחם עמהם. לקיים מה שנאמר ויצא ה' ונלחם בגוים ההם (זכריה י"ד ג'). והמשיח בא לו לצור ולצידון ולתדמור ולבירי. לקיים מה שנאמר אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם (ישעיה י"א י"ד). וכל האומות היו עתידות לשמוע והן מתכנסות ובאות על פוגה ועל עכו והם בוכים על סביבות עכו פרוסות. וכל הירדן וכל ישראל מראין לחבוש הזה שבאפלה. והקדוש ברוך הוא קורע את הרקיעים ומראה לישראל את כסא הכבוד. לקיים מה שנאמר "ומעי המו עליו". והיו מתפללים והוא מקבלם לקיים מה שנאמר "פתחי לי אחותי רעיתי":

[105] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ד

"פשטתי את כתנתי" אמר רבי יוחנן אפילו תמה שבתמות יודעת לפשוט וללבוש ואת אמרת "פשטתי את כתנתי (איככה אלבשנה)"? רבי חנינא ורבי יוחנן אמרי: "יום שנזדוג להם נבוכדנצר הרשע לישראל פשט מהם שני לבושים גדולים לבוש כהונה ולבוש מלכות".

"רחצתי את רגלי" מטינוף עבודת כוכבים. יודעת הייתי שאבק של אותו מקום משיאני לעבודת כוכבים אף על פי כן "דודי שלח ידו מן החור" אמר רבי אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדֵל שרצים אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כל נסים שעשית לי על ידי כורש לא היה מוטב לעשותן לי על ידי דניאל ועל ידי אדם צדיק אף על פי כן "מעי המו עליו" אמר רבי עזריה אמר הקדוש ברוך הוא גזר טב אנא אתון אמרין ומעי המו עלי גם אני אמרתי (ירמיה ד') מעי מעי אוחילה

דבר אחר, "פשטתי את כתנתי" אמר רבי יוחנן בשם ריש לקיש אפילו תמה שבתמות יודעת לפשוט וללבוש ואת אמרת פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה? אלא מהו זה לפי ששינת העצרת עריבה והלילה קצרה אמר רבי יודן אף פורטענא (פרעוש - עץ יוסף) לא עקצה בהם.

"רחצתי את רגלי" מטינוף של עבודת כוכבים יודעת הייתי שאבק של אותו המקום משיאני לעבודת כוכבים אף על פי כן

"דודי שלח ידו מן החור" אמר רבי אמי כעני שמבקש צדקה אף על פי כן

"ומעי המו עלי" והוא אמר לי (ירמיהו ל"א, 19) "המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'":

ילקו"ש שיה"ש פרק ה רמז תתקפח

"פשטתי את כתנתי" וגו', וכי יש אדם שפושט ואינו לובש? אלא, תשובה לעובדי אלילים שרוצים להטעות את ישראל, אנו נמולין לשמונה ימים יכולים אנו להסיר את המילה. רחצתי את רגלי במי הכיור.

"איככה אטנפם" באלילים.

"דודי שלח ידו מן החור" בשעה שעברו את הים עשה להם חלונות והיו השבטים רואים זה את זה והיו רואים את השכינה מחבלת מצרים, ואפילו עוברין שבמעי אמם אמרו שירה הדא הוא דכתיב "ומעי המו עליו" וכתיב "במקהלות ברכו אלהים, אדני ממקור ישראל" (תהלים סח,27).

"קמתי אני לפתוח לדודי", אמר הקב"ה קיימתי עמידת זקן תחלה "ואתה פה עמוד עמדי".(דברים ה,28)

"וידי נטפו מור" במתן תורה נתמלא כל העולם כלו בשמים.

"ואצבעותי מור עובר" להיכן עבר, גנזו הקב"ה לצדיקים דכתיב "על כפות המנעול".

"פתחתי אני לדודי" כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

"ודודי חמק עבר" שהקול מתעלם מהם ושומעים אותו מארבע רוחות ורצין כנגדו.

"נפשי יצאה בדברו", בדבור ראשון יצאה נשמתן של ישראל.

"בקשתיו ולא מצאתיו" בעגל.

"קראתיו ולא ענני" במרגלים.

"מצאוני השומרים" בשעה שצרו על ירושלים כל מי שבורח היו מכין אותו ומפצעין ראשו ונוטלין את כובעו שנאמר "נשאו את רדידי". דבר אחר, "קמתי אני" לפתוח לדודי בתשובה ממה שאמרתי לעגל "אלה אלהיך ישראל". "ואצבעותי מור עובר" שעבר הקב"ה על אותו מר שנאמר וינחם ה' על הרעה, "על כפות המנעול" שננעל שלא ליכנס לארץ.

"מצאוני השומרים" אלו בני לוי "כי שמרו אמרתך",

"הסובבים בעיר" (אלו בני לוי שנאמר עליהם) "עברו ושובו משער לשער", "הכוני פצעוני" (אלו בני לוי שנאמר עליהם) "הרגו איש את אחיו".

"נשאו את רדידי" (אלו בני ישראל שנאמר עליהם) "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב". תני רי שמעון בן יוחאי זה הזיין שניתן לישראל בחורב ושם המפורש כתוב בו, וכיון שחטאו ניטל מהם, רבי איבו אמר מלאך ירד וקלפו, רב אמר מאליו היה נקלף,

"שומרי החומות" שומרי חומותיה של תורה. "כי חולת אהבה אני" מה החולה מצפה לרוחה כך ישראל מצפים לגאולה.

"אחותי" בבל "לאלהך לא איתנא פלחין".(דניאל ג,12)

"רעיתי" במדי "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה".(אסתר ג,2)

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

הכיור אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם בעבודת אלילים?:(ד) דּוֹדִי קרא לי ו שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחֹר[106]

מבעד לכנפי החיות וּמֵעַי וגעגועי הָמוּ עָלָיו גברו בי:(ה) קַמְתִּי אֲנִי ולא בני אדום

וישמעאל לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי לקבל את התורה וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר[107] מרירות חטא העגל

וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר ואף על פי כן מחל והעביר חטאי לי אולם עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל

"יונתי" ביון, אלכסנדרוס מוקדון כד הוה חזי לשמעון הצדיק הוה קאי על רגלוהי וכו'. (תלמוד בבלי יומא סט עמוד א)
"תמתי" באדום על שם "תם עונך בת ציון" (איכה ד,22)
"אם תמצאו את דודי מה תגידו לו כי חולת אהבה אני", חולי שאני חולה אינו חולה מעים ולא מיחוש של ראש ולא כאב של עינים, ממה אני חולה? מאהבה, לא על אהבה אלא על מות "עלמות אהבוך", (שיר א,3) איזה אומה בעולם שאמר לה הקב"ה רדי לים וירדה? אי זה אומה נכנסה לאש כחנניה מישאל ועזריה?

[106] תנא דבי אליהו זוטא פרק כג

"דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו" כנגד מי אמד שלמה המקרא הזה? לא אמדו אלא כנגד כנסת ישראל שאומרים לפני הקב"ה רבונו של עולם אלמלא רחמיך וחסדיך הרבים שאתה מרחם עלינו וידיך פרושות תחת כנפי החיות ואתה מקבל אותנו בתשובה שלמה אין לנו כח לעמוד לפני מדת הדין.

ילקוט שמעוני תהלים - פרק עז - רמז תתטז

"אזכרה אלהים ואהמיה",(תהלים עז,4) כשישראל מזכירין להקב"ה מעיהם הומים עליו שנאמר "דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו", וכשהקב"ה מזכיר את ישראל מעיו הומים עליהם שנאמר "כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו" (ירמיהו לא,19)

[107] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ה

"קמתי אני לפתוח לדודי" קמתי אני ולא אומות העולם. תרגם רבי יעקב בר אבונה קמי רבי יצחק כתיב (עזרא א') ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלוים וגו' ליהודה שהוא מלך ובנימן שבית המקדש בחלקו לכהנים מפני העבודה וללוים מפני הדוכן.

"לפתוח לדודי" בתשובה "וידי נטפו מור" מררים דגזר כורש ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבור. אמר רבי יוחנן כתיב (ישעיה י"ג) חשך השמש בצאתו לווי הוה קבל ההוא יומא ולא דנחה יצא כורש לטייל במדינה וראה המדינה שוממת אמר מה טיבה של מדינה זו שוממת איכן הם הזהבים? איכן הם הכספים? אמרי ליה ולאו את הוא דגזרת ואמרת כל יהודאין יפקון ויבנון בית מקדשא ?! מנהון דהבים ומנהון כספים הא דסלקין למבנא מקדשא. בההיא שעתא גזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבור. דניאל וסיעתו וחבורתו עלו באותה שעה אמרו מוטב שנאכל סעודת ארץ ישראל ונברך על ארץ ישראל עזרא וסיעתו וחבורתו לא עלו באותה שעה ולמה לא עלה באותה שעה עזרא שהיה צריך לברר תלמודו לפני ברוך בן נריה ויעלה ברוך בן נריה אלא אמרי ברוך בן נריה אדם גדול וישיש היה ואפילו בגלקטיקא לא היה יכול להטען אמר ריש לקיש מקודש הבית שלא עלה עזרא באותה שעה שאלו עלה עזרא באותה שעה היה לשטן לקטרג ולומר מוטב שישמש עזרא בכהונה גדולה מלשמש יהושע בן יהוצדק כהן גדול ויהושע בן יהוצדק היה כהן גדול בן כהן גדול אבל עזרא ע"י שהיה אדם צדיק לא היה ראוי לשמש בכהונה גדולה כמותו אמר רבי סימון קשה היא שלשלת יוחסין לפני הקב"ה להעקר ממקומה.

"על כפות המנעול" שמשם ננעל פרת לפניהם.

דבר אחר, "קמתי אני ולא אומות העולם

"לפתוח לדודי" בתשובה

"וידי נטפו מור" מררים שאמרתי לעגל (שמות ל"ב) אלה אלהיך ישראל

"ואצבעותי מור עובר" אעפ"כ מר עובר עבר על מרי שנאמר (שם) וינחם ה' על הרעה וגו' "על כפות המנעול" שמשם ננעל בפניהם שלא יכנסו לארץ ישראל:

נעל ממני את הכניסה לארץ ישראל:(ו) פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי[108] ואמרתי לדודי "כל אשר דיבר ד' נעשה" וקול וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נעלם ממני נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ כאשר אמר "אנכי ד' אלהיך אשר הוצאתיך וכו'" בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ כאשר חטאתי לפניו בעגל קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי[109] בחטא המרגלים:(ז) מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים בני שבט לוי שומרי משמרת הקודש הַסֹּבְבִים בָּעִיר[110] במחנה ישראל הִכּוּנִי פְצָעוּנִי והרגו איש את אחיו

---

[108] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ו

"פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר" נתחטא נתמלא עלי עברה

"נפשי יצאה בדברו" בדיבורו של כורש דגזר דלא עבר פרת לא יעבר

"בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני". דבר אחר,

"פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר" נתחטא נתמלא עלי עברה כאשה עוברת

"נפשי יצאה בדברו" בדיבורו מקול דיבורו הראשון שאמר אנכי ה' אלהיך

"בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני":

[109] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

"קראתיו ולא ענני" בשעה שנסתלקה השכינה בימי ישעיה עשר פעמים עד שלא נסתלקה השכינה :

1. (מבין שני הכרובים אל הכרוב האחד).
2. מן הכרוב האחד לכרוב השני.
3. מן הכרוב השני למפתן הבית. כמה שנאמר "וירם כבוד ה' מעל הכרוב על מפתן הבית" (יחזקאל י' ד').
4. וממפתן הבית למזבח. כמה שנאמר "ראיתי את ה' (עומד) [נצב] על המזבח" (עמוס ט' א').
5. וממזבח לחומה. שנאמר (ראיתי את ה' עומד על החומה) [והנה ה' נצב על חומת אנך] (שם ז' ז').
6. ומחומה לגג. כמה שנאמר "טוב לשבת על פנת גג" (משלי כ"א ט').
7. ומפנת גג להר הזיתים. כמה שנאמר "ויעל כבוד ה' ויעמוד על ההר אשר מקדם לעיר" (יחזקאל י"א כ"ג).
8. מהר הזיתים למדבר. כמה שנאמר "טוב שבת בארץ מדבר" (משלי כ"א י"ט).
9. מן המדבר לשמים. כמה שנאמר "השמים שמים לה'" (תהלים קט"ו י"ז).
10. הרי ישראל מבקשים את השכינה והיא לא חוזרת עד שיגיע הקץ. לכך נאמר "קראתיו ולא ענני":

[110] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

"מצאוני השומרים הסובבים בעיר". כיון שנסתלקה השכינה באו המלכיות ושרפו את בית המקדש. שהוא משול ככתנת:

דבר אחר, מצאוני השומרים הסובבים בעיר. ביום שנתנה רשות למלאכי השרת שיהו (עמהם) [עומדים] על החומה (ביום) [כמה] שנאמר "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים" (ישעיה ס"ב ו'). אמר רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי בו ביום נתנה רשות לגבריאל להפרע מן המלכיות. לקיים מה שנאמר "מקול המון נדדו עמים" (ישעיה ל"ג ג'). וכן הוא אומר "קול המון (בהמון) [בהרים] דמות עם רב" (שם י"ג ד'). זה הקדוש ברוך הוא. "ה' וכלי זעמו לחבל כל הארץ" (שם שם ה'). ואח"כ "יריע אף יצריח על אויביו יתגבר" (שם מ"ב י"ג):

מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ז

נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי[111] נטלו כתריי ועדיי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת מלאכי השרת:(ח) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם פונה הרעיה ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם[112] אומות העולם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי הקב"ה מַה תַּגִּידוּ לוֹ? שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי[113] שאני חולה באהבתו ומצפה לגאולה:(ט) בַּמָּה שונה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד משאר דודים? אמרי לנו את הַיָּפָה בַּנָּשִׁים[114] באומות מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד[115] שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ? כך שואלים אומות

"מצאוני השומרים הסובבים בעיר" זה (עזרא ה,3) "תתני פחת עבר נהרא " וחבריו (שהיה מושל עבר הנהר והוא לא היה צורר ליהודים, ושאל מי נתן להם רשות לבנות המקדש כי אישור כורש נשכח בעת ההיא - מלבי"ם)

"הכוני פצעוני" כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם

"נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות" חומותיה של ירושלם.

אמר רבי אבא בר כהנא לשעבר היתה נבנה החומה אבן שמנה אמות ואבן עשר אמות (מ"א ז' י') ברם הכא (עזרא ה') הוא מתבנא אבן גלל ואבן דגולגל.

דבר אחר, "מצאוני השומרים" שבטו של לוי דכתיב בהו (דברים ל"ג) כי שמרו אמרתך הסובבים בעיר המדבר אחר (שמות ל"ב) עברו ושובו משער לשער

"הכוני פצעוני" המדבר אחר (שם) והרגו איש את אחיו

"נשאו את רדידי מעלי" זה הזין.

תני רשב"י זין שנתן להם לישראל בחורב שם המפורש היה חקוק עליו וכיון שחטאו נטל מהם כיצד נטל מהם רבי איבו אמר מלאך ירד וקלפו ורבנן אמרי מאליו היה נקלף "שומרי החומות" שומרי חומותיה של תורה:

[111] תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח/א

דרש רבי סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום שנאמר "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב." (שמות לג,6).

[112] רש"י שיר השירים פרק ה פסוק ח

"השבעתי אתכם" - האומות, אנשי נבוכדנצר שראיתם בחנניה מישאל ועזריה מוסרים עצמם לכבשן האש ואת דניאל לגוב אריות על עסקי התפלה ואת דורו של מרדכי בימי המן.

"אם תמצאו את דודי" - לעתיד לבא ליום הדין שיבוקש מכם להעיד עלי כענין שנאמר (ישעיה טו) יתנו עידיהן ויצדקו.

"מה תגידו לו" - שתעידו עלי שבשביל אהבתו חליתי ביסורים קשים ביניכם יבא נבוכדנאצר ויעיד יבא אליפז וצופר וכל נביאי האומות ויעידו עלי שקיימתי את התורה:

מדרש רבה שמות פרשה כג פסקה י

אמרו רבותינו אל תהי קורא "בנות ירושלים" אלא בונות ירושלים זו סנהדרי גדולה של ישראל שהן יושבין ומבַנין אותה (וכן במדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה לו).

[113] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה ח

"השבעתי אתכם בנות ירושלם מה תגידו לו שחולת אהבה אני" מה חולה זו מצפה לרפואה כך הדור שבמצרים מצפה לגאולה.

[114] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ה - המשך רמז תתקפח

"מה דודך מדוד היפה בנשים", אמר רבי עקיבא זה אלי ואנהו מדבר בנויותו ובשבחו של מי שאמר והיה העולם. (בסיני) עובדי אלילים שואלים את ישראל לומר מה דודך מדוד שכך אתם נהרגין עליו שנאמר על כן עלמות אהבוך על מות, וכתיב כי עליך הורגנו כל היום, הרי אתם נאים הרי את גבורים בואו והתערבו עמנו ואנו עושין אתכם דוכסין ואיפרכין ואיסטרטליטין, וישראל אומרים לעו"א מכירין אתם אותו נאמר לכם מקצת שבחו:

- "דודי צח" לי במצרים ועברתי בארץ מצרים, "ואדום" לי במצרים ועבר ה' לנגוף וגו',
- "צח" לי בים "ובני ישראל הלכו ביבשה"
- "ואדום" לי בים שנאמר "וינער ה' את מצרים",
- "צח" לי בעולם הזה, "ואדום" לי בעולם הבא,

רבי לוי בר חיתא אמר בה תלת:

- "צח" לי בשבת, ואדום לי בשאר ימי השבת
- "צח" לי בראש השנה, ואדום לי כל ימות השנה
- "צח" לי בעולם הזה ואדום לי לעולם הבא:

"דגול מרבבה", אמר רבי אבא בר כהנא מלך בשר ודם מעטיפתו (ממלבושיו - עץ יוסף) ניכר, ברם הכא הוא אש ומשרתיו אש. ואתה מרבבות קדש, אות הוא בתוך רבבות קדש, "ראשו כתם פז, עיניו כיונים, לחייו כערוגת, ידיו גלילי זהב, שוקיו עמודי שש", וכיון ששומעין אומות העולם שבחו של מי שאמר והיה העולם אומרים לישראל נלכה עמכם שנאמר "אנה הלך דודך", וישראל אומרים לעובדי אלילים אין לכם חלק בו שנאמר "אני לדודי ודודי לי".

מדרש זוטא שיר השירים ה

"מה דודך מדוד היפה בנשים". הכשרים שבאומות אומרים לישראל למי שאתם עובדים נלך עמכם, כמה שנאמר "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד" (צפניה ג' ט'):

[115] מדרש אגדת בראשית פרק פד

אמרו לה אומות העולם "מה דודך מדוד" וגו' אמרה להן הרי אני מונה לכם שבחו ופורטת לפניכם מעשיו ואתם יודעים שלא לחנם חוזרני אחריו:

"דודי צח ואדום" צח לישראל ואדום לעשו שנאמר מדוע אדום ללבושך (ישעי' סג ב)

"דגול מרבבה" שאין ברבבות של מעלה כמותו.

"ראשו כתם פז" זו תורה דכתיב הנחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט יא)

"קווצותיו תלתלים" אלו פרשיות של תורה שהן עשויות פסוקות

"שחורות כעורב" זה הכתב. דבר אחר "שחורות" זו כנסת ישראל שנאמר שחורה אני

"עיניו כיונים" זו חמה ולבנה

"ידיו גלילי זהב" זה הקשת

"מעיו עשת שן" זה האויר

"שוקיו עמודי שש" אלו ההרים

"מיוסדים על אדני פז" אלו יסודי ההיכל "מראיהו כלבנון" זה בית המקדש

"בחור כארזים" שהוא מהלך עם הצדיקים שנאמר והתהלכתי בתוככם (ויקרא כו יב). "חכו ממתקים" בשעת מתן תורה "וכולו מחמדים" כשהוא מקבל את השבים אמרו להן אומות העולם הואיל שמקבל את השבים,

"אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך" אמר הקב"ה אומות העולם משניאין אותי על בני ובני מאהבין אותי על כל האומות אלו אני נותן להם מאה עולמות מלאין באהבה שאהבתי את בני שנאמר "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו".

ילקוט שמעוני דברים - פרק לג - רמז תתקנא

היו אומות העולם שואלים את ישראל ואומרים להם "מה דודך מדוד" שכך את מומתין עליו שכך אתם נהרגין עליו שנאמר "על כן עלמות אהבוך", ואומר "כי עליך הורגנו כל היום", כלכם נאים כלכם גבורים בואו והתערבו עמנו,

העולם את הרעיה, כנסת ישראל. והיא עונה להם:(י) **דּוֹדִי** לבן ו **צַח** במעמד הר סיני **וְאָדוֹם**[116]

וישראל אומרים להם נאמר לכם מקצת שבחו ואתם מכירין אותו "דודי צח ואדום דגול מרבבה ראשו כתם פז וגו' עיניו כיונים על אפיקי מים וגו' לחייו כערוגת הבשם וגו' ידיו גלילי זהב וגו' שוקיו עמודי שש וגו' חכו ממתקים", כיון ששמעו אומות העולם נויו ושבחו של מי שאמר והיה העולם, אמרו להם לישראל נלך עמכם שנאמר "אנה הלך דודך היפה בנשים" וגו', וישראל אומרים להן אין לכם חלק בו "אני לדודי ודודי לי":

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ה - רמז תתקצא

"מה דודך מדוד היפה בנשים" הכשרה שבאומות, דודי צח כששומרים את התורה, ואדום כשיפרע מן העובדי אלילים,
"ראשו כתם פז" בשעה שהוא מביא יסורין בגיהנם,
"קוצותיו תלתלים" זה היה המזבח,
"רוחצות בחלב" אלו המדרשות,
"לחייו כערוגת הבושם" אלו הלוחות, "שפתותיו שושנים" אלו האגדות.
"שוקיו עמודי שש" ביום שנכנס משה ועמד לפני כסא הכבוד,
"אנה הלך דודך" ביום שנאמר ויבן מזבח תחת ההר, שהיו ישראל סבורים שהר סיני קדושת עולם ולא היה אלא קדושת שעה. "דודי ירד לגנו" ביום קרבנו של הבל ושל נח ושל מנוח ושלמה.
"ידיו גלילי זהב" אלו הלוחות שנאמר והלוחות מעשה אלהים.
"גלילי זהב" אלו דברי תורה שנאמר הנחמדים מזהב וכו', אמר רבי יהושע בר נחמיה מעשה נסים היו ונגללין היו ושל סנפירינון היו, רבי מנחמא בשם רבי אבין אמר וחצובין מגלגל חמה.
"עיניו כיונים" שנאמר עיני ה' צופות רעים וטובים. דבר אחר אלו תלמידי חכמים שהם גלגל עינו של עולם.
"על אפיקי מים" בשעה שהם יושבים ועוסקים בתורה שנמשלה למים הקב"ה בא ומאיר עליהם בהלכה דכתיב מצות ה' ברה מאירת עינים.
"רוחצות בחלב" דברים המסותרים מלבינין אותם כחלב,
"יושבות על מלאת כאדם שהוא יושב על הברכה וממלא ומשקה,
"ממולאים בתרשיש" כימה רבה ארוכה מארץ מדה וגו', מה הים הזה בין גל לגל גלגלים קטנים, כך בין דבור לדבור דקדוקים של תורה.
"מעולפת ספירים" אלו ספרי תורה שהם דומים לעשת שן שמקושטת כספיר.
"זה דודי וזה רעי", אמר הקב"ה כל מי שמבטל צרכיו ויושב ועוסק בתורה "זה דודי וזה רעי", ולא עוד אלא כאלו בנה בית המקדש דכתיב "בנות ירושלים":

[116] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ה

"דודי צח ואדום". דודי צח שאני נותן את התורה.
"ואדום" שהוא נפרע מן האומות:
"ראשו כתם פז". בשעה שהוא מביא את היסורים על ישראל לנקותם מעון:
"קוצותיו תלתלים" זה [היה] המזבח:
"רוחצות בחלב". אלו המדרשות:
"לחייו כערוגת הבשם". אלו הלוחות:
"שפתותיו שושנים". אלו האגדות:
"שוקיו עמודי שש". ביום שנכנס משה ועמד לפני כסא הכבוד:

מדרש שמואל פרשה ה

"ראשו כתם פז" וגו'. ראשו זו תורה, שנאמר, (משלי ח, כב) ה' קנני ראשית דרכו וגו'.

כשנפרע מאומות העולם דָּגוּל מֵרְבָבָה[117] ומיוחד הוא ברבבות מלאכיו:(יא) רֹאשׁוֹ בראשית, במעמד הר סיני, נתן לי את התורה שהיא יקרה כ- כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו והפרשיות בה תַּלְתַּלִּים[118] מסודרות בקבוצות ומשורטטות והאותיות שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב[119]:(יב) עֵינָיו חכמי הסנהדרין נאמנים כְּיוֹנִים[120] ומתחזקים בתורה כ עַל אֲפִיקֵי מָיִם ואת ההלכות

"כתם פז", אלו דברי תורה שנחמדים מזהב ומפז רב. דברים שנבראו מבראשית חרותים בכתם פז. דאמר רבי הונא בשם רבי שמעון בן לקיש, שני אלפים שנה קדמה תורה לבריאתו של עולם. ומה טעמיה. שנאמר, (שם, ל) ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקב"ה אלף שנים, דכתיב, (תהלים צ, ד) "כי אלף שנים בעיניך כיום" וגו'.

[117] מדרש תנחומא במדבר פרק יד

"הביאני אל בית היין" מהו הביאני אל בית היין כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות מלאכים שנאמר (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו עשויין דגלים דגלים לכך נאמר "דגול מרבבה".

מדרש אגדת בראשית פרק פד

"דגול מרבבה" אין ברבבות של מעלה כמותו.

ילקו"ש שיה"ש פרק ה רמז תתקפח

"דגול מרבבה", אמר רבי אבא בר כהנא מלך בשר ודם מעטיפתו ניכר, ברם הכא הוא אש ומשרתיו אש. "ואתה מרבבות קדש", (דברים לג,2) אות הוא בתוך רבבות קדש.

מסכת חגיגה דף טז עמוד א

רבי אבהו אמר: "דגול מרבבה" דוגמא הוא ברבבה שלו.

[118] מדרש שמואל פרשה ה

"קוצותיו תלתלים". זה הסירגול (כלומר שירטוט על הקלף)

[119] מדרש שמואל פרשה ה

"שחורות כעורב". אלו האותיות. רבי אליעזר ורבי יהושע אומר, במי הם מתקיימות במי שהוא משחיר ומעריב בהם. אמר רבי שמואל בר אימי: "דברי תורה צריכין השחרה והערבה פרנסה מנין"? (השווה עירובין דף כב ע"א)
(איוב לח, מא) "מי יכין לעורב צידו" אמר רבי שמואל בר אימי, תדע לך שהוא כן, שהרי אליהו זכור לטוב על ידי שהשחיר והעריב בהן לא כבר זמנו לו עורבים לחם ובשר, דכתיב, (מלכים א יז, יא) והעורבים מביאים לו לחם ובשר וגו'. אמר רבי אמי, דברי תורה צריכין השחרה והערבה הפרנסה מנין, מי יכין לעורב צידו. אם אין אדם נעשה אכזרי על בניו ואל בני ביתו כעורב, אינו זכאי לדברי תורה. רב אסי הוה עסקן, וחמא חד עורב עבד קן עבד ביען עבד אפרוחין, נסב יתהון ויהב יתהון בחדא קדר, ואשע באפיהון תלתא יומין. פתח באפיהון למידע מה אינון עבדין, ואשכח יתהון דעבדין צואה ועבדה צואה יתושין והוון פרחון ואינון אכלין, וקרא עליהון הדין פסוקא, מי יכין לעורב צידו וגו'.

[120] מדרש רבה שיה"ש פ' ה פסקה טז

"עיניו כיונים" עיניו אלו סנהדרין שהם עינים לעדה שנאמר (במדבר ט"ו) "והיה אם מעיני העדה". רמ"ח אברים יש בו באדם וכולן הולכין אחר העינים כך ישראל אין יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהן.
"על אפיקי מים" שהם אפיקים על מימיה של תורה דאמר רבי חמא בר עוקבא דברי תורה מגבירין הם לכל מי שהוא עוסק בם כל צרכן.

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

110

רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב[121] מלבנים ומבררים בעומק יֹשְׁבוֹת עד שמיישבים את כל הקושיות עַל מִלֵּאת כדרכה של התורה :(יג) לְחָיָו תלמידי החכמים כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם בעלי מגוון דיעות מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים[122] ועשירים בידע שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים ובקיאים בו נֹטְפוֹת מוֹר וכשהלימוד אינו שנון בפיהם הם עֹבֵר[123] חוזרים על לימודם:(יד) יָדָיו

"רוחצות בחלב" אלו ההלכות שהן רוחצין אותם בשנים עד שעושים אותה נקיים כחלב "יושבות על מלאת" מלאתה של תורה:

ילקו"ש שיה"ש פרק ה רמז תתקצא

"רוחצות בחלב" דברים המסותרים מלבינין אותם כחלב,

"יושבות על מלאת" כאדם שהוא יושב על הברכה וממלא ומשקה,

"ממולאים בתרשיש" כימה רבה ארוכה מארץ מדה וגו', מה הים הזה בין גל לגל גלגלים קטנים, כך בין דבור לדבור דקדוקים של תורה.

"מעולפת ספירים" אלו ספרי תורה שהם דומים לעשת שן שמקושטת כספיר.

"זה דודי וזה רעי", אמר הקב"ה כל מי שמבטל צרכיו ויושב ועוסק בתורה זה דודי וזה רעי, ולא עוד אלא כאלו בנה בית המקדש דכתיב "בנות ירושלים":

[121] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה טז

"רוחצות בחלב" אלו ההלכות שהן רוחצין אותם בשנים עד שעושים אותה נקיים כחלב יושבות על מלאת מלאתה של תורה:

ילקו"ש שיה"ש - פרק ה - רמז תתקצא

"רוחצות בחלב" אלו המדרשות, לחייו כערוגת הבושם אלו הלוחות, שפתותיו שושנים אלו האגדות.

ילקו"ש שיה"ש פרק ה רמז תתקצא

"רוחצות בחלב" דברים המסותרים מלבינין אותם כחלב, יושבות על מלאת כאדם שהוא יושב על הברכה וממלא ומשקה.

[122] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה יח

"לחיו כערוגת הבשם" אמר רבי ינאי ביומוי דזמניין תרתין חבורן והוינן נפקין ולעיין באורייתא בהדא אסטרין ולא כטעם שהיתה זו אומרת זו אומרת.

"מגדלות מרקחים" אמר רבי תנחומא מה מגדלות הרקח הזה יש בו מכל מיני בשמים כך תלמיד חכם צריך להיות מלא מקרא משנה ותלמוד והלכות ואגדות.

[123] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה יח

"שפתותיו שושנים" זה תלמיד חכם הרגיל במשנתו.

"שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר" זה תלמיד שאינו רגיל במשנתו ששפתיו נוטפות מור אעפ"כ עובר הוא וחוזר ומברר תלמודו:

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

גְּלִילֵי זָהָב[124] שני לוחות הברית מְמֻלָּאִים מלאים בְּתַרְשִׁישׁ[125] בתרי"ג מצוות מֵעָיו ובספר תורת כהנים עֲשֶׂת שֵׁן[126] יש הרבה הלכות וגופי תורה. והלוחות היו מְעֻלָּפֶת סַפִּירִים מאבן יקרה:(טו) שׁוֹקָיו פרשיות התורה עַמּוּדֵי שֵׁשׁ[127] נדרשות לפניהן

---

[124] מדרש רבה במדבר פרשה יג פסקה

אמר חנניה בן אחי רבי יהושע: "ידיו גלילי זהב" אלו שני לוחות הברית שכתוב עליהן כתובים באצבע אלהים.
"גלילי זהב" מה הגלים הללו בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים, כך בין כל דיבור ודיבור פרשיותיה של תורה היו כתובים ודקדוקיה.

מדרש תנחומא עקב פרק ט

"פסל לך" (שמות לד,1) שתהא הפסולת שלך. רבי לוי ורבי יוחנן אומר מהיכן פסלן? אחד אומר מתחת כסא הכבוד פסלן ואחד אומר מתוך אהלו ברא לו מחצב ומשם חצב שני לוחות אבנים ונטל את הפסולת ומשם העשיר שהיו של סנפרינון הוא ששלמה אמר "ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש מעיו עשת שן מעולפת ספירים" (שיר ה)
"ידיו גלילי זהב" אלו לוחות וכמה היו בכל לוח חמש דברות על לוח אחת והיו עשויין כמין גללים בין זה לזה שנאמר ידיו גלילי זהב
"מעולפת ספירים" שהיו של סנפרינון.

[125] רש"י שיר השירים פרק ה פסוק טז

ממלאים בתרשיש - שכלל בעשרת הדברות תרי"ג מצות.

[126] מדרש רבה שיה"ש פרשה ה פסקה כ

חנניה בן אחי רבי יהושע אמר בין כל דבור ודבור פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובין רבי יוחנן כד הוה פשיט קרייה והוה מטי בדין פסוקא "ממולאים בתרשיש" הוה אמר יפה למדני בן אחי רבי יהושע, מה גלים הללו בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דבור ודבור פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובים.
"ממולאים בתרשיש" זה התלמוד שהוא כים הגדול הדא דאת אמר "תרשישה" (יונה א,3) הדא מה דאת אמר "כל הנחלים הולכים אל הים" (קהלת א,7)
"מעיו עשת שן" זו תורת כהנים. מה הכרס הזה הלב מכאן והכרעים מכאן והוא בַּתָּוֶךְ כך תורת כהנים שני ספרים מכאן ושנים מכאן והוא באמצע.
"עשת שן" מה עשת שן זה את עושה ממנה כמה יתדות כמה רמחים כך תורת כהנים יש בה כמה מצות כמה דקדוקין כמה קלים וחמורים כמה פיגולים כמה נותרות כתובים בתורת כהנים:

[127] מדרש רבה ויקרא פרשה כה פסקה ח

"שוקיו עמודי שש" שוקיו זה העולם עמודי שש שהוא מיוסד על ימי בראשית דכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' וגו' "מיוסדים על אדני פז" אלו דברי תורה כדבר אחר (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב.

ילקו"ש שיה"ש ה רמז תתקצ

"שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז", אמר רבי אלעזר הקפר העמוד הזה אם אין לו כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה אינו נראה נאה, אמר רבי שמואל בר גדליה אין לך פרשה בתורה שאין לה כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה, מה כתיב למעלה "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (ויקרא כה,1) וגו' "ושבתה הארץ", (שם שם,2) ואחר כך פרשת היובל, ואם לא שמר שמטין ויובלות סוף שהוא מוכר את אחוזתו שנאמר "וכי תמכרו ממכר לעמיתך" (שם שם 14) וכל הסמוכים אחריו.

ולאחריהן מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז[128] והן אהובות על לומדיהן ככלי יקר מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן[129] ומחדשים בה תדיר בָּחוּר חידושים מובחרים ואיתנים כָּאֲרָזִים[130]: (טז) דברי חִכּוֹ מַמְתַקִּים[131] מתוקים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים[132] ומשלם לנו שכר גם על המנעות מעבירה זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי כך אומרת הרעיה, כנסת ישראל ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אומות העולם:

פרק ו

רבי חוניא בר קפרא אמר "שוקיו עמודי שש" זה העולם שנברא לששה ימים, "מיוסדים על אדני פז" אלו דברי תורה "הנחמדים מזהב ומפז" (תהלים יט,11):

[128] מדרש רבה ויקרא פרשה כה פסקה ח

"שוקיו עמודי שש" שוקיו זה העולם "עמודי שש" שהוא מיוסד על ימי בראשית דכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' וגו' "מיוסדים על אדני פז" אלו דברי תורה כדבר אחר (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב.
דבר אחר, מיוסדים על אדני פז אלו פרשיותיה של תורה שהן נדרשות לפניהם ולאחריהם.

[129] רש"י שיר השירים פרק ה פסוק טז

מראהו כלבנון - המסתכל ומתבונן בדבריו מוצא בהם פרחים ולובלים כיער זה שמלבלב כך דברי תורה ההוגה בהם תמיד מחדש בהם טעמים.

[130] ילקו"ש שיה"ש פרק ה רמז תתקץ

"מראהו כלבנון בחור כארזים", אמר רבי חייא בר אבא לפי כל עסק ועסק ולפי כל דבר ודבר הקב"ה נראה להם לישראל, בים נראה להם כגבור עושה מלחמותיהם של ישראל, בסיני נגלה להם כסופר מלמד תורה לישראל, בימי דניאל כזקן מלמד תורה, שכן נאה שתהא תורה יוצאה מפי הזקנים, בימי שלמה נראה להם בחור לפי מעשיהם, "בחור כארזים":
וכעין זה מצאתי בפסיקתא דרב כהנא פסקה יב אות כד.

[131] מדרש רבה שיה"ש פרשה ו פסקה א

"חכו ממתקים", כתיב (עמוס ה') "כי כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו יש לך חיך גדול מתוק מזה ?
כתיב (יחזקאל ל"ג) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע וגו' יש לך חיך גדול מתוק מזה ?
(שם י"ח) כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו יש לך חיך גדול מתוק מזה ?
(שם) ובשוב רשע מרשעתו ויעש משפט וצדקה הוא את נפשו יחיה יש לך חיך גדול מתוק מזה ?

[132] מדרש רבה במדבר פרשה י פסקה א

"כולו מחמדים" רבי חייא בר אבא בנוהג שבעולם פועל עושה עם בעל הבית על ידי שהוא מגבל עצמו בטיט הוא נותן לו שכרו אבל הקב"ה מזהיר את ישראל ואומר להן אל תנבלו עצמכם בדבר רע ואני נותן לכם שכרכם הדא הוא דכתיב (ויקרא יא) אל תשקצו את נפשותיכם וגו' מהו אני ה' נאמן אני לשלם מתן שכר על כך אתמהה הוי כולו מחמדים.

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

113

(א) אומרות אומות העולם כששומעות שבח הקב"ה אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ[133] הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃(ב) עונה הרעיה "אין לכם חלק בדודי" דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ[134] לעולם הזה לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לישראל לִרְעוֹת בַּגַּנִּים בבתי הכנסת וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים נשמות צדיקים׃(ג) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה והוא מנהיג אותי בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃(ד) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה[135] כשאתה רצויה לפני בתשובה ומעשים טובים נָאוָה נאה כִּירוּשָׁלִָם כמלאכי השרת אֲיֻמָּה מזרה אימה כַּנִּדְגָּלוֹת[136]

---

[133] מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה ז

"אנה הלך דודך היפה בנשים" אומות העולם אומרים לישראל: "אנה הלך דודך ממצרים לים לסיני? אנה פנה דודך"? מה כנסת ישראל משיבה לאומות העולם? מה טיבכם שואלים עליו ואין לכם חלק בו? מאחר שנדבקתי בו יכולה אני לפרוש ממנו? מאחר שנדבק בי יכול הוא לפרוש ממני? כל הן דהוא לגבי הוא אתי ליה:

[134] מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה ח

"דודי ירד לגנו לערוגת הבושם" אמר רבי יוסי ברבי חנינא הפסוק הזה לא ראשו סופו ולא סופו. ראשו לא היה צריך קרא למימר אלא "דודי ירד לרעות בגנו" ואת אמר "לרעות בגנים"?

אלא "דודי" זה הקב"ה

"לגנו" זה העולם

"לערוגת הבושם" אלו ישראל

"לרעות בגנים" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות

"וללקוט שושנים" לסלק את הצדיקים שבישראל. מה בין מיתת זקנים למיתת נערים? רבי יהודה ורבי אבהו רבי יהודה אומר הנר הזה בזמן שהוא כבה מאליו יפה לו ויפה לפתילה ובזמן שאינו כבה מאליו רע לו ורע לפתילה. רבי אבהו אמר התאנה הזו בזמן שנלקטת בעונתה יפה לה ויפה לתאנה ובזמן שאינה נלקטת בעונתה רע לה ורע לתאנה:

[135] מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה ה

"יפה את רעיתי כתרצה" שאני מתרצה לכם. דבר אחר, כתרצה שאתם מתרצים לי. דבר אחר, כתרצה שאתם מתרצים בקרבנות שנאמר "ונרצה לו לכפר עליו" (ויקרא א,4).

"נאוה כירושלים" כאותן כתות של מלאכי השרת שהם יראים ומושלמים לי.

"איומה כנדגלות" ובמה אתם כנדגלות? בדגלים שנתתי לכם.

ילקוט שמעוני תהלים - פרק ו - רמז תרלג

רבי אליעזר אומר: מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו בחזקת שלא יחטא שנאמר "והחוט המשלש לא במהרה ינתק",(קהלת ד,12) ואומר "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (תהלים לד,8). משל למלך בשר ודם שאמר לאשתו הוי מתוקנת בכל תכשיט כדי שתהא רצויה לי, כך אמר הקב"ה לישראל הוו מצויינין לי בכל מיני תכשיטי מצות כדי שתהיו רצויין לי, וכן הוא אומר "יפה את רעיתי כתרצה" כשאת רצויה לי.

[136] ילקוט שמעוני במדבר - פרק ב - רמז תרפו

"נאוה כירושלים", כאותן מלאכי השרת שהן יראים ומושלמים לי,

"איומה כנדגלות" כדגלים שנתתי לך.

כדגלי מדבר:(ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי[137] שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד:(ו) שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים[138] שֶׁעָלוּ מִן

---

[137] מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה טז

"הסבי עיניך" רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון (אומר: משל) למלך שכעס על מטרונה ודחפה והוציאה מפלטין בחוץ. מה עשתה? הלכה וצמצמה פניה אחר העמוד חוץ לפלטין לכשעבר המלך אמר המלך העבירוה מנגד פני שאיני יכול לסבול.

כך (הנמשל) בשעה שבית דין יושבין וגוזרין תעניות והיחידים מתענים הקב"ה אומר איני יכול לסבול. "שהם הרהיבוני" הן גרמו לי לפשט ידי בעולמי.

ובשעה שבית דין גוזרים תעניות ותינוקות מתענים אומר הקב"ה איני יכול לסבול "שהם הרהיבוני" הם המליכוני עליהם ואמרו (שמות ט"ו,18) ה' ימלוך לעולם ועד.

ובשעה שגוזרין תעניות וזקנים מתענים אומר הקב"ה איני יכול לסבול שהם הרהיבוני הם קבלו מלכותי עליהם בסיני ואמרו (שמות כ"ד,7) "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" וכתיב (תהלים פ"ז) אזכיר רהב ובבל ליודעי וגו' רבי פנחס בשם רבי חמא בר חנינא בר פפא כתיב (שם ס"ח) "אך סוררים לשכן יה אלהים" (תהילים סח,19) ואף סוררים והקב"ה משרה שכינתו ביניהם באי זו זכות בזכות "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כד,7).

"שערך כעדר העזים" מה עז זו בזויה כך ישראל בזויין בשטים שנאמר (במדבר כ"ה,1) "וישב ישראל בשטים".

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ו - רמז תתקצב

"הסבי עיניך", (משל) למלך שזמן אורחים לסעודה וצר כל מיני סעודה (בפה) [במפה] והיו האורחים רואים אותו ודעתן מיושבת, כך הקב"ה הראה דוגמא בעולם הזה (של) מעין מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא. (כגון) כבר החיה מתים על ידי אליהו ויחזקאל ואלישע,

"והיו מלכים אומניך", (ישעיה מט,23) נבוכדנאצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד,

"כי תעבור במים אתך אני" (שם,מג,2) בים ובירדן.

"כי תלך במו אש" (שם,שם,שם) לחנניה מישאל ועזריה.

"שניך כעדר הרחלים" (שיר ו,6) תפלת צדיקים יפה מקרבן כליל שנאמר "ותיטב לה' משור פר" (תהלים סט,32):

[138] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ו

"שניך כעדר הרחלים". מה הרחל הזו שכלה קדושה כך ישראל כלם קדושים.

עדר הרחלים לאהל מועד.

הצמר לפעמונים.

הקרנים לשופרות.

מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה יז

"שניך כעדר הרחלים" מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צנועים וכשרים במלחמת מדין רב הונא בשם רב אחא אמר שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד שאלו הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד לא היה משה משבחם ולא היו עולין משם בשלום הוי אומר שהיו צדיקים ביותר.

"שכולם מתאימות" בשעת שהיו נכנסים זוגות זוגות אצל האשה היה אחד מהם מפחם פניה ואחד מהם מפרק נזמיה והיו אומרות להם: "אין אנו מבריותיו של הקב"ה שתעשו לנו כך?" והיו ישראל אומרים להן: "לא דייכם שנטלנו שלנו מתחת ידיכם הדא הוא דכתיב (במדבר כ"ה) ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם?"

"ושכולה אין בהם" שלא נחשד מהם אחד בעבירה:

הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת[139] וְשַׁכֻּלָּה אֵין בָּהֶם:(ז) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן[140] רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:(ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת[141] וּשְׁמֹנִים

[139] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

שניך כעדר (הרחלים) [הקצובות]. בביאתם (של מדין) [ממדין] זכים מעריות ומעבודה זרה. ולמה משל הקב"ה כעדר הקצובות שלא היה נבחר לקרבן אלא הקצובות. כך לא נבחרו במדין [אלא הכשרים]:
שכלם מתאימות ושכולה אין בהם. שלא נשתכלו במדין לא בהליכתם ולא בביאתם. תני רבי מאיר לא נבחר מהם אלא [אחד] ממאה אלף לכך "שכלם מתאימות ושכולה אין בהם":

[140] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"כפלח הרמון רקתך". אלו יושבי המדרשות. מבעד לצמתך. זה הציץ שהיה בין עיניו של אהרן:

מדרש אגדת בראשית פרק פ

"כפלח הרימון" זה הציץ מבעד לצמתך זה הנזר שהוא קשור מאחריו.
דבר אחר, "כפלח הרימון רקתך" הרקים שבישראל מלאים מצות כרמון.
"מבעד לצמתך" שהן מצטמתין (פי' מתקבצין) ועומדין צפופין בבתי כנסיות ושותין דברי תורה בצמא.

מדרש אגדת בראשית שם

"כפלח הרימון רקתך". זה דורו [של אליהו הנביא] שהיו רקים מן המצות ואע"פ כן נעשו חביבין כרימון בזכות מה על ידי שנצטמתו (פי' שנתקבצו) בהר הכרמל שנאמר ועתה שלח קבוץ אלי את כל ישראל אל הר הכרמל (שם שם יט).

[141] מדרש רבה במדבר פרשה ד פסקה ב

ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי תמתי וגו' משל לאדם שהיה לו פרגמטוטין של אבנים של זכוכית והיה מוציאן לשוק ולא היה מבחין במנין שלא היה מוציאן במנין ונכנס להניחן ולא היה מניחן במנין שלא היה משגיח עליהם שהיו של זכוכית והיה לו פרגמטים אחת של מרגליות נאות והיה נוטלה ומוציאה במנין ומניחה במנין כך כביכול אמר הקב"ה לאומות העולם לא נתתי מנין למה שאין חשובין לפני כלום שנאמר (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו אבל אתם בני שנאמר (שם מו) העמוסים מני בטן וגו' לכך מונה אתכם בכל שעה לכך נאמר פקוד כל בכור זכר הוי ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי אלו ישראל:

מדרש רבה במדבר פרשה יח פסקה כא

"ששים המה מלכות" ס' מסכתות
"ושמנים פילגשים" פ' בתי מדרשות שהיו בירושלים כנגד פתחיה
"ועלמות אין מספר" משנה החיצונה.

ילקוט שמעוני במדבר - פרק ב - המשך רמז תרפד

חיבה גדולה חבב הקב"ה את ישראל שעשאן דגלים כמלאכי השרת, כדי שיהו נכרין בני ראובן לעצמן ובני שמעון לעצמן, ומנין שהיא אהבה שנאמר ודגלו עלי אהבה. משל למה הדבר דומה לאחד שהיה לו אוצר מלא יין, נכנס לבדקו ומצא אותו חומץ, בא לצאת מן האוצר מצא שם חבית אחת יין אמר זו חבית עומדת עלי מכל האוצר, כך ברא הקב"ה שבעים אומות ומכולם לא מצא הנייה אלא מישראל שנאמר הביאני אל בית היין. יו"ד, יו"ד, עשרים, נו"ן חמשים הרי שבעים [אלר שבעים אומות], ומכולם לא אהב אלא ישראל שנאמר ודגלו עלי אהבה, וכתיב ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין הספר אחת היא יונתי תמתי.

פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר:(ט) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ[142]:(י) מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת[143]:(יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים[144]:(יב) לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב[145]:

---

[142] מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה כ

(א) ט "אחת היא יונתי תמתי"

"אחת" זה אברהם שנאמר (יחזקאל ל"ג) אחד היה אברהם

"אחת היא לאמה" זה יצחק שהיה יחיד לאמו "ברה היא ליולדתה" זה יעקב אבינו שהיה ברור ליולדתו שהיה צדיק גמור

"ראוה בנות ויאשרוה" אלו השבטים שנאמר (בראשית מ"ה) והקול נשמע בית פרעה

דבר אחר, "ראוה בנות ויאשרוה" זו לאה שנאמר (שם ל') באשרי כי אשרוני בנות

"מלכות ופלגשים ויהללוה" זה יוסף שנאמר (שם מ"א) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה אם אנו מהלכין מסוף העולם ועד סופו אין אנו מוצאין כזה שנאמר (שם) אחרי הודיע אלהים אותך כל זאת וגו':

מדרש רבה במדבר פרשה יב פסקה ח

אמר רבי חוניא שאל רשב"י את רבי אלעזר ב"ר יוסי אמר לו אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו? א"ל הן. [משל] למלך שהיתה לו בת יחידה והיה אוהבה יותר מדאי לא זז מחבבה עד שקרא אותה אחותו לא זז מחבבה עד שקרא אותה אמו כך היה הקב"ה מחבב את ישראל קראן (שיר ה) אחותי רעיתי יונתי תמתי לא זז מחבבן עד שקראן אמו הדא הוא דכתיב (ישעיה נא) הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו ולאמי כתיב עמד רשב"י ונשקו על ראשו אמר לו אלולי לא יצאתי לעולם אלא לשמוע טעם זה מפיך די.

[143] מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה כה

(א) י "מי זאת הנשקפה כמו שחר" דלמא (מעשה ב - עץ יוסף) רבי חייא [רבה] ורבי שמעון בר חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעת ארבאל בקריצתה (שהיו מהלכים בבקעת ארבל בעלות השחר) וראו אילת השחר שבקעה אורה (וראו את השמש שבקע אורה. השמש נקראת "אילת השחר" שהיא כח השחר ונוסכת תקווה בלב בני אדם- מפרשים) א"ל רבי חייא רבה לרבי שמעון בר חלפתא כך תהיה גאולתן של ישראל מצפצפת דכתיב (מיכה ז') כי אשב בחשך ה' אור לי בתחלה היא באה קימעה קימעה ואחר כך היא מנצנצת ובאה ואח"כ פרה ורבה ואח"כ מרטבת והולכת כך בתחלה (אסתר ב') בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך ואח"כ (שם ח') ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואחר כך ליהודים היתה אורה ושמחה וגו'.

מדרש תנחומא במדבר פרק יא

(יא) איש על דגלו באותות זש"ה "מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה" (שם) קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכל עכו"ם היו מסתכלין בהן ותמיהין ואומרים "מי זאת הנשקפה כמו שחר".

[144] מדרש רבה שיה"ש פרשה ו פסקה כו

(א) יא "אל גנת אגוז ירדתי" אמר רבי יהושע בן לוי נמשלו ישראל באגוזה מה האגוזה נגזזת ונחלפת לטובתה היא נגזזת למה שהיא מחלפת כשער הזה שנגזז ונחלף וכצפרנים הללו שנגזזין ונחלפין כך כל מה שישראל נגזזין מעמלן ונותנין לעמלי תורה בעולם הזה לטובתן הן נגזזין ונחלפין להם ומרבין להם עושר בעולם הזה ושכר טוב לעולם הבא.
רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר מה הנטיעות הללו אם את מכסה שרשיהם בשעת נטיעתן הן מצליחות ואם לאו אין מצליחות אבל האגוז הזה אם את מכסה שרשיו בשעת נטיעתו אינו מצליח כך ישראל (משלי כ"ח) מכסה פשעיו לא יצליח.
אמר רבי אלעשה לא היה צריך קרא למימר אלא אל גינת ירק ואמר אל גנת אגוז אלא מלמד שנתן להם כחן של נטיעות וזיון של ירק.
רבי עזריה אמר תרתי מה אגוז זה עצו משמר פריו כך עמי הארץ שבישראל מחזיקין בדברי תורה הדא הוא דכתיב (משלי ה') עץ חיים היא למחזיקים בה.
אמר חורי (כנראה רב אחר) מה אגוז זה אם נופל לתוך הטנופת את נוטלו ומורקו ושוטפו ומדיחו והוא חוזר כתחילתו והוא יפה לאכילה כך כל מה שישראל מתלכלכין בעונות כל ימות השנה בא יום הכפורים ומכפר עליהם הדא הוא דכתיב (ויקרא ט"ז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.
רבי יהודה ברבי סימון אומר מה אגוז זה יש לו שתי קליפות כך ישראל יש להן שתי מצות מילה ופריעה.
דבר אחר אל גנת אגוז אמר ר"ל מה אגוז זה חלק דתנינן רבי שמעון אומר אף בחלקי אגוזים וכל מי שעולה לראשו ואינו נותן דעתו האיך יעלה הוא נופל ומת ונוטל שלו מן האגוז כך כל מי שהוא מנהיג שררה על הציבור בישראל ואינו נותן דעתו היאך הוא מנהיג את ישראל סוף שהוא נופל ונוטל שלו מתחת ידיהם הדא הוא דכתיב (ירמיה ב') קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו וגו'.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה אגוז זה שחוק לתינוקות ושעשוע למלכים כך הן ישראל בעולם הזה על ידי עונות דכתיב (איכה ג') הייתי שחוק לכל עמי וגו' אבל לעתיד לבא (ישעיה מ"ט) והיו מלכים אומניך.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה האגוז הזה יש בו אגוזי פרך אגוזים בינונים ואגוזים קנטרנין כך ישראל יש מהן עושין צדקה מאליהן ויש שאם אתה תובען הם נותנים ויש שאת תובען ואין עושין אמר רבי לוי מתלא אמר תרעא דלא פתיח למצוותה יהא פתיח לאסיה (משל אומרים הבריות "בית שאינו פתוח לצדקה - פתוח לרופאים).
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה אגוז זה האבן שוברו כך התורה קרואה אבן ויצר הרע קרוי אבן התורה קרויה אבן שנאמר (שמות כ"ד) ואתנה לך את לוחות האבן ויצר הרע קרוי אבן שנאמר (יחזקאל ל"ו) והסירותי את לב האבן מבשרכם אמר רבי לוי (משל ל) למקום אריכון (הוא היכל מלך מקום חשוב - עץ יוסף) שהוא משובש בגייסות מה עשה המלך הושיב בו כוסטריינים (חיילים) בשביל לשמרו כדי שלא יקפחו לעוברים ולשבים. כך אמר הקב"ה תורה קרויה אבן ויצר הרע קרוי אבן תהא האבן משמר האבן.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה אגוז זה אינו יכול לגנוב המכס שלו שהוא נשמע וניכר כך הם ישראל כל מקום שאחד מהם הולך אינו יכול לומר שאינו יהודי למה שהוא ניכר הדא הוא דכתיב (ישעיה ס"א) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה אגוז זה השק מלא אגוזים בידך את נותן לתוכו כמה שומשמים כמה חרדלים והן מחזיקין כך כמה גרים באו ונתוספו בישראל הדא הוא דכתיב (במדבר כ"ג) מי מנה עפר יעקב.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" מה אגוז זה את נוטל אחד מהכרי וכולן מדרדרין ומתגלגלים זה אחר זה כך הן ישראל לקה אחד מהן כולן מרגישין הדא הוא דכתיב (שם ט"ז) האיש אחד יחטא וגו'.
אמר רבי ברכיה מה אגוז זה עשוי ארבע מגורות והסירה באמצע כך היו ישראל שרויין במדבר ארבע דגלים ארבע מחנות ואהל מועד באמצע הדא הוא דכתיב (במדבר ב') ונסע אהל מועד.
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי" זה העולם לראות באבי הנחל אלו ישראל לראות הפרחה הגפן אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות הנצו הרמונים אלו התינוקות שיושבין ועוסקין בתורה ויושבין שורות שורות כגרעיני רמונים:

השוואות נוספות לאגוז ראה בילקוט שמעוני שיה"ש פרק ו רמז תתקצב.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה א

שבעים שמות קרא לישראל ואלו הן:

פרק ז

.....נקראו "אגוז" שנאמר "אל גנת אגוז ירדתי".

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ו

"אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל". זה אברהם:
"לראות הפרחה הגפן" זה יצחק.
"הנצו הרמונים". זה יעקב ושבטיו. שנכרתה ברית לאבות. כמה שנאמר שבועות מטות אומר סלה (חבקוק ג' ט'):
דבר אחר "אל גנת אגוז ירדתי". אלה ישראל שנתקדשו לפני הר סיני שנמשלו לאגוז. מה האגוז הזה אם הקשתו כלו מפעפע כך ישראל נוחים כאגוז.
אמר רבי יוסי ב"ר יהודה מי שלא ראה אגוז ואינו יודע מהו סבור שמא (כלין) [כלו] הוא עצים. פעפע הרי [הוא מוצא] אותו אגודות של אוכלין. כך ישראל האומות שאין מכירין אותן אומרים בעונותיהם הם לוקים. בדקו אותם והם מוצאים אותם אגודות אגודות של מצות:

תנא דבי אליהו רבה פרק יח

"אל גנת אגוז ירדתי" וגו' מה אגוז זה יש בו ארבעה בתים כך כל חכם וחכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו יש בו ארבעה דברים: חכמה ובינה דיעה והשכל.
משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהוא בא לכמה ימים ושנים בתוך ביתו כשהוא בודק את עבדיו אינו בודקן לא על כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות אלא אומר פלוני עבדי הכי קרא ושנה אם אמרו לו שהוא קרא ושנה והעדיף על חביריו שעשה תשובה, מיד מודה לו המלך ועוזב את הכל ומשמח עמו, לכך נאמר "אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמונים" אלו מעשים טובים ות"ת שחכמי תורה מצפין להם.

[145] מדרש רבה שמות פרשה טו פסקה י

משל למה היתה כנסת ישראל דומה (ביציאת מצרים) ? למלך שהיתה לו בת אהובה נתונה בעבר הנהר פשט המלך את ידו והעבירה והושיבה בקרונין שלו שנאמר (שיר ז) מה יפו פעמיך (שם ו) "לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב" (תהלים עח):

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ו

"לא ידעתי נפשי שמתני". יעקב שהלך לחרן. שנאמר וישא יעקב רגליו (בראשית כ"ט א'). אמר רבי יהודה בן בבא מנין אתה אומר שהראה לו הקב"ה מלכיות שהן עתידות לשעבד את בניו. שנאמר וירא והנה באר בשדה (שם שם ב'). זו כנסת ישראל. והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה (שם). זו מלכות בבל מדי ויון. ונאספו שמה כל העדרים (שם שם ג'). זו מלכות הרשעה שהיתה מכתבת טרוניא בכל לשון:
דבר אחר "לא ידעתי נפשי שמתני". אלו ישראל שהיו במצרים שהיו מצפים לגאולה. וכשגאלם המקום הושיבם בענני הכבוד. אמרו ישראל הרי אנו יושבים עם המלך ברכב שלו. לכך נאמר מרכבות עמי נדיב:
דבר אחר "לא ידעתי נפשי שמתני". אלו ישראל בימי ברק ודבורה שבאה גאולה על ידיהן:
דבר אחר "עמי נדיב". זה היום שהתנדבו ישראל למשכן ואף לעתיד לבא אוהבם נדבה:

מדרש תהילים מזמור כב

תני רבי חייא, משל לבת מלך שהיתה מלקטת בשבלים, והיה המלך עובר והכירה שהיא בתו של מלך. אחז בה ונטלה והושיבה עמו בקרונין שלו. והיו חברותיה תמהות עליה ואומרות לה, תמול היית מלקטת בשבלין והיום את יושבת בקרונין אצל המלך?. אמרה להן, כשם שאתם תמהות עלי, כך אני תמיהה על עצמי.
כך ישראל, כשהיו משועבדים בטיט ובלבנים היו מאוסים בעיניהם של מצרים. וכשנגאלו, נעשו חורים וסגנים על כל באי העולם, והיו תמהין עליהם. והיו ישראל אומרים, כך אנו תמהים על עצמנו. הדא הוא דכתיב, "לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב".

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

119

(א) שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית[146] שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם[147]:(ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב[148] חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים[149] מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן:(ג) שָׁרְרֵךְ

---

[146] מדרש רבה בראשית פ׳ סו פסקה ב

רבי ברכיה פתח "שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך" ארבעה פעמים כתיב "שובי" כנגד ארבע מלכיות שישראל נכנסין לתוכן לשלום ויוצאין בשלום.

"השולמית" אומה ששלום חי העולמים מתנהג בה מאהל לאהל.

"השולמית" אומה שהכהנים משימין לה שלום בכל יום שנאמר (במדבר ו) ושמו את שמי וכתיב וישם לך שלום.

"השולמית" אומה ששלום העולמים דר בתוכה שנאמר (שמות כח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

"השולמית" אומה שאני עתיד ליתן בה שלום שנאמר (ויקרא כו) ונתתי שלום בארץ.

"השולמית" אומה שאני עתיד לנטות אליה שלום הדא הוא דכתיב (ישעיה סו) כה אמר ה׳ הנני נוטה אליה כנהר שלום. רבי שמואל בר תנחום ורבי חנא בשם רבי אידי (אומרים) אומה שעשת שלום ביני ובין עולמי שאלולי היא הייתי מחריב את עולמי.

[147] מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה ד

איש על דגלו באותות הדא הוא דכתיב (שיר ו) מי זאת הנשקפה וגו׳ קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין ואומרים מי זאת הנשקפה וגו׳ אומרים להם האומות שובי שובי השולמית הדבקו לנו בואו אצלנו ואנו עושין אתכם שלטונים הגמונים דוכסין אפרכין אסטרטליטין שובי שובי ונחזה בך ואין נחזה אלא שררה שכן אמר יתרו למשה (שמות יט) ואתה תחזה וגו׳ שובי שובי ונחזה בך וישראל אומר מה תחזו בשולמית מה גדולה אתם נותנים לנו שמא כמחולת המחנים שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה שעשה האלהים במדבר דגל מחנה יהודה דגל מחנה ראובן דגל מחנה דן דגל מחנה אפרים יכולים אתם לעשות לנו כך מה תחזו בשולמית מה גדולה אתם נותנים לנו שמא כמחולת המחנים שמא יכולים אתם ליתן לנו כגדולה שעשה לנו האלהים במדבר שהיינו חוטאים והוא מוחל לנו ואומר לנו והיה מחניך קדוש?

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"שובי שובי השולמית". שכל באי עולם עתידים להשלים להקדוש ברוך הוא והוא נותן להם הימין כדרך שנתן להם במתן תורה.

רבי אלעזר אומר "שובי שובי השולמית" שהמתים עתידים לחיות ולעמוד זה אחר זה כדרך שמלכו דורות. כך הם באים דורות דורות. רבי אליעזר אומר כלם באים כאחת מלך ומלך בדורו על כסאו. נשיא ונשיא ודורו.

"כמחולת המחנים". זה דורו של אלישע שהיה ממחולה ודוד ממחנים. אמר רבי יהודה יכול כי מה מנהגו לעולם הבא כרשעים. אמר לאו אלא שעתידים לעמוד מחנים מחנים מחולות מחולות ומושיבם למקומם. דור הולך ודור בא. זה דורו של אליהו ושל אלישע שיעצו ברעב ודורו של אבשלום שנהרג במחנים:

[148] מדרש רבה שיה"ש פרשה ז פסקה ג

"מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב אמר רבי יודן אפילו הדיוט מקלס בלשון זה גנאי הוא לו ואת אומר מה יפו פעמיך אלא אינו מדבר אלא פעמי רגלים והלא פעמים הללו פעמים מגולין פעמים מכוסין אלא מה יאיין עקיביך במסאנא ברתיה דרחמי אמר רבי ברכיה כך דרשו שני הרי עולם רבי אליעזר ורבי יהושע אמרו מה יפו פעמיך בנעלים מה היה יפיין לפעמיך שהיו נועלין בעד כל הצרות מעשה באחד ששכח לנעול דלתי ביתו ועלה לפעמי רגלים וכשבא מצא הנחש קשור בטבעות דלתותיו שוב מעשה באחד ששכח ולא הכניס תרנגולתיו לתוך ביתו ועלה לפעמי רגלים ובא ומצא החתולות מקורעות לפניהם שוב מעשה באחד ששכח ולא הכניס כרי של חטים לתוך ביתו ועלה לרגל וכשבא מצא אריות מקיפין לחטים אמר רבי פנחס מעשה בשני אחים עשירים שהיו באשקלון והיו להם שכנים רעים מאומות העולם והוון אמרין אימתי אילין יהודאין סלקין למצלייה בירושלם ואנן עלין מקפחין ביתיהון ומחרבין להון מטא

זמנא וסלקין זימן להם הקב"ה מלאכים כדמותן והוו נכנסין ויוצאין בתוך בתיהם מן דאתיין מן ירושלם פלגין מן מה דאייתון עמהון לכל מגיריהון אמרון לון אן הויתון אמרון לון בירושלם אימת סליקתון ביום פלן ואימת אתיתון ביום פלן אמרין בריך אלההון דיהודאין דלא שבקון ולא שבק יתהון אינון גבריא סבירין אימת יסקון אלין יהודאין למצלייה בירושלם דאינון עלין ומקפחין לביתיהון ומחרבין להון ושלח אלההון מלאכים כדמותהון דהוו נפקין ועללין בגו בתיהון בגין דאתרחיצו ביה לקיים מה שנאמר מה יפו פעמיך:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב". מה הן פעמים. אלו הרגלים שנקראו רגלים פעמים ואשורים. כמה שנאמר תמוך אשורי במעגלותיך בל נמוטו פעמי (תהלים י"ז ה'). אימתי כשהיו ישראל עולים לרגל בירושלים בזמני המועדות. כמה שנאמר שלש פעמים בשנה וגו' (שמות כ"ג י"ז). ונאמר שלש פעמים תחוג לי בשנה (שם שם י"ד):
דבר אחר, "מה יפו פעמיך בנעלים". כשאדם רואה ברגלו של חברו היה אומר לו כמה נאה רגלך במנעל כך כשיטלו ישראל את הכבוד יהיו כל האומות אומרים לא היה הכבוד נאה אלא לכם לכך נאמר בת נדיב. כמה שנאמר בהתנדב עם וגו' (שופטים ה' ב'):
דבר אחר "מה יפו פעמיך" אמר הקב"ה לישראל בת נדיב בת אברהם מעשה ידי אמן למעשה הדיוט:

תנא דבי אליהו רבה פרק יז

אשרי אדם שמעשיו מרובים מחכמתו למה"ד לרגל שמונחת במנעל ומוצלת מכל צער ויגון שנאמר "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך" וגו'. מה ירך בסתר אף כל דבר טוב שיעשה אדם יעשה בסתר. צדקה בסתר. ענוה עם אשתו בסתר. ואם עושה כן יהא חביב לפני המקום.

ילקוט שמעוני תהלים - פרק מז - רמז תשנד

"מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", דרש רבא מה יפו פעמים של ישראל בנעלים כשעולין לרגל, בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב.

[149] מדרש רבה שיה"ש פרשה ז פסקה ה

"חמוקי ירכיך" אמר רבי יוחנן כל חיטטין ופרניקין שישראל מחטין ומתפרנקין בעוה"ז בזכות מילה שנתנה בין ירכים אמר רבי חייא מה ראו חכמים לקבוע רופא בברכה שמינית כנגד המילה שנתנה בשמיני הדא הוא דכתיב (מלאכי ב') בריתי היתה אתו החיים והשלום וגו' כמו חלאים כמה חליים מתחת ידיה כמה תינוקות הנמולים ומתים תחת ידיה אמר רבי נתן מעשה שבאתי למדינת קפוטקיא והיתה שם אשה אחת והיתה יולדת בנים זכרים ונמולים ומתים מלה ראשון ומת שני ומת שלישי ומת רביעי הביאתו לפני וראיתי בשרו ירוק נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית אמרו לי מה אנו מולין אותו אמרתי להם המתינו והניחו אותו עד שיבא לו דם ברית דתנינן תמן הקטן החולה אין מולין אותו עד שיבריא והניחו אותו מלו אותו ונמצא הבן של חיים והוציאו שמו נתן כשמי הוי כמו חלאים דבר אחר כמו חלאים למה חלאים היה דומה רבי חוניא ורבנן רבי חוניא אמר לחוליא של עמוד ורבנן אמרין לחוליא של מרגלית ומי עשאה רבי מנחמא אמר מעשה ידי אמן מעשה ידי אומנתו של הקב"ה בעולם אמר רבי שמואל למלך שהיה לו פרדס ונוטע בו שורות שורות של אגוזין ותפוחים ורמונים ומסרן לבנו אמר לו בני איני תובע ממך דבר אלא בשעה שהנטיעות הללו מבכרות תהא מביא לפני מהן ומטעמני כדי שאראה מעשה ידי ואשמח בך כך אמר הקב"ה לישראל בני איני תובע מכם דבר אלא כשיולד לאחד מכם בן בכור יהא מקדישו לשמי הדא הוא דכתיב (שמות י"ג) קדש לי כל בכור וכשאתם עולין לפעמי רגלים תהיו מעלין אותו וכל זכרים שלכם להראות לפני לפיכך הזהיר משה את ישראל (שמות כ"ג) שלש פעמים בשנה:

ילקוט שמעוני בראשית - פרק א - רמז ב

"חמוקי ירכיך כמו חלאים" אלו שיתין החלולים ויורדים עד התהום.
"מעשה ידי אמן" מעשה אומנותו של הקב"ה:

אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים[150] סוּגָה

ילקוט שמעוני בראשית - פרק יז - רמז פא

"התהלך לפני והיה תמים" (משל) למלך שהיה לו אוהב אחד קרתני והיה מבקש לגדלו ולעשותו דוכוס ולא היה יכול שהיה בו פגם א"ל המלך חגור לך זייני ואני עושה אותך דוכוס א"ל אדוני המלך הודיעני היאך אני אוזרה א"ל כאשר הראיתיך כן עשה כך אברהם הקב"ה הראהו זה שאמר הכתוב חגור חרבך על ירך גבור וגו'. דבר אחר למטרונא שנכנסה לשאול בשלום המלך אמר המלך כמה היא יפה אלא שיש בה מום קימעא א"ל בבקשה ממך אמור לי מה מום שלי א"ל עשי צפרניך ואת שלמה א"ל איני יודעת ליטלן פשט המלך את ידו ונטלן כך א"ל אברהם העבר חרפתי מיד וכרות עמו הברית וכתיב חמוקי ירכיך כמו חלאים.

ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק מה - רמז תסג

פעם אחת גזר רבי שלא ישנו לתלמידים בשוק, מאי דרש חמוקי ירכיך כמו חלאים מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר, והא כתיב חכמות בחוץ תרונה, ההיא כדרבא דאמר רבא כל העוסק בתורה מבפנים תורה מכרזת עליו מבחוץ, והא כתיב לא (מראש) בסתר דברתי, ההוא ביומא דכלה, איכא דאמרי חמוקי ירכיך בצדקה ומעשים טובים.

[150] מדרש רבה במדבר פרשה א פסקה ד

וידבר ה' אל משה במדבר סיני זש"ה (שיר ז) "שררך אגן הסהר" מדבר בסנהדרין שהיתה נתונה בלשכת הגזית והיא משולה בשרר ולמה משולה בשרר אלא מה השרר הזה נתון באמצע הגוף כך סנהדרין של ישראל נתונה באמצעו של בהמ"ק (שם)

"אל יחסר המזג" מהו אל יחסר המזג שלא היו חסרים אחד משלשתן אל יחסר המזג מי שהוא מזוג כראוי מזוג שלישי של כוס יין ושני חלקים מים כך היתה סנהדרין יושבת מתמיד השחר עד תמיד של בין הערבים ולא היה אחד מהם נפנה לצורכו ומה היו עושים כשהיה אחד מהם מבקש לצאת היה סופר אם היה שם עשרים ושלשה היה יוצא ואם לאו לא היה יוצא למה שכתוב אל יחסר המזג שלא היו חסרים אחד משלשתן לפיכך "אל יחסר המזג (שם) בטנך ערימת חטים" נמשלו ישראל כערימה של חטים מה החטים הללו נכנסות לאוצר במנין כך אמר הקב"ה שיהיו ישראל נימנים בכל שעה לכך נאמר בטנך ערימת חטים אבל התבן והקש אינן נמנים ולא נמדדין כך או"ה נמשלו כתבן וכקש שנאמר (תהלים פג) כקש לפני רוח וכן (עובדיה א) ובית עשו לקש למה שאין להקב"ה הנייה מהם שנאמר (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו אבל ישראל יש להקב"ה הנייה מהם קורין שמע מתפללין ומברכין שמו של מ"ה הקב"ה בכל יום לפיכך נמנים בכל שעה לכך נמשלו כחטים שנאמר בטנך ערימת חטים:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"שררך אגן הסהר". זה השית שלא חסר נסכים.

מדרש תנחומא כי תשא פרק ב

(ב) כי תשא את ראש זש"ה שררך אגן הסהר אל יחסר המזג (שיר ז) שררך זה סנהדרין ולמה נקראו שרר מה השרר הזה נתון באמצעיתו של אדם כך סנהדרין יושבין בלשכת הגזית שהיא באמצע ב"ה מה השרר הזה כל זמן שהתינוק נתון במעי אמו פיו סתום ומן השרר הוא אוכל כך ישראל אין אוכלין אלא מסנהדרין לפיכך נמשלו כשרר אגן מה אגן עגול אף כך סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה הסהר שדומה לסוחר מה הסוחר כל דבר שאתה צריך אתה מוצא בו כך סנהדרין מטהרין ומטמאין פוסלין ומכשירין מתירין ואוסרין אל יחסר המזג שאם הוצרך אחד מהן לצאת לצרכו רואין אם יש שם כ"ג יוצא ואם לאו אינו יוצא בטנך ערימת חטים מה ערימה זו יש בה מחיה לעולם אף סנהדרין בזכותן היה העולם עומד דבר אחר רבי יוחנן אומר בטנך ערימת חטים זו תורת כהנים שכולה כפרה חטאות ואשמות חטאת היא אשם הוא והוא נתון באמצעה של תורה וכולן חטאות כמו בטנך ערימת חטים רשב"ל אומר למה נמשלה כחטים מה חטים אלו עולות במדה כך היו עולין במנין הזקנים והתלמידים וחכמים והחסידים מנין בטנך ערימת חטים אמר

בַּשּׁוֹשַׁנִּים[151]:(ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ[152] כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה:(ה) צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן[153] עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן[154] עַל שַׁעַר בַּת

רבי אידי והלא ערימת של אסטרובלין יפה משל חטים וכאן הוא אומר ערימת חטים א"ל אין העולם יכול לעמוד על אסטרובלין בלא חטים לכך נאמר בטנך ערימת חטים.

[151] מדרש תנחומא כי תשא פרק ב

"סוגה בשושנים" וכי יש אדם סג שדהו בשושנים דרך העולם גודרים שדותיהם בקוצים ובדרדרים בשיחין ובסגיין ומה הוא סוגה בשושנים אלו מצות הרבה כשושנים כיצד היה מתאוה לראות עצמו בתוך חופתו לפי שאין לו יום בעולם חביב ממנו שהוא שמח עם אשתו מה עשה הוציא הוצאות הרבה הציע חופתו בא להזקק עמה אמרה לו כשושנה אדומה ראיתי פירש הימנה זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן מי הפרישו ממנה אי זה נחש עוקצו אי זה עקרב הזיקו אי זה גדר ביניהם אלא דברי תורה שנאמר (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לכך כתיב סוגה בשושנים.

[152] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ד

"שני שדיך כשני עפרים". זה משה ואהרן:

"הרועים בשושנים". זה יהושע וכלב:

מדרש רבה שיר השירים פרשה ד פסקה ו

ועל ידי מי נעשית מלחמת מדין? על ידי "שני שדיך" על ידי סנדרנא משה ופנחס.

מדרש שמואל פרשה טו

"שני שדיך", מה השדים הללו מלאים חלב, כך משה ואהרן מלאים תורה.

מה השדים הללו הודה של אשה, כך משה ואהרן שבחן של ישראל.

מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחבירו, כך לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול ממשה.

מה השדים הללו מה שהאשה אוכלת התינוק יונק, כך כל תורה שלמדה משה למדה לאהרן. הדא היא דכתיב, (שמות ד, כח) ויגד משה לאהרן את כל דברי ה'. ורבנין אמרין, גלה לו שם המפורש.

מדרש תנחומא שמות פרק יב

רבבה כצמח השדה וגו' שדים נכונו ושערך צמח וגו' (יחזקאל טז) וכי לא היה להקב"ה לכתוב אלא שדים ושער? אלא השדים זה משה ואהרן שנאמר בהן "שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה" "ושערך צמח" הגיע הקץ אלא את "ערום ועריה" מן מעשים טובים ובמה נסתכלתי בטובים דודיך מיין (שיר א) אלו האבות שנקראו דודים.

[153] מדרש רבה בראשית פ' עח פסקה ט

"וירץ עשו לקראתו וישקהו" נקוד עליו אמר רבי שמעון בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא הכתב רבה על הנקודה אתה דורש את הכתב הנקודה רבה על הכתב אתה דורש את הנקודה כאן לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו אמר לו רבי ינאי אם כן למה נקוד עליו אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע ומה תלמוד לומר "ויבכו" אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו רבי אבהו בשם רבי יוחנן מייתי לה מן הכא "צוארך כמגדל השן".

מדרש רבה שמות פרשה א פסקה לא

רַבִּים אַפֵּיךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן[155] צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק[156]:(ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל[157] וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים[158]:(ז) מַה

וישמע פרעה שעמדו דתן ואבירם והלשינו עליו ויבקש להרוג את משה שלח פרעה והביאו סייף שאין כמותה ונתנו עשר פעמים על צוארו ונעשה צוארו של משה כעמוד השן ולא הזיקתו שנאמר "צוארך כמגדל השן".

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"צוארך כמגדל השן". אלו הסנהדרין.

[154] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

עיניך ברכות בחשבון. אלו החכמים כשהם מתכנסים לעצה ואין אדם יודע מה הם יועצים והדבר נודע לרבים:

[155] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק. זה בית יער הלבנון.(בית שבנה שלמה המלך ליד בית המקדש) שהיה אדם עומד בראשו ומונה כמה בתים יש בדמשק:

[156] ילקוט שמעוני דברים - פרק יא - רמז תתסב

"עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים", "עיניך" אלו הזקנים המתמנין על הצבור, ואמר כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה ויעצם את עיניכם ואת הנביאים ואת ראשיכם החוזים כסה.
"ברכות" מה בריכה זו אין אדם יודע מה שבתוכה כך אין אדם יודע לעמוד על דברי חכמים.
"בחשבון" בחשבונות שנגמרים בעצה ובמחשבה והיכן נגמרין בבתי מדרשות.
"על שער בת רבים", וכן הוא אומר "אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק", אם עשיתם את התורה קוה לאליהו שאמרתי לו "לך שוב לדרכך מדברה דמשק", ואומר "זכרו תורת משה עבדי". ואומר "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא".

מדרש רבה שיר השירים פרשה ז פסקה י

"עיניך ברכות בחשבון"
"עיניך" אלו סנהדרין שהם עינים לעדה כמו שנאמר (במדבר ט"ו) "והיה אם מעיני העדה". רמ"ח אברים שיש בו באדם וכולן הולכין אחר העינים, כך הן ישראל אין יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהן.
"ברכות בחשבון" מילי דחושבן ל"ו מזכין ל"ה מחייבין.
"על שער בת רבים" זו ההלכה שיוצאה מבית שער ומרווחת לרבים רבי יהודה ברבי אמר שיכן (ששיך בהם) לנטות אחרי רבים:

[157] מדרש רבה ויקרא פרשה לא פסקה ד

צו את בני ישראל הדא הוא דכתיב (שיר ז) "ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן" אמר הקב"ה לישראל הרשים שבכם חביבין עלי כאליהו שעלה לכרמל הדא הוא דכתיב (מ"א יח) ואליהו עלה אל ראש הכרמל.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן. הם הדלים שבישראל שהם עתידים להיות לבושים כמלכים האלו שהם לבושים כארגמן:
דבר אחר ראשך עליך ככרמל. כדרך שעלה אליהו בהר הכרמל וגזר על הקדוש ברוך הוא וקיים. כך העניים והדלים שבישראל כל מי שיש בידו מצוה אחת עתיד להיות גוזר על המקום והוא מקיים.

יָפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים[159]:(ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת:(ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים:(י)

---

[158] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"מלך אסור ברהטים". זה יעקב שנאמר ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים (בראשית ל' ל"ח):
דבר אחר "מלך אסור ברהטים". זה משה שנטל שלו על המים. שנאמר "עלה אל הר העברים הזה הר נבו" וגו' (דברים ל"ב מ"ט):

מדרש רבה ויקרא פרשה לא פסקה ד

אמר רבי ברכיה "מלך אסור ברהטים" זה משה דכתיב ביה (דברים לג) ויהי בישורון מלך "אסור ברהטים" שגזר הקב"ה עליו שלא יכנס לארץ ישראל בשביל מי בשביל רהטים של מי מריבה הדא הוא דכתיב (במדבר כ) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל.

מדרש תנחומא תצוה פרק ו

"מלך אסור ברהטים" אמר להן הקב"ה לישראל כביכול אני אסור בשבועה עמכם בזכות מה בזכות שתי ריצות שרץ אברהם לפני שנאמר (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם וירא וירץ לקראתם מפתח וגו' הוי מלך אסור ברהטים. כדדרש רבי אבא בר כהנא מלך אסור ברהטים זה יעקב שכתוב בו ברהטים בשקתות המים (שם ל) מלך אסור ברהטים.

[159] מדרש רבה שיה"ש פרשה ז פסקה יג

"מה יפית ומה נעמת"

1. מה יפית במצות ומה נעמת בגמילות חסדים.
2. מה יפית במצות עשה ומה נעמת במצות לא תעשה.
3. מה יפית במצות הבית בחלוק תרומה ומעשרות ומה נעמת במצות השדה בלקט שכחה ופאה ומעשר עני וההפקר.
4. מה יפית בכלאים ומה נעמת בסדין בציצית מה יפית בנטיעה ומה נעמת בערלה.
5. מה יפית בנטע רבעי ומה נעמת במילה.
6. מה יפית בפריעה ומה נעמת בתפלה
7. מה יפית בקריאת שמע ומה נעמת במזוזה מה יפית בתפילין ומה נעמת בסוכה.
8. מה יפית בלולב ומה נעמת בתשובה.
9. מה יפית במעשים טובים ומה נעמת בעולם הזה.
10. מה יפית בעוה"ב ומה נעמת לימות המשיח. "אהבה בתענוגים" זה אהבתו של אברהם שהיה מתחטא על מלך סדום הדא הוא דכתיב (בראשית י"ד) ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל.

מדרש תהילים מזמור סט

"מה יפית ומה נעמת אהבה" ישראל יפים ונעימים, עומדים על הים ורואין להקב"ה היו יפים ונעימים. ראו אותו בסיני נעשו ישרים כשנתן להם התורה, שנאמר (משלי ב, ז) יצפון לישרים תושיה, ואומר (תהלים קכה, ד) היטיבה ה' לטובים ולישרים.

וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב[160] הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים[161]:(יא) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ[162]:(יב) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא

[160] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"וחכך כיין הטוב". זה שאול שהזכיר ליהונתן בנו "בן נעות המרדות" (שמואל א' כ' ל'):

מדרש רבה שיר השירים פרשה א פסקה יח

שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן (אומר) חביבין דברי סופרים כדברי תורה מה טעם "וחכך כיין הטוב" חברייא בשם רבי יוחנן (אומרים) חביבין דברי סופרים מדברי תורה שנאמר "כי טובים דודיך מיין".

מדרש רבה שיר השירים פרשה ז פסקה טז

"וחכך כיין הטוב" אמר רבי יוחנן באותה שעה קרא הקב"ה למלאכי השרת כולן ואמר להם רדו ונשקו שפתותיהן של אבותיהם של אלו שכשם שפעלו הם לפני באש כך פעלו לפני בניהם באש רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון באותה שעה קרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם רדו נשקו שפתותיהן של אלו שאילולי אלו לא קבלו תורתי ומלכותי בסיני הייתי נעשה בעל דבב לאלו שהם ישנים במערת המכפלה דובב שפתי ישנים אמר רבי יוחנן בן תורתה אע"פ שמת שפתותיו רוחשות עליו בקבר מאי טעמא דובב שפתי ישנים שמואל אמר ככומר זה של ענבים שהוא זב מאיליו רבי חנינא בר פפא ורבי סימון חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחד אמר כהדין דשתי חמר עתיק אע"ג דהוא שתי ליה טעמא וריחא בפומיה:

מדרש תהילים מזמור ל

אמר רבי יוחנן, בשעה שהזקן יושב ודורש ואומר כך אמר פלוני, שפתותיו רוחשות ודובבות בקבר, שנאמר (שיר השירים ז, י) וחכך כיין הטוב. וכתיב, (שם) דובב שפתי ישנים. לכך, ירננו על משכבותם. אמר דוד, (תהלים סא, ה) אגורה באהלך עולמים. וכי חשב דוד שהוא חי לעולמים. אלא אמר רבי יהודה, שיהו אומרים משמי בבתי כנסיות ובתי מדרשות. אמר לו הקב"ה, חייך, אף על פי שאתה מת אין שמך זז מתוך ביתי לעולם, אלא, על כל קרבן וקרבן מזכירין אותך ואומרים שירים משלך, מזמור לדוד.

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ח - המשך רמז תתקצג

וחכך כיין הטוב זה המדרש, הולך לדודי למישרים אלו תלמידי חכמים.

[161] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"דובב שפתי ישנים". אבא יודן איש גוריון היה אומר אלו היו קין והבל שהיו תחלת העולם והיה קין בעל דובב להבל. אמר קין להבל כך העולם נוהג במי שהמקום אוהב לו נותן. אלא מה שעשה אדם אבינו שהשליטו על בריותיו כדרך שברא את העולם תחלה. כך נתן לו חנם. אבל מכאן ואילך איני נותן אלא למי שהוא אוהב. מתוך כך נפלה קטטה ביניהם נתנו הבל תחתיו. אמר לו המקום אל תחמול עליו על זה הרשע. חס עליו הבל. אמר לו המקום אתה חסת עליו והוא יהרגך. לכך נאמר ויקם קין (בראשית ד' ח') שהיה למטה ומניין אתה אומר שגלה לו המקום מקום להרגו והוא נובך. שנשפך דמו ולא עלו צריחין עד עכשיו. לכך נאמר דובב שפתי ישנים. ראה כמה גדולה חבת קין והבל וגביע של בנימין:

[162] מדרש רבה בראשית פ' כ פסקה ז

ואל אישך תשוקתך ארבע תשוקות הן: אין תשוקתה של אשה אלא לאישה שנאמר ואל אישך תשוקתך אין תשוקתו של יצה"ר אלא על קין וחביריו שנאמר ואליך תשוקתו אין תשוקתן של גשמים אלא על הארץ שנאמר (תהלים סה) פקדת הארץ ותשוקקה ואין תשוקתו של הקב"ה אלא על ישראל שנאמר (שיר ז) "ועלי תשוקתו".

הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים[163]:(יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ׃(יד) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים[164] חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃

מדרש רבה במדבר פרשה י פסקה א

שוקיו עמודי שש וגו' שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו כמה דתימא "ועלי תשוקתו" ומנין שכן הוא אומר שנאמר (בראשית ב) ויכלו השמים והארץ וגו' אין ויכלו אלא לשון תאוה שנאמר (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי וגו'.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"אני לדודי ועלי תשוקתו". כדרך שאמרתי לחוה אמכם ואל אישך תשוקתך (בראשית ג' ט"ז). כשתהיו חוטאים אתם ועלי תשוקתכם. שכן מתחמדין וחוזרין למקומן. ואין תשוקה אלא תחמודות. הרי אתה אומר עלה שישק מלך מצרים על ירושלים וגו' ויקח את כל מגיני הזהב אשר עשה שלמה (מ"א י"ד כ"ה כ"ו). והלא זבוב היה שמו שישק. אלה שהיה מתחמד מתי ימות שלמה. שהיה יודע שאין בנו שליט כמותו. כיון ששמע (שלמה) [רחבעם] מיד ויקח את אוצרות בית ה' ואת אוצרות בית המלך ואת הכל לקח ויקח את כל מגיני הזהב (שם):

[163] מדרש רבה שיר השירים פרשה ז פסקה יח

"לכה דודי נצא השדה" רוח הקדש צווחת ואומרת נצא ונטייל בדימוסין של עולם "נלינה בכפרים" בכופרים בו אלו כרכי אומות העולם שכפרו בהקב"ה אמר רבי אבא בר כהנא אעפ"כ לשעה:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ז - רמז תתקצג

"לכה דודי נצא השדה". דרש רבא אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אל תדיינני כיושבי כרכים שיש בהם גזל ועריות ושבועת שוא. נצא השדה ונראך ת"ח שיושבים ועוסקים בתורה מתוך הדחק,
"נלינה בכפרים" אל תקרי בכפרים אלא בכופרים בוא ונראך אותן שהשפעת לו טובה וכפרו בך,
"נשכימה לכרמים" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, נראה הפרחה הגפן אלו בעלי מקרא, פתח הסמדר אלו בעלי משנה, הנצו הרמונים אלו בעלי תלמוד, שם אתן את דודי לך שם אראך כבודי וגדלי שבח בני ובנותי:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים". הרי משיח בא לעולם ואומר להם לישראל הגאולה באה לעולם והם מתכנסין ובאים כתות כתות. כת ראשונה זקנים שאינם יכולים לילך. שניה נשים וטף. עליהם הכתוב אומר נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן וגו'. אלו עושי המלחמה:

[164] ילקוט שמעוני שיה"ש פרק ז תתקצג

"הדודאים נתנו ריח". זה יששכר וזבולון, זבולון יושב ועוסק בפרקמטיא ונותן בפיו של ישששכר והתורה רבה על ישראל. אמר רבי לוי בוא וראה כחן של דודאים שעל ידי דודאים עמדו שני שבטים גדולים בישראל ישששכר וזבולון.
דרש רבא "הדודאים נתנו ריח" אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא,
"על פתחינו כל מגדים" אלו בנות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן.
"חדשים גם ישנים", אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה הרבה גזרות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי וקיימתי, אמר ליה רב חסדא להוא מרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה מי שמיע לך "חדשים גם ישנים" מאי ניהו, א"ל אלו מצות קלות אלו מצות חמורות, א"ל וכי תורה פעמים פעמים נתנה, אלא הללו דברי תורה והללו דברי סופרים, לפי

פרק ח

(א) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי[165] יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקֲךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי:(ב) אֲנָהֲגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי[166] תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ

שנאמר הדוד אחד תאנים טובות מאד אלו צדיקים גמורים, והדוד אחד תאנים רעות אלו רשעים גמורים, ושמא תאמר אבד סברם ובטל סיכוין, תלמוד לומר "הדודאים נתנו ריח" אלו ואלו עתידין שיתנו ריח:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ז

"הדודאים נתנו ריח". אלו בני אדם של מעשה צדקה. כשם שדודאים נותנים ריח בעולם הזה. כך בני אדם של מעשה צדקה (נותנים) [נוחלין] כבוד בעולם הבא:

"ועל פתחינו כל מגדים". אמר רבי יוסי זה אליהו (לעתיד לבא) בא ואומר להם לישראל אני אליהו והם אומרים לו אם אתה אליהו החיה לנו מתים. ולא מתים שאין אנו מזכירים אלא מתים שאנו מזכירים ועוד אמר רבי יוסי אם יבא אליהו ואני אומר לו פרש לי פרשת נדרים שנדרת לי אתה. חדשים גם ישנים:

[165] מדרש רבה שמות פרשה ה פסקה א

ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה הדא הוא דכתיב (שיר ח) "מי יתנך כאח לי" באיזה אח הכתוב מדבר אם תאמר בקין והא כתיב (בראשית ד) ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגו אם תאמר כישמעאל ליצחק הא גרסינן ישמעאל שונא ליצחק אם תאמר כעשו ליעקב הא כתיב (שם כז) וישטם עשו את יעקב אם תאמר כאחי יוסף והכתיב (שם לז) וישנאו אותו וכתיב ויקנאו בו אחיו אלא כיוסף לבנימן

"יונק שדי אמי" כמשה לאהרן שנאמר וילך ויפגשהו בהר האלהים וישק לו אמרו רבותינו ז"ל כל נשיקות של תפלות הן חוץ מג' נשיקה של גדולה נשיקה של פרישות נשיקה של פרקים נשיקה של גדולה שנאמר (שמואל א' י) ויקח שמואל את פך השמן ויצק על ראשו וישקהו נשיקה של פרישות (רות א) ותשק ערפה לחמותה נשיקה של פרקים שנאמר וילך ויפגשהו בהר האלהים וישק לו וי"א אף נשיקה של קריבות אין בה גנאי שנאמר (בראשית כט) וישק יעקב לרחל שהיתה קרובתו אמר רבי פנחס מעשה היה באח ובאחות שהיה אחד מהם בגוש חלב ואחד מהן בבית מרון נפלה דליקה בביתו של גוש חלב באתה אחותו מבית מרון ונפלה עליו והיתה מחבקתו ומנשקתו אמרה לו איני מרגלת לבא אליך אלא פחדתי דהוית אחי באננקי ופלטת ממנה.

"אמצאך בחוץ אשקך" באיזה חוץ במדבר מקום שנשקו אחים זה לזה משה ואהרן:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי. זה רוח הקודש של משה:

ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק מ - רמז תמג

מי יתנך כאח לי. כאיזה אח כקין להבל והלא הרגו, כישמעאל ליצחק והלא שנאו, כעשו ליעקב ג"כ שנאו, כאחי יוסף ליוסף ג"כ שנאוהו, אלא כיוסף לאחיו, אתה מוצא אחר כל הרעות שעשו לו, כתיב ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם, והלא דברים ק"וו ומה אם יוסף שדבר לאחיו דברים טובים דברי ניחומין. כשבא הקב"ה לנחם את ירושלים עא כ"ו. אתה מוצא כל מה שהכה ירמיה בא ישעיה ורפא, ירמיה אמר אין לה מנחם, בא ישעיה ורפא נחמו נחמו עמי וכו'.

[166] מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ב

"אנהגך אביאך" אנהגך מהעליונים לתחתונים אביאך אל בית אמי זה סיני אמר רבי ברכיה למה קוראין לסיני בית אמי שמשם נעשו ישראל כתינוק בן יומו תלמדני מצות ומעשים טובים אשקך מיין הרקח אלו משניות גדולות כגון משנתו של רבי חייא רבה ומשנתו של רבי הושעיא ושל בר קפרא ומשנת רבי עקיבא מעסיס רמוני אלו ההגדות שטעמן

מִיַּ֣יִן הָרֶ֔קַח מֵעֲסִ֖יס רִמֹּנִֽי׃(ג) שְׂמֹאלוֹ֙ תַּחַ֣ת רֹאשִׁ֔י וִימִינ֖וֹ תְּחַבְּקֵֽנִי׃(ד) הִשְׁבַּ֙עְתִּי֙ אֶתְכֶ֣ם בְּנ֣וֹת יְרוּשָׁלִַ֔ם מַה־תָּעִ֥ירוּ וּמַה־ תְּעֹרְרוּ֙ אֶת־הָאַהֲבָ֔ה עַד שֶׁתֶּחְפָּֽץ׃(ה) מִי־זֹ֣את עֹלָ֔ה מִן־הַמִּדְבָּ֖ר[167] מִתְרַפֶּ֣קֶת עַל־דּוֹדָ֑הּ תַּחַת֙ הַתַּפּ֣וּחַ עוֹרַרְתִּ֔יךָ[168] שָׁ֖מָּה חִבְּלַ֥תְךָ

כרמון דבר אחר אשקך מיין הרקח זה התלמוד שמפוטם במשניות כרקח מעסיס רמוני אלו בגדי כהונה גדולה המד"א (שמות כ"ח) פעמון זהב ורמון:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"אנהגך אביאך אל בית אמי". אלו שבעה דברים שהמשיח עומד ומראה לישראל.

- בראשון מראה להם גן עדן.
- בשני מראה להם כסא הכבוד.
- בשלישי מראה להם קרח וכל עדתו.
- ברביעי מראה להם גיהנם.
- בחמישי מראה להם רשעים.
- בששי מראה להם צדיקים.
- בשביעי מראה להם צדיק עתיד לחיות:

[167] מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ג

"מי זאת עולה מן המדבר" עלויה מהמדבר סילוקה מן המדבר מיתתה מן המדבר הדא מה דאת אמר (במדבר י"ד) במדבר הזה יתמו ושם ימותו מתרפקת על דודה. אמר רבי יוחנן שהיא מנחת פרקי תורה ופרקי מלכות לעתיד לבא תחת התפוח עוררתיך דרש פלטיון איש רומי ואמר נתלש הר סיני ונצב בשמי מרום והיו ישראל נתונים תחתיו שנאמר (דברים ד') ותקרבון ותעמדון תחת ההר.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה". משל למה הדבר דומה. למי שנשא אשה ואמר לה צאי והתקדשי לי במדבר. כיון שיצאה למדבר אמרה לו שאני על גבך. מי האשה הזאת זו כנסת ישראל. ומי הוא המלך זה מלך מלכי המלכים הקב"ה. כיון שיצאה למדבר. אמרה לו ישאהו על אברתו (דברים ל"ב י"א):

[168] מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ג

"תחת התפוח עוררתיך" זה סיני ולמה נמשל בתפוח אלא מה תפוח זה עושה פירות בחדש סיון כך התורה נתנה בסיון דבר אחר "תחת התפוח עוררתיך" למה לא באגוז ואילן אחר אלא כל אילן דרכו מוציא עליו תחלה ואח"כ פירותיו ותפוח זה מוציא פירותיו תחלה ואח"כ מוציא עליו כך הקדימו ישראל עשייה לשמיעה שנאמר (שמות כ"ד) נעשה ונשמע אמר הקב"ה אם אתם מקבלים עליכם תורתי מוטב ואם לאו הריני כובש עליכם ההר הזה והורג אתכם.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"תחת התפוח עוררתיך". רבי חנינא היה אומר צוה לנו משה לטעון לסוכות והיה הענן מתקרב אצל ישראל והם טוענים עליו נשיהם ובניהם עבדיהם ואמהותיהם וכלותיהם. אף סוסים פרשים ופרדים. והיה הענן מקיף את ארץ

אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃(ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ[169] כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה[170] קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ

מצרים שהוא מהלך ארבעים יום כהרף עין. לכך נאמר "שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך". שהיתה הארץ מתחבלת כחבלי יולדה:

מדרש רבה שמות פרשה א פסקה יב

דרש ר"ע בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים ומה עשו בשעה שהיו הולכות לשאוב מים הקב"ה מזמן להם דגים קטנים בכדיהן ושואבין מחצה מים ומחצה דגים ומוליכות אצל בעליהן ושופתות להם שתי קדרות אחת של חמין ואחת של דגים ומאכילות אותן ומרחיצות אותן וסכות אותן ומשקות אותן ונזקקות להם בין שפתים שנאמר (תהלים סח) אם תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף בשכר ששכבו בין שפתים זכו ישראל לביזת מצרים שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף וכיון שמתעברות באות לבתיהן וכיון שהגיע זמן מולידיהם הולכות ויולדות בשדה תחת התפוח שנאמר (שיר ח) תחת התפוח עוררתיך והקב"ה שולח מלאך משמי מרום ומנקה אותם ומשפר אותם כחיה זו שמשפרת את הולד שנאמר (יחזקאל טז) ומולדותיך ביום הולדת אותך וגו' ומנקט להם שני עגולין אחד של שמן ואחד של דבש שנאמר (דברים לב) ויניקהו דבש מסלע וגו' וכיון שמכירין בהן המצריים רצו להרגם ונעשה להם נס ונבלעין בקרקע ומביאין שוורים וחורשין על גביהן שנאמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חורשים ולאחר שהולכין מבצבצין ויוצאין כעשב השדה שנאמר (יחזקאל טז) רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' וכיון שמתגדלין באין עדרים עדרים לבתיהם שנאמר (שם) ותבאי בעדי עדיים אל תקרי בעדי עדיים אלא בעדרי עדרים וכשנגלה הקב"ה על הים הם הכירוהו תחלה שנאמר (שמות טו) זה אלי ואנוהו:

[169] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"שימני כחותם על לבך". בשעה שנאמר ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם אברהם (בראשית כ"ב י"א):
"כחותם על זרועך". כדרך התפלין הללו שנותנים על זרועותיהם של בני אדם ואין בהם מום. כך אין ביצחק מום.
"כי עזה כמות אהבה". עזה היתה האהבה שהקדוש ברוך הוא אהב את ישראל בימי סנחריב. שנאמר הוי היורדים מצרים לעזרה ועל סוסים וגו' (ישעיה ל"א י"א). (אלו) [אמרו] עשר מכות הביא הקב"ה עליהם כדרך שהביא על פרעה ועל מצרים. שנאמר ומטהו על הים ונשאו בדרך מצרים (ישעיה י' כ"ו). רבי נתן אומר הרים במטה יד על (השירים) [אשורים]. שנאמר הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי (שם שם ה'):
"קשה כשאול קנאה". קשה היתה הקנאה שהכניס אליהו כנגד ישראל. שנאמר קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך וגו' (מ"א י"ט י'). היה לו לאליהו לילך למקום שעמדו אבותיו ויבקש רחמים על ישראל ולא עשה כן. אמר לו הקדוש ברוך הוא צרכך בקשת לך שוב לדמשק. וכן הוא אומר בחזקיהו כי יהיה שלום ואמת בימי (ישעיה ל"ט ח'). א"ל הקב"ה צרכך בקשת. נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם (שם מ' א') ואין אתם צריכים לתפלתו של אליהו:

[170] מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ז

"כי עזה כמות אהבה" עזה אהבה כמות שהקב"ה אוהב אתכם הדא הוא דכתיב (מלאכי א') אהבתי אתכם אמר ה' וגו' קשה כשאול קנאה בשעה שמקנאים אותו בעבודת כוכבים שלהם שנאמר (דברים ל"ב) יקניאוהו בזרים דבר אחר כי עזה כמות אהבה אהבה שאהב יצחק את עשו הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ה) ויאהב יצחק את עשו קשה כשאול קנאה שקנא עשו ליעקב שנא' (שם כ"ז) וישטום עשו את יעקב דבר אחר כי עזה כמות אהבה אהבה שאהב יעקב ליוסף שנא' (שם ל"ז) וישראל אהב את יוסף מכל בניו קשה כשאול קנאה שקנאו בו אחיו שנא' (שם) ויקנאו בו אחיו דבר אחר כי עזה כמות אהבה אהבה שאהב יהונתן לדוד שנאמר (שמואל א' י"ח) ויאהבהו יהונתן כנפשו קשה כשאול קנאה קנאה שקנא שאול לדוד שנאמר (שם) ויהי שאול עוין את דוד דבר אחר כי עזה כמות אהבה אהבה שאוהב האיש לאשתו שנא' (קהלת ט') ראה חיים עם אשה אשר אהבת קשה כשאול קנאה קנאה שמקנא לה ואומר לה אל תדברי עם איש פלוני והלכה ודברה עמו מיד (במדבר ה') ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו דבר אחר כי עזה כמות אהבה אהבה שאהבו דורו של שמד להקב"ה שנא' (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום קשה כשאול קנאה שעתיד

רִשְׁפֵּי אֵשׁ[171] שַׁלְהֶבֶתְיָה:(ז) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה[172] וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ[173]:(ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה[174] וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ

הקב"ה לקנא לציון קנאה גדולה הדא הוא דכתיב (זכריה ח') כה אמר ה' קנאתי לציון קנאה גדולה רשפיה רשפי אש שלהבת יה רבי ברכיה אמר כאש של מעלה לא האש מכבה למים ולא המים מכבין לאש:

[171] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח
"רשפיה רשפי אש שלהבתיה". עתיד (זמן) [זיון] של ישראל להיות יוצא כאש מתחת כסא הכבוד. שנאמר והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה וגו' (ישעיה י' י"ז). אמר רבי חנינא בן אחיו של רבי יהושע יש נהרות של אש שהם עוברים לפני השכינה כנהרות של מים מעורבים באש וכשנתנה רשות לגבריאל לשרוף את כל חיל סנחריב. נתנה רשות ללויתן לחבל את כל הנהרות. לכך נאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה:

[172] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח
"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה". עבירה מכבה את המצוה ואין העבירה מכבה את התורה. דבר אחר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. איזו היא אהבה. זו האש שהיא מגדלת על גבי האשים. שנאמר ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד (שמות ט' כ"ד). דבר אחר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. אלו בני אדם הבוטחים בעשרם ובממונם. שנאמר בוטח בעשרו הוא יפול (משלי י"א כ"ח):
אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה. שאהבתי אתכם אי אפשר את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. שנאמר בית אל מים והעי מקדם (בראשית י"ב ח'). שעתידים כהנים מבני בניו של אברהם להיות עומדים ונושאים כפיהם על הקהל ומברכים אותם בשם המפורש:

[173] מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ח
מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מים רבים אלו אומות העולם שנא' (ישעיה י"ז) הוי המון עמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אהבה שהקב"ה אוהב לישראל שנא' אהבתי אתכם אמר ה' ונהרות לא ישטפוה אלו אומות העולם המד"א (שם) ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה בעברי נהר וגו' ולכן הנה ה' מעלה וגו' מי הנהר אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה אם פותחין הן כל אומות העולם את כל תסבריות שלהן ונותנים ממונם בדבר אחד מן התורה אינו מתכפר בידם לעולם ד"א אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה אם פותחין אומות העולם כל תסבריות שלהן בדבר אחד מן התורה ונותנין כל ממונם בדמיו של ר' עקיבא וחביריו אין מתכפר להם לעולם בוז יבוזו לו ר' יוחנן הוה מטייל וסליק מטבריה לציפורין והוה רבי חייא בר אבא סמך ליה מטון חד בית חקלא א"ר יוחנן הדין בית חקלא הות דידי וזבינתיה בגין מלעי באוריתא מטון חד בית כרם וא"ר יוחנן הדין בית כרם דידי הוה וזבינתיה בגין מלעי באוריתא מטון חד בית זיתא ואמר כמו כן שרי ר' חייא בר אבא בכי א"ל מה את בכי א"ל בכי אנא דלא שבקת לסיבותיך כלום א"ל חייא בני ונקלה זו בעיניך מה שעשיתי שמכרתי דבר שניתן לששה ימים שנא' (שמות כ') כי ששת ימים עשה ה' אבל התורה ניתנה לארבעים יום שנא' (שם ל"ד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וכתיב (דברים ט') ואשב בהר ארבעים יום כד דמך רבי יוחנן היה דורו קורא עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בוז יבוזו לו כד דמך רבי אושעיא איש טרייה ראו מטתו פורחת באויר היה דורו קורין עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב הקב"ה לר' אושעיא איש טרייה בוז יבוזו לו:

ילקוט שמעוני שיה"ש רמז תתקצד
"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", את זו דרש ר' סימאי כי נר מצוה ותורה אור תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה שנאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מאי בוז יבוזו לו, אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה ולא כרבי יוחנן נשיאה אלא כהלל ושבנא, דכי אתא רב דימי אמר הלל

ושבנא אחים הוו, הלל עסק בתורה שבנא עבד עסקא, לסוף אמר ליה תא ליערוב וליפלוג, יצאה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. ר' יוחנן הוה מטי וסליק מטבריא לצפורי והוה מסתמיך על כתפיה דר' חייא בר אבא, מטון חד בי חקל אמר דין בית חקל הוה דידי וזבינתיה מיבעי לעי באורייתא, מטון חד בית זיתא אמר דין הוה דידי וזבינתיה מיבעי לעי באורייתא, שרי ר' חייא בר אבא בכי, א"ל למה את בכי, א"ל בכי אנא דלא שבקת לסיבותך כלום, א"ל למה את בכי, א"ל בכי אנא דלא שבקת לסיבותך כלום, א"ל חייא בני קלה היא בעיניך שמכרתי דבר שנתן לששה ימים וקניתי דבר שנתן לארבעים יום ולארבעים לילה, כד דמך ר' יוחנן היה דורו קורא עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בוז יבוזו לו. כד דמך אבא בר הושעיא איש טריא ראו מטה פורחת באויר, והיה דורו קורא עליו אם יתן איש וגו' באהבה שאהב המקום את אבא בר הושעיא בוז יבוזו לו:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ח - רמז תתקצד

"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", את זו דרש ר' סימאי "כי נר מצוה ותורה אור" תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה שנאמר "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה".
מאי "בוז יבוזו לו", אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה ולא כרבי יוחנן נשיאה אלא כהלל ושבנא, דכי אתא רב דימי אמר הלל ושבנא אחים הוו, הלל עסק בתורה שבנא עבד עסקא, לסוף אמר ליה תא ליערוב וליפלוג, יצאה בת קול ואמרה "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו".

מדרש רבה אסתר פרשה ז פסקה יב

"אם יתן איש את כל הון ביתו" זה המן הרשע שנתן עשרת אלפים ככר כסף להכחיד את ישראל "בוז יבוזו לו":

[174] מדרש רבה בראשית פ' לט פסקה ג

ויאמר ה' אל אברם רבי ברכיה פתח "אחות לנו קטנה ושדים אין לה" וגו' אחות לנו קטנה זה אברהם שאיחה את כל באי העולם בר קפרא אמר כזה שהוא מאחה את הקרע "קטנה" שעד שהוא קטן היה מסגל מצות ומעשים טובים
"ושדים אין לה" לא הניקוהו לא למצות ומעשים טובים
"מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה" ביום שגזר עליו נמרוד לירד לתוך כבשן האש
"אם חומה היא נבנה עליה" אם מעמיד דברים כחומה יבנה עליה
"ואם דלת היא נצור עליה" אם דל הוא במצות ובמעשים טובים
"נצור עליה לוח ארז" מה הצורה הזו אינה אלא לשעה כך אין אני מתקיים עליו אלא לשעה אמר לפניו רבון העולמים
"אני חומה" מעמיד אני דברי
"ושדי כמגדלות" זה חנניה מישאל ועזריה
"אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום" שנכנס בשלום ויצא בשלום:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"אחות לנו קטנה" זו סדום ובנותיה שהיו לה שדים ואינה נותנת צדקה לעניים ואינה מפרנסת את האביונים:
"מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה". לפורענות. ואלו הן חמשה כרכים. ויהי גבול הכנעני מצידון וגו' (בראשית י' ט'):
דבר אחר "אחות לנו קטנה" וגו'. זה דורו של חזקיהו שהיו דומים לאשה נאה שאין לה שדים. שהיו נאים ולא היו מעשיהם טובים:
מה נעשה לאחותינו ביום שידבר בה. לפורענות. זה דורו של [גדליהו בן] אחיקם:

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ח - רמז תתקצד

"אחות לנו קטנה" זו התורה שנאמר אמור לחכמה אחותי את קטנה במראה וגדולה במעשים, "ושדים אין לה" כאשה אבל היא מינקת לכל העולם שנאמר דדיה ירווך בכל עת, מה נעשה באי זה פנים נקביל פני שכינה במצותיה של תורה, והקב"ה אומר להם אם חומה היא אם משימין עצמם כחומה לחצי נבנה עליה טירת כסף כשם שהכסף נכנס לאור ויוצא שלם ואינו חסר, כך הם נכנסים למלכיות ויוצאים שלמים, ואם דלת היא כשם שהדלת אינה אלא לשעה כך הם אינם יוצאים אלא לשעה:

מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ:(ט) אִם חוֹמָה הִיא[175] נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז:(י) אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת[176] אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם:(יא) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן[177] נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ

מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה יג

רבנן פתרי קרא בעולי גולה "אחות לנו קטנה אלו עולי גולה קטנה שהיו דלים באוכלוסין ושדים אין לה אלו חמשה דברים שהיה בית אחרון חסר מן הראשון ואלו הן אש של מעלה ושמן המשחה ארון רוח הקדש ואורים ותומים.

מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה טז

"אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו" באיזו אהבה באהבתו של תורה שנאמר (תהלים קיט) מה אהבתי תורתך וגו' אמרו לו למה אין את מקבלנו אמר להם שאתם חוטאים אמרו לו ישראל אינם חוטאים א"ר ברכיה מה כתיב אחריו "אחות לנו קטנה" וגו' אמר להם הקב"ה כשם שהתינוקת הזו כשהיא קטנה והיא חוטאה על אבותיה אין אבותיה מתרעמין עליה למה שהיא קטנה כך הם ישראל כשהם חוטאים אין הקב"ה מעלה עליהם תדע לך שהוא כן שכן בימי הושע הכעיסו להקב"ה התחיל הקב"ה מייראן כי בני זנונים וגו' כי היא לא אשתי וגו' קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ועל שהוציא מפיו לשעה ולא עשה אלא בשביל להחזירן למוטב ולא יכול לסבול אפילו אחת אלא עד שהיה במקומו חזר בו והיה במקום וגו' א"ר יצחק אמר הקב"ה לישראל אני ראשון לטובה ואחרון לרעה ראשון לטובה (הושע ב) ואמרת ללא עמי עמי אתה ואח"כ והוא יאמר אל חי אבל ברעה אני אחרון (שם א) כי אתם לא עמי ואח"כ ואנכי לא אהיה לכם אמר רבי חנינא בלא דעת סבורים מה שהוא אומר ואנכי לא אהיה לכם שהוא אומר שאינו הווה לכם לאלוה לאו אלא מהו ואנכי לא אהיה לכם אע"פ שאתם לא עמי שתבקשו להפריש ממני אני לא אהיה לכם אין דעתי משתווית עמכם אלא בעל כרחכם תהיו עמי וכן הוא אומר (יחזקאל כ) והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים וגו' אלא מה אני עושה לכם (שם) חי אני נאם ה' אלהים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם הא למדת חיבתן של ישראל לפני המקום:

[175] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

"אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף" וגו'. משל למה הדבר דומה לאחד שאמר לחברו על מה ימחול לך המקום. על ע"ז שבידך או על גלוי עריות. אבא אלעזר בן גיני איש ברק אומר למה הדבר דומה לאחד שהיו אומרים עליו איש פלוני חכם ואין ענוה בידו. איש פלוני עניו ואין חכמה בידו. א"ל הכתוב הרני נותן חכמה וענוה:

[176] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

אני חומה ושדי כמגדלות. אמרה כנסת ישראל אני איני כדורות הראשונים. לא כדור המבול ולא כדור הפלגה ולא כאנשי סדום. כי חכמים יש בי. צדיקים יש בי. מכלכלים ומפרנסים יש בי. שנאמר אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום:

[177] ילקוט שמעוני שיה"ש רמז תתקצד

"כרם היה לשלמה" זה בית המקדש, ולמה תלהו בשלמה, לפי שנתן נפשו עליו.

"בבעל המון" אלו ישראל שנאמר בקול רנה ותודה המון חוגג.

"נתן את הכרם לנוטרים", אלו המלכיות. "כרמי שלי לפני", אמר לו הקב"ה אתה צערת את עצמך בחכמה חייך אי אתה מפסיד, הלומד נוטל חלק אחד והמלמד נוטל חמשה חלקים דכתיב האלף לך שלמה.

מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

יָבֹא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף[178]:(יב) כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה[179] וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ:(יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים[180] חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי:(יד) בְּרַח דּוֹדִי[181] וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים[182]:

כרם היה לשלמה בבעל המון. אלו עשרת השבטים שבאו עליהם גוים המונים. שנאמר הוי המון עמים רבים וגו' (ישעיה י"ז י"ב). נתן את הכרם לנוטרים. זה נבוכדנצר שעמד והחריב את ירושלים ושרף את בית המקדש באש והגלה את ישראל לבבל שנקראו כרם. שנאמר כי כרם ה' צבאות בית ישראל וגו' (שם ה' ו'):

[178] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

איש יביא בפריו אלף כסף. [זה ירבעם בן נבט שאמרו לו ישראל מלוך עלינו. אמר להם עני אנכי. אמרו לו הרי כסף וזהב. שנאמר ברעתם ישמח מלך (הושע ז' ג')]:

[179] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

דבר אחר האלף לך שלמה. למלך מלכי המלכים שהשלום שלו. ומאתים לנוטרים את פריו. אימתי יום שעמדו עליו עמון ומואב נתן להם מאתים דינרין. ואמר להם שמרו לי שלא למרוד עלי. לפיכך נהגו המלוכה שכיון שהרג אחד מהם את חברו ובא וישב על כסאו היה בוחן (דינסטם) [דינסטים]:

[180] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

היושבת בגנים. זו כנסת ישראל שהיא דומה לגנה בין גנות אחרות. לפיכך אין הקדוש ברוך הוא מוסר את גנתו ביד אחרים:

חברים מקשיבים לקולך השמיעיני. אלו חכמים ותלמידיהם שהם מפרישים מקרא בפני עצמו ומשנה בפני עצמה והלכות בפני עצמן ואגדות בפני עצמן. אמר להם הקב"ה חברים מקשיבים לקולך השמיעיני:

[181] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

ברח דודי. [ברח] כבוד מישראל. רבי חנניה היה אומר ברח דודי. ברח כבוד מישראל אימתי. יום ששכר בלק את בלעם וילך לקלל את ישראל. שנאמר ארם מקדם ופלשתים מאחור ויאכלו את ישראל בכל פה (ישעיה ט' י"א). [ארם מקדם זה בלעם. ופלשתים מאחור] זה עמלק. ויאכלו את ישראל בכל פה. אלו החמסנים והגזלנים. (אמר רבי) [אמר רבינו] הגדול באותה שעה שלח עמלק ולקח את כל אלופי אדום ונתן להם אלף אלפים דינרים לכל אחד ואחד מאותם החילים שהיו מאלופי עשו. לפיכך היה יושב ודורש את כל התיבה למפרע:

דבר אחר ברח דודי. ברח כבוד מישראל. אימתי. ביום שאמר בלעם לבלק בנה לי בזה שבעה מזבחות וגו' (במדבר כ"ג א') כשם שבנה שלמה בטהרה והעלה בטהרה. כדי שתהא תפלתו נשמעת:

דבר אחר ברח דודי. אימתי. יום שכריתי ברית עם ארחומו והעלו שני טלאים. אחד לצפון המזבח לשם ארחומו ואחד לדרום המזבח לשם ירושלים:

דבר אחר ברח דודי. אימתי. בימי אחז בן יותם שלא קיים את התורה וגזר על ישראל שלא יעסקו בתורה. שנאמר צור תעודה חתום תורה בלמודי (ישעיה ח' ט"ז). דבר אחר ברח דודי. אימתי. בימי מנחם והלל שנפלה מחלוקת ביניהם ויצא מנחם הוא ושמונה מאות תלמידים מלובשים סריקונין של זהב. ובא חנן בן מטרון ובעינן בן יהודה אחיו של מנחם והרגו. ועלה אלעזר והתלמידים עמו וחתכו מנויות מנויות. באותה שעה שלחו אנשי אורחמו והושיבו קסטרא על ירושלים והיו מטמאים כל הנשים שהיו בתוכה. ועלה אלעזר והתלמידים עמו והכו כל אנשי קסטרא. באותה שעה נפלה מחלוקת בירושלים. על אותה שעה אמרו ברח דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

134

פירוש בדרך סוד – הבאור הארוך

מגילת שיר השירים הינה שיר ושבח על יחוד קוב"ה ושכינתיה בכל מיני מצבים של קרוב וריחוק.

פרק א

(א) שִׁיר[2] ספירת המלכות בשעה שזוכה לאור החכמה שאז עולה ממקומה הקבוע שהוא תחת התפארת ועולה ומשווה קומה אל הַשִּׁירִים היסוד ומשם עולה אל אֲשֶׁר התפארת ומשם אל לִשְׁלֹמֹה[3] הבינה. וכשהמלכות משווה קומה אל התפארת ומתייחדת עימו פב"פ מכח הבינה שעליהם אומרת השכינה: (ב) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ[4] חפצה אני ומשתוקקת לנשיקות פיהו של הקב"ה, זיווג דנשיקין,בחיבור תמידי, שהם ממידת הרחמים כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן[5] והם חשובים בעיני יותר מיין המשמח: (ג) לְרֵיחַ ואז המלכות מעלה מ"ן לז"א וממנו לבינה ומהבינה לאבא ומאבא נמשך שֶׁמָנֶיךָ מ"ד לאימא ונולדים מוחין טוֹבִים לז"א. מוחין אלו יורדים מספירה לספירה ולכן נקראים שֶׁמֶן תּוּרַק[6] שמן המורק, היינו מועבר, עד למלכות הנקראת שֶׁמֶךָ עַל כֵּן ומשם יורדים המוחין עד לעולמות בי"ע ולהיכלות הנקראות עֲלָמוֹת ולכן אֲהֵבוּךָ: (ד) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ אומרת כנ"י לז"א נָרוּצָה[7] אני וכל חיילותי, הם בי"ע וההיכלות, ואם אזכה אעלה ל הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו[8] מחיבור זה יושפע שפע רב לכל העולמות נָגִילָה מימין וְנִשְׂמְחָה ומשמאל בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן[9] נקבל מוחין דאימא, מיסוד דאימא, והשפע יגיע גם ל מֵישָׁרִים[10] תפארת, ובגלל השפע שיזל עליו בודאי אֲהֵבוּךָ:[11] (ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי והגלות הביאה אותי למיעוט ולהסתרה אולם וְנָאוָה[12] בשורשי שזו הבינה, כך אומרת השכינה ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם נשמות הצדיקים. אני נראית כְּאָהֳלֵי קֵדָר [13] כלפי חוץ, אולם כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה מבפנים: (ו) אַל תִּרְאוּנִי אומרת השכינה שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת[14] שהתמעטתי לנקודה, בסוד המאור הקטן, זאת בגלל שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ שכעת התפארת בסוד המאור הגדול אינו מאיר בי. ועוד ש- בְּנֵי אִמִּי כל פרצופי תשע הספירות שהם אריך אנפין,אבא,אמא וזעיר אנפין או פירוש נוסף הו"ק נקראים "בני אימי" שהם בנים של הבינה הנקראת אימא נִחֲרוּ בִי שמו אותי בסוף כל הספירות או פירוש נוסף שמו אותי בעולם הבריאה להתלבש בקליפת נוגה מחמת עוונות בני ישראל, כדי [15]שָׂמֵנִי נֹטֵרָה לשמור מפני אחיזת הס"א אֶת הַכְּרָמִים כל הפרצופים הנ"ל, או פירוש נוסף שמוני להשפיע לשרי אומות העולם, אבל [16]כַּרְמִי שֶׁלִּי את פרצוף הנוקבא לֹא נָטָרְתִּי לא שמרתי והוא בסוף כל הספירות: (ז) הַגִּידָה לִי פונה המלכות לקב"ה שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי[17] מדוע אני בסוף הספירות? ואז הקב"ה עונה אֵיכָה תִרְעֶה אם לא היית בסוף הספירות איך היית יכולה לרעות את ישראל בגלותם אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם[18] כיצד יבוררו כל ניצוצי הקדושה שנפלו בקליפה הדומה לצהרים. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה[19] עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ הברור יכול להיות רק כאשר השכינה גולה עִם ישראל המתאספים בבתי כנסיות כעדרים: (ח) אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים[20] את המלכות צריכה להיות מתוקנת מהבינה צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן ואם אין זה כך לכי לראות את פושעי ישראל המלאים מצוות כרימון וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ ועל ידי כך כל צבאות השכינה יעלו איתך מעלה מעלה למקום הבינה שהיא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים מעל חג"ת: (ט) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה[21] כשיצאת ממצרים עדיין לא היית מתוקנת כראוי ולכן דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי לא דיברתי איתך והייתי דומם: (י) אחר כך התחלת להבנות מנקודה לי"ס: קיבלת את התורה, נבנה המקדש ונשמע שיר הלווים נָאווּ שהוא נאה לְחָיַיִךְ היוצא מהלחיים וכן קול

---

[182] ילקוט שמעוני שיה"ש רמז תתקצד

"על הרי בשמים" אין לך בכל הנטיעות מקום דחוק כאותו של בשמים, לפי שבעולם הזה עובדי אלילים שמשולים כקוצים הם בריוח וישראל דחוקים, ולעתיד לבא העם ההולכים בחשך ראו אור גדול.

ד"א, "מי יתנך כאח לי" אלו שבעה דברים שמשיח עומד ומראה לישראל, גן עדן, וכסא הכבוד, קרח ועדתו, גיהנם רשעים יורדים, ודין רשעים, שכר הצדיקים, ומחיה המתים:

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

בַּתִּרִים[22] התורה צַוָּארֵךְ ובית המקדש, וכך נבנית בַּחֲרוּזִים[23] מהגבורה והבינה[24] :(יא) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ[25] נתקן אותך מצד הגבורות בחמישה גבורות עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף וכן נבנה אותך בחמישה חסדים: (יב) עַד בעוד ש שֶׁהַמֶּלֶךְ הבינה בִּמְסִבּוֹ מחוברת לאבא נִרְדִּי המלכות נָתַן רֵיחוֹ[26] העלתה מ"ן ל :(יג) תפארת הנקרא צְרוֹר הַמֹּר[27] שהוא דּוֹדִי לִי ואז הוא מתיחד עימי בֵּין שָׁדַי נו"ה שלי יָלִין ישכון :(יד)ואכן דודי שהוא מלא כל טוב כ- אֶשְׁכֹּל[28] הוא הַכֹּפֶר[29] מטהר את הפגמים שפגמו בי בני האדם כי דּוֹדִי לִי שוכן בקרבי בְּכַרְמֵי במלכות עֵין גֶּדִי[30] ובתפארת שלי :(טו)וכאן משבח הקב"ה את כנסת ישראל הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי[31] הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ חכמה שבך יוֹנִים[32] כלולה מכל הגוונים שלמעלה :(טז) ומשבחת כנ"י את הקב"ה הִנְּךְ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים[33] כשאנו מחוברים פב"פ והיכן? אַף עַרְשֵׂנוּ בבית המקדש שהוא בחינת מלכות ומיטה רַעֲנָנָה[34] :(יז) קֹרוֹת בָּתֵּינוּ בית המקדש,מלכות, יבנו מהגבורות שב-אֲרָזִים[35] תפארת[36] רַהִיטֵנוּ כלי בית המקדש יהיו בְּרוֹתִים[37] מעצי ברוש:

פרק ב

(א)המלכות נקראת אֲנִי והיא לפעמים לבנה כמו חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן[38] או אדומה כמו שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים בהתאם למעשי בני האדם :(ב)אומר הקב"ה לכנ"י כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים[39] כמו שאת בין הקלי' כֵּן רַעְיָתִי הבינה בֵּין הַבָּנוֹת זו"ן, "בנות" אותיות בן ובת :(ג)וכך משבחת כנ"י להקב"ה כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר[40] שהוא נאה ברית, מראה, צבע וטעם כֵּן דּוֹדִי הקב"ה בֵּין הַבָּנִים[41] שרי אומות העולם בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי כאברהם אבינו ע"ה שחמד את הקב"ה ומאס בגילולי ע"ז וּפִרְיוֹ וזרעו של אברהם אע"ה מָתוֹק לְחִכִּי :(ד) ואז הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן[42] הר סיני ונתן לי את תורתו וְדִגְלוֹ והקיפני בדגלים עָלַי אַהֲבָה ובנה לי בית המקדש והיתה ביננו אהבה. אבל כעת בגלות אני חולה וזקוקה ל :(ה) סַמְּכוּנִי סעד בָּאֲשִׁישׁוֹת[43] מהאבות, חג"ת, שקיבלו בתחילה מג"ר ומשפיעים לי: מצד ימין,שמאל ואמצע וכן רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים השומרים שאקבל שפע במידה ראויה כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי[44] :(ו)ואז בא יצחק ושם שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי[45] השכינה ואברהם ב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי :(ז) לפני היחוד מזהירה השכינה את הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם[46] נשמות הצדיקים המעלים מ"ן ומיחדים את העולמות בִּצְבָאוֹת נו"ה אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה היכלות וב"ע אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה[47] הגאולה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ שיתעורר החפץ מאליו והנה הוא מתעורר :(ח) קוֹל דּוֹדִי ז"א הִנֵּה זֶה בָּא[48] מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים חג"ת מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת נהי"מ[49] היינו שבא ממקומו אלי, בבחינת "גחין ולחיש" :(ט) אומרת השכינה דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים אתה נותן לי שפע מועט וזאת לפני התעוררות הרצון להשפיע. אבל כעת הנה מתעורר הרצון להשפיע לי הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ[50] והוא קרוב אלי ביותר מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת[51] של בתי הכנסת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים[52] בין אצבעות הכהנים :(י) עָנָה דּוֹדִי לאחר שישראל התעוררו לתשובה וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ[53] מן הגלות רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ[54] :(יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר שיעבוד מלכויות בטל הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ[55] ושלטון הערב רב פסק והגיע זמן הקדושה לשלוט ואז :(יב) הַנְּצָנִים חגתנ"י נִרְאוּ בָאָרֶץ במלכות עֵת הַזָּמִיר זמיר עריצים הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר וקול התורה של ילדי ישראל נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ[56] :(יג) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ[57] וכאשר יש בישראל בעלי מצוות וְהַגְּפָנִים סְמָדַר ובעלי תשובה עושים מצוות ומעשים טובים שלא על מנת לקבל פרס נָתְנוּ רֵיחַ מיד אומר הקב"ה לשכינה קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי מן הגלות וּלְכִי לָךְ[58] לבית המקדש :(יד) יוֹנָתִי[59] זו השכינה בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע אין לה מנוחה בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה[60] ויש בה תלמידי חכמים צנועים הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ[61] מעשיך הטובים שלא על מנת לקבל פרס הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ קול לומדי התורה בבתי המדרש כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאַיִךְ נָאוָה :(טו)והנה באים הקלי' לינוק שפע ואמר אֶחֱזוּ לָנוּ התאחזו בנו שׁוּעָלִים כוחות הדין[62] שׁוּעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים[63] כְּרָמִים רוצים לחבל במחנה הקדושה וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר: במצב קטנות, תלת כלילן בתלת. (טז)אומרת השכינה דּוֹדִי לִי דודי בחר בי וַאֲנִי לוֹ ואני בחרתי בו הָרֹעֶה והוא מנהיג אותי בַּשּׁוֹשַׁנִּים[64] בחסד ודין: (יז)אני חטאתי והלכתי בגלות עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם הגלות אמורה להסתיים בסוף אלף שנים וְנָסוּ הַצְּלָלִים[65] הסתלקו ממני שני סוגי הצלם סֹב דְּמֵה לְךָ דּוֹדִי לִצְבִי[66] אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים שאינם מניחים ביתם לגמרי עַל הָרֵי בָתֶר[67] והשפע לי במקומי כעת בגלות, מקום הפרוד שהם עולמות בי"ע:

פרק ג

(א)בקשה כנ"י מהקב"ה עַל מִשְׁכָּבִי[68] על יחודה עימו שהרי כעת היא בַּלֵּילוֹת[69] בגלות בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי את הקב"ה בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו מחמת מחיצת הקלי' המפסקת :(ב) אָקוּמָה נָּא מעולמות בי"ע וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר[70] במלכות דאצילות בַּשְׁוָקִים בששת היכלות[71] וּבָרְחֹבוֹת ובהיכל קדש קדשים אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי את הקב"ה בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו :(ג) מְצָאוּנִי

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

הַשֹּׁמְרִים כוחות הדין הַסֹּבְבִים בָּעִיר[72] המקיפים את מלכות דאצילות אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם :(ד) כְּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בגאולה העתידה אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ[73] כבגאולות קודמות עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי[74] עד שאזכה לאור הבינה ויהיה עימי בחיבור תמידי פב"פ וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי[75] :שאני בחיבור איתו כשהחופ"ה חופפת עלינו (ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם אומרת השכינה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם לנשמות הצדיקים שושביני מטרוניתא המעלות מ"ן בִּצְבָאוֹת בנו"ה אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה[76] היכלות וביע"ע אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה של הקב"ה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ :עד שיתעורר הרצון מאליו (ו)והנה מתחיל הרצון להתעורר מהבינה הנקראת מִי אל המלכות הנקראת זֹאת עֹלָה שהיא עולה ממקומה מִן הַמִּדְבָּר שהיא בחינת דיבור[77] כְּתִימְרוֹת עָשָׁן כעשן העולה כלפי מעלה כך עולה השכינה אל הקב"ה מְקֻטֶּרֶת מחוברת לאורות מוֹר[78] החסד מימין וּלְבוֹנָה[79] ההוד משמאל מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל והיסוד באמצע :(ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ[80] השכינה שֶׁלִּשְׁלֹמֹה של הקב"ה,ז"א שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים[81] כוחות דין סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל המקבלים גבורתם מהתפארת שבה מידת הגבורה :(ח) כֻּלָּם אֲחֲזֵי חֶרֶב[82] וכן מקבלים כוחם מהבינה מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ[83] הוד,מקום הדין מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת לשמירה על המלכות מפני הקליפות :(ט) אַפְרִיוֹן[84] את ספירת המלכות עָשָׂה בנה,תיקן לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[85] הקב"ה,ז"א מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן מספירת הבינה :(י) עַמּוּדָיו עָשָׂה תיקן אותה כֶּסֶף[86] מצד ימין ע"י ספירת החסד רְפִידָתוֹ זָהָב ומצד שמאל ע"י הגבורה מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן ומצד אמצע ע"י התפארת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם נשמות הצדיקים :(יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה אומרת השכינה ל- בְּנוֹת צִיּוֹן נשמות הצדיקים בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[87] הקב"ה, ספירת התפארת, זעיר אנפין בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ[88] ספירת הבינה בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ[89] שהתחבר עם המלכות במעמד הר סיני וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ וביום שקיבל אורות דנשמה מהבינה בעת בנין בית המקדש :

פרק ד

(א) אומר הקב"ה לשכינה הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי[90] ומשבח אותה מלמעלה למטה[91] ומתחיל בספירות דראש הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ חכמה שבך יוֹנִים מקבלת מספירת החכמה העליונה מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ דרך הכתר שבך שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד :(ב) שִׁנַּיִךְ כוחות הדין שסביבך כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת[92] שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה[93] התמתקו מהארת א"א שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת ודומים לא"א בלובנם וְשַׁכֻּלָּה אֵין בָּהֶם ולא ניזוק אחד מכוחות הדין שהתמתקו :(ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שהוא אדום ומורה על מציאות מידת הדין ב- שִׂפְתוֹתַיִךְ[94] נו"ה שבך וּמִדְבָּרֵיךְ ומלכות שבך נָאוָה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן שהוא אדום רַקָּתֵךְ חו"ב שבך מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ והם ניכרים מבעד לכתרך :(ד)וכאן עובר לשבח את ספירות דגוף ומתחיל מה- כְּמִגְדַּל דָּוִיד[95] מלכות שבך צַוָּארֵךְ נאה בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת[96] ובנוי מכל ספירות המלכות של כל י"ס אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים :(ה) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ[97] נו"ה שבך כִּשְׁנֵי עֳפָרִים מתוקנים מנו"ה דז"א תְּאוֹמֵי צְבִיָּה שהם שקולים זל"ז הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים ומונהגים בחסד ודין :(ו) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם[98] עד שתסתיים הגלות וְנָסוּ הַצְּלָלִים[99] ויגמר שלטון אומות העולם בישראל אֵלֵךְ לִי אומר הקב"ה אֶל הַר הַמּוֹר המוריה, ירושלים של מטה, לנער משם את אומות העולם וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה[100] ירושלים של מעלה :(ז)ומשבח הקב"ה את השכינה ואומר כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי[101] כשאת כלולה מכל הספירות של מעלה וּמוּם[102] והקלי' אֵין אינם נאחזים בָּךְ :(ח) בואי אִתִּי מִלְּבָנוֹן מספירת החכמה כַּלָּה[103] אִתִּי מִלְּבָנוֹן מספירת החכמה תָּבוֹאִי איתי לגלות. וגם כאשר אנו בגלות תָּשׁוּרִי את משגיחה על בני מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מהכותל המערבי מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מהר סיני מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מבתי כנסיות מֵהַרְרֵי נְמֵרִים ומבתי מדרשות : (ט)ובשעה זו שאת בגלות ונושאת עיניך אלי אני אומר לִבַּבְתִּינִי אֲחֹתִי כַּלָּה[104] לִבַּבְתִּינִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ[105] כשאת כלולה מעשר ספירות וכן בְּאַחַד עָנָק זה אברהם אבינו שיפה אותך מְצַוְּרֹנַיִךְ[106] זה משה שהקים את המשכן השקול כשני בתי מקדש :(י) מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ[107] סודות אֲחֹתִי כַּלָּה תורה שבעל פה מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מ"ן שאת מעלה אלי חביב עלי מִכָּל בְּשָׂמִים :(יא) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה נו"ה שבך דְּבַשׁ גבורות וְחָלָב וחסדים תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ בונים את יסוד דידך וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ מלכות שבך מתוקנת כמו כְּרֵיחַ לְבָנוֹן ספירת הבינה :(יב) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה ספירותיך הכלולות בך מתוקנות מג"ן סדרי אורייתא שבכתב, תפארת גַּל נָעוּל[108] ואת נשפעת מכל הספירות העליונות מַעְיָן ביסוד דידך, ויש לך שמירה מפני יניקת הקלי' חָתוּם[109] מאימא עילאה :(יג) שְׁלָחַיִךְ השפע הנשלח לך מו"ק הופך אותך ל פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים[110] מלאה כל טוב עִם פְּרִי מְגָדִים[111] וגם משפע או"א עילאין כְּפָרִים[112] נשפע לך שפע דרך כל עִם נְרָדִים[113] מלכות של י"ס :(יד)ועוד מתברכת מי"ג תיקוני דיקנא עליונים שהם נֵרְדְּ[114] אל וְכַרְכֹּם רחום קָנֶה וחנון וְקִנָּמוֹן ארך עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה אפים מֹר ורב חסד וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי ואמת בְּשָׂמִים[115] נוצר חסד :(טו)

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

מַעְיַן גַּנִּים לאלפים בְּאֵר נושא עון מַיִם חַיִּים[116] ופשע וְנוֹזְלִים וחטאה מִן לְבָנוֹן ונקה :(טז)ואז מעורר היחוד עוּרִי צָפוֹן[117] שמאלו תחת ראשי וּבוֹאִי תֵימָן וימינו תחבקני הָפִיחִי גַנִּי העלאת מ"ן יִזְּלוּ בְשָׂמָיו המשכת מ"ד יָבֹא דוֹדִי ז"א לְגַנּוֹ נוקבא וְיֹאכַל יחוד פְּרִי מְגָדָיו :

פרק ה

(א) בָּאתִי לְגַנִּי אומר הקב"ה אֲרִיתִי כָּלָה[118] לשכינה חסד עִם בָּשְׂמִי נצח אָכַלְתִּי יַעְרִי גבורה עִם דִּבְשִׁי הוד שָׁתִיתִי יֵינִי תפארת עִם חֲלָבִי יסוד אִכְלוּ רֵעִים[119] או"א שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים זו"ן :(ב) אֲנִי יְשֵׁנָה כשדודי מתרחק ממני וְלִבִּי עֵר[120] כשהוא מתקרב אלי קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק ומפיֵס אותי באומרו פִּתְחִי לִי[121] אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי כתר נִמְלָא טָל[122] שפע ואני רוצה להשפיע אותו דרך קְוֻצּוֹתַי נו"ה דז"א ל רְסִיסֵי לָיְלָה[123] מלכות :(ג)אומרת השכינה פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי כשהייתי בגלות מחמת העוונות, והם כינויי השכינה אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה[124] איני רוצה לחזור לגלות רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי[125] נו"ה דמלכות שירדו לקלי' בגלות אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם[126] איני רוצה לחזור לשם :(ד) דּוֹדִי ז"א שָׁלַח יָדוֹ חסד מִן הַחֹר שבכסא הכבוד וּמֵעַי[127] וכל המחנות וחיות הקודש שסביבי הָמוּ עָלָיו :(ה) קַמְתִּי השכינה הנקראת אֲנִי לְפְתֹּחַ לְדוֹדִי[128] ז"א וְיָדַי חו"ג דמלכות נָטְפוּ קבלו שפע רב מ מוֹר חסד דז"א וְאֶצְבְּעֹתַי[129] וכל י"ס שבי קבלו שפע רב מוֹר עֹבֵר[130] מהארת יסוד אבא עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל[131] עד שמגיעים ליסוד שבי :(ו) פָּתַחְתִּי אֲנִי השכינה הנקראת "פתח" ונקראת "אני" לְדוֹדִי ז"א וְדוֹדִי שראה שאיני ראויה לו חָמַק עָבָר נַפְשִׁי[132] זו השכינה, ספירת המלכות הנקראת "נפש" יָצְאָה להתדבק בקב"ה בְּדַבְּרוֹ בעת מתן תורה שזה דיבור הקב"ה, דיבור "ו" בְּקַשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי[133] :(ז) מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים כוחות דין הַסֹּבְבִים בָּעִיר המקיפים את מלכות דאצילות הִכּוּנִי פְצָעוּנִי מיעטו אותי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי[134] מֵעָלַי החזירו אותי למצב קטנות שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת כוחות הדין הסובבים את המלכות :(ח) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם אומרת השכינה ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם[135] נשמות הצדיקים אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי ז"א מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי[136] ומשתוקקת לחסות בצילו :(ט)ואז השכינה נשאלת מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים במה שונה דודך משרי האומות? מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ[137] :(י)ומתחילה השכינה לשבח את דודה מלמעלה למטה בסוד אור ישר להמשיך השפע אליה מלמעלה למטה דּוֹדִי צַח מצד החסדים וְאָדוֹם מצד הגבורות דָּגוּל מֵרְבָבָה[138] ומוקף ברבבות מלאכים :(יא) רֹאשׁוֹ[139] כתר דז"א יקר כמו כֶּתֶם פָּז[140] זהב נבחר קְווּצּוֹתָיו קוצין דשיער רישיה תַּלְתַּלִּים[141] מלאות ממידת הדין ולכן צבעם שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב :(יב) עֵינָיו חו"ב שבו מקבלות שפע כְּיוֹנִים[142] עַל אֲפִיקֵי מָיִם מנו"ה דאימא רְחֲצוֹת בָּחָלָב המקבלות מלובן החכמה והבינה העליונים יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת[143] וממלאים אותו :(יג) לְחָיָו חו"ג שבו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם[144] מעלות מ"ן מ- מִגְדְּלוֹת מלכות שבהם מֶרְקָחִים[145] לספירות מלכות שמעליהן שִׂפְתוֹתָיו נו"ה דז"א שׁוֹשַׁנִּים יש בהם חסדים וגבורות נֹטְפוֹת ומשפיעים לי מ- מוֹר עֹבֵר הארת יסוד אבא המתפשטת עד יסוד דז"א. עד כאן ספירות הראש וכאן עוברת לשבח את ספירות הגוף :(יד) יָדָיו חו"ג דז"א גְּלִילֵי זָהָב[146] נבנים מחסדים וגבורות מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ[147] שבהם שש פרקים. אולם כאן טרם נכללו חסדים בגבורות והחכמה אינה יכולה להאיר ונבחנת לפנימית שאינה מאירה ואומר מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים[148] :(טו) שׁוֹקָיו נו"ה משפיעים ל עַמּוּדֵי שֵׁשׁ[149] יסוד מְיֻסָּדִים שהוא מיסד אותי הנקראת עַל אַדְנֵי בשם אדנות פָּז מַרְאֵהוּ[150] ואני מחוברת אליו כַּלְּבָנוֹן[151] והוא בונה אותי מהחסדים הבאים מג"ר בָּחוּר כָּאֲרָזִים[152] ומהגבורות :(טז) חִכּוֹ מַמְתַקִּים[153] לאחר שנכללו החסדים עם הגבורות והתבסמו וְכֻלּוֹ כלול מ מַחֲמַדִּים חו"ג זֶה ביסוד דידיה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי המקבל מיסודות או"א שנקראו "רעים", כך אומרת השכינה ל בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם ההיכלות או נשמות הצדיקים :

פרק ו

(א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים שואלים הצדיקים את השכינה, ספירת המלכות אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ[154] שהרי את הקב"ה,ז"א, אפשר להשיג רק דרכך :(ב) והנה דּוֹדִי הקב"ה יָרַד לְגַנּוֹ[155] לשכינה לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם[156] שהיא מלאה ריחות טובים לִרְעוֹת בַּגַּנִּים בישיבות ובתי כנסת בעולם הזה וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים[157] מ"ן העולה מיחודים :(ג) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי[158] הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים והוא מנהיג אותי בחסד ובדין :(ד) יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי משבח הקב"ה את כנ"י כִּתִרְצָה[159] כשאת מעלה מ"ן נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם[160] לירושלים של מעלה שהיא אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת[161] ספירת הבינה :(ה) הָסֵבִּי הסירי עֵינַיִךְ חו"ב שבך מלהתבונן בי מִנֶּגְדִּי אומר הקב"ה לכנ"י שֶׁהֵם הֲרְהִיבֻנִי[162] שהם גורמים לי להשתוקק אליך ועדיין לא הגיע הזמן שַׂעְרֵךְ הארת חכמה שבך מבהיקה ביופיה כְּעֵדֶר הָעִזִּים המסמלות את העזות וקו שמאל שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד[163] הבאים מהמלכות :(ו) שִׁנַּיִךְ[164] כוחות הדין שסביבך כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים[165]

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

כולם קדושים שֶׁעָלוּ והתעלו מִן בעזרת הָרַחְצָה[166] הלובן העליון דא"א שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת[167] ודומים לשורשן וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם[168] ולא נעדר אחד מהם :(ז) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן שצבעו אדום ומלא דינים,כך רַקָּתֵךְ[169] חו"ב שבך כשהם ריקנים ללא אור מחו"ב העליונים,והם מצפים לאור מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ[170] דרך הכתר שבך :(ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת[171] כוחות דין שסביבך בעולם הבריאה וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים כוחות דין שסביבך בעולמות יצירה ועשיה וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר כוחות דין בעולמות שלמטה מעשיה :(ט)אולם אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי השכינה אַחַת הִיא לְאִמָּהּ הבינה בָּרָה ברורה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ[172] התפארת רָאוּהָ בָנוֹת ההיכלות וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים שרי אומות העולם וַיְהַלְלוּהָ :(י) מִי בינה המתחברת ל זֹאת מלכות הַנִּשְׁקָפָה וכאשר הן ביחד מתחילה המלכות להאיר כְּמוֹ שָׁחַר והשחרורית שלה מסתלקת יָפָה כַלְּבָנָה כשיש לה מעט אור בָּרָה כַּחַמָּה כשמקבלת הארת ז"א אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת[173] כשמקבלת הארת בינה :(יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז אל מרכבת השכינה יָרַדְתִּי[174]לִרְאוֹת משם בְּאִבֵּי הַנָּחַל[175] את המלכות לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן[176] זו כנ"י הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים הצדיקים :(יב) לֹא יָדַעְתִּי אין אני יכול להתייחד עם נַפְשִׁי השכינה שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי כשהיא משפעת למרכבה הנקראת נָדִיב[177] וברמז: נשר אדם ארי כרוב :

פרק ז

(א)ולכן אומר הקב"ה לשכינה שׁוּבִי מעולם המרכבה בבי"ע שׁוּבִי למקומך בעולם האצילות הַשּׁוּלַמִּית[178] להקרא "ה" בתראה ולהתחבר ליסוד הנקרא "שלום" והמגיע מספירת התפארת הנקרא קודש גימ' "תי" שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה[179] ואשפיע שפע דרך נו"ה הנקראים "חוזה" ותהפכי ל"חזון" וביחד נהיה "ונחזה". והשפע בָּךְ שפע התפארת, סוד כ"ב אותיות תורה שבכתב. עונה השכינה מַה אני נקראת "מה" ובך יש שם "מה" ולכן תֶּחֱזוּ תא חזי, בא ותן שפע דו"ק בַּשּׁוּלַמִּית[180] בי כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם הדרה בב' מחנות מחנה שכינה והמרכבה :(ב)ומתחיל הקב"ה לשבח את כנ"י מלמטה למעלה, ומספירות דגוף לספירות דראש, באומרו שכל י"ס שבה מתוקנות כעין של מעלה[181] מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים[182] מלכות דמלכות בעת קבלת אור בַּת נָדִיב החסד חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ[183] נו"ה כְּמוֹ חֲלָאִים תכשיטים נאים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן הוא יסוד המכריע ביניהם :(ג) שָׁרְרֵךְ[184] תפארת ויסוד שבך המשפיעים ל אַגַּן הַסַּהַר למלכות שבך והוא מקום מושב הסנהדרין המכוון כנגד היכל הזכות[185] אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג השפע בְּטְנֵךְ מלכות בזמן שעולה לבינה משפעת ל עֲרֵמַת חִטִּים[186] תפארת סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים[187] : ולמלכות שנשארה במקומה ושם מקבלת שפעה (ד) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ נו"ה שבך כִּשְׁנֵי עֳפָרִים[188] מקבלים מנו"ה דז"א תָּאֳמֵי צְבִיָּה שהם שקולים זל"ז[189] :(ה) צַוָּארֵךְ בינה שבך כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן[190] מתוקנת מאימא עילאה עֵינַיִךְ חו"ב שבך מקבלות מ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן[191] אבא וממשיכה את שפעך ל עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים בי"ע אַפֵּךְ[192] בינה שבך כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן כאימא עילאה צוֹפֶה פְּנֵי דַמֶּשֶׂק[193] בינה : (ו) רֹאשֵׁךְ כתר דמלכות, סוד תפילין של ראש עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל[194] וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ מלכות דמלכות תפילין של יד מתוקנת כָּאַרְגָּמָן[195] מהתפארת מֶלֶךְ אָסוּר התפארת מחובר בָּרְהָטִים[119] בבתים של התפילין : (ז) מַה יָּפִית[196] בהעלאת מ"ן מלמטה למעלה,אהבת עול"ם וּמַה נָּעַמְתְּ בעשית תשוב"ה ובכך זכית ל אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים חכמה, אהבה רבה המעוררת את המ"ד :(ח) ומתעורר הקב"ה לשבח את כנ"י הנקראת זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר[197] יסוד וְשָׁדַיִךְ ונו"ה שבך לְאַשְׁכֹּלוֹת[198]נו"ה דבינה :(ט) אָמַרְתִּי אומר הקב"ה אֶעֱלֶה אתחבר בְּתָמָר[199] בשכינה אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו[200] אשפיע לה שפע גדול וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ נו"ה דמלכות כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן כנו"ה דבינה וְרֵיחַ אַפֵּךְ העלאת מ"ן מבינה שלך,מהקרבנות, יעלה כַּתַּפּוּחִים[201] לתרין תפוחין :(י) וְחִכֵּךְ[202] חכמה שבך כְּיֵין הַטּוֹב כחכמה עליונה הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לגבורה דז"א לְמֵישָׁרִים ולתפארת דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים[203] :(יא) אֲנִי לְדוֹדִי אומרת השכינה, וזו התעוררות מלמטה וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ[204] והוא מתעורר אלי מלמעלה : (יב) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא ניחד הוי"ה אדנות שהם בגימ' צא הַשָּׂדֶה[205] במקומי הקבוע ע"י שם שד"י גימ' "השדה" נָלִינָה ר"ת נתיחד לנו (ע"י) נה"י בַּכְּפָרִים בביתי המיוחד :(יג) נַשְׁכִּימָה בבקר כאברהם ונראה את לַכְּרָמִים[206] בני ישראל מקיימי המצוות נִרְאֶה אִם עבודתם עולה אלי עד כדי ש פָּרְחָה יתוקנו הרפ"ח ניצוצין ו הַגֶּפֶן אני הופכת ל"גפן פוריה". כמו כן נבדוק ש פִּתַּח הַסְּמָדַר הצדיקים שבעם ישראל מתעלים תדיר בחכמת התלמוד הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים[207] ועמי הארץ חוזרים בתשובה שָׁם במצב זה אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ :(יד) הַדּוּדָאִים[208] נו"ה דז"א נָתְנוּ רֵיחַ העלו מ"ן שקיבלו מהמלכות וְעַל פְּתָחֵינוּ[209] ספירת המלכות שבנו היינו מלכות ועטרת יסוד כָּל מְגָדִים נשפע שפע רב חֲדָשִׁים מאו"א גַּם יְשָׁנִים מאריך דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ ומעתיק :

שיר השירים

עם פירוש "**כתר שלמה**" להמלקט חלפון אליהו בן חיים

פרק ח

(א) **מִי** בינה המאירה לי ומרוממת קומתי **יִתֶּנְךָ** גורמת לך להיות **כְּאָח לִי**[210] בקומה שווה אלי **יוֹנֵק** ולקבל שפע מ **שַׁדַּי** נו"ה **אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ** בבי"ע **אֶשָּׁקְךָ** ואתיחד עימך למרות שאין זה מקומנו **גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי**:(ב) **אֲנַהֲגֶךָ** אעלה עימך מבי"ע **אֲבִיאֲךָ** למקומי הקבוע ואקבל אורות **אֶל בֵּית אִמִּי**[211] דבינה **תְּלַמְּדֵנִי** שהם סוד ה"למד" מגדל הפורח באויר **אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח**[212] עוד נקבל מאורות פנימיים דאימא כי "יין רקח" גימ' חשמל דרך **מֵעֲסִיס רִמֹּנִי** תבונה שהיא מלכות דאימא כי "מעסיס רימוני" גימ' "הוא מלכות דבינה":(ג)וכאשר מאירים אורות דג"ר מתחיל להתעורר היחוד. ראשית **שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי**[213] לדחות הדינים ממני **וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי** להמשיך אלי החסדים:(ד) **הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם** אומרת השכינה ל **בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם** נשמות הצדיקים, שושביני דמטרוניתא **מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ** אל תתבעו **אֶת הָאַהֲבָה** את הגאולה **עַד שֶׁתֶּחְפָּץ** שיתעורר החפץ מאליו, בסוד "אם יגאלך טו"ב יגאל":(ה) **מִי** כאשר ישראל יתעוררו לעשות תשובה המעוררת את ספירת הבינה הנקראת "מי" הרי ש **זֹאת** המלכות **עֹלָה** ממקומה הקבוע **מִן הַמִּדְבָּר** שהוא בחינת דיבור **מִתְרַפֶּקֶת** ועולה עד לבינה מקום שהוא **עַל דּוֹדָהּ**[214] התפארת. והיא אומרת להקב"ה כשאני **תַּחַת הַתַּפּוּחַ**[215] בבינה שיש בה שורש ג' גווני התפוח **עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה** בבינה **חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ** בינה, בסוד תלת כלילן בתלת כפנקס מקופל (נידה ל ע"ב) **שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ**[216] תבונה:(ו) **שִׂימֵנִי כַחוֹתָם** שתמיד איתך **עַל לִבֶּךָ**[217] בינה דז"א, סוד תפילין של יד המונחים ליד הלב **כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ** גבורה, תפילין של ראש שרצועותיו נמשכות על הזרוע **כִּי עַזָּה** מאד אהבתי אותך ופרדתי ממך קשה לי **כַמָּוֶת אַהֲבָה**[218] **קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה** וכן קנאה שאני מקנאה לך קשה ביותר. האהבה היא בנצח והקנאה בהוד ולכן אומר . **רְשָׁפֶיהָ** מדרגות ההוד שבמלכות **רִשְׁפֵי אֵשׁ** יוצאות מהבינה **שַׁלְהֶבֶתְיָה**[219] והחכמה:(ז) **מַיִם רַבִּים**[220] הארות הבינה דמינה מתערין דינין **לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה** החסדים **וּנְהָרוֹת** הבינה שומרים שלא תהיה יניקה לקלי' מאותה אהבה **לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ** ס"מ **אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ** ספירות דז"א **לוֹ**:(ח) **אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה** זו המלכות **וְשָׁדַיִם** נו"ה **אֵין לָהּ**[221] להשפיע לבני ישראל **מָה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ** המלכות **בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ**[222]: בזמן הגאולה:(ט) **אִם** היא חזקה כ **חוֹמָה הִיא**[223] ויש לה גבורות מצד עצמה **נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף** מצד חסדים **וְאִם דֶּלֶת הִיא** שהיא דלה וחלשה ללא חסדים וללא גבורות **נָצוּר עָלֶיהָ** נשפיע לה מהיסוד שבו שם א"ל שד"י גימ' ע"ה "נצור" **לוּחַ אָרֶז** גבורות. שהרי "ארז" ע"ה גימ' "יצחק":(י) **אֲנִי** השכינה חזקה כ **חוֹמָה וְשָׁדַי** ונו"ה שבי **כַּמִּגְדָּלוֹת**[224] יונקים מנו"ה דאימא **אָז**[225] כאשר אני מקבלת שפעי מהבינה **הָיִיתִי בְעֵינָיו** דז"א **כְּמוֹצְאַת** כמקבלת שפע **שָׁלוֹם**[226] מהיסוד:(יא) **כֶּרֶם** המלכות **הָיָה** היא **לִשְׁלֹמֹה**[227] למלך שהשלום שלו, ז"א שבחר לקנן ב- **בְּבַעַל הָמוֹן**[228] ספירת התפארת **נָתַן אֶת הַכֶּרֶם** השכינה **לַנֹּטְרִים** לצדיקים כדי שיקשטו אותה **אִישׁ** זה הקב"ה **יָבֹא בִּפְרִיוֹ** בכד תיקוני השכינה **אֶלֶף** עולמות של **כָּסֶף** כיסופין:(יב) **כַּרְמִי שֶׁלִּי** אומרת השכינה **לְפָנָי** ואני מתוקנת כראוי **הָאֶלֶף** עולמות דכיסופין **לְךָ שְׁלֹמֹה** קודשא בריך הוא **וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים** לצדיקים **אֶת פִּרְיוֹ**[229] פירותיהם בעוה"ז:(יג) **הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים**[230] תלמידי החכמים שושביני דמטרוניתא **חֲבֵרִים** מלאכי השרת **מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ** תלמוד תורתכם ומבקשים **הַשְׁמִיעִינִי**:(יד) **בְּרַח דּוֹדִי**[231] קודשא בריך הוא **וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים** שמשגיח ממרחק על השכינה **עַל הָרֵי בְשָׂמִים**[232] בו"ק דידיה כשהם כלולים זב"ז:

לאחר שיר השירים יאמר:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר קָרָאתִי וְלָמַדְתִּי, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּזְכוּת פְּסוּקָיו, וּבִזְכוּת תֵּבוֹתָיו, וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו, וּבִזְכוּת נְקֻדּוֹתָיו, וּבִזְכוּת טְעָמָיו וְצָרוּפָיו וּרְמָזָיו וְסוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַנּוֹרָאִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, שֶׁתִּהֵא שָׁעָה זוֹ שְׁעַת רַחֲמִים, שְׁעַת הַקְשָׁבָה, שְׁעַת הַאֲזָנָה, וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֵנוּ, נַעֲתִיר לְךָ וְהֵעָתֵר לָנוּ, וְיִהְיֶה עוֹלָה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת וְלִימוּד שִׁיר הַשִּׁירִים כְּאִלּוּ הִשְׁגְּנוּ כָּל הַסּוֹדוֹת הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת אֲשֶׁר הֵם חֲתוּמִים וּסְתוּמִים בּוֹ בְּכָל תְּנָאָיו, וְנִזְכֶּה לְמָקוֹם שֶׁהַנְּפָשׁוֹת, הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת, נֶחְצָבוֹת מִשָּׁם, וּכְאִלּוּ עָשִׂינוּ כָּל מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלֵינוּ לְהַשִּׂיג בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה, בֵּין בְּגִלְגּוּלִים אֲחֵרִים, וְלִהְיוֹת מִן הָעוֹלִים וְהַזּוֹכִים לָעוֹלָם הַבָּא, עִם שְׁאָר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים. וּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה, וְתִהְיֶה עִם לְבָבֵנוּ וְאִמְרֵי פִינוּ בְּעֵת מַחְשָׁבוֹתֵינוּ, וְעִם יָדֵינוּ בְּעֵת מַעֲבָדֵינוּ, וְתִשְׁלַח בְּרָכָה, הַצְלָחָה וְהַרְוָחָה, בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ, וּמַעֲפָר עָנְיֵנוּ תְּקִימֵנוּ, וּמֵאַשְׁפּוֹת דַּלּוּתֵנוּ תְּרוֹמְמֵנוּ, וְתָשִׁיב שְׁכִינָתְךָ לְעִיר קָדְשֶׁךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

[1] שער מאמרי רשב"י - פירוש על זוהר שיר השירים

אמר הרב **שמואל** ויטאל ז"ל בן רבי חיים ויטאל ז"ל תלמידו המובהק של האר"י ז"ל **תחילה אכתוב מה שמצאתי כתוב מיד אבא מארי זלה"ה כמו שהוא בלתי שום שינוי. ואח"כ אבאר דבריו כיד ה' הטובה עלי בע"ה וז"ל. אמרו שם כי שיר השירים הוא בגמטריא תתר"ו שהם אלף וששה (ש' הפסוקים דק"י סי' י"ט) דע כי זהו סוד מה שאמר הכתוב "ויהי שירו חמשה ואלף".**(מלכים א פרק ה,12) **שהוא בגימט' תתר"ו עם הכולל. והוא כי שיר הוא בגימט' תק"י שהם שני שמות י"ה במילוי יודי"ן וההי"ן כזה יו"ד ה"י יו"ד ה"ה עם עשר אותיותיהם הרי הם בגמט' שי"ר. וגם כן שם אלהים יש בו שם י"ה ואם תמלא שם אלהים במילוי יודי"ן הוא בגמטריא ש'. והאחורים המרובעים שלו זה א' א"ל אל"ה אלה"י אלהי"ם הם בגמטריא ר' ועם עשר אותיות הרי שיר והאחורים של אלהים במילוי אלפין הוא בגמטריא תתר"א. ועם חמשה אותיותיו הם תתר"ו. גם שם י"ה הוא בגימט' אלף כמו שביארתי בסוד היחוד של הזכירה שהוא שני פעמים כת"ף וע"ש עד כאן תורף דבריו ז"ל:**

אמר שמואל, הביאור הוא, כי מילת "השירים" במילואו עם הכולל הוא בגמטריא תתר"ו באופן זה: ה"י שי"ן יו"ד רי"ש יו"ד מ"ם. וזהו מה שאמר הכתוב "ויהי שירו" שהוא מילת השירים, הוא "חמשה ואלף" ועם הכולל הם תתר"ו. והוא כי שי"ר הוא בגמטריא תק"י ומה שאמר שהם שני שמות י"ה במילוי יודין והיהין כו' הוא באופן זה בהכאה יו"ד פעמים ה"י הם בגמטריא ש' יו"ד פעמים ה"ה הם בגמט' ר' ועשר אותיותיהם (ע"ב) בזה האופן יו"ד ה"י יו"ד ה"ה הרי י'. הם יחד שיר ומלבד ששם י"ה הזה יוצא משם ההוי"ה. גם יוצא י"ה שני משם אלהים. ואפשר לומר ששם י"ה דיודין הוא משם ההוי"ה. ושם י"ה דהיהי"ן הוא משם אלהי"ם.

עוד נרמז בשם אלהי"ם במילוי יודין הוא בגמטריא ש'. וגם האחורים המרובעים של אלהים כאמור למעלה הוא בגימט' ר'. ועם עשר אותיות המילוי של שם אלהי"ם שהם י' הרי שי"ר. בזה האופן אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם הרי ש'. ואחורים המרובעים כבר נכתבו למעלה בזה האופן. א' אל אל"ה אלה"י אלהי"ם הרי בגמטריא ר' עם הכולל. והאותיות הם חמשה עשר הסר חמשה של שרש שם אלהים נשארו עשר אותיות הרי שי"ר.

גם שם אלהים האחורים שלו במילוי ההי"ן הוא תתר"א ועם חמשת אותיותיו הם תתר"ו.

גם שם י"ה הוא בגמטריא אל"ף כאמור י"ה דיודי"ן ש'. י"ה דהיהי"ן ר' הרי ת"ק כמנין כת"ף בימין וכן שני י"ה אחרים בכת"ף השמאל הרי ת"ק שני כמנין כת"ף וזהו סוד "קלעים לכתף חמש עשרה"(שמות כז,14 "וחמש עשרה אמה קלעים לכתף") **והוא שם י"ה. ונקודותיהם ר' כמנין קל"ע ומצאת כי תדרשנו בייחוד הזכירה באורך גדול וע"ש:**

זוהר חלק ג דף עד עמוד ב

תא חזי לא אשתכח חדוותא קמי קב"ה כיומא דסליק שלמה לחכמתא ואמר שיר השירים כדין נהירו אנפוי דמטרוניתא ואתי מלכא למשרי מדוריה עמה בא וראה, לא נמצאה חדווה לפני הקב"ה כיום בעלה שלמה למדרגת החכמה ואמר "שיר השירים" שאז האירו פני המלכה (היא שכינת עוזנו) ובא המלך להיות עימה **הדא הוא דכתיב "ותרב חכמת שלמה וגו'.** (מלכים א פרק ה פסוק 10) **מאי ותרב דסלקא שפירו דמטרוניתא ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין בגין דמלכא שוי מדוריה בה.**וזה שאמר הכתוב "ותרב וכו' מה פירוש ותרב? שעלה יופי המלכה ממעלה למעלה עד שהמלך שם מדורו עימה **וכל כך למה בגין דאפיקת ברא חכימא דא לעלמא (נ"א למלכא). וכד אפיקת ליה לשלמה לכל ישראל**

אפיקת וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין כשלמה (ס"א בשלמא) דקב"ה חדי בהו ואינון ביה. ולמה שם מדורו עימה כיון שהוציאה בן חכם לעולם. וכאשר עלה שלמה במעלות החכמה כל ישראל עלו עימו והקב"ה שמח עימם והם שמחו בו **וביומא דשכלל שלמה ביתא לתתא.אתקינת מטרוניתא ביתא למלכא.ושוו מדוריהון כחדא ונהירו אנפהא בחדוה שלימו. כדין אשתכח חדוותא לכלא לעילא ותתא.** וביום שהקים שלמה את בית המקדש למטה מיד שרתה השכינה עם המלך ודרו יחד והאירו פניה בשמחה ושלימות לכל למעלה בעולמות העליונים ולמטה בעולם הגשמי.וכך הסביר זאת האר"י הקדוש ב-

שער הפסוקים - ספר שופטים

כשבנה שלמה בית המקדש, ואז קיימא סיהרא בשלמותא, ספירת המלכות הגיעה לשלמותה **כמ"ש בזוהר, כי שתי הנקבות לאה ורחל** (שהם נקראות למעלה המלכה) **נתקנו שתיהם, וחזרו פנים בפנים.**(וזה מה שאמר לעיל שם מדורו עימה) **ולכן עשה ימי החג שבעה ושבעה בחנוכת בית המקדש. גם נתכוון שלא לערבם ולחברם ארבעה עשר יום רצופים, אלא נפרדים, שבעה בתחלה כנגד רחל, ושבעה באחרונה כנגד לאה:**

וכך כתוב בזהר חדש מדרש רות מאמר זוהמא דחוויא לא אתפסק עד שלמה

וכדין כתיב, ותרב חכמת שלמה, וקיימא סיהרא בשלימותא, כדין אתגלי שיר השירים בעלמא.

זוהר חלק ב דף קמה עמוד א

שיר השירים, הא הכא חמש דרגין כאן מנה חמש מדרגות לעליית השכינה **לאתדבקא בעלמא דאתי.** להתדבק בעולם הבא כלומר בספירת הבינה. **שיר חד, זו** המלכות **השירים תרין** יסוד **הא תלת, אשר הא ארבעה,** זו התפארת **לשלמה הא חמשה,** זו הבינה **בחמישאה איהו,** היא חמישית משום **דהא יומא דחמשין רזא דיובלא איהו.**שחמישים הוא סוד היובל והבינה. על פי ה"מתוק מדבש" דף קמה ע"א והסולם בזוהר חדש לקמן.

יש כאן קושי שאומר על היסוד הנקרא "שירים" הא תלת וצריך לכתוב "הא תרי".והרב אברהם אזולאי בבאורו "אור החמה" דף קפד מיישב קושיה זו וכותב כך:

"שיר" זו עליית המלכות משפל קומתה (אולי ממצב של נקודה דהיינו כשיש בה רק את ספירת המלכות שלה בלבד וכל ט ספירותיה נפלו לבריאה) לנצח והוד (דז"א) וזו עליה אחת. **"השירים"** זו עליה לחסד וגבורה דז"א ונקרא "השירים" בלשון רבים בסוד "קרן צפונית מערבית , מערבית דרומית.

"אשר" זו מדרגה רביעית יחוד גמור עם התפארת היינו שעולה מעל חו"ג דרך קו אמצעי.

"לשלמה" זו מדרגה חמישית שאז המלכות עולה עם התפארת אל הבינה ושם סוד החכמה עם הבינה והתפארת מכריע ביניהם בסוד הדעת וזה שאמר "בחמישאה איהו, היינו החכמה, מלך שהשלום שלו. תדע שיום החמישים בו סוד היובל והיובל בינה. וסוד היובל הוא החכמה שבבינה וז"ש "רזא דיובלה" והיינו "לשלמה" ממש שאין חירות ביובל אלא מהייחוד העליון.

זוהר חלק ג דף נו עמוד ב

שיר השירים אשר לשלמה, שירתא לעילא מן שירתא.הוא שיר למעלה מכל השירים ("מתוק מדבש" דף ריד)

כתיבת מגילת שיר השירים גרמה שמחה לקב"ה וכך כתוב ב-

זהר חדש פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

דבר אחר. "מני שמחוך",(תהילים מה,9) **ודאי דלית חדוה קמיה, כזמנא דעבד שלמה שיר השירים. ושבח תושבחאן דמטרוניתא למלכא:** בודאי שאין שמחה לפניו כאותו זמן שחיבר שלמה המלך את שיר השירים ושיבח את השכינה לפני הקב"ה

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

פתח ואמר שיר השירים אשר לשלמה, זכאה דרא די חכמתא דלעילא שריא בגויה. בשעתא דקודשא בריך הוא הוי בעי לגלאה בארעא, מה דלא אתגלי למלאכי עילאי. ומאי איהו. רזין דחכמתא דשמא גליפא עילאה. דשמהן קדישין לא אתמסרו לון, ואתמסרו לחכימין בארעא. בההיא שעתא, משבחן ואמרין, "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים":

"מה אדיר שמך הכל הארץ", אילין רזין גליפין דשמהן קדישין, דאתגליין בארעא, ותושבחתא דהאי, על השמים. דכל אינון אוכלוסין אודן ומשבחן עובדא דא, דאתגלי בארעא מה דלא אתגלי לון:

הא הכא רזין דרתיכא קדישא עילאה, דארבע שמהן גליפן, והא איהו רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן: אדנ"י. צבאו"ת. יהו"ה. אהי"ה. רזא דארבע שמהן גליפן, דארבע זהורין. וכל זהרא וזהרא אתכליל חד בחבריה, ותיאובתא דהאי לעאלא בהאי, ולאתכללא האי בהאי:

ואלין ארבע זהורין,, אתפרשן בשמהן ידיען: חד אקרי זוה"ר חשוך ולא חשוך. באסתכלותא דיליה, מיד ארים חשוך. מסתכלאן ביה יתיר, נציץ ולהיט בנהירו, ושפירו עילאה. ונהוריה קמיט בגויה, עד דבטש ביה נהורא אחרא, דכרי בהאי נהורא, ואנקיב לה, כדין אתמליא מההוא זהרא, ונציץ לכל סטר:

זהרא דא, אתגליף בשבעין ותרין נציצין, דאינון שבעין ותרין שמהן גליפן, דשבעין סנהדרין ותרין סהדין. כדין האי זוהרא כלילא בשתי שמהן, ומתעטרא בשמא דא אדנ"י:

כדין איהו שר דכל עלמין, וכל חילין וכל משריין דעלאין ותתאין, כלהו אמרי תושבחתא דהאי קרא דקא משבחן ליה, ואמרין תושבחתא, ומשבחים לעילא. ודא זוהרא כד אשתלים, איהו ש"ר. אדון, שר, רבון. י שלימו דאשתלימו מכולא, ש"ר המעלות, רבון ממנא על כל חילין ומשריין דרגין דלתתא:

זהרא תניינא, הוא זוהר דכל עיינין עילאין סתימין, כניש לגביה. והוא זוהר נציץ לעיינין, דלא יכילו לאסתכלא ביה, והאי איקרי חי. ובגין דאיהו חי, נטיל כל זהירין עלאין סתימין, וזריק זהירין נציצין לתתא, ועביד פירין ואיבין לזניה. ודא זוהר חי, איקרי חי העולמים. ודא איהו כללא דעילאי ותתאי, ועל דאפיק זהרין נציצין, ועביד איבין לזניה, איקרי האי זוהר צבאו"ת. ודא איהו דתיאובתיה תדיר, לשבחא תדירא, בהאי זוהר קדמאה דאקרי שיר. וכד כלילן כחדא בחבורא חדא בלא פירודא, גו תיאובתא שלימא, כדין איקרי כלא שיר השירים:

מאמר זה הוסבר באריכות בסולם אותיות סא-סח עי"ש. תורף דבריו: (אות סח) ש"שיר"היינו מלכות ו"השירים" היינו יסוד וכשהם נכללים בחיבור אחד ללא פירוד ובתשוקה שלימה נקראים "שיר השירים".

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

תרין דרגין אינון, שתי מדרגות הן וכל חד וכל אחת מהן **איקרי שבעה.** נקראת שבעה **חד איהו עלמא דאתי, דאיהו שבעה, ואקרי שבעה, דכתיב ויבנהו שבע שנים.**(מלכים א פרק ו,38) אחת זו ספירת הבינה הנקראת "העולם הבא" והיינו דווקא ז"ת שבה ישסו"ת שבהם חגתנהי"מ שכך נאמר בבניין בית ראשון (שהוא

נבחן לבינה כלפי בית שני הנבחן למלכות) "ויבנהו שבע שנים" **וחד איהו צדיק,** ואחד הוא ספירת היסוד **דאקרי שבעה,** הנקרא שבעה **ואיהו שבע, דכתיב "כי שבע יפול צדיק וקם"**:משלי כד, 16 והיסוד כלול משבע ספירות חגתנהי"מ

ואלין תרין כתרין, הבינה והיסוד **"מוצקות לנרות"**(זכריה ד,2). **חד מסטרא דא, וחד מסטרא דא. ואע"ג דאינון במניינא דאינון נרות** ולמרות שספירת היסוד והבינה נספרות בכלל הנרות (לגבי הבינה נכתב בפיסקה שאינה לפנינו) **, ועל כל דא, שבחא מאלין, תרין, דאינון** עם כל זאת הן שבח של כל הנרות שהן **שבעה ושבעה, דמוצקות לגבייהו. דאינון נרות דקא נהרין על רישא דההוא מנורה,**המלכות היא המנורה **וההוא מנורא קא מנהרא מחילא דילהון,** והמלכות מאירה מכוחם **לסלקא לגביה עילא.** ובכך עולה **וכד סלקא,** וכאשר עולה **סלקא מדרגא לדרגא,** עולה ממדרגה למדרגה **ומכתרא לכתרא, עד דאתאחדא כלא לעילא,** עד שמתאחד הכל למעלה בבינה **ורזא דא, שיר השירים אשר לשלמה:** וזה סוד "שיר" היינו מלכות "השירים" היינו יסוד "אשר" היינו בינה "לשלמה" היינו בינה.

שיר השירים, על פומא דאליהו אתגזר, ברשו עילאה. על פי אליהו הנביא התגלה ברשות עליון **שיר השירים, שבחא דשבחין, למלכא דשלמא דיליה.** שיר השירים הוא שבח השבחים ל"מלך שהשלום שלו" היינו בינה **בגין דאיהו אתר דבעי חדוה, דלא אית תמן רוגזא ודינא. דהא עלמא דאתי, כולא איהו חדוה, ואיהו חדי לכולא. ובגין כך משדר חדו וחדוה לכל דרגין:** משום שהבינה מקום מתאים לשמחה שהרי אין שם כעס ודין שהרי הבינה כולה היא שמחה ומשמחת את הכל ושולחת שמחה לכל.(על פי באור "הסולם" אותיות פה-פח)

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה וגו', והבית בהבנותו, כד הוו דכר ונוקבא כחדא מתחברא, כדין אבל שלימה, אשתלימת כמה דאצטריך. ולא אשתלימת, עד דהות מסע, דנסר לה קב"ה ואתקין לה, וקשיט לה, ואייתי לה לגבי דאדם, וכדין נבנה, ואשתלימת מכולא:

וכד אתחברו דא עם דא, כל רוחין אוחרנין, וכל זינין בישין, אתעברו מתמן, ולא אתקריבו למקדשא. הה"ד ומקבות ונהגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. דהא כולהו עאלו גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דאתבני בי מקדשא לתתא, ואתתקן היכלא על בורייה, כדין אתגלי שיר השירים, דאצטריך לאתחברא מקדשא במקדשא:

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

כד עברו ישראל ית ירדנא, כשעברו ישראל את הירדן **ומשה אתכניש,** נפטר **נסר לה קב"ה,** הפריד אותה, את המלכות, הקב"ה **ואתקין לה במשכן שילה,** והשכין אותה במשכן שילה וזו "מנוחה"(דברים יב,9) **עד** שנבנה מקדש שלמה **דאשתלימת בבי עלמין,** והושלמה המלכות בבית המקדש **ואתחברת** והתחברה המלכות ב **במלך שלמה,** תפארת,ז"א **והוו עלמין אפין באפין.** בזיווג פב"פ (עיין אד"ר אות שכ"ג) **כדין,** ועל מצב זה נאמר **"אבן שלימה מסע נבנה".**(מלכים א ז,7) המלכות נקראת "אבן" והיא בזמן שלמה המלך הייתה שלימה. **"מסע": דלא הות באתר חד קביע, אלא אתעקר ואשתיל, וכדין נבנה כדקא יאות:** שהייתה נוסעת תדיר ממקומה ועולה לבינה ואח"כ יורדת למקומה וכו'

וכל זיינין בישין, וכל רוחין בישין, כדין אתעברו מעלמא, ולא שליטו כלל, הה"ד, "ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו" (שם שם שם)

בההיא שעתא, כד אתעברו כולא מעלמא, ואשתארת אתתא בבעלה אפין באפין, כדין אתגלי שיר השירים. ודא איהו

שיר השירים אשר לשלמה, בלא ערבוביא כלל.

אשר לשלמה, אפין באפין.

אשר לשלמה, דאתעקר שנעקרה המלכות ממקומה **ואשתיל** ונשתלה **באתר דשלמה כולא דיליה**: במקום שהשלום כולו שלו וזו ספירת הבינה, וזה סוד "אפריון עשה לו המלך שלמה עצי הלבנון" עיין לקמן הערה 84.

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

פתח רבי שמעון ואמר, **שיר השירים אשר לשלמה**. כתיב, הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע וגו'. בכמה זמנין הקב"ה אוכל לון לישראל, לאהדרא לון בתיובתא לגביה, למהך באורח מישר, בגין לאסלקא בגווייהו. דהא כד ישראל זכאין, ואזלין בארח מישר, כביכול, סילוקא איהו לקב"ה עמהון, בכל עמין דעלמא. כד ישראל זכאין, ואזלין באורח מישור, סליק לון קב"ה על כל בני עלמא, וכולהו אודן ומשבחן ליה, ולאו אינון בלחודייהו, אלא אפילו עילאין לעילא, כולהו אודן ליה בגינייהו דישראל. ולא דא בלחודוי, אלא איהו אסתלק ביקריה, בגינייהו דישראל ממש, ולא דא הבלחודוי, אלא אפילו ישראל ממש, מסתלקי ביקריה דקודשא בריך הוא לעילא ותתא:

מאמר מאה קשיטה להרמ"ע מפאנו ז"ל פרק פו

שיר השירים אשר לשלמה פסוק זה נוטריקון לכל מה שיעבור עליו כי תחלה "שלמה "ירים "ראש. פירוש כל ימי היותו שלמה בלי שום לווי אלא משפיל עצמו כהדיוט במילי דשמיא כמו שעשה אביו אף הוא לא יתגאה כלל אז ירים ראש. ואח"כ "המלך "שלמה "יהיה "רש "יחזור "מלך. פי' כאשר ירום לבבו להקרא המלך הידוע לפניו לא היה כן ואחריו לא קם כמהו אז גאותו תשפילנו ומ"מ ישוב מלך סתם לא המלך האדיר כאשר בראשונה ע"כ שיר השירים כי תחלתו היה משובח מכל השירים פי' מכל התהלות שנאמרו עליו בסוף. והנה אשר לשלמה כולל מבחר מעשיו והנוט' שלו הוא "אל "שדי "רואה "לבו "שלם "לכונן "מקדשו "העליון.

ספר עץ חיים - הקדמת מוהרח"ו זיע"א על שער ההקדמות

והנה אין בכל דור ודור שלא נמצאו בו אנשים יחידי סגולה ששרתה עליהם רוה"ק והיה אליהו הנביא ז"ל נגלה עליהם ומלמד אותם סתרי החכמה הזאת וכמו שנמצא כתוב בספרי המקובלים גם בעל ספר הרקנטי כתב בפרשת נשא בפרשת ברכת כהנים וז"ל והפי' הא' הוא דעת החסיד רבינו יצחק ן' הרב ז"ל שהיה ג' לאליהו ז"ל כי נגלה להראב"ד ולמד לו חכמת הקבלה והוא מסרה להראב"ד בנו וגם נגלה לו והוא מסרה לבנו הר' יצחק סגי נהור שלא ראה מעולם וגם לו נגלה והוא מסרה לב' תלמידיו האחד <u>רבי עזרא שפירש שיר השירים</u> והשני רבי עזריאל ואחריהם נמשכה להרמב"ן ז"ל והראב"ד עצמו בספר השגותיו להרמב"ם ז"ל על הלכות לולב פ"ח גבי דין ההדס שנקטם ראשו כשר השיג עליו הראב"ד ז"ל וכתב ז"ל א"א כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים והעלינו שהוא פסול וכו' גם בה' בית הבחירה בפרק ששי במ"ש הרמב"ם שהנכנס למקדש בזמן הזה חייב כרת השיג עליו וכתב אמר אברהם "וכך נגלה לי מסוד ה' ליראיו" עכ"ל:

פירוש הרמח"ל על הכתובים

שיר השירים. שלמה עשה שלושה ספרים, שיר השירים - בסוד הזיווג. וכדי להתחזק הזיווג צריך שיהיו נקשרים כל בחינת הפנימיות והחיצוניות ביחד. ולכן עשה משלי שהוא בסוד פנימיות, שהפנימיות נקרא משל, שהנביאים אינם מסתכלים בו אלא בסוד משל. וקהלת הוא בסוד חיצוניות שהוא דברי העולם. ולכך עשה אלו שני הספרים, לחבר פנימיות וחיצוניות ביחד, ובזה נתחזק הזיווג. והוצרך שיהיה בן דוד, הסוד הוא, דוד הוא בסוד מלכות למטה, וכל תיקוניו היו לתקן המלכות, והוצרך שיבא שלמה ששרשו ביסוד אבא, בסוד מלך שהשלום שלו, לחזק כל תיקוני דוד, בסוד, "ה' בחכמה שהוא יסוד אבא **יסד ארץ**", זו המלכות בחינת דוד (משלי ג,19) **ולכך** מָלַך **שלמה** - כדי **לחזק כל תיקוני דוד**:

ואדוניה היה רוצה למלוך, (מלכים א א,5) לפי שאדוניה שרשו במלכות בסוד התקשרותה באימא, וז"ס "אדוניה" - אדוני ה', אדוני היא המלכות שהיא מקושרת עם ה' שהיא אימא. והיה אומר, אדרבא צריך אני למלוך כדי לחזק תיקוני דוד שהיא מלכות - באימא, שזה כללות התיקון לחבר הב' נוקבין ביחד, בסוד "מי זאת". והאמת הוא שהוצרך למלוך שלמה כדי לחזק תיקוני דוד במדריגה יותר עליונה - באבא, כמ"ש:

ועתה נתן שבח לנוקבא, ואמר - שהיא נקשרת באימא [ובה' דילה], ובכח זה השבח חזקה באבא. וז"ש,

"**שיר**" שהיא מלכות, שהיא נקשרת [עם] "**השירים**" שהם הב' קשרים שאמרנו שיש לה למלכות, שהם "שירים", שכל נוקבא נקראת שיר. אז,

"**אשר לשלמה**", חיזקה באבא כמ"ש. ומזה הטעם שהוא ביסוד אבא ושחכמתו קבלה משם, נאמר עליו, "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דברים לד,10) - בנביאים לא קם אבל במלכים קם ומנו שלמה, ועליו נאמר, "ויחכם מכל האדם". (מלכים א ה,11) והסוד הוא, משה שרשו ג"כ ביסוד אבא, אבל נבואתו קבלה מלמטה שהם נ"ה, ושלמה קבל חכמתו מאבא כמ"ש, בסוד, "וה' נתן חכמה לשלמה", ועליו נאמר, "חכם עדיף מנביא". [ב]:

[2] שער הכוונות - דרושי ראש השנה דרוש ו ביאור ענין הכריעות

והנה אלו הם סוד ז' הבלים הנז' בספר קהלת כי קהלת הוא בסוד הבינה ויש בה ז' הבלים אלו כנזכר בספר הזוהר כי שיר השירים וקהלת ומשלי אינון לקבל חב"ד. ונודע מה שכתב בפרשת פנחס ברעיא מהימנא כי מהויה דס"ג יוצא שם א"ל מג' יודין ואחד אשר בה ונמצא כי כשיורד אור מקיף התחתון דמוח חכמה יורד מן החסד דאימא ונק' א"ל וגם כשיורד משם במקום הד' מקיפים האחד ולוקח הארה משם כנז' הנה הוא לוקח ג"כ משם שם א"ל: מכאן שמגילת שיר השירים כנגד ספירת החכמה.וידוע שהמילה "שיר" פירושה מלכות שהשיגה קומת חכמה. וכן העמיד הרשב"י והובאו דבריו בספר עבודת הקודש חלק ד פרק כד וז"ל "**ובמדרשו של רשב"י ע"ה** (ח"ג ס"ד ע"א) אמרו בזה הלשון "הא אסתכלנא במלוי דשלמה וכלהו בחכמה אמירן. תא חזי תלת ספרין דחכמתא אפיק לעלמא וכלהו בחכמתא, שיר השירים חכמ"ה, קהלת תבונ"ה, משלי דע"ת, לקבל תלת ספרין. שיר השירים לקבל חכמ"ה הכי הוא. קהלת לקבל תבונ"ה הכי הוא. משלי לקבל דע"ת במאי אתחזיא, אלא כל אינון קראי בתרי גווני אינון רישא וסופא תרי גווני אתחזיין, וכד מסתכלי קראי דא בדא כליל ודא כליל בדא, ובגין כך שקיל לקבל דע"ת עד כאן. ומבקשי יי' יבינו כל:

אולם בספר הזוהר חלק ב דף לט עמוד א כתב "ותאנא שמותיו על שם החכמה אתקרון, ובגין כך תלת ספרין עבד, שיר השירים, קהלת, משלי, וכלהו לאשלמא חכמתא, שיר השירים לקבל דחסד, קהלת לקבל דדינא, משלי לקבל דרחמי, בגין לאשלמא חכמתא, והוא עבד כל מה דעבד בגין לאחזאה חכמתא" כאן העמיד את שיר השירים במדרגת החסד.

[3] זוהר חלק א דף כט עמוד א

תנינן כל "שלמה" דאתמר בשיר השירים, במלכא דשלמא דיליה, במלך (ס"א בנוקבי מלכא) סתם בנוקבא.

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

אבל שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניהו איהו צדיק. ואקרי מלכא עילאה בגיניה, מלך שהשלום שלו. ובג"כ, כל תושבחתא דשיר השירים, למלכא דשלמא כולא דיליה, וייחודא דקא מתייחד כולא, באתר דא איהו. בגין דאיהו נטיל כל תיאובתא דכל שייפין, וכל עינוגין, וכל כיסופין עילאין, וכניש כולא לגויה:

ועל דא איקרי איהו אחד, שלמה מלכא ברזא דרוח קודשא. כד שרא עליה ההוא רוח קודשא, בעא לחברא כולה ברעותא שלים כדקא יאות, ולייחדא כולא בחביבו ברעותא, ולמהוי חד עילא ותתא. ועל דא אמר קרא, יהיה ה' אח"ד ושמ"ו אח"ד:

[4] זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

פיהו, אמאי פיהו, פיו מיבעי ליה. אלא לאכללא תרוייהו כחדא. פיהו, לאתחזאה דהא איהי זמינית לגביה, כאתתא דתקינת פומה, לקבלה נשיקו מבעלה. בגין כך אתחזי זמינו דפומה:

פיהו, הכא אית לאסתכלא אי תימא דנשיקין אינון לעילא לעילא באין סוף, בגין דאמר באורח סתים ישקני פיהו. ולבתר אהדר באתגליא דודיך. לאו הכי, דהא נשיקין לא תליין תמן לעילא, אלא אתתא בבעלה. אלא עד לא אתקריבו דא בדא, אמר באורח סתים. כיון דאתקריבו ואתנשיקו בדביקו דרחימו דא בדא, איהי אמרה באתגליא, דודיך, ולא כתיב דודיו, דהא כלילן כחדא ברחימו, בחבורא חדא, בלא פירודא כלל:

זהר חדש שיר השירים שם

פיהו, ולא כתיב פיו. מאי פיהו, אלא זמינו דעלמא דאתי, מלך דשלמא כולא דיליה. ודא איהו תוספת ה', דאתוסף על דא. בגין דכל רחימו דעלמא תתאה, לאו איהו אלא לאתחברא בעלמא עילאה, עלמא דאתי. וע"ד, כל תושבחן אתער עלמא תתאה, לגבי עלמא עילאה:

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה

פתח ר"ש ואמר, **ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין**. אורייתא דבעל פה, הוה אמרה לגבי אורייתא, דבכתב, דאיהי אזלת בתר אינון נשיקין דתורה דבכתב, בתר מתיקו דילה, לאתחברא דא עם דא באינון נשיקין. וכדין איהי בפלוגתא בעולימתהא, לאתתקנא בהדה, למהוי כולהו קשיטין לגבי תורה שבכתב:

וכד אתחבראת ואתכלילת בתורה שבכתב בחדוה, בחבורא חדא, דנשיק דא בדא ברחימו, אתקפת ביה, ואמרה ליה בחביבו, כמה יקירין חביבותיך, מחמרא דילך, דאתקיף בי רחימו דילך, עד דרוי לי

חמר דרחימו, לאתתקפא בך, קישוטא דאתקשטת אורייתא דעל פה בעולימתהא, לאתחברא באורייתא דבכתב:

זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבקות הויה אהיה
ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. הא הכא שבעה תיבין, לקביל ז' דרגיל דעלה. ולקבלייהו ז' הנערות הראויות לתת לה, דקא מקשטי לה, לאעלא לה לגבי מלכא:
ישקני, לגבי חי העולמים. מנשיקות, לגבי חסדי דוד. פיהו, לגבי ישראל סבא. כי טובים, לגבי אור קדמאה. דודיך, לגבי יצחק ידיד מבטן. מיין, לגבי יין עילאה דמנטרא תדיר:

זהר חדש שיר השירים שם
ישקני, דביקו דרחימו, רוח ברוח. דהא ד' רוחין מתחברן, ואתעבידו כחדא. דא יהיב רוחא לחבריה. ונטיל ההוא רוח דחבריה, דאתדבק ביה. אשתכח, רוחא דיליה ורוחא דחבריה, הא תרין. אוף הכי חבריה. אשתכחי, ד' רוחין דמתחברן כחדא, באינון נשיקין:
מנשיקות פיהו, מאינון נשיקין עילאין, דקא הוה נשיק מקדמת דנא. דהא רחימו דחדוא לאו איהו, אלא מגו נשיקין דרוחא עילאה בתתאה:

זוהר חלק א דף מד עמוד ב
היכלא שתיתאה הכא הוא רוחא דאקרי חו"ט השני, רזא דכתיב (שם ד ג) כחוט השני שפתותיך, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא, דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה, לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא, האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין, ובגין כך האי רוחא אפיק תריסר נהורין כלילן כלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין אינון חדאן לסלקא לעילא, ולקבלא כל אינון דלתתא. היכלא דא דאיהו רצון, רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מיהו"ה בחביבותא, בגו היכלא דא אתכניש משה ברחימו, דנשיק נשיקי רחימותא, האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא, דאמשיך רחימו לכל סטרין, ואינון (ד"א אינון) תריסר נהורין סלקין ולהטין, מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין, רחימי דאהבה אלין אקרון חיות גדולות, לאתחברא אינון זוטי לאתכללא בהו, דכתיב (תהלים קד כה) חיות קטנות עם גדולות, אלין אחידן דא בדא לד' סטרין, כאגוזא דמתחברא לד' סטרין, ובגין כך אקרי היכלא דא גנת אגוז, דכתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא. אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר, כל אינון תתאי כלילן בהו, ובהו קיימין רוחין ברוחין, נהורין בנהורין, כלהו אלין באלין, עד דאתעבידו חד, וכדין האי רוחא דכליל מכלהו, סלקא לאתעטרא (נ"א לאתערא) ברוחא דלעילא, ההוא דאקרי שמי"ם וזמין ליה לאתחברא בהדיה, כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה, אמר (שם א') **ישקני מנשיקות פיהו,** וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא, ולאשתלמא דא בדא, כדין איהו שלימו בחבורא חדא, כיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה, ואשתלים דא בדא, ואתנהירו דא בדא בכל שלימו כדקא חזי, בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה,עד ההוא אתר, לחברא רחימו דא בדא, כדין (ד"א שמיא אתחבר ברוחא דא, ברחימו בשלימו באנהרותא מתדבקן דא בדא, כדין) כל אינון היכלין, וכל אינון

רוחין דאתכלילו בהאי, כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין דאינון בכללא דשמים, כל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא דאתחזי ליה, לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדיה כדקא יאות.

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

ישקני מנשיקות פיהו וכו'. הנה בפסוק זה, יש ז' תיבות, כנזכר במדרש שיר השירים. **והם כנגד ז' נשיקין, שהם ז' ספירות תחתונות, של נוקבא דזעיר, המתברכות מפיו של ז"א. ואמרו פיהו, ולא פי"ו. ר"ל, פ"י ה"ו, כי ב' אותיות ה"ו במלואם ביודי"ן, כזה ה"י וי"ו, בגימטריא הב"ל, שהוא ההבל היוצא מן הפה, דאתפליג לל"ז אלף עיבר, כנזכר באדרא רבא דפרשת נשא:**

ור"ת 'כי 'טובים 'דודיך 'מיין, הוא כדט"ם, וחסר מזה השם אות א' בראשיתו, אכדט"ם, שהוא חילוף אלהים, באותיות שלפניו כנודע. והנה השם הזה, נמשך לנוקבא דז"א, מאת אימא, שהוא הוי"ה דס"ג, ועם עשר אותיותיה הוא ע"ג, במנין כדט"ם. והנה אימא עילאה נקראת יי"ן כנודע, ואות אלף החסר משם אכדט"ם, הוא בחינת הכולל. ובזה נשלם גם באופן אחר, כי זו האלף ניתן אליה להשלימו, משם אהי"ה שבאימא, ושם הזה עולה ע"ד, שהם ב' אותיות גדולות עד, שבמלת שמע, ובמלת אחד כנודע, כי שם היא באלפ"א בית"א רבתי:

שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ו

ויש עוד ז' נשיקין אחרים והם נמשכין מן ראשו דז"א לתוך פיו ויוצאין משם בסוד הבל פה וניתן אליה ונעשה בה בחינת אור מקיף אליה להיותו אור עליון נמשך מרישא דז"א כנזכר. וכנגד ז' נשיקין אלו נזכרו ז' תיבות בפסוק ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין.

[5] זוהר חלק א דף ע עמוד א

פתח ההוא ינוקא ואמר,

ישקני מנשיקות פיהו, דא הוא תאובתא עלאה, זו תשוקה עליונה **דיפוק (דנפקא) רעותא מפומא (לנשקא),** הפה הוא מידת הרחמים ועל ידי הנשיקה מתעורר כח הגבורה בסוד שפע הבינה יין המשומר יין המשמח **ולא נפיק מחוטמא** כי מן החוטם לפעמים יוצא אש הדין **כד אשא נפקא,** מהחוטם **דהא כד אתחבר פומא לנשקא, נפיק אשא, ברעותא בנהירו דאנפין בחדוה דכלא, באתדבקותא דנייחא,** כאשר מתחבר הפה לנשק יוצא אש ברצון ובהארת פנים בשמחת הכל בדבקות ובנחת **ובגין כך כי טובים דודיך מיין,** ולכן אומרת השכינה שטוב לה שפע אורות הקב"ה מיין **מההוא יין, (יין) דמחדי ונהיר אנפין, וחייכין עיינין, ועביד רעותא,** מאותו יין המשמח ומאיר פנים וכו' (נ"ל בס"ד שזכר כאן ד מדרגות כנגד עליית המלכות עד לרום המעלות. דמחדי כנגד יחוד מלכות עם התפארת, נהיר אנפין כנגד עלייתה אל הבינה,חייכין עיינין כנגד עלייתה אל החכמה שזה סוד העינים,ועביד רעותא כנגד עליית המלכות אל הכתר שהוא הרצון) **ולאו מיין דמשכר, (דשכיר) ועביד רוגזא, ואחשיך אנפין, ולהטאן עיינין, יין דרוגזא.** ואין צריך לומר שאין היא מדברת על יין המשכר המעורר רוגז וכו' **ועל דא, בגין דחמר דא טב, נהיר אנפין וחדי עיינין ועביד תיאובתא דרחימו, מקריבין ליה כל יומא, על גבי מדבחא. שעורא דמאן דשתי ליה חדי ליה ועביד ליה נייחא, דכתיב (במדבר כח ז) ונסכו יין רביעית ההין, ובגין כך כי טובים דודיך מיין, מההוא יין דאתער רחימותא ותיאובתא.** מאותו יין המעורר אהבה ותשוקה.

ספר פתחי שערים נתיב אבי"ע - פתח ח

וז"ש **ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין**, ואמרו, חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה, שסוד חו"ב הוא זיווג דנשיקין שהוא סוד החיבור של זו"נ דביקות רוחא ברוחא בחביבותא עילאה, וזיווג דנשיקין הוא נעשה מסוד כוונת פנימיות המצוה במה שעושה אותה בשמחה ובאהבה. והוא סוד הארת בינ"ה, וז"ש כי טובי"ם דודיך וגו'.

פירוש הרמח"ל על הכתובים

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין (א, ב). מה שיש לדקדק בפסוק הזה הוא, שחציו מדבר שלא לנוכח וחציו לנוכח. שבתחילה אומר, "ישקני מנשיקות פיהו", שלא לנוכח, ואח"כ "כי טובים דודיך", לנוכח. ועוד - מהו ואת הה' שב"פיהו". אבל הענין הוא, שהשכינה היא ה' של השם הקדוש הויה ב"ה, ושם היא כל אחיזתם של החיצונים, וזהו בזמן שנשארת לבדה, שהאותיות הראשונות מסתלקות ממנה. שבאותו הזמן נאמר בה, "איכה ישבה בדד", כלומר איך ה' ישבה בדד. ולכן אומרת "ישקני מנשיקות פיהו", לפי שאהבה הוא סוד רדיפת המאורות, והם הנשיקין, כידוע, שהולכים אפילו בתוך הקליפות, שעל זה אמרו, אהבה מקלקלת את השורה. ואומרת שיה"ו של השם יתחבר בה, שהיא ה', וזהו שהכתוב אומר - פיהו, ולא פיך. וגם בה', שר"ל שיתחבר יה"ו עם הה', ולא ינתן מקום לחיצונים להתאחז בה. ואומר, "**כי טובים דודיך מיין**", היין הוא סוד הגבורה, ובה יש מקום לחיצונים להעיז ולהחציף נגדה. אבל בשם הוי"ה ב"ה, שהוא אור פשוט, אין להם כח לעמוד נגדו כלל ועיקר:

כתבי הגרמ"מ משקלוב - ליקוטים - דף שטו

ר"ת "**ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין**" [שם] **גי' בא"ר, סוד יקו"ק אלקי"ם, יקו"ק אדני.**

[6] זוהר חלק ג דף נח עמוד ב

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר א ג) **לריח שמניך טובים** וגו', **האי קרא אסתכלנא ביה, והכי הוא, לריח, מאי ריח?** ריח הוא עליית מ"ן, ושואל על איזה מ"ן מדבר כאן, ואמר **ריח דקטרת,** המ"ן שמעלה אימא, הנקראת קטרת, לאבא **דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מכלא,** כמו שאימא היא דקה וחשובה ופנימית מזו"ן כן המ"ן שהיא מעלה **וכד סליק ההוא ריח, לאתקשרא בההיא משח רבות** כשהמ"ן דאימא עולים כדי להתקשר עם המ"ד דאבא הנקרא שמן המשחה **דנחלי מבועא,** שהוא כנחלי שמן הנובעים כי בו מקור השמן, אז **אתערו דא בדא,** מ"ן דאימא מתערבים עם מ"ד דאבא **ואתקטרו כחדא,** ואו"א מתייחדים **וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא,** מייחוד או"א יורדים מוחין שהם כשמן טוב להאיר לזו"ן **כמה דאת אמר, לריח** העלאת מ"ן מאימא לאבא **שמניך** הורדת מ"ד מאבא לאימא **טובים,** ונולדים מוחין טובים לזו"ן **וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון דרגין דאקרון שמא קדישא,** אלו ספירות ז"א הנקרא הוי"ה ברוך הוא והוא השם הקדוש **הדא הוא דכתיב שמן תורק** שמן היינו מוחין המועבר מספירה לספירה **שמך. על כל עלמות אהבוך, מאי עלמות, כמה דאוקימנא, עולמות, עולמות ממש.** היינו עולמות בי"ע **דבר אחר, על כן עלמות אהבוך, כמה דאת אמר, (תהלים מו א) על עלמות שיר,** שהם ההיכלות **וכלא חד.** לפי פירוש ה"מתוק מדבש" שהביא בשם המקדש מלך.

[7] זוהר חלק ג דף נט עמוד א

על כן עלמות אהבוך, שפיר הוא מאן דאמר על מות אהבוך, יפה מי שפירש עלמות על מוֶת **דהא במלה דא מאריהון דדינין אתבסמון,** שהרי ע"י מעשה הקטורת נמתקים בעלי הדין **ובגין דהאי קטרת** לפי שאימא **אתקטר במשחא דלעילא,** מתייחדת באבא **יתיר אתחשב קמיה דקודשא בריך הוא, מכל קרבנין ועלוון.** וזה, היינו יחוד או"א, חשוב בעיני הקב"ה יותר מכל קרבן ועולה **אמרה כנסת ישראל,** המלכות **אנא כקטרת,** אני מעלה מ"ן לזעיר כמו שהבינה מעלה מ"ן לאבא **ואנת כמשחא,** אתה זעיר מוריד מ"ד כמו אבא ולכן **משכני אחריך נרוצה** וגו', **נרוצה, כמה דאת אמר, על כן עלמות אהבוך, אנא וכל אכלוסין, דהא כלהו בי אחידן, ועל דא משכני, דהא בי תליין.** אומרת כנסת ישראל לקב"ה העלה אותי אליך ויחד עימי יעלו כל עולמות בי"ע וההיכלות המקבלים שפעם ממני. על פי ה"מתוק מדבש" המק"מ ומפרשים.

[8] זוהר שם

הביאני המלך חדריו, אם ייעול לי מלכא באדרוי, אם תעלה אותי הבינה לחדריה היינו למקומה **נגילה ונשמחה בך,** אז אוכל להתייחד עמך **אנא וכלהו אכלוסין.** כולנו נשמח מהשפע שישפע מייחוד זה.

[9] זהר חדש פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין, נגידו דאימא, מוחין דאימא שזו הבינה **דאשקי לך ולכלא.**

זוהר חלק א דף קלו עמוד א

נזכירה דודיך מיין, וההיא סעודתא דזמינין בה, יהא לן חולק למהני מנה, וזו היא השמחה והשחוק.
כאן מדבר על סעודת הצדיקים לעת"ל שזה השגות גבוהות מהבינה הנקראת "העולם הבא".

[10] זוהר חלק ג דף לט עמוד ב

אלא ודאי קודשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל, כמה דהיא קא משבחת ליה, דכתיב חכו ממתקים, כך קודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל, (דכתיב) וחכך כיין הטוב, יין הטוב, דהוא חמרא דמנטרא, הולך לדודי, דא יצחק, דאקרי ידיד מבטן. למישרים, כמה דאת אמר (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים, לאתכללא שמאלא בימינא, ודא הוא
מישרים, תפארת, שהוא מיישר ומכריע בין חו"ג **דבגין חדוותא דההוא חמר טב, אתכליל שמאלא בימינא, וחדאן כלא, (דובב שפתי ישנים), דהא כלא מתערי בחדוואן וברכאן, ועלמין כלהו משתכחי בחידו, ומתערי לארקא ברכאן לתתא.**

[11] זוהר חלק ג דף נט עמוד א

אמר רבי יוסי, ועמים במישרים, מהו במישרים, כמה דאת אמר (שיר א ד) **מישרים אהבוך, לאכללא תרין כרובין דכר ונוקבא, מישרים ודאי,** הם מלאכים מטט' וסנדל' הנבחנים לזכר ונקבה והם בעולמות בריאה ויצירה **ועל דא ועמים במישרים.**

[12] זוהר חלק ב דף יד עמוד א

רבי יהודה פתח ואמר, (שיר א ה) שחורה אני ונאוה וגו', **שחורה אני ונאוה, דא כנסת ישראל** מלכות **דהיא שחורה מן גלותא,**

ונאוה, דהיא נאוה באורייתא ובפקודין ובעובדין דכשרן,
בנות ירושלם, דעל דא זכאין לירתאה ירושלם דלעילא,
כאהלי קדר, אף על גב דהיא קודרת בגלותא, בעובדין, היא
כיריעות שלמה, כיריעות דמלכא דשלמא כלא דיליה:

זוהר חלק ג דף נט עמוד ב

עד דהוו אזלי, פתח ואמר **שחורה אני ונאוה בנות ירושלם** וגו', אמרה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא,
שחורה אני בגלותא,
ונאוה אני בפקודי אורייתא, דאף על גב דישראל בגלותא, לא שבקי לון,
כאהלי קדר, דאינון בני קטורה (ס"א טוריא) דאתקדרו אנפייהו תדירא, ועם כל דא **כיריעות שלמה**, כההוא חיזו שמיא למדכי, דכתיב (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה.

זוהר חלק א דף מט עמוד א

ויבן יהו"ה אלהי"ם, אוף הכי נמי בשם מלא, דהא אבא ואמא אתקינו לה עד לא אתת לבעלה, את הצלע, כמה דאת אמר **"שחורה אני ונאוה בנות ירושלם"**, אספקלריאה דלא נהרא, אבל אבא ואמא אתקינו לה לאתפייסא בעלה בהדה.

זוהר חלק ג דף קצא עמוד א

פתח ההוא ינוקא ואמר **שחורה אני ונאוה בנות ירושלם** וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה. אבל בשעתא דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימהא מגו דחיקו רחימו דלא יכלה למסבל אזעירת גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת (את) מנה אלא זעירו דנקודה חדא (ומאי איהי י') כדין אתכסיא מכל חילין ומשריין דילה. ואיהי אמרת
שחורה אני דלית באת דא חוורא בגוויה כשאר אתוון ודא שחורה אני ולית לי אתר לאעלא לכון תחות גדפאי
כאהלי קדר תנינן דא י' דלית בה חוורו לגו כיריעות שלמה דא ו' ובג"כ אל תראוני. לא תחמון בי כלל דאנא נקודה זעירא מה עבדין גברין תקיפין חיילין דילה שאגין כאריין תקיפין כד"א הכפירים שואגים לטרף ומגו קלין ושאגין תקיפין דקא משאגין כאריין גוברין תקיפין דחילא שמע רחימא לעילא וידע דרחימתיה היא ברחימו כוותיה מגו רחימוי עד דלא אתחזיאת מדיוקנא ושפירו דילה כלל וכדין מגו קלין ושאגין דאינון גברי חילא דילה נפיק דודה רחימאה מגו היכליה בכמה מתנן בכמה נבזבזן בריחין ובוסמין ואתי לגבה ואשכח לה שחורה זעירא בלא דיוקנא ושפירו כלל קריב לגבה מחבק לה ומנשיק לה עד דאתערת זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחדוה דרחימהא דעמה ואתבניאת ואתעבידת בתקונהא בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין ודא גבורי כח עשו לה ואהדרו לה לדיוקנהא ושפירו דילה דתוקפא וגבורתא דלהון גרימו דא. וע"ד כתיב גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי דמתקנין ליה להאי דבר ומהדרין ליה לדיוקנא קדמאה (ומכאן ולהלאה) כיון דאתקנת ואתעבידת בדיוקנהא שפירא כמלקדמין כדין אינון וכל שאר חילין קיימין לשמוע מה דאיהי אמרת ואיהי קיימא כמלכא גו חיליה ודא הוא עושי דברו ודאי. כגוונא דא לתתא בזמנא דחייבין בדרא איהי אתכסיא ואזעירת גרמה עד דלא אתחזיאת מכל דיוקנהא בר נקודה חדא וכד

אתאן גבורי כח וזכאי קשוט כביכול עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין. אתו חברייא ונשקוה אמר רבי אלעזר אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא תוואה הוי בעלמא נטליה רבי אלעזר ונשקיה כמלקדמין אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו את בריך ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין כמה ברכות זמינין לכו מאימא קדישא בגין דלא מנעתון לי לברכא:

זוהר חלק ג דף קצז עמוד א

ת"ח כנישתא דישראל איהי אמרת בקדמיתא (ס"א בגלותא) **שחורה אני ונאוה** אזעירת גרמה לקמי **מלכא עלאה.** המלכות כאן במצב נקודה לאחר מיעוט הירח.

השמטות דף רנב עמוד ב סימן ה דף כג ע"ב **חוורו דאורייתא וכד איהו אור מתלבש בחושך אתמר באורייתא**

שחורה אני ונאוה. וכד אסתלק מתמן אור דאיהו חוורו. אמרה (שם)

אל תראוני שאני שחרחורת ואורייתא כגוונא דבת עינא דאיהי אוכמא ושפירא באור דנהיר בה ובגין דא בת עינא ואור דנהיר בה אמרה יי' אורי וישעי ממי אירא אורי אור י' דאיהו בת עין ותרין גוונין אית לה אור מלגאו וחושך מלבר למהוי שלטאה בהו על כל קלוסין הה"ד ומלכותו בכל משלה בלבושא דאור איהי שליטת על כל אינון דאתמר בהון ולכל בני ישראל היה אור במושבותם ובלבושא אוכמא שליטת על חייביא דאתמר בהון ורשעים בחשך ידמו.

פירוש הרמח"ל על הכתובים

שחורה אני ונאוה השכינה היא מתחלקת לשתי בחינות, שכינא עילאה ושכינתא תתאה. מצד הבחינה עילאה שם לא יש אין שום דבר שפוגם בה, והס"א אינה מתאחזת בה כלל. אבל מן הבחינה תתאה, שם, בעבור העוונות של ישראל יש הקליפות שמתאחזים בה, אבל בחוץ. וזה מה שאומרת, "שחורה אני ונאוה", שחורה למטה, נאוה למעלה:

אמר המלקט "נאוה" עם הכולל גימ' ס"ג רמז לבינה שורש המלכות.

[13] זהר חדש פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

שחורה אני ונאוה. בקדמיתא כד אתקריאת חרב למידן עלמא, איתקרי שחורה ודאי. והשתא כד אתקריבת לעילא בענוה, אתקרי **נאוה.** נאוה ודאי בכולא.

בנות ירושלים, אינון תריסר חיון עילאין רברבן דאקרון הכי, וכלהו בשלימו. על דהוו השתא בגלותא

כאהלי קדר, אתהדרו אינון השתא

כיריעות שלמה ודאי:

פירוש הרמח"ל על הכתובים

כאהלי קדר, יש לדקדק מפני מה אומרת יותר כאהלי קדר, היה לה לומר כפחם, או דבר אחר. אלא ודאי חז"ל אמרו, אהלי קדר, מבחוץ סמרטוטין ומבפנים אבנים טובות ומרגליות.(ילקו"ש שיה"ש

פרק א רמז תתקפב) **כך השכינה, ודאי מצד הבחינה תתאה, מבחוץ הקליפות מתאחזים, ונקראת כמו שחורה. אבל מצד הבחינה עילאה היא נאוה כיריעות שלמה, שהוא המלך שהשלום שלו:**

[14] זוהר חלק ג דף נט עמוד ב

אל תראוני שאני שחרחורת, מאי טעמא (ס"א אני שחרחורת, בגין ששזפתני), **אל תראוני,** לא תוכלו לראות אותי **בגין שאני שחרחורת,**

ששזפתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא, **לאנהרא לי כדקא יאות,** לפי שלא האיר לי הז"א שאוכל להאיר לישראל למטה **ישראל מה אינון אמרין,**

בני אמי נחרו בי, מאן אינון **בני אמי,** מי אלו בני אימי? **אלין רברבין ממנן תריסין על שאר עמין.** אלו שבעים שרי אומות העולם.

דבר אחר, בני אמי ממש, כלומר הו"ק שהם בני האימא עילאה **כמה דאת אמר (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', וכד השליך משמים ארץ,** והם "ניחרו בי" היינו חרה אפם בי והשליכו אותי לבי"ע להתלבש בקליפת נוגה לזון שבעים שרי אומות העולם.

שמוני נוטרה את הכרמים, שאהיה משפעת ומנהגת לשבעים שרים שהם הכרמים החיצונים **מאי טעמא, בגין**

דכרמי שלי לא נטרתי, משום שלא שמרתי את ישראל בהיותם בארץ ישראל שלא יחטאו **ותנינן, בני אמי ודאי** היינו ו"ק דז"א הנקראים "בני אימי" **אסתכמו עלי,** הסכימו עלי להרחיקני **כלומר כד אתעדי ארץ משמים,** וזה היה כשהתרחקה המלכות מז"א **כמה דאוקימנא, דכתיב (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק.** המלכות היא אחותו של הז"א התרחקה ועמדה מרחוק. על פי ה"מתוק מדבש" דף רכה.

ספר עץ חיים - שער כד פרק א מ"ק

נמצא כי בתחלה היתה טפת הזרע נקודה אחת קטנה והענין כי לא נתגלה בו רק בחינת המלכות שבכל בחינה ובחינה כמו שכתב בענין הנה"י ומשם תלמד לזה כי איני רוצה להאריך. ואמנם כלל זה יהיה בידך בכל מקום שתמצא ענין נקודה כמו המלכות שמתמעטת בסוד נקודה ואומרת "אל תראוני שאני שחרחורת" כנזכר בזוהר שיר השירים וכיוצא פירושו על בחינת המלכות שבמלכות.

פירוש הרמח"ל על הכתובים

"אל תראוני שאני שחרחורת" - אל תניח לראות לי מפני השחרות שלי, מפני שזה השחרות אינו ממני, הוא בעבור העוונות של ישראל, שהם כמו השמש מתחמם, כך היצה"ר (מתחמם) [מחמם] האנשים לעשות העוונות:

[15] זוהר חלק א דף פט עמוד ב

אהדר רבי חייא רישיה לגבי רבי חגאי, ואמר ליה שמעת בהאי מידי, אמר שמענא בהאי קרא, דכתיב

בני אמי נחרו בי שמוני וגו', דהאי קרא שלמה מלכא אמרו, ועל דוד מלכא אתמר, כד דחו ליה אחוהי מנייהו. ותו שמענא, מאי חמא קודשא בריך הוא למיהב מלכותא ליהודה מכל אחוהי, אלא אתוון דשמיה חקיקן ביה, וקודשא בריך הוא יהב יקרא לשמיה, ובגין כך אחסין מלכותא. ותו שמענא, יהודה הא אתוון דשמיה ודאי, ד' ליתיה אמאי, אלא דא דוד מלכא דאתקשר בשמיה מכל

בני עלמא, דכתיב ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם וגו', הא דוד קשיר בשמיה, תו דאיהו קשר של תפלין ודאי, ד' דוד מלכא, (ד"א, קשר של תפלין ודאי), ובגין כך דוד אתקשר בשמיה. עאלו, כיון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק רבי אלעזר ואינון אשתיקו, עאל רבי אלעזר לאדריה, שמע חד קלא דהוה אמר זיל ואימא לון מה דאינון בעיין, דכשרין אינון, אהדר לגבייהו, אמר לון אית מאן דשמע מלה לימא לי, אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה, וסברא נסבר.

פירוש הרמח"ל על הכתובים

"**בני אמי נחרו בי**", בני אמי אלו הם הפרצופים, בסוד "וינועו אמות הסיפים", שרצה לומר - משענים, שבהם תלוי כל ההנהגה, והם משפיעים לנוקבא, "נחרו בי" - הניחו אותי בסוף הכל:

[16] פירוש הרמח"ל על הכתובים

"**שמוני נוטרה הכרמים**", שמו אותי לשמור את הפרצופים, שלא יתאחזו בהם הס"א. אבל הפרצוף שלי לא יש שום אחד ששומר אותו שלא יתאחז בו הס"א - "כרמי שלי לא נטרתי" ודאי:

[17] פירוש הרמח"ל על הכתובים

"**הגידה לי שאהבה נפשי**", כל זה אני עשיתי לטוב, מפני שאם אין אתה היית באחרונה, איכה היית יכולה לילך בתוך הגלות כדי לרעות את ישראל. "**איכה תרביץ בצהרים**", לברר מן כל האומות את הטוב שלהם. וכל זה כדי שיכול לבא הגאולה, מפני שלא יכול לבא הגאולה כי אם כשיתוקן הכל. וזה סוד קליפת נוגה:

[18] זוהר חלק א דף כ עמוד א

ויעש אלהי"ם את שני המאורות הגדולים, ויעש רבויא ותקונא דכלא כדקא יאות, את שני המאורות הגדולים, בקדמיתא בחבורא חדא, רזא דא שמא שלים כחדא יהו"ה אלהי"ם, אע"ג דלא איהו באתגליא אלא בארח סתים, הגדולים, דאתבריאו (נ"א דאתרביאו) בשמא דא כדא, לאתקרי בהו שמא דכלא מצפץ מצפץ, אלין שמהן עלאין דתליסר מכילן דרחמי, הגדולים, אלין אתרביאו וסלקין לעילא, בגין דאינון עלאין מרזא עלאה, וסלקין לתועלתא דעלמא, דאתקיימא בהון עלמין, כגוונא דא שני המאורות תרוייהו כחדא סליקו ברבותא חדא. לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא, דא אכסיף מקמי דא, סיהרא אמרה
איכה תרעה, שמשא אמרה (שם)
איכה תרביץ בצהרים, שרגא זעירא אכדין צהיר בצהרים, (שם) שלמה אהיה כעוטיה, אכדין בכסופא, כדין אזעירת גרמה למהוי רישא לתתאי, דכתיב
צאי לך בעקבי הצאן, אמר לה קב"ה זילי ואזעירי גרמך, ומתמן לית לה נהורא בר משמשא, דבקדמיתא הוו יתבי כחדא בשקולא, לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה, אע"ג דאיהי רישא עלייהו, דהא לית אתתא ברבוייא בר בבעלה כחדא את המאור הגדול יהו"ה, ואת המאור הקטן אלהי"ם, סוף כל דרגין סופא דמחשבה, בקדמיתא אתרשים איהי לעילא באתוון דשמא קדישא, את רביעאה דיליה, ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהי"ם, ועם כל דא סלקא לכל סטרין,

לעיל באת ה' בחבורא דאתוון דשמא קדישא, לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא, דרגין דאתפשטו מסטרא דלעילא אקרון ממשלת היום, דרגין דאתפשטון מסטרא דלתתא אקרון ממשלת הלילה, ואת הכוכבים שאר חילין ומשיריין דלית לון חושבנא, דכלהו תליין בההוא רקיע השמים חי העולמים, דכתיב ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים להאיר על הארץ, דא ארץ עלאה לתתא, כדוגמא דא חי העולמים, ודא להאיר על הארץ, דא ארץ תתאה כדוגמא דלעיל.

[19] פירוש הרמח"ל על הכתובים

"**שלמה אהיה**" - לשלם אהיה, וזה מה שאמרו רז"ל, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה, הטילה ה"ה בסופה - ליטלם אהיה, מפני שהיית כעוטיה בעבור ישראל:

[20] זוהר חלק ג דף יז עמוד ב

אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא, היפה בנשים, כמה דאת אמר (שיר א טו) הנך יפה רעיתי,

צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. (ועל כל דא)

ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגינהון, ויהבין חילא לכנסת ישראל בגלותא,

משכנות הרועים, אלין בתי רבן, אתר בית מדרשא, דאשתכח אורייתא בהון תדירא.

דבר אחר,

אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו', תא חזי, בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי, ולעאן באורייתא, יכלא כנסת ישראל לקיימא עמהון בגלותא, ואי לאו כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא. ואי זכאין אשתכחו, אינון אתפסן בקדמיתא, ואי לאו אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון, מתפסין בקדמיתא, וקודשא בריך הוא סליק לון מעלמא, אף על גב דלא אשתכח בהו חובה, ולא דא בלחודוי, אלא רחיק מניה לכנסת ישראל, ואתגליא בגלותא.

הנך יפה רעיתי זו הבינה

אדרא זוטא דף רצ עמוד ב

אימא כללא דכלא בה אתידע ובה אתרמיז. שירותא וסיומא דכלא (חכמה אקרי) דבה סתים כלא. כללא דכלא שמא קדישא עד השתא רמיזנא ולא אמינא כל אלין יומין. והאידנא מתגלפין סטרין י' כליל בהאי חכמה. ה' דא אימא וקרינן בינה,ו"ה אלין תרין בנין דמתעטרן מאימא. והא תנינן דבינה אתכליל מכלא. יו"ד דמתחברא באימא ומפקין ב"ן. והיינו בינה א"ב וא"ם דאינון ידו"ד בן בגווייהו. השתא אית לאסתכלא בינה ואקרי תבונה אמאי אקרי תבונה ולא בינה אלא תבונה אקרי בשעתא דינקא לתרין בגין ב"ן וב"ת דאינון ו"ה ההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון ב"ן וב"ת אינון ו"ה. וכלא חד כללא. והיינו תבונה. בספרא דרב המנונא סבא אמר דשלמה מלכא תקונא קדמאה דגלי ואמר

הנך יפה רעיתי מהאי הוא ותקונא תניינא אקרי כלה דאיהי נוקבא דלתתא ואינון דאמרי דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא אינון. לאו הכי. דה"א קדמאה לא אקרי כלה. וה"א בתראה אקרי כלה לזמנין ידיעין.

קטע זוהר זה הוסבר באריכות ב

שער מאמרי רשב"י - פירוש האדרא זוטא קדישא

שם ע"ב שו' י"ט וביאור המאמר הזה נמצא מכתיבת יד הרב הגדול זלה"ה וז"ל בספרא דרב המנונא סבא אמר דשלמה מלכא תקונ' קדמא' דגלי ואמר

הנך יפה רעיתי מהאי הוא. ותקונא תניינא אקרי כלה דאיהי נוקבא דלתתא כו':

(ע"ג) הנה הזווג נמצא בארבעה ספירות לבד והם חכמה ובינה תפארת ומלכות ונמצא לרשב"י ע"ה הפרש גדול בין זווג לזווג כי חכמה ובינה לא מתפרשן לעלמין מה שאין כן בתפארת ומלכות וצריכין אנו לדעת מפני מה זווג חכמה ובינה תדירי ואין כן בזווג תפארת ומלכות. ועוד לעיקר הענין מה הוא הזווג של חכמה ובינה ומה הויה היא מתחדשת ממנו כי בשלמא זווג תפארת ומלכות נותן נשמה לעם בני ישראל כדכתיב ונשמות אני עשיתי. (ד"ש ע"ב) אבל זווג חכמה ובינה מה יתן ומה יוסיף שמא תאמר להעמיד ההויו"ת שהם הספי' על זירוזם. וכדי שיתעטרו תפארת ומלכות באותם עטרות המשובחות ויתייחדו וכמו שכתב מורינו נר"ו שער מהות והנהגה פרק ז' ליתא. שאם כן לא היה ראוי להיות זווגם אלא בשעת זווג תפארת ומלכות כדי לעטרם באותם עטרות כי כן נראה מדברי הזוהר בפי'רוש שעטרות אלו לצורך זווג תפארת ומלכות הם שהרי אמר בפרשת אחרי מות דף ס"א ע"ב שורה ל"ה וז"ל. "ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא במטרוניתא כהאי דרגא" כו':

הרי בפירוש שעטרות אלו הם לצורך זווג תפארת במלכות והיה אם כן מן הראוי שלא יהיה זווגם אלא בשעת זווג תפארת ומלכות לא שיהיה לעולם עיי"ש.

וכן בקטע שלפנינו "רעיתי" זו הבינה

זהר חדש פרשת יתרו מאמר ד' גווני עינא

פתח ואמר, רבון ועולמים, ברשו דילך אנא איעול לגלאה רזין טמירין דילך. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לשבחא דכלה דילך, באלין ביקונין, ולכל אינון דתליין מינה. ואינון רשימין מינה, דאיהי תרעא דילך לאעלא בך, למחזי אפך, דאיהו תפארת. שופרא דילך, ספירת הבינה עלה איתמר עליה נאמר

"כלך יפה רעיתי", הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי, דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאמר עופין:

פירוש הרמח"ל על הכתובים

"**אם לא תדעי לך היפה בנשים**", אם אין אתה יודע להיות נאוה גם למטה בסוד שכינתא תתאה, "**צאי לך בעקבי הצאן**", לך לרשעים של ישראל. שגם הם מלאים מצות כרימון, ורעי את ישראל, שבסוף הכל תהיה על משכנות הרועים, שתהיה עטרא ברישא, "**על משכנות הרועים**" ודאי. [ו]:

[21] זוהר חלק ב דף מו עמוד ב

כתיב **לססתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי**, תא חזי כדוגמת סוסיא נוקבא אתחזי להון לסוסיהון דפרעה ואוקמוה, אלא

לסוסתי ברכבי פרעה תא חזי פרעה בשעתא דהוה רדיף אבתרייהו דישראל מה עבד, נטל סוסוון נוקבן וכפת לון ברתיכוי בקדמיתא, וסוסין דוכראי כפת לון לאחוריהון, והוו מזיינין דוכרי לקבל

נוקבי, ונוקבי לא בעאן, ואוחן למיזל, כיון דקריב (נ"א וכד אדביק) לגבייהו דישראל, נטל נוקבי ושוי לון לאחורי, וסוסוון דוכרין לקדמין, לאבאשא לישראל ולאגחא בהו קרבא. כגוונא דא ויהו"ה הולך לפניהם יומם, לבתר חזרה שכינתא לאחוריהן דישראל, דכתיב ויסע מלאך האלהי"ם וגו', בגיני כך דמיתיך רעיתי.

זהר חדש שיר השירים מאמר לסוסתי ברכבי פרעה

פתח ואמר, **לסוסתי ברכבי פרעה**, כד אינון סוסוון ורתיכין דפרעה הוו אתיין ורדפין אבתריהון דישראל,

דמיתיך רעיתי, אשתיקית לך באשתוקא. דימיתך: כמא דאתמר, וידום אהרן. שמש בגבעון דום:

ועם כל דא, הכי אצטריך, דהא בההוא זמנא עד כען, בנין ואכלוסין דארעא, וכל תיקונין דילך, לא הוו שלמין כדקא יאות, ואת לא הוית מתעטרא בהו כדקא יאות בתיקוניך:

אבל השתא

נאוו לחייך בתורים, כמא יאין כל תיקונין דילך, וכמה שפירין אינון בתורים, דכבר קבילו אורייתא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואתעטרת בהו. מה דלא הוית מקדמת דנא:

ובגין כך **דמיתיך רעיתי**, ולא בעינא בתושבחתיך, ואתערו דרחימו דילך, בגין דאת ערום ועריה, ולא הוית מתתקנא בתיקונין. והשתא כמא יאיין תיקונין דילך, ורעותא דילי בך, ובמילי תושבחתיך. צוארך, הא אית לך בי מקדשא בארעא, בגוונא דכלהו ציורין עילאין וכמה צדיקים וחסידים עאלין בגויה:

והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך, ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין, וכל דרגין ושייפין הא אינון לגבך, לקבלא לך, ולאתקנא לך בתיקונין עילאין:

ועל דא **תורי זהב נעשה לך**, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב, אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה, עד יסודא תתאה, נתקן לך, ונעביד לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו. עם נקודות הכסף, מסטרא דימינא:

לאחזאה, דהא אתערו דלעילא, לא אתער ולא אתתקן לגבה, אלא כד אתתקנא איהו בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה כדקא יאות, כדין תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהבי לה תורי זהב עם נקודות הכסף.

תורי, כמד"א תור אסתר בת אביחיל:

וע"ד, כד רדפין סוסוון דרכבי פרעה, דמיתיך, דלא תשבח ולא תתער רחימו לגבאי. בגין דתיקונין דילך לתתא לא הויין. והשתא יאות הוא, דהא

נאוו לחייך בתורים וגו', ודאי תורי זהב נעשה לך וגו', ונתתקן לך כדקא יאות. וכל חד וחד כפום אורחוי, ומלין הכי מתקשרן:

לסוסתי ברכבי פרעה וגו', כתיב וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעתא דאפיק לון קב"ה לישראל ממצרים, לא הוו בעאן למיזל במדברא באורח נגיבו. דהוו רגילין במצרים, דהויא כגנתא דעדן, כד"א, כגן ה' כארץ מצרים. דהוו אזלין באתר נגיבו באורחא, בחורבא בלא יישובא:

מה עבד קב"ה. שדר קדמייהו שכינתא, דהות אזלת בכל גוונין דזהרא, בכל גוונין דתיאובתא, והוו רהיטי אבתרה למחמי בתיאובתא. ובג"כ הוו רהיטין אבתרה, ואזלי, ולא הוו מתעכבי. וקב"ה עביד

לון הכי, כי היכי דלא יתעבד קדושא דשמא על ימא, דאיהו הוה בעי לאתיקרא בגו כל עממין דארעא:

כגוונא דאלין אזלין בבהילו, אוף הכי עבד פרעה ברתיכוי וסוסוון דיליה, בגין למרדף בבהילו, דלא יתעכבון רתיכוי באורחא. מה עבד. נטל סוסוון נוקבי וסוון דכורי, ושוי נוקבי לקמייהו ודכורי מאחורא, דכורי הוו רהטי בתר נוקבי, ונוקבי הוו רהטי מקמי דכורי, ואלין ואלין הוו רהטי בבהילו. ודא עבד פרעה בחכמתא, למרדף בבהילו אבתרייהו דישראל:

כיון דאדביק לון, ובעא לאגחא קרבא בישראל, נטל נוקבי וחגר לון לאחורא, ודכורי לקמייהו, בגין ליאשה רתיכוי. כך בקדמיתא כתיב, וה' הולך לפניהם יומם, ולבתר כתיב, ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ויסע, בגין דיתייאשון ישראל, ויהון נטירין. וכל אינון גירין, ובלסטראין, ואבנין, וקולפין, דהוו רמאן לגבייהו דישראל, לא מטו לון. והיינו דכתיב, התיצבו וראו, ובגין כך דמיתיך, בההוא גוונא ממש:

כיון דאינון אוכלוסין אתעברו, וחמו כל אינון נסין וגבורן דעבד קב"ה על ימא, כדין **נאוו לחייך בתורים**, אתתקנו ישראל ברזא דמהימנותא, דכתיב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכדין אתתקנו כולא, עילא ותתא כדקא יאות:

[22] זהר חדש שיר השירים מאמר לסוסתי ברכבי פרעה

נאוו לחייך בתורים, ת"ח, כל גוונין דלגו, וכל מחשבין ורעותין דעלמא דאינון גו לבא, כולהו אתחזון באנפין. ובאנפין אשתמודעא בר נש מאן איהו. אי עובדוי לטב, אי עובדוי לביש. כד"א, "הכרת פניהם ענתה בם". (ישעיה פרק ג,9) והשתא דתיקונין דכלא כלהו כדקא יאות, בתיקונין דכשראן, בתיקונין דעובדין טבין, מיד

נאוו לחייך בלא כיסופא כלל:

וכל דא הוי בזמנא דאתבני בי מקדשא, ועלמין כולהון בחדוא, עילא ותתא, וכדין אתתקנו אנפין כדקא חזי. אתחברו אנפין באנפין כדקא חזי:

לחייך, ולא כתיב פניך, בגין דכולא חד, אבל לחיים, אינון מתקנן צפצופא ומילולא לאסתכלא בהו. ובגין כך, שירתא דא אתתקנא השתא, יתיר משאר זימנין דעלמא.

[23] זו"ח פ' חקת מאמר למנצח על שושנים

נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. לחייך תרין. לזמנא ההוא, ולזמנא דאתי. אחת לעולם הזה ואחת לעתיד לבא.

בתורים, תרין תורים ודאי. בגין דביומא דמשיחא תתחדש דעתא בעלמא, ותתנהיר אורייתא קמי **כולא**. בתורים שנים, שתי תורות אחת בעולם הזה ואחת לעתיד לבוא כי לעת"ל התורה תתחדש ותאיר לפני הכל **בגין דכתיב, כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.**

ספר מגיד מישרים - פרשת וישלח

כנסת ישראל המלכות **דאיקרי צואר כמא דאת אמר "צוארך בחרוזים".**

[24] אמר המלקט: בחרוזים קרי ביה בחרו וזים. "בחרו" גימ' גבורה "וזים" גימ' סג היינו בינה. המלכות כידוע נבנית מהגבורה והבינה.

אי נמי "חרוזים" גימ' 272 ע"ה. 72 גימ' חסד ואלקים בגימ' דאחור העולה 200.
אי נמי "בחרוזים" גימ' ג"פ חסד +אל+ כו שכל שמות אלו רומזים לחסדים.
אי נמי "חרוזים" גימ' 10 הויות עם הכולל שלהם וכללותם דהיינו 27 פעמים 10 והכולל.שכל זה רומז לחסדים הבונים את המלכות.
אי נמי "בחרוזים" גימ' 273 גימ' סג עם 10 אותיות ואלקים דאחור שכל זה מורה על בנין המלכות הנקראת "צואר".
אי נמי "ר" דצואר מורה על המלכות הנקראת "אלקים" בעת שפועלת דין למטה. המלכות נבנית מ מ"ה וב"ן שהם גימ' צ"ז גימ' ד "צוא" דצואר.

[25] זוהר חלק ג דף קמג עמוד ב

תניא,

תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף דאתבסמו דינא ברחמי.הגבורות נקראים "זהב" והם נמתקו עם "נקודות הכסף" היינו חסדים **ולית דינא דלא הוו ביה רחמי.**כי לולא הרחמים לא היה אפשר לסבול קושי הדינים

ועל האי כתיב ועל סוד זה נאמר

נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. בתורים כמו דכתיב תורי זהב הרומז לגבורות **נעשה לך וגו'.**

בחרוזים כמה דכתיב עם נקדות הכסף. שרומז לחסדים ומה שכתוב **צוארך בכללא דנוקבא. דא מטרוניתא. אשתכח בי מקדשא דלעילא וירושלם דלתתא (ס"א הוא מקדשא דכלא) ומקדשא. וכל דא מדאתבסמת בדכורא ואתעביד כללא דאדם ודא הוא כללא דמהימנותא.**שבכלל המתקת הנוקבא דז"א נמתקים גם יסוד דנוקבא הנקרא "צואר" וירושלים של מטה שהיא בחינת מלכות (על פי באור ה"מתוק מדבש" דף קנז.

זהר חדש שיר השירים מאמר לסוסתי ברכבי פרעה

והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך, ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין, וכל דרגין ושייפין הא אינון לגבך, לקבלא לך, ולאתקנא לך בתיקונין עילאין:

ועל דא תורי זהב נעשה לך, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב, אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה, עד יסודא תתאה, נתקן לך, ונעביד לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו.גבורות **עם נקודות הכסף, מסטרא דימינא** חסדים:

לאחזאה, דהא אתערו דלעילא, לא אתער ולא אתתקן לגבה, אלא כד אתתקנא איהו בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה כדקא יאות, כדין תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהבי לה

תורי זהב עם נקודות הכסף. תורי, כמד"א תור אסתר בת אביחיל (אסתר פ"ב,15):

זהר חדש שיר השירים מאמר הויה אלקים בשמיא וארעא

כיון דאתא שלמה, ואתבני בי מקדשא, מה כתיב. "וישב שלמה על כסא ידו"ד למלך". (דברי הימים א פרק כט, 23) **כדין האי כסא אתעטרא עילא ותתא, וסלקא בתושבחתא לגבי עילא:** כיון שבא שלמה ונבנה בית המקדש כתוב "וישב שלמה על כסא ד'" היינו שהכסא נשלם זו המלכות והתעטרה למעלה ולמטה ועלתה בשירה כלפי מעלה.

כיון דסלקא בתושבחתא, כיון שהמלכות עלתה בשירה, **אושיט לה מלכא ימינא, לקבלא לה. וקביל לה בין דרועוי,** הושיט לה המלך,ז"א, ימינו שהוא ספירת החסד, לקבל אותה, וקיבל אותה בין זרועותיו שהם

חו"ג,**ואמר לה מילי דרחימו,** ואמר לה דברי אהבה **ופקיד למיהב לה מתנן ונבזבזן ויקר סגי,** וציוה לתת לה מתנות ומנחות וכבוד רב (רמז לשלושת השפעות מג' קוין) **ואמר**

תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב, אינון פסוקי טעמי.בגין דאינון אולפין אורח לאענאה, אי לימינא ואי לשמאלא: תורי זהב הם הפסוקים של הטעמים שבאותיות משום שהם מלמדים הדרך איך להגיע אל האותיות אם לימין היינו להמשכת החסד או לשמאל היינו להמשכת חכמה דשמאל.

ועל מה אקרון תורי. ולמה נקראו "תורי"? **בגין דכד מטא תור וזמנא דהאי דרגא, למיהב לה על ידא דההוא יסודא.** משום שכאשר מגיע התור והזמן של מדרגה זו לתת למלכות על ידי היסוד **עביד בה רשימו לאענאה, ולמהך בההוא אורח דבעי למהך. וכן כד דרגא אחרא, מטא תור וזמנא למיהב בה, עביד בה רשימו בגוונא אחרא, לאנעאה ולמהך בההוא אורח ממש. ועל רזא דא, ישרים דרכי ה'. אלין אינון תנועי דטעמי, כל חד וחד כדקא חזי ליה:** עושה בה רושם דטעמים להניע וללכת באותו דרך שצריכים ללכת באותה דרך ממש,וכן לגבי מדרגה אחרת כנ"ל, כי צריכים ללכת כדי לקבל אותה ההשפעה, ועל זה נאמר "כי ישרים דרכי ד' וכו' אלו הם תנועות הטעמים כל אחת כראוי לה.

תורי זהב, בגין דטעמי הכי תליין על אתוון, כמא דתליין נזורין דנזמין על גבי אודנין. כגון תלשא, ושאר תנועי דאינון נזמין ונזורי, דתיקונין דאתוון:תורי זהב נקראים משום שהטעמים כך תלויים על האותיות כמו שתלויים נזרי נזמים על האזנים, כגון: תלשא שהן נזמים ונזרי תיקוני האותיות.

תיבין בלא טעמי, ולא אית בהו תנועי, הכי אינון כאודנין דכלה, בלא נזורין ועגולין, ושלילא מתקונא. תיבין בלא נקודי, אינון כאתתא בלא לבושין, דלא יכלא למיהך לאתר דעלמא. בגין כך תיקוני דאתוון, אינון טעמי ותנועי. אלין ואלין תיקונין ומלבושין אינון לאתוון. וע"ד תורי זהב, אינון תנועי דטעמי: תיבות ללא טעמים ותנועות כאזני כלה ללא תכשיטין. תיבות ללא ניקוד כאישה ללא לבוש שאינה יכולה ללכלת לשום מקום בעולם. ולכן תיקון האותיות הוא על ידי הניקוד והטעמים שהם כמלבוש לאות ולכן נאמר בלשון רבים "תורי זהב" שהם הנקודות והטעמים.וראה ש"תורי זהב נעשה לך" גימ' 1148 כמנין "אות נקודות וטעמים" לומר לך שאות עם נקודות וטעמים היא עם תורי זהב הנ"ל.

ומה דאמר זהב, בגין דאינון אתיין מרישא דמלכא, למיהב דעתא וסכלתנו לאתוון כלהו. בגין כך כולהו ברזא חדא קיימין: ומה שאמר "זהב" משום שהם באים מראש המלך (כתר) לתת דעת ותבונה לאותיות משום זה כולם עומדים בסוד אחד.

נקודי וטעמי, תרין דרגין אינון, אלין ואלין אצטריכו לאתתקנא בהו אתוון. אתוון אינון רשימין דרזין עילאין, דהא כולהו נפקן מרזא דחכמתא עילאה, באינון תלתין ותרין שבילין דנפקא מחכמתא: נקודות וטעמים הם שתי מדרגות. אלו ואלו צריכים לתקן בהם את האותיות. האותיות הן רשומות בסודות עליונים כי כולן יוצאות בסוד החכמה העליונה באלו ל"ב שבילים היוצאים מהחכמה.

ואתוון כולהו חקיקין לתתא, וירתא לון תורה שבעל פה. וכד כולהו אתיין לאתקנא לה ברזא דאינון אתוון, עבדי בה נקודי וטעמי, כמה דאתמר. ועל דא תורי זהב וכו': והאותיות הן חקוקות למטה במלכות שיורשת אותן תורה שבעל פה שהיא המלכות וכשכל האורות באים לתקן את המלכות בסוד האותיות הם עושים בה נקודות וטעמים ולכן נאמר "תורי זהב וכו'.הבאור מתוך "הסולם "אותיות תקפב-תקפט.

ספר מגלה עמוקות - אופן רלה

היו ישראל מזווגין (מחברים) **תורה שבכתב** (שזו בחינת התפארת) **לתורה שבעל פה,** (שזו בחינת מלכות) **כמו שכתוב**

נאוו לחייך בתורים מלשון "בהגיע תור" (אסתר ב יב), "**תורים**" **הם שני עתים הללו צוואך בחרוזים**, שהיו מחריזין מתורה לנביאים, מנביאים לכתובים, ומכתובים למשנה, וממשנה לברייתא, ומברייתא לתלמוד. וזה שאמר

תורי זהב נעשה לך על **תורה שבעל פה**, (כי המלכות נבנית מהגבורות רמוזים בזהב)

נקדות כסף תורה שבכתב. (כי התפארת נבנית מהחסדים הרמוזים בכסף והם ניתנים אח"כ במלכות.)

[26] זוהר חלק א דף ל עמוד א

כתיב עד שהמלך בינה **במסבו**, יחד עם אבא ששם מקום ההסבה והחירות העיקרי **במסבו**, והזיווג הזה **לאתיישבא** להשפיע **במלכו תתאה**, במלכות התחתונה, ומפרש סוד הזיווג, שהוא **ברזא דההוא חברותא**, בסוד ההתחברות **ותפנוקא דההוא חביבותא דבעדן עלאה**, שיש באבא **בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע**, ביסוד אבא **ואתמליא** אימא **מניה, ונפקא** ויוצא השפע **בנחלין ידיען**, בו"ק דז"א **נרדי נתן ריחו**, **דא מלכא תתאה** זאת המלכות המעלה מ"ן **דברא עלמא לתתא** שבראה את בי"ע למטה **כגוונא דלעילא**, כמו שבינה תיקנה את האצילות **וסליק ריחא טבא עלאה**, שהמלכות מעלה מ"ן **לשלטאה** לשלוט בתחתונים **ולמעבד ויכיל, ושליט ונהיר בנהורא עלאה**. ומאירה המלכות מאור עליון בכוח ז"א. על פי ה"מתוק מדבש" דף קט, רעיון זה הובא ג"כ בזוהר ח"ב דף רכז ע"ב עיי"ש.

זוהר חלק א דף נו עמוד ב

רבי יוסי פתח, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, האי קרא אתמר, פסוק זה כבר התבאר **אבל תא חזי כך ארחוי דקב"ה, בשעתא דבר נש אתדבק ביה, והוא אשרי דיוריה עליה, וידע דלבתר יומין יסרח, אקדים ולקיט ריחיה טב מניה, וסליק ליה מעלמא, הה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו**, אבל,בא וראה שכך דרכו של הקב"ה שבשעה שאדם דבק בו והוא משרה שכינתו עליו ויודע הקב"ה שהוא עתיד לחטוא, מקדים הקב"ה ולוקח אותו מן העולם טרם יחטא ועל זה נאמר "עד שהמלך במסיבו"

עד שהמלך דא קב"ה,

במסיבו, דא ההוא בר נש זה הצדיק שהקב"ה יושב ומסיב עליו ונעשה מרכבה אליו **דאתדבק ביה ואזיל בארחוי,**

נרדי נתן ריחו, אינון עובדין טבין דביה, **דבגינהון יסתלק מעלמא עד דלא מטא זמניה**."נרדי נתן ריחו" אלו מעשיו הטובים שבגללם הוא מסתלק מן טרם זמנו.

זוהר חלק ב דף טז עמוד ב

רבי יצחק פתח, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, עד שהמלך, דא קודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב (ישעיה מד ו) כה אמר יהו"ה מלך ישראל, וכתיב (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך,

במסבו, בין כנפי הכרובים,

נרדי נתן ריחו, דגרמו לאסתלקא מביניהון.

דבר אחר, **עד שהמלך במסבו**, בעוד דקודשא בריך הוא הוה יהיב אורייתא לישראל, דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו', בעוד דהוה כתיב אורייתא לישראל, שבקו ריחיהון טב, ואמרו אלה אלהיך ישראל.

דבר אחר, **עד שהמלך במסבו,** בעוד דהוה קודשא בריך הוא נחית על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל,

נרדי נתן ריחו, דכתיב (שם כד ז) נעשה ונשמע.

דעות אלו הן דעות רבי מאיר ורבי יהודה במדרש כדלקמן:

מדרש רבה שיר השירים פרשה א פסקה נו

עד שהמלך במסבו ר' מאיר ור' יהודה רבי מאיר אומר

עד שהמלך מלכי המלכים הקב"ה במסבו ברקיע נתנו ישראל ריח רע ואמרו לעגל (שמות ל"ב) אלה אלהיך ישראל אמר ליה רבי יהודה דייך מאיר אין דורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבח שלא נתן שיר השירים אלא לשבחן של ישראל ומהו

עד שהמלך במסבו עד שהמלך מלכי המלכים הקב"ה במסבו ברקיע נתנו ישראל ריח טוב לפני הר סיני ואמרו (שמות כ"ד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

רעיון זה מובא בשם רבי אבא בזוהר ח"ג דף סא ע"ב ובנוסף כתוב שם:

"ת"ח כתיב "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן"(בראשית פרק ב,10) האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים כדי האי עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא כד"א "נתיב לא ידעו עיט" (איוב כח,7) ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא חד מחד. כדין נפקין מבועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין כדין כתיב "בעטרה שעטרה לו אמו".(לקמן ג,11) ובההוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא. ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב **עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו** דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא.

ביאור הענין הובא בשער מאמרי רשב"י - פירוש ספרא דצניעותא (דף קמא סטו"ב בהנד"מ בשנת תשמ"ח)

ביאור הדברים כי הבינה מתפשטת בשש קצוותיה לעטר הבן הנעים, וזה כשהזווג העליון שלם בשני מיני השפע שכתבנו (לצורך ברכה וחירות ולצורך קיום והעמדה כמבואר לקמן) וזה מה שאמר בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן שיהיה הזווג שלם לברכה וקיום והזווג השלם הוא כשהוא בההוא נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא. והענין הוא כי צריך התעוררות תחתונים כדרך הזווג התחתון להעלות מיין נוקבין ולכן צריך לכוון בתפלתו עד שם ואז הנתיב ההוא יעלה מים נקבות לקבל מים זכרים ונתיב זה לא אתידע לעילא ולתתא לא בסוד מיין נוקבין ולא בסוד מיין דכורין כדפרישית לעיל. ואין הזווג שלם אלא על ידי נתיב זה, וכאשר אין התעוררות תחתון אין הזווג ע"י נתיב זה כי אין מיין נוקבין. ונתיב זה למטה הוא סוד מיין נוקבין כדכתיבנא לעיל ואין הזווג לצורך ברכה וחירות אלא לשפע השני שהוא קיום והעמדה לבד וזה היה משנחרב בית המקדש דאתתרכת ה' עלאה כנז' בתקונין לענין מין שפע זה בלבד כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו אבל לעולם יש זווג עליון ולפיכך לא פסיק יוד מאתר דא לעלמין כי השפע השני אי אפשר זולתו אלא שאין הזווג שלם לברכה (ד"ש ע"ב) ולחירות לעטר הבן הנעים לשיזדווג בכלתו על ידי היסוד כי הצדיק אבד משחרב ב"ה ונשבע השי"ת שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה, ונמצא שיש זווג אלא שאינו שלם וזמ"ש בפרשת לך לך לא תימא כד מתחבראן אלא מתחברן ודאי לומר שלעולם לא מתפרשאן כי נקראים רעים כדאיתא בפרשת

ויקרא ולא שייך לומר כד מתחבראן שנראה שיש זמן שאינן מתחברים דודאי מחוברים הם תמיד ולא נקט כד מתחבראן אלא לומר כשמתחברין חיבור שלם שיש זמן שאינו שלם. וכאשר הזווג שלם אשתכחו ברעותא דהיינו הרצון המתגל' במצח ומתפשט עד המזל אשר על ידו הוא זווג חכמה ובינה דבמזלא תלייא זווגא דילהון כנזכר בפרשת אחרי מות ואפשר דברכה וחירות ולקיימא כולא שלשה אלו הם בני חיי ומזוני. בני חיי היינו ברכה לאפקא ברכאן למטרוניתא על ידי היסוד כדקתני הכא מזוני היינו חירו חיי היינו לקיימא כולא ושלשה אלו לאו בזכותא דהיינו חסד כדאיתא בתיקונין תלייא מילתא (א"ש צ"ע כי היכל הזכות הוא בגבורה ואפשר כי זה כלול בזה וזה בזה) אלא במזלא תלייא מילתא חיבורא דילהון לאפקה בני חיי ומזוני לעלמא דאתי ומשם נמשכין למלכא קדישא וכדין כתיב "בעטרה שעטרה לו אמו" בסוד ששה קצוותיה המתפשטין ומאירין בו בכל שש קצוותיו. וזהו ענין אתפשט בסטרוי ונפקי מבועין ונחלין שבתוך הבינה וירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואימיה הם תרין עטרין דהוו גניזין באבא ואימא והשתא ירית לון כדאיתא באדרא זוטא. והענין הוא כי סדר אצילות תפארת למטה מחסד וגבורה ועל ידי זווג זה יורש את (ע"ב) אביו ואת אמו לעלות למעלה על חסד וגבורה בסוד שרשם הגנוז בהם עיטרא דאקרי חסד ועיטרא דאקרי גבורה ונמצא למעלה מהם ויונקים משרשיהם הגנוזים בתוך התפארת אשר ירשם עתה מאביו וירש מקומם ואז יקרא בן חורין כי אינו משועבד לחסד וגבורה אלא לאבא ואימא בעלותו למעלה עליהם ואינן מגיעין שם הקליפות אלא חירות בסוד היובל. ואפשר שתרין עטרין אלו הם הנהר המתפשט בצדדיו שהיא הד' שבה' שנתפשטה למטה ולמעלה בשני צדדיה דהיינו נהר היוצא מעדן דהיוד שהוא העדן נתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשה ד' כדאיתא בפרשת ויקרא והצד השלישי שבה"א הוא התפארת שנתעברה והיה בתוך מעיה ואח"ך יצא לחוץ בסוד ו' שבשם והשני צדדין הם חסד וגבורה הגנוזים ואתפשט בסטרוי והוריש' לבן הנחמד ונמצאו לבן שני ענינים אם הארת שש קצוותיו על ידי המבועין והנחלים היוצאין מהנהר והם שש קצוות הבינה המאירים בשש קצוותיו וזה יקרא ברכה לריבוי בריכות המים הנמשכות מהנהר ויקרא גם כן תפנוקא ותפנוקי מלכים שהם השש קצוות. ואם אחסנתא דאבוי ואמיה לרשת מקום חסד וגבורה. בקחתו את שרשם הגנוז למעלה וזה יקרא חירו בן חורין כדפרישית ויקרא ענוגא כד"א "אז תתענג על ה'" והיינו דאמר התם בפרשת ויחי כל ברכאן וכל חירו. והכא נמי אמרינן כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא ושעשוע זה לצורך הזווג להוציא מיין דכורין מלמעלה למטה כשם שיש שעשוע בנשמות הצדיקים התחתונים למיין נוקבין כן צריך שעשוע להתענג ולהוציא מיין דכורין בסוד היין המשמח ומבשרינו נחזה כי השמחה והתענוג ירבו תאוה ואז באותה שעה שהוא עומד בתפנוקי מלכים בהארת שש קצוותיו ויתיב בעטרוי דהיינו אחסנתא דאבוי ואמיה אז ברית קדש פועל פעולתו ומפיק ברכאן למטרוניתא. וכל הנחלים הולכים אל הים ומשמע לי מדקא' לאזדווג' מלכא קדישא במטרוניתא דהיינו מיין נוקבין היוצאי' על ידי היסוד מבועי דבירא ויסודא והם מעוררים הזווג לאזדווגא מלכא במטרוניתא והיינו דקאמר **נרדי** שהוא היסוד שבה והיינו **נתן ריחו** מלמטה למעלה כענין הריח:

זוהר חלק ב דף רכו עמוד ב

רבי חזקיה פתח ואמר, **עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו**, האי קרא אתמר, אבל,

עד שהמלך במסבו, דא קודשא בריך הוא כד יהב אורייתא לישראל ואתא לסיני, וכמה רתיכין הוו עמיה, כלהו רתיכין קדישין, וכל קדושין עלאין דקדושה דאורייתא כלהו הוו תמן, ואורייתא אתיהיבת בלהטי אשא, וכלא בסטרא דאשא, וכתיבא באשא חוורא על גבי אשא אוכמא, ואתוון הוו פרחין וסלקין באוירא.

ספר עץ חיים - שער הכללים - פרק עג - דף כב סטו"ב סוף טור ב בהנדפס מחדש במהדורה שנדפסה מחדש ירושלים תשמ"ח

מ"כ מכת"י מורי זלה"ה בעצמו וז"ל לשון הזהב:

הנה הזווג נמצא בד' ספירות לבד חו"ב תו"מ ונמצא לרשב"י הפרש גדול בין זווג לזווג כי חו"ב לא מתפרשין לעלמין משא"כ תו"מ. וצריך לדעת מפני מה זווג חו"ב תדיר ואינו כן בזווג תו"מ ועוד לענין מה הוא זווג חו"ב ומה היא מתחדשת ממנו? כי בשלמא בזווג תו"מ נותן נשמה לישראל כדכתיב "ונשמות אני עשיתי" (ישעיה נז, 16) אבל זווג חו"ב מה יתן ומה יוסיף? שמא תאמר להעמיד הויות שהם הספירות על יחודם וכדי שיעטרו תו"מ באותם העטרות המשובחים ויתיחדו כמ"ש מורינו ורבינו נר"ו (הוא הרמ"ק ז"ל שהיה מורו של האריז"ל לתקופה קצרה) בשער מהות ההנהגה פי"ג ליתא שא"כ לא היה ראוי להיות זווגם אם לא בשעת זווג תו"מ כדי לעטרם באותן עטרות כי כן נראה מדברי הזוהר בפי' שעטרות אלו לצורך זווג תו"מ שהרי אמרו שם "בשעתא דמלכא עילאה בתפנוקי דמלכא יתיב בעטרוהי כדין כתיב **עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו** דא יסוד דאפיק ברכאין להזדווג מלכא קדישא במטרוניתא בהאי דרגא. הרי בפירוש שעטרות אלו הם לצורך זווג תו"מ א"כ מהראוי היה להם שלא יהא זווגם אלא בשעת זווג תו"מ לא שיהיה לעולם. וכבר הרגיש בקושיא זו מורינו נר"ו וכתב וז"ל ובהיות יחודם תמיד יהיה עטרת אל הבנים לעת הצורך ואין זה התירוץ כלום. והנראה אלינו כי ב' מיני זווגים אלו צריכין להיות למלאכים ורוחין קדישין ולהיות נשמות לעליונים ותחתונים וע"י זווג חו"ב מתהוין מלאכין ורוחין קדישין ומתהוים נשמות [מלאכים] עליונים ואין כוונתינו נשמות ממש אלא חיותם והוא אור השופע בהם להחיותן כמ"ש "ואתה מחיה את כולם" מחיה לכולם וזהו תמידי כמ"ש בזהר בלק "תא חזי כל אינון מלאכין קדישין לא קיימין ולא יכלין למיקם בר בנהורא עלאה דנהיר" ולפיכך לא מתפרשין לעלמין כי הם צריכין לתת מזון ומחיה לעליונים לעולם ועד ולהיות מלאכים חדשים לבקרים. אמנם זווג תו"מ להיות נשמה לתחתונים. וזהו לפרקים ולעתים מזומנים ובזה הרווחנו שאין פירוש שלא מתפרשין לעלמין בשעת שלום לבד כמ"ש רבינו נר"ו כי זה דוחק מאד שבפירוש נראה באד"ז שגם בעת הגלות לא מתפרשין וזה לשונו בספרא דרב המנונא סבא אמר שלמה מלכא כו' אלא לעולם ועד אין זווגם זה חסר אפי' רגע אחד כי הוא חיי המלאכין ואין להם חיות אלא ע"י זווג זה. ודע כי אין כוונתינו באמרם שאין זווג חו"ב אלא לצורך המלאכין לשלול בו שאין בו צורך לתחתונים כי מבואר בזוהר כי מזווג חו"ב נעשה עטרות לבנים ועי"ז מזדווגים תו"מ אבל כוונתינו לומר שהזווג חו"ב צריך לעליונים ותחתונים משא"כ בתו"מ שאינו כי אם לנשמות תחתונים ומזה יעלה לנו תירוץ למה שנמצא בתיקונים נשבע הקב"ה שלא יכנס כו' ובכמה מקומות נזכר דאתתרכת אימא עלאה וכיוצא בדברים אלו. והענין זה כי כדי להנחיל עטרות לבנים לייחדם ושיתייחדו זה חסר בעוונותינו הרבים בזמן הגלות. וז"ש אימא עילאה כי בערך שהיה אמא להנחיל עטרה לבנים אתתרכת כי אינה מזדווגת להנחיל עטרות לבנים ליחדם. וזהו ענין קרבן עולה ויורד כי אינה

מזדווגת י' בה' עד שיתחבר ו' בה' כי י"ה מורה שהזווג לצורך בנים כי יו"ד במלואו ו"ד שהם ד"ו פרצופים וה' צורתה ד"ו נמצינו למדין שזווג חו"ב לא יחסר תמיד אלא שבזמן הגלות אינו זווג שלים ר"ל לצורך בנים ואינו כ"כ משובח כדי שיגיע ממנו עטרה לבנים כדי שיוכלו להזדווג ולהתחבר אבל יש זווג לצורך עליונים להחיותן וזה לא יפסוק ובזה יובן מ"ש בזוהר אחרי מות כתיב ונהר יוצא מעדן וגו' ע"כ מצאתי סליק:

[27] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק יח

התפארת נקרא "צרור המור" כי הוא צרור שבו מתקבץ השפע הנשפע ממור שהוא חסד ולכן נקרא מטה כלפי חסד:

זהר חדש פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

אזכירה שמך בכל דור ודור. מדרא עילאה, דתלייא ביה דרור וחירו לכלא. בזמנא דההוא שופר גדול, בינה יפיק כולא לחירו, כדין עמים יהודוך לעולם ועד, דלא יתפרש עולם מועד, וועד מעולם. לקביל דא, **צרור המור דודי לי בין שדי ילין**:

תיקוני זהר דף כא עמוד ב

ובגינה קודשא בריך הוא, איהו מלך אסור ברהטים, איהו אסור עמהון בתפלין דרישא, דאינון פאר דרישא, דתפלין דרישא אינון באתר דרהטי דמוחא, ודא איהו אסור ברהטים, ואיהו חבוש עמהון בתפלין דיד בקשר של יד, ודא הוא דכתיב (יחזקאל כ"ד) פארך חבוש עליך, ובגין דאיהו חבוש עמהון בגלותא, אתמר ביה אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין, ושכינתא איהי בית האסורין דיליה, בגין רחימו דילה איהו אסור בה, ורזא דמלה **צרור המור דודי לי בין שדי ילין**.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נד עמוד א

רב יהודה רמי כתיב "ויראו ראשי הבדים" וכתיב "ולא יראו החוצה" (מלכים א ח,8 דברי הימים ב ה,9) **הא כיצד נראין ואין נראין.**

תניא נמי הכי, "ויראו ראשי הבדים" יכול לא יהו זזין ממקומן? תלמוד לומר "ויארכו הבדים" יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין? תלמוד לומר, "ולא יראו החוצה" הא כיצד? דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה שנאמר צרור המר דודי לי בין שדי ילין. וכן הוא בגמרא מנחות סוף דף צח ע"א וריש צח ע"ב עיי"ש.

ספר שערי הלשם חלק א - סימן ב - פרק ג - ליקוטים

נודע דעת הרמב"ם ז"ל בדבריו שם כי כל התוארים הנאמר עליו ית"ש הם כולם רק בדרך שלילה לשלול הפכם: (מורה נבוכים ח"א פרק נט)

אמנם הנה דעת המקובלים בזה הוא אינו כן. אלא שכולם הם מצד גילוייו אשר נתגלה בהם להיות שורש לכל המציאות כולה ולכל כחותיה ותכונותיה שיסד בה. והגם שכל גילוייו כולם הנה הם ג"כ רק הוא עצמו ית"ש לא זולת ח"ו. כי הוא עצמו נתגלה להיות שורש השרשים לכל המציאות כולה ולסבת כל הסבות ועלת כל העלות. אך כל גילוייו בזה הנה היה ע"ד מאמרם ז"ל (ב"ר פ"ד סי' ד'. ספרא פ"ב. וע' שבת דף פ"ח ע"ב ברש"י שם דה"מ בין שדי ילין) **כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה הי' מצמצם שכינתו בין שני בדי הארון. והוא כמו שאמר רבינו**

עזריאל (רבו של הרמב"ן) בספר דרך אמונה סי' ג' כי כשם שהוא ית"ש הוא בלי גבול וכחו הוא בלתי גבול כן יש לו כח ג"כ בגבול. והיה גילויו ית"ש אשר לצורך המציאות מבלי גבול לגבול. ר"ל כי שם הוא ההתפשטות מבלתי גבול לגבול והוא עולם האצילות. ושם נתגלה בשמו שהוא השם המיוחד ית"ש ובכל השמות וכינוים המסתעפים ממנו. ושם הוא כל התוארים עצמיים לא בדרך שלילה. אלא שהם במציאותם שם. והם שם עקריים ואמתיים כי שם הוא חותמו אמת.

[28] אמר המלקט: אשכל היינו הקב"ה כמבואר לקמן והוא ספירת התפארת. ונקרא "שהכל שלו" כי יש בו חגתנה"י וכל אלו רמוזים במילה "אשכל". בחסד יש שם "אל". אשכל עם הכולל גימ' 352 שהוא גימ' 11 פעמים 32. בגבורה יש שם אלקים. אלקים במילוי יודין כזה: אלף,למד,הי,יוד,מם גימ' 300 ורמוז בש' של "אשכל". בתפארת יש שם הוי"ה ב"ה ועם הכולל הוא גימ' 27. 27 פעמים 13 גימ' 351 גימ' "אשכל". נצח+ אשכל גימ' "צבאות". הוד גימ' קטנה 6 ועם 3 אותיותיו 9 וכן אשכל גימ' קטנה 9. ביסוד יש שם "א'ל שד'י עם אותיות והכולל גימ' "אשכל".

[29] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפד

אמר רבי יהושע בן לוי אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה אף על פי שממר ומצר לי בין שדי ילין, אשכל הכפר דודי לי מי שהכל שלו הוא מכפר על עוון שמרדתי בו.

[30] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפד

צרור המור דודי לי, אמר רבי יהושע בן לוי אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה אף על פי שממר ומצר לי בין שדי ילין, אשכל הכפר דודי לי מי שהכל שלו הוא מכפר על עון שמרדתי בו.

כתבי הגרמ"מ משקלוב - דרושים על סדר ההשתלשלות - דף רצד

חמישה שמות יש לענן: ענן, עב, אד, נשיא, חזיז [עי' ב"ר פי"ג יב]. גי' תמ"ר, ו"חצצון תמר" הוא מלשון מקול מחצצים [שופטים ה וערש"י], שהן אבנים קטנים, אבני נגף החוצצים בין ישראל לאביהם שבשמים, והוא "עין גדי" (חצצון תמר היא עין עדי כמפורש בספר דברי הימים ב פרק כ פסוק 2 "וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט לֵאמֹר בָּא עָלֶיךָ הָמוֹן רָב מֵעֵבֶר לַיָּם מֵאֲרָם וְהִנָּם בְּחַצְצוֹן תָּמָר הִיא עֵין גֶּדִי) **סוד עשו איש שעיר, וגדי הוא לשון מזלות [עי' שבת סז ע"ב], העורכים לגד שלחן [ישעיה סה], ומספר שניו הי' כמספר עי"ן גד"י,** (שהרי יעקב ועשיו מתו ביום אחד כמסופר בגמרא סוטה דף יג ע"א) **וכן מספר שני יעקב,** (143) **אבל יעקב הי' "טו"ב עי"ן",** (גימ' 143) **אבל עשו הוא "עי"ן גד"י"** (גימ' 143).

[31] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפד

הנך יפה רעיתי. ראה מה הקב"ה ספירת התפארת ,זעיר אנפין **מקלס לכנסת ישראל** ספירת המלכות, הנוקבא **הנך יפה רעיתי הנך יפה במעשיך, הנך יפה במעשה אבותיך, הנך יפה בבית, הנך יפה בשדה, בבית על מזוזות ביתך, בשדה בתרומות ומעשרות בלקט שכחה ופאה, הנך יפה בגג ועשית מעקה לגגך, הנך יפה בעוה"ז, הנך יפה בעוה"ב.**

[32] תיקוני זהר דף קכו עמוד ב

ואתה תחזה מכל העם, אנשי חיל בגוון חוור, יראי אלקי"ם בגוון סומק, אנשי אמת בגוון ירוק, שונאי בצע בבת עין דאיהי אוכמא, ודא רזא דשבת, ש' תלת ענפי תלת גוונין דעינא, ב"ת דשבת

דא בת עין, ועלייהו אתמר ושמרו בני ישראל את השבת וגומר, והא אוקמוהו דאינון תרין שבתות, אימא עלאה בתלת דרגין, ואימא תתאה בתלת דרגין, עמודא דאמצעיתא כליל שית סטרין דאינון שית דרגין. עייניו דמסתכלין בארח מישר בחוורו, אלין אינון עייניו דרחימו, ובהון שכינתא איהי יפה כלבנה דלית בה פגימו, דאתמר בה **הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים:

זוהר חלק ג דף קלו עמוד ב
עינוי כד אתפקחן אתחזון שפירין כהני יונים בסומק ואוכם וירוק.

זהר חדש פרשת יתרו מאמר ד' גווני עינא
הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי, דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאמר עופין:
ועוד כיונים, דלית בכל עופין מהימנא לגבי בעלה כיונה. עייניו גבהנין, מסתכלין באורח מישור לגבי בעלה. גדפוי דיונים, אלין כנפי עינא, די בהון פרחת יונה לגבי בעלה. יונים אתקריאו:
מסטרא דחסר חוורין, וסומקין מסטרא דגבורה. וירוקין מסטרא דתפארת. ואוכמין מסטרא דמלכות. דאיתמר בה שחורה אני ונאוה:
חוורו דילהון, כמשכיות כסף. ואיהו כחוורו דשושנה. סומקי דילהון, כתפוחי זהב, ואיהו כסומקי דשושנה. ירוקא דילהון, כליל תרי גווני. אוכמי דילהון, שפירו דאורייתא, דאיהי אוכמא שפירתא, כמה דאיתמר שחורה אני ונאוה:
בגוון חיור, איהו יפה כלבנה. בגוון סומק, ברה כחמה. אימה כנגדלות, בתרין גווני אחרנין. רבון עלמא, באלין ד' גווני, אהא מסתכל לשמך ידו"ד, דתפרוק לה:

[32] "נעים" זה יחוד קוב"ה ושכינתיה. כך עולה מקטעי הזוהר הבאים:

❖ זוהר חלק ג דף ז עמוד ב

"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", (תהילים קלג,1) **קודשא בריך הוא וכנסת ישראל.**

❖ זוהר חלק ג דף ז עמוד ב

ואימתי יתקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה במלכא ויזדווגון כחדא, הדא הוא דכתיב (עובדיה א, 25) **"והיתה ליהו"ה המלוכה", מאן מלוכה, דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר, כדין** (זכריה יד 4) **"ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד", ועל דא** (תהלים קלג 1) **"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".**

❖ זוהר חלק ג דף נט עמוד ב

בשעתא דהוו חד בחד משגיחין אנפין באנפין, כתיב מה טוב ומה נעים. כאשר המלכות והתפארת בקומה שווה חיבור של פב"פ, מצב זה נקרא "נעים". ורמז יש כאן. "מה" טוב היינו התפארת בה יש שם מ"ה, "ומה" זו המלכות בה יש שם ב"ן שזה גימ' "ומה" עם הכולל. חיבור תו"מ נעשה כידוע ע"י שפע מהבינה. עוד ניתן לומר "מה" זו המלכות הנקראת "מה" לעומת הבינה הנקראת "מי" "ומה" זה התפארת בסוד ו המחובר עם "מה" המלכות.

❖ זהר חדש פרשת תרומה מאמר ב' טפי מרגליות על הזקן

וכדין מה טוב ומה נעים. טוב: דא תורה שבכתב, ודא צדיק.

<u>נעים: דא זמירות ישראל, דאיקרי נעים, כד שרא עליה נועם דלעילא, דעלמא דאתי.</u> "נעים" זה מצב בו המלכות מקבלת שפע הבינה. וראה רמז נפלא: יוד של נעים רומז למלכות שהיא עשירית בספירות. נעם של

נעים זו הבינה השורה על המלכות. במצב זה המלכות מחוברת עם התפארת. **וכולא על ידא דאהרן, דחבר לון כחדא בקרבנא:**

❖ זהר חדש פרשת חקת מאמר למנצח על שושנים

כתיב, "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד". מה טוב, דא נהורא קדמאה. דכתיב, וירא אלהים את האור כי טוב. ומה נעים, דא נעים זמירות ישראל. יומא רביעאה, סיהרא:

אולם בקטע שלפנינו חולק ואומר ש"נעים" אלו גבורות אימא ומצב של אח' באח'.

ספר לקוטי תורה - פרשת יתרו

"זמרו לשמו כי נעים" (תהילים קלה,3) **שהוא נוקבא הנקראת "שם"** על שם הפסוק "ויעש דוד שם" (שמואל ב ח,13)

כי נעים שהם הגבורות דאמא שהיא מתבוננת בהם ואין נעימה אלא לאשה כי אין אשה אלא ליופי וזה שאמר

הנה מה טוב החסדים שלו

ומה נעים הגבורות שלה של הבינה

שבת אחים בסוד כשהיא אב"א אז אין זווג והם אחים לבד ואח"כ

גם יחד שנעשה עמו פב"פ ומזדווגים בזווג יחד.

[34] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סח

ערשנו רעננה ר' עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון משל למלך שיצא לו למדבר והביאו לו מטה קצרה התחיל מצטער בעצמו ומדחק באיבריו כיון שנכנס למדינה הביאו לו מטה ארוכה התחיל פושט עצמו ומותח איבריו כך, עד שלא נבנה בית המקדש היתה השכינה מתמצעת בין שני בדי הארון משנבנה בית המקדש **"ויאריכו הבדים"** (דברי הימים ב פרק ה,9):

מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה סט

דבר אחר **אף ערשנו רעננה** מה מטה זו אינה עשויה אלא לנחת רוח כך עד שלא נבנה בית המקדש היתה השכינה מטלטלת ממקום למקום הדא הוא **דכתיב** (שמואל ב' ז') **ואהיה מתהלך באהל ובמשכן משנבנה בית המקדש (תהלים קלב) "זאת מנוחתי עדי עד".**

דבר אחר **אף ערשנו רעננה** מה מטה זו אינה עשויה אלא לנחת רוח כך ישראל עד שלא נבנה בית המקדש היו מטלטלין ממקום למקום ויסעו ויחנו משנבנה בית המקדש (מלכים א' ה') וישב יהודה וישראל לבטח

דבר אחר **אף ערשנו רעננה** מה מטה זו אינה אלא לפריה ורביה כך עד שלא נבנה בית המקדש (ד"ה א' כ"א) לכו ספרו את ישראל משנבנה (מלכים א' ד') יהודה וישראל רבים

דבר אחר **אף ערשנו רעננה** מה מטה זו אינה אלא לפריה ורביה כך עד שלא נבנה בית המקדש (עזרא ב') כל הקהל כאחד ארבע רבוא משנבנה בית המקדש פרו ורבו דאמר רבי יוחנן מגבת ועד אנטיפרס ששים רבוא עיירות היו והיו מוציאות כפלים כיוצאי מצרים (עיין גיטין נז ע"א)

[35] ספר השל"ה הקדוש - מסכת פסחים - דרוש ג' לשבת הגדול

ויבנה המקדש בעץ ארז, כמו שנאמר, **קורות בתינו ארזים.**

[36] פרדס רימונים להרמ"ק שער "ערכי הכינויים" פ"א

ארז סתם, פירשו בזהר פרשת ויקרא שהוא הת"ת בסוד הדעת המתעלה לינק מן הלבנון, כתר עליון. וכן פירש בפרשת מצורע (דף נג):

וכך פירוש הפסוק

קורות בתינו ארזים - בנין המלכות מהתפארת. סוד "כותל" כו היינו תפארת, תל ה"ג (5X86=430) הנשפעים למלכות. עוד ניתן לאמר "ארז" גימ' ע"ה "יצחק" סוד הגבורות הניתנים במלכות.

[37] מדרש רבה שיה"ש פרשה א פסקה עא

רהיטנו ברותים מקום שהכהנים רהוטים בברותים המד"א (מלכים א' ו') ויצף את קרקע הבית בצלעות ברושים.

אמר רבי יוחנן למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם מקרה בארזים ומרהיט בברותים שנאמר קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים:

מדרש זוטא שיר השירים פרשה א

רהיטנו ברותים זה בית השכינה:

[38] זוהר חלק א דף כט עמוד א

אני חבצלת השרון שושנת העמקים, ואין שרון אלא אתר ימא רבא, דשאיב כל מימין דעלמא, דאפיק ושאיב, ונהיר (ועאלין ביה, בגיני כך דא אפיק ודא שאיב נהיר) דא בדא באורחין ידיען.

זוהר חלק א דף רכא עמוד א

רבי שמעון פתח ואמר, (שיר ב א) אני חבצלת השרון שושנת העמקים, כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה, דקב"ה משבח לה, והיא משבחת ליה תדיר, וכמה משבחין ומזמרין אזמינת ליה תדיר לקב"ה, זכאה חולקיהון דישראל דאחידן ביה בעדבא דחולקא קדישא, כמה דכתיב (דברים לב 9) **כי חלק יהו"ה עמו וגו'.**

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן, השרון, דהיא שרה ומשבחת למלכא עלאה, דבר אחר

אני חבצלת השרון, דבעיא לאתשקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבועא דנחלין, כמה דאת אמר (ישעיה לה ז) והיה השרב לאגם, (שם לג ט) (והיה השרון כערבה).

שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכלא, מאן אינון עמקים, כמה דאת אמר (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך יהו"ה,

חבצלת השרון, חבצלת, מההוא אתר דשקיו דנחלין נפקין ולא פסקין לעלמין,

שושנת העמקים, שושנה מההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין.

תא חזי, בקדמיתא ירוקא כחבצלת, דטרפין דילה ירוקין, לבתר שושנת, סומקא בגוונין חוורין, שושנה בשית טרפין, שושנת דאשתניאת מגוונא לגוונא ושניאת גוונהא. שושנת, בקדמיתא חבצלת, בעדנא דבעיא לאזדווגא ביה במלכא אקרי חבצלת, בתר דאתדבקת ביה במלכא באינון נשיקין אקרי שושנת, בגין דכתיב (שיר ה יג) שפתותיו שושנים, שושנת העמקים, דהיא משנייא גוונהא זמנין לטב וזמנין לביש, זמנין לרחמי זמנא לדינא.

הכונה כי "אני" דהיינו מלכות בסוד ציון שבה יסוד דמלכות אשר היא נכרת על ידו לומר "אני" הוא ולא הזכר העליון התפארת כי אין להם הכר כי אם בו מקום שהוא ניכר מזכרות לנקבות והוא הנקודה האמצעית שבה כדאיתא בהקדמת בראשית:

שער מאמרי רשב"י - פירוש ספרא דצניעותא פרק א

ודע כי קומת מלכות קצרה כי ראשה מתחיל לעומת החזה מאחורי כמבואר באדרא רבא וזוטא וכאשר יהיו הנשיקין לא תוכל לנשק עד עלותה למעלה מנצח והוד. ואז יהיו פנים בפנים ותוכל להשיגו ולנשקו ונמצא נקודה אמצעית שבה קרוב לגרונו שהוא בינה ומקבלת ממנו וזהו אני חבצלת (ע"ד) השרון אני דהיינו נקודה אמצעית חבצלת מההוא אתר דשקיו דנחלין כו' דהיינו בינה ואז שושנת העמקים דהיינו נשיקין ואי אפשר בלאו הכי אלא א"כ ירכין ראשו החתן לנשקה וזהו סוד הרכנת הראש בברכות ודי בזה כעת עד יערה עלינו רוח ממרום ואין להאריך בזה. וקאמר השתא מלתא אחריתי בשושנת העמקים לומר שמשתנית פעמים לטוב פעמים לרע ולכן נקראת לפעמים להט החרב המתהפכת והיינו דכתיב שושנת העמחים שמשתנה פעמים לעומק טוב פעמים לעומק רע:

זוהר חלק ג דף קז עמוד א

רבי שמעון פתח **אני חבצלת השרון שושנת העמקים.** כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דקב"ה משבח לה והיא משבחת ליה תדיר וכמה שבחין ומזמרין אתקנת ליה למלכא תדיר. זכאה חולקהון דישראל דאחידן בעדבא דחולקא קדישא כמה דכתיב כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון דא כנסת ישראל דאקרי חבצלת דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא. השרון דהיא נטרת (נ"א שרה) ומשבחת ליה למלכא עלאה.

דבר אחר **אני חבצלת השרון**. דבעייא לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא מבועא דנחלין כד"א והיה השרון (כערבה) (לאגם מים).

שושנת העמקים דקיימא בעמיקתא דכלא. שושנת העמקים. מאי אינון עמקים כד"א ממעמקים קראתיך יי'.

חבצלת השרון מההוא אתר דשקיו דנחלין עמיקין נפקין ולא פסקין לעלמין.

שושנת העמקים דההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין.

ספר פרדס רמונים - שער כג ערכי הכינויים פרק ח

חבצלת היא בשכינה כאמרו (שה"ש ב א) **אנ"י חבצלת השרון** וגו'. והטעם פי' בזהר פ' אמור (דף ק"ז.) כי כמו שהחבצלת גדלה על המים ומעלה ריח טוב, כן המלכות נקרא כך בשעת יניקתה מן הבינה שמעלה ריח טוב. ועוד אמר שם בזמנא דבעי לאזדווגא ביה במלכא אקרי "חבצלת" בתר דאתדבקא ביה במלכא באינון נשיקין אקרי "שושנה". בגין דכתיב "שפתותיו שושנים":

[39] זוהר חלק א דף א עמוד א "מאמר השושנה"

רבי חזקיה (נ"א, רבי אלעזר, וכ"ה בזהרי חמה ובנוסחת ארץ ישראל) פתח, כתיב **כשושנה בין החוחים**, מאן שושנה, דא כנסת ישראל, (בגין דאית שושנה ואית שושנה), מה שושנה דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחוור, אוף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי:

מאמר זה פותח את ספר הזוהר ורבו הפרושים במאמר זה. הנה בשער מאמרי רשב"י - מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית כתב:

הנה כנסת ישראל ירמוז לצלע שהיא נקודת י' והיא כלת משה כי כמו שיש דעת מלגאו בסוד משה, וישראל ותפארת מלבר בסוד יעקב כן יש כלת משה מלגאו והיא כנסת ישראל ומלכות מלבר בסוד שכינה והיא רחל אשת יעקב. ולפיכך אמר דשושנה היא כנסת ישראל נקודה פנימית. ויש עוד שושנה חיצונה מלבר והיא בין החוחים כי הקליפות סמוכים לה כנודע וזמ"ש בגין דאית שושנה ואית שושנה ויהיה ביאור הכתוב

כשושנה בין החוחים שהיא השושנה התחתונה

כן רעיתי שהיא השושנה העליונה

בין הבנות וקראה רעיתי דוגמת אימא עלאה שהיא בינה כי כאמה כן בתה בסוד נקודה זו הפנימית. ובבחינה זו יאמר שמשה זכה לבינה כי זכה להזדווג בבחינה זו הפנימית הנקראת כלת משה. מה שושנה דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיור כן השושנה החיצונה נראים בה הגוונים ויצדק בה לומר סומק וחיור ואמנם הפנימית לא ימצאו בה גוונים כי נעלמה מעיני כל חי אמנם יצדק בה דין ורחמים וזמ"ש מה שושנה דאיהי בין החוחים שהיא החיצונה אית בה סומק וחיור **אף כנסת ישראל שהיא הנקודה הפנימית אית בה דין ורחמי'**: וכ"כ כעין זה בשער מאמרי רשב"י - מאמרי ס"ה לרבינו הגדול זלה"ה.

והעיר הרמ"ק ז"ל בספרו ספר פרדס רמונים - שער כג פרק כא

והכוונה על השכינה שהיא בגלות בין החוחים בין הקליפות של טומאה שהם קוצים וחוחים וברקנים.

וכתב על זה בספר ספר מבוא לחכמת הקבלה - חלק א שער ו פרק ג

הסיבה שהשכינה בין החוחים היא **כי מלכות דאצילות ירדה להסתתר בראש הבריאה להיות שם בבחינת "ראש לשועלים"**(מסכת אבות פ"ד משנה טו) **, ושם התחלת קומת הרע. לכן צריכה שמירה לבל ישלטו בה זרים ח"ו. והיינו אותם י"ג עלים תקיפים בחינת אלקים - גבורות קדושות - השומרים אותה. ושושנה בגימ' אסתר, ונקראת הכי על שם דסתיר לה קב"ה בין החוחים. (זוה"ק פ' תצא בר"מ רע"ה ב'). והם בחינת הששי"ם גבורים (בגימ' ששנה) סביב "מטתו שלשלמה", בחינת מלכות דאצילות בבריאה. והכל רמוז במלת כסא הכלולה מאותיות כא-ס, כא - בגימ' שם אהי"ה, בחינת בינה המקננא בכורסייא, ס' - הם הששים גבורים הנזכרים למעלה:**

זוהר חלק א דף קלז עמוד א

כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות, כשושנה דא כנסת ישראל, דאיהי בין אוכלסהא כוורדא בין כובין.

זוהר חלק ב דף קפט עמוד ב

פתח ואמר, **כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות,** בעא קודשא בריך הוא למעבד לון לישראל כגוונא דלעילא, ולמהוי שושנה חדא בארעא כגוונא עלאה, ושושנה דסלקא ריחא ואתבריר מכל

שאר וורדין דעלמא, לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים, ודא ארחא כדקא יאות, ועל דא זרע שבעין זוגין, דהוו שבעין נפש, ואעיל לון בין החוחים, ואינון חוחים מיד דהוו אינון זוגין תמן, סליקו ענפין וטרפין, ושליטו על עלמא, וכדין פרחת שושנה בינייהו.

זוהר זה מתאים למדרש תנחומא חיי שרה פרק ג

אמר ר' יהודה ב"ר אלעאי זמרני הקב"ה **וזמרתיו והדר** וחזר אליו יתברך **ההדר שנתהדרת בי בסיני נגד כל האומות.** אמר רבי יהודה ב"ר סימון כיון שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע על אותה שעה נאמר "כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות".

זוהר חלק ג דף לז עמוד ב

רבי יוסי פתח ואמר, **כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות**, כשושנה בין החוחים, דא כנסת ישראל, והא אוקמוה דקודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל, וחביבותא דקודשא בריך הוא לקבלהא לאתדבקא בה. ועל דא מאן דאנסיב, בעי לשבחא ליה לקודשא בריך הוא, ולשבחא לה לכנסת ישראל, דהא תנינן, בכלא בעי לאחזאה עובדא, כמה דאיהו בר נש מתדבק בבת זוגיה, וחביבותא דיליה לקבלה, כך כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא, הוא אתער זווגא אחרא, דהא קודשא בריך הוא חביבותא דיליה לאתדבקא בכנסת ישראל. ומאן דאתער מלה, קודשא בריך הוא מברך ליה, וכנסת ישראל מברכא ליה, והא אתמר. ועל דא שבחא דקודשא בריך הוא דמשבח לה לכנסת ישראל,

כשושנה דאיהי בין החוחים, דאיהי מעליא וסלקא על כלא, כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין, בגין דהיא סלקא ומתעטרא על כלא, ודא שושנה בין החוחים, ואתרוג בין החוחים, לאחזאה שבחא דכנסת ישראל על כלא.

ספר שושן סודות - אות תקמ - טעם שיש תקיעה לפניה ולאחריה:

וכבר ידעת שהשושנים נקראים בשם שושנים כי יש לה שש עלים הרומזים בשש קצוות שעמהם מנהיג עולמו. ועל זה נקראת כנסת ישראל **כשושנה בין החוחים** יען כי הוא כלולה בשש.

"שושנה בין החוחים" זה מצב של שכינה בגלות. כך כתב הרמח"ל ז"ל בפירושו על התורה בספר ויקרא

בזמן שהנוקבא היא רחוקה מן הזכר, בעוונותיהם של ישראל, הקליפות מתאחזים בה, וסובבים אותה מכל צדדיה, כמו שאמר הכתוב, "**כשושנה בין החוחים**" וכו'. ובזמן שמקרבים אותה להתחבר במלך, צריך להעביר ממנה כל הקליפות שהיו סובבים אותה ומתערבים בה, ותישאר נקיה וברה מכל פסולת:

[40] זוהר חלק א דף פה עמוד א

פתח רבי אלעזר ואמר, כתפוח בעצי היער וגו', **כתפוח דא קב"ה** תפארת **דאיהו חמיד** שאין המלכות חושקת אלא בו **ומתעטר בגוונוי** שהם לבן אדום וזהוב הרומזים לחג"ת **מכל שאר אילנין** הספירות המעטרים אותו **דלא אית דדמי ליה,** שאין בכל הספירות מי שידמה לתפארת **רשים איהו מכלא, רשים הוא דלית אחרא כוותיה, בגיני כך**

בצלו חמדתי, בצלו ולא בצלא אחרא בצלו ולא בצלא דשאר ממנן שרי אומות העולם **חמדתי, אימתי,** ומתי התחלתי לחמוד את התפארת? **מן יומא דהוה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד ורחים ליה לקב"ה באהבה, כמה דאת אמר (ישעיה מא ח) אברהם אוהבי,** שהוא התחיל לקשט את השכינה ולעורר אותה.

ופריו מתוק לחכי, דא הוא יצחק דאיהו איבא קדישא. שיצחק נולד בקדושה מה שאין כן אברהם.

דבר אחר, **בצלו חמדתי וישבתי, דא יעקב,** שהיה מרכבה לתפארת ולכן **ופריו מתוק לחכי, דא יוסף הצדיק דעבד פירין קדישין בעלמא,** כי יוסף מרכבה ליסוד ושאר השבטים מרכבה למלכות ולכן נחשב שהוא הולידם ומשפיע להם ולכן ראוי שיתייחסו אליו **ועל דא כתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף דכל אינון תולדות דיעקב (יוסף איהו דעביד תולדות), (נ"א ביוסף הצדיק קיימי, דעביד תולדות כעין כלהו) (ד"א, ל"ג שבטים), ובגין כך אקרון ישראל על שמא דאפרים, דכתיב (ירמיה לא כ) הבן יקיר לי אפרים וגו'.**

דבר אחר, **כתפוח בעצי היער,** דא אברהם דדמי ליה לתפוח דסליק ריחין ואתרשים במהימנותא שלימתא על כל בני דריה **ואתרשים חד לעילא** כשמכריזים הזהרו בפלוני, מכריזים עליו שהוא אהוב לאדונו **ואתרשים חד לתתא,** שזכה וזיכה את הרבים **דכתיב "אחד היה אברהם",**(יחזקאל לג,24) **מאי טעמא הוה אחד, דלא הוה אחרא בעלמא די סליק למהימנותא דקב"ה בר איהו, א"ל רבי חזקיה, והא כתיב "ואת הנפש אשר עשו בחרן",**(בראשית יב,5) **א"ל עד כען אינון לא הוו בדרגין עלאין דאתעטר בהו אברהם, לבתר א"ל, תו שמענא דלא אקרי אברהם אחד עד דאסתלק ביצחק ויעקב, כיון דאסתלק ביצחק ויעקב (נ"א והא) והוו כלהו תלתהון אבהן דעלמא כדין אקרי אברהם אחד, וכדין הוה תפוח** היינו מציאות של אברהם יצחק ויעקב יחדיו בעולם הזה (מצב שנמשך 15 שנה) וזה יצר מציאות למעלה של חג"ת שהרי האבות מרכבה לשכינה. נעיר שמציאות חג"ת הייתה לפני שבאו האבות ונמשכת לעד ממאמר הזוהר בראשית דף צח ע"ב "והנה שלושה אנשים ניצבים עליו" מאן אינון אנשים? אילן אברהם יצחק ויעקב היינו החג"ת **בעלמא, רשים מכל בני עלמא, א"ל שפיר קא אמרת. דבר אחר, כתפוח בעצי היער** דא קב"ה כן דודי דא קב"ה, **בצלו דא קב"ה** לפי באור ה"מקדש מלך" כאן הכוונה לשכינה הנקראת צילו של הקב"ה שהיא הייתה מדברת בסיני שנאמר "וידבר אלקים" (שמות כ,1) **חמדתי וישבתי, ביומא דאתגלי קב"ה על טורא דסיני וקבילו ישראל אורייתא, ואמרו** (שמות כד ז) **נעשה ונשמע,**

ופריו מתוק לחכי, אלין מלין דאורייתא דכתיב בהו (תהלים יט יא) **ומתוקים מדבש ונופת צופים.**

דבר אחר, **ופריו מתוק לחכי, אלין נשמתהון דצדיקיא, דכלהו איבא דעובדוי דקב"ה, וקיימי עמיה לעילא, תא חזי כל נשמתין דעלמא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה, כלהו חד ברזא חד וכד נחתי לעלמא כלהו מתפרשין בגווינין דכר ונוקבא ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא. ותא חזי תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא עביד נפש, ותיאובתא דדכורא לגבי נוקבא עביד נפש. ורעותא דתיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, ואתדבקותא דיליה בה אפיק נפש, וכליל תיאובתא (נ"א תיאובתיה) דנוקבא ונטיל לה, ואתכליל תיאובתא תתאה בתיאובתא דלעילא, ואתעבידו רעותא חדא בלא פרודא, וכדין (נטיל) כליל כלא נוקבא ואתעברת מן דכורא, ותיאובתין דתרוויהו מתדבקן כחדא, ועל דא כלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין דכר ונוקבא כחדא נפקין, לבתר כיון דנחתי, מתפרשן דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, וקב"ה מזווג לון לבתר, ולא אתייהיב זווגא לאחרא אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון, לחברא לון כדקא יאות, זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל**

באורח קשוט, בגין דאתחבר נפש בנפש כמה דהוו מעקרא, דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא בר נש שלים כדקא יאות, ובגין כך כתיב
ופריו מתוק לחכי, דהוא בתקונא מברך, לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא אי זכי אי לא זכי.

זוהר חלק ג דף קלג עמוד ב

מאמר זה הינו תיקון שביעי מהתיקונים שבאדרא רבא

תקונא שביעאה, פסיק שערא, ואתחזן תרין תפוחין בתקרובתא דבוסמא, שפירן ויאן למיחזי.
פתח ר"ש ואמר כתפוח בעצי היער וגו'. מה תפוח זה כליל בתלת גווני. שהם חג"ת **כך קב"ה תרין תפוחין כליל שיתא גווני** כי יש בכל פן ופן ג' גוונים והם כנגד שישה תיקוני דיקנא הקודמים **ותרין תפוחין אלין דאינון תקונא ז' אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא.** כי יש בו בחינת חסד דמקיפין ויסוד דפנימיים, ששניהם כוללים כל הז"ת, ומצד שניהם הוא כולל כל השישה תיקונים שתחתיו. **ובגיניהון אתקיים** ועל ידם נתקיים מה שנאמר **"באור פני מלך חיים".** (משלי טז,15) **ותאנא מהני תפוחין נפקין חיין לעלמא** לכל עולמות בי"ע **ומחזיין חידו לזעיר אנפין.** ומראים לז"א פנים שוחקות ועי"ז נמתקים הדינים שבפני ז"א. ושואל והרי כתוב **כתיב "יאר יי' פניו אליך".**(במדבר ו,25) משמע שיאר ד' פניו היינו הארת הפנים היא רק בגלל "אליך" ולא מצד עצמם? מצד שני **וכתיב "באור פני מלך חיים".**(משלי שם) ומשמע מכאן שפני ד' מאירות מצד עצמן אלא שזה תלוי במקבל אם מסתכל בפני המלך ימשכו לו חיים!
ומתרץ **"באור פני מלך" אלין אינון תרין תפוחין דתקרובתא דבוסמא דאמינא.** אלו פני אריך אנפין המאירות מצד עצמן מה שאין כן בפסוק **"יאר יי' פניו אליך"** שמשמע שאין להם הארה מצד עצמם אלו **פנים דלבר דכד נהרין מתברך עלמא.** פנים דז"א הצריכים לקבל הארת פני אריך. על פי ה"מתוק מדבש" דף צ-צא.

להלן באור "יין הרקח" להרה"ג המקובל הרב יהודה פתיה זצוק"ל עמודים צח -צט מהדורת תשנ"ז:

מה שפתח הרשב"י בפסוק "כתפוח בעצי היער" וכו' הוא פשוט. מפני ששני צדדי הפנים (שאצל החוטם), הפנויים בלי שיער , הם נקראים בלשון הקודש, בשם "רקות" ובשיר השירים "כפלח הרימון רקתך" והם נקראים בדברי רבנו ז"ל "רימוני דאפי" ובלשון הזוהר "תרין תפוחין". ולכן פתח הרשב"י בפסוק זה. כי הנה בחינת תיקון השביעי הזה, הוא כדמיון תפוח. מה תפוח זה כולל ג' גוונין, היינו קודם שהבשיל הוא ירוק,בבישול הוא מלבין ובגמר בישולו מאדים, כן תרין תפוחין דאריך אנפין יש בכל פן ופן מהם ג' מינים והם בחינת שישה תיקונים הקודמין לתיקון השביעי. כי במקיפין, אם תתחיל מתיקון השביעי שהוא "ואמת" עד לתיקון הראשון הנקרא "א-ל" יהיה סידרם ממטה למעלה, חג"ת נהי"ם. וזה התיקון השביעי כולל כל השש בחינות שעליו, כי חסד כולל כל הו"ק. ולא שלמעלה יש גוונים חס ושלום כי א"א הוא רחמים פשוטים. יעו"ש.

זוהר חלק ג דף רפו עמוד ב

רבי יצחק פתח כתפוח בעצי היער וגו'. זכאה חולקהון דישראל מכל עמין עכו"ם דהא כל שאר עמין אתיהיבו לרברבן ממנן בשלטנותא עלייהו. וישראל קדישין זכאה חולקהון בעלמא דין

ובעלמא דאתי דלא יהב לון קב"ה לא למלאכא ולא לשליטא אחרא אלא הוא אחיד לון לחולקיה הה"ד "**כי חלק יי' עמו**"(דברים לב,9) **וכתיב "כי יעקב בחר לו יה"** (תהילים קלה,4)

כתפוח בעצי היער מה תפוח מתפרשא בגוונוי על כל שאר אילני חקלא כך קב"ה מתפרש ואתרשים על כל חילין עלאין ותתאין בג"כ "**יי' צבקות שמו**" (ישעיה מז,4 מח 2, נא 15, נד 5 ועוד) **אות הוא בכל חילא דלעילא.** (השווה חגיגה טז ע"א שם נאמר "אדון הוא בצבא שלו) **ת"ח קב"ה** בא וראה, הקב"ה הוא ז"א, הוא

כתפוח דאית ביה תלת גוונין. שהם אדום לבן וזהוב והם החג"ת הנהגת העולם בחסד, דין ורחמים **כנסת ישראל כשושנה מאן שושנה. אמר רבי אבא שושנה סוגה סתם שושנה דאתכלילת בשית טרפי שושנה דא גווניה חוור וסומק וכלא הוא תרין גווני סומק וחוור הכי כנסת ישראל. קב"ה כתפוח כנסת ישראל כשושנה. דהכי אמרה כנסת ישראל תחת התפוח עוררתיך. תחת התפוח כאן אתר היא אלא אלין אבהתין** חג"ת **דאמרן. ר' יוסי** חולק ו **אמר דא יובלא.** אומר ש"תפוח" היינו בינה. **ר' אבא אמר כלא שפיר** אין מחלוקת **אלא אלין אבהן דקאמרן אלין אינון ג' גווני דמתחברן בתפוח.** אני הסובר ש"תפוח" היינו חג"ת הם מקבלין מג' קוין ימין שמאל ואמצע הבאים מהיובל מהבינה.

[41] זוהר חלק ג דף עד עמוד א

ר' חייא פתח כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא אבל כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתכלא אמאי משבחת ליה בתפוח ולא במלה אחרא או בגוונין או בריחא או בטעמא, אבל הואיל וכתיב תפוח בלא היא משבחת ליה. בגוונין בריחא ובטעמא.?

- מה תפוח הוא אסוותא לכלא אוף קב"ה אסוותא לכלא.
- מה תפוח אשתכח בגווני כמה דאוקימנא אוף קב"ה אשתכח בגוונין עלאין.
- מה תפוח אית ביה ריחא דקיק מכל שאר אילני אוף קב"ה כתיב ביה "וריח לו כלבנון".(הושע יד,7)
- מה תפוח טעמיה מתיקא. אוף קב"ה כתיב ביה "חכו ממתקים".(לקמן פ"ה,16)

[42] מדרש רבה שיה"ש פרשה ב פסקה טו

הביאני אל בית היין אמרה כנסת ישראל: "הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין, זה סיני. ונתן לי שם דגלי תורה ומצות ומעשים טובים, ובאהבה גדולה קבלתי אותם.

רבי אבא בשם ר' יצחק אמר: אמרה כנסת ישראל "הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין, זה סיני, ונתן לי משם התורה שנדרשת מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא מנין "ודגלו" ומאהבה גדולה קבלתיה שנא' ודגלו עלי אהבה.

מדרש תנחומא במדבר פרק י

הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה אמר רבי אבהו ומה ת"ל ודגלו עלי אהבה? הביאני אל בית היין משל למה הדבר דומה? לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין נכנס לבדקו ומצאו כלו חומץ בא לצאת לו מתוך האוצר מצא שם חבית אחת ויין טוב אמר חבית זו חביבה עלי מכל האוצר. כך, ברא הקב"ה את שבעים אומות ומכלם לא מצא הנאה אלא בישראל שנאמר **הביאני אל בית היין** ומבאר **שני יודין** של יין **עשרים, נון חמשים,** הרי שבעים. אלו שבעים אומות ומכולם לא אהב אלא

ישראל שנאמר ודגלו עלי אהבה ואומר (שם ו) ששים המה מלכות ושמנים פילגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי.

רבי יהודה אומר **הביאני אל בית היין** משל למרתף גדול של יין, זה סיני. ולמדנו משם תורה שנדרשת במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא "ודגלו" בגימטריה מ"ט.

הביאני אל בית היין אמר רבי חנניא בראשונה כל מי שהיה מראה אקונין של מלך באצבע היה נהרג והתנוקות הולכין לבית הספר ומראין את ההזכרה באצבעותיהן אמר הקב"ה

ודגלו עלי אהבה אפילו אדם יושב ועוסק בתורה מתורה לתורה ומהלכה להלכה ומפסוק לפסוק אמר הקב"ה עלי הוא אהבה חביב הוא עלי ודגלו עלי אהבה.

דבר אחר **ודגלו עלי אהבה** אמר הקב"ה יש לעכו"ם דגלים דגלים ואין חביב עלי אלא דגלו של יעקב שנאמר "איש על דגלו"(במדבר ב,2)

שיח יצחק - ח"א - דרוש לשבת תשובה

"**הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה**", ואמרו במדרש "הביאני אל בית היין, זה סיני", שכמו שהיין מפקח הלב ומשמח ומלהיב לב האדם, כך נתלהב שם לבם כאש בנעורת, ובשמחה גדולה, לאהבת יוצרם.

[43] פשט הפסוק: כנסת ישראל אומרת שהיא חולת אהבה בגלות לכן "סמכוני" חזקוני להשיב נפשי ב"אשישות" ביין טוב "רפדוני בתפוחים" הציעו מיטתי בתפוחים המעלים ריח טוב להבריאני "כי חולת אהבה אני" וכמהה בגלותי להקב"ה. כך כתב ה"מתוק מדבש" דף קמז.

זוהר חלק ג דף מ עמוד א

פתח רבי יהודה ואמר, סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו', האי קרא הא אתמר ושפיר, כתב האריז"ל "דע כי היודע לייחד יחודים, משפיע שפע רב אל המלכות שהיא כמעט נופלת בגלות, וע"י היחודים סומך אותה ומעמידה, לפי שמושך לה שפע מהבינה וזה שאמר **אבל כנסת ישראל** המלכות **קאמר דא** לבני ישראל **בגלותא,** שהיא נפולה בגלות **סמכוני, מאי סמכוני, אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה, הדא הוא דכתיב (תהלים קמה טז) סומך יהו"ה לכל הנופלים וגו',** כי אות סמך רומזת לבינה והשפע הנפע ממנה סומך ומקים אותה מדלותה **ובגין כך כנסת ישראל דנפלה, דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום, בעיא לאסמכא, והיא אמרה סמכוני, למאן אמרה, לישראל בנהא** לומדי הקבלה והמכוונים שבהם **דאינון בגלותא עמה. ובמה,** משפיעים לה?

באשישות, אלין אינון אבהן, שממשיכים לה שפע מהחג"ת הנקראים "אשישות" **דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא,** שהם מתמלאים בתחילה משפע הבינה הנקראת "יין המשומר" **וכד אינון אתמליין, הא ברכאן משתכחי לגבה,** וכאשר הם מתמלאים הם משפיעים למלכות **על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק,** דרך ספירת היסוד **ומאן דידע ליחדא שמא קדישא, אף על גב דברכאן לא משתכחי בעלמא, איהו סמיך וסעיד לה לכנסת ישראל בגלותא.** ומי שיודע ליחד את השם הקדוש, למרות שאין כעת שפע למלכות הוא סועד וסומך אותה.

רפדוני בתפוחים, כלא חד גם "תפוחים" הם בחג"ת כי בתפוח יש ג' גוונים לבן אדום וזהוב הרומזים לחג"ת **כמה דאמרן, אבל רזא דא, אשישא עייל חמרא, תפוח אפיק חמרא, ומכוון רעותא, ועל דא אשישות ותפוחים, אשישות לרוואה מחמרא, תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא.** "אשישה" זה

מצב בו מתמלאים החג"ת משפע הבינה ו"תפוחים" זה מצב בו נשפע השפע למלכות במידה שלא תינזק מהשפע. כי הנה בעל היחודים ממשיך שפע גדול מהבינה למלכות וצריך להזהר שלא לתת יניקה לקלי' ושלא להגביר כוח הדינים.

וכל דא למה, **כי חולת אהבה אני** בגלותא, ומאן דמיחד שמא קדישא, בעי ליחדא דינא ברחמי, לאכללא לון כדקא חזי, לאתבסמא, ולאתתקנא כלא כדקא יאות, ודא סמיך לה לכנסת ישראל **בגלותא.** על פי ה"מתוק מדבש" עמוד קמח בשם המק"מ והרמ"ק.

ספר לקוטי תורה - מגילת שיר השירים

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים, הנה יש ב' אשות: אחת שלא ישלטו החיצונים יותר מדאי ואש שני לחמימות הזווג וזהו באשישות ב' אשות והם ב"פ י"ש לכל סטר ש"י עלמין המתחלקין בחסד וגבורה, ר"ז מחסד, וק"ג מגבורה,סוד ש"י עלמין לכל צדיק. וזהו "סמכוני באשישות", כי שחה לעפר נפשי. רפדוני בתפוחים והם לובן נוטה לאדום נצח ואודם נוטה ללובן הוד כי חולת אהבה אני לי"ג בוסמין גי' אהב"ה:

[44] זוהר חלק א דף צח עמוד ב

עד דהוו יתבי, עאלו חכימי דרא למבקר ליה, נכנסו חכמי הדור לבקר את רבי אליעזר. וידוע שרבי אליעזר נודה בסיפור תנורו של עכנאי (ברכות יט ע"א, בבא מציעא נט ע"ב) **אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה, דתנינן גדולה שמושה יותר מלימודה, עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי, (דהא אתא עתה לאצרפא), אמר ליה, רבי לא הוה לי פנאי, ארתח, אמר אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך, לטייה דיהא קשה מכלהון מיתתיה, בכי רבי עקיבא, ואמר ליה, רבי אוליף לי אורייתא. אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרכבה, אתא אשא ואסחר לתרויהון, אמרו חכימיא שמע מינה דלית אנן חזיין וכדאין לכך, נפקו לפתחא דברא ויתיבו תמן, הוה מה דהוה, ואזל אשא, ואוליף בבהרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליף ליה ר"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים, והוו עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא, ואתחזר אשא כקדמיתא, כד מטא להאי פסוקא**

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני, לא יכיל למסבל רבי עקיבא, וארים קליה בבכייתא וגעי, ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהות תמן, אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר השירים, ואומי ליה אומאה, דלא לישתמש בשום חד פסוק מניה, כי היכי דלא ליחריב עלמא קודשא בריך הוא בגיניה, ולא בעי קמיה דישתמשון ביה:

[45] זוהר חלק א דף קלג עמוד א

תא חזי, אברהם שהוא סוד החסד וקו ימין דז"א **כד חמא לשרה** שהיא סוד הנוקבא **הוה מחבק לה ולא יתיר,** כיון שעל צד ימין נאמר "וימינו תחבקני" **אבל יצחק** שה"ס קו שמאל ומידת הגבורה **דאיהו בעלה** שידוע שהגבורות נדחים למלכות **אחיד בה, ושוי דרועיה תחות רישה, דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, לבתר אתא יעקב** שהוא סוד מידת התפארת וקו אמצעי **ושמש ערסא, ואוליד תריסר שבטין כלא כדקא יאות.**

באור הענין: הרשב"י מפרש שאברהם, יצחק ויעקב רומזים לג' קוי ז"א : ימין, שמאל ואמצע. שרה, רבקה, לאה ורחל רומזות לנוקבא והן ד' בחינות שבמלכות: חגת"מ. לכן אמר שז"א מקו ימין שלו מחבק לנוקבא

בסוד "וימינו תחבקני" שה"ס השפעת החסדים. מסוד קו שמאל ממשיך לה ג"ר בסוד "שמאלו תחת לראשי" כלומר שהנוקבא אומרת שמשמאלו של ז"א נמשך לה בחינת הראש, שהם ג"ר, ומשום זה נחשב לה השמאל דז"א לעיקר המשפיע שלה ועל כן אומר "יצחק דאיהו בעלה" משום שממנו מקבלת את הג"ר. ועם כל זאת אין הולדה אלא מבחינת קו אמצעי לבד שה"ס יעקב ולכן אמר "לבתר אתא יעקב" ורק ממנו הולדת השבטים.

על פי באור "הסולם" אות רנג פרשת חיי שרה.

כתב על זהר זה הרב אברהם אזולאי זצ"ל בבאורו "אור החמה" דף קי ע"ב:

הרשב"י אומר שנקבה אחת הייתה לאבות וזו השכינה. עיקר השכינה היה בשרה. רבקה, רחל לאה זלפה ובלהה הן בחינות שונות בשכינה. ואין מאהב השכינה כיצחק מפני שעיקר האהבה מצד הגבורות דהיינו מצד שמאל בסוד "שמאלו תחת לראשי" תחילתן מן הגבורה. ולכן אמר ביצחק שהיה מגביר הגבורה "ויאהבה" (בראשית כד,67) שהמלכות עיקרה דין. עד כאן תורף דבריו יעו"ש.

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

פסוק אחד אומר, שמאלו תחת לראשי בלמ"ד. ופסוק א' אומר, שמאלו תחת ראשי, בלא למ"ד. והענין הוא, כי הנה ראש הנקבה בימי החול, הוא בתנה"י דזעיר. ואז אי אפשר לומר, כי שמאלו דזעיר שהיא גבורה, היא ממש תחת ראשה, אבל יצדק לומר תחת לראשה, ר"ל, תחת המקום שבתחלה היה שם ראשה, שהוא בחו"ג שבו. וכאשר גדלה יותר, ועולה עד חו"ג, אז כתיב תחת ראשי ממש, בלא למ"ד. ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, ממש בהפך מן הנזכר.

הזיווג הרוחני העליון שורש לגשמי התחתון

בית עולמים - דף קלד ע"א - ד"ה ובג"כ

ועתה הבן סוד העמוק הזה ותראה היאך כל אלו הדברים נמצאים באדם התחתון שהוא עולם קטן ובו ציור כל העולמות שמצאנו. ראינו שכאשר רוצה הוא להזדווג עם אשתו תחלה נעשה בו זיווג עליון במוחא דילי' בסוד מחשבה ורעותא ואח"כ זיוג נשיקין בחיך וגרון ולשון כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו כו' ואח"כ זיוגא דידים בסוד החיבוק שמאלו תחת לראשי כו' ואח"כ זיוג דיסודות ברגלים בנה"י והוא רמז ג"כ לשורש העליון שתחילה הוא בטישו עילאה אוירא ומוחא סתימאה מחשבה ורעותא ואח"כ זיוג חיך וגרון דנשיקין בעתיקא קדישא וכאן נכלל זיוג שני המזלות ע"י נשיקין דרחימותא כידוע שהפה כולל כל תיקוני דיקנא כמ"ש לקמן והוא רחימותא אהב"ה י"ג תיקונים ואח"כ חיבוק ידים בסוד זיוגא דאו"א שהם מלבישים הידים דעתיקא קדישא והם ב' ידים דדכורא וב' דנוקבא בסוד או"א וישראל סבא ותבונה, הבן בחכמה וחכם בבינה, כידוע שחכמה וחסדים דאבא הם לימינא ובינה וגבורות דאימא בשמאלא ובינה וגבורה דאבא הם הולכים לאימא ונעשו שם חסדים והוא מ"ש שמאלו תחת לראשי כו' וחכמה וחסדים דאימא נעשו שמאלא באבא והוא סוד התכללות הידים זה בזה וכן ידוע כי או"א עילאין הם חכמה דכללות וישסו"ת הם בינה דכללות ואח"כ זיווגא דגופא ברגלים זו"נ שהם מלבישין רגלין דעתיקא קדישא.

[46] ספר לקוטי תורה - שיר השירים

השבעתי אתכם בנות ירושלים. דע כמו שיש זווג לזו"ן ע"י יסוד כך יש יסוד כדי לחבר הספירות וההיכלות זה בזה והשם המחברם הדרניא"ל וזהו פירוש הפסוק

השבעתי לשון שבועה בצבאות פירוש צבא ואות הם חיילות בהיכלות חיות ואופנים זכרים ונקבות. גם תוכל לומר "השבעתי" לשון שבעה ופי שבעה ספירות מתלבשות בשבעה היכלות, **בנות ירושלים** שאינם עושים זווג כי אם מליל שבת לליל שבת ואז הוא בצבאות פי' ל' צביה ורצון ואז חוצבות הנפשות מאצילות.

ואילות השדה זהו זווג חול לשון תוקף תוקפא דיצחק והם למטה מנה"י לכן נקראים כן ואמר אילות השדה שהם אז נפשות תמורה ואל תמירני בו, אם תעירו מלכות ואם תעוררו בינה ב' התעוררות שהוא בזווג שבת שמתעוררים כל השבעה, את האהבה פי' מלכות מתקשטת בי"ג בוסמין עלאין שהם שיר ושבחה וכו' י"ג כמנין אהב"ה, עד שתחפץ שאז הוא רצון עליון:

ספר פתחי שערים נתי' גדלות ז"א - פל"ז

כשהתחתונים הם שלמים בתכליתם שאז לעומתו כל מאורות של ז"א נפתחים בהרחבה גדולה, אז האהבה הכמוס במוחין שלו ששם כל הטוב וכל השלמות גנוז להשפיע לתחתונים, אך כ"ז שהם בקטנות אין מסוגלים לקבלם, ובגדלות נפתחים. והוא בסוד מ"ש, **השבעתי אתכם בנות ירושלים** וגו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. שבגלות שאז ז"א בקטנות לפי שהתחתונים מעשיהם ג"כ אינו בשלמות כראוי, אין המאורות של האהבה הכמוס במחשבה עליונה מתגלים, והם סתומים וגנוזים במחיצה המפסקת ביניהם, והם אורות של אימא הגונזת כ"ז לעוה"ב בדרגא דידה ואינה יכולה לגלותם לעוה"ז בשבעה ימי בראשית שהיא מדרגת ז"א עצמו:

זוהר חלק א דף קכב עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב **השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני**?

אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה, השבעתי אתכם בנות ירושלם, הנשמה אומרת לאותם הנשמות הזוכות ליכנס לירושלים של מעלה, והם הנקראות בנות ירושלם, על שזוכות ליכנס שם, ולפיכך הנשמה אומרת להם, השבעתי אתכם בנות ירושלם, אם תמצאו את דודי דא קודשא בריך הוא.

רב אמר זה זיו אספקלריאה של מעלה, מה תגידו לו **שחולת אהבה אני**, ליהנות מזיו שלו ולהסתופף בצלו.

רב הונא אמר, **שחולת אהבה אני**, אותה התשוקה והכסוף שכספתי בעולם על הכל [הבל] לפיכך אני חולה.

רבי יהודה אמר זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף.

זוהר חלק א דף רמב עמוד א

פתח ואמר, **השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני**, וכי מאן קריב למלכא ככנסת ישראל, דאיהי אמרת "אם תמצאו את דודי מה תגידו לו", אלא בנות ירושלם, <u>אלין אינון נשמתהון דצדיקייא</u>, דאינון קריבין למלכא תדיר, ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא. דהכי אוליפנא, בשעתא דנשמתא נחתת לעלמא, כנסת ישראל עאלת עלה

בקיומא דאומאה, דיחוי למלכא ויודע ליה רחימותא דילה לגביה, בגין לאתפייסא בהדיה, ובמה, בגין דחיובא על בר נש ליחדא שמא קדישא, בפומא בלבא בנפשא, ולקשרא כלא כשלהובא דאתקשרא בטיפסא, ובההוא יחודא דעביד גרים לאתפייסא מלכא במטרוניתא, ואודע ליה למלכא רחימותא דילה לגביה.

ספר גן נעול להרב אברהם אבולעפיא ז"ל

"ה'שבעתי א'תכם ב'נות י'רושלם בצבאות" (שיר השירים) שנרמזו ראשי תבותיהם בסוד הגאולה, באמרו שם "ה'יום א'תם י'צאים ב'חדש ה'אביב" (שמות יג' ד').

[47] זוהר חלק ב דף ט עמוד א

אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, כל אלין מלין תשכח ברזא דתלתין ותרין שבילין דבשמא קדישא, ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא, לא ישתלם רזא דשמא קדישא, ולא תתער לאהבה, כמה דאת אמר השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות, בצבאות דא מלכא (נ"א משיחא) דאקרי צבאות,
או באילות השדה, שאר חילין ומשריין דלתתא,
אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, דא ימינא דקב"ה דאקרי אהב"ה,
עד שתחפץ, ההיא דשכיבת לעפרא, ויהא רעותא דמלכא בה, זכאה איהו מאן דיזכי להההוא דרא, זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי.

תיקוני זהר דף עא עמוד א

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אחד אחד בתרין שושנים, בינה ומלכות ויש בכל אחת מהם י"ג עלים שכל אחת מהן מספרה אחד, אחד גימ' 13 ופעמים אחד גימ' 26 **דא יקו"ק, עליה אתמר** על שני אחד אלו נאמר **"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד",**(זכריה יד,9) **ואיהו** היינו שני האח"ד הם תפארת שהוא **עמודא דאמצעיתא הרועה בשושנים,** שמחבר שני שושנים ונכללות שתיהם בו ונעשות בו אחד **וחושבניה אח"ד,** התפארת הוא סוד ואו שמספרו 13 (1=6,א=1,1=6) **שושנה תתאה** שהיא מלכות **בה דחילו ואיהו יראה,** בה עניין מצוות ל"ת. עוד אמרנו שהמלכות נבנית מהגבורות ו"יראה" גימ' "גבורה". **שושנה עלאה** זו בינה **רחימו דאהבה,** בה סוד אהבה **ובה אתמר**
אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, רוצה לומר שצריך לעורר את הבינה שהיא בחינת אהבה, להמשיך ממנה הארה למלכות עד שתחפץ הבינה לצאת מהגלות ולגאול את ישראל **במה יתון לאתערא לה?** במה יבואו לעורר אותה שתחפץ בגאולה? ועונה **בימינא,** בחסד שהוא סוד האהבה **ואיהי** המלכות **לא רעית בהו,** אינה חפצה בכך **עד דייתי רעיא מהימנא,** שהוא משה רבנו בעלה דמלכות **דאתמר ביה "ורוח אלקי"ם מרחפת",**(בראשית א,2) וזו **דאיהו רוח דמשיח,** סוד הארות החסדים הנמשכות מז"א למלכות להמתיק גבורותיה **דאתמר ביה "ונחה עליו** על המשיח **רוח ה'",**(ישעיה יא,2) היינו הארות החסדים דז"א **ברוחא דא ארחת ההיא חולה** המלכות שהיא חולה בגלותה **ואתסיאת,** ונמתקו גבורותיה ע"י הארות החסדים, ועי"ז תתרפא מגלותה ותחפוץ בגאולתה ובגאולת ישראל.
ובגין דא ובשביל התעוררות הגאולה העתידה נאמר:
השבעתי אתכם בנות ירושלים נשמות הצדיקים שלא ידחקו את הקץ יותר מדאי **בצבאות** נו"ה **או באילות השדה** מלאכי בי"ע **אם תעירו ואם תעוררו את האהבה** להמשיך מהארות חסדים דז"א ולהמתיק גבורות המלכות **עד שתחפץ,** עד שתתבקש המלכות ויהיה רצון ז"א להקימה מעפרה **ואיהו** משה רבנו

הרעיא מהימנא שהוא מרכבה לז"א עמודא דאמצעיתא **ארח ריח בתרין תפוחין,**שהם חו"ג ומחברם עימו **דאתמר בהו וריח אפך** הריח שאתה מריח באפך הוא ריח **כתפוחים,** ולפי שתפארת כולל כל הו"ק לכן מפרש **ומאי נינהו תרי סמכי קשוט ואינון תרי רמונים,** שעל זה רומז מה שאמר הכתוב "לכה דודי נצא השדה וכו' ..הנצו הרימונים וכו' ולכן עשה שלמה המלך רימונים ליכין ובועז בבית המקדש שנאמר "ועל ראש העמודים מעשה שושן" (מלכים א ז,22) **אגוז דא צדיק** יסוד כי אגוז גימ' טוב שהוא כינוי היסוד על שם הפסוק "אמרו צדיק כי טוב" (ישעיה ג,10) אי נמי שהוא מקבל מהכתר הרמוז באות "א" דאגוז ומג"ר הרמוזים ב"ג" דאגוז ומן התפארת הרמוזה באות "ו" דאגוז והוא משפיע כל זה למלכות שהיא שביעית ורמוזה באות "ז" דאגוז **"גנת אגוז" דא שכינתא,** מלכות שהיא גינה שבה מתיחד היסוד הנקרא "אגוז" **ודא איהו דאמר שלמה "אל גנת אגוז ירדתי":**

[48] זוהר חלק ב דף רנ עמוד ב

כד ישראל תקעין בההוא שופר, כאשר ישראל תוקעים בשופר **ואתער מתתא ההוא קול דנפיק משופר, כליל מאשא ומיא ורוחא, ואתעביד מכולא ההוא קול, בגין לאתערא קול עילאה, דנפקא מגו ההוא שופר, דאיהו כגוונא דא כליל באשא ובמיא ורוחא, כדין כרוזא נפקא, ואכריז בכלהו רקיעין, ואמר קול דודי הנה זה בא** וגומר,

משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. וכדין ידעי כלהו, דהא קודשא בריך הוא חייס עלייהו דישראל, ואמרי זכאין אינון ישראל, דאית לון עיטא בארעא, בגין לאתערא רחמי מלעילא. כדין כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

[49] פירוש הרמח"ל על התורה - ספר שמות

קול דודי הנה זה בא וכו' מדבר על ישראל שהם מעלים כמה קולות לפני הקב"ה בזמן הגלות, ומבקשים ממנו את מלך המשיח. בשעה שיהיו מתחברים כלם ביחוד אחד, נחשבים כאיש אחד, כמו שהיה במתן תורה, שנאמר שם, "ויחן שם ישראל נגד ההר". וכן מה שישראל נקראים דודים, אז נקראים דודי. והקב"ה אומר, "קול דודי" - מה שישראל היו מבקשים בקולם, עתה - "הנה זה בא". והוא מתחזק בכח האבות שהם מתחברים בת"ח הנמצאים בדורות האחרונים, ונמצאים האבות על גביהם, כמו ההרים, <u>והת"ח שתחתיהם הם נקראים לגביהם גבעות</u>, וזהו, "**מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות**". לפי זה יצדק לומר על הגבעות שהם נו"ה.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יא עמוד א

קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות מדלג על ההרים בזכות אבות מקפץ על **הגבעות בזכות אמהות.** לפי זה יצדק לומר ש"גבעות" זו המלכות. ובזוהר ח"ב דף כב ע"א מצאנו "מאן אינון גבעות עולם אילן אינון תרין אמהן נוקבי יובל (בינה) ושמיטה (מלכות). ובפרדס שער כג כתב "וזה עיקר פרוש גבעות".

[50] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק יא

כותל פי' הרשב"י ע"ה בר"מ (משפטים ד"קטז.) שהרמז בו אל התפארת בהיותו מתייחד עם המלכות על ידי הצדיק. וזה פי' כ"ו היא בחשבון שם בן ד' שהרמז בו אל התפארת. ות"ל הוא תל שהכל פונים אליו שהוא המלכות עם הצדיק שע"י מתייחדים שניהם. ובודאי שנקראת [גם] היא כותל בהיות לה כל הכבוד הזה דוקא:

זוהר חלק ב דף קטז עמוד א
דשכינתא תתאה כותל מערבי דיורא דיליה, על שם דאיהו תל שהכל פונים בו, כ"ו ת"ל, יהו"ה כ"ו, ודאי שכינתא איהו תל דיליה, על שם (שיר ה יא) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב.

ספר לקוטי תורה - מגילת שיר השירים
(משם הרב ז"ל) הנה זה עומד אחר כתלינו הנה דע כי יש ה"ח וה"ג וה' חסדים נקראים ה' חלונות פתוחות להשפיע טוב זהו משגיח מן החלונות והחרכים נקראים הה"ג כמו קטינא חריך שקי פי' שריפה וזהו ה' חרכים ם חרך קטן מחלון ואינם פתוחים כ"א נק קטן כי הה"ח הם יוצאים לזעיר מיסוד בינה פתח פתוח לרוחה והגבורות לנקבה יוצאים דרך נקב קטן בסוד נקבה נקב ה':

[51] זוהר חלק ג דף קיד עמוד ב
בשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא על מטרוניתא ועל ישראל סליק אגרין (מקפץ על הגבעות) נחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עלייהו כיון דחמי לון שארי ובכי הדא הוא דכתיב
דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדרגא מכתלא לאיגרא ומאיגרא לכתלא
הנה זה עומד אחר כתלינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.
משגיח מן החלונות (דודאי בי כנישתא בעייא חלונות
מציץ מן החרכים לאסתכלא ולאשגחא עלייהו. ובגין כך ישראל בעי למחדי בההוא יומא דאנהו ידעי דא ואמרי זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו:

ספר עץ חיים - שער ו פרק ח
כשאין התחתונים ראוים, האורות מסתלקים וחוזרין למעלה שאינם רוצים להאיר למטה. אמנם עם כל זאת לא יחפוץ המאציל ב"ה בהשחתת העולם ומאיר לתחתונים שיעור חיות ומזון ושפע הראוי לעצמן בלבד ולא להוציא תוס' נשמות חדשות. וכיון שהשפעת אור זה בלתי רצונו הנה הוא ממשיך אליהם אור מחיצוניותו בלבד שהוא אור מספיק לחיות העולמות די הכרחן ולא יותר ע"כ נקרא אור חיצוניות ונקרא אור האחור שהוא היפך פניו בכעס עמהם בסוד
דומה דודי לצבי ומאיר להם אור ההכרח עם היותו מסתלק ואינו נותן להם האור אלא בהפיכת האחוריים אל התחתונים ונקרא אור דין לסבה זו ונקרא אור חוזר כי בעת חזרתו והסתלקות למעלה שלא להשפיע בהם שפע גדול אז נמשך להם אור ההכרחי הזה.
והנהגה זו רמוזה במדרש רבה במדבר פרשה יא פסקה ב
דומה דודי לצבי א"ר יצחק אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולמים את אמרת לנו את אתא לגבן תחלה דומה דודי לצבי מה הצבי הזה נגלה וחוזר ונכסה כך גואל הראשון נגלה ונכסה.

[52] מדרש רבה במדבר פרשה יא פסקה ב
מציץ מן החרכים מבין אצבעותיהם של כהנים. וכן בפסיקתא רבתי פ' טו.

שו"ע אורח חיים סימן קכח
(יב) מגביהים ידיהם כנגד כתפותיהם ומגביהים יד ימנית קצת למעלה מהשמאלית ופושטים ידיהם וחולקים אצבעותיהם ומכוונים לעשות <u>ה' אוירים</u> בין ב' אצבעות לב' אצבעות אויר אחד ובין

אצבע לגודל ובין גודל לגודל ופורשים כפיהם כדי שיהא תוך כפיהם כנגד הארץ ואחורי ידיהם כנגד השמים:

משנה ברורה סימן קכח
(מה) ומכוונים לעשות ה' וכו' - רמז לזה ממה דכתיב החרכים ה' חרכים:

[53] זוהר חלק ב דף קכא עמוד א
ובגין דא אתמר בישראל (שיר ב יג) התאנה חנטה פגיה, אלין מארי מצות, והגפנים סמדר נתנו ריח, כד פתחין בתיובתא, ומיד אתמר בישראל, **קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך**, מן גלותא.

[54] תיקוני זהר דף קו עמוד ב
קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך
קומי לך באורייתא דבכתב,
יפתי ולכי לך בהלכה אוריתא דבעל פה.

פירוש הרמח"ל על התורה - ספר שמות
"**קומי לך**" וגו', שאי אפשר לגאולה לבא אלא בהתגלות החכמה. ובהגלותה אפילו לקטנים, אז מיד, "**קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך**", שכיון שיש גילוי החכמה אין עוד פחד, דכתיב, "לא ירעו וכו' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

[55] תיקוני זהר דף קמד עמוד א
כי הנה הסתו עבר שולטנו דשאר ממנן דאומין,
הגשם חלף הלך לו שלטנותא דערב רב:

[56] זוהר חלק א דף א עמוד א
רבי שמעון פתח, **הנצנים נראו בארץ**, הנצנים דא עובדא דבראשית.
נראו בארץ, אימתי ביום השלישי, דכתיב ותוצא הארץ, כדין נראו בארץ.
עת הזמיר הגיע דא יום רביעי, דהוה ביה זמיר עריצים, מארת חסר
וקול התור דא יום חמישי, דכתיב ישרצו המים וגו' למעבד תולדות.
נשמע דא יום ששי, דכתיב נעשה אדם, דהוה עתיד למקדם עשיה לשמיעה, דכתיב הכא נעשה אדם, וכתיב התם נעשה ונשמע, **בארצנו** דא יום שבת דאיהו דוגמת ארץ החיים (שהוא עולם הבא, עולם הנשמות עולם הנחמות).
(נ"א דבר אחר) **הנצנים** אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי, ואתגניזו תמן ומתמן נפקו בגניזו, ואטמירו גו (נ"א בהו) נביאי קשוט אתיליד יוסף ואטמרו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן, וכדין
נראו בארץ ואתגלו תמן, ואימתי אתחזון, בשעתא דאתגלי קשת בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגליין אינון. ובההיא שעתא
עת הזמיר הגיע, עידן לקצץ חייבין מעלמא, אמאי אשתזיבו, בגין דהנצנים נראו בארץ ואלמלא דנראו לא אשתארון בעלמא, ועלמא לא אתקיים, ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין, קל

ינוקי דלעאן באורייתא, ובגין אינון רביין דעלמא, עלמא אשתזיב, לקבליהון (שיר א יא) **תורי זהב נעשה לך**, אלין אינון ינוקי רביין עולמין, **דכתיב** (שמות כד ז) **ועשית שנים כרובים זהב**:

זוהר חלק א דף לט עמוד ב
רבי יוסי פתח, **הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו**,
הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (עלה, ואיהי שביעאה, ואלין אינון שית דרגין, דרגא דאברהם, ודרגא דיצחק, ודרגא דיעקב, ויכי"ן ובוע"ז, ויוס"ף, כלהו אתחזו בארעא, דכתיב **נראו בארץ**, בארץ דא היא קרתא קדישא דארץ ישראל), נראו בארץ, בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא,
עת הזמיר הגיע, דהא כדין משבח ומהדר כמה דאת אמר (תהלים ל יב) למען יזמרך כבוד ולא ידום, ובגין כך אקרי מזמור כמה דתנינן, דכתיב מזמור לדוד, דשארת עליה שכינתא ברישא, ודא הוא עת הזמיר הגיע, רבי חייא אמר, דהא כדין מטא זמנא לשבחא.

רבי אבא אמר, עלמא עלאה סתים, וכל מלוי סתימין, בגין דקיימא ברזא עלאה, יומא דכל יומין, (רומא דכל רומין), וכד ברא ואפיק, אפיק אלין שית, ובגין דאיהו סתים דכל מלוי סתימין, אמר בראשית ברא, שית יומין עלאין, ולא אמר מאן ברא להון, בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא, ולבתר גלי ואמר לון עבידתא תתאה, ואמר מאן ברא ליה, בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגלייא, ואמר ברא אלהי"ם את השמים ואת הארץ, ולא כתיב ברא סתים (ד"א בארח סתים) ברא את השמים, בגין דאיהו עלמא באתגליא, ואמר ברא אלהי"ם, אלהי"ם ודאי שמא באתגליא, קדמאה בסתימא דאיהו עלאה, תתאה באתגליא, למהוי תדיר עובדא דקודשא בריך הוא סתים וגליא, ורזא דשמא קדישא הכי הוא סתים וגליא, את השמים, לאסגאה שמים תתאי לתתא, ואת הארץ, לאכללא ארץ דלתתא, ולאסגאה (לה) כל עובדהא כגוונא דלעילא:

זוהר חלק א דף צז עמוד א
רבי חייא פתח, **הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, הנצנים נראו בארץ**, כד ברא קב"ה עלמא, יהב בארעא כל חילא דאתחזי לה, וכלא הוה בארעא, ולא אפיקת איבין בעלמא עד דאתברי אדם, כיון דאתברי אדם כלא אתחזי (ד"א ל"ג למיפק) בעלמא, וארעא גליאת איבהא וחילהא דאתפקדו בה. כגוונא דא שמים לא יהבו חילין לארעא עד דאתא אדם, הה"ד (בראשית ב ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה, אטמרו כל אינון תולדין ולא אתגלון, ושמיא אתעכבו דלא אמטירו על ארעא, בגין דאדם אין, דלא אשתכח ולא אתברי, וכלא אתעכב בגיניה, כיון דאתחזי אדם, מיד
הנצנים נראו בארץ, וכל חילין דאתטמרו אתגליאו ואתיהיבו בה,
עת הזמיר הגיע, דאתתקן תקונא דתושבחן לזמרא קמי קב"ה, מה דלא אשתכח עד לא אתברי אדם.
וקול התור נשמע בארצנו, דהא (ד"א ל"ג כל) מלה דקב"ה (ד"א ל"ג דעבד) דלא:

[57] פירוש הרמח"ל על התורה - ספר שמות

התאנה חנטה פגיה וכו' התאנה פורחת כמה פעמים, וזה ענין הגאולה שנמצאת כמה פעמים בעולם, הכל ממקור אחד, והיינו גאולת מצדים וגאולה העתידה, ששניהם ממקור אחד, כמו שכתוב, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ואמר, "התאנה חנטה פגיה", שהם תרין משיחין, וכמו שהפגים הם מתוקים, כך המשיחים עומדים למתק מידת הדין בכמה תיקונים שהם מתקנים, וכשנמתקת אז באה הגאולה. והנה קודם שיהיה נשלם המיתוק אין נראה הפרי של התיקונים, ונחשבים כאילו הם ח"ו לבטלה. אבל בתשלום הענין - "הגפנים סמדר נתנו ריח" ועשו פעולתם. ואז - "קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך". ולפי שהיתה בשפל בגלות, נאמר בה, "קומי". ואחר כך מן הגלות הולכת אל מקום הקודש, דהיינו בית המקדש. [ו ח]:

[58] זוהר חלק ב דף קכא עמוד א
התאנה חנטה פגיה, אלין מארי מצות, **והגפנים סמדר נתנו ריח**, כד פתחין בתיובתא, ומיד אתמר בישראל,
קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, מן גלותא.

[59] זוהר חלק ג דף סא עמוד א
פתח רבי יוסי ואמר **יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה** וגו'.
יונתי דא כנסת ישראל מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין. כך כנסת ישראל לא שבקת לקב"ה לעלמין.
בחגוי הסלע. אלין ת"ח דלא משתכחי בנייחא בעלמא דין.
בסתר המדרגה. אלין ת"ח הצנועין דבהון חסידין דחלי קב"ה. דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין. כדין קב"ה מתבע בגינייהו לכנסת ישראל ואמר
הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב דלית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקי באורייתא. ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא בליליא דיוקניהון אתחקקק לעילא קמי קב"ה וקב"ה משתעשע בהו כוליה יומא ומסתכל בהו וההוא קלא (דהכא) סליק ובקע כל אינון רקיעין עד דסליק קמי קב"ה. כדין כתיב כי קולך ערב ומראך נאוה. והשתא קב"ה חקק דיוקנא דר"ש לעילא. וקליה לעילא סלקא ומתעטרא בכתרא קדישא עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין ומשתבח ביה. עליה כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

[60] זוהר חלק א דף פד עמוד ב
כתיב **יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה**, יונתי דא כנסת ישראל, בחגוי הסלע דא ירושלם, דאיהי סלקא על כל עלמא, מה סלע איהי עלאה ותקיפא על כלא, אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא.
בסתר המדרגה, דא (בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא דכל עלמא, ובגין כך כתיב בסתר המדרגה, בגין דתמן הות שכינתא מסתתרא, כאתתא דאיהי צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר, כמה דאת אמר (תהלים קכח ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וגו', כך כנסת ישראל לא שרייא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא, אלא בזמנא דגלותא דאיהי בגו גלותא, ובגין דאיהי בגלותא שאר עמין אית לון טיבו ושלוה יתיר. תא חזי בזמנא דישראל שריין על ארעא קדישא, כלא הוה מתתקן כדקא יאות, וכרסיא שלים עלייהו, ועבדי פולחנא, ובקע אוירין דעלמא, וסליק ההוא

פולחנא לעילא לאתריה, בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא אלא לישראל בלחודייהו, ובגין כך שאר עמין עעכו"ם הוו מתרחקי, דלא הוו שלטין בה כדהשתא, בגין דלא אתזנו אלא מתמצית.

[61] ספר שיח יצחק חלק א - דרוש לשבת פרשת בראשית
"**יונתי בחגוי הסלע** וכו', הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נוה", ורצה בזה, שמצד שהאדם הנבחר לתורה ועבודה, הוא בשפל המדרגות כולם, בסוף כל הנבראים בעולם השפל הזה, לזה עיקר רצונו וכבודו יתברך על ידיהם, ורצונו לראות יופי המראה במעשה הטוב, ולשמוע בקול דברו בהגיון תורתו, כי קולו ערב יותר מכל שירת כל צבא מעלה, ומראה מעשיו הטובים, נאים ביותר.

[62] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק א
אחזו לנו שועלים וזהו דבקות השמאליים בכנפות המשכן:
ובפרק כא כתב "הכוונה בכוחות הקלי' האוחזים בכנפי המשכן וזהו "מחבלים כרמים".

ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ב - רמז תתקפו
אחזו לנו שועלים אלו המצריים הזקנים. שועלים קטנים אלו בניהם שהיו לישראל רעים מן הגדולים שנאמר ויעש להם בתים, ותינוקי ישראל נתפשים על ידיהם.
מחבלים כרמים אלו הגדולים.
וכרמינו סמדר אלו היונקים (ברמז שס"ח):
דבר אחר **אחזו לנו שועלים**, א"ר שמעון בן אלעזר מה השועל הזה ערום ומביט לאחוריו, כך המצריים נתחכמו בשעבודן של ישראל שנאמר הבה נתחכמה לו, אמרי לא נדונם אלא במים שנאמר כי מי נח זאת לי וגו', אמר הקב"ה חייכם אתם נגררים בו שנאמר יגירוהו על ידי חרב מנת שועלים יהיו, אמר ר' ברכיה שועלים קמא מלא, תנינא חסר, אותם השועלים עלו לשעלו של ים שנאמר מי מדד בשעלו מים:

ספר השל"ה הקדוש - מסכת סוכה - פרק תורה אור (ד)
וזה לשון ספר המוסר [דף ס"ז] , ובאותן הימים מקריבין ישראל קרבן על אומות העולם, כדי שלא יתערבו בשמחתן של ישראל עם מלכם. והאילן כשהוא מתברך, הענפים הקטנים אשר אין בהם תועלת והם תחת האילן סביב השרשים כולם מתברכים באילן, וזהו סוד **אחזו לנו שועלים**, אף על פי שהם מחבלים כרמים יש להם להתברך עמנו, מפני שאחזו לנו, אומות העולם נאחזים בישראל. ועל כן מקריבין עליהם קרבן כדי שלא יהנו ממנו ולא יקחו חלק בחיים הגנוזים מסוד המעלה העליונה לבדם בלי ערוב אחר, ועל זה מתמעטין והולכין יורדין מן הקדש ולא עולין, כל אותם פרים בכל יום מתמעטין והולכין ויורדין עד שבעה. הרי מברכותינו יתברכו הענפים הקטנים. והאחיזה זו היא רומז עתה עד לאחר גמר החתימה, כי עדיין לא יש גמר לחתימה עד הושענא רבה, אחר כך שמיני עצרת רגל בפני עצמו, ואז תתבטל אחיזה זו.

[63] ספר פרדס רמונים - שער יח פרק ו
נודע כי השועלים רמז אל מלאכי דין וחמה כענין **אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים** שהרמז אל מלאכי החבלה.

[64] זוהר חלק ב דף כ עמוד א

כתיב **דודי לי ואני לו**, הוא בחר בי, ואני בחרתי בו. הרועה בשושנים, הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם, ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו, דבר אחר הרועה בשושנים, מה שושן זה הוא אדום ומימיו לבנים, כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממדת הדין למדת הרחמים, וכתיב (שם א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

רבי אבא הוה אזיל באורחא, והוה עמיה רבי יצחק, אדהוו אזלי פגע באינון ורדים, נטל חד רבי אבא בידוי והוה אזיל, פגע בהו רבי יוסי, אמר ודאי שכינתא הכא, ואנא חמינא בידוי דרבי אבא למילף חכמתא סגיאה, דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאחזאה חכמתא. אמר רבי אבא, תיב ברי תיב, יתבו, ארח רבי אבא בההוא ורדא, אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח, דהא חזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא, ועל דא הדס במוצאי שבת. פתח ואמר, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים, מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי, מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים, מה שושן יש בו ריח והוא אדום, מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן, ולעולם ריחו לא זז, כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא.

ספר השל"ה הקדוש - מסכת תענית - אור תורה סוד התענית

וזה לשון הזוהר פרשת שמות (ח"ב כ, ב) בפסוק **דודי לי ואני לו הרועה בשושנים**, שהקב"ה מנהיג את עולמו בחסד ובדין, שהוא רמז השושנים שיש בו אודם ולובן. זה לשונו, מה השושן הזה אדום ולבן, כך ריח הקרבן מאדום ולבן. בא וראה מריח הקטורת שהסמנים מהם לבנים מהם אדומים, כגון הלבנה שהוא לבן, מר דרור אדום, והריח עולה מאדום ולבן, ועל כן מנהיג עולמו כשושנים שהוא אדום ולבן, דכתיב, להקריב לי חלב ודם. כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו, זה אדום וזה לבן. מה השושן שהוא אדום ולבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש, כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור לבן אלא באש. עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק להיות כלו לבן אלא באש, דאמר ר' יודא, מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא נקרא מזבח כפרה. והיינו דאמר רבי אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר, גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי, והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי, יהי רצון מלפניך שיהיה הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה והקרבן באש המזבח ותרצני, עכ"ל:

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים:

(מזולתו) הנה חז"ל, וכן בזוהר פירשו פסוק זה, ואמרו הרועה בשושנים, בשש שנים של השמטה. גם ירמוז בשושנים, בשש שנים, והם שש שינין, שיש בפסוק של וספרת לך ׳שבע ׳שבתות ׳שנים ׳שבע ׳שנים ׳שבע פעמים:

אמר שמואל, ירצה פשט הפסוק, כפי דברי חז"ל כך, כלומר, הנה נודע כי שנת השמטה לבדה, היא לשם הקב"ה, כמה שאמר הכתוב ושבתה הארץ שבת לה', והיא כנגד יום השבת. האמנם ו' השנים, הם כנגד ששת ימי החול, דאתמסרו ביד שליח, ובזמן שישראל הם צדיקים, אפילו בימי החול, ובשש שנים הנזכר הוא רועה אותם. וזש"ה, דודי לי ואני לו הרועה אותי, אפילו בשש שנים של השמטה.

ספר תקט"ו תפילות - תפילה שן

לפי ששלמותה של השכינה מופקדת ביד המלך, לכן אין היא שלמה אלא כשהיא מתחברת בו. ואין זו"נ מתחברים אלא בכח יחודו יתברך:

אל אחד יחיד ומיוחד הרי השכינה תובעת מן המלך שלימות שלה שהרי חלק שלה הוא ויש לו לתת לה, דכתיב "חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוחיל לו", וכתיב **דודי לי ואני לו** שהרי הוא אינו שלם אלא בה היא אינה נשלמת אלא בו, בזמן שמתחברים כאחד נקראים אחד שלם ולא חצי, למי ראוי זה להשלים אותם אלא ליחוד שלך שאתה הוא שלימות הכל, וכמו שאתה שלם כך אתה משלים מקום שאתה נמצא בו, רבון כל העולמים הרי ליחודך אנו מקוים באמת, הרי אמת יהיה (מקים) [מקום] לגבך להוריד שם יחודך ולא נמצא אלא במקום אמת ולא במקום שקר, ותקוה שלנו חוט יהיה לגבך להוריד יחוד שלך לגבינו, רבון כל העולמים עננו באמתת יחודך, ה' אל תאחר, לישועתך קויתי ה':

[65] זוהר חלק ב דף יז עמוד א

רבי יצחק פתח, **עד שיפוח היום ונסו הצללים** וגו', עד שיפוח היום, האי קרא על גלותא דישראל אתמר, דאינון ישתעבדון בגלותא עד שיסתיים ההוא יומא דשולטנותא דאומין, דתנן אמר רבי יצחק, אלף שנין הוא שלטנותא דכל אומין כחדא עלייהו דישראל, ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון, ויומא חדא הוא לקבליה, דכתיב (זכריה יד ו) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה וגו'. דבר אחר, **עד שיפוח היום**, קדם דיפוח ההוא יומא דאומין, ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו, **אלך לי אל הר המור**, אמר קודשא בריך הוא, אלך לי לנערא האומות מירושלם, דהוא הר המור כמה דכתיב בהר המוריה אשר בירושלם,

ואל גבעת הלבונה, דא בי מקדשא די בציון, דכתיב ביה (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו', (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר (איוב לח יג) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, כהאי דאחיד בטלית לנערא טנופא מנה. אמר רבי יוסי, עתיד קודשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכאה יתה מטנופי עממיא, עד דלא תשתלים ההוא יומא דאומין, דאמר רבי חייא, לית שולטנו לאומין עלייהו דישראל אלא יומא חדא לחוד, דהוא יומו של הקדוש ברוך הוא, והוא אלף שנים, הדא הוא דכתיב (איכה א יג) נתנני שוממה כל היום דוה, יומא חד לחוד ולא יתיר. אמר רבי יוסי, אי יתיר ישתעבדון, לא על פום גזרת מלכא הוא, אלא על דלא בעיין למיהדר לקבליה, וכתיב (דברים ל א) והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו', וכתיב (שם ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו':

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו':

דע, כי שני צללים הם, א' לנפש, וא' לרוח. אך לנשמה יש לה בחינת אחרת, הנקראת צל"ם במ"ם. והנה צ"ל, הוא סוד ק"ך צירופי אלהי"ם. וצלם הוא שם אהי"ה דיודי"ן, עם הכולל. (ע"כ מזולתו):

ספר עץ הדעת טוב - פרשת ויצא

"הן עוד היום גדול" ויובן זה ממש בס' הזוהר כי נשבע הקב"ה להניח את ישראל בגלות יום א' שלם והוא אלף החמישי שעליו נאמר נתנני שוממה כל היום עד שיפוח היום אבל עדיין קצת

מאלף הששי צריך להיות בגלות ועליו נאמר ונסו הצללים זהו סוד כי תמול אנחנו בגלות באלף החמישי וחשבנו שיספיק ולא נדע כי עדיין צריך צל ימינו של יום הששי שיראה על הארץ ואח"כ נגאל, כנודע כי כל מה שהיה בששת ימי בראשית סימן אל כל המאורעות בשתא אלף שני דעלמא והנה ביום החמישי נבראו כל התנינים ורמש הים ובתחילת יום הששי בלבד נבראו בהמה ורמש וחיתו ארץ ואח"כ נברא אדם רמז אל מלך המשיח.

[66] זוהר חלק ב דף יד עמוד א

אמר רבי שמעון, תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא לא הולך ולא מתרחק, אלא בורח כצבי או כעופר האילים, מאי טעמא, אמר רבי שמעון, אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים, בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, כך אמרו ישראל, רבונו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח, הדא הוא דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, דבר אחר, הצבי כשהוא ישן, הוא ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

[67] זוהר חלק א דף קנח עמוד א

אמר רבי חזקיה, כתיב (שיר ב יז) על הרי בתר, וכתיב (שם ח יד) על הרי בשמים, מאן אינון הרי בשמים, אלין שית בנין דלאה דאכללן שית אחרנין ואינון תריסר, ואינון שית בגין דכל חד כליל בחבריה, ולאה עלייהו, לקיימא (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה. ועל דא כתיב, (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים, בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא, ועל דא שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך, בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא כלל, ואת הבנים תקח לך, היינו דכתיב (שם ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים וגו', ולמקצה השמים ועד קצה השמים, וכל הני אקרון הרי בשמים, מכאן ולתתא אקרון הרי בתר, דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, טורי דפרודא.

[68] זוהר חלק ג דף מב עמוד א

רבי אלעזר פתח, **על משכבי בלילות בקשתי** וגו', על משכבי, במשכבי מבעי ליה, מהו על משכבי? אלא כנסת ישראל אמרה קמי קודשא בריך הוא, ובעאת מניה על גלותא, בגין דהיא יתבה בין שאר עמין עם בנהא, ושכיבת לעפרא, ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא, אמרה על משכבי בעינא, דכאיבנא (נ"א דשכבינא) בגלותא, ועל דא **בקשתי את שאהבה נפשי**, לאפקא לי מניה, **בקשתיו ולא מצאתיו**, דלאו אורחיה לאזדווגא בי אלא בהיכליה.
קראתיו ולא ענני, דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא, וקליה לא שמעין אלא בנוי, דכתיב (דברים ד לג) השמע עם קול אלהי"ם וגו'.

רבי יצחק אמר, **על משכבי בלילות**, אמרה כנסת ישראל, על משכבי אתרעמנא קמיה, דיהא מזדווג עמי, למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים, דהכי תנינן, דמזווגא דמלכא בכנסת ישראל, כמה צדיקים ירתו ירותת אחסנתא קדישא, וכמה ברכאן משתכחי בעלמא.

[69] ספר תיקונים חדשים - תיקונא תליתאה

על משכבי בלילות אלין תרין לילות רומי רבתא ורומי זעירתא, כללא דכלהו אומין מסאבין. בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיהו ולא מצאתיו, בגין דאסתתר לעילא, וס"א איהי מחיצה מפסקת, בג"כ **בקשתיו ולא מצאתיו.**

[70] מדרש רבה שיה"ש פרשה ג פסקה ו
על משכבי בלילות זה לילה של בבל
בקשתי את שאהבה נפשי זה דניאל
בקשתיו ולא מצאתיו אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות בכרכים ובמדינות אבקשה את שאהבה נפשי זה דניאל בקשתיו ולא מצאתיו
מצאוני השומרים אלו הכשדים
את שאהבה נפשי זה דניאל. להיכן הלך? מאן דאמר לתענית ומאן דאמר לסעודה. מאן דאמר לתענית שהיה מבקש רחמים על חורבן בית המקדש (דניאל ט') ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ומאן דאמר לסעודה לקרוא כתביו של בלשצר הה"ד (שם ה') מנא מנא תקל ופרסין.

[71] כך נראה לפי ענ"ד והסכים עימי מו"ר הרב אברהם שמחה אשלג שליט"א באומרו "יפה מאד". כאן עלי לספר סיפור על "יפה מאד" ומעשה שהיה כך היה. בליל כ טבת תשנ"ח לפ"ק חלמתי שההני עומד בבית מדרש ענק ובו אלפי חסידים מתפללים מוסף של יום ראש השנה. כשהגיע החזן לקדושת "כתר" רמז לרב מנחם מנדל שנאור מלובביץ' שיפתח באמירת הקדושה. כאן התחלתי לקרוא מחשבות. הרב סרב ולא נענע להפצרה. החזן עמד על כך שכבוד הרב יפתח באמירת הקדושה. הרב שוב סרב. לאחר כמה דקות דומיה הרב אמר (במחשבה) "אם אומר קדושת "כתר" סימן שהשנה תהיה מוצלחת ואני לא רואה כך. אני רואה שיהיו דינים. שמח החזן ואמר אדרבא, כעת יש סיבה נוספת שכבוד הרב יאמר קדושה. הרב ראה שכל הקהל מתעכבים באמירת הקדושה, פנה בצעדים איטיים לעבר חלון בית המדרש והחל בתפילה מעומק הלב עם ריכוז כל הכוונה לריבונו של עולם ולאחר שעה ארוכה הרב פתח באמירת הקדושה. לאחר שהסתיימה התפילה יצאתי מבית המדרש שוחחתי עם כבוד הרב והראתי לו את עבודתי הראשונה "מילון עברי קבלי". הרב אמר "יפה מאד" והוסיף "מדוע אינך מוסיף רעיונות משלך? אמרתי "אני סבור שאיני ראוי לכך. אמר הרב "תפקידך להוסיף רעיונות משלך וזה תפקידך. הרי כתוב "ששת ימים תעבוד". בדרכנו חלפנו ליד בנין גבוה כאן הרב אמר "ראה כיצד האדריכל מוסיף נופך משלו בבניין לפי דעתו ללא התייעצות מאחרים". כאן תם החלום. התעוררתי כשאני מזיע כולי מהתרגשות. כשיצא לאור המילון, הראתי לרבנים ועשרה ראשונים שראו אותו אמרו "יפה מאד". עד כאן הסיפור על "יפה מאד".

[72] שער הפסוקים - ספר שיר השירים
מצאוני השומרים הסובבים בעיר:
(מזולתו) הנה ר"ת 'מעלי 'שמרי 'החומות הוא משה. וכבר ידעת, כי כשעשו ישראל את העגל, התנצלו את עדיים והרדיד שעליהם, שנתן להם בחורב. ומשה זכה ליקח את כולם. וז"ס מה שאמר הכתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדיים מהר חורב, וסמיך ליה, ומשה יקח את האהל, ודריש אהל מלשון אור, כמו בהלו נרו עלי ראשי, וכמו לשמש שם אהל בהם שהוא לשון אור. (ע"כ מזולתו):

[73] תיקוני זהר דף קמד עמוד א
בזמנא דאחיד בידיה בפורקנא בתרייתא, לא יהא לי כזמנין אוחרנין, דבכל פורקנא ופורקנא הוה אתי, ולבתר הוה פרח מנאי, אבל בפורקנא בתרייתא אנא אחיד ביה וקשיר ליה בכמה קשורין דרחימו, דלא יזוז מנאי לעלם ולעלמי עלמין, דבכל גלותא וגלותא הוה אזיל מנאי, והוינא שאיל עליה לכל עובר ושב, הדא הוא דכתיב כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי, וזמנין

לא הוינא אשכח מאן דיימא לי מידי מניה, והוינא אומי בגיניה לכל בני קרתא, הדא הוא דכתיב השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, וכמה זמנין על משכבי בלילות דאינון גליות, בקשתי את שאהבה נפשי ולא הוה מאן דיימא לי.

[74] זהר חדש פרשת יתרו מאמר קול ודבור
"אנכי" כללא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא איקרי זכור. מ"ט. בגין דאיהו נטיל לנוקבא, ואכליל לה בגוויה. וע"ד לא אידכר אלא איהו בלחודוי. וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה, ואתי איהו לגבה, כד"א
עד שהבאתיו אל בית אמי, כדין איהי נטלא שמא, וכלא איקרי שמור. מ"ט. בגין דאיהי אמשיכת ליה לגבה, ונטלת ליה. כדין כל ביתא קיימא ברשותהא, ולא אדכר אלא איהי בלחודהא, ולעלמין לא מתפרשין דא מן דא:

[75] תיקוני זהר דף קמד עמוד א
עד שהבאתיו אל בית אמי, דא בי מקדשא דלעילא, ואל חדר הורתי דא בי מקדשא דלתתא:

ספר מגיד מישרים - פרשת וארא
מתנה יפה ומרגלית טובה היתה בבית גנזי והוצאתיה ונתתיה לך במתנת חנם כמא דאת אמר "אל בית אמי ואל חדר הורתי", דבית אמי היינו מטרוניתא, וחדר הורתי. היינו החלק שבה הרומז למלכות מתנה טובה זו הוצאתי מבית גנזי ונתתיה לך לכן בני הזהר מאוד, אני אני היא המשנה המדברת בפיך, כי הנני מתקשטת בעדי עדיים קשורי המשניות שאתה קורא בכל יום ויום:

ספר עץ הדעת טוב - פרשת וישלח
בנין המקדש השלישי שעליו נאמר עד שהביאותיו אל בית אמי וכו'.

[76] זוהר חלק ב דף ט עמוד א
אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, כל אלין מלין תשכח ברזא דתלתין ותרין שבילין דבשמא קדישא, ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא, לא ישתלם רזא דשמא קדישא, ולא תתער לאהבה, כמה דאת אמר (שיר ב ז)
השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות, בצבאות דא מלכא (נ"א משיחא) דאקרי צבאות,
או באילות השדה, שאר חילין ומשריין דלתתא, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, דא ימינא דקב"ה דאקרי אהב"ה, עד שתחפץ, ההיא דשכיבת לעפרא, ויהא רעותא דמלכא בה, זכאה איהו מאן דיזכי להוא דרא, זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי.

[77] זוהר חלק א דף י עמוד א
פתח רבי אלעזר ואמר "**מי זאת עולה מן המדבר** וגו', מי זאת כללא דתרין קדישין דתרין עלמין, בחבורא חדא וקשורא חדא, עולה ממש למהוי קדש קדשין, דהא קדש קדשין מ"י, ואתחברא בזא"ת, בגין למהוי עולה דאיהי קדש קדשין.
מן המדבר, דהא מן המדבר ירתא למהוי כלה ולמיעל לחופה.
תו, מן המדבר איהי עולה, כמה דאת אמר (שם ד ג) ומדברך נאוה, בההוא מדבר דלחישו בשפוון איהי עולה, ותנינן מאי דכתיב (שמואל א ד ח) האלהי"ם האדירים האלה, אלה הם האלהי"ם המכים את מצרים בכל מכה במדבר, וכי כל דעבד לון קב"ה במדבר הוה, והא בישובא הוה, אלא

במדבר בדבורא, כמה דאת אמר (שיר ד ג) ומדברך נאוה, וכתיב (תהלים עה ז) ממדבר הרים אוף הכי

עולה מן המדבר, מן המדבר ודאי, בההיא מלה דפומא איהי סלקת, ועאלת בין גדפי דאימא, ולבתר בדבורא נחתא, ושריא על רישייהו דעמא קדישא.

תיקוני זהר דף עד עמוד א

בההוא זמנא מטרוניתא עלאה קא נחתת לגבה, לקבלא לה בפקודא קדמאה, בכמה קלין ושופרות, וסלקין תרווייהו לגבי מלכא, וכלהו הוו שאלין

מי זאת עולה מן המדבר, מ"י דאיהי אימא עלאה, בזא"ת עולה, וכד סליקת לעילא אתעבידת כסא למלכא עלאה, ובה פתח אנכ"י, דהכי סליק לחושבן כס"א, וכד אתחברו תרווייהו אתמר בהו אנכי ה' אלקי"ך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אשר איהו רמיז במלת בראשית, אשר דא אימא, דאיהי אשר אקי"ק:

מגיד מישרים פ' וארא

מי זאת עולה מן המדבר כלומר כד זאת דהיא כנסת ישראל מתעלא ל"מי" דהיא בינה מן מ"ם פתוחה. רמיזא בבינה דמ"ם פתוחה (ס"א סתומה) היא בחכמה ברזא דלמרבה המשרה. ונו"ן אריכא היא בתפארת ומלכות, כלומר כנסת ישראל עולה דרך הבריח התיכון ומתדבקת במ"ם פתוח' דהיא בינה, וכד איהי מתעלה תמן, איהי

מתרפקת על דודה, דההוא דאחשיבת תדיר בתורה ובמשנה ביראה בלי הפסק איקרי דודה, וקאמר דכד איהי מתעיילא בבינה איהי מתרפקת ומתחברת בההוא שעתא עם דודה דכיון דמחשבתיה דביק בה בההיא שעתא הא מחשבתו ונפשו מתעלייא בבינה, ולעילא מינה באתר דמתעלייא כנסת ישראל **תחת התפוח עוררתיך** ברזא דשדה של תפוחים,

שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך חד רמיז לאימא עילאה, וחד רמיז לאימא תתאה,

והכי תתעלה אי תדיר תהא מחשבתך דבקה בי בלי הפסק דאיבעי לך למחזי גרמך כמלך בגדוד דכמה חיילות דביקין ליה מן כל סטר הכי אנא המשנה וכל חיילותי סחרין לך תדיר דהא אנת תהא רבא דארץ ישראל וכו' ולכן תצייר בעצמך, דאנא וכל חיילותי סחרין לך תדיר ואת ביננא כמלכא בגו חיילותיה ולא תפריד מחשבותיך מיני ומחיילותי כלל ואתה שלום:

פירוש הרמח"ל על נביאים

ואח"כ צריך לעלות במדריגה יותר גדולה, והיא שהמלכות תעלה באימא, בסוד "מי זאת", וזהו, "תגל נפשי באלקי", המלכות שהיא "נפש" תעלה "באלקי" שהיא אימא. ואומר לך למה אומר "באלקי", לפי שאימא ונוקבא הכל ענין אחד, אימא בפנימיות ונוקבא בחיצוניות, ולכך אומר, "נפשי" שהוא החיצוניות שלי, "באלקי" שהוא הפנימיות שלי דווקא:

[78] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק יג

"מור" - במלה זו פי' הרשב"י ע"ה שני פירושים. בר"מ (משפטים דף קי"ז) פירש בפסוק (שה"ש ג ו) מקוטרת מור ולבונה שהוא כתר. ובפסוק (שם ה ו) אריתי מורי פי' (בר"מ ויקרא דף ג' ע"ב) שהוא חסד. ונ"ל לחלק כי מקטרת מֹר הוא חסר בלא ו' ופירושו הכתר, מלשון אדון כי הוא אדון לכל האצילות. ומלת "מורי" וכל שאר שהם מלאים הם בחסד. והכונה כי כמו שהמור הוא ראש לכל

הבשמים כן החסד ראש לכל הבנין. ובתיקונים (תקונא כ"א דף מ"ד) פירש מור הוא בחסד או בנצח (ובז"ח פ' חוקת פי' מור דא אברהם):

[79] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק יב

לבונה פי' הרשב"י ע"ה בר"מ (משפטים קי"ז) בפסוק (שה"ש ג ו) מקטרת מור ולבונה כי הלבונה היא חכמה. ואפשר כי שמא גרים. ובתקונים (תקונא כ"א דף מ"ד) פי' שהוא בהוד ואפשר כי זה בסוד גוונו וזהו בסוד טעמו [סה]:

[80] זוהר חלק ג דף ס עמוד א

רבי שמעון פתח ואמר **הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה** וגו'. הנה מטתו שלשלמה. מאי מטתו דא כורסי (נ"א ערסא) יקרא דמלכא דכתיב ביה "בטח בה לב בעלה" **שלשלשמה** מלכא די שלמא כלא דיליה הוא **שישים גבורים סביב לה** דאתאחדן בסטרהא מדינא קשייא ואקרון שתין פולסי דנורא (ס"א שתין מזיינין זיוני קשיין דההוא נער אתלבש בהו) מימיניא שננא דחרבא תקיפא משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחדא בגליפוי (ס"א בקליפוי) בשבעין אלף להטי נורא דאכלא ואינון שתין מזייני זיוני קשיין ומאינון גבורן תקיפן דההיא גבורה עלאה דקב"ה הה"ד מגבורי ישראל.

ספר שערי צדק - הקדמה

והמדה הזאת המלכות נקראת מטה. והטעם **הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל** לפי שסביבותיה כל מיני מקטרגים ומשחיתים שבעולם וכמה מיני משחית ופורענות סביבותיה וסימן כשושנה בין החוחים זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה ארץ וחוצות ואם חס ושלום נוטה קצת האמצע כלומר מעץ החיים בתוך הגן הרי העלין שלה נאחזים בחוחים ומתקרעין אבל בשעה שישראל הגונים ושלמים ועושים זבחי שלמים כהוגן אזי מתקיים הפסוק ונתתי שלום בארץ ואז היה מטתו שלשלמה שלימה ודאי:

[81] פירוש הרמח"ל על הכתובים

ששים גיבורים, שהם ס' כוחות של קדושה שהיה לשלמה, שנאמר בהם, "ששים גיבורים" וכו'. וזה, "הנה" שהוא עולה כמנין ששים.

[82] ספר לקוטי תורה - ספר תהלים

"חגור חרבך על ירך גבור", דע כי שם ס"ג בריבוע קס"ו ושם אהי"ה בריבוע דם ויחד גימטריה "חרב". ואינו מתגלה רק ס"ג לבדו והוא נקרא חרב ומציל בכוונתו ובנקודתו הראויה מכל זיין, והקדים הוד להדר שהוא הנצח ועשה נצח טפל לו וזהו "ירך גבור" שהוא ההוד הנשתלשל מן הגבורה כי שם אהי"ה הוא בהוד, דאמא עד הוד אתפשטת. (זוהר ח"ג רכג ע"ב). ויש בה ה' שמות בריבוע כ"א מהם גי' ד"ם ה"פ דם גימ' חרב. והנה י"פ דם והמקור גימ' אמ"ת והמקור ממתקם. והנה ה' דמים טהורים הם וה' דמים טמאים הם וכשמתפשטים בעשיה יונקים הקליפות מהם. והנה הה' דמים טהורים הם לבושי ה"ח וה' דמים טמאים הם לבושי ה"ג, והדעת כולל שניהן וע"ש כך יקרא הז"א "גבור מלחמה" מכח אלו האורות של החרב ששולחת אמא לז"א להאיר לנוקבא שלא ידבקו בה הקליפות השולטים בלילה בסוד **"הנה מטתו שלשלמה"** ז"א מלך שהשלום שלו

שישים גבורים סביב לה שנותנת אמא לזו"נ מכח הארת האלו והוא נותן כח בנוקבא להתחזק בגבורה אחר שהן מקיפין לה בסוד אור מקיף להגן לה וז"ש
מגבורי ישראל ר"ל גבורות דז"א הנקרא ישראל,
כולם אחוזי חרב לא אמר אוחזי אלא אחוזי להורות ב' דברים א' שנאחזין מחרב ז"א קס"ו ד"ם שהוא עיקר בשמירה זו והוא מנהיגם ולא הם. והנה מלת
מלומדי צרופי מלו"י ד"ם כי ס"ג עיקר וד"ם טפל אליו ומלחמה ודם גימ' קס"ו ע"ה וזהו
על יריכו מתחזק בירך שמאל ועם זה נשמרים
מפחד בלילות הכוללת כל הקליפות ונקראו על שמה והוא דינה של גיהנם:

[83] אמר המלקט "ירכו" עם הכולל גימ' אהי"ה גבורה. לומר שההוד מקבל כוחו ממידת הגבורה והבינה.

[84] זוהר חלק א דף כט עמוד א

כתיב **אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון,**
אפריון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה דעד לא ברא קב"ה עלמא הוה סתים שמיה ביה, ולא (נ"א הוה) (הוא ושמיה סתים בגויה חד, ולא) קיימא מלה, (והוא הוה בלחודוי), עד דסליק ברעותא (דמחשבה לקיימא כלא, במטון דסמיטרא) למברי עלמא, והוה רשים ובני ולא קיימא, עד דאתעטף בעטופא חד דזיהרא (עלאה דמחשבה), וברא עלמא (נ"א ימינא דעלמא קדמאה) (נ"א שמים) ואפיק (אילנין) ארזין עלאין רברבין. מההוא נהורא (נ"א וזיוא רבא) זיהרא עלאה, (נ"א חד דזהר ימינא עלאה), ושוי רתיכוי על תרין ועשרין אתוון רשימין, ואתגליפו בעשר אמירן, ואתיישבו הה"ד
מעצי הלבנון, וכתיב (תהלים קד טז) ארזי לבנון אשר נטע, (דהא מאלין עביד ההוא אפריון), עשה לו המלך שלמה, לו לגרמיה, לו לתקוניה לו לאחזאה יקרא עלאה, לו לאודעא דאיהו חד ושמיה חד, כמה דאת אמר (זכריה יד ט) (יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, וכתיב) (תהלים פג יט) וידעו כי אתה שמך יהו"ה לבדך. במטון דקלפוי, קסטורין ידיעא, נטיף לסטרא דא לעילא, נטיף לימינא, סטא לשמאלא, נחית לתתא, וכן לארבע זויין. מלכו אתפרש לעילא ותתא ולארבע זויין. למהוי חד נהרא עלאה נחית לתתא ועביד ליה ימא רבא, כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, דהא הוא כניש כלא ושאיב ליה בגויה, כמה דאת אמר (שיר ב א) אני חבצלת השרון שושנת העמקים, ואין שרון אלא אתר ימא רבא, דשאיב כל מימין דעלמא, דאפיק ושאיב, ונהיר (ועאלין ביה, בגיני כך דא אפיק ודא שאיב נהיר) דא בדא באורחין ידיען, (נחלייא כפן עלויה. וכדין עלייהו כתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית, ועל דא בי"ת בראשית, (נ"א ועל דא בית דעלמא מלך סתם) (בית עלאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי) אבל ביתא עלאה רברבא ישובא דעלמא, מלך סתם ביתא תתאה, (תהלים סג יב) והמלך ישמח באלהי"ם (כד אתער גבורה) עלאה, לאחדא ביה תחות רישיה, ולקרבא ליה בחדוה, למהוי כלא חד.
להלן באור קטע זהר זה מספר
עבודת הקודש ח"א פי"ב
אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. אפריון דא תקונא וכו' ופירושו אמר כי המלך שהשלום שלו עשה לו אפריון דא תקונא דעלמא תתאה עולם השמטה מלכות שנתקן מעלמא עילאה, ואמר

כי קודם כל זה והוא עד שלא ברא הקב"ה את העולם הוא ושמו אחד היה בלבד, והוא אמרו היה הוא ושמיה וכו', ויש נוסחא אחרת במדרש הוה הוא סתים שמיה ביה, והכל עולה לכוונה אחת והוא היות האצילות גנוז בחביון אין סוף ולא היה כי אם הוא לבדו, ועלה במחשבה להמציא צבא למלך כענין והוא באחד ומי ישיבנו וגו', ובאר איך היה זה לתת טעם ולהחזיק חיוב והכרח האצילות, להודיע כי בלתו אי איפשר לברא שום דבר ולא קיומו וכמו שקדם בדברינו, והוא אמרו והוה רשים ובני וכו', עד דאתעטף וכו' לומר שעלו לפניו כל חלקי הסותר וקיים הראוי והוא להמציא כלי בו יקויים הכל והוא האצילות:

זוהר חלק ב דף קכז עמוד א

רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי, הוו יתבי יומא חד תחות אילני, בבקעתא גבי ימא דגנוסר, אמר רבי שמעון, כמה יאה צלא דא דחפיא עלן מגו אילני, ואנן צריכין לאעטרא האי אתר במלי דאורייתא. פתח רבי שמעון ואמר,

אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר, אבל **אפריון**, דא היכלא דלתתא, דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה, וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן, דאיהו נטע ליה להנאתיה, וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה, גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין, ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא. כלהו סלקין ומתעטרן תמן, ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יהו"ה, ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא. אפרסמון, דא היכלא עלאה טמירא גניזא, אפריון, דא היכלא דלתתא, דלית ביה סמך עד דאסתמיך (נ"א דאתמשך) מגו היכלא עלאה, ובגין כך, את סמך איהו סתים בכל סטרוי, כגוונא דא את ס' (ס"א מ"ם) סתימא. מה בין האי להאי, אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו (נ"א נקודא) נהורא עלאה לעילא, כדין איהי קיימא בדיוקנא (נ"א דא) דאת סמ"ך, סתים בגויה ואתגניז ביה, לסלקא לעילא. ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון, כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת ם' רביעא, סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא. ועל דא, דא איהו אפרסמון, ודא הוא אפריון. ובאתר תרין אתוון ס"מ קיימא י', ברזא דברית, (ס"א רזא דברית דאתגניז בגוויה), דאיהו זמין לנטלא כלא, רזא דאינון מאה ברכאן, שתין וארבעין, שתין לקבל שית סטרין דנפקי מאת ס', ארבעין לקבל ארבע סטרי עלמא, וכלא אשלימו למאה, ואת יו"ד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, ועל דא, דא אפרסמון ודא אפריון. אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא, ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא, ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון אפרסמונא דכיא, ומתענגי בענוגא דא עלאה. ונשמתין דסלקין ונחתין, דאית לון גופא בהאי עלמא, סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון דא, ונחתין, ואלין יהבי ונטלי, יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא, ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה בגנתא, כמה דאת אמר (בראשית כז כז) "כריח שדה אשר ברכו יהו"ה", ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא. וכלהו קיימי בההיא גנתא, אלין מתענגי לעילא, ואלין מתענגי לתתא.

פרדס רימונים להרמ"ק ז"ל שער כג פ"א

אפריון פי' הרשב"י ע"ה בזהר פרשת תרומה (ד"קכז לעיל) כי אפריון היא המלכות בהיותה נכללת מעשר ספירות וכל אחת מהם כלולה מעשר עד שיעלו למאה. וזהו י' ומקבלת אותם ע"י הצדיק י'

אות ברית. ואפריון הוא היכל ולשון יופי. ונקראת המלכות כן בהיותה דומה קצת לבינה וכמו שנתבאר בערך אפרסמון בע"ה. ועקר התיבה הוא אפרין. וגם יתייחס שם זה לבינה. וכן ביאר הרשב"י ע"ה בפרשת בראשית (ד"כט) והוא בהיות בינה נכללת ג"כ מעשר ע"י החכמה שהיא י':

לת"ל הקורא: ראה כיצד מוצפנים סתרי תורה במשלי חז"ל. הלא במדרש שלפנינו רמזים ברורים על עלית כנ"י לבינה והגדלת פרצוף ז"א וכפי שהשל"ה הקדוש פוקח עינינו

ספר השל"ה הקדוש - ספר שמות - פרשת תרומה תורה אור (ג)

ומזה יתבאר מדרש שיר השירים רבה (ג, ז), **אפריון** זה המשכן. אמר רבי יודא ברבי אלעאי, למלך שהיתה לו בת קטנה, עד שלא הגדילה ובאת לידי סימנים, היה רואה אותה בשוק ומדבר עמה בפרהסיה במבוי ובחצר. כיון שהגדילה ובאת לידי סימנים, אמר המלך אין שבחה של בתי שאהא מדבר עמה בפרהסיה, אלא עשו לה פפיליון, כשאהיה צריך לדבר עמה אדבר מתוך אפפיליון. כך כתוב (הושע יא, א), כי נער ישראל ואהבהו, במצרים ראו אותו בפרהסיא, שנאמר (שמות יב, כג), ועבר ה' לנגוף את מצרים. בים ראו אותו בפרהסיא, שנאמר (שמות יד, לא) וירא ישראל את היד הגדולה, והיו העוללין מראין אותו באצבע ואומרים זה אלי ואנוהו. בסיני ראו אותו פנים בפנים, שנאמר (דברים לג, ב), ויאמר ה' מסיני בא. כיון שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו את התורה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, נעשו לו אומה שלימה, אמר הקב"ה אין שבחן של בני שאהיה מדבר עמם בפרהסיא, אלא יעשו לי משכן, וכשאני צריך לדבר עמהם אהיה מדבר עמהם מתוך המשכן, הדא הוא דכתיב (במדבר ז, פט), ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו, עד כאן. ולכאורה ענין זה קשה מאוד, מתחלה ראו עין בעין את השכינה, ואח"כ כשעלו יותר למעלה אז נסתרת מהם, נמצא צדיק אובד בצדקו. ורז"ל אמרו (שבת קנב, א) תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין מוסיפין חכמה. בשלמא במשל שהביא מבת מלך כו', הענין הוא שפיטומי דברים בעלמא מדברים לעיני הכל, אבל מה שהוא מסודות המלוכה ותפארת הממלכה הוא חדר בחדר.

[85] זוהר חלק ב דף קכז עמוד ב

עשה לו המלך שלמה, עשה לו לגרמיה, אי תימא הא נשמתין דצדיקיא משתעשען ביה, ואת אמרת עשה לו, הכא הוא ודאי, בגין דהאי אפריון וכל אינון נשמתין דצדיקיא, כלהו קיימי לאשתעשעא בהו קודשא בריך הוא. המלך שלמה, מלכא דשלמא דיליה, ודא איהו מלכא עלאה, (והא אוקמוה) המלך סתם, דא מלכא משיחא, דא עלמא דדכורא, ודא עלמא דנוקבא.
מעצי הלבנון, אינון אילנין נטיען, דעקר לון קודשא בריך הוא, ושתיל לון באתר אחרא, ואלין אקרון ארזי לבנון אשר נטע, ולא אתבני האי אפריון, ולא אשתכלל אלא בהו.

[86] זהר חדש פרשת חקת מאמר והורידו לאיש מנחה

כתיב, "**אפריון עשה לו המלך שלמה**". דא תיקונין דעלמא.
עמודיו עשה כסף, דא אברהם.
רפידתו זהב, דא יצחק,
מרכבו ארגמן, דא יעקב, כליל תרין סטרין. דרכיב על כורסייא, דאקרי אהבה זוטא:
דבר אחר, תוכו רצוף אהבה, דא אהבה רבה, דאיהי פנימאה.
מבנות ירושלים, כד אתקינו להאי מנחה, דאנהיר לה שמשא:

[87] זוהר חלק ב דף ק עמוד ב

פתח ואמר (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו, האי קרא אוקמוה והכי הוא, אבל

צאינה וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה, דהוא מלכא דשלמא דיליה, והא סתים הוא מכל חילי מרומין דלעילא, בההוא אתר (ישעיה סד ג) דעין לא ראתה אלהי"ם זולתך, ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, ותו דהא כבוד דיליה, כלהו מלאכי עלאי שאלי ואמרי איה מקום כבודו. אלא מה דאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה,

בעטרה כתיב, ולא כתיב ובעטרה, דכל מאן דחמי ההיא עטרה, חמי נעם מלכא דשלמה דיליה.

שעטרה לו אמו, הא תנינן קרי לה בת, קרי לה אחות, קרי לה אם, וכלא איהו וכלא הוי, מאן דיסתכל וינדע בהאי, ינדע חכמתא יקירא.

[88] ספר לקוטי תורה - שיר השירים

בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכו' אמר לשון יחידי ולא אמר בעטרות מאחר שהם שנים הוא כי אחר שחו"ג נכללים שניהם יחד תוך יסוד אמא נמצא כי נכללו בעטרה אחת לכן נקט לשון יחידי ולא אמר בעטרות:

[89] מדרש רבה שמות פרשה נב פסקה ה

ביום חתונתו בסיני, **ביום שמחת לבו** בירושלים.

[90] זוהר חלק ב דף רנד עמוד א

תא חזי, משה ידבר, דכתיב (שיר ד א) הנך יפה רעיתי, וכתיב (שם ג) כחוט השני שפתותיך, והאלהים יעננו בקול, דכתיב (שם א טז) הנך יפה דודי אף נעים, וכתיב (שם ה יג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר.

תיקוני זהר דף קכו עמוד ב

שכינתא איהי יפה כלבנה דלית בה פגימו, אין בה אחיזת החיצונים **דאתמר בה הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים.** הרי מה שכתב "יפה כלבנה" נאמר על יופי העינים, ועל ידי זה "הנך יפה רעיתי" כי "כלה שעיניה יפות כל גופה אין צריך בדיקה" (תענית כא ע"א) על פי ה"מתוק מדבש" דף תתתנא בשם הגר"א וה"באר לחי רואי".

[91] תיקוני זהר דף לד עמוד ב

ובהון הוה משבח שכינתא בשיר השירים מתתא לעילא, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ז') מה יפו פעמיך בנעלים הם נו"ה **בת נדיב**, השכינה **חמוקי ירכיך** נו"ה הפנימיים תרי ביעין **כמו חלאים** הם יפים כטכשיטים **מעשה ידי אמן**, יסוד **שרך אגן הסהר**, תפארת **שני שדיך**, חו"ג **צוארך**, בינה **ראשך**, כתר וחכמה **הא הכא מתתא לעילא:**

[92] שער הפסוקים - ספר שיר השירים

שניך כעדר הקצובות וגו':

ר"ת של 'שניך 'כעדר 'הקצובות, הוא שכ"ה והם שכ"ה דינים הנודע אצלינו, והם השינים שהם גבורות. וכל אלו השכ"ה דינים, הם מתבררים במחשבה, שהוא אבא. כנזכר בזוהר פרשת פקודי,

והוא סוד משה, שהוא בחינת שני שמות, אחוריים דהוי"ה דיודי"ן דאבא, שהוא קפ"ד, ופנים דאהי"ה דיודי"ן שבאימא, שהוא קס"א, ושניהם בגימטריא משה. ולכן נרמז בר"ת 'שעלו 'מן 'הרחצה, הוא משה, לרמוז, כי ע"י משה, נרחצים ומתלבנים ומתבררים.

[93] זוהר חלק ג דף עג עמוד ב

מתניתין בנמוסי טהירין ד' מפתחין שוין לארבע סטרי עלמא. בזוייתהון אשתכחו. חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד אתגלפן (ס"א אתפלגן) בחד גוונא. בההוא גוונא תכלא וארגוונא וצבע זהורי וחוורא וסומקא. דע עייל בגוונא דחבריה ודידיה ביה רשים ד' רישין. כחדא אסתליקו. ובחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק מגו סחיו דאסתחי. תרי איילתא קציבין בשיעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב

כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשערא דלהון חיזו דאבן טבא דארבע גוונין. ארבע גדפין דכסיין על גופא. וידין זעירין תחות גדפייהו. וחמש בחמש גליפן. טאסין (ס"א שאפין) לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי חד עולים רביא נפיק שנן חרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבין. נטלין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין נטלין (ס"א עולין) לה בכל עלמא וכל משיחין בה משיחין דכתיב איפת צדק וגו'.

[94] זוהר חלק א דף מד עמוד ב

היכלא שתיתאה הכא הוא רוחא דאקרי חו"ט השני, רזא דכתיב (שם ד ג) **כחוט השני שפתותיך**, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא, דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה, לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא, האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין, ובגין כך האי רוחא אפיק תריסר נהורין כלילן כלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין אינון חדאן לסלקא לעילא, ולקבלא כל אינון דלתתא. היכלא דא דאיהו רצון, רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מיהו"ה בחביבותא, בגו היכלא דא אתכניש משה ברחימו, דנשיק נשיקי רחימותא, האי הוא היכלא דמשה.

[95] זוהר חלק א דף רט עמוד ב

פתח ואמר (שיר ד ד) **כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות, אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים**,

כמגדל דוד, מאן מגדל דוד, ללא כף הדמיון **דא מגדל דוד ודאי דבנה ליה דוד**, ועל שהכין כל צרכי המקדש נחשב לו כאילו בנה בית המקדש **וסליק ליה גו ירושלם**. שבנה אותו בגובה העיר גבוה וזקוף כמו צואר האדם.

אלא **כמגדל דוד** דא ירושלם דלעילא, דכתיב ביה (משלי יח י) מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, מאן נשגב, אלא ההוא מגדל נשגב, בגין דביה ירוץ צדיק. אבל, הפסוק אינו אומר "מגדל דוד" אלא "כמגדל דוד" זו ירושלים של מעלה היינו ספירת המלכות

צוארך, דא בית מקדשא דלתתא, דאיהו קאים בתקונא דשפירו כקדלא לגופא, מה צואר איהו שפירו דכל גופא, הכי נמי בי מקדשא איהו שפירו דכל עלמא,

בנוי לתלפיות, תלא דכל בני עלמא הוו מסתכלן ביה. והכי אוקמוה תלפיות, תל דכל פיות דעלמא משבחן ומצלאן לגביה,

אלף המגן תלוי עליו, אלין אלף תקונין דמתקנין ביה כדקא יאות,

כל שלטי הגבורים, דכלהו קא אתיין מסטרא דדינא קשיא. מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תלין, כך במקדשא כל תקונין דעלמא ביה תליין ושריין. והא אוקמוה, דכתיב (איכה ה ה) על צוארינו נרדפנו, על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא נרדפנו, יגענו למבני ליה תרין זמנין, ולא הונח לנו, דהא לא שבקוה לן ואתחרב ולא אתבני לבתר. מה צואר כיון דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה, הכי נמי בי מקדשא כיון דאיהו אשתצי ואתחשך, כל עלמא הכי נמי אתחשך, ולא נהיר שמשא ולא שמיא וארעא וככביא.

[96] תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ל עמוד א

אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא מאי קראה כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו:

"תלפיות" נדרש בכל מקום כ"תל שכל פיות פונים בו". פה ידוע שזו מידת המלכות ורוצה לאמר שמלכות דמלכות נבנית מכל המלכויות של כל עשר הספירות.

[97] זוהר חלק א דף מד עמוד ב

רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא כדקאמרן, ואתחזון תרין כחדא, ולא כאחרנין קדמאין, דכד אתכליל דא בדא לא אתחזי בר חד, והכא אתחזון תרין, וקיימי בחביבותא, כלילן מכלהו תתאי, ואע"ג דאינון תרין אינון חד, כד אתפשט (נ"א בר דאתפשטא) רוחא ברוחא ואתחזון בחביבותא, כלילן מכלהו תתאי, ודא (ד"א דא) הוא רזא דכתיב (שיר ד ה) **שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים**, וכד תרין רוחין מתפשטן דא בדא בחביבותא, כדין אתהדר האי היכלא ואקרי היכל אהבה, היכלא דרחימותא, היכלא דא קאים תדיר בקיומיה, אתגניז ברזא דרזין למאן דאצטריך לאתדבקא ביה, והכא כתיב (שם ז יג) שם אתן את דודי לך.

פתחי שערים נתיב פרצוף ז"א - פתח כט

תלמידי חכמים נקראים ג"כ שדים כמ"ש רז"ל, וכמ"ש, "**שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה**", שהם משה ואהרון שהם תרין אורזלין דאיילתא נו"ה שנתקן ע"י אחר שיצאו ישראל ממצרים, שאז היו בבחינת עיבור ואחר כך היה להם יניקה מחלב דאימא בסוד התורה שקבלו בהר סיני ע"י ב' השדים שהם משה ואהרון.

[98] מדרש אגדת בראשית פרק לו

[א] שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגו' (תהלים קכא א). זש"ה

עד שיפוח היום וגו' לפי שישראל משתעבדים במלכיות הם אומרים רבון כל העולמים עד מתי משתעבדים בנו שנאמר "עד אנה אשית עצות בנפשי וגו' (תהלים יג ג) והקדוש ברוך הוא אומר להן **עד שיפוח היום** יפוח יומא ואינון ערקין שנאמר

ונסו הצללים אלו המלכיות שנאמר אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב (ירמי' ו ד) וכן משה אומר סר צלם מעליהם וגו' (במדבר יד ט). באותה שעה ישראל יושבין בשלוה ואומרים לכך יהגה אימה וגו' (ישעי' לג יח) אימה זו מלכות בבל וארו חיוא רביעאה דחילא אימתני ותקיפא (דניאל ז ז). איה סופר (ישעי' שם) איה הן הנמקין שלה איה שוקל (שם שם) היכן הן גולגליאות שהיו שוקלין להן המס והקב"ה אומר להן אל תתירא את עם נועז לא תראה (שם שם).

ונסו הצללים חסרין שני דברים. וחוזרין שני דברים שנאמר "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם וגו' (ישעי' לה י, נא יא). הרי שנים. "ונסו יגון ואנחה" (שם שם) הרי שנים. לפיכך הוא אומר

עד שיפוח היום ונסו הצללים בזכות מי בזכות שאמר "אלך לי אל הר המור" זה אברהם. מה המור ראש לבשמים כך אברהם ראש לצדיקים. "ואל גבעת הלבונה" זה יצחק שקרב במזבח כלבונה שנאמר וישם אותו על המזבח וגו' (בראשית כב ט).

[99] זוהר חלק א דף צט עמוד ב

רבי יוחנן פתח ואמר, **עד שיפוח היום ונסו הצללים סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים**, עד שיפוח היום וגו', זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין, תא חזי מה כתיב, (קהלת ו ו) ואלו חיה אלף שנים פעמים וגו', ביום המיתה כל מה שחיה, נחשב כיום אחד אצלו, אמר רבי שמעון, נשמתו של אדם מתרה בו, ואומרת עד שיפוח היום (ונסו הצללים) וידמה בעיניך כהרף עין, בעודך בעולם הזה,

ונסו הצללים, הה"ד (איוב ח ט) כי צל ימינו עלי ארץ, בבקשה ממך **סוב דמה לך דודי לצבי** וגו'.

דבר אחר, עד שיפוח היום וגו', אמר רבי שמעון בן פזי, זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין, מה הצבי קל ברגליו, אף אתה היה קל כצבי או כעפר האילים, לעשות רצון בוראך, כדי שתנחל העולם הבא, שהוא הרי בשמים, הנקרא הר יהו"ה הר התענוג ההר הטוב.

זוהר חלק א דף רכ עמוד א

תא חזי, האי צלם קדישא, כד אזיל בר נש ואתרבי, ואתעביד מהאי פרצופא דיוקנא דיליה, אתעביד צולמא אחרא, ומתחברן כחדא, ודא נטיל לדא, בשעתא דאשתכחו תרין צולמין, נטיר הוא בר נש, וגופא דיליה בקיומא, ורוחיה שריא בגויה, בשעתא דקריבו יומוי מתעברן מניה, ודא סליק לדא, ואשתאר בר נש בלא נטירו, כדין (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים, תרי.

על זוהר זה כותב הרמ"ק ז"ל בספר פרדס רמונים - שער לא פרק ד

"**והנה מתוך המאמר הזה מתבאר כי נעשה צלם לצלם**". הוא דורש "צללים" צלם לצלם.

זוהר חלק ב דף יז עמוד א

רבי יצחק פתח, **עד שיפוח היום ונסו הצללים** וגו', עד שיפוח היום, האי קרא על גלותא דישראל אתמר, דאינון ישתעבדון בגלותא עד שיסתיים ההוא יומא דשולטנותא דאומין, דתנן אמר רבי יצחק, אלף שנין הוא שלטנותא דכל אומין כחדא עלייהו דישראל, ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון, ויומא חדא הוא לקבליה, דכתיב (זכריה יד ו) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה וגו'. דבר אחר, **עד שיפוח היום**, קדם דיפוח ההוא יומא דאומין,

ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו, **אלך לי אל הר המור**, אמר קודשא בריך הוא, אלך לי לנערא האומות מירושלם, דהוא הר המור כמה דכתיב "**בהר המוריה**" (דברי הימים ב פרק ג,1) **אשר בירושלם**,

ואל גבעת הלבונה, דא בי מקדשא די בציון, דכתיב ביה (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו', (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר (איוב לח יג) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, כהאי דאחיד בטלית לנערא טנופא מנה.

זוהר חלק ג דף יג עמוד ב
אמר רבי יוסי, נפש כי תחטא, אהדרנא לקרא עד דיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדכאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא.
ונסו הצללים, דא הוא רזא בין חברייא, דקא אמרי, דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, הדא הוא דכתיב, עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא, ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, יתוב קמיה מאריה.
רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לבר נש כד איהו בקיומיה, חד רברבא וחד זעירא, דכתיב הצללים תרי, וכד משתכחי כחדא, כדין הוא בר נש בקיומיה, ועל דא ונסו הצללים כתיב. כדין בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עלייהו, בגין דקודשא בריך הוא אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה. ודא הוא
עד שיפוח היום ונסו הצללים, דכיון דאינון צללים מתעברן מיניה, ואיהו תפיס בקולרא, תשובה היא, אבל לא מעליא כל כך כזמנא דקאים איהו בקיומיה, ושלמה מלכא אכריז ואמר, (קהלת יב א) וזכור את בוראך בימי בחורותיך, עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'. ועל דא, עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי.

שעה"כ - דרושי חזרת העמידה דרוש ה
כבר הודעתיך בדרוש הצלם של ז"א איך יש בז"א מוחין מצד אימא והם מוחין פנימיים וגם יש לו מוחין מקיפים מבחוץ וחיבור ב' בחינות אלו נקרא "צלם" בסוד "אך בצלם יתהלך איש" ואות צ' הם מוחין פנימים ושני אותיות ל"מ הם מוחין מקיפים וכן עד"ז יש בז"א מוחין אחרים מצד אבא והם מתלבשים בתוך המוחין דמצד אימא והם ג"כ פנימיים ומקיפין ונקראים גם הם בחינת צלם באופן שהם ב' צלמים בסוד
עד שיפוח היום ונסו הצללים תרין. והנה המוחין פנימיים דמצד אימא נכנסין בז"א עד תשלום היותו בן י"ג שנים ואז נקרא איש ואח"כ נכנסים בו מקיפין דמצד אימא בה' שנים אחרים שהוא עד תשלום היותו בן ח"י שנה ואז נאמר עליו בן ח"י לחופה ואח"כ בב' שנים אחרים נכנסים בו מוחין הפנימיים דמצד אבא ואז הוא בן עשרים שנה ואמרו עליו בגמרא בן עשרים שנה ואילך יכול למכור אפילו בקרקעות שהניח לו אביו (בבא בתרא קנה ע"א) ומשם ואילך נכנסין בו מקיפין דמצד אבא בהיותו בחתימת זקן.

עוד בעניין ה"צללים" עיין בשעה"כ דרושי חג הסוכות דרוש ז ודרוש ט וכן בספרי "כתר דוד" על תהילים דפים 148-150.

ספר חסד לאברהם - מעין ב - נהר נ'
והנה הצלם ההוא (כאמור לעיל, הוא) **מלבוש לנשמה. והענין הוא כי הנשמה היא מבינ"ה כאומרו "ונשמת שד"י תבינם" לשון בינה, ולזה אהי"ה במילוי יודי"ן בגמטריא צלם, אמנם הרוח והנפש הם מתפארת ומלכות לזה המלבוש שלהם הם אהי"ה דאלפי"ן, מלבוש לרוח שהוא בגמטריא בצ"ל אהי"ה ומלבוש הנפש מאהי"ה דההי"ן שהוא בגמטריא בצ"ל א"ל כי א"ל הוא אהי"ה עם היו"ד אותיות:**

ספר חסד לאברהם - מעין ה - נהר כט נהר לא - לבאר סוד האבילות:
דע כי האדם יש לו נשמה פנימית ומקיף, והמקיף היא סוד הצלם. ודע כי שלשים יום קודם שימות האדם מסתלקים ממנו בחינת המקיפים בסוד **ונסו הצללים** וגו.

[100] מדרש הנעלם פרשת בראשית מאמר נעשה אדם
ותאנא, אין לך בכל שבת ושבת, שאין הקב"ה הולך לחול עם הצדיקים בג"ע. וניזונין מההוא זיוא דאספקלריא המאירה. הה"ד, עד שיפוח היום, זה יום השבת. אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה, זה העוה"ב:
ואמר רב הונא, אל תתמה על זה, ומה בעוה"ז נותן הקב"ה רוח קדוש לכל אחד ואחד ביום השבת, ומכתירן בו. הצדיקים שישנם בעוה"ב, אינו דין להכתיר להם ביום השבת בכתר:

[101] זו"ח פ' יתרו מאמר ד' גווני עינא דף לא טו"ג
פתח ואמר, רבון ועולמים, ברשו דילך אנא איעול לגלאה רזין טמירין דילך. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לשבחא דכלה דילך, באלין תיקונין, ולכל אינון דתליין מינה. ואינון רשימין מינה, דאיהי תרעא דילך לאעלא בך, למחזי אפך, דאיהו תפארת. שופרא דילך, עלה על השכינה איתמר נאמר **כלך יפה רעיתי, הנך יפה עיניך יונים**. כיונים ודאי, דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאמר עופין:

[102] זוהר חלק ג דף לג עמוד ב
ושפחה יצר הרע, איהי מלייא מומין, ובגין דא (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב, ובגין דא כהנא לא הוה צריך לקרבא לגבי מאן דאית ביה מומא, מכל מומין דעלמא, בגין דמטרוניתא אתמר בה, (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, הכי לא צריך לקרבא לגבה מאן דאית ביה מום, ואוף הכי לא צריך למקרב לגבה זר, (במדבר ג י) והזר הקרב יומת, והיינו ממז"ר מום זר, מום נוקבא, זר זכר.

תיקוני זהר דף נב עמוד ב
אבל נשמתא מסטרא דשכינתא לית בה מום, הדא הוא דכתיב כלך יפה רעיתי ומום אין בך, אם יצר הרע בעי לקרבא להההוא אתר, כיון דשכינתא שריא תמן דאיהי נשמתא, אתמר בה והזר הקרב יומת, בגין דעלה אתמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, דהיינו אל אחר אל זר, דנשמתא איהי יקריה, ואיהי תושבחתיה, דבה משבח בר נש לקודשא בריך הוא בצלותא בכל יומא בכמה תושבחן והודאן, ובגין דא אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

[103] זוהר חלק ב דף ב עמוד ב
רבי חייא פתח, **אתי מלבנון כלה, אתי מלבנון תבואי, תשורי מראש אמנה, מראש שניר וחרמון, ממעונות אריות מהררי נמרים,** האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דנפקו ישראל ממצרים, וקריבו לטורא דסיני לקבלא אורייתא, אמר לה קב"ה
אתי מלבנון, מן ההוא עדונא עלאה קא אתאת, כלה שלימתא כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא, בכל נהורא ונציצו, **אתי מלבנון תבואי**, בגין לקבלא בניך אורייתא.
תשורי מראש אמנה, תשורי כמה דאת אמר (ש"א ט טו) ותשורה אין להביא, תקביל (נ"א תקבלי) תקרובתא על בניך,

מראש אמנה מראשיתא דעאלו במהימנותא עלאה, **ואמרו** (שמות כד ז) **כל אשר דבר יהו"ה נעשה ונשמע, והוו במתקלא חדא כמלאכין עלאין, דהכי כתיב בהו** (תהלים קג כ) **ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, כדין קבילת כנסת ישראל תשורה.**

מראש שניר וחרמון, דא טורא דסיני, דקריבו לגביה ואתעתדו תחותיה, **דכתיב (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר,**

ממעונות אריות, אלין בני שעיר, דקב"ה זמין לון באורייתא ולא בעו לקבלה,

מהררי נמרים, אלין בני ישמעאל, **דכתיב (דברים לג ב) יהו"ה מסיני בא, וזרח משעיר למו, הופיע מהר פארן. ואתה מרבבות קדש.**

זוהר חלק ב דף ה עמוד ב

רבי אבא אמר, אתי מלבנון כלה וגו', וכי מלבנון אתת, וכי מאבא,שזו ספירת החכמה, באה השכינה **והלא ללבנון עולה?** שהרי משמע שמדבר התפארת למלכות בעת פיוסה לזיווג, ואז היא למטה, ואם כן "ללבנון" צריך לאמר, שאז עולים לאבא **אלא אמר רבי אבא, בשעתא דנחתת שכינתא למצרים, נחתו בהדה שתין רבוא של מלאכי השרת, וקב"ה בקדמיתא, הדא הוא דכתיב** (מיכה ב יג) **ויעבור מלכם לפניהם ויהו"ה בראשם.** אלא אומר רבי אבא שכוונת הפסוק היא כשאני יורד מלבנו"ן לגלות צריך שתהיה יחד איתי (על פי ה"מתוק מדבש" דף טו על פי הגהות המהרח"ו)

רבי יצחק אינו חולק על רבי אבא שלבנון הוא אבא אלא מסביר באופן שונה את סוף הפסוק **אמר, אתי מלבנון כלה,** דא איהי שכינתא,

אתי מלבנון תבאי, מאתר **בי מקדשא דלעילא,** שהשכינה הייתה במקום בינה שנקרא בית המקדש העליון **תשורי מראש אמנה** מאתר **בי מקדשא דלעילא ומאתר בי מקדשא דלתתא,** שהייתה בין בדי הארון ועכשיו תשב בכותל המערבי בגלות **דאמר רבי יהודה, מעולם לא זזה שכינתא מכותלי דמערבא דבי מקדשא, דכתיב** (שיר ב ט) **הנה זה עומד אחר כתלנו, והוא ראש אמנה לכל עלמא,** שמשם היא משגחת בנו, וזהו ראש האמונה לדעת שהשכינה נמצאת עמנו ומשגחת עלינו גם בגלותינו

מראש שניר וחרמון, מאתרא דאורייתא **נפקת לעלמא,** שהרי הר סיני נקרא חרמון (עיין במדרש תהילים מזמור מב מג שכתוב שם "חרמון זה סיני") **ולמה? לאגנא על ישראל,** התורה מגינה על עם ישראל בגלות הנקרא "חרמון" מלשון חרם **ממעונות אריות, אלין עמין עעכו"ם** שדומים לאריות ונמרים שמענים את בנ"י בכל עבודה קשה (פיסקה זו הוסברה על פי באור הסולם אות סב)

רבי יודן אומר, ממעונות אריות, אלין אינון תלמידי חכמים דעסקי באורייתא, **במעונות המדרשות ובבתי כנסיות, דאינון אריון ונמרים באורייתא.** מפרש באופן אחר, ואומר שמעונות הם מקום השכינה, בתי מקדש מעט ששם עוסקים בתורה (על פי ה"מתוק מדבש" דף טו בשם הרא"ג והרמ"ק)

ספר שערי אורה - השער העשירי - הספירה הראשונה

דע שהמדה הזאת המלכות **נקראת בשיר השירים "כלה", והסוד כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה, אתי מלבנון כלה, והוא כחתן יצא מחופתו.**

ספר לקוטי תורה - מגילת שיר השירים וכן בשער הפסוקים עי"ש

אתי מלבנון כלה. בפסוק זה נרמז שם החתן ואם הכלה ושם הכלה וזווגם והוא באופן זה 'אתי 'מלבנון 'כלה ר"ת אמך סוד אמא ספירת הבינה **ושם החתן 'אתי 'מלבנון 'תבואי ר"ת אמת שהוא**

ז"א הנקרא אמת "תתן אמת ליעקב" ושם הכלה הוא הרמוז בס"ת את"י מלבנון כלה גי' אדנ"י וזווגם ממעונות 'אריות 'מהררי 'נמרים ר"ת אמן שהוא סוד זווג יאהדונה"י גי' אמ"ן:

[104] ספר עשרה מאמרות - מאמר אם כל חי - חלק א סימן ה

וידוע כי עולם חסד יבנה דלא סגי ליה לדור ראשון אלא באח נושא אחותו אף כאן מעין דוגמא זו חסד הוא ההזדמן לאברהם בת אחיו שאין אדם נמנע מלקרא לה אחותו וכן כתיב בלוט כי נשבה אחיו וירמיה קרא דודו לחנמאל בן דודו והיא הוגנת לו במעשיה וכתיב ותהי לו לאשה לרצונה למה שבטבע וסגולה רוצה אשה בקב ותפלות במער איש ולויות מט' קבין ופרישות כטעם האחוה שכן א"ח עולה תשעה. והאחות פלג גופא היא דל"ת ובשעה שעיניה דלו למרום כתיב **לבבתני אחותי כלה** כטעם הסרת לב האבן להתחדש לב בשר והיו לבשר אחד כמו שנבאר והוא טעם השנות מלת **לבבתני** פעמיים והנה נפשה של אותה צדקת יודעת מאד שאין באותו הדור צדיק כמוהו והיתה לו לאשה שלא מדעת אביה שהיה מקטני אמנה כנודע:

[105] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק טז

"עין" הוא כללות קצת הספירות יחד (ע' כ"ז בתקונא ד' דף י"ח ע"ב). כיצד גבינין דעינא עפעפים שהם פותחין וסוגרין הם נצח והוד. והעין עצמו גדולה גבורה תפארת הם ג' גוונין דסחרין לבת עין לאישון **לבן ואדום** בנימים דקים שבלובן **וירוק** היינו הצבע המקיף את האישון . **ובת עין** זה האישון **היא** המלכות. ובת עין גדולה היא הבינה. אור בת עין דא י' מחכמה ע"י כתר עליון. אמנם הקיבוץ הזה יהיה כאן מן הספירות. ובר"מ (פנחס דף רנ"ו ע"ב) פי' כי נקראת עין מסטרא דימינא. ואפשר לומר כי הוא כוללת בחינות אלו מצד הגדולה. והטעם ששם הראיה כאשר יתבאר. ולכן על המלכות נאמר (ירמיה ב ב) אהבת כלולותיך שהוא הכללות הזה מן הימין ומצדו האהבה מתעוררת. ולכן נאמר **לבבתני באחת מעיניך.**

[106] שפת אמת ספר ויקרא - פרשת בחוקתי - שנת [תרנ"ד]

אי אפשר לקבל הנאה בעוה"ז בלא חסרון כמ"ש "ושבעת:השמרו לכם".(דברים יא, 16) אבל בכח התורה לקבל בשלימות גם הנאת עוה"ז. ומעין זה בשבת שהוא מעין עוה"ב והיא פריסת סוכת שלום וזה דרך אבות הראשונים שנאמר בהם בכל מכל כל שתיקנו כל היצה"ר וכל עניני עוה"ז כמ"ש "ומצאת את לבבו נאמן"(נחמיה ט,8). ועל זה כתיב **לבבתני אחותי כלה** כו' **באחד ענק מצורניך** דרשו על אברהם אע"ה. ויש להפליא בפירוש לבבתני הרי אמרו חז"ל כי למלאכים רק לב א'. אבל גדלה מעלת הצדיקים שיכולין לתקן יותר ממלאכי עליון והוא תיקון עץ הדעת טוב ורע.

מדרש רבה שיר השירים פרשה ד פסקה כא

באחד מעיניך בהקמת המשכן שנאמר (במדבר ט') וביום הקים את המשכן

באחד ענק מצורוניך זה משה המעולה בשבטים.

[107] רש"י שיר השירים פרק א פסוק ב

ונאמר דוגמא שלו על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים ואותם דודים עודם ערבים עליהם מכל שעשוע ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה ומחלים פניו לקיים דברו וזהו ישקני מנשיקות פיהו:

בית הלוי על שיר השירים פרק א פסוק ב

(בשה"ש פרק א) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. ופירש"י שכנסת ישראל מבקשת לה' שיגלה לה מצפונות התורה וסתרה. ובמדרש רבה (שיר השירים א יט) איתא כי טובים דודיך מיי"ן משבעים אומות. ויש להבין הביאור וההמשך בזה, והכוונה דהנה תורה שבכתב הרי כתובה ומונחת מסורה ביד ישראל גלויה לכל. ורק דישראל מבקשים שיגלה להם חידושי תורה שבע"פ הצפונה ורמוזה בהתורה שבכתב. וזהו שאמרה ישקני מנשיקות פיהו המשילה זאת לנשיקה שהיא מפה אל פה, דמלת פיהו פירושו פי שלי ופיו שלו דפיהו כולל שני תיבות פי הוא. ואמרו חז"ל (תמיד לב ב) היושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו, דכביכול יושב אצלו ומלמדו דעת ותבונה להבין אמרי בינה וכמו דאמר הכתוב (משלי ב) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, לא אמר הכתוב נתן לשון עבר רק אמר יתן לשון הוה ועתיד דבכל זמן שהאדם עוסק בתוה"ק אז נותן לו חכמה. וכן אה"כ (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן, דעוז הוא תורה. ובלא יגיעה ולימוד של האדם לא יתן לו דלא יגעתי ומצאתי אל תאמין (מגילה ו ב) ורק כשהאדם יגע ולומד אז הוא מלמדו וזהו שאה"כ (ישעי' נא) ואשים דברי בפיך. וזהו שממשל דבר זה לנשיקה מפה אל פה. והנה במ"ר פרשה כי תשא (מז א) על פסוק כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. בשעה שנגלה הקב"ה בסיני אמר למשה על הסדר מקרא ומשנה הלכה ואגדה אמר לפניו רבש"ע אכתוב אותה להם אמר לו איני מבקש ליתנה להם בכתב שגלוי לפני שעתידין המחריבים לשלוט בהם וליטול אותה מהם אלא המקרא אני נותן להם בכתב והמשנה וההלכה בע"פ שאם יבאו וישתעבדו בהם יהיו מובדלים מהם, וזהו שאמר הכתוב (הושע ח) אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו, אלא כתב לך זה מקרא כי ע"פ הדברים האלה זה משנה והלכה, כרתי אתך ברית ואת ישראל שהם מבדילין בין ישראל ובינם. הובא קצת דברי המדרש הללו בתוספות גיטין (דף ס'). למדנו דעיקר ההבדל היא הך דבעל פה. דשבכתב גם הם העתיקוה ומאמינים בה ורק שבעל פה הוא לישראל לבדם והם אינם יודעים ממנה ואין מאמינים בה. ועיקר השנאה ששונאים השונאים לישראל הוא רק משום הך דבע"פ. ובזה מובן מה דאיתא בריש מסכת ע"ז דלע"ל מניח הקב"ה ס"ת בחיקו ויאמר מי שעסק בה יבא ויטול שכרו מיד מתקבצין עובדי גלולים ובאין בערבוביא כו' ולבסוף יאמר להם כלום יש בכם מגיד זאת ואין זאת אלא תורה שנאמר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. דבתחילה כשרואין דמניח ספר תורה בחיקו סבורין דרק הך דבכתב סגי ומתקבצין גם הם דיש מהם שעסקו בה וישיב להם כלום יש בכם מגיד זאת דזאת נקראת תושבע"פ וכמו דאיתא בספר שערי אורה שער א' יעו"ש. וזהו שאה"כ (ישעיה נ"ט כ"א) ואני זאת בריתי דברית הוא תורה שבע"פ וכמו שאמרו חז"ל (גיטין ח) לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא ע"י תושבע"פ. ומשום הכי כתיב בה אשר שם משה לפני בני ישראל דניתנה לישראל לבד והיא בהסתר שלא בכתב. ובזה מבואר דברי המדרש איכה בפתיחה (אות ב) של א"ב השני כי מאסו את תורת ה' צבאות (ישעיה נה) זו תורה שבכתב ואת אמרת קדוש ישראל נאצו (שם) זו תורה שבע"פ. דשבכתב נקרא תורת ה' צבאות דהרבה צבאות ברא בעולמו כמה מיני אנשים וכולם יודעים אותה ולא הסתירה מהם והרי אדרבה נצטוו לכותבה בעבר הירדן על האבנים בשבעים לשון כדי שידעו ממנה כל העמים. ואמרת קדוש ישראל נקרא הך דבע"פ דהיא בהסתר שלא בכתב ונתנה לישראל לבד ואין לזר אתם ובה נתקדשו ישראל בקדושתם. וזהו שמבקשים ישראל ישקני מנשיקות פיהו שילמד לה הך דבעל פה והגם דעי"ז תהיה מובדלת ויגרום לה הרבה שנאה עם כל

זה רצוני בזה כי טובים דודיך מיין דאהבתך ודברי דודיך דהיינו דברי סופרים חביבים וטובים לי מאהבה של אחרים וכדברי המדרש הנ"ל:

[108] זוהר חלק ב דף ד עמוד א
ואלה שמות רבי (אלעזר) יוסי פתח ואמר (שיר ד יב) **גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום**, גן נעול דא כנסת ישראל, שהיא גן נעול, דאמר רבי אלעזר, מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות ולזמור, כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור. ונקראת גן, ונקראת כרם, מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור, כך ישראל, הדא הוא דכתיב (ישעיה ה ז) כי כרם יהו"ה צבאות בית ישראל, וכתיב (שם ב) ויעזקהו ויסקלהו וגו':

זוהר חלק א דף לב עמוד ב
כתיב (שיר ד יב) **גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום**, גן נעול, דכלא אסתים ביה, דכלא אתכליל ביה,
גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה.
כתב מהר"א אזולאי ז"ל ב"אור החמה" דף ל טור ג "גן, גל מעין הם ג' בחינות במלכות: גן מורה על ספירות המלכות שהם בחינותיה הנטועות בגן, במלכות, סתומות וכלולות בה. גל מורה על משך שפע הספירות העליונות הנכנסות בה. לגבי מעין לא מצאתי שכתב לנו מורינו ז"ל.

תיקוני זהר דף לט עמוד א
שכינתא תתאה, דאתקריאת ג"ן, כלילא מתלת וחמשין סדרין דאורייתא, ועלה אתמר **גן נעול אחתי כלה, גל נעול מעין חתום, חתום**.

תיקוני זהר דף עב עמוד ב
בראשית ברא אלהי"ם, ב' בינה **נקודה בהיכליה** הנעשית היכל לחכמה הנקראת "ראשית" הדגש הדומה לאות י רומז לחכמה והאות ב היינו בינה , **עליה אתמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום**, גן **איהו אורייתא דבכתב**, תפארת שהוא נעשה גן לבינה **דאיהו גן סדרים דאורייתא, גל איהו אורייתא דבעל פה**, מלכות ונקראת "גל" ע"ש שמגלה תורה שבכתב **ותרויהו ב מבראשית, מעין חתום** דא ראשית חכמה שהיא בדמות **נקודה בהיכליה**. בבינה. ע"פ ה"מתוק מדבש" דף תשס"א

זוהר חלק א דף סג עמוד א
פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י ל) **צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות, האי קרא אוקמוהו חבריא, אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר, צהלי קולך בת גלים, ברתיה דאברהם אבינו, הכי אוקמוה, בת גלים, כדכתיב** (שיר ד יב) **גל נעול, גלים,** אינון נהורין דמתכנשי ואזלי, ועאלין לגווה ומליין לה, **כדכתיב** (שם יג) **שלחיך פרדס רמונים.**

[109] שער הכוונות - דרושי יום הכיפורים דרוש ה
הענין הוא בסוד **גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום** והענין הוא כי מפחד החיצונים שלא יתאחזו שם לב' טעמים: האחד הוא לפי שהנקבה כולה דינים אשר החיצו' אין להם אחיזה אלא בדינין. ועוד לפי שרחל היא העשירית התחתונה שבכל עולם האצילות ולכן היה יכולת אל החיצונים להתאחז ביסוד שלה שהוא פתחה של רחל שמשם יוצא כל השפע בסוד לפתח חטאת

רובץ ולכן הוצרך להנתן ביסוד ההוא שבה חותם אחד לשמור המקום ההוא מן החיצונים שלא יכנסו שם כדרך כל האדם השומר איזו דבר ע"י החותם הנחתם בו וזמ"ש
גן נעול אחותי כלה כי זאת הכלה הנקרא רחל היא נעולה והמעיין שבה שהוא היסוד הממשיך מ"נ הוא חתום ע"י חותם אחד כדרך הכלה דאוגדת פתחה לבעלה לבל ישלוט שם זר בה עד שתזדווג בבעלה בעת ליל ח' עצרת כנ"ל. והנה החותם הזה ניתן ביסוד שבה מן אימא עצמה מנה"י שבה כמו שיתבאר ולכן נקרא חותם לכמה טעמים האחד הוא אותיות תחום לרמוז כי הוא תחום הקץ וסיום המלכות ועד שם יכולים החיצונים להתאחז ומן התחום ההוא ולפנים אינם יכולים לכנם והב' הוא כי הוא אותיות חמו"ת ר"ל כי אימא עילאה היא אימא דז"א בעלה של רחל ונמצא כי היא חמותה ובא לרמוז כי חותם זה נעשה בה מן נה"י דאימא הנק' חמות שלה. והג' הוא לסיבה הנ"ל כי זהו כעין החותם הנחתם באיזה מקום לשמרו שלא יגעו בו זרים. והד' הוא כי הוא אותיות חומת כי הוא כעין חומת העיר העשויה לשמירה כדי שלא יכנסו בתוכו זרים. וההי' הוא כי כמו שהחותם אינו העיקר רק הטבעת שבו חותמין על השעוה אבל החותם הנחתם והנרשם בשעוה אינו דבר ממש רק דמות ותמונת הטבעת כך היסוד והמלכות של הנקבה אינם כמו שאר הספירות שבה לטעם הנ"ל כי הנה שאר ספירותיה יש להם על מה שיסמכו בנה"י דז"א חוץ מן היסוד והמלכות אשר בה אשר אינם רק הארה בעלמא וחותם הנחתם בהם מן ספי' הא' כנודע כי היסוד נק' כ"ל לפי שבו מתקבצים כללות כל האורות העליונות ואינם הארות בפני עצמם כי הנה ה"ג לבדם הם ומתפשטים בחסד עד הוד שבה וכללות חותם הנחתם מן הארתם הוא הניתן ביסוד וכעד"ז במלכות כי היא מן הארת חותם היסוד נחתם חותם ב' גרוע מן הא' וניתן במלכות שבה כי לכך נקרא כל"ה כ"ל ה' כי בה מתקבצים כללות הארות עליונות שביסוד שבה. והנה בטעם ה' הזו יתבאר משז"ל ד' דברים צריכים חותם בתוך חותם וסימנם חבי"ת ואין אנו בביאור ארבעתם זולתי ענין אות י' של חביות שהוא יין. והענין הוא כי ה"ג שביסוד שבה נקרא יין וצריכין חותם ע"ג חותם לשמור מן החיצו' כי אין החיצו' נאחזים אלא בגבורות לפי שהקלי' הם שמרי היין כנודע. והנה ב' החותמות הם אלו א' ביסוד שלה אשר הוא נעשה מהארת כללות האורות שבה' קצוות הגוף וזהו חותם הפנימי ועליו יש חותם יותר חיצוני והוא המלכות שבה הנעשה מהארת כללות כל האורות שביסוד ונמצא כי חותם הב' הארתו גרועה מהארת החותם הא' כי ממנו נחתם. ובערך שיש מן האורות שבגוף אל חותם היסוד כך יש מחותם היסוד אל חותם המלכות שבה והרי זו כדמיון הטבעת החותם צורתו ע"ג השעוה וחזרה השעוה להיות כדמיון הטבעת ובלי ספק כי חותם השעוה הוא תולדות הטבעת והוא גרוע מאד ממנו. ואח"כ נותנים דיו שחורה על החותם הנחתם בשעוה עצמה ובה חותמים חותם ב' ע"ג הקלף והנייר ונמצא כי חותם הנייר היא תולדת חותם השעוה ודבר זה נאמר בהקדמת התיקונים בענין שינוי ד' עולמות אבי"ע בענין מראות יחזקאל. ודע כי חותם היסוד נקרא ציון וחותם המלכות נקרא ירושלם כנודע כי היסוד נקרא נקודת ציון שהוא יותר רחמים מירושלם שהוא דין כנזכר בספר הזוהר וז"ס חומת בת ציון הורידי כנחל דמעה כו' ועל חומתיך ירושלם הפקדתי שומרים כו' כנ"ל כי חותם הם אותיות חומת ונמצא כי יש חומת ציון וחומת ירושלם והם סוד חותם בתוך חותם הנזכרים בדברי רז"ל. והטעם הששי יתבאר לך במה שנבאר לך ענין החותמות האלו מה עניינם ומהיכן נמשכין:

[110] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק ג

שלחייך פרדס רמונים. פירוש **שלחייך** הנהרות השלוחים אליך הם עושים אותך **פרדס רמונים שאת מלאה כפרדס של רמונים כאמרם ז"ל מלאים מצות כרמונים** (מדרש אגדת בראשית פרק פ).

[111] כתבי הגרמ"מ משקלוב - ביאור משנת חסידים - דף קנו
וכל פרי מגדים הוא ממג"ד, סוד יקו"ק אהי"ה, או"א. "מגד" גימ' 47 גימ' 21+26 הנ"ל.

[112] רמב"ן על שמות פרק ל פסוק לד
כפרים עם נרדים, להביא נטף ושחלת וחלבנה שהם שרפים, כי כפרים מן וכפרת אותה (בראשית ו יד), **שרף נדבק.**

[113] כתב בספר "קהילות יעקב" להרב החוזה ז"ל ערך "נרד"
י"ל על השכינה שירדה למטה. וזהו "נרדי" ירידת האור שירד מאתי. פירוש נוסף: כתב בזוהר פרשת אחרי שהוא ביסוד וכ"כ בספר הפרדס שער מהות והנהגה וי"ל "נרד" גימ' יוסף כזה : יוד ואו סמך פה וי"א אותיותיו. גם "נרד" גימ' זה יסוד דנוקבא כמו שכתוב שם "נרדי" דא ים בתראה.

[114] זוהר חלק ב פ' תרומה דף קלב עמוד א
ואצטריך לאכללא לה בתליסר מכילן דרחמי עלאי, וצריך לכלול את המלכות מי"ג מידות הרחמים העליונות (שהם כנגד י"ג ספירות שיש בבריאה ע"י עליית ג"ר של היצירה לבריאה, כמבואר בשער הכוונות דף י"ג ע"ב ובדף י"ח ע"ד והם כנגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א דיצירה כמבואר בסידורי האר"י ז"ל) **דמנהון אתברכת,** שמהם המלכות מתברכת **ואינון תליסר בוסמין עלאין,** והם י"ג בשמים עליונים **כמה דאת אמר** שנאמר
נרד וכרכום קנה וקנמון וגו', והכא אינון, שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עוז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, קדושה, הא תריסר, ולבתר לחברא לה בהדייהו, ולבסוף לחבר אותה עימם ולומר ומלכות הא תליסר, בגין דאיהי מתברכא מנייהו.
בבאור י"ג הבשמים מצאתי מספר שיטות:

1. **שיטת הרמ"ק והרא"ג** (הובאו בבאור "מתוק מדבש" דף שנט) **נרד, כרכום, קנה, קינמון, עם כל עצי לבונה, מילת "כל" לרבות, מור, אהלות, עם כל ראשי בשמים, מילת "כל" לרבות, ריח אפיך כתפוחים, חכך כיין הטוב והדודאים נתנו ריח.**
2. **סידור רבי אשר:** (שם)

נרד	שיר	אל
וכרכום	ושבחה	רחום
קנה	הלל	וחנון
וקינמון	וזמרה	ארך
לבונה	עז	אפים
מור	וממשלה	ורב חסד
ראשי	נצח	ואמת
בשמים	גדולה	נוצר חסד
מעין גנים	וגבורה	לאלפים
באר	תהלה	נושא עון

מים חיים	ותפארת	ופשע
ונוזלים	קדושה	וחטאה
מן לבנון	ומלכות	ונקה

115 זוהר חלק ב דף קיז עמוד א

והכי צלותא סליקת באלין שבעה בוסמין, דאינון (שם ד יד) נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים, בההוא זמנא דצלותא הכי סליקת, מקטרת מר וכו', הקדוש ברוך הוא שאיל עלה, (שם ג ו) מי זאת עולה מן המדבר וגו' מקטרת מר ולבנה וגו'.

זוהר חלק ב פרשת תרומה דף קלב ע"א

כיון דמטי בר נש לישתבח, נטל קודשא בריך הוא ההוא כתרא ושוי ליה קמיה, וכנסת ישראל שריאת לאתתקנא למיתי קמי מלכא עלאה. ואצטריך לאכללא לה בתליסר מכילן דרחמי עלאי, דמנהון אתברכת, ואינון תליסר בוסמין עלאין, כמה דאת אמר (שיר ד יד) נרד וכרכום קנה וקנמון וגו', והכא אינון, שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עוז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, קדושה, הא תריסר, ולבתר לחברא לה בהדייהו, ולומר ומלכות הא תליסר, בגין דאיהי מתברכא מנייהו. ועל דא אצטריך בשעתא דאתכלילת בינייהו, לשוואה לבא ורעותא בהאי, ולא לישתעי כלל, דלא לפסוק בינייהו.

116 זוהר חלק א דף קלה עמוד ב

פתח ואמר (שיר ד טו) **מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון**, האי קרא אתמר, אבל הא אוקמוה,

מעין גנים דא אברהם,

באר מים חיים דא יצחק,

ונוזלים מן לבנון דא יעקב,

באר מים חיים דא יצחק, היינו דכתיב וישב יצחק עם באר לחי ראי, ומאי באר דא שכינתא, לחי דא חי העולמים, צדיק חי העולמים, ולית לאפרשא לון, חי הוא בתרי עלמין, חי לעילא דאיהו עלמא עלאה, חי לגבי עלמא תתאה, ועלמא תתאה בגיניה קיימא ונהרא, תא חזי סיהרא לא אתנהירת אלא כד חזיא ליה לשמשא, וכיון דחזיא ליה אתנהיר, ועל דא האי באר לחי ראי ודאי, וכדין אתנהרא וקיימא במיין חיין, לחי ראי, בגין לאתמליא ולאתנהרא מהאי חי.

זהר חדש פרשת חקת מאמר וישלח - הנחשים השרפים

ותא חזי, כמה היא עילאה חילא דתיובתא על כלא. בגין דכד בר נש תב קמי מאריה, כדין **באר מים חיים** אתמלי, ונפקין מבועוי לכל סטרין, ולכל שבטא ושבטא נגיד ליה בתרי עשר תרעי, לאשקאה חיון זעירן עם רברבן:

תיקוני זהר דף פז עמוד א

ורזא דמלה **מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון**,

מעין דא חכמה כתר איהו אמון מופלא, דבעא לנטעא אילנין בגנתא, אסתכל בכל גנתא ולא אשכח תמן מבועא דמיא, מה עבד, אמר אפיק מעין, ולבתר אטע גן, ואתרבי אילנא, ובגין דא **מעין גנים**, בקדמיתא אדכיר מעין ולבתר גנים, ודא ג"ן סדרים דאורייתא, וכמה דאית גן לתתא הכי אית ג"ן לעילא, והאי מעין איהו במוחא, גופא, ענפין דיליה דרועין ורגלין,
ונוזלים מן לבנון דא לבא (נ"א לבנ"ה) דאיהי דל"ת דלה בגלותא, ועלה אתמר יזל מים מדליו:

ספר פרדס רמונים - שער כג פרק ב
ובזוהר פ' תולדות (דף קל"ה ע"ב) נראה שנקרא באר מים חיים המלכות מצד הגבורה.

[117] ספר פרדס רמונים - שער ד פרק א
ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי אמר ליה סימנא לזווגא דיחודא מניין. א"ל ברי אע"ג דאוקימנא מלין לכל סטר וסטר ואתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך והכי הוא כעין סחרא דמדבחא דתנן בא לו לקרן דרומית מזרחית צפונית מערבית דרומית וכו'. וצריכין אנו לבאר השאלה והתשובה. ובזה יתבאר כוונתנו בעה"ו. סימנא לזווגא, פי' האיך ישפיע האדם לראש צדיק ואיזו מדה מקבלת קודם חברתה היאך הוא סדר היחוד. והשיב ר"ש כי צריך האדם ליחד קודם מזרח שהוא ת"ת בדרום שהוא חסד כי הוא מדת רחמים אבל לא כ"כ כמו החסד בעבור שמדת הדין נשפעת שם שהיא צפון שנאמר (ירמיה א יד) מצפון תפתח הרעה, ואח"כ צריך ג"כ מזרח בצפון כי היא מקבלת משניהם, אח"כ צריך להדביק אשה בבעלה דרך מדת הדין שהיא מקבלת קודם מצפון דרך מזרח, ואח"כ צריך ליחד אותה בדרום דרך מדת הרחמים כדי שלא תפרד מן המים העליונים ותהיה מדת הדין הקשה. ובעבור כי השכינה מקבלת באחרונה ע"כ אמרו כי השכינה במערב ר"ל כי שם מתערב השפע והברכה מדת הדין והרחמים ואז נמצאו הברכות למעלה ולמטה. ומצאתי סמך לזה הסדר בענין היחוד הכתוב
עורי צפון ובואי תימן וכו', ותראה האיך פי' כאן כי הגן שהוא נמשל לשכינה מקבל קודם מן הצפון ואח"כ מדרום שנא' עורי צפון ובואי תימן, והפיחי גני ר"ל להמשיך הברכה אל הגן היבש ולהשקות אותו מימי התשובה והרחמים. וכל ההשפעה וההמשכה הזאת כולה באה מאת הבורא ית' בהתפשטות עלת העלות במדות שקורא היחוד והוא האצילות כאשר פירשתי למעלה. ובעבור תהיה בקי בפאות אמר נקט סימנא וכו'.

[118] זוהר חלק ג דף ג עמוד ב
רבי חייא פתח ואמר, (שיר ה א) **באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי** וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה, כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו רעים, מאן דמזמן לאחרא, כד מזונא מתתקן קמיה, בתר דאיהו אכל היאך יזמין לאחרא? אלא זכאין אינון ישראל דקב"ה בעא לדכאה להון, ואתרעי בהון מכל שאר עמין, ומדאתרעי בהון, בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא. תא חזי (ס"א בתר דאתעבד משכנא), ביומא דאתקם משכנא לתתא, בההוא יומא אתתקם משכנא אחרא לעילא עמיה, דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקודשא בריך הוא הוה. כיון דאתקם משכנא, מה כתיב, (שם לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד, כד חמא קודשא בריך הוא כך, אמר, ומה, על ידא דמשה אתקם, ואיהו לבר, מיד ויקרא אל משה, אמר ליה, משה, חנוכא

דביתא במאי הוה, בסעודתא, אדם כי יקריב מכם קרבן ליהו"ה, הדא הוא דכתיב **באתי לגני אחותי כלה** וגו',

דבר אחר **באתי לגני**, דא גן עדן דלעילא,

אחותי כלה, דא כנסת ישראל, דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין בההוא גן עדן, בגין דאתברכו כלהו משקיו דנחלא, ואתקשרו כל חד בחבריה, הה"ד **"אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי"**, כלהון אתשקיין ואתרוו ממבועא דנחלא.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אינון דלתתא, וכלהו ענפין, כלהו אתברכו ואתזנו כד אלין אתברכו לעילא, ובמה מתברכאן ומתבסמאן כלהו, בריחא דקרבנא.

תא חזי, בשעתא דנחתת כנסת ישראל לאשרהא דיורהא בארעא, קודשא בריך הוא אמר ליה להאי קרא, בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלהו עלמין, ואתבסמת היא לנפקא מינה ברכאן לכלא, דכד אלין שית אתברכאן, כדין כלהו עלמין אתברכאן כחדא לתתא, ומתברכאן לעילא, (ס"א וכנסת ישראל), וישראל אתברכו מכלהו.

דבר אחר, **באתי לגני אחותי כלה**, רבי יצחק אמר, לא אזדווג קודשא בריך הוא (ס"א ישראל) בכנסת ישראל, אלא בזמנא דאלין שית אתרוון משקיו דנחלא דלא פסק.

רבי יהודה אמר, **אכלו רעים שתו ושכרו דודים**, אלין כל מארי דיבבא ויללה, דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא, דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא, ואימתי אכלי כלהו, בשעתא דמלכא אתחדי, ועל דא מלכא אתחדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא, לבתר כלהו אכלן וחדאן.

רבי אבא אמר, **אכלו רעים שתו ושכרו דודים**, אלין אינון שית דקאמרן, ואלין אינון דכתיב בהו (שיר א ד) הביאני המלך חדריו וגו', שתו ושכרו, מההוא יין דרוי לכלא.

רבי אלעזר אמר, כל אינון דלתתא, דכיון דאינון שית אתברכאן, כלהו דלתתא מתברכאן.

רבי שמעון אמר, כלא שפיר, אבל רזא דמלה, "**אכלו רעים**" לעילא,

"**שתו ושכרו דודים**" לתתא.

אמר ליה רבי אלעזר, מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא, אמר ליה יאות שאילתא, דא אתר עלאה, דאינון באחדותא, בחדוותא, דלא מתפרשין לעלמין, אלין אקרון רעים, הדא הוא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן, ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין, ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא.

שתו ושכרו דודים, אלין אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען, והא אוקימנא. תא חזי, באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה, מאי טעמא, מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא, ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא, כתיב בהו אכילה, ובאינון תתאי דבעיין שקיו, כתיב בהו שתיה, דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא, ועל דא באלין אכילה, ובאלין שתיה, אלין רעים ואלין דודים. אמר ליה רבי אלעזר, אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תתאי, אמר ליה, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתכחין תדיר, אקרי דודים, ואינון דמשתכחי תדיר, ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים, ועל דא אלין דודים ואלין רעים, אלין ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא לזמנין, ודא הוא שלימותא דכלא, בגין דתתברך כנסת ישראל, וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

רבי חזקיה, אוקים האי קרא בקרבנין, בגין דאינון סעודתא דמלכא לקרבא קמיה, ומתהניין מיניה מאריהון דדינין, ומתבסמן כלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

רבי אחא, אוקים האי קרא בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא, דאשתכחו ברכאן וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה, וכדין אשתלימו (ס"א אשתכחו) ישראל לתתא, ואתאחדו ביה:

זוהר חלק ג דף ג עמוד ב
רעיא מהימנא:
פתח ואמר **באתי לגני אחותי כלה**, איהי מלכות אדנ"י,
אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם, דאתמר עליה (שה"ש ד ו) אלך לי אל הר המור,
עם בשמי, דא נצח דרגא דאהרן, דכתיב ביה (שמות ל כג) ואתה קח לך בשמים ראש, ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא, ורזא דמלה (תהלים טז יא) נעימות בימנך נצח, ואינון תרין ברכאן לקבליה, חד מגן אברהם, ותניינא עבודה דהוא רצה.
אכלתי יערי, דא גבורה פחד יצחק,
עם דבשי, הוד דרגא דדוד, והיינו דרועא שמאלא עם ירכא שמאלא.
שתיתי ייני עם חלבי, גוף ובריתי, יעקב עם שלמה.
לבתר **אכלו רעים שתו ושכרו דודים**, י"ב שבטים בי"ב ברכאן, תוספת ברכת המינין, מאן אכיל לה, ההוא דאתמר ביה באתי לגני אחותי כלה. ואית דפליג לון ברזא אחרא, אריתי מורי עם בשמי, גוף ובריתי, יערי עם דבשי, שוקא ימינא עם שמאלא, ייני עם חלבי, דרועא שמאלא בימינא, דאינון ייני גבורה, חלבי חסד.

שער הפסוקים - ספר שיר השירים
באתי לגני אחותי כלה וגו':
כבר ידעת, כי ש"ך ניצוצי דינים, אשר שרשם הם ל"ב נתיבות חכמה, בסוד ל"ב אלהים דמעשה בראשית, כל אחד כלול מעשרה, הרי ש"ך. והנה כאשר ישראל זכאין, גורמים שאו"א יזדווגו יחד בזווג העליון, הנקרא בלשון אכילה, כמה שאמר הכתוב אכלה ומחתה פיה. והנה הם נקראים רעים, כמ"ש בזוהר באדרא זוטא, ואז ע"י זווגם, שהם הם בחינת שרשי הדינים, כי מהם יצאו מן או"א כנזכר, אז גם הש"ך דינים עצמם, שהם בגימטריא ג"כ כמספר רעי"ם, הם נמתקים ע"י שרשם, שהם או"א, ואינם יורדים למטה:
וכבר נתבאר בזוהר ויקרא, כי רעים לעילא, ודודים לתתא. והענין הוא, כי רעים הוא זווג או"א, לפי שידעת, כי אימא נקראת גבורות, והיא ארץ אדום, שבה מלכו המלכים של אדום, וממנה יצאו, כי אימא דינין מתערין מינה, אע"ג דלאו איהי דינין. ואלו המלכים הם בסופה, תחת בחינת המלכות שבה. וכבר הודעתיך, כי אלו השבעה מלכים, הם סוד ש"ך דינים, הנודעים בשם ש"ך ניצוצין, שהם סוד נער כנודע, וע"י התעוררות אלו הש"ך ניצוצין, מתחממת אימא לסוד הזווג, ולכן נקראים רעים שהם בגימטריא ש"ך, כי על ידם מזדווגת:
ואמנם דודים, הם זווג זו"ן, וזווגם הוא בסוד ג' אותיות די"ן מן אדנ"י, והוא בגימטריא דודים. כי ע"י ג' אותיות דין הנזכר, נעשים דודים ומזדווגים:
וכבר הודעתיך, כי דין עצמו, הוא בחינת ש"ך ניצוצין, כי ה' גבורות הם, וכל אחת נקראת דין, וה' פעמים די"ן, הוא ש"ך. ואמנם מן ה' פעמים די"ן שבש"ך הניצוצין, אין במלכות רק דין אחד בלבד, שהוא חלק החמישי שבהם, ונרמז בשם אדנ"י. ואות אל"ף היתירה, הוא רמז אל שם אהי"ה,

המבסם הדין הזה שבה. גם דודים ע"ה, הוא בגימטריא אדנ"י, לרמוז, כי זה הוא בענין הזווג זו"ן, הנקרא אדנ"י:

[119] ספר לקוטי תורה - שיר השירים

אכלו רעים כבר ידעת כי מציאות ש"ך דינים שבמלכות נמשכין לה מסוד ל"ב נתיבות חכמה כל אחד כלול מי' עולה ש"ך. והנה כשאו"א מזדווגים ומשפיעים לה אז מתמתקים ש"ך דינים אלו לכן נקראו או"א רעים כי רעים גימ' ג"כ ש"ך וז"ס באתי לגני ר"ת ל"ב פי' שמצאתי ל"ב דינים תקיפין אך אכלו רעים שיזדווגו או"א כי זווג נקרא בלשון אכילה "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" "קראן לו ויאכל לחם" ואז הש"ך דינים מתמתקין ונקראו רעי"ם:

אכלו רעים דע כי רעים הם סוד זווג או"א והנה כבר ידעת כי הז' מלכות ששלטו בארץ אדום שהוא בינה דנפקי מינה המלכים ומינה דינין מתערין והם בסיומא תחת המלכות שבה ואמנם מלכים אלו הם סוד הש"ך ניצוצין שהם סוד נע"ר כמבואר אצלינו והנה ע"י התעוררות הדינין אלו מתחממת הבינה לכן רעים גי' ש"ך. אך זווג תפארת ומלכות הם בסוד אותיות דין שבאדני, וכבר הודעתיך, כי הוא עצמו סוד הש"ך ניצוצין, שהם דינים, כי ה"פ דין הוא ש"ך. אך במלכות יש בה החמישית שהוא דין זהו א' דין א' לבד שנרמז באותיות אדנ"י כי אלף שבה רמז אל שם אהיה המבסם דינין שבה והנה "שתו ושכרו דודים" הם תפארת ומלכות בסוד דודים שהוא גי' דין כנ"ל. גם דודים ע"ה גי' אדני לרמוז שהוא זווג תפארת ומלכות:

[120] תיקוני זהר דף קו עמוד א

אדהכי הא סבא קא נחית פתח ואמר **אני ישנה ולבי ער**, אני ישנה מרחימאי דאתרחק מני, **ולבי ער** כד אתיא לגבי, משל לכלה דהות נשואה לחתן, ואתרחק מינה, נפלת בבי מרעא, ואתכנשו כל אסיין לגבה, ולא הוו יכלין למנדע מרעא דילה, אסיא קרטנא הוה תמן דהוה אשתמודע בדפיקו, בעשרה מיני דפיקין דבעי לאסתכלא בהון אסיא, (ואולי הרופא הוא משה רבנו כמובא בכתבי הרמ"ע מפאנו - ספר יונת אלם מהדורא בתרא מכ"י - חלק א פרק מד "ואולם אדנינו משה דכתיב ביה בכל ביתי נאמן הוא ותמונת ה' יביט כפי שטתנו בזה למעלה הוא רואה ללבב ומבין מה שהיא רוחשת בלבה בסוד דפ"ק אחוריים של ע"ב כי הוא לבדו מגיע עד יסוד אבא המתלבש באימא זה מצד אחוריים וזה מצד פנים שכן פק"ד קס"א בגי' משה והוא מרגיש דפיקו דלבא כחוט השערה) לקבל עשר אצבעאן, ולא הוו אשתמודעאן במרעא דילה אלא הוא, דכמה משקין וריחין טבין מתפוחין, דאתמר בהון וריח אפך כתפוחים, וכמה משקין מעסיס רמונים הוו משקין לה אסיין אחרנין, ולא הוו מהניין לה, עד דאתא אסיא קרטנא אסתכל בדפיקו דילה, ואיהי אשתמודעא באסיא, ואמרת קול דודי דופק, ואיהו אמר פתחי לי, פתחי לאת י' דאיהי עשרה מיני דפיקו, קול דודי דופק דא ו' דפיק לתרעא, בשית פרקין דדרועין, ורזא דמלה ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש, בתר"י ש"ש, בתרין דרועין שית פרקין, וכלהו רמיזין במלת בראשית דאיהו בר"א שי"ת:

ועלייהו אתמר פתחי לי באת ב', פתחו לי שערי צדק, שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, ובגין דא פתחי לי באת ב', זה השער לה', ודא את ב' מן בראשית, אחותי באת א' מן בראשית, רעיתי באת ר' מן בראשית, יונתי באת י' מבראשית, תמתי באת ת' מן בראשית, שראשי באת ש' מן בראשית, נמלא ט"ל באלקי"ם, וביה איהי מליא"ה, באן אתר ביומא שביעאה דאיהו שתיתאה, ועל רישיה י' עטרה כלילא מעשרה, י' איהי טפה דאתמשכת מן מוחא לגבי אפיקי מים, ו' רוחא דנפיק מאזן שמאלא, רוח צפונית דהוה נפיק מאזן שמאלא דלבא, והוה מנשב בכנור

דדוד והוה מנגן מאליו, ועליה אתמר קול דודי דופק, דבקדמיתא אמרת ה' זעירא אני ישנה מן י"ק, עד דאתער ו' לגבי דאיהו רוח, ומיד קול דודי דופק בשית אתוון מן בראשית, דאינון לקבל שית תיבין דיחודא, ואינון לקבל שית יומי בראשית:

ועוד פתחי לי ביומא קדמאה דאיהי ימינא, דעליה אתמר פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, ידיך יודי"ך, דא י' דאיהו לימינא, אחותי ביומא תניינא דתמן ה', יונתי ביומא תליתאה דתמן ו', שראשי נמלא טל ביומא רביעאה, דאיהו כללא דיו"ד ק"א וא"ו דאיהו חושבן ט"ל, ודא איהו גופא וברית דחשבינן חד בחושבן, דאיהו וא"ו דסליק אחד, ו' עלאה עמודא דאמצעיתא, ו' תתאה צדיק, א' אחזי על תרוייהו דאינון חד:

קוצותיו אלין שית קצוות דאינון ה"א, שית פרקין דכלילן בתרין שוקין, דאינון יום חמישי ויום ששי, דעלייהו אתמר שוקיו עמודי שש,

רסיסי לילה דא שכינתא תתאה כלילא מיו"ד ק"א וא"ו ק"א, ואמאי אתקריאת לילה, דאיהי ליל שבת ליל שמורים, דאיהי ודאי לה', בהוציאו אותם מארץ מצרים. ועוד

אני ישנה במשנה,

ולבי ער באורייתא, דאתמר בה התאנה חנטה פגיה, דאינון תלמידי חכמים בל"ב נתיבות פליאות חכמה, בל"ב אלקי"ם דעובדא:

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

אני ישנה ולבי ער קול וגו':

הנה ר"ת 'פתחי 'לי 'אחותי, הוא פלא, כי הוא בחינת הנתיב העליון "אשר לא ידעו עיט", ונקרא פלא והוא סוד מפתח העליון, הפותח רחם האשה.

[121] תיקוני זהר דף לח עמוד ב

ובזמנא דההיא ם' סתימא אתפתחת, לא אתפתחת אלא בפיוסא, כמה דאת אמר **פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל**, והאי פיוסא לגבי ו' דאיהו מפתחא דסתים לה, ובגין דא פתחי לי ביומא קדמאה, למאן לאת י' דאיהי נקודה דקמ"ץ, כד אתפתחת אתפתחת בפת"ח דאיהו ו', כד סתים סתים בקמ"ץ, ואיהו י"ו טפה וזרע דאתמשך מניה:

ובגין דא

פתחי לי ביומא קדמאה לאת י' דאיהי נקודה דקמץ,

אחותי ביומא תניינא,

רעיתי ביומא תליתאה, דאיהו רעיא מהימנא, **יונתי** ביומא רביעאה,

תמתי ביומא חמישאה, תם עונך בת ציון, **שראשי** ביומא שתיתאה, דאתמר וישתחו ישראל על ראש המטה דאיהו יום הששי, **נמלא טל** ביומא שביעאה, דא טפה י' ודאי, ודא נקודה דאת ב':

ובגין דא זווגא דתלמידי חכמים משבת לשבת, לירתא ההיא טפה דאיהי חכמה, ט"ל תורה לבנייהו, ולאו למגנא אוקמוהו זכרונם לברכה, כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו:

[122] זוהר חלק ג דף קכח עמוד ב

בגולגלתא יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין דנטלין עלוי רגלין וסמכין עלוי ומהאי גולגלתא נטיף טלא להוא דלבר ומלייא לרישיה בכל יומא דכתיב

שראשי נמלא טל ומההוא טלא דאנער מרישיה ההוא דאיהו לבר יתערון מתייא לעלמא דאתי (דכתיב שראשי נמלא טל. מלאתי טל לא כתיב אלא נמלא) דכתיב כי טל אורות טלך אורות נהורא דחוורתא דעתיקא. ומההוא טלא מתקיימין קדישי עליונין. והוא מנא דטחני לצדיקייא לעלמא דאתי. ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין הה"ד ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. וחיזו דההוא טלא חוור. כהאי גוונא דאבנין דבדולחא דאתחזייא כל גוונין בגוה. הה"ד ועינו כעין הבדולח.

[123] תיקו"ז דף קו ע"א
רסיסי לילה דא שכינתא תתאה כלילא מיו"ד ק"א וא"ו ק"א, ואמאי אתקריאת לילה, דאיהי ליל שבת ליל שמורים, דאיהי ודאי לה', בהוציאו אותם מארץ מצרים.

[124] סתרי אותיות פרשת בראשית מאמר ספירת היסוד שבו'
ועל דא בשעתא דקב"ה זמין לגבה וישראל לאו אינון זכאין דאינון [יהון] פתילה לאנהרא. מה כתיב
פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם.
פשטתי את כתנתי אלין אינון כינויין דקאמרן דכלהו כד מתחברן אינון כתנתא דקב"ה וכד איהו זמין לגבה איהו אשתליל מכולהו לאתחברא בהדא וע"ד
פשטתי וגו' לאתתקנא ולמהוי זמין לאוטבא לדך ואת לא מתתקנא כדקא יאות השתא **איככה אלבשנה** ואתהדר ואסתלק מינה (נ"א מינך):
רחצתי את רגלי איככה אטנפם הא אסחית רגלי מההוא טינופא ומאי איהו בגין דכד אתתקנית ואזדמנית לגבך אעברית ההוא סטרא אוחרא מסאבא מקמי רגלי השתא איככה אהדר לשוייא ההוא טינופא לחפייא על מקדשא הואיל ואת לא זמינת בתיקונך לאתתקנא לגבאי, הכא אוליפנא דכד רוח מסאבא אתעבר מעלמא כדין אתרבי [נ"א אתדכי] כלא עילא ותתא [וכד כ"י זמינא לגבי קב"ה כדין זוהמא לא שלטא בעלמא וכולא אתרבי עילא ותתא] ועל דא
רחצתי את רגלי איככה אטנפם כמלקדמין:

ספר שערי אורה - השער השני - הספירה התשיעית
פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה, ופירוש פסוק זה: היה הקב"ה מתרעם על ישראל ואומר הרי פשטתי את כתנתי ממני, כל אותם הכינויים הנקראים כתנתי, כדי שלא יאחזו בשמי שרי עובדי גילולים, ונשארתי עם ישראל לבד; מדוע אתם חוטאים ורוצים שאחזור ללבוש אותן הכינויין ויתאחזו שרי עובדי גילולים בהן ויוליכו אתכם בגלות? לפיכך אמר 'פשטתי את כתנתי'. חזר ואמר 'רחצתי את רגלי איככה אטנפם', כלומר רחצתי את השכינה, הנקרא הדום רגלי, מטנוף ארץ העמים כשהוצאתי אותה מן הגלות שגלתה עם ישראל, והיאך אתם גורמין שאוליך אותה בגלות עמכם בארצות העמים ויטנפו אותה בטומאתם? וזהו סוד 'רחצתי את רגלי איככה אטנפם'. ואם כן התבונן, כשהלכו ישראל בגלותם לבש יהו"ה שלושים הכינויין שהן הכתונ"ת, ואז נתאחזו בו האומות, וזהו סוד: אלהים באו גוים בנחלתך (תהלים עט, א), ואז גלו לבבל, וזהו ויהי בשלושים שנה (יחזקאל א, א). או"י וו"י כשהשם נתלבש כל הכינויין והמלבושים וירדה שכינה לבבל, כאומרו 'ואנ"י בתוך הגולה על נהר כבר' נהר שכבר היה, מאותם היוצאים מעדן. כל זה בגלות.

אבל לעתיד לבוא, בהיות השכינה חוזרת למקומה, יפשוט השם כל אותן המלבושין והכינויין והכנפים, ואז יראו ישראל את השם לעין, וזהו סוד: ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך (ישעיהו ל, כ). כלומר, לא יכנף עוד, לא יתלבש עוד אותן הכינויים הנקראים כנפים, שבהן היה השם יתברך מתכסה ומסתתר מישראל ולא היו זוכין לראותו. וזהו סוד 'ולא יכנ"ף עוד מוריך'. מה כתיב בתריה? 'והיו עיניך רואות את מוריך', וזהו סוד: כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעיהו נב, ח), וכתיב ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה י"י קוינו לו (שם כה, ט), אימתי? בזמן שיפשיט י"י המלבושים והכינויים ויסיר הכנפים, וזהו פירוש 'ולא יכנף עוד מוריך'. ומניין שהכנפים הם מסתירות ומכסות? כתיב: ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה לאיש שתים מכסות להנה ולאיש שתים מכסות להנה את גויותיהם (יחזקאל א, כג) אמר בשתיהן לשון כיסוי. וכתיב: שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף (ישעיהו ו, ב). עפיפה וכיסוי באין כאחד. משנסתלקה שכינה ועשתה לה כנפים, הלכה לה ולא ראו אותה ישראל, וכתיב: וירכב על כרוב ויעף (תהלים יח, יא). זאת היתה אחת מעשר מסעות שנסעה שכינה, כדאיתא בראש השנה. נמצאת למד כי הכינויים שהם סוד הכנפים, והם סוד הכתנת שמתלבש בה שם יהו"ה יתברך. וכשמתלבש בכותונת אזי הוא נסתר ונעלם, ולפיכך אמר כמזהיר את ישראל: פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה (שיה"ש ה, ג), בסוד 'ולא יכנף עוד מוריך':

[125] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק כ
רַגְלַיִם וכן רַגְלַיִם הכל הוא במלכות והיא נקראת רגלים בסוד הבחינה התחתונה המתלבשת תוך הקליפה. בסוד רחצתי את רגלי איככה אטנפם (שה"ש ה ג) והיא פשיטת הנצוצות המתלבשת בקליפות. ובזהר פ' לך (דף פ"ו.) פי' כי המלאכים נקאים רגלים וז"ל מאן רגליו אלין מלאכין דאינון תחותוי דקב"ה כד"א ועמדו רגליו ביום ההוא וכו' עכ"ל. וקצת צודק עם מה שפי' לעיל דהיינו רגלי השכינה בחינתה עם הכחות [שלה]. אמנם רגלים הוא המתלבשת בנעלים וסנדלים הנעימים, כדפירשנו בערכם. וזה מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב (שם ז ב). כך נ"ל מהקדמת הזהר (וע' בתקונא ח"י דל"ד.):

[126] שער הכוונות - דרושי סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת
עוד צריך לכוין בענין רחיצת פי"ו במים חמין בע"ש והטעם הוא כי השכינה בימי החול רגליה יורדות מות ועתה רוחצת רגליה מאותו הטינופת שנדבק שם ועולים רגליה שהם הנה"י שבה במקום החג"ת ועד"ז נעשה בכל העולמו' בסוד רחצתי את רגלי איככה אטנפם אם אחזור להורידה במקום הקליפות. אח"כ צריך ללבוש בגדי שבת ודע כי מורי ז"ל הזהרני בענין זה שנאמר ונלע"ד שגם לכל בנ"א הוא צריך לעשות כן והוא שיזהר ששום מין מלבוש וכיוצא בו מכל מה שלבש האדם בימי החול אין ראוי ללובשו ביום שבת ואפילו החלוק של שבת אין ראוי ללבשו בימי החול כלל:

[127] זוהר חלק א דף פז עמוד א
לדוד ברכי נפשי את יהו"ה, בגין דרגיה קאמר, ומאי אמר ברכי נפשי את יהו"ה, את לאתקשרא בקשורא לעילא, וכל קרבי, מאן קרבי, אלין שאר חיון ברא דאקרון קרבים, כמה דאת אמר **ומעי המו עליו.**

ספר הפליאה - ד"ה כשעלה משה רבינו ע"ה בהר סיני

תרי"ג מצות כולם להוריד שפע **מן הא'** כתר **אל הת'** מלכות **וזהו מצות מעשיות צורך גבוה** וצורך אדם. אבל העליונים אע"פ שמבקשים ממין האדם מהאדם לעורר שפע וברכה מן הא', אוהבים לעלות אלא שאין להם רשות כענין

דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור וגו' **פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני.**

ספר עבודת הקודש - חלק ג פרק לט

עוד קבלו חכמי האמת כי בכסא הכבוד מקום חמישי מלמעלה למטה יש מקום חלול לקבל משם תפלת בעלי תשובה, והוא סוד **דודי שלח ידו מן החור**, כי דרך אותו חור נראית כעין יד שלוחה ופשוטה לקבל עטרת הקדושה והתפלה, והוא בסוד וידי אדם תחת כנפיהם ידו כתיב, ובערבי פסחים זה ידו של הקב"ה שהיא פרושה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מפני מדת הדין. ודרך אותו חור יוצא הדבור הכלול בעשר הקולות הידועות הרמוזות בשתי ההי"ן שהם שש מעלות לכסה וראש עגול לכסה, והמקום ההוא החמישי רמוז בה"א כסה בפסוק "מאחז פני כסה". (איוב כו,9) (וקשה לי, כיון שבנוסח שלפנינו כתוב "כסא")

ספר פרדס רמונים - שער כג פרק יט

קרבים פירש בזהר פרשת לך (דף פז.) בפסוק (תהלים קג א) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את וגו' וז"ל מאן קרבי אלין שאר חיון ברא דאקרון קרבים כד"א ומעי המו עליו עכ"ל. נראה שהוא מפרש הענין הזה על חיות הקדש. וקראם חיות ברא מפני שהם חוץ לאצילות ונקראים קרבים על שם שהם קרובים לאצילות והביא ראיה מפסוק

ומעי המו עליו כי מעים וקרבים הכל דבר אחד. וענין המו עליו הוא אל שאלתם איה מקום כבודו וכו' וזהו המו, פי' הומים ומשוררים. עליו, פי' בשבילו. כדרך החיות המשוררים לשכינה (וע' תקונא ו' דף י"ט ע"ב עניין המו מעי לו). קרבן נקראת השכינה מפני כמה טעמים. אחד מפני שבה מתקרבים כל הספיר' ומתקשרים ומתייחדים. ומפני כן נקראת אגודה כמו שבארנו בערכו. ועוד מפני שהיא קרבן המתקרב אל התפארת ולכן נקראת קרבן לה' מורה על ייחוד שניהם יחד תפארת ומלכות. ובהתקרב המלכות אל התפארת מתייחדים על ידה כל הספירות יחוד וקירוב גמור ולכן נקראת בלשון קרבן ע"ש הקירוב. פי' מציאות קירוב ויחוד אותיות יהו"ה שהם יחוד כל הספירות כן פירש בזהר בפר' ויקרא (דף ה'. ובפרשת צו דף ל"א ע"א):

ספר תיקונים חדשים - תיקונא ארבעין

ולכל היד החזקה דקב"ה בעי השתא לגלאה גילויא דא בעלמא. דכמה סטרין אחרנין הוו בעיין לקטרגא ולעכבא. עד דאתער קב"ה בתוקפיה ובעא ביה. בג"כ ולכל היד החזקה. דהשתא איהו זמנא דאתמר ביה בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וכו' (דברים ד ל) דס"א סתמת ארחין מכל צד. ועכ"ד קב"ה בקע בה בתוקפיה ובעא דיתגלי נהורא דא בעלמא. ורזא כשחר נכון מוצאו (הושע ו ג) כהאי שחר דבקע גו חשוכא ונפיק, הכי בקע קב"ה גו קליפין ואפיק נהורא. ואתמר ביה מי זאת הנשקפה כמו שחר (שיר ו י) מה השחר הזה יוצא ואפלה בורחת מלפניו, הכי בשעתא דבקע בקיעה דא גו קליפין, ס"א ערקת מקמיה ודאי ואתברת. ודא ולכל המורא הגדול, ואיהו המאור הגדול מסטרא דלגו. דמסטרא דלבר את המאור הקטן לממשלת הלילה (בראשיתא טו) דא גלותא, ודא

הלכה דאזלת בגלותא. אבל קבלה דאתקבילת ממלכא (עי' תיקו"ז תכ"א נ"ח ע"א) המאור הגדול לממשלת היום. וביה דודי שלח ידו מן החור (שיר ה ד) דכיון דבקע בקיעה דא אתגלי נהירו. כדין ומעי המו עליו, דכמה אינון דיתכנשון לאתקרבא למלכא בהאי חיבורא בשעתא דיתגלי להו. וכדין ס"א ערקת ואטמרת, עד דתתעבר לגמרי מעלמא. וכלהו תיקונין דאתתקנו לשכינתא יתגלון לזמנא דאתי. בג"כ היינו כחולמים (שם קכו א) דהא כדין יתחזון כמה תיקונין טמירין, דלא אתידעו ולא אתגלו, ויחמון כלא בהו כמאן דחמי חלמא דלא ידע מאי איהו:

[128] זוהר חלק ב דף כו עמוד א
רבי יהודה פתח, (שיר ה ה) **קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר** וגו',
קמתי אני לפתוח לדודי דא קלא, תא חזי כנסת ישראל כד איהי בגלותא, קלא אסתלק מינה ומלה אשתכך מינה, כמה דאת אמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, ואי אתער מלתא, מה כתיב **ודודי חמק עבר**, דהא קלא אסתלק מינה ופסקא מלה.

זוהר חלק ג דף רפו עמוד ב
כי מאהבת יי' אתכם הה"ד **פתחי לי אחותי רעיתי** מה כתיב קמתי אני לפתוח לדודי אמרו ישראל בעוד דהוינן זמינין למיעל לארעא ולקבלא אינון פקודי אורייתא על ידוי דמשה מה כתיב **ודודי חמק עבר** דכתיב וימת שם משה עבד יי'. בקשתיהו ולא מצאתיהו דכתיב ולא קם עוד נביא בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני דלא הוה דרא כדרא דמשה דקב"ה שמע לקליהון ועבד להו נסין ונימוסין כמה דעבד על ידוי. ר' יצחק אמר
קמתי אני לפתוח לדודי דא קב"ה ביומוי דמשה, דכל יומוי לא בעא דמלאכא ושליחא לדברא עמיה דכתיב אם אין פניך הולכים וגו'. זכאה חולקיה דמשה דקב"ה אסתכם לרעותיה. ודודי חמק עבר ביומוי דיהושע דכתיב לא כי אני שר צבא יי' ת"ח משה הוה שמע קלא קדישא דמלכא עלאה ולא אזדעזע וכ"ש מלאכא דלא בעא (ולא קבלי') בתר דשכיב מה כתיב ויאמר לא כי אני שר צבא יי' וכתיב ויפול יהושע אל פניו ארצה. עתה באתי ביומוי דמשה רבך אתינא ולק קבלני ביה שעתא ידעו ישראל שבחא דמשה בההוא זמנא בעו ישראל לקב"ה ולא אזדמן להו הכי כיומוי דמשה הה"ד בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו':

[129] ספר פרדס רמונים - שער כג פרק א
אצבעות היא בשתי פנים. האחד הוא י' אצבעות הם רומזות לי' ספירות כמו שפירשנו עניינם בשער י' ולא ט' בפ' א'. ועוד יש מציאות אחר כנדרש בס' הזהר (פ' בלק ד"קפו) כי חמשה בריחים הם ה' אצבעות והבריח התיכון הוא קו האמצעי ת"ת הוא אצבע אמצעי הגבוה מכלם כי ראשו מבריח מן הקצה אל הקצה וההי' אצבעות הם גדולה גבורה מצד א' שני בריחים או גדולה נצח. ושנים הנשארים מצד השני. ועצם כללות יד ימין הוא בחסד ויד שמאל בגבורה. האצבעות הם בידות כי כל א' כלולה מעשר כנודע. ובמלת אצבע אלהים פי' ר' משה בספר השם ז"ל כי האצבע א' מחמשה ביד והוא האצבע הפועל בכח אלדים לפי זה ביארו במלכות:

[130] שעה"כ דרושי חג הפורים דרוש א
והנה שורש נשמת מרדכי היתה מן ההארה ההיא ולכן על ידו היתה תשועת ישראל בזמן ההוא וזה נרמז בשם מרדכי ממש שארז"ל שהוא לשון מירא דכיא מ"ר דכ"י והוא תרגום מר דרור גם נקרא

מור עובר והענין הוא כי ההארה הגדולה ההיא היא מר דרור זך ונקי בתכלית העוברת מפי יסוד דנוקבא ולחוץ וז"ס פירוש **וידי נטפו מר** כו' עובר.

[131] זוהר חלק א דף ג עמוד ב
גו אינון תרעין אית מנעולא חדא, וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה, ולא אתרשים אלא ברשימו דמפתחא, לא ידעין ביה אלא ההוא מפתחא (ס"י, דפתחא) בלחודוי.

שער מאמרי רשב"י - מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית

"גו אינון תרעין אית מנעולא חדא וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה" וכו'
רצה לומר גו אינון תרעין שהם מ"ט שערים יש מנעול אחד והוא סוד יסוד שבה שהוא נקודת ציון שבבינה דז"א וחד אתר דקיק הוא הרחם ופתח שבו והמפתח הוא היסוד הפותח ועושה אותה כלי כי עד עתה היה פתחה סתום וזמ"ש ולא אתרשים אלא ברשימו דההוא מפתח' כי הוא העושה אותה כלי ופותחה ומבשרנו נחזה אלוה וכמו שיסוד תחתון כולל שית כד"ת שוקיו עמודי שש דכליל שית בקרטופא כחדא כי יסוד עליון כליל שית תרעין ולפיכך נקרא ברא שית על רזא דנא אמר בראשית ברא אלהים ונמצא לפי זה שבינה עליונה היא מתלבשת ונגלית בדעת תחתון שבחכמה קדומה שהוא דעת עליון שבאבא ומשם ירדה לבינה דבז"א בסוד דעת שבבינה שבז"א:

[132] ספר תיקונים חדשים - תיקונא תלתין וחד
ולכל היד החזקה בזמנא דפורקנא דכדין יתחדתון קטרין לאתקשרא עמא קדישא בשרשיהון כדקא יאות. אי תימא קטרין חדתין. לאו הכי אלא חדתותא דקטרין. ורזא דא ברית דגזר בהדייהו כד נפקו ממצרים, ויגזור בהדייהו לזמנא דאתי. ודא יד החזקה, דבה אתגזרו ישראל במצרים לאעברא ערלה מינייהו. לבתר אתקשרו בשרשין עלאין, בזמנא דאתיהיב לון אוריתא, דאתמר ביה **נפשי יצאה בדברו** לאתדבקא במלכא. ובג"כ כתיב (שמות יט ד) אתם ראיתם אשר עשיתי וכו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם וכו'. דהא לא יכילו ישראל לאתדבקא במאריהון בדביקותא שלים עד דאתגלי עלייהו ושמעו קליה. בג"כ אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, דא ברית קדמאה דיהיב להו במצרים. כיון דשמעו קליה אתדבקן ביה כל חד כדקא חזי. מתמן ולהלאה (שם כ יט - כ) אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם לא תעשון וכו', דהא כיון דאתקשרו ענפין בשרשייהו, מתמן ולהלאה לא יהא מאן דאפריש לון, ולא יהא מאן דייקום בינייהו. בג"ד לא תעשון אתי וכו':

[133] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ה - המשך רמז תתקפח
קמתי אני לפתוח לדודי, אמר הקב"ה קיימתי עמידת זקן תחלה ואתה פה עמוד עמדי.
וידי נטפו מור במתן תורה נתמלא כל העולם כלו בשמים.
ואצבעותי מור עובר להיכן עבר, גנזו הקב"ה לצדיקים דכתיב
על כפות המנעול.
פתחתי אני לדודי כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.
ודודי חמק עבר שהקול מתעלם מהם ושומעים אותו מארבע רוחות ורצין כנגדו. **נפשי יצאה בדברו**, בדבור ראשון יצאה נשמתן של ישראל.
בקשתיו ולא מצאתיו בעגל.

קראתיו ולא ענני במרגלים.

[134] זוהר חלק א דף פא עמוד ב
כד האי רוח נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא, דאדם ואבהן תמן, אינון יהבין לה פנקס **סימנא**, שה"ס מיתוק מלכות בבינה (לפי באור הסולם שם) **ועאלת לגבי גנתא דעדן, קריבת תמן** ואשכחת כרובים וההוא להט החרב המתהפכת, אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא דחיין לה לבר, ויתבא תמן כל ההוא זמנא דיתבא, מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא, ובריש ירחי ושבתי כד בעאת לסלקא, צדיקייא דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנא, וסלקת בההוא עמודא, ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם, אי זכאה פתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחיין לה לבר, תבת לגנתא ואמרה, (שיר ג ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ד"א, מינה), שומרי החומות, אלין אינון נטרי חומות ירושלם.

[135]
זוהר חלק א דף רמב עמוד א
בנות ירושלם, אלין אינון נשמתהון דצדיקייא, דאינון קריבין למלכא תדיר, ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא.

[136] זוהר חלק א דף קכב עמוד א
אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב "**השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני**", אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה, השבעתי אתכם בנות ירושלם, הנשמה אומרת לאותם הנשמות הזוכות ליכנס לירושלים של מעלה, והם הנקראות בנות ירושלם, על שזוכות ליכנס שם, ולפיכך הנשמה אומרת להם, **השבעתי אתכם בנות ירושלם, אם תמצאו את דודי** דא קודשא בריך הוא. רב אמר זה זיו אספקלריאה של מעלה,
מה תגידו לו שחולת אהבה אני, ליהנות מזיו שלו ולהסתופף בצלו, רב הונא אמר,
שחולת אהבה אני, אותה התשוקה והכסוף שכספתי בעולם על הכל [הבל] לפיכך אני חולה, רבי יהודה אמר זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף.

[137] תיקוני זהר דף לד עמוד ב
והיא משבחת לקודשא בריך הוא מעילא לתתא, ראשו כתם פז, עיניו, לחייו, שפתותיו, ידיו, שוקיו, זכאה איהו מאן דסליק צלותא בכל אתר ואתר (נ"א בכל אבר ואבר) בתקונא דא (נ"א חזור לעיל ת"ח אם בר נש סליק):

[138] רש"י שיר השירים פרק ה פסוק י
דגול מרבבה - נדגל בחיילות הרבה רבים חיילותיו רבבות הרבה קרויין רבבה שנאמר (יחזקאל יז) רבבה כצמח השדה נתתיך:

ספר ביאורי אגדות (אפיקי ים) - מועד דף קטן דף טז ע"א
ור' אבהו אמר **דגול מרבבה** דוגמא הוא ברבבה שלו והוא מ"ש דודי צח ואדום וכו' וכוונתו על כללות ב' מדות שהעולם מתנהג בהם שהם חסד ודין, ולמעלה באצילות הם בסטרא דיחודא ומצדו יתברך אין הפרש רק הכל יחוד גמור ואין שייך שם שינוי מדין לרחמים, רק הכל מצידינו

והוא בעולמות הנפרדים, וז"ש שדוגמא הוא ברבבה שלו אבל שרשם הכל מסוד פנימיות המתלבש בהם ששם הכל ביחוד גמור ומ"מ ח"ו אין שתי רשויות לטוב ולרע כי הכל מקושר ביחוד הפנימי.

[139] תיקוני זהר דף קכב עמוד ב
ואתה תחזה בשערא, עליה אתמר **ראשו כתם פז** דא כתר עלאה. וביאר בספר "מתוק מדבש" דף תתתל בשם ה"שעת רצון" שהוא גולגלתא דא"א.

[140] שער הכוונות - דרושי תפלת השחר דרוש א
ומן הודו עד ברוך שאמר הוא רישא דעשי' היכל ק"ק שלה וברוך שאמר הוא היכל ק"ק ראש היצירה ולכן הם י"ג ברוך כמנין אחד והוא סוד י"ג מכילן דרחמי אשר בעולם היצירה ולכן יש בברוך שאמר פ"ז תיבות ככתוב בנוסח שנעתיק לקמן בע"ה לרמוז כי הוא ראש היצירה שעליו נאמר **ראשו כתם פז**.
בשו"ת "עשה לך רב" ח"ב להרב חיים דוד הלוי זצ"ל הביא הוכחות לתורה מן השמים. בין ההוכחות הביא חידוש נפלא מרב תימני שאמר שבכל אות יש אותיות פנימיות כגון א יש בה "לף" וכן ב יש בה "ית". אם ניקח את האות האמצעית של "אלף" נקבל "ל". אם ניקח את האות האמצעית של "ל" נקבל "מ". וכך נעשה 5 פעמים נקבל אותיות "ואל מי" שזה גימ' "פז". החידוש הנפלא הוא שמחרוזת "ואל מי" פועלת בכל אותיות הא-ב תופעה שאין לה אח ורע בלשונות העולם. ועל זה אומר הנביא (ישעיהו מח,18) "ואל מי תדמיון אל". אמנם כשנדקדק נמצא שאות כף יש לכתוב כאף ואות צדי יש לקחת את האות י דווקא אך בכל שאר האותיות מחרוזת האותיות פועלת וזה פלא.

[141] שער הכוונות - דרושי תיקון חצות דרוש א
וה"ס ה' שמות אלהים שהם בגי' ת"ל שמשם נמשכים בחינת תלתלים וקוצא דשערי דז"א ויוצאים מן הה"ג שבו שהם ה' שמות אלה

שער הפסוקים - פרשת וישב
והנה שרש כל אלו הדינים שבז"א, הם בשערות ראשו כנודע, ועליהם נאמר **קווצותיו תלתלים**, שהם קוצין דשערי דרישיה דז"א, שהם בסוד תל תלים, שהם ה' שמות אלהים, כמנין ת"ל, כמבואר במקומו. וזש"ה, "ואותו תלה", את שר האופים ר"ל שתלאו בראשו, והעלהו למעלה לבחינת השערות, שהם מבחי' ה' שמות אלהי"ם, כמנין ת"ל. ועם ה' אותיות הפשוטות, הרי תל"ה. ר"ל ה' שמות אלהים פשוטים, שאין בהם רק ה' אותיות, ועולים ת"ל, וזהו ת"ל ה':

ספר עץ חיים - שער כג פרק ה מ"ק
וזה סוד **"קוצותיו תלתלים"** כי מספרן ת"ל ת"ל ועם נ' אותיות שיש בי' אלקים הרי הכל גימטריא תלתלים והם סוד השערות וקוצין דז"א.

מדרש הנעלם פרשת בראשית מאמר נפש השכלית ונפש המדברת
וא"ת שאין סתרים בתורה, תדע לך כי על כל דבר ודבר יש תלי תלים של סודות והלכות ופירושים, שנאמר
קווצותיו תלתלים, על כל קוץ וקוץ תלי תלים. כי הא דרבן יוחנן בן זכאי, הוה אמר על האי פסוקא, "**ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב**",(בראשית לו,39 דברי הימים א א 50) **שלש**

מאות הלכות פסוקות, ולא רצה לגלות אותם אלא לר' אלעזר בן ערך, ולר' אלעזר בן הורקנוס תלמידיו, דהוי עסקי במעשה מרכבה עמו:

זוהר זה מקביל ל

מדרש תנחומא בראשית פרק א

מהו **"קוצותיו תלתלים"** על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות כיצד כתוב בה ולא תחללו את שם קדשי (ויקרא כ"ב) אם אתה עושה חי"ת ה"א אתה מחריב את העולם כל הנשמה תהלל יה (תהלים ק"נ) אם אתה עושה ה"א חי"ת אתה מחריב את העולם.

[142] ספר שערי צדק - השער השמיני

הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל לפי שהשמירה שלו של הכתר תמידית אין בו שינוי ולא תוספת ולא גרעון אבל בספירה הנקראת יש מלכות שהיא בחינת "יש" כלפי הכתר הנקרא "אין"

עיניו כיונים על אפיקי מים כיונים ממש ולפיכך כשהספירה הנקראת מלכות שומרת פעמים עיניה פקוחות ופעמים עיניה סתומות כתיב עורה למה תישן י"י אדנ"י כתיב אמנם שמירת הכתר עין אחת הנה עין י"י אל יראיו, אשר עין בעין נראה אתה י"י, עין בעין יראו, ועיני החכמה והבינה עיניו כיונים

רוחצות בחלב בחלב באמת רוחצות בחלב בלובן העליון יושבות על מלאת. וכשלא יבא שפע ולובן עד המלכות אזי השינה נמצאת עורה למה תישן י"י אדנ"י וכשההפסקה נמצאת והפירוד מיד השינה באה כי בעוד שנמצא שומר ישראל אין שם שינה הנה לא ינום ולא ישן לפי שכל הטובות נמצאות מן הכתר שהוא אין שהוא הלובן העליון שהוא עולם הרחמים הגמורים והחסד הגמור.

ספר תיקונים חדשים להרמח"ל ז"ל - האידרא קדישא

עיינין דרישא כגונא דעיינין דעתיקא אתפרשו. אלא דהכא קיימין תלת גונין, לקבל תלת חיורין דלעילא. ולזמנין דמתפקחן בדינא, אתחזיין עיינין סומקין. ווי מאן דאערע קמייהו. ובזמנא דמתפקחן ברחמי, כלא אתהדר חיור. ונהירו דנטלין מלעילא, דא איהו נהירו דכתיב בה

רוחצות בחלב יושבות על מלאת דא חלבא דאימא. דהא כלא מאימא נטיל ז"א. כדין יושבות על מלאת, בתיקונא שלים. וכד מסתכלן בעיינין עלאין, כלא רחמי אתהדר. ורזא דא כי עין בעין יראו **וכו'** (ישעיה נב ח):

[143] בית עולמים - דף קלא ע"א - ד"ה ובזימנא

וזה שאמר כאן

עיניו כיונים רצה לומר אימתי הם מתפקחין ושפירין והם לצורך הזיוג דזו"נ כאשר יו"ד אסתלק לעילא כדי לבוא מחדש במוחין יותר עליונים וז"ש

על אפיקי מים סוד הנהר הנ"ל וז"ש

רוחצות בחלב בחיוורא דעתיקא

יושבות על מלאת שמתמלא בכל המוחין דיליה שגם חכמה מאיר במוחין דיליה וגוון חיוור נהיר בעיינין דיליה.

[144] ספר השל"ה הקדוש - ספר ויקרא - פרק תורה אור מספר תורת כהנים. (ח)

ונראה כי הכתוב מתאר השערות האחרים לכחות הדין, שנאמר (שה"ש ה, יג), **לחייו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים, שפתותיו שושנים נוטפות מר עובר**, וכתיב (שם ד, ג), כחוט השני

שפתותיך, כל אלו המקומות רומזים למדת הדין [ובלשון הזה כתב הר' אלעזר ז"ל בספר הנפש, שערות הראש יונקים מן המוח, כמו המלאכים מן הכבוד, והאריך הרבה עיין שם]:

[145] זוהר חלק ג דף רט עמוד א
ברישא דעטרא בנשמת ז"א הכוללת י"ב שבטים **אית ד' שורין** יש ארבע חומות **לד' סטרין** לארבע צדדים כעין דגלי המדבר **ואינון מגדלות** והם כמגדל גבוה **כד"א**
מגדלות מרקחים מהו מרקחים כמה דאת אמר **מכל אבקת רוכל** הם מלאים בשמים שהם נשמות הצדיקים הנותנים ריח טוב בתורתם ובמעשיהם הטובים **ועל כל מגדלא ומגדלא ג' פתחין** דהיינו שיש פתח לכל שבט החונה באותו הדגל **קביעין באבנין טבן** קבועים בחסדים מהמלכות הנקראת אב"ן (כי שם ב"ן הוא במלכות עם א שבין שני וי"ן שבמילוי שם מ"ה שהוא סוד החסד שקבלה מז"א הופכת מב"ן לאב"ן ונקראת אז אב"ן טובה כי היא בהארת החסדים) **מכל סטרא וסטרא.** לכל שבט ושבט. על פי באור ה"מתוק מדבש" דף תכח בשם ה"מ.

מצאתי באור נוסף בכתבי הגרמ"מ משקלוב זיע"א - ביאורי הזהר - דף ריח
ואינון מגדלות. כמו שהמגדל עומד בקצה והוא חוזק העיר, כמו כן זה נקרא בשם מגדל, והן סוד מגדלות מרקחים [שה"ש ה], כי סוד ש"ם הנ"ל הוא מגד"ל ע"ז שם יקו"ק [משלי יח], והיינו סוד היחוד הוא יקו"ק אלקינ"ו יקו"ק [דברים ו] גי' מגד"ל ע"ז, והן שם מברוך שם כו', ויקו"ק מיקו"ק אלקינ"ו שהכל אחד, ושני פעמים מגד"ל ע"ז גי' רק"ח, שהרקיע הח' אשר למעלה מראש"י החיו"ת הנ"ל, הוא הרקיע אשר כעין הקר"ח הנור"א [עי' יחזקאל א], גי' עשר"ה, שורש נקודה של יצ"ר הר"ע, כולל העשר דרגין של העש"ר ספירו"ת בסוד שע"ר הנו"ן, אשר ממנו כל המגדלות מרקחים, מעשה רק"ח משריף משרפת **הר"ן איש של קר"ח, והן סוד השרפים חומת אש, ואלו המגדלות מרקחים כלולים מכל אבק"ת רוכ"ל גי' כ' רקי"ע, ולשון אבקת רוכל הדבקת של הריחין טבן:**
ועל כל מגדלא ומגדלא ג' פתחין. שהן י"ב פתחין, י"ב מדות, י"ב תק"ד ערוגת הבשם שבלחיו, והפתחין הן סוד פתח"י עול"ם גי' אברה"ם יצח"ק ויעק"ב, י"ג מדות, י"ג אתוון, ג' בכל צד וא' כללן, ה' של אברהם הנוסף פתח האהל, ואילן הי"ב אתוון נקראים אבנין טבין נגד י"ב אתוון יקו"ק אהי"ה אדנ"י, ר"ת של א"ל אלקי"ם אדנ"י יקו"ק י"ג, וכן י"ב אתוון של הי"ה והו"ה ויהי"ה, וכבר ידעת שבכל פתח יש בו ח' אנ"י, אם אין אני לי כו' וכשאני כו' [אבות פ"א], בד' בחי' כמ"ש במ"א, וזהו תמיד פתח, ובכל פתח יש ד' בחי', משקוף ושתי מזוזות ואסקופה הנדרסת, ולכן אמר קביעין באבנין טבין מכל סטרא וסטרא, והיינו הפתחים הן ג' בכל צד של כל מגדל, והפתחים קבועים באבנין טבין מכל צדדי הפתחים, והן כמו סוד י"ב הויות, ובכל א' ד' אתוון הרי מ"ח, וכן הם י"ב הוין וי"ב אהי"ה וכ"ד אדנ"י, והכל שורש אחד:

[146] תיקוני זהר דף מ עמוד א
יו"ד ק"א וא"ו ק"א, אינון עשר אצבעאן, דאתמר בהון ידיו גלילי זהב, דבהון כ"ח פרקין, דאינון כ"ח אתוון דעובדא דבראשית.

[147] תיקוני זהר דף טז עמוד א

ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש, מאי **בתרשיש אלא בתרי שש**, פירוש תרי שהם שש ואומר **ואינון בתרין דרועין גדולה גבורה**, שנים הם חסד וגבורה **דבהון שרי אורייתא בב'**, שבאות ב פתחה התורה להורות על הנהגת העולם בב' שהם חו"ג **ובהון שית פרקין**. ובהם שש פרקים, פרק עליון אמצעי ותחתון לחסד וגבורה. (על פי באור ה"מתוק מדבש" דף קסז שהביא משם הגר"א והבאר לחי רואי).

[148] זהר חדש פרשת ואתחנן מאמר קו המדה
קו המדה מדיד אלף. קו המידה מודד הארת חכמה הנקרא אלף **ושארי מעומקא דגופא לגו**, שמתחיל למדוד מעומק הגוף ואחר שמדד עומק הגוף הוא מתפשט למלא את החסרון **ואתפשט בוצינא, ומדיד לאורכא בעומקא. וקשר חמש מאה אלפין עלמין במעוי לגו. כד"א, מעיו עשת שן מעולפת ספירים**:
על התפשטות החכמה ללא החסדים נאמר "מעיו עשת שן מעולפת ספירים" היינו משום שההארה גנוזה בפנימיות, במעיים, כי חכמה ללא חסדים, אינה יכולה להאיר שתהיה ניכרת בחוץ.
מעולפת, דא היא בוצינא, עד דלא אתפשטת, דאיהי מעולפת לאתפשטא, ולמיעבד מדידו, ודא איהו מדידו דבוצינא בהאי סטרא, רומא ופותייא. "מעולפת" זה מצב בו הארת החכמה רוצה לפרוץ אולם אינה יכולה מחמת חסרון החסדים כאמור. על פי באור הסולם אותיות מה- מו.

[149] רעיא מהימנא ספר במדבר פרשת פנחס דף רלו עמוד א
שוקיו עמודי שש ודא צדיק אות ברית **ו' עלאה תפארת בין שית פרקין דתרין דרועין ובגין דא ו' ו' גוף וברית חשבינן.**

[150] **נראה לי בס"ד לפרש "מראהו" יחוד זו"ן. שהרי המלכות נקראת "מראה" ואות "ו" רומזת אליו יתברך. אי נמי אותיות ראה גימ' גבורה שזו המלכות הנבנית מהגבורות ואותיות "מו" גימ' שם מ"ה ע"ה.**

[151] **נראה לי בס"ד לפרש "כלבנון" רמז להשתלשלות השפע מכתר לחכמה בינה תפארת ומלכות. "כ" של כלבנון ירמוז לכתר,"לב" שבו ירמוז לל"ב נתיבות חכמה, "נון" ירמוז לבינה שיש בה נון שערי בינה, ו ירמוז לתפארת ן ירמוז למלכות בסוד נ של "נפלה לא תוסיף קום" דקאי על בתולת ישראל.**

[152] בית עולמים - דף קמא ע"א - ד"ה תיקונא תשיעאה
"בחור" הוא בבחינת גבור תקיף לנצחא קרבין (אמר המלקט בחור גימ' גבורה) **ממ"ש בחור כארזים כו' שגם הוא מדבר ברזא דקריעת ים סוף שהיתה בהארת עתיקא קדישא לישראל, ולמצרים ברזא דדיקנא דז"א לנצחא קרבייא והוא סוד הכתוב**
מראהו כלבנון בחור כארזים שמראהו כלבנון הוא בסט' דדיקנא דע"ק שהוא כתלג חיוור ושם הוא מלבין עונותיהם של ישראל כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו' ולמצרים הי' **בחור כארזים** גיבור תקיף בסטרא דגבורה יצחק גי' אר"ז וג"פ אלקים גי' ארזים.

[153] אדרא זוטא דף רצה עמוד ב
רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן וכד אתפשט מתלבשין ביה נביאן מהימני וכלהו פה יי' אקרון כד מלין נפקין מן פומא ומתרחשין בשפוון מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין

עלמין עד דמתקטרין כלהו כחדא בתמניסר אורחין ושבילין דאשתמודען וכלא מחכאן לפומא דא (בדא) בלישן ממלל רברבן בקיטרא דטיהרא בעוטרא וע"ד כתיב **חכו ממתקים** ממתקים ודאי מאי **חכו כד"א וחיך יטעם לאכול.** וביאר בעל הסולם (אות קעט) לאחר שקו אמצעי הרמוז במילה "חכו" כלל ב' קוין ימין ושמאל זב"ז נעשו מלאי טעם טוב.

וכלו הקו האמצעי הנ"ל **מחמדים אש ומים.** גבורות וחסדים **אשא ומייא מתתקנן** (ס"א ומתדבקן ויאן) ויאן בצייורוי דהא גווני מתחברן כחדא. יופי הלבן הוא עם האדום וההפך ומיזוג ב' גוונים אלו נותן את הנוי. כעין "ברזא סומקא לסוסיא חיורא" (חגיגה ט ע"ב) חכו באתוון רשימן דמתגלפן בעטרוי גלידין אחה"ע בגרון א' דטריד מלכין ומהעדא מלכין ומהקם מלכין ח' דטריד ונחית וסליק ועטיר כביש באשא גליד ברוחא ה' ינוקא דאימא סטיר לנוקבא אתפשט לנוקבא רבא בתיאובתא דקרתא קדישא דמתקטרי אתרין דא בדא כד"א הר המור גבעת הלבונה ע' טיהרא דטיפסא גליפא בשיפסא רהיטין דענפין מתאחדן לסטרוי לרוחין גליפין והא ברזי דאתוון דשלמה מלכא אתעטרו אלין אתוון ד' בד'. גיכ"ק בחיך כד"א וחיך יטעם לאכול היאכל תפל מבלי מלח וגו'.

שער מאמרי רשב"י - פירוש האדרא זוטא קדישא

וזה הזווג נקרא זווג דנשיקין ונמצא זווג הזה בכל הפרצופין שבאצילות בא"א ואו"א וז"א ונוקבא וזה הזווג דנשיקין קודם תמיד אל הזווג התחתון של היסודות. וזווג הזה נרמז באדרת האזינו דרצ"ה ע"ב

חכו ממתקים וכלו מחמדים ושם נתבאר ענין אחה"ע וגיכ"ק וע"ש ובזה תבין מ"ש ז"ל כי מכל דבור שיוצא מפיו של הקב"ה נברא מלאך אחד כמה שאמר הכתוב וברוח פיו כל צבאם לפי שהוא זווג ממש גמור גם בזה תבין מה שביארתי לך בריש פ' בראשית ד"א בענין ההוא זרעא דאזדרע במ"ב זווגין ושם ביארנו שהם סוד אותיות אחה"ע שהם בגימט' שני פעמים מ"ב וזמ"ש מ"ב זווגין והם סוד הגבורות הנקראים מיין נוקבין. גם זהו הסוד שרמזו בתלמוד היכי דמי לאלתר כגון בעוד **שהרוק לתוך פיה** (והעיר הרה"צ האדמו"ר מסטרטין זצ"ל בהגהותיו : עיין נידה טז ע"ב סד ע"ב, עץ חיים ח"ב שער מ"ן ומ"ד פי"ד) **פירוש כי הנה מבשרי אחזה אלוה וכמו כשמזדווגים זכר ונקבה בהכרח מתמצה הרוק ומתהווה בתוך פיהם והוא סימן הזווג כך הוא למעלה בחינת הנשיקין עליונים.**

[154] ספר שערי צדק - הקדמה

והסוד הגדול "**אנה הלך דודך היפה בנשים אנא פנה דודך ונבקשנו עמך**" כלומר אם אנו רוצים לבקש פני השם יתברך לא נוכל להשיגו אלא עמך.

תיקוני זהר דף כב עמוד א

ובגין דא כד ישראל בעאן בעותין למלכא, אמרין לה אנה הלך דודך, דאתמר ביה ברח דודי, אנה פנה דודך ונבקשנו עמך, בכמה בקשות דצלותין ובעותין, דבגינך איהו נחית עלן, דלא זז מננא אלא בגין דלא נהגנא יקרא בך, דבגינך הוה אסיר עמנא כל שית יומין.

[155] זוהר חלק ב דף יא עמוד א

רבי יוסי פתח **דודי ירד לגנו לערוגות הבושם** וגו', לגנו דא כנסת ישראל, בגין דהיא ערוגת הבושם, דאיהי כלילא מכל סטרי (נ"א זיני) בוסמין וריחין דעלמא דאתי, בשעתא דקודשא בריך הוא נחית

לגנתא דא (נ"א דעדן), כל אינון נשמתהון דצדיקיא דמתעטרן תמן, כלהו יהבי ריחא, כמה דאת אמר וריח שמניך מכל בשמים, (נ"א וריח אפך כתפוחים), אלין אינון נשמתהון דצדיקיא.

[156] שער הפסוקים - ספר שיר השירים

דודי ירד לגנו לערוגת הבושם:

הנה ר"ת, לרעות בגנים וללקוט שושנים, הוא לבוש, לרמוז, כי כאשר הקב"ה יורד בעה"ז, ללקוט נפשות הצדיקים בעת פטירתם, הנה הם נעשים סוד לבוש אחד, ובתוכו מתלבש הקב"ה, בסוד ויתעבר ה' בי למענכם:

[157] זוהר חלק א דף נו עמוד ב

תא חזי חנוך זכאה הוה, וקב"ה חמא ליה דיסרח לבתר, ולקיט ליה עד לא יסרח, הה"ד "**וללקוט שושנים**", בגין דיהבי ריחא טב לקיט לון קב"ה עד לא יסרחו, ואיננו כי לקח אותו אלהי"ם, ואיננו לארכא יומין כשאר בני נשא דהוו אורכי יומין, מאי טעמא, בגין דלקח ליה קב"ה עד לא מטי זמניה.

זוהר חלק ג דף רסג עמוד א

בהאי שעתא קיימא חד ממנא שמשא דקיימא תחות רמ"ח עלמין וכלהו עקרון שייפין דגופא ודא אקרי הלני"ו קיימא מחכה להההוא יחודא ודא איהו מלקט שושנים כד"א וללקוט שושנים דאינון שייפין דגופא שייפין עלאין לקיט לון שמא עלאה ברזא דיחודא דקא אתייחד ברזא דמ"ב שמהן ולקיט כל אינון שושנים עלאין ושמשא דלקיט כל אינון תתאין די כלהו ממנן בכללא דע"ב שמהן ואתלקיטו כלהו בההוא יחודא ואתעבידו כלהו גופא חדא ברזא חדא. וכעין זה כתוב ברע"מ דברים פ' ואתחנן דף רסג ע"א עיי"ש.

תוספות דף רעד עמוד א

תרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן ומתיבתא עלאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עלאה דא דקב"ה מתיבתא עלאה דא דקב"ה מתיבתא דרקיעא דא מטטרו"ן וכדין אמר ליה קב"ה אי הכי לקיט ליה גבאי לקיט ליה וארח ליה הה"ד **דודי ירד לגנו לערוגת הבושם** דודי דא קב"ה כד"א דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

ירד לגנו דא גורן דרקיעא דקיימי כגורן **לערוגת הבושם** דא מתיבתא דמטטרו"ן **לרעות בגנים וללקוט שושנים** לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה מאי וללקוט שושנים אל תקרי שושנים אלא ששונים אלין אינון דקדמי רוחא בהאי עלמא דמתקלי ומסתלקי מהאי עלמא עד לא מטא זמניהו.

[158] שער הפסוקים - ספר שיר השירים

'אני 'לדודי 'ודודי 'לי:

דר"ת אלול. לרמוז, כי בחדש אלול, הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד להם, לקרבם בתשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה.

[159] שפת אמת ספר בראשית - פרשת וישלח - שנת [תרמ"ו]

בכללות בנ"י כתיב יפה את כתרצה דרשו במדרש בשעה שאתה מתרצה לי פירוש כשמעוררין עת רצון למצוא חן לפניו. שזה תכלית הכל.

ספר השל"ה הקדוש - ווי העמודים - פרק ז

מדרש רבה במדרש שיר השירים (שרהש"ר ו, ד)**, יפה את רעיתי כתרצה, רבי יודן בר סימן פתר קרייא בקרבנות יפה את רעיתו אלו הקרבנות שאתם מתרצין בהם היך מה את דאמרת** (ויקרא א, ד) **ונרצה לכפר עליו, נאוה כירושלים אלו קדשי ירושלים, עד כאן. וקשה מה ענין לפסוק זה למקרא דלפניו אני לדודי ודודי לי. ונראה לי לפרש על דרך גמרא דמנחות** (קי, א) **תניא אמר רבי שמעון בן עזאי לא כתיב בפרשת קרבנות לא אל ולא אלהים וכו' ריח ניחוח אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, ושמא תאמר לאכילה הוא צריך תלמוד לומר אם ארעב לא אומר לך לא אמרתי לכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו כדי שיעשה רצוני לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם שנאמר לרצונכם תזבחו. ולפי זה יהיו מקושרים הפסוקים לפי המדרש, כי רש"י פירש על אני לדודי, אתם מבקשים לבנות עמנו, אני לדודי ולא אתם כו', וירא הכתוב פן ואולי יטעה הטועה לאמר פירוש הפסוק אני לדודי אעשה רצונו כדי ודודי לי שיעשה גם הוא רצוני, לכן מסיים הפסוק ואמר יפה את כתרצה, כלומר חלילה לך לפרש ולומר כן לעשות רצון המקום כדי שהוא יעשה רצוני, כי יפה את כתרצה אלו מקריבי קרבן, שנאמר בהם לרצונכם תזבחו, ואמרו רז"ל שלא יאמר אדם אעשה רצונו כדי שיעשה רצוני, ומלת כתרצה הוא מלשון רצון כמו שנאמר לרצונכם:**

[160] מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה ה
דבר אחר איש על דגלו הה"ד (שיר ו) יפה את רעיתי כתרצה שאני מתרצה לכם.
דבר אחר "כתרצה" שאתם מתרצים לי.
דבר אחר "כתרצה" שאתם מתרצים בקרבנות שנאמר ונרצה לו לכפר עליו
נאוה כירושלים כאותן כתות של מה"ש שהם יראים ומושלמים לי
איומה כנדגלות ובמה אתם כנדגלות בדגלים שנתתי לכם ודוד רואה ואומר (תהלים קמז) לא עשה כן לכל גוי אלא לעמו הה"ד איש על דגלו וגו':

ליקוטי מוהר"ן מהדורא תנינא סימן א אות ד
ועין מדרש רבה במדבר פרשה ב' על פסוק: "נאוה כירושלים"), היינו שלמות היראה התלויה בלב, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (קדושין לב): 'דבר המסור ללב נאמר בו ויראת':

[161] זוהר חלק א דף קע עמוד א
וכלא שאלי לון ואמרי מי זאת הנשקפה כמו שחר, איהו קדרותא דצפרא, שחרות הבקר, כי קודם שמתחיל להאיר נחשך יותר **ודא איהו נהורא דקיק,** שמתחיל להאיר אור דק מאד, והכונה שהמלכות תעלה מעט מעט, שתחלת הארתה תהיה כמו הזיווג של יעקב ולאה **ולבתר יפה כלבנה,** אח"כ תהיה לה הארה כמו זיווג יעקב ורחל, שאז רחל הנקראת לבנה מקבלת הארה גדולה **בגין דסיהרא נהורא דילה נהיר יתיר משחר, ולבתר ברה כחמה,** אח"כ תהיה לה הארה כהארת ז"א הנקרא שמש **בגין דנהוריה תקיף ונהיר יתיר מסיהרא, ולבתר איומה כנדגלות, תקיפא בנהורא תקיף כדקא יאות.** אח"כ תהיה לה הארה כהארת אימא, לכן אמר "כנדגלות" כלומר כאותם הדגלים שיצאו ממצרים, שיצאו מצד הבינה **תא חזי,**

בעוד דאתחשך יממא ואתכסיא נהורא ואתי צפרא, יתנהר בקדמיתא זעיר זעיר, עד דיתרבי נהורא כדקא יאות, דהא כיון דקב"ה יתער לאנהרא לה לכנסת ישראל, יתנהיר בקדמיתא כמו שחר דאיהי אוכמא, ולבתר יפה כלבנה, ולבתר ברה כחמה, ולבתר איומה כנדגלות. בא וראה בעוד שנחשך היום ומתכסה האור והבוקר בא להאיר, יאיר מתחילה מעט מעט עד שמתרבה האור כראוי. כן כאשר הקב"ה יתעורר להאיר לכנ"י יאיר בתחילה כמו השחר שהוא שחור, ואח"כ "יפה כלבנה" שהמלכות מתחילה להאיר ואח"כ מאירה עוד יותר כחמה ואח"כ בתכלית האור וזהו "איומה כנדגלות" שהוא סוד ד דגלים הכוללים י"ב שבטים שהם תכלית מילוי הלבנה. על פי ה"מתוק מדבש" עמודים תג, תד ובאור הסולם אות צג.

[162] רש"י שיר השירים פרק ו פסוק ה

הסבי עיניך מנגדי - כבחור שארוסתו חביבה ועריבה עליו ועיניה נאות ואומר לה "הסבי עיניך מנגדי" כי בראותי אותך לבי משתחץ ומתגאה עלי ורוחי גסה כי איני יכול להתאפק.

הרהיבני - הגיסו לבי כמו (תהלים צ) ורהבם עמל ואון (ישעיה ל) רהב הם שבת אישמיי"ר בלע"ז והדוגמא כך הוא אמר הקדוש ברוך הוא במקדש זה אי אפשר להשיב לכם ארון וכפרת וכרובי' שהם הרהיבוני בבית ראשון להראותכם חבה יתירה עד שמעלתם בי.

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

הסבי עיניך 'מנגדי 'שהם 'הרהיבוני:

(מזולתו) ר"ת משה, לרמוז, כי הוא סוד החתן ז"א, האומר לכלתו שלא תסתכל בו בבחינת הדינים, שהם הנקראים עינים, שהם בחינת ע' סנהדרין, הנקראים עיני העדה, והם הדיינים העליונים. (ע"כ מזולתו):

פירוש הגר"א לספרא דצניעותא - פרק א

וידוע שכל הזיווג תליא בראיה כמו שכתוב (בראשית ט') **וראיתיה לזכור ברית עולם והקמותי את בריתי** (שם י"ג) **ידוע הקמת ברית בזיווג בסוד ולא קמה עוד רוח כו'** (יהושע ב') **וכמ"ש הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני ואמר בזוהר דאתוקד מוקדין דלבאי וכמ"ש** (ברכות י"ב ב') **על פסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"** (במדבר פרק ט39,) **זה הירהור עבירה כו'. וכן כאן באשגחות עינא עילאה עינא פקיחא אשגחותא דרחמי תליא כל הזיווג כמ"ש באדרא רבה ובאדרא זוטא ע"ש. והוא סוד יוסף "בן פורת עלי עין"** (בראשית מט,22) **שהוא פרה ורבה ע"י עין עילאה וכמ"ש באדרא רבה דף ק"ל ע"א דתניא מפני מה זכה יוסף דלא שלטא בי' עינא בישא משום שזכה לאשתגחא בעינא טבא עילאה הה"ד בן פורת כו'. וכתיב** (משלי כב) **"טוב עין הוא יבורך" מ"ט "כי נתן מלחמו לדל" והוא סוד הזווג כמ"ש** (בראשית לט) **הלחם אשר הוא אוכל:**

מדרש רבה שיר השירים פ"ו פסקה טז

הסבי עיניך ר' עזריה בשם רבי יהודה בר' סימון אומר משל **למלך שכעס על מטרונה ודחפה והוציאה מפלטין בחוץ, מה עשתה הלכה וצמצמה פניה אחר העמוד חוץ לפלטין. לכשעבר המלך אמר המלך העבירוה מנגד פני שאיני יכול לסבול, כך בשעה שבית דין יושבין וגוזרין תעניות והיחידים מתענים הקב"ה אומר איני יכול לסבול**

שהם הרהיבוני הן גרמו לי לפשט ידי בעולמי. ובשעה שבית דין גוזרים תעניות ותינוקות מתענים אומר הקב"ה איני יכול לסבול שהם הרהיבוני הם המליכוני עליהם ואמרו (שמות ט"ו) ה' ימלוך לעולם ועד.

[163] מדרש רבה שיה"ש פרשה ד פסקה ג
שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד הר שגלשתי מתוכו עשיתי אותו גלעד לאומות העולם איזה **זה זה ים סוף**. וידוע ש"ים סוף" זו ספירת המלכות שהיא בסוף הספירות.

[164] רש"י על במדבר פרק לא פסוק יא
ויקחו את כל השלל וגו' - מגיד שהיו כשרים וצדיקים ולא נחשדו על הגזל לשלוח יד בבזה שלא ברשות שנאמר את כל השלל וגו' ועליהם מפורש בקבלה **שניך כעדר הרחלים** וגו'. אף אנשי המלחמה שביך כולם צדיקים.

ספר השל"ה הקדוש - ספר במדבר דברים - במדבר נשא בהעלותך תורה אור (ג)
שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם, זה הפסוק רומז לעבודה ולתורה. כי אמרו רבותינו ז"ל (מגילה לא, ב) אמר הקב"ה לאברהם על מה ששאל במה אדע כו' בזכות הקרבנות. אמר, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מאי. אמר ליה הקב"ה, יתעסקו בפרשת קרבנות דהיינו עבודה. ואמר כי הוא דבר מקובל שיש לבר ישראל ל"ב שינים, י"ו למעלה י"ו למטה.
שיניך כעדר הרחלים, הם רומזים לי"ו קרבנות כבשים בכל שבוע ושבוע בלתי חסר, והם י"ב תמידין כבש אחד בבקר וכבש אחד בערב, וביום השבת שני כבשים, הרי שיניך כעדר הרחלים כו'.
שיניך כעדר הקצובות, היא קריאת התורה בכללה, שהעדר הקצובות בכל שבוע הם י"ו, דהיינו שבעה בשבת, ובמנחה ובשני ובחמישי שלוש שלוש שלוש, הרי י"ו. על כן צריך אדם לשמור את שיניו בקדושה, דהיינו בעבודה היו הכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים, ולענין התורה גם כן האכילה טובה, כדי שיהיה בריא וחזק ויוכל ללמוד תורה.

[165] רש"י שיר השירים פרק ו פסוק ו
שניך - קצינים וגבורים שביך כולם לטובה. **כעדר הרחלים** - הרחל הזאת כולה קדושה צמרה לתכלת, בשרה לקרבן, קרניה לשופרות, שוקיה לחלילין, מעיה לכינורות עורה לתוף.

[166] בית עולמים דף קלז ע"א ד"ה לתתא
וכן הנוקבא בניינה מחכמה, דאבא יסוד ברתא, וז"ש הה"ד
שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות. ר"ל שאלו ב' הגוונין שחור ואדום היינו בינה וגבורה שבמלכות שנקראים תאומים
עלו פירוש נסתלקו ע"י חיורא דעינא דכל עייניין אתסחו על ידו. וכבר נתבאר שגוון חוור שנתגלה הוא סטרא דחכמה וידוע שחכמה הוא שם י"ה ובמילוי יו"ד ה"י יו"ד פעמים ה"י גי' ש' והוא סוד רחץ ע"י מים דימא רבא דאז מתסחין ב' גוונין סומקא ואוכמא ותצרף ב' הנ"ל יהיה גי' יו"ד ה"י הנ"ל ועם כללות יו"ד עצמו חיורא הנ"ל הוא גימטריא הרח"צה ונרמז כאן ג"כ ב' ההין תאומים

דאזלין כחדא ה' עילאה וה' תתאה והם ב' ההין של תיבת ה"רחצ"ה וידוע כי ד' שמות הם בד' פרצופים דאצילות או"א וזו"נ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וכן הוא בכל פרצוף בפרט בד"ס ח"ב תו"מ ומהם ג"כ בד' גווני דעיינין דז"א וידוע כי כל שם מאלו הד' שמות כלול מכל אלו הד' וכאשר מתגלה חיורא דעינא חכמה שבו אז כל הג' אחרנין הם כולם כלילין בחיורא כמש"ל ואז מאיר בהם ע"ב שבהם חס"ד חיור כידוע והם ד"פ ע"ב גי' רפ"ח וכבר נתבאר שחיור שמתגלה בעיינין דז"א הוא ע"י יו"ד עילאה חיורא דעינא פקיחא דעתיקא קדישא וכאשר תצרף יו"ד הנ"ל לרפ"ח הוא גי' רחץ וז"ש שעלו מן הרחצה וז"ש מאי מן הרחצה מההוא אסחותא דעינא קדישא עילאה וז"ס רוחצות בחל"ב והם ד' יודין גי' חלב ר"ל חכמה שבכל הד' ספי' הנ"ל ד"פ ע"ב שהם ד' יודין ראשונים דד' שמות ע"ב הנ"ל ולכן בשם ע"ב חכמה יש ד' יודין כי בהתגלות חכמה גוון חיור כולהו כלילין בחיור חכמה הנ"ל ואסחותא דעינא קדישא עילאה הוא מים דמו"ס ימא רבא ומ"ש שכולם מתאימות ומתדבקין דא בדא כמ"ש שהם ב' גווני סומקא ואוכמא ב' ההין דאזלין כחדא.**

[167] זוהר חלק ג דף קלז עמוד א

שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות. מאי מן הרחצה? מההוא אסחותא דעינא **קדישא עלאה.** מה פירוש "מן הרחצה"? פירוש על ידי רחיצת והמתקת הארת חוורא דעיני אריך אנפין בהם ועי"ז **שכלם** שכל הגוונים **מתאימות** נעשו לבנים ודומים זל"ז כתאומים, לפעול רחמים בעולם **מתערבן דא בדא ואתדבקן דא בדא.** מתחברים יחד לפעול רחמים, כעין הגוונים שהם שורשם, שכולם נהפכו ללבן **ומה דאמר שניך כעדר הקצובות ואת אמרת שכלם מתאימות.** לכאורה אין קשר בין "שניך כעדר הקצובות" ל"שכולם מתאימות" **כלומר חוורא דלהון** הלובן שלהם **כההוא חוורא דעיינין כד אסחן בחוורתא דעינא עלאה** באור הפסוק כך לובן שיניך כעדר הקצובות שהתלבנו מהרחצה של א"א שכעת לובן השינים מתאים ללובן העליון **ודא זמינין למנדע צדיקייא. למחזי ברוחא דחכמתא** ולובן זה עתידים הצדיקים לדעת ברוח קודשם **כד"א** שנאמר **"כי עין בעין יראו"** (ישעיהו נב,8) **אימתי? "בשוב יי' ציון".**(שם) היינו כשיאיר עין א"א בעין ז"א, את זה יראו הצדיקים בביאת המשיח **וכתיב "אשר עין בעין נראה אתה יי"**(במדבר יד,14) **וכדין פקיחותא דעיינין לטב.** ואז פקיחת העינים היא לטוב. על פי באור ה"מתוק מדבש" דף קטו בשם ה"עטרת צבי".

[168] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ד - רמז תתקפח

רבי יוחנן פתר קריא בסיני. שניך כעדר הקצובות אלו המצות קצובים רמ"ח מ"ע ושס"ה מצות לא תעשה. שעלו מן הרחצה שהטיף להם הקב"ה טל ונרחצו מעונותיהם. שכלם מתאימות שהיו מותאמים בין שכינה למלאכים. ושכולה אין בהם שלא ניזוק אחד מהם ולא היו בהם בעלי

[169] הכתב והקבלה על דברים פ"יב פ'טו

המקומות שאצל העינים שנקראו רק, כמו כפלח הרמון רקתך, הוא לטעם חסרון הבשר בהם, ועליו אז"ל "הריקנים שבך",(חגיגה כז ע"א, סנהדרין לז ע"א) **כמו "אנשים ריקים"** (שופטים ט') **שהם חסרי שלמות הנפשיות.**

[170] ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק ג - רמז תתקפח

מבעד לצמתך אימתי אתם משובחים? כשאתם מצומתים לפני ועושים אגודות אגודות מצות. דבר אחר כשאתם עושים דברי תורה בצינעא:

"צמתך" נדרש בהרבה מקומות כקיבוץ למקום אחד והיינו הכתר שדרכו עוברים שאר הספירות והוא מקבצם למקום אחד.

[171] מדרש תנחומא פרשת קדושים פרק יב
משל למלך שהיו לו פלגשים והיו לו בנים הרבה והיה לו בן מן מטרונה אחת והוא מחבבו יותר מדאי נתן המלך לכל בני הפילגשים שדות וכרמים ואח"כ נתן לבנו פרדס אחד שממנו היו כל קלארין פירש הרב חנוך זונדל בן הרב יוסף ז"ל בבאורו "עץ יוסף": קלארין הם אוצרות המלך **שלו עולה. שלח הבן ואמר לאביו "לבני הפילגשים נתת שדות וכרמים ולי נתת פרדס אחד בלבד"! אמר ליה אביו "חייך כל קלארין שלי מן הפרדס הזה הוא עולה ולפי שאני מחבבך יותר מאחיך לפיכך נתתי אותו לך". כך הקב"ה ברא אומות העולם כמו שנאמר (שיר ו)**
ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר אלו האומות
אחת היא יונתי תמתי זו כנסת ישראל, וחלק הקב"ה לאומות העולם שדות וכרמים שנאמר **(דברים לב) בהנחל עליון גוים ונתן להם לישראל ארץ ישראל שהיא קלארין של הקב"ה. קרבנות ממנה, לחם הפנים ממנה, הבכורים ממנה, כל הטובות שבעולם ממנה.**

זוהר חלק ב דף יד עמוד ב
פתח ואמר, ששים המה מלכות ושמונים פילגשים, ששים המה מלכות, אינון גבריא דלעילא, הם סוד ששים מלאכים גבורים שסביב המלכות והם בעולם הבריאה, והם יונקים מ **מחילא דגבורא,** מחיצוניות דגבורה שמשם יורדים ניצוצי אור לתת כח לששים הגבורים שהם המלאכים הנ"ל לשמור את מלכות דאצילות מאחיזת החיצונים **דאתאחדן בקליפין (נ"א בגליפין),** שנאחזים בלבוש וחיצוניות **דחיותא קדישא דישראל,** של התפארת שמשם יורדים להם ניצוצי אור **ושמונים פילגשים, ממנן בגליפוי דתחותוי,** הם שמונים ממונים החקוקים בעולם היצירה והעשיה, ארבעים בכל עולם. המספר ארבעים יוצא מארבעה פרצופים או"א זו"ן שביצירה ועשיה כ"א כלול מעשרה. אריך כידוע נעלם ביצירה ועשיה.(על פי ה"מתוק מדבש") והם לבושי הכינה (על פי "אור החמה" דף טז)

[בחזרא (ס"א בחד) חד ממאה] לא גרס זאת בעל הסולם ובבאור "מתוק מדבש" לא מצא פירוש לפיסקה זו.
ועלמות אין מספר, כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו, למטה מעשיה אין מספר לגדודיו. לפי הגמרא בחגיגה יג ע"ב אין מספר לגדודיו היינו בעת שבית המקדש קיים (כשספירת המלכות במקומה באצילות) **ועם כל דא, כתיב אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא היא שכינתא קדישא** שהיא השולטת על כל מחנות המלאכים שבבי"ע **דנפקא מתריסר (נ"א מתריסין)** היונקת מי"ב פרקים שבחו"ג ונו"ה **זיהרא דזהרא,** שמקבלים הארת בינה **דנהיר לכלא,** המאיר לו"ק **ואיהי** הבינה **אתקרי אימא. כגוונא דא** כעין זאת **עביד קודשא בריך הוא בארעא,** עשה הקב"ה למטה בעולם הזה כשם שהמלכות היא פנימית לעולמות בי"ע כן ישראל פנימיים לאומות העולם **זריק לכל עמין לכל עיבר,** פיזר את אומות העולם בארבע רוחות **ומני עליהון רברבי,** ומינה עליהם שרים **הדא הוא דכתיב (דברים ד יט) אשר חלק יהו"ה אלהיך אותם לכל העמים, והוא נסיב לחולקיה כנישתא דישראל, הדא הוא דכתיב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו, וקרא לה** לכנ"י
אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא היא שכינת יקריה דאשרי ביניהון, **אחת היא ומיוחדת ליה, ראוה בנות ויאשרוה,** אלו "בנות ציון" שהם ההכילות שתחת המלכות **כמה דאת אמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת** כנ"י **עלית על כלנה,**

מלכות ופילגשים ויהללוה, אלין **רברבי עמין דאתפקדן עלייהו.** אלו שרי אומות העולם. על פי באור ה"מתוק מדבש" דפים לד-לה בשם ה"מקדש מלך", הרמ"ק והרא"ג.

[172] מדרש רבה בראשית פרשה צ פ"א

ברה היא ליולדתה זה **יעקב שהיה ברור ליולדתה שהוא צדיק.** וכן הוא בילקו"ש ובעוד מדרשים.

[173] תלמוד ירושלמי מסכת יומא דף יד עמוד א

דלמא מעשה ב **ר' חייא רובה** הגדול **ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין** שהיו מהלכים **בהדא בקעת ארבל בקריצתא** בבקעת ארבל בעלות השחר **ראו** את כוכב **אילת השחר שבקע אורה אמר רבי חייא רובה לר"ש בן חלפתא בירבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימעא קימעא כל שהיא הולכת היא הולכת ומאיר מאי טעמא "כי אשב בחשך ה' אור לי"** (מיכה ז,8) **כך:**
בתחילה "ומרדכי יושב שער המלך"
ואח"כ "וישב מרדכי אל שער המלך"
ואח"כ "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וגו' ואח"כ "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות"
ואח"כ "ליהודים היתה אורה ושמחה".

מדרש רבה שיר השירים פרשה ו פסקה כה

מי זאת הנשקפה כמו שחר דלמא רבי חייא ור' שמעון בר חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעת ארבאל בקריצתה וראו אילת השחר שבקעה אורה א"ל ר' חייא רבה לר' שמעון בר חלפתא כך תהיה גאולתן של ישראל מצפצפת דכתיב (מיכה ז') כי אשב בחשך ה' אור לי בתחלה היא באה קימעה קימעה ואחר כך היא מנצנצת ובאה ואח"כ פרה ורבה ואח"כ מרטבת והולכת כך בתחלה (אסתר ב') בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך ואח"כ (שם ח') ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואחר כך ליהודים היתה אורה ושמחה וגו' כמו שחר אי מה שחר זה שאין לו צל יכול אף ישראל כן ת"ל יפה כלבנה אי מה הלבנה הזו אין אורה ברור כך ישראל ת"ל ברה כחמה הה"ד (שופטים ה') ואוהביו כצאת השמש בגבורתו אי מה החמה קופחת יכול אף ישראל כן ת"ל יפה כלבנה הה"ד (תהלים ל"ו) מה יקר חסדך אלהים אי מה לבנה זו פעמים חסרה פעמים יתירה יכול אף ישראל כן ת"ל ברה כחמה אי מה חמה זו משמשת ביום ואינה משמשת בלילה יכול אף ישראל כן ת"ל יפה כלבנה מה לבנה זו משמשת ביום ובלילה דכתיב בה (בראשית א') ולמשול ביום ובלילה כך ישראל הן הן בעולם הזה הן הן לעולם הבא אי מה חמה ולבנה אין להם אימה יכול אף ישראל כן ת"ל איומה כנדגלות כדגלין של מעלן כגון מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו ומניין שיש להם אימה שנאמר (יחזקאל א') וגביהן וגבה להם ויראה להם.

זוהר חלק ב דף קכו עמוד ב
רבי שמעון פתח,

מי זאת הנשקפה כמו שחר, יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות,

מי זאת, רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא, ודא הוא עולם ועולם, מ"י הא אוקימנא דרגא עלאה לעילא, ספירת הבינה בה חמישים שערים כמנין "מי" **שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מ"י, כמה דאת אמר** (ישעיה מ כו) **שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.**

זא"ת דרגא תתאה לתתא, עלמא תתאה, ספירת המלכות **ותרווייהו תרין עלמין, בחבורא חדא, בקשורא חדא כחדא.**

הנשקפה, כד מתחברן תרווייהו כחדא, כמו שחר, כד בעייא שחרותא לאנהרא, ולבתר אתנהיר כסיהרא, כד (כניש) בטש בה נהירו דשמשא, ולבתר כשמשא, כד קיימא סיהרא בשלימו.

איומה, תקיפא לאגנא על כלא, דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד חילא, ונטלא חילא מעלמא עלאה, על ידא דיעקב שלימא דחבר לון כחדא, חבר לון כחדא לעילא, וחבר לון כחדא לתתא, ומתמן נפקו תריסר שבטין קדישין כגוונא דלעילא.

זוהר חלק א דף קע עמוד א

רבי יהודה פתח ואמר, **מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות**, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל

מי זאת הנשקפה, אלין אינון ישראל, בזמנא דקב"ה יוקים לון ויפיק מן גלותא, כדין יפתח לון פתחא דנהורא (דהיא) דקיק זעיר, ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מיניה, עד דקב"ה יפתח לון תרעין עלאין פתיחן לארבע רוחי עלמא, וכן כל מה דעביד קב"ה לישראל ולצדיקייא די בהו, הכי כלהו ולאו בזמנא חדא. לבר נש דאתיהיב בחשוכא, ודיוריה הוה בחשוכא תדיר, כד יבעון לאנהרא ליה בעיין לאפתחא ליה נהורא זעירתא כעינא דמחטא, ולבתר רב מניה, וכדין בכל זמנא, עד דינהרון ליה כל נהורא כדקא יאות, כך אינון ישראל כמה דאת אמר (שמות כג ל) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה וגו', וכן למאן דאתי אסוותא, לאו איהו בשעתא חדא, אלא זעיר עד דיתתקף.

[174] תנא דבי אליהו רבה פרק יח

אל גנת אגוז ירדתי וגו' מה אגוז זה יש בו ארבעה בתים כך כל חכם וחכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו יש בו ארבעה דברים חכמה ובינה דיעה והשכל. משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהוא בא לכמה ימים ושנים בתוך ביתו כשהוא בודק את עבדיו אינו בודקן לא על כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, אלא אומר: "פלוני עבדי הכי קרא ושנה" אם אמרו לו שהוא קרא ושנה והעדיף על חביריו שעשה תשובה, מיד מודה לו המלך ועוזב את הכל ומשמח עמו, לכך נאמר **אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמונים** אלו מעשים טובים ותלמוד תורה שחכמי תורה מצפין להם.

זוהר חלק ב דף טו עמוד ב

אמר ליה רבי עקיבא, מהו דכתיב

אל גנת אגוז ירדתי, אמר ליה, תא חזי ההוא גנתא נפקא מעדן, ודא היא **שכינתא**, המלכות יוצאת מאבא בסוד "אבא יסד ברתא"

אגוז דא היא **רתיכא עלאה קדישא**, היא מרכבת המלכות והם מלאכי ארגמ"ן דהיינו **דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשן מן גנתא**, שעליהם נאמר, ומשם יפרד לארבע ראשים" (בראשית ב,10) שהם אלו ארבעת ראשי מחנות המלאכים הנ"ל **כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין קדישין לגו**, הם ד' ראשי הפרי הנחלק לארבע חלקים בפנים **ומאי דאמר**

ירדתי, כמה דתנן ירד פלוני בעומק עיונו **למרכבה.** לפרדס כעין "ארבעה נכנסו בפרדס" (חגיגה יד ע"ב, ירושלמי חגיגה ט ע"א) **אמר ליה רבי עקיבא, אי הכי הוה ליה למימר לאגוז ירדתי,** כי האגוז הוא הנפרד לארבעה רישין, שהוא המרכבה שיורד אליה, ולא אל הגינה שהיא המלכות **מהו אל גנת אגוז ירדתי, אמר ליה, משום דהיא** המלכות **שבחא דאגוזא,** המשפעת למרכבה, וכונת ירידתו למרכבה היא להתבונן משם במלכות, ובמה דומה המרכבה לאגוז עד שנמשלה להּ? **מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי,** בקליפתו הקשה **כך רתיכא** המרכבה מסובבת בארבע קליפות **דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי, מה אינון ארבע קרישין** פלחים **די באגוזא מתחברן בהאי גיסא,** במרכז האגוז **ומתפרשן מהאי גיסא,** בצדדי האגוז **כך רתיכא מתחברן באחדותא** כדי שיתמזגו ויתכללו כ"א בחברו **בחדוותא בשלימותא (בשלימו), ומתפרש** ונפרד **כל חד בעובדוי על מה דאתמני,** כל אחד לפי המעשה שהוא ממונה עליו **הדא הוא דכתיב (בראשית ב יג) הוא הסובב את כל ארץ החוילה, הוא ההולך קדמת אשור, וכן כולם.**

מדרש הנעלם פרשת בראשית מאמר יהי רקיע

אל גנת אגוז ירדתי, בגנת אגוז לא כתיב, אלא אל גנת אגוז. כמאן דנחית ומקריב לגנתא, ולא עייל בה, כ"ש דלא קריב לאגוז, אלא לגינה. וכ"ש דלא חזא מה שבתוך האגוז. וכ"ש דאמר לראות, ולא אמר ראיתי. כלומר לגינה שהוא חוצה, קרבתי וירדתי לראות, ולא אמר שראה אפילו הגינה שהיא חוצה:

זוהר חלק א דף יט עמוד ב

שלמה מלכא כד נחית לעמקא דאגוזא דכתיב אל גנת אגוז ירדתי, נטל קליפה דאגוזא ואסתכל בכל אינון קליפין, וידע (נ"א ואסתכל, דכל אינון לא נבראו אלא מעינוגא) דכל אינון ענוגין דהנהו רוחין קליפין דאגוזא, לאו איהו אלא לאתדבקא בבני נשא, (נ"א ולאסטאה) ולאסתאב לון, דכתיב (קהלת ב ח) **ותענוגות בני האדם שדה ושדות, תו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דליליא, נפקא מנייהו שדה ושדות, וכלא אצטריך קב"ה למברי בעלמא ולאתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא לגו, וכמה קליפין חפאן למוחא, וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא, מריש רזא דנקודה עלאה עד סופה דכל דרגין.**

זוהר חלק א דף מד עמוד ב

אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו היכל האהבה **לאתדבקא דכורא בנוקבא.** פירש המק"מ הו"ד ב"מתוק מדבש" דף קמז "פירוש, "אל גינת אגוז ירדתי" שהז"א אומר בשביל להזדווג עם המלכות שבהיכל הזה ירדתי"

ספר פרי ע"ח - שער ר"ח חנוכה ופורים - פרק ו:

דע, כי שם הוי"ה, ב' אותיות ראשונות, הם או"א. ו', ז"א. ה', נוקבא. והד' אותיות עצמן, הם נגד ד' עולמות - אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. וכנגדו יש ד' קליפות, כי גם זה לעומת זה וכו'. ועל זה נאמר,

אל גנת אגוז ירדתי, כי באגוז יש תחלה קליפה עבה ומרה כלענה, ואחריה קליפה ב' קשה מאד, ואחר כך בפנים יש קליפה אחרת, שמפסיק המאכל. ר"ל - שהרי אגוז מתחלק לד' חלקים, נגד ד' אותיות השם, וקליפה זו הג', מפסקת בין אלו הד' חלקים של אגוז, ולא שמסתלקת אותה מכל וכל, אלא שנכנסת ביניהן, וקליפה זו נגד עמלק, ועל זה אמרו רז"ל, אין השם שלם עד שיכרת זרעו

של עמלק. ומלבד אלו הג', יש על האוכל עצמה קליפה דקה, וכשאוכל האגוז מתייבש, גם קליפה זו נאכלת, משא"כ בתחלה, שאז עם היותה דקה, היא מרה. ועל זה נאמר ומתוכם כעין חשמ"ל וכו', וחשמל גימ' מלבו"ש, ועוד אמרו רז"ל פעמים חשות פעמים ממללות, שלפעמים קליפה זו נאכלת, ופעמים אינה נאכלת. וכן האדם, אם ירצה בקל יתקן וממתק הקליפה מה שאין כן באחרות:

שער הכוונות - דרושי הלילה דרוש ד

הנה בתחילת הלילה כשרוצה לישן ואמר הסדר שנסדר בעזרת השם בענין ברכת המפיל חבלי שינה כו' ויכוין שענין השינה הזו תכליתה היא להעלות נשמתו בסוד הדורמיטא כדי שתהיה נשמתו בסוד מ"ן כדי לזווג לאה עם יעקב אחר חצות לילה כי קודם חצות גם לאה עומדת באחור כנ"ל. וכשיקום בחצות לילה אז אינו יכול להעלות מ"ן ולכן יכוין אל הבחינה האחרת של רחל לפי שאז ממש אחר חצות יורדת בעולם הבריאה כנ"ל ואז תעשה שני דברים האחד הוא ענין הבכי' בעת חצות ממש על חורבן הבית לפי שאז ממש היא עת ירידתה מן האצילות אל הבריאה והקב"ה בעלה ז"א צועק כארי מבפנים והיא מבחוץ כנ"ל וישתף עצמו בצער השכינה שהיא זו הנקודה השרשית של רחל שירדה למטה ויבכה כמו חצי שעה או יותר על טירוף רחל וגירושה וגלותה ועל חורבן בית המקדש כי כל זה נעשה ע"י עונותינו ולכן צריך שיכוין באופן זה שהנה ע"י עונותינו גרמנו שיפלו הנשמות למטה בקלי' ויתערבו טוב ברע כנודע ולסיבה זו הוכרחה רחל הנזכרת לירד למטה בגלות ולכנס בין הקלי' כדי ללקט ולהוציא משם אותם הנשמות וז"ס **אל גנת אגוז ירדתי** כו' והבן זה מאד.

זוהר חלק ב דף רלג עמוד ב

כתיב **אל גנת אגוז ירדתי** וגו', הא אוקמוה, אבל מה אגוז אית ליה קליפה דסחרא וחפיא על מוחא, ומוחא לגו, אוף הכי בכל מלה דקודשא, קדושה לגו, וסטרא אחרא לבר, ורזא דא (חבקוק א ד) רשע מכתיר את הצדיק, ועל דא אקרי אגוז, והא אוקמוה.

ספר באר מים חיים - סיום התורה

ושלמה המלך ע"ה אמר **אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל** וגו'. כלומר הנה כל בחינת החושך נדמה עלי כאילו אני נוטל אגוז לאכול ואני שובר הקליפה וזורק לחוץ, והפרי שבתוכו אוכל. וכן בכל בחינת החושך, אני משבר תיכף הרע, ואת הטוב אקבל להתדבק באור עולם. וזה שאמרו חז"ל (חגיגה ט"ו ע"ב) ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. כי הוא היה עושה בחינה זו בבחינת גבוה, שתיכף היה חוטף ואוכל את הטוב והאור, ובכח קבלת האורה נזרקה הקליפה ממנו ולחוץ. וזה אומרם תוכו אכל, ובכח אכילה זו שהתדבק באור אלהים חיים ממילא קליפתו זרק ולא היה חושש אליה. ועל כן אמרו עליו (עירובין י"ג ע"ב) שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה כי הוא הקדים האור להחושך. ועל כן היה כתוב בתורתו כתנות עור באלף כתנות אור וילבישם כמאמר חז"ל (בראשית רבה כ', י"ב) כי הקדים הלבישה בבחינת האור והטוב:

[175] נ"ל בס"ד "הנחל" אלו הו"ק בסוד "כל הנחלים הולכים אל הי"ם" אבי אלו פירות הנחל שהוא המלכות וברוך ד' שזיכני לכוין לדעת הרמ"ק שכתב בספרו
פרדס רימונים שער כג אות א

"אב" לשון ענף כענין עודנו באִבו וכו' (איוב ח'). ודאי שהוא ענין התפשטות האצילות והכל לפי ענינו המשל בזה אבי הנחל. נחל תפארת אבי הנחל הענפים המתפשטים ממנו. או אם נפרש נחל יסוד ירצה הסתעפות היסוד. וכן אם נפרשהו במקום אחר הכל לפי עניינו.
ברם, המלבי"ם פירש עניין "אבי הנחל" בספר איוב מלשון לח ורך.

[176] תיקוני זהר דף קמד עמוד א
תא חזי, דודהא ז"א **כד יתי לגבה**, לשכינה **יימא לגבי תרין משיחין**
נשכימה לכרמים דאינון ישראל, די בהון אתמר "**כי כרם ה' צבאות בית ישראל**",(ישעיה ה,7)
נראה הפרחה הגפן דאיהי שכינתא בהון, **הנצו הרמונים** אלין אינון דמליין מצות כרמון. קם רבי שמעון ואמר סבא סבא, נשכימה לכרמים, הא אית כרמים דלאו אינון ישראל, כגון דשמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, ואינון ערבוביא דערב רב, דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא, ובגין דא כד ייתי קודשא בריך הוא לגבי שכינתא, איהו יימא לגבה,
נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן בהון, דאתמר בה כי כרם ה' צבאות בית ישראל, **הנצו הרמונים** אלין ודאי אינון דמליין מצות כרמונים,
שם אתן את דודי לך, אלין דאינון רחימין דילך, תמן יהיבנא לון לך.

[177] ספר השל"ה הקדוש - מסכת פסחים - דרוש ששי
ובהורדת השכינה למטה אז היה מתגלה למטה שם יהו"ה סוד האחדות, וזה היה מצד האבות, כי הן הן המרכבה, ובפרט ראש בית אב אומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה, הוא סוד המרכבה בסוד מרכבת ארגמן, כאשר שמעתי הרמז בשם אברהם, 'א' הוא האחד הרוכב על 'ברהם' אותיות הנשארות מאברהם שהם ארבע חיות, כי אותיות 'ברהם' הם סופי תיבות מארבע חיות, שהן כרו ב נש ר ארי ה אד ם. וכרוב הוא במקום שור כדאיתא בחגיגה פרק אין דורשין (יג, ב) כתוב אחד אומר, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני שור מהשמאל לארבעתן וגו', וכתוב אחד אומר, ארבע פנים לאחד פני האחד פני הכרוב והשני פני אדם והשלישי פני האריה והרביעי פני הנשר, ואלו שור לא קא חשיב. אמר ריש לקיש, יחזקאל בקש עליו רחמים והפכו לכרוב, אמר לפניו, רבונו של עולם, קטיגור יעשה סניגור, עכ"ל הגמרא. וכן על זה נאמר
מרכבות עמי נדיב, אות הראשון מנדיב הוא אות ראשון נשר, אות הב' מנדיב הוא אות הב' מאדם, אות הג' מנדיב הוא אות ג' מאריה, אות ד' מנדיב הוא אות ד' מכרוב. הוסיף ידידי ורעי ר' יהודה שנוויס נ"י שאות "ב" של "נדיב" רומזת ל"יעקב" שהוא כנגד "כרוב". הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא בשם פאר הדור הרב הגאון הרב עובדיה יוסף שליט"א כפי שאמר בשיעורי הלוין במוצאי שבת. אומר יעקב אבינו ע"ה (בראשית כח,16) "אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" הסביר הרב: אמר יעקב אע"ה אני יודע שיש אכ"ן במרכבה של מעלה דהיינו **אריה כרוב נשר ר"ת** אכ"ן אולם אנכ"י דהיינו **אריה נשר כרוב יעקב** לא ידעתי ודפח"ח.

[178] תיקו"ז דף קמד ע"א
בההוא זמנא יימא לגבה, **שובי שובי השולמית**, בתרי בתים דאינון בית ראשון, ובית שני לתתא, שובי שובי בבית ראשון ושני לעילא, ונחזה בך.

דבר אחר, **שובי שובי** ארבע זמנין, בארבע אתוון דילה דאינון אדנ"י, ונחזה בך בארבע אתוון דיליה דאינון יקו"ק, אמר קודשא בריך הוא לגבי ישראל, ארבע זמנין שובי בשכינתא בתיובתא, ונחזה בך בארבע כוסות דפורקנא דאינון בפסח, דחייבין ביה ישראל למשתי ארבע כוסות, כגוונא דארבע גאולות, שובי שובי בארבע יחודין (ס"א יסודין) דילך, ונחזה בך בארבע חיוון, ונחזה בך בשמיא וארעא, ומיד ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך:

[179] תיקוני זהר דף עט עמוד ב
איהי חזון וקודשא בריך הוא חוזה, דאיהו יקו"ק אדנ"י, דהכי סליק חזן חסר ו' חמש ושתין כחושבן אדנ"י, (בנבוא"ה גימ' ס"ו, ס"ה כחושבן אדנ"י ותיבה הא ס"ו), ובמאי היא חזון באת ו', ביה אתעבידת אספקלריאה דנהרא אדון דילה:

[180] אבן עזרא על שיר השירים ז,3
שובי שובי - זה לעתיד בשוב ה' את שבות ציון:
וענין **מה תחזו בשולמית** - כמו ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה: ונ"ל בס"ד שיש פה רמז לשפע התפארת הנקרא הרים - חג"ת וגבעות - נה"י.

[181] תיקוני זהר דף לד עמוד ב
ובהון הוה משבח שכינתא בשיר השירים מתתא לעילא, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ז') מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, שררך אגן הסהר, שני שדיך, צוארך, ראשך, הא הכא מתתא לעילא.

[182] תיקוני זהר דף לד עמוד א
וכד שכינתא איהי עומדת על ישראל, וישראל אינון רגלין דקמת עלייהו בגלותא, קודשא בריך הוא משבח לה בהון,**מה יפו פעמיך בנעלים** וגומר, ועוד
מה יפו פעמיך, כד ישראל הוו מקיימין שלוש פעמים בשנה, ועוד
מה יפו פעמיך בנעלים, בזמנא דעמדו ישראל על טורא דסיני, דעלייהו אתמר ועמדו רגליו ביום ההוא, ועוד
מה יפו פעמיך בנעלים, כד קיימין בראש השנה ביומא דדינא בצלותא, קודשא בריך הוא בגינייהו עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, בזמנא דאינון קיימין בשכינתא בגלותא, וסבלין עלייהו כמה דינין וכמה יסורין, דאמרין כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה:

ספר שושן סודות - אות תד - וראוי שתדע כי הנעל ירמוז
וכ"י נקראת נעל ככתוב מה יפו פעמיך בנעלים. ורמז "ורגליהם" (יחזקאל א,7) **נצ"ח והו"ד "רגל" צדיק יסוד עולם, "רגל ישרה".**

[183] זוהר חלק א דף מב עמוד א
היכלא תניינא כתיב (שמות כ"ד) וכעצם השמים לטוהר, הכא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר, וקיימא בחוורתא תדיר דלא אתערבו גוונוי באחרא, ואיהו עצם דלא אשתני לעלמין, דא לאו איהו באתגליא הכי לאתנצצא כאחרא, דא קשי לאתגליא כסתימו דעינא דכד מתגלגלא אזדהר ונציץ בגלגולא, ודא אוף הכי, בגין דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא, מגלגל בגלגולא וגלי ליה, ואתקשר בהדיה בקשורא דחוורתא דעינא. גו גוון אחרא דאיהו דקיק מיניה דשארי עלוי, מתגלגלא רוחא דא

מגו רוחא דלתתא, נהורא דלתתא אסחר לגלגלא (נ"א וגלגל) נהורא דא ואתנהיר, ולא יכיל לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה, וכדין אנהיר ואחיד בנהורא דלתתא (ד"א ל"ג דהוה נהיר), דהוא כליל ולא אשתני כלל, אלא אתגליא בגיניה בגלגולא דיליה, וכד נהורא דא מתגלגלא, נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה, ורזא דא כתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, זכאה איהו מאן דידע לגלאה (נ"א לגלגלא) נהורין.

זוהר חלק א דף מה עמוד א
שאר נביאים נטלין תרין היכלין (ד"א דלתתא) תרין רוחין, נוג"ה וזה"ר ברזא דכתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך וגו', לאתקשרא אלין באלין למהוי חד, יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר.

[184] תיקוני זהר דף לו עמוד ב
הא אלין נפקין, אחרנין דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ואינון מארי דקומה,
מסטרא דאימא עלאה אתקריאת שכינתא בטן, הדא הוא דכתיב (איוב ל"ח 29) "מבטן מי יצא הקרח", "כעין הקרח הנורא",(יחזקאל א,22) גוף דילה עמודא דאמצעיתא, בטן עליה אתמר בטנך ערמת חטים:
שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגומר,
שררך דא ציון, דאיהו טבור עלמא, נקודה דמינה הושתת העולם, לארבע סטרין דאינון מזרח ומערב צפון ודרום, ולקבלייהו, רישא למזרח, גופא למערב, דרועין לדרום, רגלין לצפון, אות ברית נקודה באמצעיתא, כגוונא דטבור,
אגן הסהר, דא נקודה דסיהרא כגוונא דא כ', והיא ראשית נקודה באת ב', בת קול איהי ודאי, כללא דנקודין ואתוון:

[185] מדרש רבה במדבר פרשה א פסקה ד
שררך אגן הסהר מדבר בסנהדרין שהיתה נתונה בלשכת הגזית והיא משולה בשרר ולמה משולה בשרר אלא מה השרר הזה נתון באמצע הגוף כך סנהדרין של ישראל נתונה באמצעו של בית המקדש.
עיין זוהר ח"ב דף רנא ע"א בעניין היכל הזכות.

[186] זוהר חלק א דף מג עמוד ב
ארבע היכלין שבעין נהורין אלין, ותרי נהורין דקיימין קמייהו, כלהו פנימאין גו לגו, ורזא דא דכתיב **בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים**.

ספר פרדס רמונים - שער כג פרק ב
בטן הוא הבינה [ב] כד"א (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח. ומי הוא הבינה כאשר יתבאר בערכה בע"ה. אמנם אינה עצם הבינה אלא בטן הבינה ובטנה היא המלכות בהיותה למעלה והיא נקראת בטן. ועליה נאמר (שה"ש ז ג) **בטנך ערמת חטים**. ואין בטן בלא גוף כי הבטן מתייחד בגוף שהוא התפארת והכל על ידי הבינה בסוד העלמם שם. ור' משה פי' בתפארת ואינו עיקר:

קהילות יעקב להרב החוזה ערך בטן

בטן דא אימא דאיתמר בה "מבטן מי יצא הקרח" (איוב לח,29) **בתיקונים תיקון ל"ב. ר"ל מבטן הנקרא מי שיש בו נש"ב גימ' מי, יצא הקרח שהוא תפארת הנקרא "הקרח הנורא" זה שאמר "בטנך ערמת חיטים" חיטה גימ' כב כב אתוון דאורייתא היוצאים מבינה כנודע.**

[187] זוהר חלק ג דף רלג עמוד א
שושן עדות אלין סנהדרי גדולה הם שבעים הסנהדרין **דכתיב בה סוגה בשושנים.**ודרשו חז"ל (שבת ל ע"ב, פח ע"ב, פסחים קיז ע"א) אל תקרי שושנים אלא ששונים" היינו שעושים גדר וסייג לתורה. על פי ה"מתוק מדבש" דף קיא.

זהר חדש מדרש רות מאמר חצות לילה
ויבא לשכב בקצה הערמה. רבי נהוראי ורבי יהודאי אתו לטבריה, שמעו לרבי שמעון, דאמר להאי קרא, ויאכל בועז וישת כו'. וייטב לבו, אכילת חיים של מעלה, דהיינו אורות הבינה **ומאינון חיין חדי ללבו. וחיכון דחדי ליה, מיד ויבא לשכב בקצה הערימה, אלין אבנין טבין, ומרגלין טבין עילאין,** שה"ס המדרגות דהארת חכמה **דסחרין כורסייא קדישא.** מלכות **כד"א, בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים.** ע"פ הסולם אות תקצ"ז

[188] תיקוני זהר דף יד עמוד א
שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, ואינון תרי לוחי אורייתא. הנקראים שני שדיך (כפירוש רש"י ז"ל שם) ולומדי התורה מקבלים שפעם מהתפארת שהוא בחינת תורה שבכתב דרך נו"ה שהם ב' לוחות. ע"פ ה"מתוק מדבש" דף קמז.

[189] רש"י שיר השירים פרק ד פסוק ה
שני שדיך - המניקות אותך זה משה ואהרן. כשני עפרים תאומי צביה - דרך צביה להיות יולדת תאומים כך שניהם שוים שקולים זה כזה.
דבר אחר שני שדיך על שם הלוחות תאומי צביה שהם מכוונות במדה אחת וחמשה דברות על זו וחמשה על זו מכוונין דבור כנגד דבור, אנכי כנגד לא תרצח שהרוצח ממעט את הדמות של הקב"ה, לא יהיה לך כנגד לא תנאף שהזונה אחר עבודה זרה דרך אשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים, לא תשא כנגד לא תגנוב שהגונב סופו לישבע לשקר, זכור כנגד לא תענה שהמחלל את השבת מעיד שקר בבוראו לומר שלא שבת בשבת בראשית, כבד כנגד לא תחמוד שהחומד סופו להוליד בן שמקלה אותו ומכבד למי שאינו אביו. הרועים - את צאנם בשושנים ומדריכים אותם בדרך נוחה וישרה:

[190] תיקו"ז דף קמה ע"ב
צוארך כמגדל השן, דא ירושלם, עלה אתמר כמגדל דוד צוארך, תכשיטין דילה כהנים לוים ישראלים,
בנוי לתלפיות דא צדיק דאיהו תל שהכל פונים בו, פנות דיליה תרין נביאי קשוט, דשכינתא ודאי איהי ירושלם, תכשיטין דילה תלת אבהן, חרוזין דילה תרי סמכי קשוט:

בית עולמים - דף קכט ע"א - ד"ה קוצי
ידוע שבינה ירדה בגרון ומבינה דינין מתערין ולכן התכשיטין תלוים בגרון והם תכשיטי כלה סוד בוצינא דקרדינותא. וז"ס

צוארך כמגדל השן ור"ל הצואר דנוקבא בה כל הדינים כמו שהם נשרשים בגרון דעתיקא קדישא מסטרא דבינה שנקראת "מגדל" סוד מגדל הפורח באויר בוצינא דקרדינותא דתלייא באוירא עילאה.

פרדס רימונים שער כג פרק יח

צואר - התפארת במציאותו המתעלה להתדבק בג' ראשונות על גבורה וגדולה נקרא צואר. עם כל זאת יהיה הצואר גם כן בבינה וכן מצינו בזוהר:

[191] זוהר חלק ב דף רכג עמוד א

יראת יהו"ה היא אוצרו, אוצרו דכל אלין, בגין דהאי יראת יהו"ה נקיט כל אינון נחלין, ואיהי אתעבידת אוצר לכלהו, וכד נפקין מינה כל אינון גניזין, כלהו אפיק לון בחושבנא. מנלן, דכתיב (שיר ז ה) עיניך ברכות בחשבון, בחשבון ודאי עביד ואפיק אינון ברכות מים, ואשגח (נ"א ואשקי לכלא) לאפקא כלא בחושבנא, ועל דא אקרי אמונה, ובכלא אקרי אמונה, והא אוקימנא.

זוהר חלק ג דף רכ עמוד ב

אמר ר' יוסי כתיב אחת לאחת למצא חשבון חשבון דגימטרייאות דקיימן בסיהרא באן דרגא דילה אינון. לא אתיב ליה. אמר שמענא ולא אדכרנא מלה. קם ההוא טולא ובטש בעינוי דר' אבא נפל על אנפוי מגו דחילו. עד דהוה נפל על אנפוי נפל קרא בפומיה דכתיב

עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים. ואלין עיינין דילה פרפראות לגו חכמה עלאה דאתמשכא מלעילא ומגו חשבון ותקופין ועבורין אתמליין ואתעבידו בריכות דנפקן מימין לכל סטרין (אינון עיינין) עד דאתפקדן לכל חושבן ועבורין דסיהרא בלבד (ס"א דלבר) וככבין ומזלי למעבד חשבון ודא איהו **על שער בת רבים** דא איהי סיהרא דלבר.

[192] ספר פתחי שערים נתיב פרצוף א"א - פתח יט

החוטם נקרא מגדל כמ"ש, **אפך כמגדל הלבנון** גו', ונגד זה הוא התפלה שבמקום קרבנות תקנום, והוא צלותא דיתבא על מגדלא ברתא דמלכא כמ"ש בתיקונים.

חוטם הוא בינה שהרי חוטם גימ' ס"ג וג"פ אהי"ה. (לפי הרב אליהו דוד סלאטקי ז"ל בספרו "יד אליהו" ערך חוטם שליקט משמונה ספרי האר"י ז"ל.)

[193] ספר לקוטי תורה - ספר תרי עשר

דמשק גי' מד"ת בסוד ד' אלפין דלאה בינה והיא קשר של תפילין והם בסוד דמשק שתהיה רחובה של ירושלים.

[194] זוהר חלק א דף יג עמוד ב

פתח ואמר **ראשך עליך ככרמל**, האי קרא אוקימנא ואתמר, אבל ראשך עליך ככרמל, דא רישא עלאה כתר תפלין דרישא, שמא דמלכא עלאה קדישא יהו"ה, באתוון רשימין כל את ואת פרשתא חדא, שמא קדישא גליפא בסדורא דאתוון כדקא יאות. ותנן (דברים כח י) כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך אלין תפלין דרישא, דאינון שמא קדישא בסדורא דאתוון.

תיקוני זהר דף קמד עמוד א

בההוא זמנא קודשא בריך הוא משבח לה, הדא הוא דכתיב

ראשך עליך ככרמל, דא תפלין: דרישא, ורצועין תליין מכאן ומכאן כזמורות, דאינון ככרמל דתליין מגפן,

ודלת ראשך כארגמן דא תפלה דיד, מה דהות דלת בגלותא עניה, הדא הוא דכתיב (תהלים ק"ב) תפלה לעני כי יעטוף, תהא לבושא כארגמן, דאיהו סוד א"וריאל ר"פאל ג"בריאל מ"יכאל נ"וריאל,

מלך אסור ברהטים דא קודשא בריך הוא יקו"ק, דיהא אסור בארבע בתים דילה דאינון אדנ"י, ארבע רהטי מוחא, דיהא אסור ברהטים כגוונא דא יאקדונק"י, כי שמך בך ובך שמך, ודא איהו סוד אמן מן ארגמן:

דבר אחר ראשך עליך ככרמל, דא ראש דברך אמת, דלת ראשך כארגמן דא שכינתא, מלך דא אברהם, אסור דא יצחק בעקדה, בקשרא דתפלין דדרועה שמאלא, ברהטים דא יעקב בארבע רהיטי מוחא דתפלין דרישא, דאתמר ברהטים בשקתות המים:

[195] זהר חדש פרשת חקת מאמר והורידו לאיש מנחה
עמודיו עשה כסף, דא אברהם. רפידתו זהב, דא יצחק, מרכבו ארגמן, דא יעקב.

[119] עיין הערה 119 לעיל.

[196] ספר השל"ה הקדוש - הגהות לספר בראשית - לך לך, תו"א ג
מה יפית ומה נעמת להתעורר מלמטה למעלה. ואז המלך יהיה עמך להשפיע עליך מלמעלה למטה.

ספר עבודת הקודש - חלק א פרק כו
ויש לדעת כי מיני האהבה אלה נכללים בסוד אהבה זוטא, והיא השער להכנס ולעלות בסוד אהבה רבה, וממנה נמשכין מיני אהבה אלו בסוד התערובות ומיני התענוגים הן אותם שהם מצד הגוף הן אותם שהם מצד הנפש, בסוד **מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים**, ולפי שאהבה זו הדרך אל העליה העליונה היו מיני אהבה אלה טובים כי מהם יכנס האוהב אל האהבה הנכונה, וזהו החסד שהוא סוד אהבה זו שאינו מגיע כי אם עד שמים, וממנה יכנס אדם אל האהבה העליונה החסד שהוא מעל שמים:

[197] זוהר חלק ב דף קכו עמוד א
רבי יהודה פתח, **זאת קומתך דמתה לתמר** וגו', כמה חביבה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא, דלא מתפרשא מניה, כהאי תמר דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין, ולא סליק דא בלא דא, כך כנסת ישראל לא מתפרשא מקודשא בריך הוא.

תיקוני זהר דף קלד עמוד א
פתח אליהו ואמר, רבון עלמא יהא רעוא דילך דאימא מלין בארח מישר כדקא יאות, כלהו במדה במשקל בשעור קומה דשכינתך:
פתח ואמר,
זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכלות, מאי לתמר, אלא להההוא דאתמר ביה צדיק כתמר יפרח, כפת תמרים, קומתך ודאי דמיא ללולב דלית ביה קצוץ ופרוד, ולאו למגנא אוקמוהו מארי

מתניתין נפרצו עליו פסול, לולב איהו דומה לשדרה דגופא, דאיהו ו', קומה דכלא, ואיהו שית בחושבן, וחמש ענפין מתפשטין מניה, ואיהו גופא:

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

זאת קומתך דמתה לתמר וגו':

ר"ת 'קומתך 'דמתה 'לתמר הוא דקל. והנה תמר בלשון הקדש, ודקל בלשון תרגום. וזש"ה, דמתה לתמר, כי איננה תמר ממש, אבל היא דקל הדומה לתמר. וענין דקל עם הכולל, הוא קלה בסוד דעתן של נשים קלה, כי הדעת שלה במלכות, אין בו רק ה' גבורות בלבד, והם ה' הויו"ת, כמנין ק"ל, ועם מספר החמשה עצמם, הרי קל"ה. גם תיבת לתמר עצמה עם הכולל, בגימטריא תרע"א, כמנין אדנ"י במלואו. וכאשר נסיר שם א"ל ממנה, שהוא ג' יודי"ן ואלף, שיש בהוי"ה דס"ג, ושבשם אהי"ה דיודי"ן, אשר הם נשפעים בה מאימא עילאה, והם סוד ל' של לתמר עם כללותו, ישאר אותיות תמר מרת נפש.

[198] זוהר ח"ב דף כז ע"ב

אשכול הכופר דודי לי (שיר א יד), אשכול דא אימא עלאה, מה אשכול מתקשט בכמה עלין בכמה זמורות לישראל דאכלין ליה, הכי שכינתא עלאה מתקשטת בכמה קשוטין דשמנה כלים, מכמה קרבנין, מכמה מיני תכשיטין דכפרה לבנהא, ואיהי קמת בהון קמי מלכא, ומיד (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם.

[199] ספר משכני עליון - הקדמה

כאשר האיר אור מן הזיווג הקדוש במקום הזה, מרוב האור והזיו נתחזקו הכ"ב אותיות האלה העומדים שם. ומרוב החוזק והכח נראה כאלו נתחדשו אז; ומאור אחד נתגבר מאד כולל את כל הכ"ב האלה, וגם ה' אחרים שהם מנצפ"ך. ושם המאור הזה - אוחז"ה ונכלל בפסוק, "אמרתי אעלה בתמר אוחזה בסנסניו". ונמצא שהשם הזה העולה כ"ז, אחר הזיווג הוא יוצא ומתגבר ומכסה על כל האחרים. על כן גדלה קדושתו מאד ולהמשיך קדושה על האדם, עם שמות אחרים המתחברים לו ונצרפים באותו הפסוק עצמו. ועל כי מן הזיווג הוא יוצא, על כן נאמר, "אעלה בתמר"; וכבר ידעת כי התמר מורה תמיד על הזיווג. ואז מתגבר זה השם אוחז"ה, הוא כולל כל האותיות; וה"סנסניו" שלו, מורים כמשל על הצרופים היוצאים מן האותיות. וצריך שתדע, כי מכאן נמשך כל השפע אל כל הצריך לו, ועל כן נאמר "ויהיו שני שדיך", כי שדיים נקראים המאורות העליונים הנותנים השפע לתחתונים. ולמה אמר "כאשכלות הגפן"? אלא בשעה שעולים התחתונים לקבל מן השערים, הם מתדבקים ונתלים באותיות המאירות בשער, כמו שאמרתי, כי אלה הם שרש לאלה. ובהיותם דבוקים שם, נראו ממש כאשכול שבו תלויים הענבים. ומ"ש, "וריח אפיך כתפוחים", הוא ריח הקרבן העולה באף... [להמתק] הגבורה הנמצאת בו:

[200] שרשי השמות להרמ"ז ז"ל דף לא

במילים "אוחזה בסנסניו" יש רמז לשם קדוש מאד. אוחזה גימ' כז כמנין אותיות התורה. "סנסנו"י" גימ' רלו כמנין "ורב כח" והם רל"ו ריבוא אורות שהקב"ה השפיע דרך המלבוש. רלו גימ' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם ד' כוללים. תכוין כי שם זה, סנסנו"י הוא סוד השדיים העליונים הנקראים סנסנו"י ותכוין לאחוז בהם ולינק ולקבל מהם אור גדול וזהו "אוחזה בסנסניו".

[201] זוהר חלק ג דף רמב עמוד א

את קרבני לחמי לאשי וגו'. ר' יודאי אמר בקרבנא אית עשן ואית ריח ואית ניחוח. עשן אינון מאיר דרוגזא דכתיב כי אז יעשן אף יי' אינון אתהנון מעשן ועשן רוגזא בחוטמא איהו ריח אינון דאקרון תפוחין אמר ר' אבא כתפוחים הה"ד ורֵיח אפיך כתפוחים.

זוהר חלק ג דף קלא עמוד א

בתליסר תקונין אלין נגדין ונפקין תליסר מבועין דמשח רבות ונגדין לכל אינון דלתתא. ונהרין בההוא משחא. ומשיחין מההוא משחא דבתליסר תקונין אלין. בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקירא סתימאה דכלא דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירן דאנפוי נהירין אנפוי דזעיר אנפין וכל חוזר (ס"א חיזור) ושושן דאשתכחן לתתא נהירין ומתלהטין מההוא נהורא דלעילא.

[202] זוהר חלק ג דף לט עמוד ב

וחכך כיין הטוב, האי קרא לכנסת ישראל אתמר, ובתושבחתא אתמר, אי הכי מאן הוא דמשבח לה בהאי, אי קודשא בריך הוא, מהו הולך לדודי, הולך אלי מבעי ליה. אלא ודאי קודשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל, כמה דהיא קא משבחת ליה, דכתיב חכו ממתקים, כך קודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל, (דכתיב)

וחכך כיין הטוב, יין הטוב, דהוא חמרא דמנטרא,

הולך לדודי, דא יצחק, דאקרי ידיד מבטן. **למישרים**, כמה דאת אמר (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים, לאתכללא שמאלא בימינא, ודא הוא מישרים, דבגין חדוותא דההוא חמר טב, אתכליל שמאלא בימינא, וחדאן כלא, (דובב שפתי ישנים), דהא כלא מתערי בחדוואן וברכאן, ועלמין כלהו משתכחי בחידו, ומתערי לארקא ברכאן לתתא.

ספר עץ חיים - שער לט דרוש יד

שמעתי ממורי זלה"ה כי החו"ב מתפשטין לי"ס כל א' מהן וראשיהן למעלה במוחין וסופן מסתיימין בפה ושם הח"ך כח הסיום דחכמה וגרון כח הסיום דבינה שהוא נקודת ציון שבה והלשון הוא יסוד של הח"ך הממשיך ה"ח גיכ"ק וה"ג אחע"ה ואז הוא שם בסוד מ"ד היורדין מח"ך אל הגרון ובסוד מ"נ העולין מן הגרון אל החך והוא סוד הרוק היוצא מח"ך וגרון כנ"ל בגמ'.

פירוש הגר"א לספרא דצניעותא - פרק ב

ו"ו אתפתח באחרא - ר"ל בפה ששם גנוז בוצינא דקרדינותא דעת כמש"ל (בד' ל"ד ע"א) כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א דעת גניז בפומא דמלכא כו' והדעת הוא מכסה פתחא כמ"ש לעיל סוף פ"א וז"ש דכתיב הולך לדודי למישרים ר"ל בתוך הפה כמ"ש וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים שדעת נקרא יין כמ"ש לעיל (ד' ט"ו ע"א) ע"ש והולך לדודי למישרים שהוא מכריע והולך במישור וכמ"ש בפרשת בשלח דף נ"א ע"ב דהא תנינן אתה כוננת מישרים עד וכלא וז"ש בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא כנ"ל:

זהר חדש שיר השירים מאמר כ"ב אותיות ומנצפ"ך

כיון דאתבני בי מקדשא, ואתגלי שיר דא, אתגליפו אלין אתוון, בעשרין ותרין אתוון, רזא ב"ך, והיינו מישרים אהבוך:

רכתיב אתה כוננת מישרים. וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים. כלהו ברזא דאלין אתוון, אינון דאקרון מישרים. ואלין אתוון, כתרין גניזין גו עלמא דאתי אינון. וכלהו נביעו בתר נביעו גו מחשבה. בגליפו דרזין דשמהן קדישין, בגליפו דכר ונוקבא, לאסתכמא כחדא, דהא לית בכל אתוון אסכמותא אלין באלין למהוי דא בדא, בר אלין:

ספר אור תורה - אות קג

כידוע שכשהאדם רעב, אז חם הטבעי מתגבר בו ושורף את הגוף, ועל ידי אכילה מתכבה החם הזה, ואז הוא מתחזק ויכול לחיות, וכן הוא למעלה, הקרבנות מבסמין את הדינים, ולכן נקרא אכילה, אבל עסק התורה הוא מקשר פנימיות העולמות שהוא זווג דנשיקין, ולכן נקרא יין, שהוא משמח את הגוף, ומאיר כחות הפנימיות שבנפשו להתפשט על הגוף, והוא התרחבות כחות שבלב, וזה שנאמר, וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים (שם ז, י), כידוע שעל ידי היין האדים עולים למח, ואם היין אינו טוב, אז האדים עולים בעקמומיות, ומבלבלים את מחו, אבל יין הטוב הולך במישור ואז הוא יין המשמח ולא יין המשכר, וכן בעשן הקרבנות, אמרו חכמינו ז"ל (אבות פרק ה משנה ה) ולא נצחה הרוח את עמוד העשן, וכן התורה כשלומד לשמה, אז רעותא דיליה, עולה למעלה למעלה בקו האמצעי של כל העולמות עד למעלה ראש, ואין לחיצונים אחיזה בו כלל:

[203] זוהר חלק ג דף לט עמוד ב
דובב שפתי ישנים, אפילו בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא.

[204] זוהר חלק א דף פח עמוד א
רבי יהודה פתח, **אני לדודי ועלי תשוקתו,** הא אוקמוה, אבל באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא, וברכאן דלעילא לא משתכחי אלא במה דאית ביה ממשא, ולאו איהו ריקניא. מנלן מאשת עובדיהו, דאמר לה אלישע (מ"ב ד ב) הגידי לי מה יש לך בבית, דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא ריקניא, ולא באתר ריקניא, מה כתיב, ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן, מאי אסוך, אלא א"ל שיעורא דהאי משחא לאו איהו אלא כדי משיחת אצבעא זעירא, אמר לה נחמתני, דהא לא ידענא היאך ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא אתר לאשתכחא ביה ברכאן.

[205] ספר פע"ח - שער השבת - פ"ח:
תחלת הכל תצא לשדה לק"ש, ויאמר **לכה דודי נצא השדה**, (הכוונה רמז לשכינה, אשר היא שדה) בואו ונצא לקראת שבת מלכתא חקל תפוחין קדישין, ויכוין למלכות, הנקרא חקל תפוחין.

[206] תיקוני זהר דף קמד עמוד א
תא חזי, דודהא כד יתי לגבה, יימא לגבי תרין משיחין נשכימה לכרמים דאינון ישראל, די בהון אתמר כי כרם ה' צבאות בית ישראל, נראה הפרחה הגפן דאיהי שכינתא בהון, הנצו הרמונים אלין אינון דמליין מצות כרמון. קם רבי שמעון ואמר סבא סבא, נשכימה לכרמים, הא אית כרמים דלאו אינון ישראל, כגון דשמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, ואינון ערבוביא דערב רב, דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא, ובגין דא כד ייתי קודשא בריך הוא לגבי שכינתא, איהו יימא לגבה, נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן בהון, דאתמר בה כי כרם ה' צבאות בית ישראל, הנצו הרמונים אלין ודאי אינון דמליין מצות כרמונים, שם אתן את דודי לך, אלין דאינון

רחימין דילך, תמן יהיבנא לון לך, כי הנה הסתו עבר שולטנו דשאר ממנן דאומין, הגשם חלף הלך לו שלטנותא דערב רב:

פירוש הרמח"ל על הכתובים
נשכימה לכרמים וגו'. דע שיש שני כרמים, כרם ה' צבאות בית ישראל והיא נוקבא, וכרם דס"מ ג"כ, בסוד, "סורי הגפן נכריה". ועל זה נאמר, "שמוני נוטרה את הכרמים" וכו'. אבל בירור הכרמים האלה נעשה בכח ובזכות ההשכמה, וזה סוד בוקר דאברהם. ואז, "נראה אם פרחה הגפן", להשגיח על נוקבא שהיא גפן, להפריחה בכח ה' גבורות מנצפ"ך שהם פ"ר. ואח"כ להמשיך גם התיקון למטה לצדיקים של ישראל, שהם בסוד סמדר, ענבים שאינם מבושלות היטב - לפותחם, וזהו, "פתח הסמדר". ואח"כ להאיר לעמי הארץ ג"כ, להוציאם מתחת הארץ, בסוד, "יציצו מעיר כעשב הארץ". "הנצו הרימונים", בסוד, ריקנים שבך מלאים מצות כרמון. ואז, "שם אתן את דודי לך", בסוד זיווג. יעקב [ד]:

[207] נ"ל בס"ד "הנצו" גימ' מקוה שם סוד התשובה כידוע.

[208] זוהר ח"א דף קנו ע"א
הדודאים נתנו ריח, ואינון תרין כרובים דאינון תקונין דילה, לאתערא אתערו לעילא, דהא בכל אינון תקונין דהאי שדה, לית תקונא דיתער לגבי עילא בר כרובים.

[209] מדרש רבה שיר השירים פרשה ז פסקה כ
ועל פתחינו כל מגדים דבית ר' שילא ורבנן דבית ר' שילא אמרין משל לאשה כשרה שהניח לה בעלה מעט חפצים ומעט כסף ל יציאות הוצאות כיון שבא בעלה אמרה לו ראה מה הנחת לי ומה סגלתי הוספתי מעצמי במשך הזמן לך וגם הוספתי לך עליהם.
ורבנן אמרי משל למלך שהיה לו פרדס ונתנו לאריס מה עשה אותו האריס מלא כלכלות של תאנים מפירותיו של פרדס ונתנן על פתח הפרדס כשהיה המלך עובר רואה כל השבח הזה אמר כל השבח הזה בפתח הפרדס בפרדס כולו על אחת כמה וכמה. כך בדורות הראשונים: אנשי כנסת הגדולה, הלל ושמאי, ורבן גמליאל הזקן. בדורות האחרונים: ר' יוחנן בן זכאי, ור' אליעזר, ור' יהושע, ור' מאיר, ור' עקיבא ותלמידיהון על אחת כמה וכמה ועליהם הוא אומר **חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך**. א"ר אבא בר כהנא אמר הקב"ה לישראל אתם צופנים לי ואני צופן לכם אתם צופנים במצות ומעשים טובים ואני צופן לכם באוצרות מלאים יותר מכל הטובות שבעולם. אמר רבי אבא בר כהנא בר יודן אלא דדידיה הינון סגיאין מן דידן הה"ד (תהלים ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך וגו':

זוהר חלק א דף רמב עמוד ב
הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו', הדודאים נתנו ריח (הדודאים) אלין אינון דאשכח ראובן, כמה דאת אמר (בראשית ל יד) וימצא דודאים בשדה, ולא אתחדשן מלי דאורייתא אלא על ידוי בישראל, כמה דאת אמר (דה"א יב לג) ומבני ישששכר יודעי בינה לעתים וגו'.
ועל פתחינו כל מגדים, אינון גרמו למהוי על פתחינו, על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות, כל מגדים.

חדשים גם ישנים, כמה מלי חדתאן ועתיקין דאורייתא דאתגליין על ידייהו, לקרבא לישראל לאבוהון דלעילא, הדא הוא דכתיב (שם) לדעת מה יעשה ישראל.
דודי צפנתי לך (שיר ז יד), מהכא אוליפנא, כל מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, וידע למחדי מלין, ולחדתותי מלין כדקא יאות, אינון מלין סלקין עד כורסייא דמלכא, וכנסת ישראל פתח לון תרעין וגניז לון, ובשעתא דעאל קב"ה לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן, אפיקת לון קמיה וקב"ה מסתכל בהו וחדי, כדין קב"ה מתעטר בעטרין עלאין וחדי במטרוניתא, הדא הוא דכתיב **חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך**, ומההיא שעתא מלוי כתיבין בספרא, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג יז) ויכתב ספר זכרון לפניו, זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, זכאה הוא בהאי עלמא וזכאה הוא בעלמא דאתי.

[210] זוהר חלק א דף קפד עמוד א

רבי יהודה פתח (שיר ח א) **מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי**, האי קרא אוקמוה חבריא, אבל האי קרא כנסת ישראל אמרו למלכא דשלמא דיליה,
מי יתנך כאח לי, כיוסף על אחוי דאמר (בראשית נ כא) ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם, יהב לון מזונא וזן להו בכפנא, בגין כך מי יתנך כאח לי. דבר אחר
מי יתנך כאח לי, דא יוסף לגבה דשכינתא, דאתאחד עמה ואתדבק בהדה,
יונק שדי אמי, דהא כדין אחוה ושלימו בהדייהו, אמצאך בחוץ, גו גלותא דאיהי בארעא אחרא, אשקך, בגין לאתדבקא רוחא ברוחא,
גם לא יבוזו לי, אף על גב דאנא בארעא אחרא. תא חזי, דיוסף אף על גב דאחוי לא הוו ליה כאחין כד נפל בידייהו, איהו הוה לון כאחא כד נפלו בידיה, והא אוקמוה דכתיב (שם) וינחם אותם וידבר על לבם, בכלא דבר על לבייהו.

[211] ספר תקט"ו תפילות - תפילה שמז

בזמן שמסתלק בחי' הלמ"ד המושפע לשכינה ע"י ז"א מסטרא דאימא, השכינה צווחת לבעלה "אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני", כלומר תתן לי למ"ד זאת:

אל אחד יחיד ומיוחד, הרי שכינה שהיא תלמוד תורה כנגד כלם, שתורה זה הב"ה ת"ת, שכינה תלמוד שלו, ולפי שהיא עומדת לנגדו שנאמר בו "אעשה לו עזר כנגדו" העמידוה כנגד כלם, במה היא תלמוד אלא בלמד שהיא בינה, מגדל הפורח באויר, וזה מגדל דוד, ולפי שבית המקדש בסוד זה נבנה נאמר בו כמגדל דוד צוארך, ותורה משם יוצאה דכתיב כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, וזה מגדל הפורח באויר שהיא אוירא של ישראל שבו מתפשט אור מן השכינה, ולפיכך אוירא דא"י מחכים בחכמת שלמה שנא' בה עוד למד דעת את העם, ומגדל זה פורח באותו אויר ודאי, למד דעת את העם, ולמד זאת מהיכן באה לה, אלא מצד המלך, וס"ז למד דעת, בזמן שהוא נסתלק ל' זאת לא נמצאת בבית המקדש וכן התורה נשתכחה מישראל, ושכינה צווחת לגבי בעלה **אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני**, בית אמי דייקא זה בית המקדש,
תלמדני תתן בי למד זאת, ובמה היא מנהגת לו אלא ביחוד דקריאת שמע שנא' בו הוא ינהגנו על מות, אימא עלאה, הוא ודאי, שהיא מיחדת אותם ביחוד שלך, ובכל יום ויום יחוד זה מתגלה לגבה עד שנשלמים ימים שצריכים כן והכל נתקן ביחוד שלך, רבון כל העולמים הרי ליחודך אנו מקוים באמת, גלה לנו אמתת יחודך, ה' אל תאחר, לישועתך קויתי ה':

[212] כתבי הגרמ"מ משקלוב - ביאור משנת חסידים - דף קצה

יין הרקח [שה"ש ח] שהוא סוד חשמ"ל, מלבוש ,ועסיס רמוני [שם], הוא הצרו"ר. ונלע"ד בס"ד, "צרור" היינו מלכות כפי שאומרת אביגיל (שמואל א פרק כה) "וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים". כתב הרמ"ק בספרו אור נערב "צרור החיים" מלכות תפארת בינה. ונראה לבאר, "צרור" היינו מלכות "ה" היינו תפארת "חיים" היינו בינה. גם צרור גימ' מלכות. עסס רמוני גימ' מלכות.

[213] ילקוט שמעוני פ"ב רמז תתקפ"ו

שמאלו תחת לראשי בעולם הזה,

וימינו תחבקני בעולם הבא.

דבר אחר, **שמאלו תחת לראשי** שמאלו של הקב"ה מרחקת וימינו מקרבת.

עיין לקמן בדברי האר"י הקדוש על פסוק "אחות לנו קטנה". שכתב .... וענין החבוק הוא בשמאל, לפי כי כאשר ננסרים זו"ן, להחזירם פב"פ, אז כל הדינים שבו, ניתנים בה. ולכן כשבאה פב"פ להזדווג עמו, צריך להרחיק ולדחות כל הדינים ההם ממנה.

[214] מדרש זוטא שיר השירים פרשה ח

מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה. משל למה הדבר דומה. למי שנשא אשה ואמר לה צאי והתקדשי לי במדבר. כיון שיצאה למדבר אמרה לו שאני על גבך. מי האשה הזאת זו כנסת ישראל. ומי הוא המלך זה מלך מלכי המלכים הקב"ה. כיון שיצאה למדבר. אמרה לו ישאהו על אברתו (דברים ל"ב י"א):

ספר מגיד מישרים - פרשת וירא

הדבק מחשבותיך בי תדיר ותתעלה נפשך למעלה להתקדש שם שמים לעשות נסים על ידך כי הדבקות והמחשבה בלי הפסק עליו נאמר

מי זאת עולה מן המדבר כלומר כד זאת דהיא כנסת ישראל מתעלא למי דהיא בינה מן מ"ם פתוחה. רמיזא בבינה דמ"ם פתוחה (ס"א סתומה) היא בחכמה ברזא דלמרבה המשרה. ונו"ן אריכא היא בתפארת ומלכות, כלומר כנסת ישראל עולה דרך הבריח התיכון ומתדבקת במ"ם פתוחה דהיא בינה, וכד איהי מתעלה תמן, איהי

מתרפקת על דודה, דההוא דאחשיבת תדיר בתורה ובמשנה ביראה בלי הפסק איקרי דודה, וקאמר דכד איהי מתעלייא בבינה איהי מתרפקת ומתחברת בההוא שעתא עם דודה דכיון דמחשבתיה דביק בה בההיא שעתא הא מחשבתו ונפשו מתעלייא בבינה, ולעילא מינה באתר דמתעלייא כנסת ישראל **תחת התפוח עוררתיך** ברזא דשדה של תפוחים,

שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך חד רמיז לאימא עילאה, וחד רמיז לאימא תתאה, והכי תתעלה אי תדיר תהא מחשבתך דבקה בי בלי הפסק דאיבעי לך למחזי גרמך כמלך בגדוד דכמה חיילות דביקין ליה מן כל סטר הכי אנא המשנה וכל חיילותי סחרין לך תדיר דהא אנת תהא רבא דארץ ישראל וכו' ולכן תצייר בעצמך, דאנא וכל חיילותי סחרין לך תדיר ואת ביננא כמלכא בגו חיילותיה ולא תפריד מחשבותיך מיני ומחיילותי כלל ואתה שלום וכו':

[215] זוהר חלק ג דף רפו עמוד ב

כתפוח בעצי היער מה תפוח מתפרשא בגוונוי על כל שאר אילני חקלא כך קב"ה מתפרש ואתרשים על כל חילין עלאין ותתאין בג"כ יי' צבקות שמו אות הוא בכל חילא דלעילא. ת"ח קב"ה כתפוח דאית ביה תלת גוונין. כ"י כשושנה מאן שושנה. א"ר אבא שושנה סוגה סתם שושנה דאתכלילת בשית טרפי שושנה דא גווניה חווק וסומק וכלא הוא תרין גווני סומק וחוור הכי כ"י. קב"ה כתפוח כ"י כשושנה. דהכי אמרה כ"י **תחת התפוח עוררתיך**. תחת התפוח כאן אתר היא אלא אלין אבהתין דאמרן. ר' יוסי אמר דא יובלא. ר' אבא אמר כלא שפיר אלא אלין אבהן דקאמרן אלין אינון ג' גווני דמתחברן בתפוח. ר' יצחק אמר באן אתר אתכלילת כ"י בשושנה. באינון נשיקין דרחימותא דאתדבקת במלכא עלאה נטלה תרי שושנים כד"א שפתותיו שושנים ובג"כ אמרה כ"י ישקני מנשיקות פיהו (כד"א ועל פיך ישק כל עמי) בגין דאתכלילת בשושנים בתרי שפוון דיליה.

[216] הרמ"ע מפאנו - יונת אלם - פרק סז

תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך היא בינה
שמה חבלה ילדתך זו תבונה.

[217] זוהר חלק א דף רמד עמוד ב

פתח רבי אלעזר ואמר
שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת יה, האי קרא אתערנא ביה, אבל ליליא חד הוה כד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מניה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקב"ה, אלא בנשמתהון דצדיקייא, דאינון מתערי נביעו דמיא תתאי לקבלי עלאי, ובההיא שעתא שלימו דרעותא וכסופא בדביקו חדא, למעבד פירין. תא חזי, בתר דאתדבקו דא בדא, והיא קבילת רעותא, היא אמרת
שימני כחותם על לבך, אמאי כחותם, אלא ארחיה דחותם כיון דאתדבק באתר חד, אף על גב דאתעדי מיניה, הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מניה, דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר, כך אמרה כנסת ישראל, הא אתדבקנא בך, אף על גב דאתעדי מינך בגלותא,
שימני כחותם על לבך, בגין דישתאר כל דיוקני בך, כהאי חותם דישתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה.

זוהר חלק ב דף קיד עמוד א
פתח רבי חייא ואמר
שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', **שימני כחותם**, בשעתא דאתדבקא כנסת ישראל בבעלה, איהי אמרת
שימני כחותם, ארחא דחותם כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק, שביק ביה כל דיוקניה, אף על גב דההוא חותם אזיל הכא והכא, ולא קיימא תמן והא אתעבר מניה, כל דיוקניה שביק תמן, ותמן קיימא, אוף הכי אמרת כנסת ישראל, כיון דאתדבקנא בך, כל דיוקני ליהוי חקיק בך, דאף על גב דאיזיל הכא או הכא, תשכח דיוקני חקיק בך ותדכר לי.
וכחותם על זרועך, כמה דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, אוף הכי תהא דיוקני חקיק תמן, ובכן אהא בך מתדבקא לעלמין, ולא אתנשי מינך.
כי עזה כמות אהבה, תקיפא כמות אהבה בתוקפא תקיף, כההוא אתר דשריא ביה מותא,

אהבה, ההוא אתר דאקרי אהבת עולם,
קשה כשאול קנאה, אוף הכי, דהא אלין שמהן מההוא סטרא אינון.
רשפיה רשפי אש, מאן אינון רשפין, אלין אינון אבנין ומרגלן טבאן דאתילידו מההוא אש, שלהבת יה, מההוא שלהובא דנפקא מעלמא עלאה, מקו שמאל של בינה **ואתאחדא בכנסת ישראל, למהוי כלא חד יחודא**. ומתאחדים בכנ"י שהיא המלכות להיות הכל אחד באחדות גמורה **ואנן** רבי חיא ורבי יוסי **הא אהבה ורשפין דשלהובא דלבא אבתרך**, על רבי ייבא סבא **יהא רעוא דדיוקנא דילן תהא חקוקה בלבך, כמה דדיוקנא דילך חקוק בלבן, נשק לון ובריך לון ואזלו**. הבאור מתוך הסולם אות שסט.

תיקוני זהר דף יח עמוד א

איהי חותם דיליה (דמות דיליה), ועלה אתמר **שימני כחותם על לבך**, דהכי אמרת שכינתא (נ"א אמרין ישראל בגלותא), אף על גב דאנת תסתלק לעילא (מעלמא), דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם, כההוא חותם דבההוא אתר דאתדבק ביה רשימו דמארי חותמא, לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא, לאשתמודעא ביה, ובגין כך אמרה כנסת ישראל (נ"א אמרי ישראל בגלותא),
שימני כחותם על לבך, כרשימו דתפלין דיד דאינון לקבל לבא,
כחותם על זרועך, כתפלין דרישא דאינון תליין רצועין לכל סטרין על לבא ודרועא, ובהון אינון רשימין דאינון עמיה דקודשא בריך הוא:
ועוד **שימני כחותם**, דא חותם דאות ברית קדש, והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים:

שער הכוונות - דרושי הפסח דרוש יא

עוד יש כונה אחרת בענין ספירת העומר צריך שתכוין להשפיע מן המ"ט יומין דכורין אל מ"ט יומין נוקבין וכיון שהכונה היא להשפיע במלכות א"כ צריך להשפיע ממעלה למטה מחסד עד מלכות ולהוריד השפע מעילא מדכורא לתתא אל נוקבא. ולכן בשבוע הראשון יכוין להשפיע מחסד שבזכר אל חסד נוקבא עד שבוע השביעי יכוין להשפיע מן בחינת המלכות שבזכר שהיא הבחינה שנשארה מן הנקבה מושרשת בזכר בסוד
שימני כחותם וממלכות זו שבו ישפיע אל המלכות שבנוקבא. עוד עיין ב"פרי עץ חיים" שער התפילין פרק ז.

פירוש הרמח"ל על הכתובים תהילים טז

ידוע כי יש שם אדנ"י אחד בלב של ז"א, בסוד, "**שימני כחותם על לבך**", וכן שם הוי"ה בלב של נוקבא. וזה גורם שאפילו כשהשכינה הולכת בגלות, מכל מקום לא מתפרשים לעולם.

[218] זוהר חלק א דף רמה עמוד א

כי עזה כמות אהבה, תקיפא היא כפרישו דרוחא מן גופא.

ספר מגיד מישרים פרשת ניצבים

שיר השירים ביום ו' סיון. **כי עזה כמות אהבה** שאוהב הקב"ה את בריותיו שכש' שהמו' פורסת כנפיה על כל באי עולם כך רחמיו של הקב"ה הם על כל העולם איש לא נעדר או ירצה שכשם שהמות פעמים בא פעמים מתעכב כך אהבת בני אדם להקב"ה היא לפעמים ואח"כ מבטל אותה היצה"ר ואחר כך חוזרת:

[219] שער הכוונות - דרושי סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת

צריך שבשעת רחיצתך במים החמין תכוין בסוד כוונת שלהבת י"ה. ר"ל כי זו השלהבת יוצאת משם י"ה כדי לגרש ולהפיל הקלי' למטה ונבאר איך זו השלהבת נמשכת משם י"ה. הנה שם י"ה יש בו ג' מיני מלויים ביודין ובאלפין ובההין כזה יוד הי יוד הא יוד הה ושלשתם יחד הם בגי' אמן כמנין יאהדונה"י אחר כך תכה ב' אותיותיו זו בזו בכל שלשה המלויים כזה יוד פעמים ה"י הם בגי' שלש מאות יוד פעמים ה"ה הם בגי' מאתים יוד פעמים ה"א הם בגי' ק"ך ושלשתם יחד הם בגי' כת"ר. והענין הוא כי ג' י"ה הם שלשה מוחין והם למעלה בבחינת הכתר של הנקבה כי כל בתי' מוחין שלה הם משם י"ה כנודע אצלנו. ואם נצרף כתר עם אמן הרי הכל בגי' אשת"י כי אז נקרא אשתו. אח"כ תקח שלשה מילויים בלבד כזה יה"א גם תקח שני אותיות מילוי אות יו"ד והם ו"ד והרי הכל ודיה"א והם בגי' כ"ו ולפי שהשלשה יודין אין במלוייהם שינוי לכן די לנו אם נקח מילוי א' לבדו אבל באות ה"א יש ג' שינויים במילואה ולכן אנו לוקחין שלשה שהם יה"א והנה אם תחבר תשי"א שהוא אשתי עם כ"ו יהיה הכל בגי' שלהבת והרי נתבאר איך משם י"ה יוצאת זו השלהבת והוא בסוד ב' מוחין של או"א המתפשטים תוך נצח והוד כנודע ותכוין להמשיך משם השלהבת הזו כדי לגרש הקליפות. גם דע כי אותיות שלהבת הם אותיות שבת לה' שהוא סוד עלית שבת ש' בת שהיא המלכות העולה בנה"י שהם סוד ש' בג' קוים שבה או כשעולה אל חג"ת שגם הם סוד ש' וזהו שלהבת י"ה כי ענין השבת קדושתו נמשכת מן שם י"ה שהוא או"א כנודע כי השבת נאמר בו כי קדש היא לפי שעולין זו"ן עד או"א ממש הנקרא י"ה וזו העלי' היא הגורמת לאותה השלהבת שתרד ותגרש את הקליפה כ"א הנחש היה כרוך על עקבו לא היתה הקדושה יכולה לעלות:

[220] להלן נראה ש"מים רבים" הם: חסד דז"א,בינה, טל עליון וזדון לב של אומות העולם. בחרתי ב"בינה" מאחר וזה המשך הפסוק הקודם.

זוהר חלק ג דף נד עמוד ב

פתח ואמר, מים רבים לא יוכלו לכבות וגו', **מים רבים** דא דרועא ימינא, חסד דז"א **דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא,** ששם נמצא ראשה של המלכות **לקיימא וימינו תחבקני.** ובזה יוכל לקיים "וימינו תחבקני". על פי ה"מתוק מדבש" דף רה שהביא מדברי האריז"ל.

דבר אחר, מים רבים, דא הוא נהר עלאה, הוא בינה הנקראת "מים רבים" **דמניה נפקין נהרין לכל עבר,** שמיסוד דבינה יוצאים החסדים לו"ק **וכלהו נגדין ואתמשכן מניה,** וגם חסדים דאבא גנוזים בחסדים דאימא **כמה דאת אמר, (תהלים צג ד) מקולות מים רבים, מאינון קולות דמים רבים, דנפקן ואתמשכן מניה,**

ונהרות, הם הה"ג **כמה דאת אמר, נשאו נהרות** וגו'.

אם יתן איש הוא הס"מ **את כל הון ביתו באהבה,** דרחים כנסת ישראל לקודשא בריך הוא, שירצה לינק מאהבת הקב"ה את כנ"י

יבוזו לו, בוז יבוזו לו, יבוז מבעי ליה, שז"א מבזה אותו מלתת לו עוד שפע, כמ"ש "וכבודי לאחר לא אתן", ומתרץ שיש פירוש אחר בפסוק זה והוא **מאי יבוזו לו, אלא,**

אם יתן איש, דא קודשא בריך הוא, ז"א

את כל הון ביתו, כמה דאת אמר (משלי כד ד) כל הון יקר ונעים, הם הארות שהמוני מלאכי מעלה מקבלים מהשכינה הנקראת ביתו של ז"א **באהבה דכנסת ישראל לגביה, ולא לאתקשרא בהדה, בוז יבוזו לו, כל אינון אוכלוסין** יבוזו לו כל המוני מעלה כל מיני השפעות שמקבלים, כי כל תאותם הוא לקשר את המלכות עם דודה, ואינם משמשים על מנת לקבל פרס בשביל השפע שלהם. על פי ה"מתוק מדבש" דף רו שהביא בשם המק"מ והרח"ו.

זוהר חלק ב דף קמו עמוד ב

על דא אמר שלמה בסיום שבחיה **מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, מים רבים,** אלין מים עלאין דנגדין גו (ס"א מגו) טלא עלאה, "מים רבים" הם מים עליונים הנמשכין מסוד הטל העליון **ונהרות לא ישטפוה,** אלין אינון נהרי אפרסמונא דכיא דאינון תליסר.

פירוש הרמח"ל על התורה - ספר בראשית

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", סוד אלה "מים רבים" הוא תשע מאות רכב ברזל, דסיטרא דמים הזידונים, מים מאינון זידונים, והם מים רבים מפני שאין בהם שום יחוד. למה המים האלה אינם מכבים את האהבה, אלא מפני שהיא נשמרת מאימא
"**ונהרות לא ישטפוה**", סוד נהר - מאימא, גורם שלא ישטפוה. סוד זה "רשפיה רשפי אש שלהבת יה" - יק שהם או"א השומרים את השכינה. והם "בוז" נקראו, שעולה לחשבון י"ק.

[221] זוהר חלק ב דף פ עמוד ב

רבי אבא פתח (שיר ח ח) **אחות לנו קטנה ושדים אין לה, מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה,** אחות לנו קטנה, דא כנסת ישראל דאקרי אחות לקודשא בריך הוא, **ושדים אין לה,** היינו דתנינן בשעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני, לא הוה בהון זכוון ועובדין טבין לאגנא עלייהו, דכתיב **ושדים אין לה,** דהא אינון תקונא ושפירו דאתתא, ולית שפירו דאתתא אלא אינון, מה נעשה לאחותנו, מה יתעביד מינה בשעתא דקודשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למללא בפתגמי אורייתא ויפרח נשמתהון מנייהו.

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו':

ר"ת של שדי"ם הוא, 'שמאל, דוחה 'ימין 'מקרבת. והענין הוא, כמ"ש חז"ל ג' הם, יצר, תינוק, ואשה. צריך שתהיה שמאל דוחה, וימין מקרבת. ומכל שכן אם שלשתם, או שניהם, ימצאו בנושא אחד. וז"ש ישראל לפני הקב"ה, הנה
אחות לנו שהיא אשה, וגם היא **קטנה**, וא"כ למה **שדים אין לה**, שהוא ר"ת, שמאל דוחה ימין מקרבת, אין לה ומן הראוי היה שתקרבנה. וסוד הענין הוא, כי בהיות כנסת ישראל, הנקראת מלכות גדולה, אז יש אליה חבוק ונשוק. וענין החבוק הוא בשמאל, לפי כי כאשר ננסרים זו"ן, להחזירם פב"פ, אז כל הדינים שבו, ניתנים בה. ולכן כשבאה פב"פ להזדווג עמו, צריך להרחיק ולדחות כל הדינים ההם ממנה. ואם אין הדינים נדחין ממנה, הוא אומר לה הסבי עיניך מנגדי, שהם הרהיבוני, כמ"ש בזוהר, דאינון מוקדין לי, וזה הוא מתוקף הדינים אשר בעיניה וכבר נתבאר אצלינו, כי טרם שיזדווגו, צריך שבתחלה יתחיל מן הימין אל השמאל, ואח"כ מחבק אותה השמאל, ואח"כ נשלם בימין. נמצא כי הימין מתחיל ומסיים. והנה השמאל שלו נתבסם ונתמתק,

ומועיל עתה לבסם את הגבורות, ולאכפייא לון. ואז כאשר השמאל מחבק אותה, משים שמאלו באחורי הנוקבא כנודע. והנה שם באחוריים, הוא מקום הנסירה, ושם כל כחות הדין הנקראים אלהים, וע"י השמאל שלו המחבק אותה באחוריה, נדחים משם כל הדינים ההם. וז"ס, שמאל דוחה וימין מקרבת אותה לזווגה עמו. ואמנם עתה שהיא קטנה, אין לה שמאל דוחה, גבורות ודינים הנאחזים באחורים, לפי שעדיין אינה ראויה לזווג ולכן אין לה חבוק, ועי"כ הדינים מתרבים אז בה:

(עיין בליקוטי תורה שיר השירים הובאו הדברים הנ"ל בסגנון דומה)

[222] ספר שערי אורה - השער העשירי - הספירה הראשונה

דע כי המדה הזאת ספירת הכתר נקרא גם כן שדי והטעם לפי שממנה יבא השפע לכל הנמצאות שבעולם והיא המפרנסת לכל הנבראות וממנה מקבלת כל בריה כח וקיום והעמדה וחיים ופרנסה לפי שהוא שער לכל הספירות ואין צד בענין בעולם לקבל משאר כל הספירות כלום אלא על ידה והסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן היינו המלכות עד הגן הוא מקום השפע והאצילות והיניקה ומשם ולמטה הוא עולם הפירוד כך ממלכות ולמטה יתפרדו כל הנבראים למיניהם ויקבלו השפע והכח כל אחד ואחד לפי מיני מקבלים ממדת המלכות כל אחד מקבל שמחה וקיום וחיים ממנה איש לפי אכלו ולפי מינו לפיכך נקרא מדה זו שדי שיש בה די פרנסה וחיים וקיום ועמידה לכל הנמצאים שבעולם ולא חסר כל בה והכל יונקים ממנה וזהו שאמרו רבותינו בחגיגה (דף יב ע"א) בשם שדי מי שאמר לעולם די. כלומר במדה הזאת יש די ותיקון ועמידה וקיום לכל הנמצאים לכל אחד לפי עניינו וזאת המדה שהנביאים מתנבאים ע"י תיקון וישראל עושים רצונו של מקום אז יבואו כל הצינורות מלמעלה אליה במילוי שלם והבריכות נשפעות בישראל תחלה ומשם ואילך הבריכות נמשכות לשאר כל הנבראים הנמצאות שבעולם איש לפי מינו והדמיון ענין השדיים שהתינוק יונק מהם ואם חס ושלום חוטאים ומכעיסים אזי הצינורות נפסקות מלמעלה ואין ברכה נמצאת בנבראים והסוד

אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף מלובן העליון

ואם דלת היא דלה היא נצור עליה לוח ארז ולא עץ ארז **אני חומה ושדי כמגדלות** אני עזה במצות ושדי כמגדלות כנדגלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום הכל רומז בפסוק זה.

בית עולמים - דף קלד ע"א - ד"ה ובג"כ

ידוע כי הזיוג מכונה בשם דיבור כמ"ש רז"ל ראוה מדברת עם אחד כו' (כתובות טז ע"א) וכמ"ש **מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה.**

[223] ספר שם עולם חלק ב - פרק א

ובכלל זה, יתחזק בכל עוז שלא יזיזוהו כל רוחות שבעולם מדבר שהוא יודע שהוא נגד דיני התורה, וכמו שכתוב בשיר השירים, אחות לנו קטנה וגו' אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף היא וגו', והכונה, שאמרו פמליא של מעלה אחות לנו קטנה דהיינו עם ישראל בארץ [שהם אחיות למלאכים בענייני עבודת ה'] מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה, היינו לזמן הגאולה, עת מלחמת גוג ומגוג. אם חומה היא, דהיינו שחזקה באמונתה כחומה, נבנה עליה טירת כסף, ואם

דלת היא נצור עליה לוח ארז. וביאורו, כי בענייני משאות, כל מה שירבה במשקלו, כבד לשאתו, דהיינו אם משקלו חמשה פוד ישאהו איש חזק על שכמו, ואם עשרה פוד צריך לזה גבורה יתירה, ואם עשרים פוד אפילו גבור לא יוכל לשאתו אלא לגלגלו ממקום למקום, ואם שלשים או ארבעים פוד צריך לזה כמה אנשים לגלגלו ממקום למקום, וכן כל מה שיתרבה המשקל יתרבה מספר האנשים שיגלגלוהו, אבל על כל פנים אין לך שום משקל כבד שלא יוכלו אנשים רבים להעתיקו ממקום למקום. אבל חומה של אבנים, היתכן אפילו אם יתאספו כמה אנשים האם יוכלו בכוחם להעתיקו ממקום למקום:

[224] אדרא זוטא דף רצו עמוד א

אית חכמה ואית חכמה, והאי נוקבא אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך.
אחות לנו קטנה ודאי קטנה אתחזי אבל רברבא היא וסגיאה היא דהא היא שלימו דנטיל מכלא כמה דכתיב (שם) **אני חומה ושדי כמגדלות**. ושדי דהא מליין אינו לינקא לכלא. כמגדלות דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עילאה.

[225] **נ"ל בס"ד "אז" א - מלכות, לפי שהיא ספירה ראשונה מלמטהלמעלה. ז- בינה, לפי שהיא שביעית מלמטה למעלה. "אז" היינו חיבור של מלכות לבינה בסוד האימא שמשאילה כליה לביתה.**

[226] השמטות דף רנו עמוד ב

וכד מטי וכאשר מגיע בתפילתו **לאחד** של שמע ישראל **אבעי ליה לכוונא בא' סתימא עתיקא** הוא הכתר שהוא א בספירות **(ס"א עמיקא) דכלא. וח' תמניא דרגין עלאין מחכמה עלאה עד צדיק. וד' רבתא** ובאות ד רבתי של "אחד" וכוין שהד' היא המלכות הדלה מקבלת מהתפארת **אתדבקותא דכנ"י דאיהו חולקיה דדוד דאקרי עני ואביון כד אתדבקא לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח. כדין איהי רבתא ועלמא כוליה יניק מינה ואינון שדים דאינון כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום.** וכאשר המלכות מקבלת מהתפארת היא מתגדלת והעולם כולו מקבל שפע מנו"ה דמלכות שהם "כמגדלות" היינו מלאות שפע מהבינה.
ת"ח האי קרא על כנ"י אתמר כד איהי בגלותא עם בנהא בין אומין דעלמא אקרי זעירא הה"ד (שם) אחות לנו קטנה. וכד ישראל אתדבקו באורייתא ואזלין בארח קשוט כדין אתמלייא ושלום אתחבר בהו. אתיבת איהי ואמרת אני חומה ושדי כמגדלות. בההוא זמנא דאתחבר עמי א"ז ושלו"ם. א' רזא דעתיקא קדישא דכלא ז' שבע דרגין ושלו"ם דאקרון צדי"ק כיון דהני דרגין מתחברין כדין א"ז הייתי בעיניו כמוצאת שלום.

[227] ספר השל"ה הקדוש - הגהות לספר בראשית - נח, תו"א א, ליודעי חן

כבר ידעת כי שכינה נקראת כרם, שנאמר כרם היה לשלמה.

[228] מדרש הנעלם פרשת נח מאמר כרם היה לשלמה

ת"ר, מאי דכתיב כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יביא בפריו אלף כסף.
א"ר יהודה,
כרם היה לשלמה, למלך שהשלום שלו.
בבעל המון, אלו מלאכי שלום.

נתן את הכרם לנוטרים אלו שומרי משמרת בארץ.
איש יביא בפריו אלף כסף, אלף הנאות שהנשמה כוספת בהם:
דבר אחר
כרם היה לשלמה, זו היא התורה.
בבעל המון, מן השמים. זו ספירת התפארת בסוד " נתן לנו תורת אמת "
נתן את הכרם לנוטרים, אלו ישראל, שהם שומרי משמרתה.
איש יביא בפריו אלף כסף של שכרה:
רבי יוסי ור' חייא הוו אזלי באורחא, א"ר חייא, אימא לן ממילי מעלייתא, דהוה אמר אבוך מתענוגי הנשמה. א"ל ניפוק מכאן, דקפוטקיא אלין בצירי מעובדי דכשרן. א"ל כך יאות לן למלעי באורייתא, ונשתיזיב מנהון. אמר, באתר דסכנה, לא אמרוה רבנן:
לבתר דנפקו ואזלו באורחא, א"ר יוסי, אימא לך מילתא, והיא טמירתא ביני מטמונייא דאבא, בבי גנזוהי. ודא היא, דכתיב,
כרם היה לשלמה וכו', האי כרם, דא היא נשמתא קדישא, דאתנטעת לעילא, תחות כורסי יקריה.
לשלמה, מלכא דשלמא כולא דיליה.
בבעל המון, הוא כורסי יקריה דשליטא על כל חילי שמיא וארעא, והוא מאריה דכל חילא. יהב נשמתא דא, למי.
לנוטרים, אלין נטרי פקודוי:
ואית ליה לקב"ה עלמין סגיאין לעילא, על כל חיילי שמיא, ואלף ומאתן עלמין אחרנין, דעייל בהון לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן.
איש יביא בפריו אלף כסף, אלף עלמין דכסיף בהון קב"ה:
א"ר יצחק, מסיים אני להאי מילתא דר' יוסי, וכך היא, ממה דכתיב אחריו,
כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו, שכסא הכבוד מכרזת ואומרת, רבש"ע, זו הנשמה ניטלה ממנו, הרי היא לפני.
האלף לך שלמה, שלך הם אותם האלף עולמות, ואינם ראוים לאחר.
ומאתים לנוטרים את פריו, זה עדן, שיש בו מאתים עולמות הנאות וכיסופין לנפשות הצדיקים:
דתנן, אמר רבי, בכל לילה ולילה הקב"ה נכנס בכל אותן העולמות, ובשעת חצי הלילה, נכנס במאתים עולמות של ג"ע, להשתעשע עם הצדיקים. שנאמר, חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ודוד המלך ע"ה, נכסף לבו, כשראה מעלות הצדיקים, אמר רבש"ע, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך:

בית עולמים - דף קל ע"א - ד"ה וזמינין
וידוע כי במו"ס הוא אלף יינות כמ"ש הרח"ו ז"ל והוא סוד יין המשומר בענביו וז"ס
כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יביא בפריו אלף כסף כו' כי סוד כרם הוא ב' עינים גי' ס"ר כר"ם כמ"ש וירא ה' כי ס"ר לראות והוא לעשות ענבים להוציא יין והם ב' עינים דז"א. ואמר
לשלמה מלך שהשלום שלו הוא ע"ק שכולו חוור ואין שם פגם כלל ואפי' בעולם התהו לא היה בו פגם ונודע כי שלום הוא תיקון העולם.

נתן את הכרם לנוטרים כמש"ל הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל דלעילא והוא עינא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא לעיינין דז"א בסוד הדורמיטא שלא יהיה בבחי' מיתה ח"ו כמש"ל ולכן נדרש פ' זה על שמירת ישראל בגלות שהם נקראים כרם ה' צבאות כו' והוא כמש"ל שנטירו דלהם תליא בעינא פקיחא. ואמר

איש יביא בפריו אלף כסף והוא נהירו דעינא דע"ק ממו"ס ששם אלף יינות כמש"ל ונק' אלף כסף מעלמין דכסופין והם גוון חוורא רישא דכסופא רישא חוורא דאתתקן וסוד הפירות של הכרם הם המצות ומ"ט שמסתלקים תמיד ע"י הצדיקים שהם עולים למעלה לע"ק לצורך קיבול שכר באלף הז' כמש"ל בסוד הידיעה והבחירה ולכן מתוקן לצדיקים לע"ל חמרא דמנטרא והוא בעצמו הפירות של הכרם וכמ"ש אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וז"א נקרא

בעל המון שע"י השגחת כל העולמות ולשם כל עבודתנו ומעשינו וידוע מ"ש הרח"ו ז"ל שסוד אלף יינות הם רבוע מילוי אלהים דההי"ן כזה אל"ף אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"ה אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם הוא גי' אלף ונודע כי כל רבוע הוא התרבות הדינים ולכן כל מתוקם הוא במו"ס שמתמתקים בשורשם בגבורה עילאה והנה אלהים פשוט ברבוע א' א"ל אל"ה אלה"י אלהי"ם הוא גי' ר' וז"ס מ"ש

האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו שבאמת עדיין אין הדינים מתוקנים עד לעתיד לבא שאז כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והוא זוהמא סוספיתא דדהבא והוא מה שבא מרבוע אלהים דמילוי שהוא סוד אחורים שזה המיתוק נשאר בע"ק לצורך הנהגת אלף השביעי שאז יהיה המיתוק נשלם בשלימות משא"כ כעת אין מועיל רק למיתוק הקליפות שלא יתגברו ח"ו לכלות את ישראל והוא מה שמתפשט מהארת עינא דע"ק לעיינין דז"א וע"ז אמר

ומאתים לנוטרים את פריו לשמור ישראל בגלות. ונודע כי כל עליות מ"ט מתתא לעילא הוא ע"י המוחין דז"א שלכן מסתלקין המוחין בכל לילה כמ"ש בזה במ"א באריכות ולזה אמר

אי"ש יביא בפריו שמלת איש מורה על ג' מוחין חב"ד י' בחכמה יו"ד של השם ש' בבינה ש' שורקת כמ"ש בספר יצירה וסוד ש' הלכות במגדל הפורח באויר בבינה כידוע א' בדעת דמליא אלף אדרין ואכסדרין והם ב' עטרין חו"ג ת"ק ות"ק כמש"ל וכן הדעת הוא יחודא דחו"ב וכל זווג מסטרא דדעת ומזה הטעם נקרא יסוד איש בכ"מ שהוא כולל ג' טיפין דמוחין כמ"ש למעלה בסוד הקשת.

ספר שיח יצחק חלק א - דרוש בענין ב' נונין של ויהי בנסוע וכו'

והאדם אשר יהיה מקושר ברצון יתברך המתעלם גם למטה בארץ, יתגבר על רצון המטעה, ובזה יתרבה שכרו עד אין קץ, וכל זה עלה במחשבה לפניו יתברך קודם שנברא העולם, והוא שבו מסודר השכר הטוב הגנוז לצדיקים בכלל, מראשית הבריאה עד סופו, והשכר המסודר הזה נקרא בלשונם במליצות דבריהם, אלף שנים, והוא ע"פ ענין גדול ועמוק, והוא מ"ש שלמה המע"ה בשה"ש בסופו

כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יביא בפריו אלף כסף, כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו, והוא שכרם הזה הוא כלל התורה והמצוות שהם עושי הפרות, אשר משמחים אלהים ואנשים, שנדמה לגפנים העושים היין הטוב, לשמח המקום לעשות רצונו ולהשלים נפשות הצדיקים, שלכן התורה ומצוות נמשלו ליין, כמ"ש ושתו ביין מסכתי", וכמ"ש "הביאני אל בית היין", זה סני כידוע בכ"מ, והתורה היא כוללת כל צבא מעלה ומטה,

שכולם נבראו ע"י, ולכן אמר שהיה בבעל המון, וכרם הזה נתנו לישראל לשומרו ולקיים מ"ש בה, וז"ש

נתן את הכרם לנוטרים, כדי שיזכו להנות מפרותיו בעוה"ז ובעוה"ב:

וז"ש "**איש יביא בפריו אלף כסף**", והם עלמין דכסופין דחמידו להון כברבא עלמא, וכמ"ש "הנחמדים מזהב ומפז רב", והם מספר אלף, כמ"ש במ"א שהם תרי"ג מצוות מן התורה, ושי"ז דרבנן, כמ"ש רבינו הגדול הגר"א בכתביו, ובתורה הם ששים מסכתות בתורה שבע"פ, ועשרת הדברות התורה שבכתב כולל כל התורה, ואמרו רז"ל שהקרן קיימת לעולם הבא, והפרות בעולם הזה:

והוא כי כלל האדם הוא, נפש רוח נשמה חיה יחידה שבו, שמתחלקים לה' חלקים, שכנגדם אמר דוד חמשה ברכי נפשי כידוע, ונמצא שנפש היסודי שבאדם שהוא ומרי מיסודי הארץ והרכבת ד' יסודות שבו הוא המרגיש והנהנה בעולם הזה, אבל הקרן קיים לד' חלקים רנח"י שבו, שהם גנוזים אתו יתברך חתומים באוצרותיו ית', כמ"ש "עושר וכבוד אתי להנחיל אוהבי יש", וז"ש

האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו", בעוה"ז, ואמר

כרמי שלי לפני, ר"ל שהתורה והמצוות נתונים המה למטה בעולם השפל, מסורים בידי לכל אשר אחפוץ, אם לשומרם או לאבדם ח"ו, אבל השכר הוא האלף וכו', כמ"ש:

נמצא שאלף הוא מספר כללי, כולל כל תיקון האדם מה שנברא בשבילו, והוא סיבוב שלם, ונקרא דבריהם שאמרו "יומו של הקב"ה אלף שנה", שכמו שיום אחד שלם כולל זמן פרטי של סיבוב הגלגל והקפו, עד שבא אל מרכזו הראשון, ושנה וזמן כללי של סיבוב השני של המאור הגדול, שחוזר אל מרכזו, ונמצא שסיבוב שלמות תיקונו של אדם נקרא אלף שנה, והוא השכר הקצוב אל הצדיקים בכלל ובפרט:

[229] זוהר חלק א דף קכד עמוד ב

אמר רבי שלום בר מניומי, אין לך כל צדיק וצדיק מאותם העוסקים בתורה, שאין לו מאתים עולמות וכסופין בשביל התורה, הה"ד

ומאתים לנוטרים את פריו, ומאתים על שמוסרים עצמם בכל יום כאילו נהרגו על קדושת שמו.

[230] זוהר חלק א דף צב עמוד א

בפלגות ליליא כד צפורין מתערין סטרא דצפון אתער ברוחא קם בקיומיה שרביטא דבסטר דרום ובטש בההוא רוחא ושכיך ואתבסם, כדין אתער קב"ה בנמוסוי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, בההוא שעתא זכאה חולקיה דבר נש דקאים לאשתעשעא באורייתא, דהא קב"ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה, הה"ד

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ולא עוד אלא דקב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד, למהוי (ד"א ל"ג תדיר) נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטרין ליה, הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי.

זוהר חלק ב דף מו עמוד א

בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא, והא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה, הדא הוא דכתיב

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. והא אוקמוה

היושבת בגנים דא כנסת ישראל, דאיהי משבחת ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא בליליא, זכאה חולקיה מאן דאשתתף בהדה, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא. וכד אתי צפרא, כנסת ישראל אתת ומשתעשעא ביה בקודשא בריך הוא, ואושיט לה לגבה שרביטא דחסד, ולא עלה בלחודהא, אלא עלה ועל אינון דמשתתפין בהדה, והא אתמר דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה וגו'

שער הפסוקים - ספר שיר השירים

היושבת בגנים וגו':

ר"ת 'חבירים 'מקשיבים 'לקולך 'השמיעני, הוא חמלה, כמו שדרשו בזוהר בפרשת שמות, על פסוק והנה נער בוכה ותחמול עליו וגו', והבן זה. (ע"כ מזולתו):

ולהלן קטע הזוהר שכיון אליו המהרח"ו ז"ל:

זוהר ספר שמות דף יב עמוד ב

מה כתיב והנה נער בוכה, כיון דבכי, אתעדו (ס"א מתתברי) כל גזרין בישין דעלמא, מה כתיב ותחמול עליו, אתער עלוי ברחמים.

וכעין זה בתיקו"ז דף כו ע"ב:

"ולית מאן דאפתח לון לאלין שערים, עד דייתי מארי דדמעה, דאתמר ביה ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה, ולית היכלא מתפתחא אלא ביה, ודא איהו ותפתח, ותפתח ודאי (נ"א דאיתפתח האי) היכלא לגביה, (הדא הוא דכתיב אדנ"י שפתי תפתח), במאי אתפתח ליה בדמעה, הדא הוא דכתיב והנה נער בכה, ומיד ותחמל עליו":

[231] זוהר חלק ב דף יד עמוד א

רבי חייא רבא הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא למילף מנייהו, אזיל לגבי דרבי שמעון בן יוחאי, וחמא פרגוד חד דהוה פסיק בביתא, תוה רבי חייא, אמר אשמע מלה מפומיה מהכא, שמע דהוה אמר

ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים, כל כסופא דכסיפו ישראל (מקמיה) מקודשא בריך הוא הוא. דאמר רבי שמעון, תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא לא הולך ולא מתרחק, אלא בורח כצבי או כעופר האילים, מאי טעמא, אמר רבי שמעון, אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים, בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, כך אמרו ישראל, רבונו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח, הדא הוא דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, דבר אחר, הצבי כשהוא ישן, הוא ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. שמע רבי חייא

ואמר, אי, עלאין (פסקין) עסקין בביתא, ואנא יתיב אבראי, בכה, שמע רבי שמעון ואמר, ודאי שכינתא לברא, מאן יפוק, אמר רבי אלעזר בריה, אי אנא קלינא (כחולא) לא קלינא, דהא שכינתא ברא מננא, ליעול שכינתא ותיהוי אשתא שלימתא. שמע קלא דאמר עד לא סמכין אסתמכו, ותרעין לא אתתקנו, ומזוטרי (נ"א ומטוטרי) דבוסמיא דעדן דכען הוא, לא נפיק רבי אלעזר. יתיב רבי חייא בכה ואתגנח, פתח ואמר (שיר ב יז) סוב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים, אתפתח תרעא דפרגודא, ולא עייל רבי חייא, זקיף רבי שמעון עינוי ואמר שמע מינה אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי, ואנן לגו, קם רבי שמעון, אזל אשא מדוכתיה עד דוכתא דרבי חייא, אמר רבי שמעון קוזטיפא דנהורא דקליטרא (ס"א דקלדיטא) לבר, ואנא הכא לגו, אתאלם פומיה דרבי חייא. כיון דעאל לגו מאיך עינוי ולא זקיף רישיה, אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, קום אעבר ידך אפומיה, דלא ידע בהאי דלא רגיל ביה, קם רבי אלעזר אעבר ידיה אפומיה דרבי חייא. פתח פומיה רבי חייא ואמר, חמא עינא מה דלא חמינא, אזדקף דלא חשיבנא, טב למימת באשא דדהבא טבא דליק, באתר דשביבין זרקין לכל עיבר. וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה ושבעין רתיכין, וכל רתיכא אתפרש לאלף אלפין ורבוא רבוון, עד דמטו לעתיק יומין דיתיב על כרסייא, וכרסייא מזדעזעא מניה למאתן ושתין עלמין, עד דמטא לאתר עדונא דצדיקיא, עד דאשתמע בכל רקיעין. וכל עלאין ותתאין, וכלהו בזמנא חדא תווהין ואמרין, הדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דהוא מרעיש כלא, מאן יכיל למיקם קמיה, דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא, צייתין לקליה כל כרסוון, וכל רקיעין, וכל רתיכין, וכל אינון דמשבחי למריהון, לית דפתחין ולית דמסיימין, כלהו משתככין, עד דלא אשתמע (נ"א דלשתמע) בכל רקיעיא דלעילא ותתא פטרא. כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא, מאן חמי שירין, מאן חמי חדותא דמשבחין למריהון, מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין, אתיין כלהו בגיניה דרבי שמעון, וכרעין וסגדין קמי דמריהון, סלקין ריחין דבוסמין דעדן עד עתיק יומין, וכל האי בגיניה דרבי שמעון:

[232] זוהר חלק א דף קנח עמוד א

אמר רבי חזקיה, כתיב (שיר ב יז) על הרי בתר, וכתיב (שם ח יד) על הרי בשמים, ולכאורה יש כאן סתירה **מאן אינון הרי בשמים,** מי אלו הרי בשמים **אלין שית בנין דלאה** שהם הו"ק **דאכללן שית אחרנין** כשהם כלולים זב"ז **ואינון תריסר,** ואז הם תריסר **ואינון שית** וכשהם לא כלולים זב"ז הם שישה **בגין דכל חד כליל בחבריה,** ולכן נקראים "הרי בשמים" שמתבשמים זמ"ז ונכללים יחד. ויש ו"ק גם במלכות וכשהם כלולים זב"ז הם נקראים "הרי בתר" מלשון הרי הפירוד ועליהם נאמר "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים", ועיקר שלמות המרכבה בין למעלה ובין למטה הוא בי"ב, וקשר זה הוא על ידי הבינה שעליהם הקושרתם ומייחדתם וזה מה שאמר **ולאה** שהיא הבינה **עלייהו, לקיימא (תהלים קיג ט) אם הבנים** זו"ן **שמחה הללויה.** וכבר הארכתי בספרי "כתר דוד" בסוד המילה הללויה על פי דברי הרמח"ל ז"ל שאמר הלל= מלכות שבה שם אדנות שעולה גימ' "הלל", ו=תפארת,י"ה הם חו"ב, והתג שעל האות הה רומז לכתר. והבאור כאן שכאשר המלכות מתייחדת עם התפארת בכוח הבינה שהיא כוללת בתוכה כתר וחכמה הרי זה קישור כל י"ס ומצב זה נקרא "הללויה" . הבאור לעיל נלקח מ"מתוק מדבש" דף שע.

.